هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان
84

سالّی/ 2012 – بەرگی هەشتاو چوار

چاپی یەکەم/ سالّی 2013

پێرست

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (13) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/10/16 ل 5

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (14) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2012/10/22 ل 67

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (15) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/10/23 ل 139

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (16) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/11/6 ل 235

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (17) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2012/11/7 ل 283

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (18) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2012/11/12 ل 347

احمد، کەیلی اکرم، لیلی امیر، یاووز خورشید، نەژاد عزیز، صباح محمد، علی حسین، شێردڵ تحسین، عماد محمد، احمد سلیمان، کوێستان محمد عبدالله)

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا دێنە سەر جێبەجێکردنی بەرنامەی کار، ئەویش خستنەڕووگفتوگۆکردنی پێشنیاری یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان، بەخێرهاتنی بەڕێز وەزیری پەروەردەو مونەسیقی نێوان حکومەتی هەرێم و پەرلەمان دەکەین بەخێربێن، لیژنە تایبەتەکان فەرموون بۆ سەر سەکۆی لیژنەکان، فەرموون لیژنەی پەروەردە ماددە، ماددە بیخوێننەوە، دوایی ڕەئی لیژنەی پەروەردە، دوایی لیژنەی یاسایی، دوایی پەرلەمانتارە بەڕێزەکان ڕەئیەکانی خۆیان دەڵێن، فەرموون دەست پێبکەنەوە،

بەڕێز د. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پڕۆژە یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان_عێراق،

بەشی یەکەم

ناونان و پێناسە

ماددەی یەك:مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە لە هەرکوێی ئەم یاسایانە هاتین ماناکانی بەرامبەریانە:

أ. هەرێم، هەرێمی کوردستان_عێراق.

ب. وەزارەت: وەزارەتی پەروەردەی حکومەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

ج. وەزیر: وەزیری پەروەردە.

د. یاساکە: یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان.

ه. قوتابخانە حکومیەکان: ئەو قوتابخانانەن کە لەلایەن حکومەتی هەرێمەوە بەڕێوە دەچن و یان باربوو دەکرێن و دەکەونە ژێر سەرپەرشتی وەزارەتی پەروەردە

ز. قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان: سەرجەم قوتابخانەکانی فێرکردنی بنەڕەتی و ئامادەیی و قوتابخانە و پەیمانگە و سەنتەرە پسپۆڕیەکان دەگرێتەوە، کە لەلایەن کەسان یان کەسایەتیە مەعنەویەکان بەپێی ئەم یاسایە بەڕێوە دەبرێن.

ح. فێرکردنی تایبەت: بریتیە لە هەموو جۆرەکانی فێرکردنی تایبەت لە قوتابخانەو پەیمانگەی خاوەن پێداویستیە تایبەتەکان، قوتابخانەی بەهرەداران.

گ. قوتابخانە پسپۆڕیەکان: بریتیە لەو قوتابخانانەی دادەمەزرێن بە ئامانجی ئامادەکردن و ڕاهێنانی خوێندکاران بەمەبەستی پڕکردنەوەی دەستی کار لە بازاڕەکانی پەیوەست بە گەشەسەندنی پەیوەندی ئابووری و کۆمەڵایەتی و لە چوارچێوەی بوارە سنووردارەکانی ئەم یاسایە.

ك. پەیمانگە و سەنتەرە پسپۆڕیەکان، ئەو دامەزراوانە دەگرێتەوە کە دادەمەزرێن بە ئامانجی ڕاهێنان لە ڕێگەی خولی ماوە کورت یان ماوە درێژ، بۆ بە دەست هێنانی کارامەیی تەکنیکی یان زمانەوانی

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئەمە بەس کوردیەکەتان هەیە؟ فەرموون لیژنەی پەروەردە،

بەڕێز سوزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئاماژە بە نووسراوی بەڕێزتان ژمارە (ك)ی (344) لە 2011/3/30، کە تایبەت بوو بە ناردنی پڕۆژە یاسای قوتابخانە تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان، لە کوبوونەوەی ئاسایی پەرلەمانی کوردستان، لە دانیشتنی ژمارە(1)ی ڕۆژی سێشەممە ڕێکەوتی 2011/3/29، خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە، ئەمەی خوارەوە: پوختەی وەڵامی ئێمەیە، ئەمە وەك لیژنەی پەروەردە،

1. بۆ هەڵسەنگاندنی ناوەڕۆکی پڕۆژە یاساکە ئێمە حەوت کۆبوونەوەمان ئەنجامداوە، و، ڕۆژی 2011/12/4، بە هاوبەشی لەگەڵ ڕێکخراوی (N D A) ئەمریکی، کۆڕبەندێکی یاسایی هاوبەشمان بۆ هەڵسەنگاندن و گفتوگۆکردن لە سەر پڕۆژە یاساکە ئەنجامدا.

2. لایەنە پەیوەندیدارەکانمان بەشداری پێ کردووە، لە گفتوگۆ لە هەڵسەنگاندنی پڕۆژە یاساکە لە کاتی کۆبوونەوەکانی خۆمان بوو بێ یان لە ڕۆژی ئەنجامدانی کۆڕبەندەکە لەوانەش وەزارەتی پەروەردە، یەکێتی مامۆستایان، خاوەنی قوتابخانە تایبەتەکان لە سنووری هەر سێ پارێزگا، دام و دەزگاکانی کۆمەڵی مەدەنی، پەیوەندیدار، شارەزایانی یاسایی و پەروەردەیی.

3. دوای ئەنجامدانی زنجیرەیەك کۆبوونەوە و کۆڕبەندی یاسایی تایبەت و گفتوگۆیەکی هەمەلایەنە گەیشتینە ئەو ئەنجامەی کە پڕۆژە یاساکە لە ڕووی شێوە و ناوەڕوکەوە بەو شێوە هاوپێچە دابڕێژرێتەوە هەر بۆیە پێشنیار دەکەین ئەم ڕەشنووسە بکرێتە بنەما بۆ گفتوگۆ لە ناو هۆڵی پەرلەمان، چونکە لەو ڕەشنووسەدا سەرجەم بیرو بۆچوون و پێشنیار و گۆڕانکاریە پێویستیەکانمان دارشتووە و دەق نووس کراوە، لەگەڵ ڕێزماندا.

ناوی یاساکە: مشروع قانون المدارس الخاصة في إقليم كوردستان_العراق.

الفصل الاول: التسمية والتعريف، المادة الاولى يقصد بالمصطلحات الاتية: أينما وردت في هذا القانون المعانى المبينة ازاءها،

1.الاقليم اقليم كوردستان_ العراق.

2.الوزارة، وزارة التربية في حكومة اقليم كوردستان-العراق.

3.الوزير، وزير التربية.

4.القانون، قانون المدارس الخاصة.

5.المدارس الحكومية، المؤسسات التربوية والتعليمية التى تتولى وزارت التربية تأسيسها وإدارتها والاشراف عليها.

6.المدارس الخاصة: عبارة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد الخاصة غير الحكومية العاملة في التربية والتعليم والتدريب المهنى قبل مرحلة التعليم العالى، وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی دەقی ئەصڵی پڕۆژەکە بە عەرەبی بیخوێننەوە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەصڵی پڕۆژەکە کە پێشکەشکرایە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان بە زمانی عەرەبی (مشروع قانون تنظيم المدارس الاهلية والخاصه في إقليم كوردستان_ العراق،

الفصل الاول

التسميات والتعاريف:

المادة الاولى يقصد بالمصطلحات الاتية: حيثما وردت في هذا القانون المعاني المبينة ازاءها،

أ.الاقليم، اقليم كوردستان_ العراق.

ب.الوزارة، وزارة التربية.

ج.الوزير، وزير التربية.

ء.القانون، قانون تنظيم المدارس الاهلية و الخاصة.

ە.المدارس الحكومية: هي المدارس التى تدار او يتم دعمها من قبل حكومة الاقليم أو يتم دعمها وتقع تحت إشراف وزارة التربية.

و.المدارس الاهلية و الخاصة: وتشمل جميع مدارس التعليم الاساس، الاعدادية، المدارس والمعاهد والمراكز التخصصية والتى تدار وفق هذا القانون من قبل الاشخاص او الاشخاص المعنويين.

ز.التعليم الخاص: ويشمل جميع انواع التعليم الخاص في المدارس ومعاهد ذوي الاحتياجات الخاصة ومدارس الموهوبين.

ح. المدارس الاختصاصية: وتشمل المدارس التى يتم تأسيسها بهدف اعداد وتدريب الطلبة بقصد توفير الايدي العاملة في الاسواق ذات العلاقة بالتطور الاقتصادى والاجتماعي وضمن إطار المجال المحدود لهذا القانون.

ط. المعاهد والمراكز الاختصاصية: تشمل تلك المؤسسات التى يتم تأسيسها بهدف التدريب عن طريق الدورات القصيرة الامد او الطويلة الامد، من أجل الحصول على القدرة التقنية او اللغوية.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون لیژنەی پەروەردە ڕاپۆرتەکەی خۆتان بخوێننەوە بە کوردی.

بەڕێز فەرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرۆژە یاسای قوتابخانە تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان_عێراق.

بەشی یەکەم ناو و پێناسە، ماددەی یەکەم:(مەبەست لەو زاراوانەی خوارەوە لە هەر جێگایەکی ئەو یاسایانە هاتین ماناکانی بەرامبەریانە،

1.یەکەم هەرێم: هەرێمی کوردستان_عێراق.

2.وەزارەت، وەزارەتی پەروەردەی حکومەتی هەرێمی کوردستان_عێراق.

3.وەزیر: وەزیری پەروەردە.

4. یاسا: یاسای قوتابخانە تایبەتەکان،

5.قوتابخانە حکومیەکان: هەموو ئەو دام و دەزگا و پەروەردی و فێرکاریانە کە لە لایەن وەزارەتی پەروەردە دادەمەزرێن و، بەڕێوە دەبرێن و، سەرپەرشتی دەکرێن،

6.قوتابخانە تایبەتەکان: بریتین لە باخچەی ساوایان و قوتابخانە و پەیمانگە تایبەتە نا حکومیەکان کە بە شێوەی سەربەخۆ یان لق کاری پەروەردەیی و فێرکردن و ڕاهێنانی پیشەیی بەر لە قۆناغی خوێندنی باڵا دەکەن و، لەلایەن وەزارەتی پەروەردە مۆڵەتیان دەدرێتێ و سەرپەرشتی دەکرێن،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک شوان.

بەڕێز شوان کریم کابان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم وایە هەڵەیەك هەیە لە بەڕێوەچوونی دانیشتنەکە، ئەوەی بەڕێز لیژنەی پەروەردە دەیخوێنێتەوە ئەو دەقەیە کە خۆیان پێشنیاریان کردووە ببێ بە دەقی ئەصڵی بۆ موناقەشەکردن، دەقی ئەصڵی یاساکە نیە، دەبێ ئێمە پێش وەخت بڕیار بدرێ ئەوە ببێ بە دەقی موناقەشەکردن یان نا؟ ئینجا دەبێ بخوێندرێتەوە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سیوەیل خان.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هاوڕام لەگەڵ هاوکارم کاك شوان، بەڵام ئەمە یەکەم جار حەق وایە یەعنی لە ناونیشانی پرۆژەکەیەوە ئەمە موناقەشەمان بکردبایە، ناو نیشانەکەی لەوانەیە ئاڕا هەبیتن، حەق نیە بێنە سەر ماددەی یەکەم، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ڕۆژان.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

-تا ئێستا تەنها دەقی پڕۆژەكە خوێندرایەتەوە، دەقی پڕۆژەكەی كە پێشكەشكرایە بە زمانی عەرەبی لەلایەن لیژنەی یاسایی خوێندراوە، لەلایەن لیژنەی پەروەردە دكتۆر دانا خوێندیەوە كوردیەكەی، ئێستا ڕای لیژنەكان مایە، دواتر ڕای ئەندامان وەردەگیرێ، لە سەر ناوی پڕۆژەكە و ماددەی یەكەم، ئێستا ڕای لیژنەی پەروەردەیە، هێشتا لیژنەی یاسایی ڕای خۆی نەخستۆتە ڕوو، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە وەكو لیژنەی پەروەردە كە جەنابتان لەو كاتەیە پێم وایە تۆزێك مەشغول بوون باسمان لەوە كردووە، وتوومانە لە خاڵی سێهەمی ڕاپۆرتی خۆمان وتوومانە، دوای ئەنجامدانی زنجیرەیەك كۆبوونەوەو كۆڕبەندی یاسایی و گفتوگۆیەكی هەمەلایەنە گەیشتینە ئەو ئەنجامەی كە پڕۆژە یاساكە لە ڕووی شێوە و ناوەڕۆكەوە، بەو شێوەیەی هاوپێچ دابڕێژرێتەوە، هەر بۆیە پێشنیار دەكەین كە ئەم ڕەشنووسە بكرێتە بنەما بۆ گفتوگۆ لە ناو هۆڵی پەرلەماندا، ئێمە وەكو لیژنەی پەروەردە ئەو داوایەمان كردووە، ئەگەر جەنابت ئەو كارە چۆن مامەڵەی لەگەڵ دا دەكەن لە سەرۆكایەتی دەتوانرێ ڕوونبكرێتەوە، یا ئەوەتا ئەمە بكرێتە بنەما ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە یاخود دەقی ئەصڵیەكە بكرێتە بنەما و چاكسازیەكانی لیژنەی پەروەردە جێگەی خۆی بگرێ، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

ئەوەی ئێوە ڕاپۆرتە، ڕاپۆرت ناكرێتە بنەما بۆ موناقەشەكردن، تەقریرە ئەصڵیەكە، پڕۆژە ئەصڵیەكە، دەكرێتە ئەساس، ئێوە وەكو لیژنەی پەروەردە ڕەئی خۆتان دەدەن، لیژنەی قانونی دوایی موناقەشە دەكرێ، ئێستا ئەوە ڕەئیەك هەیە، دەڵێن ناونیشانی پڕۆژەكە، فەرموون لیژنەی یاسایی، لیژنەی پەروەردە بزانم چۆن تەعامول لەگەڵ ئەو مەوزوعە دەكەن؟

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشانی یاساكە ئێمەش تێبینیمان هەیە، لەبەرئەوەی پڕۆژەكە كە پێشكەش كرایە باس لە (تنظيم المدارس الاهلية والخاصة) عنوانەكە بەو شێوەیە هاتیە، ئێمە پێشنیارمان كردیە كە تەنها بكرێتە (مشروع قانون المدارس الخاصة في إقليم كوردستان) واتا وشەی تەنزیمەكە لادرێ، چونكە خۆی یاساكە مەبەستی ڕێكخستنی ئەو جۆرە قوتابخانەیە دەردەچێ پێویست ناكات وشەی تەنزیم لە ناو یاساكە هەبێ و

(مدارس الاهلي)لادریَ وشەی (أهلی) تەنها بەو شێوەیە بمینێتەوە (مشروع قانون المدارس الخاصة في إقليم کوردستان)،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە ڕەئیتان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی ئێستا قوتابخانەی ئەهلی هەیە کە موستەسمیرێکی دەرەوە دەیکاتەوە، قوتابخانەی ئەهلی هەیە کە موستەسمیرێکی ناوخۆیی دەیکاتەوە، قوتابخانەی تایبەت هەیە کە تێکەڵە حکومی ئەهلی، قوتابخانەمان هەیە کە بۆ کاری خێر خوازی کراوەتەوە، ئەم هەموو جۆرە قوتابخانانە لە جیاتی ئەوەی هەموو ناوەکان لە ناو دەقی نەصی یاساکە بێت، بەیەك شێوە دامان ڕشتووە کە ناومان لیَ ناوە قوتابخانە تایبەتەکان، لەدواییە لە تەعریفەکان و لە ماددەکانی تردا هەمووی ئیشارەتی پیَ دراوە کە ئەو قوتابخانانە چیین؟ لەوانە (قوتابخانەی ئەهلیە، خێر خوازیە، حکومی ئەهلیە، حکومیە بە شێوازێکی تایبەت) لەگەڵی دا مامەڵە دەکرێت، بۆیە ئەمانە ناوی تایبەتمان هەڵبژارد بۆ ئەوەی خسوسیەتێکی بدەینیَ و، جیای کەینەوە لە خوێندنگا حکومیەکان، سوپاس

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی ئێوە پێشنیارتان کردووە ئەوە لیژنەی یاسایی جیایە، عەینی شتە، جەنابی وەزیر ڕەئیت لەو بارەیەوە چییە؟

بەڕێز: د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی من بەس تێبینیەکا هەی (مشروع قانون المدارس والمعاهد الاهلیه)، چونکە معاهدیش دەگرێتەوە، چونکە دوو تشتیَ لێك جودا هەی هەردوو مەدرەسە بەس ئەوە سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك دانا،

بەڕێز د. دانا سعید صوفي:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر تەماشای ماددەی یەکەم بکەین، لە تەعریفی با بڵێین شەشەم، قوتابخانە تایبەتەکان لەویَ نووسراوە قوتابخانە تایبەتەکان، چی دەگرێتەوە؟ بۆ نموونە نووسراوە باخچەی ساوایان و قوتابخانە و پەیمانگە

تایبەته نا حكومیەكان، یەعنی له تەعریفەكه ئەوەی تێدایه، ئێمه وەكو لیژنەی پەروەردە مانعاتمان نیه ئەگەر ئەوەشی لێ زیاد بكرێ معاهد، هەرچەنده با بڵێین له تەعریفی ژمارە شەشیش هاتووە،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمه هیچ لاریمان نیه له ئیزافەكردنی پەیمانگه تایبەتەكانیش، ئەهلیەكانیش، بۆ نەصی یاساكه كه بەم شێوەیەی لێ بێ به عەرەبی من ئەیخوێنمەوە، هاوكارانم بەكوردی بیخوێننەوە، (مشروع قانون المدارس والمعاهد الخاصة في إقليم كوردستان ـ العراق)

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

بەكوردیەكەشی بیخوێننەوە.

بەڕێز: فەرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پڕۆژە یاسای قوتابخانه تایبەتیەكان و پەیمانگا تایبەتەكان له هەرێمی كوردستان ـ عێراق.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا هەردوو لیژنەو جەنابی وەزیر موتەفقن له سەر ئەوەی كه ناو نیشانی پڕۆژەكه (مشروع قانون المدارس والمعاهد الخاصة في إقليم كوردستان ـ العراق)بێ قسەتان هەیه له سەری؟ باشه، له ناوەكان دەنووسین كێ قسەی هەیه له سەری ناوەكان دەنووسین؟ (محمد دلێر محمود، سالار محمود، عمر عبدالرحمن، عبدالسلام مصطفى بەرواری، سیوەیل عثمان، شلێر محی الدین، شلێر محمد نجیب، شڤان احمد، سمیره عبدالله، بەفرین حسین، شێرزاد عبدالحافظ، ئاشتی عزیز، پەیمان عبدالكریم، بیریڤان سەرهەنگ، پەروین عبدالرحمن) ئەم بەڕێزانه ناویان نووسراوە، ئێستا گلەیی له سەر ئەوە هەیه كه دەنگه دەنگ زۆرە پڕۆتۆكۆڵەكان تۆمار نابن، تەسجیل نابن تووشی موشكیله دەبین هەموو جارێ له نەقل كردنی پڕۆتۆكۆڵەكان تكا دەكەین، ڕجا دەكەین هێمنی ناو قاعەكه بپارێزن، فەرموو كاك دلێر

بەڕێز: محمد دلێر محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕاستی كەرتی پەروەردە وەكو كەرتەكانی تر نیه، دەبێ زۆر به وریاییەوە ئەو بەرنامەیه داڕێژراو بێت، له كاتێكدا ناونیشانێك دادەنێین بۆ پڕۆژە یاسایەك ئەو پڕۆژە یاسایه بزانین ئەو ناونیشانه چ تەئسیرێكی

دەروونی هەیە لە سەر کۆی خوێندکاران و قوتابیان لە هەرێمی کوردستان لەو ناوچەیەدا، لە کاتێکدا ئێمە دەڵێین پڕۆژە یاساکان، پڕۆژە یاسای تایبەت، تایبەت ئایا لە چیا تایبەتە؟ تایبەتمەندیەکەی لەوە دایە ئەو زانیاری و شێوەی دەرس گوتنەوەکەی تایبەتە؟ تایبەتەکەی لەوە دایە لە کەرتی تایبەتە؟ یان چی؟ کەواتە خۆی لە خۆیدا ئێمە بەڕێوبەرایەتییەکمان هەیە لە ناو بەڕێوبەرایەتی تەربیە بەناوی بەڕێوبەرایەتی خوێندنی نموونەیی و ئەهلی، دەڵێ نموونەیی ئەهلی، ئێمە کە دەڵێین تایبەت ئەمە دەبێتە تەئسیرێکی نەفسی بۆ سەر خوێندکارانی تر دروست بکات، و، ئەو چینانەی کە دەرامەتیان کەمە ناتوانن منداڵ بنێرنە خوێندنگە ئەهلیەکان خۆیان بەوە دابنێن کە لەوێ تایبەتمەندێتی خۆی هەیە بەو شێوەیە، لەبەر ئەوە من ناوەکەی وای بە باش دەزانم ناو بنرێ، پڕۆژە یاسای خوێندنگە ئەهلیەکان یان خوێندنگاکانی کەرتی تایبەت، نەوەکو تایبەت، لەبەر ئەوە هیچ تەئسیرێکی نەفسی بە سەر کۆی گشتی خوێندکارانیش دروست نەکا، لە هەرێمی کوردستاندا، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

کاك دلێر ئەگەر تێبینیت لە سەر مادده یەکیش هەیە قسە بکە، چونکە مادده یەك و عنوانەکەمان کردووە بەیەك، لە موناقەشەکردن، مادده یەکیش خوێندرایەوە بەکوردی و بە عەرەبی، ڕەئی لیژنەی پەروەردەشی لە سەر درا، فەرموو ئەگەر تێبینیت هەیە لە سەر مادده یەك قسە بکە.

بەڕێز محمد دلێر محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت مادده یەکیش ئەو خوێندگانەی کە دەگرێتەوە، دەڵێ خوێندنگە نموونەییەکان، نموونەییەکان بە ڕەئی من نموونەییەکان تایبەت نین، نموونەییەکان یاخود بەهرەداران، بریتین لەو کەسانەی کە توانای خۆیان هەیە، بۆ نموونە وەزارەتی پەروەردە یاخود بەڕێوبەرایەتی گشتی پەروەردەکان، چەند ڕێنماییەکیان بۆ داناون، یەکێك لەو شتانە کە دەڵێ ئەو کەسەی کە ساڵی پێش کۆتایی نمرەکانی لە (85٪) کەمتر نەبێت، بەڵام تۆ خویندنگا ئەهلیەکان ناتوانی نمرەی بۆ دابنێی، چونکە تۆ لە ڕەوزەوە تاکو پەیمانگاکان، لەبەر ئەوە لێرەشدا بڵێین مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە، زاراوەکانی چاك بکرێ، کە چی دەگرێتەوە تەنها وەکو کەرتی تایبەت تەماشای بکرێ وەکو ئەوە تەماشای نەکرێ ئەمانە کۆمەڵێ کەسن لە کۆمەڵ جیا دەکرێنەوە، چونکە ئێمە یەك شت هەیە، لە سەر حیسابی کەرتی تایبەت نەچینە هۆی ئەوەی کە تەئسیر بەکەینە سەر خوێندکارانی تر، چونکە یەکێك لە سیفاتەکانی قوتابخانە ئەوەیە غەیری خویندن، غەیری زانیاری، غەیری مەسەلەی تواناسازی مرۆڤ، بریتیە لەوەی هەموو چین و توێژەکان تێکەڵاو دەکا پێکەوە، بەڵام لە قوتابخانەکانی کەرتی تایبەت چەند چین و توێژێکی تایبەت ئەچنە ئەوێوە، ئەمە نەبێتە هۆی ئەوەی کە تەئسیرات بۆ سەر قوتابخانەکانی تریش دابنرێ کە بە چەندەها ساڵ بۆمان ڕاست نەکرێتەوە، بەرنامە داڕێژراو نەبێت، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو كاك سالار.

بەڕێزسالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ئەم پڕۆژەیە پڕۆژەیەكی گرنگە، و، بنەمایە بۆ پەروەردەی مەدەنی ئەو ئیداعایانەی كە دەكرێ، پێویست دەكا عینوانەكەی ڕەنگدانەوەی ڕاستەوخۆی لەگەڵ ڕۆحی یاساكە هەبێ، من پێم وایە بۆ مەسەلەی قوتابخانەی تایبەت زۆرتر تەركیز كراوەتە سەر تەلەفوزە عەرەبیەكەی كە پێم وایە خوێندنگا ئەهلیەكان گونجاو ترە، و، خوێندنگە ئەهلیەكان لە ڕێگای كەرتی تایبەتەوە دەتوانرێ دەوڵەمەند بكرێ، و، ئەم بابەتە بابەتێكی هەستیارە، چونكە ئێستاكە لە ناو ڕەئی عامی كوردستان، قسەیەك لە سەر دروست بوونی دوو توێژی جیا هەیە، تەبەقەیەكی نزم و تەبەقەیەكی بەرز لە ئاستی خوێندن و منداڵ ناردنە خوێندنگاكان، بۆیە ئەمە دەبێ لە پاڵی هەر ئەوەی لە هەرێمی كوردستان هەیە بە جۆرێك گەشە دار بكرێ بە پێی ئەم یاسایە كەرتە گشتیەكە هەست بە غوبنێك نەكا و، ئەم پەیامە هەیە بە دوو ئاڕاستە لە سەر بكرێ، واتا كەرتی گشتی و و، كەرتی تایبەت لە ڕێگەی خوێندنگا ئەهلیەكانەوە، ناونیشانەكە خوێندنگا ئەهلیەكان بێ، من تەصەورم وایە بۆ باخچەی ساوایان گونجاو نیە، بگوترێ قوتابخانە، چونكە قۆناغی پێش قوتابخانەیە باخچەی ساوایان لە ماددەی یەكەم كە هاتووە، و، ڕاستە هەندێك دروست دەخوێنن، بەڵام باخچەی ساوایان زۆرتر ڕاهێنان و هەڵسوكەوتی ڕۆژانەو وەرزش و كۆمەڵێ بابەتی تر فێر دەكرێ، نەك وانە و دروسی تر، لەو ڕوانگەیەوە پێم وایە ئەم ناونیشانەی كە هەیە، و، لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵاش گوڕانكاریان تێدا كردووە، تەسەورم وایە جێی خۆی ناگرێ، باشتر وایە خوێندنگە ئەهلیەكان بێ، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان، نوقتەی نیزامت هەیە؟

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەر بۆ ئاگاداری بەڕێزتان بۆ ئەوەی هیچ جۆرە تەفسیرێك نەكرێ، خاصە لە (پڕایڤت)ەوە هاتووە، مەكتەبی پڕایڤت، كە بە وشەكە ئینگلیزیە، پڕایڤت یەعنی تایبت، ئێمەش سوودمان لەوە وەرگرتووە، وەكو چۆن لە پێشیشەوە باسمان كرد، قوتابخانەمان هەیە سیمەیان پڕایڤتە، تێكەڵە، حكومی ئەهلیە یەعنی حكومەت بەشێكی دەعم دەكات، و، ئەهلیشە لە هەمان كاتدا، وەكو قوتابخانەی فاخیر مێرگە سووری، قوتابخانەی ترمان هەیە خێر خوازیە، بۆیە (پڕایڤت)مان دۆزیەوە كە وشەیەكە گونجاو بێت بۆ هەموو جۆرە قوتابخانەكان بچنە ژێر ڕكێفی ئەم یاسایەوە، لەبەر ئەوە هیچ جیاوازیمان نەكردووە و هیچ تایبەتمەندیمان نەداوە بە بەشێك لە سەر بەشێكی تر، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر عبدالرحمن.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشەکی ئەو عنوانە کە داواکرا لەلایەن جەنابی وەزیریشەوە مەعاهیدی بخرێتە سەر، من پێم وایە ئەم عنوانە دەبێ تایبەت بێت تەنها بە مەدارس ئەهلیە یاخود مەدارس (القطاع الخاص) پێویست ناکات کەلیمەی خاصەی لەگەڵ دابێ، هەر چەند خاتوو سۆزان تەوزیحیشی لە سەر دا ئێستا بە چی؟ ئەگەر بێن لە تەعریفەکان سەیری بکەین باس لە جیاکردنەوەی (المدارس الحکومیه والمدارس الاهلیه) دەکات، مەدارسی حکومی تەحدید کرا کە قەتعەن بەلایەنی حکومەتەوە ئەبرێ بەڕێوە، لە مەدارسی ئەهلی باس دەکا دەڵێ ئەمە مەعاهد و مەراکزی تەخەسوسیش شموول دەکات ئەوانی کە شەخس یان ئەشخاسی مەعنەوی ئەیبەن بەڕێوە، کە مادام ئەشخاس تەبیعی بێت و، یاخود ئەشخاسی مەعنەوی وەکو موئەسسەسی ببرێ بەڕێوە، کەواتە ئەمە دەبێتە قوتاعێکی خاص، ئەمە لە قوتاعی حکومی چووە دەرێ، وێرای ئەوەی خاصە لەگەڵ (المدارس الاختصاصیه) لە فەقەرە حەوت، (ح)، باسی لە سەر کردووە، (المدارس الاختصاصیه) جیاوازە لەگەڵ مەدارسی ئەهلیەکە لەگەڵ مەدارسە خاصەکان ئەوە هاتووە، ئەمە فیئەتێك تەخەسوسی خاصە بە میهنەیەك بە علمێکی، بە شەهادەیەکی بابەتێك لە بابەتەکانی زانست و زانیاری کە خەڵك تیایدا فێر دەبێ، تەخەسوسیە لەبەر ئەوە پێویستە عینوانی ئەمە بە (مشروع قانون تنظیم المدارس الاهلیة) بمێنێتەوە و، یاخود(مشروع قانون تنظیم مدارس القطاع الخاص) بمێنێتەوە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی مەعلوماتی من (سپێشڵ ئیدوکەیشن)، (المدارس الخاصه) چەمکە ناتوانین ئێمە بۆ خۆمان ئیعادەی تەعریفی کەین، چەمکە بۆ ئەو قوتابخانەیە و خوێندنگایانە و پەیمانگایانەی تایبەت بە (ذوی الاحتیاجات الخاصة) ئەوانەی بڕیە لۆ غەیری (سپیشڵ ئیدوکەیشن) هەر ئەوە زیاتر نیە (المدارس الخاصه) عەرەبی واتا (سپێشڵ) یەعنی (خاص) نەك (خاص)، (پرایڤت) بێت، (خاص)، (سپێشڵ) (سپێشەلێتی) ، وایە من نازانم بەپێی مەعلوماتی خۆمە، بۆیە تاکو ئەو ئیشکالیە نەمێنێ، ئێمە کەلیمەی ئەهلی لە زۆر جێگامان بەکارهێناوە، بزەبت ئەهلی یەعنی قوتاعی خاص، یەك. دوو: ئەو مەسەلەی پەیمانگاش بەڕاستی ڕەنگە ئەوە تەوەسوع بکرێ، سبەینێ ئێمە یاسایەك دەربکەین بۆ زانکۆکان یەعنی لەگەڵ قوتابخانەکان بیت پەیمانگاکان باشترە لەوەی لەگەڵ زانکۆ بی، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سیوەیل خان.

بەڕێز سیوەل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ناونیشانی ئەو پرۆژە یاسایە کە دەڵی ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان. قوتابخانە تایبەتەکان لەلایەن حکومەتەوە بەڕێوە دەچێ، قوتابخانەی تایبەتی و پەیمانگەی تایبەتمان هەیە دەبێ لە یاسای وەزارەتی پەروەردە هەبێ، نموونەمان هەیە خوێندنی خێرا تایبەتە لەبەر ئەوەی دوو پۆل بەیەك ساڵ دەبڕێ، دوو مەرحەلە بەیەك ساڵ دەبڕێ، نەوجەوانانمان هەیە، دوو پۆل بەیەك ساڵ دەبڕێ، کەمئەندامانمان هەیە، خاوەن پێداویستی تایبەتمان هەیە، کە ئەوانە پێیان دەڵێن تایبەت، یان پێیان دەڵێن پەیمانگە، پەیمانگەی ڕووناهیە، ئاواتە، بیرکۆڵە، ئەوانە هەموو یاسای خۆیان هەیە، ئەوانە هەندێکیان سەر بە وەزارەتی کۆمەڵایەتیە، بەڵام لەلایەن وەزارەتی پەروەردەوە مەنهەج و پرۆگرام و ئەو شتانەیان هەیە، بەتیئی تەعەلومان هەیە، هەندێ قوتابخانە هەیە بەتیئی تەعەلومی پێی دەڵێن، پۆلەکە، دوو پۆلە لە قوتابخانە حکومیەکانە، واتا ئەوانە هەمووی حکومینە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان. من لەوانەیە جەنابی وەزیری پەروەردە بتوانێ وەڵاممان بداتەوە، ئایا ئەوانە لە زمنی یاسای وەزارەتی پەروەردە هەیە یان نیە ، ئەگەر لە زمنی وەزارەتی پەروەردە هەیە واتا حکومینە، تایبەتیش نینە، هەیە قوتابخانەی نموونەییمان هەیە تایبەتە، بەڵام حکومیە، قوتابخانەی تایبەتمان هەیە خەڵك پارەی دەدا، بەڵام حکومیە، یەعنی لەلایەن هەردوو لاوە تێکەڵاوە، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان لە بۆ ئەوەم نیە بڵێم من خیبرەم هەیە، بەڵام من (34) ساڵ مامۆستا بوومە، یەعنی لە بواری پەروەردە کارم کردیە، بۆ خۆی تەنها ئەوەیە دەبێ بڵێن ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلیەکان، ئەهلیەکان قوتاعی خاص دەگرتەوە، ئەو کەسانە دەگرتەوە تەنها کە بڵێین سەرمایەدارەك کە قوتابخانەیەك دەکاتەوە لە سەر مەسروفی خۆیتی وەکو کەرتی تایبەتە، بەڵام ئەهلیە نموونەمان هەیە ئەوە پەیوەندی بە زانکۆ وە نیە، چونکە ئەوە پەیوەندی بە خوێندنی باڵایە ئەو قسەی دەیکەم ئێمە زۆر جار دەڵێین زانکۆی جیهان ئەهلیە، لوبنانی فەرەنسی ئەهلیە، دیجلە ئەهلیە، واتا ئەوانە تایبەت نیە، چونکە ئەگەر تایبەت بی، دەبێ سەر بە وەزارەتی خوێندنی باڵا بێ، بۆیە پێم باشە تەنها قوتابخانەی ئەهلی بێتن، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو شلێر خان.

بەڕێز شلێرمحی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە وشەی تایبەت، (المدارس الخاصة) من لە لیژنەی پەروەردەش ڕەئیەکی جیاوازم هەبوو کە نابێ بەتەنیا بڵێی (المدارس الخاصة)، دەبێ ئەهلی بێ، لە بەینی دوو قەوس یان بڵێین (المدارس الخاصة)، (الاهلیه) یانیش هەر ببێتە ئەهلی، لەبەر ئەوە (المدارس الخاصه) هەر وەکو برادەران باسیان کرد تایبەتە بە خاوەن پێداویستی تایبەت یان بە هەندە پسپۆری تایبەت یان بە بەهرەداران، ئەوانە پێی

دەوترێ(المدارس الخاصه)، بەڵام ئەگەر وشەی ئەهلی لەگەڵ نەبێ، ئەوە خەڵك مەفهومەكەی ئاوا تێدەگا، كە ئەوە تایبەتە بە پسپۆری تایبەت، لە سیستەمی پەروەردەشدا (المدارس الخاصه) حەتا بۆ خاوەن پێداویستی تایبەت لە كەم بوونەوە دایە، لەبەر ئەوەی سستەمەكە گۆڕاوە، ئێستا سیستەمی (ئینكلوسب ئەجوكەیشن)بەكار دەهێنن لە مەكتەبەكان، سیستەمی تێكەڵ كردنی خاوەن پێداویستی تایبەت لە مەدارسی ئیعتیادی، وشەی بەتیئی تەعەلوم و ئەوانە لە مەكتەبەكانی كوردستان نەماوە، هەموو جۆرە خاوەن پێداویستە تایبەتەك لەگەڵ مندالی ئاسایی لە قوتابخانە بۆیە خاص تایبەت بەوانە پێویستە ئەهلی لەگەڵ بێ، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

ئەم پڕۆژە یاسایە (63) ماددەیە، ئەگەر هەموو ئەو خوشك و برایانە ئاوا بە تەفصیل قسە بكەن بڕوا بكەن بە (15) ڕۆژ تەواو نابێ، فەرموو كاك شڤان،

بەڕێز شڤان احمدعبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش پێم وایە ئەمە موشكیلە خاصەكە لابدرێ، وەكو عنوان ئەهلیەكە بە قوەتترە، چونكە فەلسەفەی ئەم پڕۆژە یاسایە من وا دەبینم لە بەینی قتاعی عام و قتاعی خاصە، مەدارسی حكومی و مەدارسی ئەهلی، یان غێر حكومینە، یەعنی خسوسیەتەكە لەوە دایە، بۆیە هەر ئەهلیەكە بەقوەتر دەبێت و، پێم باشە پڕۆژەكە بەم شێوەیە بێت، عنوانەكە، پڕۆژەی یاسای قوتابخانە و پەیمانگەی ئەهلی لە هەرێمی كوردستان، چونكە خسوسیەتەكە لە ئەهلیەتەكە دایە، ئەو خسوسیەتە دەچێتە ناو سیفەتەكەی كە ئەهلیە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو شلێر خان.

بەڕێز شلێرمحمد نجیب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش هەمان ڕام هەیە، چونكە خۆی لە یاسای ژمارە(4)ی ساڵی 1992ی وەزارەتی پەروەردە لە ماددەی(5) فەقەرەی (7) دەڵێ، (الاشراف على المدارس الاهلية) ئێمە یاسایەكمان هەیە كە تەئكید دەكاتە سەر (المدارس الاهلییه)، لەبەر ئەوە با عینوانەكە هەر (المدارس الاهلی)یە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سمیرە خان.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

قسەكانی من كرا، پێویست ناكات دووبارەی كەمەوە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو بەفرین خان.

بەڕێز بەفرین حسین محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی منیش کران، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

کورە بابە خەڵکی خێرەومەند هەر ماوە، زۆرە ماشاءاللة، فەرموو کاك شێرزاد.

بەڕێز شێرزاد عبدالحافظ شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە قسەکانی منیش کرا، بەڵام من پشتگیری جەنابی وەزیر دەکەم کە مەعهەدی بۆ زیاد بکرێ، وە لە گەڵ ئەوەش دام کە ڕێکخستن بکەوێتە ناو سەردێڕەکەیەوە، ناوەکەیەوە، لەبەر ئەوەی ئەوە هێنێکی نموونەییە و، بۆ ڕێکخستنەکەشی کۆمەڵێ قوتابخانە هەیە، قوتابخانە ئەهلیەکان کە بەڕاستی ڕێکخستنیان دەوێ، یەعنی فەرقی هەیە قوتابخانە بۆ قوتابخانەیەکی دیکە، لە ڕووی نمرەوە، لە ڕوی گواستنەوەی مامۆستا بۆیان، کۆمەڵێ شت هەیە، لەبەر ئەوە ئەو ڕێکخستنەی تێدابێ زۆر باشە، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ئاشتی خان.

بەڕێزئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەم یاسایە من ڕام وایە ناوەڕۆکی یاساکە زیاتر لە خزمەتی ناوی ئەهلی دایە، وەك لەوەی لە خزمەتی تایبەتی دابێ، ناوەڕۆکەکە ئەوەی سەپاندووە بەسەرماندا کە زیاتر بیر بکەینەوە لە وشەی ئەهلی، لەبەر ئەوەی کە وشەی ئەهلی بریتیە لە ڕێکخستنی نێوان موستەسمری ئەجنەبی و ناوخۆ لەگەڵ حکومەتە، واتا شێوازەکانی ڕێکخستنیش لەلایەن حکومەتەوە شێوازی چاودێریکردنی بۆ قوتابخانەکان، بەڵام کە دەڵێی قوتابخانەی تایبەت، دەکرێ قوتابخانە تایبەتیش بێ، بەڵام سەر بەحکومەت بێ، لەلایەکی ترەوە لە نەفسی پێناسەکان خۆت قوتابخانەی حکومیت جیاکردۆتەوە لە شوێنێکی تر دەڵێ قوتابخانەی تایبەت، کەواتە خۆی ئەمە دژ ئەبێ بەیەکتری، بۆیە ناوەڕۆکەکە ئەوە ئەسەپێنێ بەسەرماندا کە زیاتر جەخت بکەینەوە سەر قوتابخانەی ئەهلی، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئەگەر موراعاتمان نەکەن لە دەنگە دەنگ، مەجبوورمان مەکەن ناوتان بێنین، بڵێین فلان کەس تکایە هێمنی هۆڵەکە بپارێزن، دوایی خۆشتان ناڕەحەت دەبن، ئێمەش ناڕحەت دەبین، تکایە هێمنی بپارێزن،

چونکە ئەو لیژنەیەی کە لێرە دانیشتوون لیژنەکان لەبەر ئەوەی گوێمان لێ نیە خوشك و برا پەرلەمانتارەکان دەڵێن چی؟ فەرموو پەیمان خان.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ ناونیشانی یاساکە بێگومان ئەهلی گونجاوترە لەگەڵ ناوەڕۆکی یاساکە دەگونجێ، چونکە بەڕاستی ئەهلی خۆشی بۆ چی بێ ئەهلی تەنها بۆ ئەو قۆناغی خوێندنە بێ کە لە یەکی بنەڕەتیەوە هەتا دوانزە بێ، واتا پەیمانگاکان لێرە، چونکە یەکی بنەڕەتی هەتا دوانزەی سستەمێکی تایبەتی هەیە، نیزامێکی خاصی خۆی هەیە، پێی بەڕێوە دەچێ بەگوێرەی ئەو سستەمی خوێندنی نوێ، پەیمانگاکان و قوتابخانەکانی تر سستەمی خۆیان هەیە، واتا تێکەڵ یەك دەبێ، پاشان ناتوانین ئێمە خۆمانی لێ ڕزگار بکەین، دەبی یاساکە پەسەند کرا، دیسان بێن دووبارە هەمواری بکەینەوە، زۆر زۆر گیروگرفت دێتە ڕێمان، بۆیە جیاکردنەوەی قوتابخانەی ئەهلی هەروەك و هاوکارانم ئاشتی خان و چەند ڕەفیقێکی تریش هەر وایان وت بۆ چیە؟ ئەم یاسایە بۆ چ پەنامان بردە بەری کە ئەو یاسایە دابنێن، ساڵانە جۆرەها گیروگرفت هەیە، کە بە ڕێنمایی گیروگرفتەکانی ئەوخوێندنگە ئەهلیانە چارەسەر دەکرا، هەر بگرە لە بڕی پێشکەشکردنی مۆڵەتەکە، لە بڕی ئەو پارەیەی کە لە خەڵکی وەردەگرن، لە جۆری خوێندنە، لە زەمان نەکردنی مامۆستایەکان، لە بەڕێوەبەرەکان، ئەوە هەمووی گیروگرفت بوو، بۆیە لەم یاسایە چمانکردیە ئەمانەمان تەنزیم کردیە، ڕێکخستیە، جا قوتابخانەی ئەهلی گونجاوترین ناونیشانە بۆ ئەوە، کە تایبەتمان دانە، تایبەت بەڕاستی قوتابخانەی تایبەتمان هەیە کە سرف حکومینە بە سستەمە حکومیەکە ئیش دەکا، کە هیچ جیاکاریەکی تێدا نیە، تەنها لە تایبەتەکان ئەوەی هی بەهرەدارانە تەنها پلەی دەرچوون و ئەوەی تێدایە نەوەك هەموو شتەکانی وەکو قوتابخانەی حکومیە، جا تووشی هەڵە دەبین بەراستی هەروەك وتم پێویست بە هەموار دەکاتەوە بە زووترین کات هەروەك وتم، بۆیە ئەهلی گونجاوترین ناونیشانە بۆ ئە یاسایە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بێریڤان خان.

بەڕێز بێریڤان اسماعیل سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێچەوانەی زۆر لە هاوکارانم، دەمەوێ ناوی قوتابخانەی تایبەت بێ، چونکە یەعنی (پرایڤت سکول) ئەوەش هەیە دوو مەکتەب هەیە حکوکی (پەپلیك)لەگەڵ (پڕایڤت) ئەوانی تر ئەوەی کە مەکتەبی خێرخوازی ئەوە هەیە ئەویش هەر تایبەتە، بۆیە دەبی ناوی تایبەت بێ، چونکە کە دەڵێن ئەهلی، ئەهلیش هەر تایبەتە، بۆ وشەی ئەهلی بەکار بێنین، ئێمە ئەگەر زۆر جار سستەمی سویدی باس دەکرێ، لە سوید (پڕایڤتە)لە (ئسکەندەنافی) لە هەموو وڵاتەکان ناوی (پڕایڤت سکولە) یەعنی تایبەت، بەڵام داوا دەکەم داینگاشی لەگەڵ بێ، چونکە داینگاش هەر فێرکردنە ئەویش (پڕایڤت سکولە) وەکو خوێندنە،

یەعنی بەخێوکردنە، پەروەردەیە، بەڵام پەیمانگاکان داوا دەکەم لەگەڵیان نەبێ عایدی وەزارەتی خوێندنی باڵا بێ، بۆیە ڕاسترین شت ناوی قوتابخانەی تایبەت بێ، نەك قوتابخانە تایبەتەکان، چونکە لە عەرەبی تەرجومە کرایە، بۆیە کە وتت قوتابخانە تایبەت یەعنی هەموو قوتابخانەك دەگرێتەوە کە تایبەتە ئەویش ئەهلیە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

هەندێك لە پەیمانگاکان تابعی وەزارەتی پەروەردەن و، مەبەستیان لەو پەیمانگایانەی کە تابعی وەزارەتی پەروەردەن، فەرموو پەروین خان.

بەڕێز پەروین عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە منیش وەکو هاوکارانم لەگەڵ ئەوەم کە یاساکە بکرێت بە یاسای قوتابخانە ئەهلیەکان، من درێژەی پێ نادەم، لەبەر ئەوەی هاوکارانم زۆر باسیان کرد و، بەنیسبەت خاڵی پێنجەم قوتابخانە حکومیەکان لێرانە وەکو لیژنەی یاسا پشتگیری دەکەم پێویست ناکات باس لە قوتابخانە حکومیەکان بکرێ، لەبەر ئەوەی یاساکە تایبەتە بە قوتابخانە ئەهلیەکان، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو هاژە خان.

بەڕێز هاژە سلیمان مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا من مەبدەئیەن بەڕاستی من لەگەڵ قوتابخانە ئەهلی نیم، چونکە یەعنی بەڕاستی جیاوازی دروست کردووە لە نێوان چین و توێژەکان لە ناو کۆمەڵگای ئێمەدا، بەڵام ئەمە پەیوەندی بەسیاسەتی ئابووریەوە هەیە، و، پەیوەندی بە بازاڕی ئازادەوە هەیە، کە لێرە مەجالی تێدا نیە قسەی لە سەر بکەین، بەڵام وەکو یەعنی تێبینیەکانم لە سەر یاساکە، من پێم وایە ئەهلی بێ باشترە، چونکە تایبەتە بەڕاستی تایبەتەکان ئەگەر سەر بە وەزارەتی پەروەردە بێت وابزانم پێویست ناکات وەزارەتی پەروەردە خۆی یاسایەکی هەیە مەفروزە لەوێ هەموو ئەو شتانەی پەیوەندی بە خوێندنی تایبەتەوە هەیە لەوێ باس بکرێ، نەك لێرە باس بکرێ، دەربارەی ماددەی یەکەم من لەگەڵ پێشنیارەکانی لیژنەی یاساییم کە هەندێك لە بڕگەکان زۆر ئیختیساریان کردووە، و، پێویست بە قوتابخانەی حکومی ناکات کە لەوێ باس بکرێ، تەنها لە قوتابخانە تایبەتەکان یاخود ئەهلیەکان باس لەوە بکرێت کە ئەوان هەر دامەزراوەیەکی پەروەردەیی کە سەر بە کەرتی تایبەت بێ، و، دەربارەی مەسەلەی دایەنگا ئێستا پێش ئەوەی دەست بە گفتوگۆ بکەین لەگەڵ بەڕێز وەزیری پەروەردە قسەم کرد، داینگاکان دیارە سەر بە وەزارەتی کارە بۆیە پێویست دەکا، یەعنی تەوزیحێك لە سەر ئەو بابەتە هەبێ، چونکە من سەیری پڕۆژە یاسای میسر و

مەغریبم کردووە، دایانگا هاتووە لە ناو ئەو یاسایانەدا، بۆیە پێویستە تەوزیحێك هەبێ دەربارەی ئەو بابەتە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك حەمە سەعید.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پێم وایە ڕێکخستنی قوتابخانە و پەیمانگە ئەهلیەکان بێت سەرەڕای ئەو هۆکارانەی کە باس کرا، هۆکارێکی تر لەبەر ئەوەی ئێمە قوتابخانەی تایبەت و نموونەییمان هەیە حکومیە و، قوتابخانەی تایبەت و نموونەیشمان هەیە ئەهلیە لەلایەن کەرتی تایبەتەوە، کەواتە ئەگەر ئەهلیمان تایبەتمان وت مانای وایە جیا ناکرێتەوە حکومیە یان ئەهلیە، بۆیە ئەهلی بێ، سەبارەت بە ماددەی یەك: پێم وایە بڕگەی دالی زیادە، چونکە کە دەڵێین یاساکە، یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان بەهیچ یاسایەك ئەوەمان نەوتووە، دوای ئەوەش کاتێك کە لە ناوەڕۆکی یاساکە دەڵێین بە پێی ئەم یاسایە ئیتر بڕگەی دال زیادە، بڕگەی ها قوتابخانە حکومیەکان پێم وایە ئەو درێژیەی ناوێ، ئەو قوتابخانانەن کە لەلایەن حکومەتی هەرێم و وەزارەتی پەروەردەوە بەڕێوە دەچن، ئیتر باربوو دەکرێن، یەعنی کوا حکومەت باربووی قوتابخانە دەکات، ئەوە نایەوێت، خاڵێکی تریش بە نیسبەت بڕگەی زا قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان هەر بکرێ بە ئەهلی پێم وایە بنووسرێ سەرجەم ئەو قوتابخانە و پەیمانگانەیە کە لەلایەن کەرتی تایبەتەوە بەڕێوە دەچێ، چونکە دەڵێ لەلایەن کەسایەتی کەسی، یان کەسایەتی مەعنەوی، خۆ حکومەتیش کەسایەتی مەعنەوی هەیە، لەبەر ئەوە ئەگەر غەیر حکومی بۆ زیاد کەین، بەڵام بۆ ئەوەی کورت تر بێ، بڵێین سەرجەم ئەو قوتابخانە و پەیمانگایانەن کە لەلایەن کەرتی تایبەتەوە بەڕێوە دەچن، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا فەرمان جەنابت تێبینیت هەبوو؟ فەرموو،

بەڕێز فەرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لە مادەی یەکەم لە پێناسەکە، کە شەشەم دەکا ئێمە پێناسەی قوتابخانە تایبەتەکانمان کردیە، نەمان وتووە باخچەی ساوایان، دیارە باخچەی ساوایان قوتابخانە نیە، بەڕاستی ئەوەی پەیوەندی بە دایانگا هەیە، دایانگە پەیوەندی زیاتر بە وەزارەتی کاروباری کۆمەڵایەتی هەیە، پەیوەندی بە وەزارەتی پەروەردەوە نیە، خاڵێکی تر پەیوەندی دیارە بە پەیمانگاکان هەیە ئەوانەی کە شەهادەی بەکاوریۆس دەدەن، ئەوانە زیاتر پەیوەندیان بە خوێندنی باڵا هەیە، لەگەڵ ئەوانەی دبلۆمن وەکو پەیمانگاکان، بەڵام ئەو پەیمانگایەی ئێستا لێرە ئێمە باسمان کردیە ئەو پەیمانگایانەن کە سەر بە وەزارەتی پەروەردەن، وەکو پەیمانگەی کۆمپیوتەر، وەکو پەیمانگەی وەرزش، وەکو پەیمانگەی هونەرە جوانەکان، ئەوانە پێنج ساڵەنە، ئەوانە سەر بە وەزارەتی

پەروەردەن، بەڵام پەیمانگاكانی تر وەكو كشتوكاڵ، وەكو تەكنەلۆجیا، ئەوانە سەر بە خوێندنی باڵان و دبلۆم دەدەن، بەڵام ئەوانەی خۆمان پێنج ساڵانە و سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە دوو كەرتمان هەیە، كەرتی حكومی و كەرتی تایبەت، ئەوەی كە عایدی كەرتی تایبەتە یەعنی ئەهلیە، بۆ وشەی ئەهلی باشتر بێ كە وشەیەكی كوردی نیە، بەڵام وشەی تایبەت نەتوانین بەكاربێنین، یەعنی من ئەمەوێ ئەو مەغزایە بزانم، چونكە كەرتی تایبەت یەعنی ئەو كەرتەیە كە لەلایەن قوتاعی خاصەوە بەعەرەبی ئەبرێ بەڕێوە، قوتاعی خاص ئەو كەسانەن، ئەو موستەسمیرانەن، ناومان ناوە كەرتی تایبەت، بۆچی ئەو قوتابخانانەی كە لەلایەن كەرتی تایبەتەوە بەڕێوە دەبرێن قوتابخانەی تایبەت نەبن، بۆ دەبێ ئەهلی بن، بۆ دەبێ هەرچەندە ئێمە وەكو لیژنە ئێستاگفتوگۆمان كردووە، مشاوەرەمان كردووە، مومانەعەتمان نیە لە دانانی وشەی ئەهلی، بەڵام من دەمەوێ لەو حیكمەتە تێبگەم كە ئێمە بڵێین كەرتی تایبەت بۆ ئەو تایبەتە، بۆ قوتابخانەكەش بەكارنەهێنین، بۆ بگەڕێنەوە سەر وشە عەرەبیەكە و دایتاشینەوە، بڵێین ئەهلی، من پێم وایە ئەوە كەلیمەیەكی عەرەبیە، بەڕێزان مەعاهیدی وەزارەتی پەروەردە كۆمەڵێك مەعاهیدی هەیە، مەعاهیدی كۆمپیوتەری تایبەتی كردۆتەوە، ئێمە باس لە مەعاهیدی وەزارەتی خوێندنی باڵا ناكەین، ئەوە خۆی ڕێكی خستووە، بە قانونی خۆی، بەڵام ئێمە ئەگەر جەنابتان گوێتان لێی بێ، ئێمە بە گفتوگۆكردن و مشاوەرە لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە لە چەندین كۆبوونەوە كە ئەوانیش بەشداربوون تێدا لە سەر پێشنیاری ئەوان مەعهەدمان ئیزافە كردووە، چونكە لە واقیعدا وجودی هەیە، ئیجازەی ڕێگەی پێدراوە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی (احمد وەرتی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لە پێناسەی قوتابخانەی تایبەت لە ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی وتوومانە سەرجەم قوتابخانەی فێركردنی بنەڕەتی ئامادەیی قوتابخانە و پەیمانگە و سەنتەرە پسپۆریەكان دەگرێتەوە كە لەلایەن كەسان یان كەسایەتیە مەعنەویەكان بەپێی ئەم یاسایە بەڕێوەدەبرێن كەوا بوو لێرە ئێمە پەیمانگاشمان خستۆتە ناو پێناسەكەوە، بەڵام سەبارەت بە ناوەكە بەڕاستی وەكو سۆزان خانیش باسی كرد ئایا ئێمە مەبەست لێرە ئەو بەڕێزانەی قسەیان كرد ناوی ئەهلی بێ، لە عەرەبیەكە ئەهلی بێ یان لە كوردیەكەی هەر ناوەكەی ئەهلی بێ، چونكە لە بەرامبەر ئەهلی پێم وایە لە كوردستان زاراوەكە شوێنی خۆی گرتووە كە لە

بەرامبەر ئەهلی تایبەت بەکاردێ، ئێمە نەخۆشخانەی تایبەتمان هەیە، لە بەرامبەر نەخۆشخانەی حکومی، کە بە عەرەبیەکەی پێی دەڵێن (المستشفى الاهلي الخاص) بەکوردیەکەی پێی دەڵێن نەخۆشخانەی تایبەت، و، لە کوردیەکە ئەم زاراوەیە پێم وایە لە کوردستان شوێنی خۆی گرتووە، ئایا ئێمە ئەگەر مەبەست ئەوەیە لە عەرەبیەکە ئەهلی بەکار بێ یان خاص بەکار بێ، گرنگ نیە، بەڵام لە کوردیەکە پێم وایە وشەی کوردی بەکاربێنین باشترە، تایبەت بەکاربێنین، هەندێ لە بەڕێزان ئاماژەیان بەوە دا ئێمە قوتابخانەی نموونەییمان هەیە کە سەر بەحکومەتە، ئەگەر سەر بەحکومەت بێ ناگوترێت تایبەت، بەڵام قوتابخانەی نموونەییمان هەیە، کە لەگەڵی دا دەڵێ قوتابخانەی نموونەیی فلانی تایبەت، واتا تایبەتەکەی لەگەڵ دا دەوترێ، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم کە وشەکە وشەی تایبەت بێ لە کوردیەکە، گرنگ نیە لە عەرەبیە الخاصە بێ یان الاهلی بێ، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

مەسەلەی زمانەوانیەکە لێگەڕێن بۆ خەڵکی زمان زان، زمانەوانیەکان، ئەگەر کردتان بە ئەهلی بەعەرەبیەکەی ڕێگە بدەن دوایی زمان زانەکان تەرجەمەی ئەهلی بکەن بزانن چۆن دەبێ، ئەگەر کردتان بە خاص، ئەوە دەبێتە تایبت، ئەوە لێگەڕێن بۆ زمان زانەکان، جەنابی وەزیر فەرموو

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی پێویستی پچەك بە ڕۆنکردنەوەیە، مەوزوعی پەیمانگە کە تابعی وەزارەتی پەروەردەیە، یان نا مودیریەکە عام هەیە پەروەردە و، ژمارەکە پەروەردەیە یان پەیمانگە، ژ بەر هەندێ مەوزوعی پەیمانگە تین تابعی وەزارەتی پەروەردی ژی وەزارەتە خوێندنی باڵا ئەویش لازمە بمینتەوە، چونکە مەوجودە، دەربارەی ڤان نەوعی قوتابخانە یان مەدارس تێنە ڤەکرن، نە بەس ئەهلینە، غێر حکومینە ژی، یەعنی هەندێك مونەزەماتی خێرخوازیش هەندەك مەدرەسە ڤەکرن، ژ بۆ ڤێ چەندێ من دوو پێشنیارێت هەی ئێکیش هەردووکە ئیحتیمالە، ئێك ژ مەدارس غەیر حکومیە ئەمانە غەیر حکومیە(n0 g0 o) یان قوتاعی ئەهلی جێیەکا دی وەگریتەوە، چونکی دێ نووکە هەندێ مونەزەمە خێرخاز ئەسلەن نە بۆ پارەی ڤەکەنەوە، مەدارسە، نە حکومینە ژی، و، ڤی هەندێ (المدارس الغیر حکومیة) ئەڤە ئێك: یا دووی:(المدارس التي تدار من قبل القطاع الخاص)یەعنی تودار نە (المدارس الخاصة) (مدارس القطاع الخاص) ئەڤی ئیزافە کەتەڤە، چونکی ڕاستە تێکەڵاویەك ما بەینە تەرجومە خاسە کە تایبەتمەندیە پسپۆڕی ئان تایبەتمەندیە سەرمایەکە تەبیعی، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

عەزیمە خان نوقتەی نیزامت هەیە؟ فەرموو

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر ئەو ناوەی کە قوتابخانەی تایبەت بێ، یان قوتابخانەی ئەهلی بێ، ئێمە بۆ کێشەمان لە سەر کەلیمەیەك هەیە، وشەیەك هەیە؟ کە لەگەڵی ڕاهاتووین، دەبێ هەتاهەتایە ئەم وشەیە وشەیەکی عەرەبیشە، ئەگەر بیکەین بە کوردی ئەبێ بیڵێن قوتابخانە خۆماڵیەکان، خۆماڵیەکانیش لە کەرتی تایبەتە ئێمە لە هەرێمی کوردستان قوتابخانەی تایبەتمان خۆماڵیمان هەیە کە کەرتی تایبەت لە ناوخۆیدا دەیکاتەوە، بەڵام ئێمە هەندێ قوتابخانەمان هەیە، نێودەوڵەتیە ئەو کاتە ئێمە خۆ ناڵێن قوتابخانە خۆماڵیەکان، کە وتمان خۆماڵیەکان، ئەهلیەکان ئەوانەی کە نێو دەوڵتین لە کوردستان، چۆن ئەتوانرێ هەر ئەتوانرێ بڵێین قوتابخانە تایبەتەکان، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە مەسەلەی زمان بۆ خەڵکی موختەس لێگەڕێن، مەسەلەی زمانە، تەداخول لە مەسەلەیەك مەکەن کە ئیختیساسی خۆتان نەبێ ڕجا دەکەم، کاك دلێر دڵنیام نیزامی نیە. فەرموو بزانم،

بەڕێز محمد دلێر محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم کێشەیە کێشەی زمانەوانی نیە، ئێمە بەتەنیا بڵێین زمانەوانی ئەمە کێشەی پەروەردەیە، ئێمە ئەڵێین تایبەت لەگەڵ کەرتی تایبەت فەرقی هەیە، تایبەت یەعنی تایبەتمەندی خۆی هەیە، ئەمە دەبێتە هۆی ئەوەی کە تۆ دەڵێی تایبەت ئەمە تەئسیر دەکاتە سەر کەسایەتی، سەر بەهاکانی خوێندکارانی قوتابخانە حکومیەکان، بەڵی لێرە کەواتە پێویستە من دەڵێم ئەهلیەکەش با نەڵێن بۆ ئەوەی هەست بەوە نەکرێ خەڵك بڵێ کەرتی تایبەتە، پرۆژە یاسای قوتابخانەکانی کەرتی تایبەت، کەرتی تایبەت لەگەڵ تایبەتە فەرقێکی خۆی هەیە، زمانەوانی نیە، تۆ تەعریفی بکەی ئەو لە شوێنێکی ترە، ئەوی تر لە شوێنێکی ترە، حەقی بەسەر زمانەوانی نیە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

توخوا ئەوە نیزامی بوو، هەمان قسەت کرد، کە پێشتر قسەت کرد، کاك دلێر گیان، ئێ چۆن دەبێ تیکرار بکەیتەوە بە قوربان، ڕێگات نادەم عاجز دەبی، ڕێگەت دەدەم هەمان قسەکان دووبارە دەکەیتەوە، فەرموو کاك شوان،

بەڕێز شوان عبد الكريم جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تکام وایە گوێم لێبگرن، چونکە ئەوەی من نیزامی نیە، بەڕێز وەزیر ڕایەکی دا بەڕاستی ڕایەکی زۆر مەعقول و پڕ بەخۆیەتی، هیوادارم لیژنەی موختەس لە سەر ئەوەی وەزیر ڕەئیەك بدات، بۆیە ئەگەر ئەوەی وەزیر بچێتە دەنگدانەوە، پێم وابێ ئەوەی وەزیر هەموو کێشەکە عیلاج دەکا، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

ڕێگا دەدەم هەمووتان قسە بکەن هەتا ئێوارە دادەنیشین، باشە بەس لە سەر ئەو ماددەیە فەرموو ئەڤین خان دەی،

بەڕێز ئەڤین عمراحمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بێت و ڕەئیەکەی بەڕێز وەزیری پەروەردە وەربگیرێت، ئەبێ لە سەر پێشنیارەی ئەو هەڵبەتە ڕەئی تر هەیە، چونکە دیارە ڕەئی جیاواز هەبوو لە سەر پێشنیارەکەی بەڕێز وەزیری پەروەردە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مولاحەزەی یەکە بە یەکەمان لە کاتی قسە کردندا وەرگرت،ئێستا دەبینین مۆدێلێکی تر هاتۆتەوە ئاراوە، لە سەر قسەکەی خۆیان جارێکی تر تەعقیب دەدەنەوە، ئێمە مولاحەزەکانمان وەرگرت،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

تۆ حەقت نیە سۆزان خان ئەو قسەیەی بکەی، سەرۆکایەتی پەرلەمان ئەوە دەڵێ، تۆ قسەکانی خۆت بکە، فەرموون بۆ ماددەی دووەم،

بەڕێز د. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشی دووەم: بنەما گشتیەکان بۆ دانانی قوتابخانە ئەهلی تایبەتەکان. 1. ئامانجەکانی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان ماددەی دوو: دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەت دادەمەزرێن بە ئامانجی هێنانەدی ئەم مەبەستانە: ـ أ. سەربارکردنی تواناکانی فێرکردنی نوێ بۆ سەر ئەو توانایانەی حکومەت هەیەتی، بەمەبەستی یارمەتی دان بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی پرۆسەی فێرکردنی نیشتیمانی نەتەوەیی، ب: ئاراستەکردنی هەوڵ و توانا نیشتیمانیەکان بەرەو بەشداریکردن لە ڕاهێنان و ئامادەکردنی کادیری مرۆیی پێویست، بۆ پرۆژەکانی گەشە پێ کردنی ئابووری و کۆمەڵایەتی ج: نەرمی خستنە نێو سیستمە فەرمیەکانی ئێستای فێرکردن، لە ڕێگای ئەنجامدانی توێژینەوە لە سەر پرۆگرامەکان و میتۆدە نوێیەکان لە چوارچێوەی یاساکانی فێرکردن دا، بەشێوەیەك پێداویستیەکانی نوێکردنەوەو پەروەردەیی پڕ بکاتەوە، بەپێی بنەما تێکستکراوەکان لەم یاسایەدا، د: گرنگی دان بە توێژینەوە دەربارەی زمانە بیانیە زیندووەکان لە پاڵ پرۆگرامە بڕیار لە سەردراوەکانی خوێندن، بەمەبەستی بەشداری کردن لە پێگەیاندن کادیری لێ هاتوو و شارەزا لەم زمانانە لە نێوان دەرچواندا هـ: فەراهەم کردنی بوار بۆ کێبڕکێ لە بواری پەروەردەو فێرکردندا بەمەبەستی زیادکردنی کارامەییەکانی فێرکردن لە ڕێی بەرجەستەکردنی نموونەیی بەرز و مۆدێرن لە سستمی بەرنامە پەروەردەییەکان. و. هاندان بۆ بەشداریکردنی میللی و سەرمایەی نیشتیمانی

و بیانی له هەوڵەکانی گەشەسەندنی پەروەردەیی و فێرکردن لە ڕێگای وەبەرهێنان لە بوارەکانی فێرکردندا لە ئاست و جۆرو قوناغە جیاوازەکاندا لە چوارچێوەیەکی نوێی ڕێکخراودا، بەشێوەیەك زیاتر کاریگەرو بەر ئەنجام باشتر بێت، ی: بوار ڕەخساندن بۆ ڕۆڵەی ڕەوەندەکان بۆ چونە پاڵ دامەزراوە پەروەردەیی و فێرکردنەکان بە فەراهەمکردنی خزمەتگوزاریە فێرکردنەکانیان بە شێوەیەکی گونجاو لەگەڵ پرۆگرامی خوێندنی وڵاتەکانیان و پرۆژەکانی فێرکردنیان،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

کاك گوران نوقتەی نیزامت هەبوو؟ فەرموو،

بەڕێز گوران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ هەر پرۆژە یاسایەك کە موناقەشە دەکرێت دوای خوێندنەوەی ڕەئی ئەندامان و، قسەکردن، پێویستە ئەو ڕەئیانەی هەیە بخرێتە دەنگەوە، و، کاتی خۆی لە سەر ئەو ئسلوبە یاداشتێکیش درا سەرۆکایەتی پەرلەمان، و، لە نموونەی موناقەشەکردنی هەردوو مەشروعی ڕابووردوو بەتایبەتی صندوقی سەرەتانی سەلمێندرا کەوا ئەو شێوازی ئسلوبی موناقەشە بیری ئەندامان پەرت دەکا، لیژنەکان بە گران دەگەنە ڕاپۆرتی هاوبەش، ئەندامان گلەییان لە سەر ئەوە هەیە ڕەئیان بەنەزەری ئیعتیبار وەرنەگیرایە و، ئێمە ئەمڕۆ بەیانی موناقەشە دەکەین دوو ڕۆژی دیکە جەژنە، کەی دێینەوە جارێکی دیکە تەرکیزی ئەوەمان هەیە؟ بۆیە تکا دەکەم لەو مەشروعەوە بێنەوە سەر ئەو بەرنامەیەی کەوا ماددە، ماددە، لیژنەی مەعنی سیاغەی کات و دەنگدانی لە سەر بکرێ، ئەگەر نا ئەو گرفتانەمان بۆ دووبارە دەبێتەوە، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر برای من سیاغەکردنەوە لە لیژکانە، ئێستا لیژنەی پەروەردە سێ کەسیان دانیشتوون خۆیان نۆ کەس، دە کەسن لیژنەی پەروەردە، ئەو سێیە سلاحیاتیان نیە لە جیاتی لیژنەی پەروەردە سیاغەی کەنەوە، لیژنەی قانونی دوو کەس لێرکانەن لە مەجموعی یانزە کەس، ئەوان حەقیان هەیە ئەوە بکەنەوە؟ لەبەر ئەوە ئیشەکەمان وا هاتووە موناقەشە بکەن دوایی سیاغەی دەکەنەوە، ڕەئی هەمووتان مولاحەزە دەکەن، فەرموو کاك حەمە سعید،

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش نوقتەی نیزامیم گرت ئاگات لێ نەبوو، منیش تەئیدی قسەکەی کاك گوران ئازاد دەکەم، ئێستا جەنابت بیخە دەنگدانەوە، دوو ڕەئی هەیە، قوتابخانە و پەیمانگە ئەهلیەکان یان قوتابخانە و پەیمانگاکانی کەرتی تایبەت یان تایبەت، ئەوەیە یەك: تۆ ماددەکە بخە دەنگدانەوە، بۆ ئەوەی بەڕاستی منیش دەڵێم

دەچینەوە خاڵی سفر مورەبەعی یەکەم کاتێ کە دێتەوە سەر دەنگدان، مورەبەعی یەکەم تووشی ئەو موناقەشە و گفتوگۆیە دەبێ، من پێم وایە ئەو سستەمە باشترە کە مادده بە مادده کە یاداشتیشمان داوە، فیعلەن قسەکەی کاک گورانە یاداشتیشمان داوە ئەو سستەمە باشتر و خێراترە لە بیرمان ناچێتەوە، لە زاکیرەی هەموو ئەندامان لە بیر دەچێتەوە دوای حەفتەیەك و دە ڕۆژی تر، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

لە زۆربەی زۆری پەرلەماناتی عالەمی قیرائەی یەکەم هەیە، قیرائەی دووەم هەیە، دوایی بۆ دەنگدان دێتەوە، چونکە دەبێ لە لیژنەی موختەس هەموویان دابنیشن هەموو ئەو مولاحەزاتانەی پەرلەمانتارەکان کۆکەنەوە، دیراسە بکەن، سیاغەکی تازەی بۆ بکەنەوە، سێ کەس ناتوانێ لە جیاتی هەموو لیژنەکان سیاغەی بکاتەوە بەڕاستی، دوو کەس ناتوانێ سیاغەی بکاتەوە لە جیاتی هەموو لایەنەکان، فەرموو کاك کاردۆ،

بەڕێز کاردۆمحمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکردن لە سەر سیاغەکردنەوە نیە، کاتێك کە دەڵێین بڵێین پێویستە یاساکە، یاسای ڕێکخستنی ئەهلی تایبەت بێ، ئەمە تەسبیت دەکرێ، دوایی لیژنەی یاسایی و پەروەردە سیاغەی دەکەنەوە کێشە نیە، بەڵام ئەوە تەسبیت کراوە، یەعنی قسە لە سەر ئەوەیە، دوو ڕەئی هەیە، ئەم ڕەئیانە دەبێ بخرێنە دەنگدانەوە کە تەسبیت کرا کام قبوڵ کرا ، سیاغەکردن هەڵدەگرین بۆ ئەو کاتەی کە دێینەوە دادەنیشین، سوپاس،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

کەواتە هەموو دوو ڕەئیەك ئەبێ لێرە سیاغە بکرێ دەنگی لە سەر بدرێ، خۆ ناکرێ یەك مادده کەواتە ئێمە دوو سستەمی دەنگدان دەکەین، سستەمێکی دەنگدان لە قیرائەی یەکەم دەکەین، سستەمی دەنگدان لە قیرائەی دووەم دەکەین، دوایی لە قیرائەی سێیەم دەکەین، ئاخر دوو دەنگدان چۆن دەبێ، تۆ ئەگەر ماددەیەك دەنگی لە سەر بدەی، دەبێ ماددەکانی تریش دەنگی لە سەر بدەی لە هەمان کات، ئێمە موشکیلەیەکمان نیە بەڕاستی حەز دەکەن ئێستا بیخەنە دەنگەوە هەموو با سیاغەی بکەن، بەسەقەتی سیاغەی دەکەن موافق نابن لە سەری، بەڵام لە هەموو پەرلەمانەکان وایە قیرائەی یەکەم هەیە، قیرائەی دووەم هەیە، قیرائەی سێیەم سیاغەدەکرێتەوە دەنگی لە سەر دەدرێ بەڕاستی، فەرموو کاك سەروەر،

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە کاتێك لێرە شێوازی موناقەشەکردن و بەڕێوەچوونی جەلسەکان بەڕاستی پێویستە بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ بێ، بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ بێ لای ئێمە بەو جۆرە نیە، ئەگەر بڵێین لە پەرلەمانەکانی دونیا شتی وا هەیە، زۆر شتی تریش هەیە پێویستە چاو لە وان بکەین، لە کۆمەڵێك شتی تریش هەیە پێویستە بیهێنینە ئێرە، لە هەندێك شت داوا دەکەین دەڵێین پەیڕەو ڕێی نادا، دەڵێین لە پەرلەمانی فلان شوێن وایە، دەڵێین

پەیڕەو ڕێی نادا، خێرە لەمە ڕێدەدا؟ بۆیە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئەمە دوو لیژنەی تایبەتمەند لێرەن، هەردوو لیژنە بەڵێ مەخەوەل کراون لەلایەن ئەندامانی لیژنەکانەوە و، دوو راپۆرت هەیە ئەو راپۆرتانە سەرجەم ئەندامان ئیمزایان لەسەر کردووە، تێبینی هەردوو لیژنە لەسەر پرۆژەکە هەیە و، ئەگەر سەرنجێکی تر هەبێت لەلایەن ئەندامانی پەرلەمانەوە دەکرێت لەبەر چاو بگیرێت، ئەگەر لە سێ کەس زیاتر بوو بخرێتە دەنگدانەوە، ئەگەر نا بابەتەکان هەمووی سیاغە کراوە، پێم وانیە کێشەیەکی تێدا بێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێمە پێشتر وامان نەدەکرد کێ گۆڕی؟ ئێمە گۆڕیمان یان ئێوە گۆڕیتان؟.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە نەمان گۆڕیوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێوە خۆتان گۆڕیوتانە، باشە ئێستا دەیخەینە دەنگەوە، باشە گیان دەیخەینە دەنگەوە، کێ دەڵێ مادده بە مادده لێرە سیاغە بکرێتەوەو دەنگی لەسەر بدرێت؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، 37 کەس دەڵێت لێرە مادده بە مادده سیاغە بکرێتەوە دەنگی لەسەر بدرێت، کێ دەڵێت بەس خوێندنەوەکەی بۆ بکرێت، موناقەشەی بکرێت لە جەلسەی سێیەمین سیاغەکەی بۆ بکرێت دەنگی لەسەر بدرێت؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، ئێستا لیژنەی هاوبەش چۆن ئەوە مادده بە مادده سیاغەکەی بخوێننەوە بیخەینە دەنگدانەوە؟ فەرموو عظیمة خان.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لێرەوە داوا دەکەم کە یەك بەرنامەی ثابیت هەبێت، بۆئەوەی کە مادده مادده بخرێتە دەنگدانەوە، بۆ هەموو پرۆژەکان یان ئەوەی کە تەنها بۆ تایبەتمەندی نەدرێتێ لەسەر هەر پرۆژەیەك لە پەرلەماندا، کە موناقەشە دەکرێت بخرێتە دەنگدانەوە، ئایا مادده مادده بخرێتە دەنگدانەوە یان بۆ دوایی بێت؟ ئێستا ئەمە وای لێ هاتووە بۆ یاسایەك بەشێوەیەکە بۆ یاسایەکی تر بەشێوەیەکی ترە؟.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

خوشکی من ئەوە بۆ هەموو یاساکان وە دەکەین تازە تەواو، بوو بە سیستەم ئەوە، ئەمە وای لێ دەکەین هەموو یاساکان لەمەودوا، هەموو پرۆژە یاساکان مادده بە مادده سیاغە دەکرێتەوە لێرە دەنگی لەسەر دەدرێت، فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کاتێك کە ئێمە ئەم قیرائەی یەکەم و دووەم و سێیەممان هەڵبژارد، بۆئەوەی دەرفەتێك بدەین بۆ لە یەك نزیك بوونەوەی ڕایە جیاوازەکان، بۆیە ئێمە ئەو سیستەمەمان هەڵبژارد، تازە ڕێزمان هەیە بۆ دەنگی ئەندامان، بەڵام ئابەم شێوەیە حەسم بکرێت دەنگە جیاوازەکان، بیروبۆچوونە جیاوازەکان لێك نزیك نابێتەوە، دەرفەت نابێت لەناو کۆبوونەوەی لیژنەکاندا ئەم کارە بکرێت، چونکە هەر لێرەدا ئەم خەڵکەی لێرە دادەنیشێت دەبێت تەحەمولی ئەو مەسئولیەتە بکات، بەڵام من یەك ئیقتراحم هەیە، ئیقتراحەکەی من ئەوەیە دەنگ بدرێت لەسەر بابەتەکە، بەڵام سیاغەکە دەبێت هەڵگیرێت بۆ دوایی، چونکە لێرە غەڵەت دەکرێت، هەڵەی تێدا دەکرێت، یەعنی ناکرێت دەنگ بدرێت بۆ بابەتەکە هەر دەبێت ببێتەوە بە سێیەم، کە لە دوای سیاغەوە دەنگ بدرێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

نابێت شتی وا، نابێت سۆزان خان، یان لێرە دەنگ بدەن و سیاغەی بکەنەوە، یان جارێکی تر نایێینەوە بۆ دەنگدان، فەرموو مامۆستا کاوە.

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

پێم وایە موشکیلەکە لەوەی نیە کە ئێمە لێرە دەنگ دەدەین یان بۆ دوایی لە خوێندنەوەی سێیەم دەنگی بۆ دەدەین، موشکیلەکە ئەوەیە بەڕاستی هەندێك کەموکوڕی هەیە لە خۆ حازر کردنی لیژنە هاوبەشەکان، لیژنە هاوبەشەکان حەقە زیاتر دیراسەی بکەن، زیاتر بەیەکەوە راپۆرتێکی هاوبەش ئەوە بکەن، یەعنی با پەلە نەکەین لە هەندێ حازرکردنی پرۆژە یاسادا، با زیاتر مەجال بدەین بە ئەوەکان، ئەندامی لیژنەکان زیاتر موشارەکە بکەن لە سیاغە کردن و بەشداری کردن و موناقەشە کردن، من وای دەبینم هەندێك لە ئەندامان کەم لە لیژنە موشارەکە دەکەن، دێنە ناو هۆڵی پەرلەمان موناقەشە دەکەن، ئەندامی هەمان لیژنەشن، بەڕاستی حەقە زیاتر سەرۆکایەتی پەرلەمان موراقەبەی زیاتر بخاتە سەر لیژنەکان، داوایان لێ بکات کە زیاتر خۆیان ماندی بکەن، بۆئەوەی راپۆرتی هاوبەش ئامادە بکەن لێرە کەمتر خۆ ماندی بوونی بوێت و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

من داوای لێبوردن دەکەم هەموومان گەورەو تەمامین، ئێ با لیژنەکان کارەکانی خۆیان بکەن، چ پێویست دەکات ئێمە پێیان بڵێین، ئەی لیژنە بۆ داندراوە؟ پەرلەمانتار بۆ پەرلەمانتارە؟ ئیش وکارەکانی خۆیان بکەن، فەرموو ناسك خان.

بەڕێز ناسك توفیق عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وتم ئێمە ئێستا گەڕاینەوە سەر پەیڕەو، چونکە لە ئەصڵدا وەکو کاك گۆران وتی ئەمە پەیڕەوە، لەبەرئەوە بێتاقەت نەبین بۆئەوەی دەنگی درا لەسەری، تەنها ئەوەندە هەیە ئێمە جاران دەوترا ئایا راپۆرتی هاوبەش

بکەینە ئەصڵ و یان پرۆژەکە؟ دەخرایە دەنگدان، دواتر هەر ماددەیەك سێ کەس زیاتر قسەی لەسەر کردبا دەخرایە دەنگدان، سیاغەی زمانەوانی یان سیاغەیەکی قانونی ئەوە دەمێنێتەوە بۆ ئاخیر کە لیژنەکە دەیکات، ئەگینا دەنگدان لەسەر ڕا جیاوازەکان، ئەمە لە پرۆژەکەی پێشوودا زۆر بە ئاشکرا دەرکەوت، دوای ئەوەی کە لیژنەش چووەوە ناو لیژنەکەی خۆی نەیتوانی کۆنترۆڵی هەموو ڕەئی پەرلەمان بکا، لەبەرئەوە ئەمە ئەصڵە و با هەر لەسەر ئەمە بێت تا کۆتایی پەرلەمان.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا عمر.

بەڕێز عمر عبدالعزیز بهاءالدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەلەن دەنگدرا لەسەر ئەوە تازە ئەوە ناکرێت بگەڕێینەوە ئەوە یەك، دووەم من ئەمەم پێ ناخۆشە لێرە ئێمە ئیقراری ئەوە بکەین، کە سێ ساڵ پەرلەمانی کوردستان بە هەڵە یاساکانی تەشریع کردووە، سێ ساڵ بە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان هەر باسی ئەم دەورەیە دەکەم بێجگە لە دەورەکانی ڕابردوو، یان دەبێت لێرە ئیقرار بکەین، بەڵێ ئێمە ئەو سێ ساڵە هەڵە بووین ئەوە دوو، سێیەم بەڕاستی لەو ئالیەتەی کە ئیختیار کرا لە سەرۆکایەتی ئیختیار کرا، ئێمە وەکو فراکسیۆن و زۆربەی فراکسیۆنەکانیش ئاگایان لەو بڕیارە نەبووە، نەکەس یاداشتی پێشکەش کرد بوو، نە راوێژیش کراوە بە هیچ فراکسیۆنێك ئەوەی من بزانم، با ئالیەتەکە بگۆڕین بەوشێوەیە بێت، ئیقتراحێك بوو لە سەرۆکایەتیەوە تەنفیز کرا بەبێ ئەوەی بخرێتە دەنگدان و هیچ، ئەو ئالیەتەی جەنابتان باسی لێ دەکەن، لەبەرئەوە ئێستا دەنگیشی بۆ دراوە ئەمە موافیقە لەگەڵ پەیڕەوی ناوخۆش، گوێ بگرن لە یەکتر باشترە، با قسەکانم تەواو بکەم بەڕێزان، عەرزم ئەوەیە کە ئەو ترسەی کە بەڕێزان لە لیژنە هەیانە و هەندێك لەو براو خوشکانە ڕەئیان بڵێین بە بۆچوونەکەی تر داوە، ئەوان پێشتر راپۆرتی هاوبەش حازر دەکەن، لێرە گفتوگۆ دەکەن، ئەندامانی هەمان لیژنە کە لەوێن لێرەش ئەندامانی لیژنە هەن، دەکرێت لە موداخەلەکانیاندا تەئکید بکەنەوە لەسەر ڕەئیەکەی لیژنەکە، چ موشکیلەك هەیە ئێمە هەمووومان ئازادین و قسەی خۆمان دەکەین، لەبەرئەوە بەڕاستی ئەو ئالیەتە موافقە لەگەڵ پەیڕەوی ناوخۆوە ئەمەش سەلیم ترە، ئەگەر وا نەکەین دەبێت هەمووومان بە سەرۆکایەتی و ئەندامانی پەرلەمانەوە ئیقرار بکەین کە سێ ساڵ ئێمە بە هەڵە یاساکانمان تێپەڕاند.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا موشکیلە ئەوەیە راپۆرتی هاوبەش نیە، ئێ نیە، راپۆرتی هاوبەشیان نیە، هەردوو لیژنە راپۆرتی هاوبەشیان نیە بەڕاستی، فەرموو دکتۆرە رۆژان.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کاتێك ئەو پرۆژە یاسایە داخیلی بەرنامەیەك کرا و کارکراو، ڕاپۆرتەکان ئامادە کران، واتە لیژنەکان و پەرلەمانتارانی بەڕێز ئامادەن بۆ گفتوگۆ کردن لەسەر ئەو پرۆژە یاسایە و هەموو ئامادە باشی کرایە، بەلاَم ئێستا پاش ئەو دەنگدانە بۆ چارەسەرکردنی ئەو کێشەیە، بەڕای من دەتوانین بە دوو ڕێگا چارەسەری بکەین، یەکەم ئەوەتە یان ئەو پێشنیارانەی کرا بۆ نموونە لەسەر ناوی یاساکە مەدارس خاصە یان ئەهلی بدرێتە دەنگدان، پێشنیارەکان تەنها دواتر سیاغە بکرێت لەلایەن هەردوو لیژنە بێتەوە قانونەکە دەنگدانی لەسەر بکرێت، یان ئەوەتا پێویستە هەردوو لیژنە ڕاپۆرتێکی هاوبەش بکەن، بەلاَم دواتر دیسان ئەو ڕاپۆرتە هاوبەشە موناقەشە دەکرێ و دووبارە پێشنیاری ئەندامان دەبێ، پێشنیار پێشنیار بخرێتە دەنگدان، پرۆسەکە زۆر دەخایەنێت، لەو دوو چارەسەرە زیاتر باوەڕ ناکەم شتی تر هەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێمە یان ئەوەتا ماددە بە ماددە دەیخوێنینەوەو دەنگی لەسەری دەدەین، سیاغەکە دەبێت لێرە بکرێت بەڕاستی، چونکە ناکرێت دانیشتنێکی تر بکەینەوە لەسەر سیاغەکە، دەنگ دانێکی تر بکەینەوە جارێکی تر، ئەوە هەر دەکاتە سێ جار بەڕاستی، فەرمووو کاك سەروەر.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من هەست دەکەم کێشەکەمان لە خۆمان گەورە کردووە، ئێمە سێ ساڵە لە پەرلەمانین، لە دوو ساڵی یەکەم بەو جۆرە هاتووە ساڵێکە بەبێ ئەوەی ڕای هیچ کەسێکمان وەربگیرێت ئەم بڕیارە دراوە، ئێستا بابەتەکان کێشەیەکمان نیە، ئەمە پرۆژە یاساکەیە، ئەمە لیژنەی یاسایی سیاغەی کردووە ڕاپۆرتی خۆیی و لیژنەی خۆی، ئەمە لیژنەی پەروەردە ئەگەر هاتو تەرحێکی تازەش هەیە لە ئەنجامی گفتوگۆی بەڕێزان خاڵێك هەیە ڕەتی بکەینەوە، ڕەتی دەکەینەوە، خاڵێك هەیە پەسەند بکرێت، زیاد بکرێت، زیادی دەکەین، پێم وا بوو ئەو موناقەشەی ئێمە لەسەر ئەو بابەتە کردوومانە، ئەگەر بەو جۆرە بڕۆیشتباین تا ئێستا سێ ماددەمان پەسەند کرد بوو، نەوەك لە یەك ماددە دەرباز نەبین، هەمووی سیاغەکانیش کراوە لێرەدا.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا تەواو فەرمووو لیژنەی پەروەردە و لیژنەی یاسایی، هەر لە عنوانەکەوە دەست پێ بکەن بخوێننەوە دەخرێتە دەنگدانەوە لێرە هەست بە مەسەلەکان دەکەین، فەرمووو لیژنەی پەروەردە ئەصڵیەکە ئینجا ڕەئی ئێوە، ئینجا ڕەئی لیژنەی یاسایی، ئینجا ڕەئی جەنابی وەزیر وەردەگرین، فەرمووو موناقەشەش کرا.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەك لە پێشنیارەکان ئەوە بوو کە وشەی مەعاهد بۆ ناوی یاساکە زیادبکرێت، واتە بکرێتە (قانون المدارس)ئەوجا (الاهلية و الخاصة)ـەکە دواتر کامەیان دەنگی هێنا (والمعاهد فى اقليم كوردستان) واتە یەك لە پێشنیارەکان زیاد کردنی وشەی (معاهد) بۆ ناوی یاساکە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا کێ لەگەڵ ئەوە دایە (مەعاهد) زیاد بکرێت؟ تکایە دەستی بەرز بکاتەوە، 4 کەس لەگەڵ دانیە، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموو بۆ برگەی دووەم.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارێکی تر هەبوو بکرێتە (مدارس غير الحكومية).

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەوە دایە بکرێتە (مدارس غير الحكومية)؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ 5 کەس لەگەڵ دانیە، بە زۆرینەی دەنگ ئەوەش پەسەند کرا، فەرموو بزانین چی ماوە، ئێ بڕۆنە ماددەی یەکەم، چونکە موناقەشەی لەسەر کراوە ماددەی یەکەم، بۆئەوەی دەنگی لەسەر بدەین، فەرموو کاك سەروەر.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەس بیخوێنێتەوە بزانین چی لێهات ئەوەی کە دەنگی لەسەر درا، فەینا ئەم وشەیە وای لێ هات، چونکە هەست دەکەین پەرش و بلاّویەك هەیە، بەس ئەوەندە کە بڕیاری لەسەر درا بیخوێنێتەوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بیخوێننەوە بزانین ئاخیر شت چی لێ هاتەوە، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مشروع قانون المدارس و المعاهد الغير حكومية في اقليم كوردستان-العراق.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بڕۆنە سەر ماددەی یەك.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی یەکەم دا هیچ کام لەو بەڕێزانە باسی لەو ماددەیە بە شێوازێك نەکردووە، بەلاّم لە ئەنجامی ئەو دەنگدانە ئێمە لە شەشەم دا بەپێی وەکو ئەوەی کە لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردە هاتووە، لە شەشەم دا (المدارس الخاصة) دەبێتە (المدارس غير الحكومية)، تەعریفەکەی بەڵێ (الغير الحكومية) ئینجا با من

تەواوی بکەم بۆی، (عيبارة من رياض الاطفال و المدارس والمعاهد الخاصة غير الحكومية العاملة في التربية و التعليم و التدريب المهني قبل مرحلة التعليم العالي و تتولى وزارة التربية ترخيصها و الاشراف عليها).

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سیوەیل خان.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەو ماددەیە مادام وایە دەبێ (المدارس الحكومية) تەعریفی هاتووە دەبێت لای بدەین زیادە، (المدارس الحكومية) پەیوەندی بەو یاسایەوە نیە، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆرە ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە لیژنەی یاسایی چەند ڕاو بۆچوونێکمان هەبوو لەسەر ئەو ماددەیە، ئەویش ئەوەیە یەك لەوانە پێناسەی دەستەواژەی (القانون) پێویست ناکات قانون تعریف بکرێت، خۆی ناوی قانونەکە تازە دەنگی هێنا (المدارس والمعاهد غير الحكومية)، هەروەها پێناسەی (المدارس الحكومية) پێویست ناکات، چونکە لە ئەصڵی قانونەکە بۆ (المدارس والمعاهد غير الحكومية) پێناسەی (المدارس الحكومية) پێویست ناکات، (التعليم الخاص) شوێنی ئێرە نیە ئێمە باس لە (مدارس غير الحكومية) دەکەین، (مدارس اختصاصی) ئەو بڕگەیەش لابدرێت، (معاهد مراكز اختصاصی) ئەوانە هەمووی لابدرێت و، لەیاسای وەزارەتی پەروەردە بە هەرچی هەموارکردنەوە جەخت لەو پەیمانگانە کرایە، کە دەسەڵاتێتی ئەو پەیمانگانە دروست بکات و دایبمەزرێنێ، بۆیە ئێمە لەگەڵ ئیلغا کردنی برگەی (د - هـ - ز- ح - ط)ینە، تەنها چوار بڕگە لە پێناسەکان بمێنێتەوە.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ئەنجامی ڕای لیژنەی یاسایی و گفتوگۆکردنمان لەنێوانی خۆماندا، ئەم ماددەیە بەو شێوەیەی لێ دێت:

الفصل الاول

التسمية والتعريف

المادة (1): يقصد بالمصطلحات الاتية حيثما وردت في هذا القانون المعاني المبنية ازائها:

1- الاقليم: اقليم كوردستان-العراق.

2- الوزارة: وزارة التربية في حكومة اقليم كوردستان.

3- الوزير: وزير التربية.

4- المدارس غير الحكومية: عيبارة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد الخاصة غير الحكومية العاملة في التربية والتعليم والتدريب المهني قبل مرحلة التعليم العالى وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها.

داوا له جەنابت دەكەم دەقە كوردیەكەش بخوێندرێتەوە، بۆئەوەی دەنگی لەسەر بدرێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك دڵشاد.

بەڕێز دڵشاد حسین قادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مادام لە سەرەتاوە پرۆژە یاساكە كرا بە قوتابخانە و پەیمانگاكە، پێم وایە لە پێناسەكە قوتابخانە ناحكومیەكان جیا بكرێتەوە لە پەیمانگا ناحكومیەكان، یەعنی بڕگەیەكی تری بۆ زیاد بكرێت، چونكە جیاوازە ناكرێت بڵێی قوتابخانە حكومیەكان بریتیە لە پەیمانگەكانیش، چونكە لەوێ بە جیاوازی ناوی هاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك سەروەر فەرموو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەوەی سۆزان خان خوێندیەوە زۆر باش بوو، بەڵام دوو مولاحەزە هەیە، بۆئەوەی تووشی ئیشكال نەبین بۆ پاش تر، یەكێكیان وەكو ئەوەی كە كاك دڵشاد وتی یان وشەی پەیمانگاكە لەگەڵ ئەوە زیاد بكەین، قوتابخانە و پەیمانگا غیر حكومیەكان یان پەیمانگەكانیش پێناسەیەكی هەبێت لێرەدا، چونكە كە پەیمانگامان دەبێت یاسای بۆ دادەنێین ناكرێت نەزانین كوێیە ئەمە خاڵێك، خاڵی دووەمیان بەڕاستی من لەگەڵ ئەوە دانیمە قوتابخانە حكومیەكان لابدرێت، قوتابخانەی حكومی لەڕووی یاساییەوە چیە؟ چونكە لێرە لە یاساكەدا هاتووە، لە كۆمەڵێك شوێندا ناوی هاتووە لەكاتی گواستنەوەی خوێندكارێك لە قوتابخانەیەكی غەیری حكومی بۆ حكومی یان بە پێچەوانەوە، یان مامۆستایەك یان مواسەفاتەكانی لێرەدا ئەمە كار ئاسانیمان بۆ دەكات بۆ ڕوونكردنەوەی یاساكە، پێم وایە ئەمەشی تێدابێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

پەیمان خان فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالكریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەنیسبەت قوتابخانە تایبەتەكە، نازانم پێویستە جەنابی وەزیر ڕوونی بكاتەوە، باخچەی ساوایان قوتابخانەیە؟ با ڕوونی بكاتەوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

دكتۆر احمد فەرموو.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە راپۆرتەكەی لیژنەی یاسایی باخچەی ساوایان نەهاتووە، لە لیژنەی پەروەردەدا هاتووە، بۆیە ئەوە دەبێت بە دەنگدان یەك لابكرێتەوە، ئێمە پرۆژەیەكی تریشمان هەیە كە پێشكەش بە پەرلەمان كراوە، راپۆرتی لەسەر ئامادەكراوە، لەسەر باخچەی ساوایان.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لە یاسای وەزارەتی پەروەردە باخچەی ساوایان قوتابخانەیە و، بەشێكە لە مەنزومەكەیان بەڕێوەبەرایەتیشی هەیە و ئەوان ئیشرافی دەكەن، یەعنی قوتابخانەیە، بەڵام دایەنگا شتێكی ترە كە عایدی وەزارەتی كارو كاروباری كۆمەڵایەتیە، سەبارەت بە پێشنیارەكەی بەڕێز دكتۆر سەروەر ئێمە مومانەعەتمان نیە لەوەی مەدارسی حكومی لێرە بمێنێتەوە، بەڵام خۆشی لە یاسای وەزارەتی پەروەردە تەعریف كراوە، لەبەرئەوە لێرە دابنرێت یاخود دانەنرێت وەك یەك وایە ڕای ئەندامانی بەڕێز.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر تێبینیت هەیە؟

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

تەبعەن (ریاض الاطفال) یان (كیندەرگار)جوزئەكە ژ نونەزەمەی پەروەردەیێ، یەعنی قوتابخانە ئەعسامیێ، ڕاستە نامەیەكی تایبەت ژ بەر هەندێ لازمە دڤی قانونێ دابێت، ئەز مەمنونم.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

دوا سیاغەكەی بخوێننەوە بیخەینە دەنگەوە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة (1): يقصد بالمصطلحات الاتية حيثما وردت في هذا القانون المعاني المبنية ازائها:

1- الاقليم: اقليم كوردستان-العراق.

2- الوزارة: وزارة التربية في حكومة اقليم كوردستان.

3- الوزير: وزير التربية.

4- المدارس الحكومية: المؤسسات التربوية والتعليمية التى تتولى وزارة التربية تأسيسها وادارتها والاشراف عليها.

5- المدارس والمعاهد غير الحكومية: عيبارة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد غير الحكومية العاملة في التربية والتعليم والتدريب المهني قبل مرحلة التعليم العالى وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو دكتۆرە رۆژان.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

یاسایەكە یاسای (المدارس غیر الحكومیة) (المدارس و المعاهد الغیر الحكومیة) ئێمە جەخت لەسەر ئەو بۆچوونەی خۆمان دەكەین، كە پێویست ناكات مەدارسی حكومی لەناو یاساكە پێناسە بكرێت، لەبەرئەوەی لە یاسای وەزارەتی تەعلیم عالی بە هەرسێ هەمواركردنی، بە تێر و تەسەلی باس لەو جۆرە قوتابخانەیە كرایە، تەنها ئەوەی (غیر حكومیة) باسی لێوە نەكرایە، ئاماژەی پێكرایە كە بە ڕێنمایی یاخود بە ڕێسای تایبەت دەردەچوێنێ، ئێستاش كە ئەو یاسایە شوێنی ئەوانە دەگرێتەوە، بۆیە ئێمە بە پێویستی نازانین پێناسەی قوتابخانە حكومیەكان لەناو ئەو یاسایە بكرێت، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

سۆزان خان دوو ڕەئی هەیە، جارێ یەكێكیان بخوێنەوە بۆئەوەی بیخەینە دەنگەوە، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە هیچ موشكیلەمان نیە، با تێدا نەبێت لەسەر ئەو روونكردنەوانەی بەڕێز دكتۆرە رۆژان وەك لیژنەی یاسایی دایان هیچ مومانەعەتێكمان نیە، دەكرێت لەبەرئەوەی وەكو باسیشم كرد بە تێرو تەسەلی لە یاسای وەزارەتی پەروەردەدا هاتووە، بۆیە هەر بەو چوار تەعریفەی كە باسمان كرد حەز دەكەن جارێكی تر دەیخوێنمەوە بە عەرەبی و بە كوردی، بۆئەوەی دەنگی لەسەر بدرێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموون بە عەرەبی و بە كوردی بیخوێننەوە، ئاخیر سیاغەتان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الاول

التسمية والتعريف

المادة (1): يقصد بالمصطلحات الاتية حيثما وردت في هذا القانون المعاني المبنية ازائها:

1- الاقليم: اقليم كوردستان-العراق.

2- الوزارة: وزارة التربية في الاقليم.

3- الوزير: وزير التربية.

4- المدارس غير الحكومية: عبارة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد غير الحكومية العاملة في التربية والتعليم والتدريب المهني قبل مرحلة التعليم العالى وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کوردیەکەتان هەیە؟ فەرموو کوردیەکەش بخوێنەوە.

بەڕێز فەرمان عزالدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە لە هەر جێگایەکی ئەو یاسایە هاتن ماناکانیان بەرامبەریانە:

1- هەرێم: هەرێمی کوردستان-عێراق.

2- وەزارەت: وەزارەتی پەروەردە لە هەرێم.

3- وەزیر: وەزیری پەروەردە.

4- قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان: بریتین لە باخچەی ساوایان و قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان کە بەشێوەی سەربەخۆ یان لق کاری پەروەردە و فێرکردن و ڕاهێنانی پیشەیی بەر لە قۆناغی خوێندنی بالاّ دەکەن و، لەلایەن وەزارەتی پەروەردەوە مۆڵەتیان دەدرێتێ و سەرپەرشتی دەکرێن.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ یەك کەس لەگەڵ دانیە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەقە عەرەبیەکەی دەخوێنمەوە دوایی دەقە کوردیەکەی، بەڕێزان دەقە عەرەبیەکەی بخوێننەوە لە لیژنەی یاسایی، لە ئەصڵی یاساکە دوای ئەوە ئێمە ڕاپۆرتەکانمان دەخوێنینەوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الثاني:

الاسس العامة لانشاء المدارس الاهلية والخاصة

اولاً: اهداف المدارس والمعاهد غير الحكومية. (لە هەموو ماددەکان دەستەواژەکە بەوشێوەیەی لێ دێت، بەس چۆن نووسراوە من ئەوها دەیخوێنمەوە)

المادة(2): يتم تأسيس مؤسسات التعليم الاهلي والخاص، بهدف تحقيق الاغراض التالية:

1- اضافة امكانيات التعليم الحديثة: الى الامكانيات التي تمتلكها الحكومة، بقصد المساعدة للوصول الى غايات عملية التعليم الوطني والقومي.

2- توجيه المساعي والقدرات الوطنية والاجنبية نحو المشاركة في تدريب واعداد الكوادر البشرية اللازمة لمشاريع النمو الاقتصادي والاجتماعي.

3- وضع مرونة في نظم التعليم الرسمية الحالية، عن طريق انجاز البحوث حول البرامج والنظريات الحديثة ضمن اطار قوانين التعليم، بالشكل الذي يلبي احتياجات التجديد التربوي وفق الضوابط المنصوص عليها في هذا القانون.

4- الاهتمام بالبحوث المتعلقة باللغات الاجنبية الحية، الى جانب البرامج التعليمية المقررة، بقصد المشاركة في اعداد الكوادر المقتدرة والخبيرة في هذه اللغات بين الخرجين.

5- تهيأة مجال المنافسة في مجال التربية والتعليم، بقصد زيادة مؤهلات التعليم، عن طريق تجسيد نماذج راقية و حديثة في النظم والبرامج التربوية.

6- تشجيع المشاركة الشعبية ورأس المال الوطني والاجنبي في مساعي التطوير التربوي والتعليمي، عن طريق الاستثمار في مجالات التعليم، في مختلف المستويات والانواع والمراحل، ضمن اطر جديدة منظمة، بالشكل الذي يجعل التأثيرات والنتائج افضل.

7- تهيأة الفرصة امام ابناء الجاليات، للانضمام الى المؤسسات التربوية والتعليمية، من خلال تأمين خدماتهم التعليمية، بشكل منسجم مع برامج تعليم بلدانهم ومشاريع التعليم.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە کوردیەکەی هەتانە؟ فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕای لیژنەی پەروەردە بە عەرەبی دەیخوێنمەوە

الفصل الثاني:

الاسس العامة لتأسيس مدارس الغير حكومية.

چونکه تازه ئێمه نووسیمانه خاصه کرایه به (غير حكومية)

اولاً: اهداف

المادة (2): تأسس المدارس الغير حكومية من اجل تحقيق الاهداف الاتية: گۆڕانکاریمان تێدا کردووە.

1- اطاحة مجالات جديدة اكثر للتربية والتعليم اضافة الى الامكانيات الحكومة بغية التطوير والمساعدة للوصول الى غايات عملية التربية والتعليم الوطني.

2- تأمين وتهيأة المستلزمات المتنوعة لتحديد عملية التربية والتعليم عن طريق البرامج والاجرأت الحديثة وفق اسس ومبادئ هذا القانون.

3- الاهتمام بتعليم اللغات الاجنبية الحية، الى جانب المناهج التعليمية المقررة، لغرض اعداد الكوادر متخصصة وكفوئة في مجالات التواصل العلمي والتربوي والمهني والتكنلوجي.

4- تهيأة ارضية مناسبة للتنافس في مجال التربية والتعليم بغية تطوير اتجاه التنمية البشرية والابداع اكثر في التربية والتعليم بتجسيد النماذج الحديثة والعصرية في النظم ومناهج التربوية.

5- تشجيع عملية الاستثمار الوطني والاجنبي في الاقليم في مجالات التربية والتعليم في اطار البرامج والنظام الحديثين.

6- اطاحة الفرصة امام الجاليات وللاجئين الوطني والاجانب حتى لا ينقطع ولغرض استمراريهم في التربية والتعليم الوطني وتوفير مستلزمات التربية والتعليم و خدماتها منسجماً مع مناهج التعليم في الاقليم و في البلدان التي منها.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە کوردیەکەی هەتانە؟ فەرموو.

بەڕێز فەرمان عزالدين:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشی دووەم

بنەما گشتیەکانی دامەزراندنی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان.

یەکەم: ئامانجی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان

ماددەی دووەم: قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان بە مەبەستی بەدیهێنانی ئەو ئامانجانەی خوارەوە دادەمەزرێن

1- رەخساندنی بواری نوێی زیاتر بۆ پەروەردەو فێرکردن وێرای ئەو توانایانەی حکومەت هەیەتی بە مەبەستی پەرەپێدان و یارمەتی دان بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی پرۆسەی پەروەردە و فێرکردنی نیشتمانی.

2- دابین و ئامادەکردنی پێداویستیە جۆراو جۆرەکانی نوێ کردنەوەی پرۆسەی پەروەردەو فێرکردن لە ڕێگای پرۆگرام و ڕێکاری نوێ بەپێی بنەماو پرەنسیبەکانی ئەو یاسایە.

3- بایەخدان بە فێربوونی زمانی بیانیە زیندووەکان لەپاڵ پرۆگرامە فێرکاریە داندراوەکان بە مەبەستی پێگەیاندنی کادیری شارەزاو کارامە لە بوارەکانی بەیەکگەیشتنی زانستی و پەروەردەیی و پیشەیی و تەکنەلۆجی.

4- رەخساندنی زەمینەی گونجاوی کێبڕکێ لە بواری پەروەردە و فێرکردن بە مەبەستی بەرەو پێش بردنی رەوتی گەشەپێدانی مرۆیی و داهێنانی زیاتری پەروەردەیی و فێرکاری بە بەرجەستە کردنی نموونەی نوێ و سەردەمیانە لە سیستەم و پرۆگرامە پەروەردەییەکاندا.

5- هاندانی پرۆسەی وەبەرهێنانی نیشتمانی و بیانی لە هەرێم لە بوارەکانی پەروەردە و فێرکردن لە چوارچێوەی بەرنامە و پەیڕەوێکی نوێ دا.

6- رەخساندنی دەرفەت لەبەردەم رەوەند و پەنابەرانی نیشتمانی و بیانی بە مەبەستی دانەبڕان و، بەردەوام بوونیان لە پەروەردە و فێرکردنی نیشتمانی و دابینکردنی پێداویستی و خزمەتگوزاری پەروەردەو فێرکردن بەشێوەیەك کە لەگەڵ پرۆگرامەکانی فێرکردنی هەرێم و ئەو وڵاتانەی لێوە هاتوون بگونجێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا عمر مولاحەزەت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالعزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ئێستا سێ سیغە لەبەر دەستمان دایە، من پشتگیری دەکەم لە ناوەڕۆکی راپۆرتەکان شتی باشیان تێدایە، بەس سیغەیەکمان هەیە کە ئەصڵی دەقەکەیە کە بەڕێزان پەرلەمانتاران ناردوویانە لیژنەی پەروەردە بەپێی ئەو راپۆرتەی کە نووسیویانە، راوێژیان کردووە بە چەند لایەنێك، پێشنیاریان کردووە کە ئەوە بکرێت بە ئەصڵ، چونکە دەقی یاساکەیان سیاغە کردووەتەوە، من خۆم شەخسەن پشتگیری لەوە دەکەم و، دەبێت جەنابتان بە دەنگدان حەسمی بکەن ئایا ئەمە بکەینە ئەصڵ؟ دوایی لیژنەی یاسایی سەرنجەکانی خۆیان، ئەگەر روخسەتم بدەن با لەیەك تێبگەین، ئەمە بکرێتە ئەصڵ لیژنەی یاسایی ڕاوو سەرنجەکانی خۆیان لە وەختی موناقەشەکە دەڵێن یان دەقە ئەصڵیەکە بکرێت، چونکە ئێستا دوو، سێ سیغەی جیا جیا لەبەر دەستمان دا هەیە، جەنابتان سۆزان خان ئەو ئیقتراحەی کرد، کە ئەوە بە پێشنیار یەك لا بکرێتەوە، یەعنی بە دەنگدان ئایا ئەوە ئەصڵ بێت یان ئەوەی بەڕێزان نوسیوویانە خودی پەرلەمانتارەکان؟، ئەوە دەبێت حەسم بکەین دوایی بکەوینە ئیش، چونکە ئێستا ئەوانە هەر دوو سیاغەیان کردووە، سیاغەی جیاوازن زۆربەی کات ناوەڕۆکەکانیان یەکێکە، بەڵام ئیقتراحاتەکانی خۆیان لیژنەی پەروەردە خستوویانەتە ناو سیاغەکەوە، یەعنی ئیقتراحی جیایان نیە سیاغەی یاساکەیان کردووەتەوە بە راوێژ لەگەڵ کەسانی پسپۆرەوە، جا ئەوە بە دەنگدان حەسمی بکەین.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دكتۆرە رۆژان فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دەستمان پێکرد بە گفتوگۆکردن و دەنگدان، ئێستا ناکرێت شێوازی گفتوگۆکردن و دەنگدانەکە بگۆڕین، سەرەتا ئەو راپۆرتانە هەمووی نەخوێنراوە، تۆمار نەکرایە لە پرۆتۆکۆلەکان، ئێستا ناتوانین بگەڕێینەوە سەرەتا، لە سەرەتاوە ئەو شتە بکرابا ئەو ئیجرائە قەیدیناکە، بەس ئێستا ئێمە ناوەکەو ناوی یاساکەو ماددەی یەکەممان پەسەند کردو دەنگمان دا، ئێستا ماددەی دووەم ئەصڵی پرۆژەکە خوێندراوە ڕای لیژنەی پەروەردە، ڕای لیژنەی یاسایی، تێبینی ئەندامان خاڵ بە خاڵ بدرێتە دەنگدان و ماددەکە کۆتایی پێ دێت و، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر سەروەر.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە تا ئێستا تەنها ناونیشانەکەو یەك ماددەمان خوێندووەتەوە، لە ناونیشانەکەشدا ئاساییە هەر گفتوگۆ دەکرا، من زۆر پشتگیری ئەو ڕەئیەی مامۆستا عمر دەکەم، ئێمە لە دوو لایەنەوە ئیستفادە دەکەین، گرینگ ئەوەیە چۆن دەتوانین یاساکە پەسەند بکەین، یەکەمیان لە ڕووی کاتەوە پرۆژەکە (63) ماددەیە، ئەوەی کەوا لە ئەنجامی بەدواداچوونمان دا ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردە کۆمەڵێك کۆبوونەوەو وۆرك شۆپمان کردووە، لەگەڵ خەڵکی پسپۆر و تایبەتمەند دانیشتووین بووە بە (39) ماددە، ئەمە (24) ماددەی فەرقە بینینە بەر چاومان ئێمە ئەوە دوو سەعاتە دانیشتووین یەك ماددە تەواو نەبووە، ئەگەر هەریەك و یەك سەعاتی بۆ دابنێین (24) سەعات دەکات، رۆژی (3) سەعات دادەنیشین ئەگەر تەقسیمی بکەین (8) رۆژ فەرق دەکات، لە هەفتەیەکدا (3) رۆژ کۆبوونەوەیە دەکا ئێمە (3) هەفتەی پێ دەچێت، بۆیە تکایە لە ڕووی کاتەوە ئەوە زۆر سوودی لێ وەردەگرین، دووەمیان ئەمەیان سیاغەش کراوەو رێکیش خراوە، ئەگەر بکرێتن ئێمە ئەوەیان بکەین بە ئەساس، یەك ماددە ڕۆیشتووە نازانم مانعێکی قانونی لەسەر چی هەیە؟ باشتر دەتوانین ئیش لەسەر بابەتەکە بکەین.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك کاردۆ.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خۆی پرۆژەكە وا پێشكەش كراوە، كە پرۆژە یاساكە پرۆژەیەكی بنەڕەتیە، هەرچیان كردبێت لیژنەی پەروەردە وەكو ڕەئیەك وەردەگیرێت، ئینجا ڕەئی لیژنەی یاسایی دەیخەینە دەنگدانەوە، ناكرێت ئەوە بكەینە بنەمای ئەساسی پرۆژەكە، لەبەرئەوە بەڕاستی ناوە ناوە برادەرانی خۆمان پێشنیاری وا دەكەن كە دژ بە پەیڕەوە، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان.

فەرمووو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، من دەمەوێت سەرنجی ئەندامان بۆئەوە ڕاكێشم، كە ئێمە دەبووایە ئەم گفتوگۆیانە لەسەرەتاكەی بكرابا ئەو شێوازو تەرحە، نەك پاش ئەوەی كە عنوانی قانونەكەمان گۆڕی و ماددەی یەكەممان خوێند، سەبارەت بەوەی كە بەڵێ لیژنەی پەروەردە لیژنەی مەعنیە، ئێمە (7) دانە كۆبوونەوەمان كردووە بۆ ئەم یاسایە، بە ئیتیفاق لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە گۆڕانكاریمان بەسەر داهێناوەو، ووِرك شۆپمان بۆ كردووە و، ڕەئی خاوەنی قوتابخانەی تایبەتیشمان وەرگرتووە، لەبەرئەوە ئەگەر هەندێك گۆڕانكاریمان كردبێت حەقە بە نەزەر ئیعتیبار وەربگیرێت، چونكە من پێم وایە ئیختصاص زۆر گرینگەو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

موناقەشە زۆر كرا، ئەگەر ئەو پێشنیارەی دكتۆر سەروەریش بكەین بە ئەساس، دەبێ ئەو راپۆرتەی لیژنەی پەروەردە هەمووی بخوێندرێتەوە لە پرۆتۆكۆل تەسجیل بێت، جەنابی وەزیر تێبینیت هەیە؟ ئێستا خوێندرایەوە سیوەیل خان، چی دەنگی لەسەر دراوە؟، نەبابە ئێستا دەچینە سەر موناقەشەی دووەم و ماددەی دووەم خوێندنەوەی بۆ كرا، ئێستا كێ تێبینی لەسەر ماددەی دووەم هەیە؟ فەرمووو با ناوی بنووسین، ئێستا ڕەئی لیژنەكان فەرمووو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ڕای لیژنەی كاروباری یاسایی لەسەر ماددەی دووەم

بەشی دووەم:

بنەما گشتییەكانی دامەزراندنی قوتابخانە و پەیمانگا ناحكومیەكان

یەكەم: ئامانجەكان

1- گۆڕینی ناونیشانەكە لە بنەما گشتییەكان بۆ دانانی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەكان بۆ بنەما گشتییەكانی دامەزراندنی قوتابخانەو پەیمانگا ناحكومیەكان، كە ئەو ناوەكەی گۆڕا هەروەك لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا دا هاتووە.

2- لیژنەی یاسایی پێشنیار دەكات ماددەی دووەم بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە:
ماددەی دووەم
1- رەخساندن و رێكخستنی بواری پەروەردە و فێركردن بە وئاراستەكردنەی هەوڵ و توانا نیشتمانی و بیانیەكان بەرەو بەشداری كردن لە مەشق و راهێنان و ئامادەكردنی كادیری مرۆیی بۆ پێشكەوتنی ئابووری و كۆمەڵایەتی.
دووەم: هاندانی پرۆسەی وەبەرهێنانی نیشتمانی و بیانی لە چوارچێوەی پرۆگرام و پەیڕەوێكی نوێدا بە مەبەستی دەرفەت دان لەبەردەم ڕەوەندو پەنابەرانی نیشتمانی و بیانی بەردەوام بوونیان لە پەروەردە و فێركردنێكی نیشتمانی و دابین كردنی پێداویستیە خزمەتگوزاریەكان.
3- بایەخدان بە فێربوونی زمانە بیانیە جیهانیەكان لە تەك زمانی دایك و زەمینە سازكردن بۆ كێبڕكێ لە بواری پەروەردە و فێركردن بە بەرجەستەكردنی نموونەی نوێ و سەردەمیانە لە سیستەم و پرۆگرامە پەروەردەییەكاندا.
4- رەخساندنی دەرفەت لەبەردەم ڕەوەند و پەنابەرانی نیشتمانی و بیانی بە مەبەستی دانەبڕان و بەردەوام بوونیان لە پەروەردەو فێركردنی نیشتمانی و دابین كردنی پێداویستی و خزمەتگوزاری پەروەردەو فێركردن بەشێوەیەك لەگەڵ پرۆگرامەكانی فێركردنی ئەو وڵاتانەی لێوەی هاتوون بگونجێت، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان.

ئێستا كێ تێبینی هەیە؟ قسەی خۆت بكە كاك سەروەر نوقتەی نیزامی نیە، قسەی خۆت بكە، فەرموو بزانم.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مادام ڕەزامەند دەبووین لەسەر ئەوەی كەوا یەكێكیان بكرێتە ئەساس، با بەپێی پەیرەو بڕۆین بەڕێوە هیچ نا پرۆژەكە لە پرۆتۆكۆڵ تۆمار بكرێت، چونكە نەخوێندراوەتەوە پێویستە تۆمار بكرێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان.

فەرموو كێ دەیەوێت موناقەشە بكات؟ تكایە ناوی خۆی بنووسێت، ئەو بەڕێزانە ناویان نووسراوە(كاك فاضل حسن- كاك عبدالقادر- كاك ئارام- ئەڤین خان- ئاشتی خان- پەیمان خان- كاك ئاسۆ- ژیان خان- شلێر خان- مامۆستا كاوە- سیوەیل خان- عظیمة خان- كاك صباح- كاك قادر- كاك فاضل بەشارەتی- كاك قادر احمد- شەونم خان)، فەرموو كاك فاضل.

بەڕێز فاضل حسن اسماعیل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

له بڕگەی پێنجەم دەڵێت فەراهەم کردنی بوار بۆ کێبڕکێ لە بواری پەروەردەو فێرکردندا، بەمەبەستی زیادکردنی کارامەیی و فێرکردن، لەڕێی بەرجەستەکردنی نموونەی بەرز و مۆدێرن لە سیستەم و بەرنامە پەروەردەییەکان، ئەم وشەی کێبرکێ ئەمە ئەگەر لەگەڵ هەر ئەو قوتابخانە تایبەتیانە بن، ئەوە قوتابخانە ناحکومیەکان بێت ئاساییە، بەڵام ئەگەر ئەم کێبرکێیە لەگەڵ قوتابخانە حکومیەکان بێت، ئەوە پێشنیاردەکەم هەڵبگیرێت بکرێتە هاوسەنگی، لەبەرئەوەی کە بەڕاستی قوتابخانە حکومیەکان ناتوانن کێبرکێ لەگەڵ ئەو قوتابخانە ناحکومیانە بکەن، لەبەرئەوەی کە ئێستاکە بێ ئەم یاسایەش دەبینین هەرچی مامۆستای باشە، هەوڵ دەدرێت کە لە قوتابخانە حکومیەکان ببرێت بۆ قوتابخانە ناحکومیەکان، هەروەها جۆری قوتابخانەکان بەشێکی زۆر قوتابخانە حکومیەکان کۆنن، ناتوانرێت خاوێن بکرێنەوە یان دەستکاری بکرێن لەچاو ئەوانی تر و، ڕێژەی ئەو قوتابیانەی کە لە پۆلەکان دادەنیشن، یەعنی ئەمە کێبرکێ لەنێوان دوو قوتابخانە ناکرێت یەکێك کە پەنجا قوتابی لە پۆلێك بێت یەکێکی تر بیست یان بیست و پێنج بێت، هەروەها لە بواری پێداویستیەکانی تریش، بۆیە من پێشنیار دەکەم کە ئەو وشەی کێبرکێ بکرێتە هاوسەنگی، بۆئەوەی بتوانرێت ئەو هاوسەنگیە ڕابگیرێت، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

کاك عبدالقادر فەرموو.

بەڕێز عبدالقادر اکرام جمیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی دووەم، یەعنی ئەوەی لە فەقەرە شەش دا هاتووە، هاندانی پرۆسەی وەبەرهێنانی نیشتمانی و پێدانی لە هەرێمدا لە بواری پەروەردەو فێرکردندا، دەبێتە هۆی ئەوەی ئەم قوتابخانە ناحکومیانە بگۆڕێن بۆ کۆمپانیا، تەنها هەدەفیان یەعنی ئامانجیان قازانج بێت، یەعنی بەڵکو دەبێت ڕێکاری تایبەتیان بۆ دەربچێت لە وەزارەتی پەروەردە، ئەویش بە دانانی سنوور بۆ تەکالیفی خوێندن، هەروەها ئەم قوتابخانە ناحکومیانە دەبێت یەکێك لە ئامانجەکانیان ئەوە بێت، هەموو ساڵێك چەند خەریجمان هەیە قەسدم ئەوائیلەکانیانە، ئەوانە دەبێت لە ڕێگای وەزارەتی تەربیەوە یەعنی دابمەزرێت، نەك هەروەکو ئەوەی یەعنی مەسەلەن بەرپرسیاری ئەو قوتابخانە خۆی ئەوە بێنێت، ئیلا دەبێت لە ڕێگای خۆمانەوە بێت ئەویش کە وەزارەتی پەروەردەیە، لە فەقەرە چواری ماددەی دووەم دا هاتووە یەعنی دەبێت بایەخ بدرێت بە زمانی بیانیەکان، هەروەکو زمانی ئینگلیزی و فەرەنسی و ئەڵمانی و هی تر، ئەمما دەبێت لە پاڵ ئەو زمانانەشدا زمانی عەرەبیش هەبێت، چونکە بەڕاستی ساڵانێکە لەناو هەرێمی کوردستاندا زمانی عەرەبی زۆر لاواز بووە لە قوتابخانەکاندا، هەمووشمان دەزانین کە زمانی عەرەبی و کوردی دوو زمانی یەعنی قانونی و ڕەسمین، مەسەلەن لە عیراقدا و، هەروەها زۆربەی مەسادیرەکانی خوێندنیش بە زمانی عەرەبیە و، یەعنی داوا دەکەم لەو قوتابخانانەدا هەندێك زیاتر ئیهتمام بدرێت بە زمانی عەرەبی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

کاك ئارام فەرمووو.

بەڕێز ایوب نعمت قادر(ئارام قادر):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتیوانی لە ڕاپۆرتەکەی لیژنەیی یاسایی دەکەم، بەڵام وابزانم هەڵەیەکی تێدایە داواکارم ئەگەر لیژنەکە چارەسەری بکات، کە (وللاجئين من المواطنين) لە کاتێکدا کە مواطن نابێتە لاجئ، ئەوە چاك بکرێت (الجاليات الاجنبية و النازحين من المواطنين) فەقەرە چوار، چونکە (لاجئين من المواطنين) ئەگەر بێت و مواتنینە نابێتە لاجئ ئەو دێرە چاك بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان.

ئەڤین خان فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبعەن من بە داوای لێبوردنەوە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە، لەبەرئەوەی ئەوان ئیختیساسی زیاترن لەو مەجالەدا، من کردوومەتە ئەساس بۆ خۆم، بۆیە لەسەر ئەو ڕاپۆرتەش وابزانم مولاحەزەتەکانم داناوە، وابزانم لە کۆتایی هەر ئەوە دەبێتە یاساکە، لەسەر خاڵی یەکەم دەڵێت (اتاحة مجالات جديدة اكثر للتربية) وابزانم بەبێ بوونی ئەو یاسایە کۆمەڵێك قوتابخانەی ئەهلی تایبەتی هەیە، کە لە هەرێمی کوردستان ئێستا چەند ساڵێکیشە نەك بڵێین ئەمساڵ و پار دروست بووە هەیە، بۆیە ئەمە مەجالی تازە نیە ئەگەر بێت و وشە تازەکە لا بەرین بەس بڵێین (اتاحة مجالات اكثر للتربية والتعليم) ئەوە بۆ خاڵی یەکەم، خاڵی دووەم کە باسی (تأمين وتهيأة المستلزمات المتنوعة) من نازانم ئەگەر مەبەستیان تەنها وەکو باسیان کردووە (طريق البرامج والاجرأت الحديثة) بێت، خۆ دەبێت مەکتەبە تایبەتیەکان و ئەهلیەکان، خۆیان مەناهیجەکانیان ئەوەندە تازە و حەدیس بێت، خۆیان مواکەبەی ئەو تەقەدومە بکەن، کەوا لە دونیای دەرەوە هەیە، پێویست ناکات وەزارەتی پەروەردە پێیان بڵێ، چونکە وابزانم ئەوان دەبێت بەشێوەیەك بن بە شێوازێك مۆدێرن و تازە و، هەمیشە لە گۆڕانکاری دا هەبێت مەناهیجەکانیان، موونافەسەیەك دروست بکەن هەم لەنێوان خۆیان وەکو قوتابخانە ئەهلیەکان، هەمیش وا لە خەڵکی بکەن، کەوا لە حکومیەوە بتوانێت ڕوو لە ئەهلیەکان بکات، بۆیە بە دیدی من ئەمە ئەصڵەن لێرە ئەگەر بمێنێتیش زیادەیەو نەبوونی باشترە لە بوونی، خاڵی سێیەم دەڵێت (الاهتمام بتعليم اللغات الاجنبية الحية) خۆی ئەو قوتابخانانە زیاتر ئەو قوتابخانانەن کە زیاتر بە لوغاتی تر دەخوێنن، بە لوغاتی ئینگلیزیە یەعنی تەعلیمیان بە لوغاتی ترە، ئەگەر هەرچەندە هەش بێت بە کوردی، بەڵام دیارە ئەوان گرینگیەکی تایبەتی دەدەن بە لوغاتی ئەجنەبی، بۆیە ئیهتمامەکە لێرە زیادە هەر بڵێن (التعليم باللغات الاجنبية الحية)، خاڵی چوارەم دەڵێت (تهيأة ارضية مناسبة للتنافس) خۆ ئەم یاسایە نیە بڵێین موونافەسە دروست دەکات لەنێوان قوتابخانەکان، خۆیان قوتابخانەکان بە مەنهەجەکانیان بەشێوازی دەرس وتنەوەیان بە بەرنامەکەیان ئەوان

خۆیان بۆ خۆیان مونافەسە دەکەن، ئەم یاسایە دەبێت سابیت بێت، نابێت ئەو ببێتە هۆکار بۆئەوەی مونافەسە دروست ببێت لە نێوان قوتابخانەکان، بۆیە بە دیدی من ئەصڵەن مونافەسە دروست کردن بەپێی ئەم یاسایە دەبێتە هەڵەیەکی زۆر زۆر گەورە بۆ قوتابخانەکان، پێنجەم دەڵێت (تشجیع عملیة الاستثمار) خۆ یاسایەك هەیە یاسای ئیستسمارە، کە چەند ساڵێکە قوتابخانە ئەهلیەکان و نەخۆشخانە ئەهلیەکانیش، هەر بەپێی ئەو یاسایە دادەنرێت، بۆیە لێرەدا ئێمە یاسایەکی تایبەت دادەنێین، بۆئەوەی بەپێی ئەم یاسایە هەندێك زەوابت و رەوابت دابنێین، بۆ ئەو قوتابخانە ئەهلیانەی کە تا ئێستا بەپێێ قانونی ئیستسمار کاریان کردووە، بۆیە لێرەدا (تشجیع عملیة الاستثمار) نازانم بە دیدی من بە بۆچوونی من کفرە مەسەلەی پەروەردە ئیستسماری تێ بکرێت، بەڵام مەسەلەی پەروەردە ڕاستە ئێمە تەشجیعی مەدارسی ئەهلی دەکەین نەك بۆ ئیستسمارەکەی، بەڵکو تەشجیعەکە بۆ ئەوەیە کەوا مەناهیجی تازە دێت، باری قورسی سەرشانی وەزارەتی پەروەردەو قوتابخانە حکومیەکان کەم دەکرێتەوە، هەروەها لوغاتی (حی) تر هەیە کەوا دەخوێندرێت، مەناهیجی تایبەت هەیە کەوا دەخوێندرێت نەك مونافەسە کردن و ئیستسمار کردن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

ئاشتی خان فەرموو.

بەڕێز ئاشتی صالح عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ئامانجەکان، بەشێوەیەکی گشتی ئامانجەکان کۆمەڵێك خاڵی تێدایە، ئەگەر سەیری خاڵی یەکەم بکەین، باس لە دەرفەتی تەربیەو تەعلیم دەکات، لە خاڵی دووەم باس لە فراوانکردنی وەسائیلی تەعلیم دەکات، لە خاڵی سێیەم باس لە تەقویەی زمان دەکات، خاڵی چوارەم باس لە عونصری مونافەسە کردن لەنێوان مەدارسەکان دەکات، خاڵی پێنجەم باس لە تەشجیعی ئیستسمار دەکات لە بواری تەربیەو تەعلیم، خاڵی شەشەمیش باس لە ئەو خوێندکارانە دەکات تەقویە، یان بەردەوامی دان بە خوێندنی ئەو خوێندکارانەی کە لە دەرەوە دێن، بەڵام تێکڕای پرۆژەکە خۆی بە دافیعی رێکخستنە، ئامانجی رێکخستنی ئەم قوتابخانە ناحکومیانەیە، لە ڕێگای رێکخستن و چاودێری کردنی لەلایەن وەزارەتی پەروەردەوە، ڕاستە لە بابی مۆڵەتدان کۆمەڵێك شت باس کراوە، بەڵام ئەوانە میکانیزمە بۆ جێبەجێ کردنی ئامانجەکە، ئێمە لە ناونیشانی پرۆژەکەدا هەدەفی رێکخستنمان لێك کردەوە، وتمان نابێت لە ناونیشانی پرۆژەکە هەبێت، خۆ دەبێت لە ئامانجەکاندا هەبێت، چونکە بەشێکی گەورەی ئەم یاسایە بریتیە لە تەنزیمی عیلاقە لە نێوان وەزارەتی پەروەردە و، هەروەها ئالیەت دۆزینەوە بۆ موراقەبە کردنی ئەم قوتابخانە ئەهلیانە لە ڕێگای وەزارەتی پەروەردەوە، ناکرێت یەکێك لە ئامانجەکانمان بریتی نەبێت لە رێکخستنی ئەو پەیوەندیەو، کە خۆشمان هەمووومان ئیعتراف دەکەین بۆشاییەکی گەورە هەیە بۆ چاودێری کردنیان، بۆیە

من بڕوام وایە ئەوانەی لە بابەکانی تردا هاتووە میکانیزمە بۆ جێبەجێ کردنی ئامانجی ڕێکخستن، پێویستە ئامانجێکی سەربەخۆ بێت کە ئیزافە بکرێت لە خاڵی حەوتدا، بریتی بێت لە ڕێکخستن و چاودێری کردنی قوتابخانە ناحکومیەکان، لە ڕێگای وەزارەتی پەروەردەوە بەپێی ئەو ڕێکارە یاساییانەی کە لەم یاسایە دەردەچێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

پەیمان خان فەرمووو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە بنەما گشتییەکان پێشنیار دەکەم، کە خاڵی یەکەم لەو بنەما گشتییانە چ بێت؟، تەبعەن ئێمە کە مۆڵەت دەدەین قوتابخانەکان با بڵێین خاوەن ئیستیمارەکان قوتابخانە دەکەنەوە، بەلأم ئێمە چیان پێ دەدەین قوتابی خۆمان، کە ئەو قوتابیانە بەڕاستی خازعن لە بۆ پرۆسەی خوێندن، کە پرۆسەیەکی نیشتمانیە مەسەلەن حکومەتی هەرێم ئیدارەی ئیشەکە دەکات لە ڕێگای وەزارەتی پەروەردەوە، بۆیە بەڕای من خاڵێکی زۆر گرینگ کە لێرە ئاماژەی پێنەکراوە، ئەویش ئەوەیە کە یەك لە ئەهدافە یانیش ئامانجە هەرە سەرەکیەکانی پرۆسەی خوێندن بهێنێتە جێ، یانیش با بڵێین پرۆسەی بایەخدان بە ئەو تاکەی کە بەشداری دەکات لەو پرۆسەیە، ئەویش لە ڕێگای ئەو داڕشتنەوە، بایەخدان بە دروست کردنی کەسایەتی خوێندکاران و پیادەکردنی مافەکانی مرۆڤ بە گوێرەی پرەنسیبە نێودەوڵەتیەکان، چونکە بەڕاستی لە زۆر قوتابخانە تایبەتیەکان ئەو کێشەیەمان هەیە، ئەوەتا قوتابخانەیەکی با بڵێین ناوی هات فەترەکانی تر قوتابی تەهدید دەکات و سجنی دەکات لە ژوورەوە، قوتابخانەیەکی تر بە جۆرێکی تر، قوتابخانەیەکی تر دەڵێت ئەگەر پارە نەهێنێت لە خوێندن دادەبڕێنم، بەلأم پرەنسیبە نێودەوڵەتیەکانی مافی مرۆڤ زۆر زۆر لەوە گەورەترە و، دەبێت هەم پشتگیری خاڵەکەی ئاشتی خان دەکەم، کە دەبێت بەڕاستی خازع بێت، بۆ تەواوی ئەو ڕێگا یاساییانەی کە وەزارەتی پەروەردە دەری دەکات و، با بڵێین بۆچی؟ بۆ ئیستمراریەی یەعنی بەردەوام بوونی پرۆسەی خوێندن، کە بەشێوەیەك بێت کە خەڵك هەست پێ نەکات، کە ئەوە دابڕاوە لەو پرۆسەیەی کە حکومەتی هەرێم پیایدەی دەکات، نەك ئەو دابڕانەی تێدا نەبێت هەمان کەسایەتی هەبێت لە خوێندنی حکومی و خوێندنی ناحکومی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

کاك ئاسۆ فەرمووو.

بەڕێز بکر کریم محمد (ئاسۆ):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لە ڕاوو بۆچوونی لیژنەی پەروەردەو خوێندنی بالأ دەکەم، بەلأم لەگەڵ ئەوەشدا یەك، دوو مولاحەزەی بچووکم هەیە لەسەر ئەو ڕاوو بۆچوونەکانیان، لە فەقەرەی سێیەم دەڵێت (الاهتمام بتعلیم

اللغات الاجنبية الحية، الى جانب المناهج التعليمية المقررة، لغرض اعداد الكوادر المتخصصة والكفوئة في مجالات التواصل العلمي والتربوي والمهني والتكنلوجي) پێم وایە (لغرض اعداد الكوادر المتخصصة) ئەوە لە قۆناغێکی دیکەدا دێت، ئەمە لەو قۆناغە نیە لە قۆناغی بنەڕەتی و ئیعدادی، ئە لەوێدا کەوادیری موتەخەسیسی کەفوئی هی مەجالاتی تەواصلی علمی لەوێ نیە، بە بڕوای من لوغاتە ئەجنەبیەکە بە تەنیایی کافیە، لە فەقەرە شەش دەڵێت (اتاحة الفرصة امام الجاليات وللاجئين الوطني والاجانب) من پرسیارێك لە لیژنەی پەروەردە دەکەم، ئەرێ بەڕاستی لاجیئی وەتەنی چیە؟ ئەرێ موستەلەحێکی لەو بابەتە هەیە لە قانونی دا؟ لاجیئ ئەوەیە کە لە سنوورێك دەپەڕێتەوە بۆ سنووری وڵاتێکی تر، نازانم ئێوە مەبەستتان چیە؟ بۆیە بەڕاستی پێویستە ئەم وشەیە لابرێت یان شتەکانتان ڕوونتر بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

ژیان خان فەرموو.

بەڕێز ژیان عمر شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ماددەی دووەم بڕگەی پێنجەم، کە دەڵێت فەراهەم کردنی بوار بۆ کێبرکێ لە بواری پەروەردە، من وای بە باش دەزانم کە بوترێت لە بواری پەروەردە لەنێوان قوتابخانە حکومیەکان و ناحکومیەکان، بۆئەوەی ئەو کێبرکێیە لەو دوو نێوانە ببێت، چونکە هەر لە خاڵی یەکەمدا دەڵێت بۆ زیادکردنی تواناکانی فێرکردنی نوێ بۆ سەر ئەو توانانەی کە حکومەت هەیەتی، مانای وایە ئەو توانایایەی کە لە ناحکومیەکان دا هەیە ناگاتە حکومیەکان، جا تاوانی ئەو منداڵانە چین کە لەو شوێنانە دەخوێنن، لەبەرئەوە پێویستە کێبرکێکە لە نێوان ئەو دوو قوتابخانەیە بێت حکومی و ناحکومیەکان، لە خاڵێکی تر پشتگیری قسەکانی ئاشتی خان و پەیمان خان دەکەم، خاڵی حەوت زیاد بکرێت بۆ چاودێری کردنی ئەم قوتابخانە ناحکومیانە، چونکە زۆر جار ئەو دایك و باوکانە کە منداڵەکانیان دەبەن بۆ ئەو شوێنانە، لە دوای ماوەیەکی کەم پەشیمان دەبنەوە هەوڵ دەدەن بیبەن بۆ شوێنی تر، مەسەلەن زۆر شت هەیە داوایان لێ دەکەن پۆشاك لە یەك کۆگا بکڕن، کۆگاکە خۆیان دیاری دەکەن، ئەو سەحرەشی کە لەوێ هەیە دووقاتی بازاڕ زیاترە، لەبەرئەوە بۆیە دەبێت خاڵێك زیاد بکرێت، بۆئەوەی چاودێری ئەو قوتابخانانە بکرێ و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری ڕەئی لیژنەی پەروەردە دەکەم، بەس لە ماددەی سێ وەکو هاوکارانم وتیان ئەو ئیهتمامە لاببرێت، چونکە ئەوان خۆیان هەر بە زمانی بیانی دەخوێنن، بەنیسبەت ئەو (لغرض اعداد الكوادر متخصصة) فیعلەن ئەوە بۆ جامیعاتی تایبەت، چونکە ئەو کاتە تەخەسوس دەکات، بە نیسبەت ماددەی پێنجەم کە دەڵێت(تشجيع عملية الاستثمار الوطني والاجنبي في الاقليم في مجالات التربية والتعليم في اطار البرامج والنظام الحديثين)، ئەڵێرەدا ئێمە یاسای ژمارە چواری ساڵی (2006)ـمان هەیە، کە لەم یاسایە لە بڕگە (10) دەڵێت(التعليم بجميع مراحله ضمن السياسة التعليمية في الاقليم)، ئەگەر ئێمە حەسەبی قانونەیەك ئیزافە بکەین بۆ ئەم ماددەیە، بۆئەوەی بەڕاستی وەزارەتی تەربیە دائیمەن تەنسیقی هەبێت لەگەڵ وەزارەتی وەبەرهێنان، کە هاووڵاتیەك یان هەر کەسێك یان یەکێکی دەرەوە دێت دەیەوێت مەکتەبێك بکاتەوە، تەبعەن تەنسیق لەنێوان هەردوولا هەبێت، ئەم ئیجازەیە دەچێت بۆ تەعلیمەکە، ئەویش ئیجازەکەی وا دەداتێ بزانێت بەرنامەکەی چیە و شتەکانی تری بۆ پەیدا دەکات وەکو زەوی و ئەوانە، من بۆیە تەئکید دەکەم چونکە بەڕاستی دەستەی وەبەرهێنان یاساکەی وایە، کە دەبێت لەگەڵ جیهاتی مەعنی زۆر تەنسیقی هەبێت، کە بەداخەوە لە (301) پرۆژەی ئیستسماری تەنها دوو پرۆژەی تەربەوی تێدایە، بەڵام ئەگەر ئەو تەنسیقە هەبێت وابزانم ئیشەکە بە ڕێك و پێکتر دەڕوات و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

ماموستا کاوە فەرموو.

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا دەکەم، لە داڕشتنەوەو سیاغە کردنی ئەو ماددەیە، بەڕاستی پرۆژەی ئەصڵی زۆر لەگەڵ نیەتی موشەریع و لەگەڵ ناوەڕۆکی ماددەکە ناگونجێت، کە بە ئاراستەی پەروەردەو فێرکردن بێت، ئەوەی لیژنەی خوێندنی باڵا کردوویانە بە ڕێك و پێکی، هەم سیاغەیان کردووەتەوە لە ڕووی عەرەبی و کوردیەوە، هەمیش بەڕاستی گونجاوە لەگەڵ ناوەڕۆك و مەبەستی یاساکە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەواو نەبن قسان ناکەم، بە نیسبەت ئەو ماددە ئەوەلەن دەڵێت (اضافة امكانيات التعليم الحديثة الى الامكانيات التي تمتلكها الحكومة) هەتا ئێرە لەگەڵیم، بەڵام کە بڵێت (بقصد المساعدة للوصول الى غايات عملية التعليم الوطني والقومي)، من دەپرسم ئایا کابرایەکی سەرمایەدار یان کابرایەکی بێگانە بێت

هاوكاريمان بكات، له بۆئەوەی منداڵەكانمان فێره خۆشەویستی و نیشتمان پەروەری و خۆشەویستی وڵات و نەتەوەمان بكات، ئەدی ئیش و كاری ئەو كوردەو وەزارەتی پەروەردە له هەرێمی كوردستان چیه؟ ئەو بێت هاوكاريمان بكات واته له یەكەم تەنها (التي تمتلكها الحكومة) ئەگەر هاوكاريمان دەكات له تەكنەلۆجیای نوێ، له موختەبەرات، له بایەخدان به وەرزش، بایەخدان به هونەر، بایەخدان به كردنەوەی پێشانگا قەیدینا، بەڵام به هیچ شێوەیەك من لەگەڵ ئەوەی نیمه بێت هاوكاريم بكات، له بۆئەوەی فێره خۆشەویستی نیشتمان و نەتەوەم بكات ئەوه خاڵی یەكەم، لەبەرئەوەی وتم قسان ناكەم هەتا خەلاس نەبن، پێم خۆش بوو گوێت لێ بێت، بەنیسبەت خاڵی دووەمیش هاوڕام لەگەڵ كاك ئاسۆ(توجيه المساعي والقدرات الوطنية والاجنبية) تائیره، لەبەرئەوەی (تأهيل تدريب واعداد الكوادر المتخصصة) دەكەوێته سەر ئەستۆی زیاتر وەزارەتی خوێندنی باڵا، به نیسبەت موناقەسەش هاوكارانم باسيان كرد و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان.

عظيمة خان فەرموو.

بەڕێز عظيمة نجم الدين حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من هەرچەند لەگەڵ پرۆژەكه بوويمه، بەڵام ئێستا یەك تێبینی بچووكم لا دروست بووه، رەخساندنی بواری نوێی زیاتر بۆ پەروەردەو فێركردن، وێڕای ئەو توانایەی حكومەت هەیەتی به مەبەستی پەرەپێدان و یارمەتی دان، بۆ گەیشتن به ئامانجەكانی پرۆسەی پەروەردە و فێركردنی نیشتمانی، ئەو نیشتمانیه لابرێت، لەبەرئەوەی مەهامی ئەو خوێندنه ئەهلیانه، كه دێت له شوێنه جیا جیاكان قوتابخانه دەكەنەوە، ئەوانه به زمانی جیاواز، به كلتوری جیاواز نایەن فێری خوێندن و فێركردنی نیشتمانیت بكەن، چونكه له مەكتەبه حكومیەكاندا ئەوه هەیه، ئەمانه تایبەتمەندی خۆیان هەیه، سیستەمی خۆیان هەیه، بەرنامەی خۆیان هەیه، لێرەدا ئەكرێت بڵێین ئەگەر ئەوانه بەشێوەیەكی پێشكەوتوو تریش لەوانەی حكومیەكان بن، دەتوانین بڵێین بەپێی پرەنسیبه نێو دەوڵەتیەكان نەك نیشتمانی، ئامانجەكانی پرۆسەی پەروەردەو فێركردن بەپێی پرەنسیبه نێو دەوڵەتیەكان، نەك بەپێی پەروەردەو فێركردنی نیشتمانی، چونكه ئەوانه مەهامیان پەروەردە و فێركردنی نیشتمانی نیه، مەهامیان زۆر لەوه گەورەتره كه هاتوونەته هەرێم به زمانی خۆیان، به سیستەمی خۆیان وەكو وتم، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

كاك صباح فەرموو.

بەڕێز صباح بيت الله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منيش پشتگیری له ڕەئی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا دەکەم کە سیاغەیەکی باشیان داڕشتووە بۆ ئەم ماددەیە، هەروەها لە ئامانجەکان بەڕێز جەنابی سەرۆکی پەرلەمان یەکێك لە ئامانجەکان ئەوەیە کە ببێتە بارسووکی و ئاسانکاری بۆ بودجەی وەزارەتی پەروەردە بە حەقیقەت ئەوەی تێدا ڕەچاو نەکراوە، هەروەها پشتگیری لە پێشنیاری کاك ئاسۆ دەکەم کە دەڵێ وشەی لاجیەی وەتەنی بە حەقیقەت لابدرێ، چونکە جێگای نابێتەوە لێرە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاك قادر فەرموو.

بەڕێز قادر حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەست خۆشی ئەو پرۆژە یاسایە دەکەم، بەڕاستی پرۆژە یاسایەکی گرنگە بە مەبەستی پەروەردەکردنی ڕۆڵەکانی ئەم هەرێمە بۆ پێگەیاندنیان بە ئایندەیەکی گەش و موستەقبەلێکی باش، بەڵام من پێموایە ئەمە مادام ئەو قوتابخانە ئەهلیانە لە باخچەی ساوایان و لە مەرحەلەی بنەڕەتی هەتا دوای ڕۆڵەکانی ئەم وڵاتە دەخوێنن دەبێ حساب بۆ پەروەردەی نەتەوەیی و نیشتمانی و کۆمەڵایەتی ئەم هەرێمە بکرێ، چونکە ئەگەر منالێك لە سەرەتاوە لە باخچەی ساوایان هەتا تەخەروج دەکات لەو قوتابخانە ئەهلیانە هیچ شتێکی ئەم وڵاتە فێر نەکرێ، یەعنی وەکو ئینسانێکی نامۆی لێ دێت و هیچ سوودێکی بۆ ئەم گەل و نیشتمانە نابێ، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەمە بە هەند وەربگیرێ و مامۆستای تایبەت بەم دەرسانەی کە باسم کرد لەو قوتابخانە ئەهلیانەش دا هەبن، ئەمە لەلایەك، لە لایەکی تر دەبێ مونافەسەیەك هەبێ لە نێوان قوتابخانە ئەهلیەکان و قوتابخانە حکومیەکان بۆ ئەوەی هەموو خەڵك ڕوونەکاتە ئەو قوتابخانە ئەهلیانە، لەلایەکی تریشەوە مومکینە بۆ هەموو خەڵك لە بواری ئابووری نەڕەخسێ بتوانن ڕۆڵەکانیان بنێرنە ئەو قوتابخانە ئەهلیانە، ئەگەر مستەوای قوتابخانە حکومیەکان بەرز نەکرێتەوە من تەسەور دەکەم ئێمە تووشی کێشەیەك دەبین و لەڕووی پەروەردەییەوە لەم هەرێمە ئەشکالێکی دی دروست دەبێ، دەبێ مونافەسەکە وابێ فەرقێکی ئەوتۆ لە نێوان قوتابخانەی ئەهلی و قوتابخانەی حکومی نەبێ، بۆ ئەوەی لە نەتیجەکە لە هەردوو لا سوودی ڕۆڵەکانی ئێمە بێ کە دەرس دەخوێنن و بەو هیوایەی کە موستەقبەلێکیان بۆ ئەم گەل و نیشتمانە هەبێ، دیسان پشتیوانی ڕەئی لە خوشك و برایانم دەکەم کە سەرەنجام ئەو قوتابخانە ئەهلیانە لە هەموو مەرحەلەکان دا ڕەبتێکیان لەگەڵ وەزارەتی پەروەردەی هەرێمی کوردستان هەبێ، وەزارەتی پەروەردەی هەرێم دەسەڵاتی لەسەر تەعلیمات دان لە هەندێ بواری تایبەت دا لەو قوتابخانانە دا هەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاك فاضل فەرموو.

بەڕێز فاضل بەشارەتی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێبینیم لەسەر دوو بڕگەی ئەم پرۆژەیە هەیە، دەست خۆشی لە نووسینی ئەم پرۆژەیە و لیژنەی پەروەردە دەکەم بەڕاستی پرۆژەیەکی زۆر دەوڵەمەندە، بەڵام ئەوەی کە من تێبینم هەیە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان هەرچەندە جەنابت ئیشارەتێکی کورتت پێدا، ئەویش لە ماددەی 2 لە خاڵی 1 دا کە دەڵێ گەیشتن بە ئامانجەکانی پرۆسەی فێرکردنی نیشتمانی و نەتەوەیی، هەموومان دەزانین بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان هەر لەم ماددەیە دا لە بڕگەی 4یشی باس لە گرنگی دان بە توێژینەوە دەربارەی زمانە بیانی و زیندووەکان لە پاڵ پرۆگرامە بڕیار لەسەر دراوەکانی خوێندن، ئەمە بەڕاستی هەموومان دەزانین لە هەرێمی کوردستان قوتابخانەی تورکی هەیە و قوتابخانەی فارسی هەیە، قوتابخانەی فەرەنسی و ئەڵمانی هەیە، بەڕاستی ئەوەی کە گرفت بۆ ئێمە دروست دەکات شێوەی پەروەردە کردن و دەرسدانی ڕۆڵەکانی ئەم وڵاتە و ئەم نەتەوەیە، نازانم وەزارەتی پەروەردە تا چ حەد ئاگای لە پرۆگرامی خوێندنی قوتابخانە ئەهلیەکان هەیە؟ چونکە ئەو مامۆستایانە هەندێ زۆربەی مامۆستاکان لە قوتابخانە ئەهلیەکاندا مامۆستای بیانین، یەعنی ئەو مامۆستایە لەسەر چ پرۆگرامێك دەرس بە ڕۆڵەکانی ئەم وڵاتە دەڵێ هەم لەڕووی زانستی و هەم لەڕووی نەتەوەیی و سیاسیشەوە، چونکە بەڕاستی ئەگەر مامۆستایەك بە شێوەیەکی خەلەل و پێموا نیە ئەگەر حەرەکاتێکی لەم شکڵەش بکرێ و ون ببێ، بەڵام زۆر گرنگە تا چ حەدێك وەزارەتی پەروەردە لەڕووی زانستی و لەڕووی نەتەوەیی و سیاسیشەوە چاودێری ئەو قوتابخانە ئەهلیانە دەکات کە دەرس بە منداڵ و ڕۆڵەی ئەم وڵاتە دەڵێن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاك قادر فەرموو.

بەڕێز قادر احمد سمایل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەك دەوترێ پەروەردە و خوێندن، کۆمەڵگا ئەگەر بەجوانی ئاراستە بکرێ، کۆمەڵگایەکی باش پێشکەش دەکەین، خەڵکی کوردستانیش بە دڵنیاییەوە لە پەروەدە و خوێندن دا پێویستمان بەوەیە بە بەرنامەی باش و گونجاو ئایندەیەکی باش بۆ وڵاتەکەمان و بۆ نەوەکانمان دروست بکەین، خوێندنگای ناحکومی بە بڕوای من گرنگیەکی تایبەتیان هەیە، ئەویش ڕەخساندنی خوێندنێکی باشە بۆ نەوەی تازە، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئامانجەکانی ئەم خوێندگایانە ڕەخساندنی بوارێکی نوێ و سەردەمی بێ بۆ پەروەردە و فێرکردن لە پرۆسەی خوێندن دا، هەر لە ئامانجەکانی زمان بۆ ئێمەی کورد لە ئێستا و ئایندەدا ئەهمیەتێکی باشی هەیە، یەکێك لەو ئامانجانە فێرکردنی نەوەی نوێ بێ بە زمانی جۆراوجۆری بیانی، لە هەمان کاتدا ئامانجێکی تر ئەوەیە کە ئەم خوێندنگایانە لەژێر سێبەری وەزارەتی پەروەردە دا پرۆسەیەکی پەروەردەی نیشتمانی نەتەوەیی بێنێتە کایەوە، کەرتی تایبەت وەك دەبینین خوێندنگا و تەنانەت بینای خوێندنگاش لە کوردستان کەموکوڕیەکی تێدایە، بۆیە پێموایە دەبێ لەڕێی ئەم یاسایەوە هاندانێکی باش

بۆ کەرتی تایبەت هەبێ، هەم بۆ دروست کردنی خوێندنگا و هەم بۆ کردنەوەی خوێندنگا و قوتابخانەی ناحکومی و هەوڵدان بۆ زیاتر بەرەوپێش بردنی پرۆسەی خوێندن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

شەونم خان فەرموو.

بەڕێز شەونم محمد غریب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا قسەکانی من لەلایەن هاوڕێیان ئاشتی خان و پەیام خان کران، بە پێویستی نازانم دووبارەی بکەمەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە بەلامانەوە زۆر پەسەندە کە بابەتی (تنظيم ومتابعة المدارس الحكومية من قبل الوزارة حسب احكام هذا القانون) ئیزافە بکرێ، ئەمە خاڵی یەکەم، خاڵی دووەم، سەبارەت بە خاڵی سێیەم لەم ماددەیەیە، (لغرض اعداد الكوادر المتخصصة والكفوءة فى مجالات التواصل العلمى والتربوى والمهنى والتكنولوجى) دوو مەبەستمان هەیە، ڕاستە ئەوانە منداڵ هەتاوەکو پۆلی 12 دەرئەچێنن، بەڵام لە هەمان کات مامۆستای خۆشمانیان وەرگرتووە ئەوانیشیان پێ گەیاندووە، مامۆستامان هەبووە خەریجی جامیعاتی خۆمان بووە دەورەیان پێ بینیوە و ئێستا وانە بە ئینگلیزی دەڵێتەوە، یەعنی ئەوان موساهەمەیان کردووە لە ئیعدادی کەوادیر دا، ئەگەر ئەندامانیشیان باش بن و موسیر بن ئەوان لادەبرێ و هیچ کێشەمان نیە، سەبارەت بە (لاجئيين الوطنيين) بەڕێزان ئێمە کێشەیەکی زۆر گەورەمان هەیە سەبارەت بە گەڕانەوەی ڕەوەندی کوردی لە دەرەوە، بۆیە لاجیئمان داناوە، چونکە بەڕاستی ئەمانویست تەعریفێکی .... بەڵێ لەوانەیە دەستەواژەیەکە هەڵە بێ، بەڵام ئێوە ئێستا ڕای بەڕێزتان ئیقتراحاتتان پێشکەشی ئێمە بکەن، بۆ ئەوەی ئەو سیاغەتەیە دانێین، تکایە ڕەوەندی کوردی کاتێ کە دەگەڕێتەوە منداڵەکانی بە زمانی ئەو وڵاتە دەخوێنن، بەڵام کە دێتەوە ئێرە تەنها ئیستعداد کە هەیەتی پێی بخوێنرێ زمانی ئینگلیزیە، ئێمە لێرە ناوهێنانی ئەوان لە پاڵ جالیەکان، چونکە ئەوان جالیە نین، ئەوان لەو وڵاتەی کە لێین جالیەن، بەڵام کە دەگەڕێنەوە دەبنەوە هاووڵاتی ئەم وڵاتە، بەڵام سیفەتێکی تایبەتیان هەیە، منداڵەکانیان ناتوانن بخەنە مەکتەبی ئاسایی لەبەر نەزانینی زمانەکە و لەبەر ئەوەی نایانەوێ منالەکانیان

ساڵیان لە کیس بچێ و لەبەرئەوە مەکتەب کراوەتەوە تەڵەبەشی هەیە، تایبەتە ئێستا خۆشبەختانە بە هۆی زۆر بوونی مەکتەبی ئەهلیەوە و فێرکردن بە زمانی ئینگلیزیەوە ئەو دەرفەتە زۆرتر ڕەخساوە بۆ منالی ئەو کەسانەی کە دەگەڕێنەوە، بەڵام عائیلەیەکیشمان هەیە کە دیپۆرت دەکرێتەوە، ئیمکانیەتی ئەوەشی نیە و منالەکەشی لەوێ دەخوێنێ، مەکتەبیش هەیە بە ئینگلیزی دەڵێتەوە، لەبەرئەوە دەبێ ئەو دەرفەتەیان بۆ بڕەخسێنین، بۆیە ناومان هێناون لێرە، ئەگینا ئەگەر پێتان باشە ئەوەش لادەبەین و تەنها جالیات دەنووسین و (الجاليات الكورديه فى خارج اقليم كوردستان والاجانب) ئەگەر پێشتان باشە هەر لای دەبەین و ئەمر ئەمری جەنابتانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی تێبینیتان نیە، د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە باس لە ئامانجەکان دەکات، ئامانجی دروست کردنی ئەو قوتابخانانە لە چیە؟ ئێمەش پاش وەرگرتنی تێبینی ئەندامان پێمان باشە لە چەند خاڵێك دەمجیان بکەین هەندێ بڕگە و فەقەرەکان، واتە ماددەکە تۆزێ کورت بکرێتەوە لە شەش خاڵ یێك دێت و بەو شێوەیە لەگەڵ پشتگیریم بۆ ئەو پێشنیارانەی کە لەلایەن لیژنەی پەروەردە پشتگیری لێ کرا و ئێمەش پشتگیری لە هەمان پێشنیار دەکەین، سەبارەت بەوەی کە ئەو بڕگەیەی کێشەی زۆر لەسەر بوو (لاجئين من المواطنين) دەستەواژەکەی وا چاپ کراوە، بەڵام لە کۆتایی ڕستەکە دەڵێ (فى البلدان التى اتو منها) واتە خەڵکی کوردستان لە دەرەوە ژیاون و گەڕانەوە بۆ کوردستان، مەبەست ئەوەیە، بەڵام (لاجئين من المواطنين) ئەوانە خەڵکی کوردستانن و لاجیئ نینە، بۆیە دەستەواژەی لاجئ پێویستە لادرێ و مەبەست ئەو کەسانەیە خەڵکی کوردستانن و هاووڵاتینە و لە دەرەوە ژیاون و گەڕانەوە بۆ کوردستان لەوێ بەردەوامی بە پرۆسەی خوێندن دەدەن، ئێمە ماددەکەمان بەو شێوەیە سیاغە کردووەتەوە، ئەگەر دەرفەت هەبێ بیخوێنمەوە بۆ ئەوەی دەنگدانی لەسەری بکەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر تێبینیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد(وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بەس ڕوونکردنەکا هەی، مامۆستایەکی پرسیار کر کە پرۆگراما وەزارەتا پەروەردێ هاژی هەیە یان نا، هەمی پرۆگرامێت پەروەدەیی دێنە موسادەقە کردن ژ وەزارەتا پەروەدێ و هەمیا ژی خیندنا نیشتمانی و بەرچاڤ وەرگرتنا خیندنا ئایینی ژیا تێدا هەیە، ژ بۆ ڤێ چەندێ ڕوونکرن دیارن.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورن کە من لە تەوزیحاتەکاندا لە خاڵی یەکەم دا کە باس لە تەعلیمی نیشتمانی دەکەین، بەڵێ قوتابخانە تایبەتەکان و ئەهلیەکان پەروەردەی نیشتمانی دەخوێنن، ئامانجی کە دەڵێین (للوصول الى غايات العملية التربية والتعليم الوطني) ئەوە هاتووە لە ماددەی 4 پێنجەمی یاسای وەزارەتی پەروەردە هاتووە کە مەهامەکانی وەزارەت چیە و لە بەینی دا دەڵێت کە تەعلیمی وەتەنی ئامانجی ئەوانە و سیاسەتی بۆ دادەڕێژن، لە ماددەی چوارەمدا ئەوە هەیە و فەقەرەی یەکەم، ئەو مەکتەبانەش و ئەو قوتابخانانەش بێ گومان مادام لەژێر سایەی وەزارەتی پەروەردەدایە ئەوانیش موساهەمە دەکەن لە جێ بەجێ کردنی ئەو مەهامانە بۆیە پەروەردەی نیشتمانی دەبێ تیایدا بمێنێتەوە، ئێمە نەتەوەییەکەمان لابردووە، چونکە هەندێ قوتابخانە هەیە بابەتی کە باسی نەتەوەیی دەکرێ، ئەوان بەو شێوەیە مولزەم نین بە زمانێکی بێ گانە وانە بڵێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.سەروەر فەرموو.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەس بۆ ئەوەی بەدحاڵی بوونێك نەبێ لەو خاڵەی کە باس دەکەین برادەران زۆر پرسیاریان مەسەلەی ڕەخساندنی دەرفەت لەبەردەم ڕەوەند و پەنابەرانی نیشتمانی و بیانی، ئەمە بەشێکیەتی کە سۆزان خان باسی کرد، بەڵام مەبەستی ئێمە لە دانیشتنەکانیش و لێرەش دا لەوانەیە وشەکە لە شوێنی خۆی نەبێ و وشەیەکی تر دانێین، مەبەستمان ئەوە بووە ژمارەیەکی زۆر لە کوردی پارچەکانی تری کوردستان هاتوونەتە ئێرە، کە دێنە ئێرە بۆ ئەوەی ئەمە بەشێك بێت و جۆرێك بێ لەوەی کە دەتوانن لەو شوێنانە دا بخوێنن، هەندێکیان جێی دەکرێتەوە بۆیان، یەکێك لە مەبەستەکانمان ئەوە بووە، بۆ ئەوەی وشەکە لە شوێنی خۆی نەبێ نیشتمانی، نازانم وشەیەکی تری ئەگەر بۆ دانێین.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هیچ مومانەعەتێکی یاسایی نیە لە هەرێمی کوردستان بۆ ئەوەی ئەوانەی کە لاجیئی پارچەکانی تری هەرێمی کوردستان و لاجیئی هەر چی وڵاتێکی تر بن و پەنابەر بن لە هەرێمی کوردستان دابن هیچ

مومانەعەتێکی یاسایی نیە لەوەی کە ئەوان لە قوتابخانەی تایبەت و ئەهلی بخوێنن، هیچ مومانەعاتێکی یاسایی نیە، لەبەرئەوە ئێمە کاتی خۆشی ئەگەر بەڕێزان ئەندامانی لیژنەی پەروەردە بێتەوە یادیان باسی ڕەوەندی کوردیمان کردووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا ئاخر سیاغەی موشتەرەکمان بۆ عیلاج بکەن، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سیاغەکەی ئەخیر بخوێنینەوە پاش ئەوەی کە گفتوگۆمان کرد لەگەڵ بەڕێزان.

الفصل الثانی

الاسس العامة لتأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية

اولآ/ الاهداف

المادة الثانية

تأسس المدارس والمعاهد غير الحكومية من اجل تحقيق الاهداف الاتية:

1 / اتاحة مجالات جديدة اكثر من التربية والتعليم اضافة الى امكانيات الحكومة بغية التطوير والمساعدة للوصول الى غايات عملية التربية والتعليم الوطنى.

2/ تأمين وتهيئة المستلزمات المتنوعة لتحديث عملية التربية والتعليم عن طريق البرامج والاجراءات الحديثة وفق اسس ومبادىء هذا القانون.

3/ الاهتمام بتعليم اللغات الاجنبية الحية الى جانب المناهج التعليمية المقررة.

4/ تهيئة ارضية مناسبة للتنافس فى مجال التربية والتعليم بغية تطوير اتجاه التنمية البشرية والابداع اكثر فى التربية والتعليم بتجسيد النماذج الحديثة والعصرية فى النظم والمناهج التربوية.

5 / تشجيع عملية الاستثمار الوطنى والاجنبى فى الاقليم وفى مجالات التربية والتعليم فى اطار برامج ونظام حديثين.

6/ اتاحة الفرصة امام الجاليات والاجانب والعائدون الى اقليم كوردستان من خارج الاقليم حتى لاينقطع ولغرض استمرارهم فى التربية والتعليم الوطنى وتوفير مستلزمات التربية والتعليم وخدماتها بحيث تنسجم مع مناهج التعليم فى الاقليم وفى البلدان التى اتو منها.

خاڵێك ماوە كە داوا كراوە ئیزافە بكرێ، كە (تنظيم ومتابعة المدارس الحكومية من قبل الوزارة وحسب احكام هذا القانون)، داوای ئەوەكراوە، بەڵام بەڕێز ئەمە لێرەدا جێگەی نیە لە ماددەكانی تریش دا هەبووە، هەرچەندە ئێمە پشتگیری لێ دەكەین و حەقیشە هەبێ، چونكە هەدەف لە مۆڵەت پێدانی خوێندنگەی ناحكومی چیە؟، ئەمە هەدەفەكەیە، بەڵام وەزارەت چی دەكات لە مەوادەكانی تردا موراقەبە دەكات و ئیشراف دەكات و حەز دەكەن ئەوە بە ماددەیەكی سەربەخۆ دائەنرێ و دامان ناوە، بەڵام كە تۆ دەڵێی

ئەهدافی قوتابخانە تایبەتەكان ناتوانی بڵێی لە هەدەفەكانی قوتابخانە تایبەتەكان (تنظیم ومتابعة المدارس الغیر الحكومیة من قبل الوزارة) هەدەفی دروست بوونی قوتابخانەی تایبەت چیە؟ ئەم شتانەیە، ئەم ئامانجانەی هەیە، بۆیە من داوا لە بەڕێزتان دەكەم ئەو شەش خاڵەی كە خوێندمانەوە كە لەگەڵ لیژنەی یاسایی ئەوان كردوویانەتە چوار خاڵ، بەڵام ئەمە زیاتر وەكو یەكە، لە مەزمون دا وەكو یەكە، بەڵام ئێمە زیاتر خاڵەكانمان زیاد كردووە، بۆیە داوا دەكەین ئەو خاڵە بخرێتە دەنگدانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

بەو شێوەیەی كە خوێندرایەوە، كێ لەگەڵ دایە تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟ كێ لەگەڵ دانیە؟ دوو كەس لەگەڵ دانیە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۆ ماددەیەكی تر، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی 3 لە یاسای ئەسڵیەكە

دووەم/ ڕێگەپێدان

ماددەی سێیەم

هەر كەسێك ئارەزووی كردنەوەی قوتابخانەیەكی ئەهلی و تایبەتی یان فراوان كردنی یان ئەنجامدانی هەر گۆڕانكاریەكی هەبێ تیایاندا پێویستە لەسەری داواكاریەك بۆ ڕێگەپێدانی پێشینە پێشكەش بە وەزارەتی پەروەردە بكات و وەزارەت داوایەكە یەكلا دەكاتەوە و هەر ڕەد كردنەوەیەك لەلایەن وەزارەتەوە ڕوودات پێویستە بە پەڵپێكی شیكاری بێت.

ئەمە نەسی ماددەی سێیەمە كە ئەسڵیەكەیە، بۆیە وەك خۆیم خوێندەوە بە بێ هیچ ئیزافەیەك.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

فەرموو.

بەڕێز د. احمد وەرتی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة الثالثة

كل من یرغب فی افتتاح مدرسة أهلیة وخاصة أو یود اجراء توسعات أو انجاز تغیرات فیها علیه تقدیم طلب مسبق الی وزارة التربیة للسماح له، الوزارة تبت فی الطلب وای رد من الوزارة یحدث یجب ان یكون بحجة تحلیلیة.

ئەوە دەقەكە بەو شێوەیە هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، فەرموو.

بەڕێز احمد ابراهیم وەرتی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دووەم/ مۆڵەتدان

ماددەی سێیەم

بە گوێرەی بنەماكانی ئەم یاسایە هەموو كەسێكی سروشتی و مەعنەوی جا بە شێوەی تاك بێ یان كۆمەڵ، مافی دامەزراندنی قوتابخانەی نا حكومی و پەیمانگای هەیە.

2/ پێویستە بۆ دامەزراندنی قوتابخانەی ناحكومی و پەیمانگا وە دەست كردن بە پرۆسەی خوێندن و ئەنجامدانی گۆڕانكاری ڕیشەیی تیایدا داواكاری نووسراو پێشكەش بە وەزارەت بكرێ بە وەرگرتنی ڕەزامەندی.

3/ لەسەر وەزارەت پێویستە لە ماوەیەك دا كە 45 ڕۆژ تێ پەڕ نەكات لە ڕۆژی پێشكەش كردنی داواكە وەڵامی یەكلاكەرەوە بداتەوە و هەر ڕەدكردنەوەیەك پێویستی بە پاساوی ڕەواو بەڵگەی سەلمێنراو بێ.

4/ ئەگەر وەزارەت لە ماوەی یاسایی دیاری كراودا وەڵامی داواكاری نووسراوی پێشكەشكاری نەدایەوە، ئەوا داواكار بە پەسەندكراو ئە ژمار دەكرێ.

5/ دەبێ هەر قوتابخانە و پەیمانگایەكی ناحكومی ناوێكی تایبەت و جیاكەرەوەی هەبێ كە لەگەڵ تایبەتمەندیە كەلتوری و پەروەردەیی و نیشتمانیەكانی هەرێم دا بگونجێ.

6/ دەبێ هەموو قوتابخانە و پەیمانگا پەیڕەوێكی ناوخۆی هەبێ كە بنەما گشتیەكانی كاركردن و چۆنیەتی بەڕێوەچوونی كاری تێدابێ لەگەڵ داواكاری مۆڵەت دا پێشكەش بە وەزارەت بكرێ و وەزارەت پەسەندی بكات.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

ئێمە یەك تێبینیمان هەیە، چونكە ئێمە ئەو ماددانەی ترمان لەبەردەستە، لەوە دەچێ ئەوەی ئێوە خوێندتانەوە ماددەكانتان تێكەڵ كردبێ، فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لەبەرئەوەی دووەم ڕێگە پێدانە و بە چەند ماددەیەك جیاكراوەتەوە، ئێمە وەك لیژنەی پەروەردە هەستاوین هەر هەموویانمان دەمج كردووە كردوومانە بە یەك ماددە بە چەند فەقەرەیەك، چونكە هەمووی پەیوەستە بەڕێگەپێدان، چۆن مۆڵەتی دەدرێتێ، لەبری ئەوەی بە ماددە بێ كردوومانە بەم شێوەیە، ماددەی سێیەم و ماددەی چوارەم و ماددەی پێنجەم و ماددەی شەشەمیشمان هەر كردووە بە فەقەرەیەك لەناو ماددەی سێیەم، یەعنی هێناومانە، ماددەی 3 و 4 و 5و 6 لەیەك داوەتەوە و سیلسیلەی ڕەقەمیمان داوەتێ و لەژێر ناونیشانی ماددەی سێیەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پشتگیری لە دەمج کردنی چەند ماددەیەك دەکەین، لەبەرئـەوەی نـاوەڕۆکی ئـەو ماددانـە هـەمووی لێك نزیکن و باس لە پێدانی مۆڵەت دەکەن بۆ ئەوەی قوتابخانەیەکی لەو جۆرە کە حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە دابمەزرێت، پشتگیری لەوە دەکەین کە ئەو ماددانە دەمج بکرێن لەبەرئەوەی یەك ناوەڕۆکیان هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر تێبینیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز عصمت محمد خالد(وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیەکا هەیە لەسەر ڤێ بابەتێ، وەزارەتا پەروەردە پشتی تەجروبا وێ دگەل ئـەڤا ئیجازێت هاتینـە دان دگـەل هەنـدێ نینـە ئیجـازە بێتـە تاکـە فـەردا، ئیجـازە بێتـە دان بـۆ کۆمپانیـەت پـەروەردەیێ سـەوانیەت مەحەلیا عەدا باخچێت ساڤا موشکیلە نینـە بدەنـە فـەردا، ئـەو کەسـانەی تـێن وەکـو شەخسـەك ئیحتمالـە ئیختساس نەبیتن، ئەمە هەنـدەك سـەرمایەت هـەی لازمـە دگـەل ئیختساسـا هەنـدەك شـارەزای بۆچـوونێت پەروەردەیێ بن، دا موستەحەق بیت ئیجازە بداتە هەر کەسەکی هات، بۆ ڤێ چـەندێ مـە پێشـنیارا مـە کـو وەزارەتا پـەروەردە ئـەو مرۆڤێـت کـو مۆڵـەتێ دێتـە کۆمپانیـات پـەروەدەیی بـن، خۆمـاڵی یـان بیـانی، دوو/ ڕێکخراوێت پەروەردەیی بن، خۆماڵی یان بیانی دەوڵەتێت بیانی ڕێکەفتن یان ژی ئەگەر کەسەك بیت بەس باخچێت ساوایا، ئەڤە تێبینیا من لەسەر تەحدیـدا وێ مرۆڤـێ کـو حـەقێ هـەی ئیجازە وەربگـرن و ڕیـدانا ئەڤێ تاکە فەرد کێشەکا گەلەکی مەزنە، ئیحتمالە، دوو ملاحەزێ هـەین لسـەر وان تێکسـتا 1 و 2 و 3 و 4 ئەز بێژم ئەگەر ببتە أ و ب و ج ئەو شتە ئیحتمالە دروست تـر بـی، (یجب لتأسـیس مدرسـة خاصـة والبـدء بعملیة التعلیم واحداث تغیرات جذریة ....) ئەڤ تێکستە دروست نینە، مراجعەتەك بۆ بێتـە کـرن، بـەس خالا ئەوەڵی گەلەکە گرنگە، لازمە ئەو مرۆڤێ ئیجازە وەرگریتن تەئهیلەك هەبیتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کێ تێبینی هەیە؟ (ئاهەنگ عارف، دلێر، پەروین خان، عەزیمە خان، پەیمان خان، ئاشتی خان، کاك جەمال، شلێر خـان، هـاژە خـان، کـاك فاضـل بەشـارەتی، کـاك سـەردار، کـاك ئـارام، کـاك خـەلیل، ژیـان خـان، دکتـۆر سەروەر، کاك عبدالقادر، گوڵیزار خان، بێریڤان خان، سمیرە خان)، فەرموو ئاهەنگ خان.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هاتینە فەقەرەیەکی دیکە دەڵێت (منح الاجازە)، مەنحی ئیجازە شتێکی زۆر گرنگە مەکتەبی خاص، ئەگـەر تەماشـای سـتاندەردی عالـەمی بکـەین مەکتـەبی خـاص لـە صـین (83) بەنـدی هەیـە، لـەو فەقەرانـە، لـەو

بەندانە پیشان دەدات لەو جالیەی صین کە لە دەرەوە دەخوێنێت، ئێمە لە مەنحی ئیجازە هیچ ئیشارەتمان بەوە نەداوە جالیەی کوردی ئەوەی لە دەرەوە دەخوێنێت خۆمان فکر بکەینەوە ئیجازەی مەکتەبەکی بدەینێ لەوێ مەکتەبی بکاتەوە، ئەو خێزانانەی کە دەگەڕێنەوە سەریان لێ نەشێوێت، یان حەقی ئیختیاریان هەبێت، بۆ ئەوەی لەو مەکتەبە بخوێنن، ئەوە یەك.

بەنیسبەت دووەم فەقەرە کە خاصە بەناوی (اسم المدرسة)، (اسم المدرسة) نابێت دەمج بکرێت لەگەڵ ئیجازە، لەگەڵ مەنحی ئیجازە، لە هەموو ستاندەراتی عالەمی، لە قانونی صینیش فەقەرە (83) بە تەنیا بەندێکە خاصە بەناو، چونکە ئەوە عیلاقەی بە ئەمنی قەومی و عیلاقەی بە ستیراتیجی و عیلاقەی بە هەدەفی مەکتەبەکە هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز محمد دلێر محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەو راپۆرتەی لیژنەی پەروەردەم کە ماددەی سێ و چوارو پێنجیان کردووە بە ماددەیەك وکردوویانە بە شەش فەقەرە، بەڵام بەنیسبەت فەقەرەی یەکەمی لەوەی راپۆرتەکەی لیژنەی پەروەردە، ئێمە باسی قوتابخانە غەیرە حکومیەکان دەکەین، یەعنی کەرتی تایبەت باسی مۆڵەتیش دەکەین، دەڵێت بەگوێرەی بنەماکان ئەم یاسایە هەموو کەسێکی سروشتی و مەعنەوی جا بەشێوەی تاك بێت، یان کۆمەڵ، بە قەناعەتی من بگوترێت بەشێوەی تاك بێت، یان کۆمپانیا، لە مەسەلەی مۆڵەتدا کۆمەڵ نییە، تاك، یان کۆمپانیا، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، پەروین خان فەرموو.

بەڕێز پەروین عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ماددەی سێیەم، من پێشنیار دەکەم کە چەند خاڵێك بۆ ئەم ماددەیە زیاد بکرێت، یەك لەوانە دەبێت ئەو قوتابخانە تایبەتە ستافێکی کارامەو لێهاتووی هەبێت، کە هەڵدەستن بە وانە گوتنەوە بە قوتابیان، لەبەر ئەوە زۆربەی ئەو قوتابخانە ئەهلیانە کە ئێستا لە هەرێمی کوردستاندا هەن ساڵی یەکەم کە دەیکاتەوە دیارە ستافێك دێنێت کە ئەو ستافە ئەمساڵ تەخەروجی کردووە، کە تەعینی دەکاتن، دیارە ئەوەش بە عەقد تەعین دەبێت لەو قوتابخانە ئەهلیە، ساڵی دووەم ئەو مەجموعەیە هەمووی نەقل دەبن مەجموعەیەکی تر دێنێت دیارە ئەوەش شارەزاییەکی کەمی هەیە هەڵدەستێت بە وانە گوتنەوە بە قوتابیەکان، بۆیە پێویستە ستافێکی شارەزاو کارامەو لێهاتوو بێت.

من پێشنیارێکی تریشم هەیە، سەبارەت بەوە مولزەم بکرێت بە هەڵدانی ئاڵای کوردستان لەسەر بینایە، لەبەر ئەوەی لە هەرێمی کوردستان قوتابخانەمان هەیە تایبەتە مەنع دەکات کە ئاڵای کوردستان لەسەر بینایەی قوتابخانەکە هەڵبکرێت، هەروەها بەرنامەی پەروەردەی نیشتمانی کە لە مەکتەبەکە دەخوێندرێت هەڵدەستێت بە باس کردنی پەروەردەی نیشتمانی سەبارەت بە وڵاتەکەی خۆی، هی هەرێمەکە ناخوێندرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، عەزیمە خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو قوتابخانانەی کە وەزارەت مۆڵەتی پێ دەدات، ئەو قوتابخانە تایبەتانەی کە هەن لە هەرێمی کوردستان، ئەوەی کە ئێستا گرفتە، ئێمە دەبێت تەجروبە لەو گرفتە وەربگرین، ئەو قوتابخانانە بەبێ ئەوەی ئەو مەرجانەی کە قوتابخانەی ئەهلین مەرجیان تیا بێت مۆڵەتیان پێدراوە، یەعنی ئێستا تازە کراوەتەوەو هەیە، بەڵام ئێمە بۆ ئەوەی پێش لەوە بگرین لەم یاسایە دەتوانرێت ئەو پەیڕەوەی کە دانراوە هەموو قوتابخانەیەکی تایبەت پەیڕەوێکی تایبەتی هەبێت لەگەڵ بنەما گشتیەکانی کارکردن و چۆنیەتی بەڕێوە چوون، هەموو ئەم مەرج و بنەمایانە لەگەڵ پەیڕەوەکەدا، لەگەڵ مۆڵەتەکەدا تەقدیم بە وەزارەتەکە بکرێت ئینجا بڕیار بدرێت لەسەر پەسند کردنی ئەو مۆڵەتە یان نا، بەڵام کە تۆ مۆڵەتتدا پێی دوای ئەوە هاتی بەسەرکردنەوەی قوتابخانەکان و مەرج و بنەماکانی داوا لێ بکەیت، یان پەیڕەوەکەی بەچی دەچێت، تازە مۆڵەتت پێداوەو داواکاریەکەت پەسند کردووە، بۆیە پێویستە لەگەڵ پەیڕەوەکە، لەگەڵ بنەما گشتیەکان و مەرجەکان، ئینجا مۆڵەتی بدرێتێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، پەیمان خان فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیم لەسەر ئەوەیە کە خاڵی چوارەم لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردە، دەڵێت ئەگەر وەزارەت لە ماوەی یاسایی دیاری کراو وەڵامی داواکاری نووسراوی پێشکەشکاری نەدایەوە، ئەوە داواکە بە پەسند کراو ئەژمار دەکرێت، من سەیرم بەوە دێت یەعنی بەڕاستی نازانم ئەوە چۆن بووە، ئەوە هەڵەیەك بووە لەبن دەستمان دەرچووە، یەعنی ئەگەر ئەو کەسە دەستی پێ کرد بە مەعامەلەی تەقدیمات و شتی وا وەزارەت مەنعی کردو نەیهێشت بیکات، یەعنی حەقە وەزیر لێرە تەداخول بکات، چۆن بە پەسند کراو دەژمێردرێت؟ یەعنی شتەکە نازانم، نایسەلمێنم.

خاڵێکی تر، ئەوەی ئاهەنگ خان باسی کرد، بەڕاستی ناو زۆر زۆر گرنگە لەوە، دەبێت ئەو ناوە گونجاو بێت لەگەڵ زروفی کوردستان و وەکو بڵێین ئەمە وڵاتی شەهیدی هەرێمە، شەهیدی...... هەر یەکە ناوەك دادەنێت، حەرفێکە، دوو حەرفە، یەعنی حەقە وەزارەت ناوەکان بداتە ئەو خوێندنگایانە.

خاڵێکی تریش، خاڵی شەشەم کە باس لە پەیڕەوی ناوخۆ دەکات، لێرە ئەو خاڵە زۆر روون نییە، هەموو قوتابخانە، یەعنی قوتابخانەی بابڵێین بیانی کە دێت داوایەکە پێشکەش دەکات، ئەوە پەیڕەوی خۆی دەهێنێت، تەبعەن پێشکەشی دەکات با بزانین ئەهدافەکانی چیە، چۆن کاری قوتابخانەکە دەکات؟ بەلاَم ئەوەی ناوەخۆ پەیڕەوی چی، یەعنی ئەوە خازیعە بۆ هەموو، چونکە شتێکی ئەجنەبی پێ نییە، شتێکی غەریبی پێ نییە، پرۆگرامەکانە، هەموو رێکارە یاساییەکانە کە وەزارەت پابەندی دەکات، یەعنی لێرە نازانم بەڕاستی ئەو خاڵە پێویستی بە داڕشتنەوە هەیە، پێویستی بە روون کردنەوەیەکی زیاتر هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئاشتی خان فەرموو.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی مۆڵەتدان، لەبەر ئەوەی من قەناعەتم هەیە لەبەر گرنگی قوتابخانەو پرۆسەی فێرکردن و پەروەردە کردنیش کە بەشداری دەکات لە بونیادی کۆمەڵگا، لە بڕبڕە سەرەکیەکانی پێکهاتەی کۆمەڵگایە، ئەوەی کە تەحەکوم دەکات بە خوێندنگا ئەهلیەکان شێوازی مەنهەجەکەیەتی کە بەکاری دەهێنێت، بۆیە لەو بڕوایەم ئەمە بە تەنها مۆڵەتدان نییە بۆ یەکەیەکی پیشەسازی، بۆ کۆمپانیایەك کۆمەڵێك ئەولەویاتی رەسمی بهێنێت و کۆمەڵێك رێکاری یاسایی تەواوی پێ بێت کەواتە ئێمە مۆڵەتی بدەینێ، یەعنی یەکێك لە مەرجە سەرەکیەکان ئەوەیە کە شێوازی ئەو مەنهەجەی لەو قوتابخانەیە بەکار دەهێنرێت چیە؟ بۆیە من داواکارم بەڕاستی ئیزافەی خاڵێك بکرێت لە مەرجەکانی مۆڵەتدان بریتیە لە هاوپێچ کردنی ئەو مەنهەجەی کە بەکار دەهێنرێت، چونکە ئێمە نموونەمان هەیە زۆر جار لە هەندێك قوتابخانەی ئەهلی مەنهەجی سێ مانگی حازر بووە، هی شەش مانگی حازر بووە، من حەز ناکەم ناوی قوتابخانەکە بێنم کە کۆنتراکتی لەگەڵ حکومەتیشدا هەبووە لە دوای شەش مانگ ئەجنەبیەکان رۆیشتوونەتەوە بە پەلە پروزە هەوڵیانداوە مەنهەجی شەش مانگی ئاینده حازر بکەن، لەبەر ئەوەی تێکچوون، یەعنی لەگەڵ بەندەکانی کۆنتراکتەکە، لەگەڵ حکومەتەکە پێك نەهاتوون، بۆیە من داوای ئەوە دەکەم دەبێت ئەم خاڵە بەم شێوەیە ئیزافە بکرێت (دەبێت ئەو پرۆگرامی خوێندنی بەکار دەهێنرێت لەلایەن قوتابخانە ناحکومیەکانەوە لەژێر چاودێری وەزارەتی پەروەردە موافەقەتی لەسەر کرا بێت)، لێرە

پێشیناز دەکەم، چونکە سەیری بڕگەکانی تـرم کـرد شـوێنێکی تیـا نییـە کـە مـن پێشـنیازێك بـۆ وەزارەتـی پەروەردە بکەم، کە وەزارەتی پەروەردە لیژنەیەکی تایبەت دروست بکـات لـە دوای تـەعلیمات دەرکـردن بـۆ جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە بەناوی لیژنەی مـەناهجی خوێنـدنی ئـەهلی، واتـا تـەقیمی خوێنـدنی ئـەهلی بکات، ئێمە هەمانە خوێندنی قوتابخانە حکومیەکان، بەڵام ئایا تایبەت هەمانە بۆ تەقیم کردنی پرۆگرامی خوێنـدنگا ئەهلیـەکان؟ یـەعنی لیژنەیـەکی موختـەس بێـت، بـۆ ئـەوەی بـە خێرایـی چـاو بخشـێنێت بـە مەنهەجـەکان و ئەگـەر کورتەیـەکیش، یـان بیرۆکەیـەکیش لـە مەنهەجەکـە بێـت پاشـکۆ بێـت لەگـەڵ مۆڵەتەکەدا، ئینجا مۆڵەت بدرێت بەو لایەنە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك جەمال فەرمووو.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشەکی ئەوەی لیژنەی تەربیە بۆ موداخەلە من تەبـەنی دەکـەم و موناقەشـەکەم لەسـەر راپـۆرتی تەربیـە بێت، دەستخۆشیان لێ دەکـەم و هەوڵیانـداوە کـە ماددەکان کـەمتر بکـەن، بـەڵام ئەگـەر بێتـو سـەیر بکـەین ماددەی سێیەم و ماددەی چوارەم پاش ئەوەی گۆڕانکاری کرا لەلایەن لیژنەی تەربیە با بڵێین پەیوەندی بە یەکتریەوە هەیە، بۆیە من پێشینار دەکەم ماددەی سێیەم و مـاددەی چـوارەم بـە یـەك مـاددە دابڕێژرێتـەوە دووبارە صیاغە بکرێتەوە، صیاغەکەم درێژە، بەڵام بەس بیدایەت دەڵێم:

ماددەی سێیەم:

(لکل شخص طبيعي او معنوي منفرداً او جماعة حق تأسيس مدرسة او معهد حسب احكام هذا القانون:

1-تقديم طلب مكتوب الى الوزارة ويتضمن او متضمناً مايلي: اسم المدرسة او المعهد مـع مراعـاة الخصوصيات الثقافية والتربوية والوطنية للاقليم في التسمية) خاڵەکانی ماددەی چوار کە لێرە هاتووە بێن بە تەسەلسول لەگەڵ ئەمـە، خاڵـەکانی تـر (يرفـق مـع الطلـب النظام الـداخلي وعلـى الـوزارة البـت............) بۆیـە مـن پێشنیارەکەم بە نووسراو نووسیمە بۆ لیژنەی پەیوەندیدار دەنێرەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دانیشتنی ئەمڕۆمان کۆتایی پێ دەهێنین تا رۆژی دوو شەممە سەعات (11)ی پێش نیوەڕۆ بە خواتان دەسپێرین هەربژین.

فرست احمد عبدالله	**د.حسن محمد سوره**	**د. ارسلان بایز اسماعیل**
سکرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆکی پەرلەمانی**	**سەرۆکی پەرلەمانی**

1-بەردەوام بوون لەسەر خستنە ڕوو گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان دا.

ئێستاش بەرێز جێگری سەرۆکی پەرلەمان ناوی ئەو ئەندامە بەرێزانە ئەخوێنێتەوە کە مۆڵەت بوون یان نەهاتوون با بفەرموێ.

بەرێز حسن محمد سورە-جێگری سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەندامانی پەرلەمان لە دانیشتنی ژمارە 12 ی ئاسایی لە 10/16 مۆڵەت پێدراون یان ئامادە نەبوون 16 ئەندامە، هەموویان مۆڵەت بوون، بۆیە تەنها ناوەکانیان ئەخوێنینەوە:

1-امینە زکری 2-برهان رشید 3-خورشید احمد 4-ئاراس حسین 5-صبیحە احمد 6-کەیلی اکرم 7-لیلی امیر 8-نەژاد عزیز 9-صباح محمد 10-علی حسین 11-شێردڵ تحسین 12-عماد محمد 13-احمد سلیمان 14-کوێستان محمد

15-دکتۆر بشیر خلیل 16-عمر حمد امین.

بەرێز د.ارسلان بایز سەرۆکی پەرلەمان:

بەخێرهاتنی وەزیری پەروەردە و مونەسیقی نێوانی پەرلەمان و حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەکەین، ئێستاش بەردەوام ئەبین لەسەر بەرنامەی کارمان ئەویش (-بەردەوام بوون لەسەر خستنە ڕوو گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان دا.) لیژنە تایبەتەکان فەرموون بۆ سەر سەکۆی لیژنەکان، لە دانیشتنی ڕابردوو ژمارەیەك لە ئەندامە بەرێزەکان ناوی خۆیان نووسی و بەشێك قسەیان کرد و بەشێك ماوە قسە بکەن، ئێستا شلێر خان با بفەرموێ.

بەرێز شلێر محی الدین:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت ماددەی دووەم (الاجازە)، ماددەی سێیەم لە بڕگە دوودا کە ئەڵێ (یجب تأسیس مدرسە خاصە والبدء بعملیة التعلیم واحداث التغیرات الجذریة)، من لە لیژنەکە ئەپرسم ، چونکە وابزانم ئەوە ئیشی موئەسەسەی تەربیە خۆیەتی کە ئیحداسی جەزری بکا، لە تایبەتەکاندا چۆن چۆنیە؟ لە سێیەمدا ئەڵێ (علی الوزارە ان تبت فی الطلب خلال مدة لا تتجاوز 45 یوما من تقدیمە) لە بڕگەکەی تریشدا کە باسم کرد، ئێمە بەراستی لە یاسای وەبەرهێناندا بۆ پرۆژەی قوتابخانە ئەهلیەکان ئیجازەیان بدرێتێ، ئەوان ئەڵێن لە ماوەی 30 ڕۆژدا ئەبێ ئیجازەکە جواب بدرێتەوە، لێرە کە تۆ وتت 45 ڕۆژ، بە شەرتێك ئەوان ئەو 45 ڕۆژە لەگەڵ جیهەی موختەص قسەی خۆیان ئەکەن و تەواوی ئەکەن، ئایا ئەم 45 ڕۆژە لەگەڵ یاسای ژمارە 6 کە ئیجازە ئەدرێ بەو موستەسمیرەی کە ئەو خوێندنگایە ئەکاتەوە تەعاروزی نابێ؟ سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو هاژە خان

بەرێز هاژە سلیمان:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیار ئەکەم مەسەلەی مۆڵەتەکە ئەو ماددانەی، ماددەی 5/4/3 هەمووی بکرێ بە یەك، و بکرێ بە چەند فەقەرەیەك کە هەمووی مەسەلەی مۆڵەتەکە لە خۆی ئەگرێ، و خاڵێکی تر زیاد بکرێ ئەویش ئەو قۆناغە دیاری بکرێ کە ئەو کەسە ئەیەوێ بیکاتەوە، واتە ئەیەوێ قۆناغی بنەرەتی بێ، یان هەموو قۆناغەکان بێ، ئەگەر قۆناغەکە دیاری بکرێ کە ئەو کەسە ئەیەوێ بیکاتەوە، و بە هەمان شێوە ماددەی 6 هەموو ئەو مەرجانەیە کە بۆ کردنەوە یان بۆ مۆڵەتەکەیە، من پێم باشە ئەویش لێك بدرێ لەگەڵ ئەو ماددە، هەمووی بکرێ بە یەك ماددە، لە دوو بڕگە خۆی ببینێتەوە، یەکەمیان مۆڵەتەکە چۆن بدرێ؟ دووەمیان ئەو شروتانەی کە پێدانی مۆڵەتەکە چۆن بێ؟ سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو کاك فاضل.

بەرێز فاضل حسن:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی 3 من پێشنیار ئەکەم شێوەی نووسینەکە بە شێوازێکی تر بێ، ئەوەی من بە پەسەندی ئەزانم، لێرە ئەڵێ ئەو کەسەی کە ئارەزووی کردنەوەی قوتابخانەی هەیە، بە بڕوای من وا بنووسرێ، (لەو شوێنەی کە حکومەت نەقسی قوتابخانە ئەبینێ)، ئیعلانی بکا لەو شوێنە پێویستمان بە قوتابخانەیە، چونکە قوتابخانە ئەهلیەکان دوو شێواز خەڵك ئەیکەنەوە، مونەزەمات و خەڵکی فێرخوازو، من پێشنیاریش ئەکەم کە ئیمکانە لە هەندێ جێگا قوتابخانە پییۆیست نەبێ، ئەو پرۆژەیە بگۆڕدرێ بە پرۆژەیەکی خێرخوازی کە ئەو ناوچەیە پێی زەڕووره، هەر لەو خاڵەدا پێشنیارێکی تر ئەکەم، ئەم مەسەلەی قوتابخانە ئەهلیانە تەنها مەرکەزی پارێزگاکان نەگرێتەوە، بەڵکو ئەو قەزایەنەش کە زانکۆی لێ کراوەتەوە، ئەو قوتابخانە ئەهلیانە بگرێتەوە و، ئەو بڕیارانە کە ئەدرێن نەقڵ بکرێ بۆ ئەو جێگایانەش کەوا زانکۆی لێ دروست کراوە، چونکە ئێستا زۆربەی قەزاکانی هەرێم زانکۆی لێ دروست کراوە، بەلاّم بە پێی ئەم یاسایە ئەو قوتابخانە ئەهلیانە ناچێ بۆ ئەو جێگایانە، بۆیە پێشنیار ئەکەم ئەو قوتابخانە ئەهلیانە ئەو قەزاو ناحیانەش بگرێتەوە کە زانکۆی لێیە، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

ناوەکان ئەخوێنمەوە بۆ ئەوەی ئەندامە بەرێزەکان بزانن کەی نۆرەیان دێ بۆ ئەوەی خۆیان ئامادە بکەن، (کاك سەردار، کاك خلیل، کاك ئارام، ژیان خان، دکتۆر سەروەر، کاك قادر، گوڵیزار خان، بێریڤان خان، سەمیرە خان)، فەرموو کاك سەردار.

بەڕێز سەردار رشید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ مۆڵەت دان ماددەی سێیەم بەراستی حەقە لایەنی کەم ئەم خاڵانە ڕەچاو بکرێ بۆ ئەوەی مۆڵەت دانێکی تەندروست بێ، شارەزایی و لێوەشاوەیی، بەراستی ئەوە پرۆژەیەکی بازرگانی یان پیشەسازی نیە هەرکەسێ مۆڵەتی پێ بدەی و ئیستیسمار بکا لە بواری تەربیە، حەقە شارەزاییەکی هەبێ، بەخشینی بڕوا نامە، یان تاقی کردنەوەکان، لە ژێر ئیشراف تەربیەدا بێ، ناکرێ ئەوانە خۆیان کە ئەو لیژنەیە سەرپەرشتی ئەو خوێندنگا ئەهلیانە ئەکەن، یان پەروەردە و فێرکردن ئەکەن، وەك ئەڵێ پەروەردە و فێرکردنێکی تەندروست کۆمەڵگایەکی تەندروستی لێ بەرهەم ئەهێنرێ، بۆیە حەقە لایەنی کەم شارەزایی و بەخشینی بڕوانامە و تاقی کردنەوە لە ژێر ئیشراف ئەو لیژنەیە دابێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو کاك خەلیل.

بەڕێز خلیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی من مەبەستمە ئەوە بە نەتیجە پرۆژەیەکی وەبەرهێنانە کە ئەکرێ، بەڵام لێرە وا باس کراوە کە یەکێ کە ئەیەوێ پرۆژەیەکی لەم جۆرە بکا ئەبێ تەنیا ڕێنمایەکانی وەزارەتی پەروەردە جێ بەجێ بکا، ئایا لیژنەی یاسایی ئێمە یاسایەکمان هەیە بە ناوی یاسای وەبەرهێنان، کە تێکەڵاوی هەیە لەگەڵ ئەمە بۆ مۆڵەت دان بە هەرە پرۆژەیەك، ناکرێ ئێمە لە پاڵ یاسای وەزارەتی پەروەردە ناوی یاسای وەبەرهێنانیش نەهێنین، بۆ ئەوەی هەردوو یاساکەی بەسەردا جێ بەجێ ببێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو کاك ئارام.

بەڕێز ایوب نعمت (ئارام):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا پشتیوانی لە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ئەکەم سەبارەت بەوەی کە ماف بدرێ بە هەر کەسایەتیەك تاك بێ یان گروپ بۆ ئەوەی خوێندنگەی ئەهلی بکاتەوە، چونکە ئەگەر تەنها مۆڵەت بدرێ بە کەس یان گروپ ئەوە خۆمان بەربەستێکی گەورە دروست ئەکەین لەبەر دەم کردنەوەی خوێندگای ئەهلی دا لەکاتێکدا لەگەڵ ئەمانجەکانی ئەم یاسایەدا ناگونجێ، کە کۆمەڵێك ئامانجمان داناوە کە فرسەت بدرێ بۆ وەبەرهێنەران، یان بۆ ئەو کەسانەی کە ئەیانەوێ لەم بوارەدا کار بکەن، چونکە ئەوکاتە ملکەچ ئەبێ بۆ قانونی شەریکاتی عێراقی، ئەبێ لە پێشدا کۆمپانیاکە مۆڵەتی بۆ دەربێنێ ئەوجا دوای ئەو

خوێدنگا ئەهلیەکە، ئەمەش بەراستی دروست کردنی لەمپەرێکی زۆرە، ئەوەی کە لیژنەی خوێندنی بالا ئاماژەی پێ کردووە وەك خۆی بمێنێتەوە، و هەروەها سەبارەت بە مۆڵەت دان تەنها ماددەی 3 بمێنێتەوە، ئەوانی تر زیاتر لە چوار چێوەی تەعلیمات دایە، پێم باشە هەر لە ماددەی 3 دا بە یەك خاڵ ئاماژە بکرێت و ئەو ماددانە ئیلغا بکرێت، باس لەوە بکرێ کە کۆمەڵێك تەعلیمات لە لایەن وەزارەتی پەروەردەوە دەرچێ بۆ شێواز و بنەماکانی ئەو خوێندنگا ئەهلیانە کە دەردەچێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو ژیان خان

بەڕێز ژیان عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو دکتۆر سەروەر

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێبینیم نیە، جگە لەوەی کە ئێمە لە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالا ئێمە ماددەکەمان دارشتۆتەوە، من هەر لەگەڵ ئەو ڕایەی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالآدام تەنها یەك خاڵ نەبێ، لە ئەصلی پرۆژەکەدا بۆ ماوەی مۆڵەت 30 ڕۆژ دانراوە، پێم وایە لەوەی لیژنەی پەروەردە کراوە بە 45 ڕۆژ بکرێتەوە بە 30 ڕۆژ، چونکە هەست دەکەین وەکو هەم شلێر خان وتی ئەمە تەعاروزێکە لەگەڵ یاسای ژمارە 4 ی ساڵی 2006 هەیە کە لە ماددەی 13 دا دەڵێ (ئەو وەبەرهێنانەی کە دێن لە کاتی مۆڵەت دا تەنها 30 ڕۆژ مۆڵەتیان بۆ دادەنرێ لەگەڵ لایەنی موختەص)، لێرەدا وەزارەتی پەروەردەیە، بەسە داوای ئەوە ئەکەم کە 45 ەکە بکرێ بە 30 واتە وەکو ئەصلی پرۆژەکە بێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو کاك قادر

بەڕێز قادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە مۆڵەت دان بۆ قوتابخانە و پەیمانگا ئەهلیەکان ئەمە نوقتەیەکی زۆر گرنگە، چونکە ئەساسی ئەم قانونەیە، یەعنی چەند ئەم قانونە یان ئەو قوتابخانەیە، یان ئەو پەیمانگایە، چەند فەشەل بێنێ یان چاك بێ هەمووی ئەکەوێتە سەر ئەو نوقتەیە کە مۆڵەتە، تەبیعی من پشتگیری لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە ئەکەم،کە لە خاڵەکانی 3 و 4 و 5 و 6 ی یەك خستووە، ئەمە لە کاتێکدا کە ماددەی 31 هەیە،

یەعنی ئەبوایە ئەویش تێکەڵ بوایە لەگەڵ ئێرە، چونکە ماددەی 31 باسی چۆنیەتی دروست کردنی قوتابخانە ئەکا، یەعنی مواسەفاتی هەندەسی، چونکە ئەبێ مواسەفاتی هەندەسی هەر قوتابخانەیەك تەقدیم بکرێ، یەعنی ئەویش فەقەراتێکی زۆری هەیە، ئەبێ سەقفەکە لە سێ مەتر کەمتر نەبێ، یان بۆ هەر 25 قوتابی دەبێ ئاودەست و مەغسەل هەبێ، بۆ ئەوەی خاڵی 31 لەگەڵ ئەمە یەك بێ، ئەمەش زۆر موهیمە زۆر لە قوتابخانە ئەهلیەکانمان ئەو نەوعە شروتانەیان تێدا نیە هەروەکو قوتابخانە حکومیەکان تێیان دا هەیە، یەعنی ئەبێ زۆر تەئکید بکەین لەسەر ئەو خاڵە، هەروەها ماددەی 22 کە ئیجازە ئەدەی ئەبێ خاوەنی ئەم موئەسەسەیە ئەبی شەهادەی جامیعی هەبێ، قەصدم لە شەهادەی جامیعی کەمتر نەبێ و 5 ساڵیش کەمتر نەبێ، چونکە ئێستاکە بوویتە تیجارەت، هەر کەسێك ئەتوانێ قوتابخانە بکاتەوە، تەبیعی کە ئیجازەش ئەدرێ ئەبێ یەکەم شت ئەو ئیجازە مەبدەئی بێ، ئینجا کە هەموو ئیش و کارەکانی تەواو کرد، ئەو مۆڵەتە ببێتە موئەقەت تا دوو ساڵ بکرێ بە دائیمی، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو گوڵیزار خان.

بەڕێز گوڵیزار قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی 3 من پشتگیری ئەکەم، بەڵام ئەو بڕگەی کە لیژنەی یاسایی زیادی کردووە کە ئەڵێ (ڕێگە نادرێ بە هیچ حیزبێکی سیاسی یان خێرخوزای یان ڕێکخستنی سیاسی بە دامەزراندنی قوتابخانەی تایبەت)، من لەگەڵ ئەوە دا نیم لایەنی خێرخوازی ڕێی پێ نەدرێ، ئایا مەبەست چیە لە ڕێکخستنی خێرخوزای؟ ئەگەر ڕێکخراوی خێرخوازی بێ ئەوە گرفت دروست ئەکا، چونکە ئێستا لە کوردستان ڕێکخراوی خێرخوازی هەیە و کار ئەکا، پێشنیاریشم ئەوەیە ئەو پرۆگرامەی لەو قوتابخانانە دەوترێنەوە ڕەچاوی تایبەت مەندی ئاینی و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری هەرێمی کوردستانی تێدا بێت، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو بێریڤان خان.

بەڕێز بێریڤان اسماعیل سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەك تێبینیم هەیە، لە پرۆژە یاساکە نووسراوە ڕێگەدان، بەڵام لە ڕاپۆرتەکە نووسراوە مۆڵەت، کامیان هەوە؟ بە ڕای من مۆڵەت باشترە لە ڕێگە دان، چونکە مۆڵەت زیاتر یاساییە، یەك تێبینیشم بە کورتی هەیە لەسەر ئەوەی ئەگەر یەکێك داوا بکا، یان هەر دەزگایەك یان هەر کۆمەڵێك پێشنیاریان هەبێ بۆ وەرگرتنی مۆڵەت بۆ دروست کردنی قوتابخانەی تایبەت، قەبارەی قوتابخانە، ژمارەی قوتابیان، هەروەها تەمەنی قوتابیان، ئەو مامۆستایانەی کە دادەمەزرێن چەند ساڵ خیبرەیان هەیە؟ سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو سەمیرە خان

بەڕێز سمیرە عبدالله

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە لە ماددەی سێیەم ئەڵێ (کل من یرغب)، من لەگەڵ ئەوە نیم، پێویستە ئەشخاصی پەروەردەیی بن، من پشتگیری ڕەئی جەنابی وەزیر ئەکەم، چونکە ئەگەر کەسانی پەروەردەیی نەبن ناتوانن هەیکەل و تەئسیسەکەی بە جوانی دابنێن، هەروەها لە عیلم مومارەسەیان کردبێ و خیبرەیان هەبێ، ئەوە یەکەم، و دووەم بکەینە شەرت لەسەریان ئەو مەدرەسانەی کە دادەمەزرێن با عەلەمی هەرێمی لەسەر هەڵبدرێن، چونکە ئیهمال کرایە، سیستەمی خوێندن لە بیدایەتەوە دیاری بکەن، مەسلەن ئیدارەی مەکتەبەکی دەدەیە دەست کەسێك خەریجی کولیە نیە، خەریجی شەشی ئیعدادیە، یان راسبی شەشی ئیعدادیە چۆن دەتوانێ ستاف ئەو مەکتەبە دابنێ بۆ لوغەکان یان زمانەکان یان تاقەی ئیستیعابی چۆن ئەزانێ؟ قەواعیدی رسوب و نەجاح چۆن ئەزانی؟ پێویستە کەسێك مومارەسەی کردبێ، و هەروەها باسی تەلەبی موسبەق ئەکا، کاتەکەی دیاری نەکردووە بۆ وەزارەت، یەك لاشی نەکردۆتەوە، ئایا ئەو تەڵەبە موسبەقەیە چ کاتێك ڕێگە پێ دەدرێ بۆ پێشینە؟ پێویستە کاتەکەی دیاری بکرێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو جەنابی وەزیر لەسەر ماددەی 3 ئەگەر تێبینیت هەیە؟

بەڕێز د.عصمت محمد خالد-وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیامن ئەوا ئەز دگەل هەندێ نیمە بداتە ئەشخاصا بێ تەحدید، مە هەندەك پێشنیارێت دەکەین، وەزارەتێ مە تەحدید کریە کو ئەوێ مۆڵەتێت پێددات عەدا باخچێ ساوا ئەویدی کۆمپانی بن، یان ڕێکخراوێت معەرەف بن ب کارێت پەروەردەیی، مە کێشەکا مەزنا هەی دگەل هەندەك ئەشخاصێ کو نەت موختەصن ،کابرایەکی هاتی سەرمایەدارە یان برەکی دەولەمەندە چ علاقەت ب پەروەردەیا هەی؟ قوتابخانەکا ڤەکی وەکی مەشروعەکا تیجاری، ئەم تووشی گەلەك کێشا دبینەڤە، وەزارەتا پەروەردێ هەندەی تەعلیماتێ دی ڤەهینایینە دەر ئەز حەز دکەم بخینم ئەگەر پێن باشبێ جەماعەت؟ مۆڵەتی کردنەوەی باخچەی ساوایان، بنەرەتی، پەیمانگا، ئەبێ بە کۆمپانیای پەروەردەیی خۆماڵی یان بیانی، مامۆستایەکی ئێستا گوتی ئەوە عایقە، نەخێر، کۆمپانیای پەروەردەیی تشتەکی ب ساناهیە، بەس تەخەصوصە، یا ڕێکخراوێت پەروەردەیی یان بیانی، بە مەرجەك ئەو ڕێکخراوە ب خێر و قازانج بی، ئیشیان بۆ پەروەردە بۆ خێرخازیە، بۆ دەولەتێت بیانی ئەگەر برامجەکی قوتابخانەی بکاتەوە لێرە، یەعنی دەولەت هەیە مەسەلەن ئینترناشیناڵ مەداریس دروست دکەن فەرعەکیش لێرە بکاتەوە، ئەو مەرجانە و

تەنها باخچەی ساوایان بە ئەشخاص بدرێ، یەعنی موشكیلە نیە، ئەڤە دیتنامەیە، سوپاس، مە كێشەیا هەی دگەل ئەشخاصی نە موختەص، كابرایەك دێت تیجارە و مەدرەسەكی دروست دكا ئەڤە موشكیلەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان.

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەسەر ئەو گفتوگۆی برادەران كە داوایان كردووە وەزیریش دووپاتی كردۆتەوە كە دەبێ شارەزایی و لێهاتوویی هەبێ، و دوایش بەخشینی پڕوانامە هەمووی لە ماددەكانی تردا باس كراوە، هەروەها ڕەچاوی یاسای وەبەرهێنان لە ڕێگەی مۆڵەت پێدان بە كۆمپانیای پەروەردەیی لەوێوە ڕەچاو ئەكرێ، ما باقی ئیختیصاصی وەزارەت خۆیەتی، بە پێی ئەو ڕێگە پێدانەی كە لە لایەن تەسجیلی شەریكاتەوە ئەكرێ بۆ وەبەرهێنان، تاكەكان، بەڕێز وەزیری پەروەردە من پێم وایە ئێمە یاساكان ئەدەینە بەڕێز وەزیری پەوەردە جێ بەجێی بكا، بۆیە ئەگەر گوێ لەوان بگرین لە ئەنجامی ئەو تەجروبەیەی كە هەیانە لەگەڵ تاكەكاندا قوتابخانەیەكیان كردۆتەوە كۆمەڵێك كێشە دروست بووە ئێستا، ئەوان داوای ئەوە ئەكەن كە كۆمپانیای پەروەردەیی خۆماڵی بێ یان بیانی، ڕێكخراو و دوڵەتی بیانی باخچەی ساوایان بۆ ئەشخاص، ئێمە بەو وردە كاریە پێویست ناكا بیهێنین، دوایی بەجێی ئەهێڵین بۆ وەزارەت بە ڕێنمایی دەری ئەكات بەم یاسایە، ئێمە هیچ مانعاتمان نیە لەوەی كە مۆڵەت پێدانەكە 30 ڕۆژ بێ، لەوەی 45 ەكە بگۆڕینەوە بۆ 30 ڕۆژ، سەبارەت بەوەی ڕەچاوی تایبەت مەندیەكەی خێرخوازی بێ، ئێمە ئەگەر سەیری ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەیان كردبێ لە ماددەی شەشەم باس لەوە نەكراوە كە ئێمە ڕێگە نادەین خێرخواز بیكاتەوە، كە وتوومانە هەموو كەسێكی سروشتی و مەعنەوی، ئیتر خێرخوازی بێ ڕێكخراو بێ، ئێمە وتوومانە تاكیش، بەلاّم ئەوە ڕای وەزارەت ئەوەیە، بەڵێ باسی ئەوەش كراوە كە بە پێی ڕێگەی یاسایی بێ باسی عەلەمی هەرێم ئەوانە هەمووی بۆ وەزارەت بە جێ ئەهێڵین بە ڕێنمایی دەری بكات، تەلەبی موسبەقیش، و لە ئاخیر خاڵ لە جەلسەی پێشووشدا هەندێ لە بەڕێزان باسیان كرد وتیان ئەبێ پەیڕەوی ناوخۆشیان هەبێ، ئێمە لە ئاخیر خاڵ لە پێنجەم باسمان كردووە كە ئەبێ لەگەڵ تەقدیم كردنی ئیجازەكە پەیڕەوی ناوخۆیان تەقدیم بكەن، كە پەیڕەوی ناوخۆیان تەقدیم كرد تێدایە جۆری مەنهەجەكە، شێوازی وانە وتنەوە، جۆری قوتابخانە، هەمووی لەو پەیڕەوی ناوخۆیە خۆیان دیاری ئەكەن لەگەڵ تەلەبەكەدا پێشكەشی ئەكەن، ئەمە تەنها ڕوون كردنەوەی لیژنەی پەروەردە بوو، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان.

فەرموو دكتۆر عومەر.

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە مۆڵەت دان کە ئێمە کردوومانەتە مۆڵەت دان، ماددەی 3 و 4 و 5 مان وەکو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا کردۆتە ماددەی 3، دووبارە ڕێکمان خستۆتەوە، بەو شێوەی کە لە ژێر دەستی بەرێزتانە، ئەوە تێبینی و پێشنیارانەی کە هاتن، سەبارەت بە مەسەلەی ماوەی وەڵامدانەوەی وەزارەت لە 45 ڕۆژ بکرێ بە 30 ڕۆژ ئێمەش پێمان باشە، سەبارەت بەوەی کە وابکرێ قوتابخانەی ناحکومی لە دەرەوەی پارێزگاکانیش بێ، تەئکید ئەوکات بە گوێرەی ڕێنمایەکانی وەزارەتی پەروەردە و پێشنیارەکان کە لەلایەن کەسانی تەبیعی و سروشتیەوە دێن، ئێستاش هەیە، ئێستاش لە کۆمەڵێك قەزا بە تەحدید هەیە کە ئەو جۆرە قوتابخانانە کراونەتەوە، بەڵێ و هیچ مەناعەتێکیش نیە، سەبارەت بەوەی مواسەفاتی هەندەسی، ئەمەیان ئەوەی لە ماددەی سێدا هاتووە، تەنیا پێدانی مۆڵەتە، ڕەنگە مۆڵەت بدەی بە کەسایەتیەکی سروشتی و تەبیعی و مەعنەوی کە قوتابخانە بکاتەوە، بەڵام هێشتان بینای قوتابخانەکەی دروست نەکردووە، ماوەیەکی دەدەیێ لە ئایندەدا قوتابخانەکە دروست بکا، بەم مواسەفاتە، بۆیە پەیوەندیان بە یەکەوە هەیە، بەڵام پێمان وایە لە دوو ماددەی جیاوازدا ڕێك بخرێن باشترە، مەسەلەی ڕێکخراوی خێرخوازی باس کرا کە هیچ موشکیلەیەك نیە، سەبارەت بە مەسەلەی ڕەچاو کردنی ئاڵا و کەلتوری هەرێم، لە ڕاپۆرتی ئێمەدا لە بڕگەی پێنجەمدا دەبێ هەر قوتابخانەیەکی نا حکومی کە داوای لێ دەکرێ ناوێکی تایبەت و جیا کەرەوەی هەبێ لەگەڵ تایبەت مەندی کەلتوری و نیشتیمانی هەرێم بگونجێ، بێگومان دەستەڵاتیش ئەدرێ بە وەزارەتی پەروەردە کە ڕێنمایی تر دەربکا، سەبارەت بە کۆمپانیای پەروەردەیی کە جەنابی وەزیر باسی کرد، لە ڕاستیدا ئێمەش لەگەڵ ئەوەین، بەڵام پێمان وایە کۆمپانیای پەروەردەیش لەگەڵ کەسانی سروشتی و مەعنەویشدا ئەگونجێ، واتە کۆمپانیای پەروەردەیی بۆ خۆی کەسایەتیەکی سروشتی یا مەعنەوی هەیە، بەڵام ئەگەر بڵێین تەنیا کۆمپانیای پەوەردەیی ڕەنگە بەو واقیعەی ئێستا لە هەرێمی کوردستاندا هەیە گرفت دروست ببێ بۆ جێ بەجێ کردنی یاساکە، بۆ؟ یەکەم، کۆمپانیای پەروەردەیی چیە؟ چۆن دادەمەزرێ؟ ئایا کۆمپانای پەروەردەیی ئەوانەی کە ئێستا مۆڵەتی ناحکومیان پێداوە هەموویان کۆمپانیای پەوەردەیین و لە ماوەی چەندا دەبێ خۆیان بکەن بە کۆمپانای پەروەردەیی؟ بە ڕەئی من ئێمە فکرەکەمان پێ باشە و تەئیدیشی ئەکەین، بەڵام لە ئێستادا پێویستە وەڵامی ئەو پرسیارانە بدەینەوە، یەکەم، کۆمپانیای پەوەردەیی قانونیەن چیە؟ چۆن دادەمەزرێ؟ مۆڵەتی چۆن پێ دەدرێ؟ ئەوانەی ئێستا بە سەدان قوتابخانەی نا حکومیمان هەیە، هەموویان کۆمپانیای پەوەردەین؟ بێگومان نا، لە ماوەی چەندا خۆیان ئەکەن بە کۆمپانیای پەوەردەیی و چۆن خۆیان ئەکەن بە کۆمپانای پەوەردەیی؟ وەڵامی ئەو پرسیارانە ئەبێ وەرگرین، ئەوکات کەسی سروشتی و مەعنەوی بکەین بە کۆمپانیای پەوەردەیی، بەڵام ئەگەر ئێمە دەڵێین کەسی سروشتی و مەعنەوی، واتە کۆمپانیای پەرەووەردەش دەگرێتەوە، بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەین بەو شێوە گۆڕانکاریە، بەتایبەتی ئەوەی ماوەی زەمەنیەکە، لەگەڵ ئەوەی کە لە ماددەی سێیەمی ڕاپۆرتی لیژنیە پەروەردە دا هاتوو، پاشان بڕگە بە بڕگە بیخەینە پێش چاوی بەرێزان بۆ دەنگدان.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز د.عصمت محمد خالد-وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکو وەلأم بۆ جەوابا وی، دانانا کۆمپانیا پەوەردەیی تشتەکی گەلەکی زەحمەت نینە، موجەرەد دیاری کرنا تەخەصوصەکیە و ئیمکانیاتێت ماددی بۆ کەسایەتیەت دڤێت قوتابخانەکی ڤەکات، مە هەنوکا هەندەك کێشە هەنە، شەخصەکی هاتی مەسەلەن ب ناڤێ ئەوروپا عەردەکی دیاری کرد، عینوان و تشتێت وی گەلەك سانایە، فلأن کورێ فلأنیە، مەدرەسەکا چێ کریە ڤێ بنەمایێ، کێشەکی گەلەکی مەزن هەینە، پشتێ ئەڤ قانونە دەرچیت ئەم دێ قانونەکا دانێین، خیلالێ سالەکی دا یان سالێ و نیڤەکی دا وەختەکی گونجاو کو ئەو مرۆڤێت ڕێکبێخنەڤە وەزعێ خۆیێ ئیداری ببیتە کۆمپانیا، ئەز تەصەور ناکەم کێشەکە گەلەکی مەزن بی، بەس زۆریا زەڕووریە، د ڤێ نەصێدا وەختێ دبێژیتن (کل شخص) جارەکی نەهاتیە کۆمپانیا یان نا؟ یەعنی فەردەك دشێت دابی، دیتنامن، تەرجومامن، فەردەك دشێت دانیتن تەفسیرا من بۆ لوغێ بۆ ئەڤ نەصا وی ئەزێ دبینم ئەگەر بێت و ڕایەکی بلندتر لێ بێتەوە بەرەو تەخەصوصەکی بچیتەوە، یان بەرەو حەجمەکی باشتر بچیتەڤە کو ئەڤ کێشەت مێ هەی نەمینێتن، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەم یاسایە باسی لە دوو شت کردووە، ئەڵێ شەخصی تەبیعی و شەخصی مەعنەوی ئەتوانێ قوتابخانە تایبەت کە ناوی نرا ئەهلی بکاتەوە، ئەمە خۆی لەخۆی دا ئەچێتە زمنی ئەو ئیستیسمارەی کە لە قانونی ئیستیسمارە باسی لە سەر کراوە ئیستیسمار لە بواری تەربیە و تەعلیمە، لەبەر ئەوە ئەو کۆمپانیایە بە تەبیعەتی حاڵ سیفەتی خۆی کە وەردەگرێ کۆمپانیایەکی تەربیە و تەعلیمە مەکتەبی کردۆتەوە،

2. ئەگەر ئێمە بێین لە ماددەکانی ئەم یاسایە سەیری کەین لە ماددە (21) و (22) شروتی کردنەوەی ئەم جۆرە قوتابخانانەی داناوە، کە ئەبێ شەهادەی جامعی ئەوەلی هەبێ، ئەبێ موتەخەسیس بێ، ئەبێ خیبرەی پێنج ساڵی هەبێ، لە ماددەی (21) کە باسی لە سەر کردووە ئەو بینای ئەو دروستی دەکا کە ئەو مەکتەبە چۆن چۆنی ئەبێ شرووتی ئەم بینایە چۆن بێ، تەقریبەن بە دە فەقەرە باسی لە سەر کردووە، لەبەر ئەوە ئیکتیفا لەم یاسایە بەشەخسی تەبیعی ئەو مەعنەوی بۆ دروستکردن و کردنەوەی قوتابخانەی ئەهلی بەگوێرەی یاسا جێبەجێکراوەکان کە لە هەرێمی کوردستان یەکێ لەو یاسایانەی کە ڕێی پێ دەدا یاسای ئیستیسمارە، و، ئەمەشیان یاسایەکی تایبەتی دەوێ بۆ ئەو کۆمپانیایانە لەبەر ئەوە پێویست ناکات هیچ گۆڕانکاریەکی دیکە لەو جۆرە شەریکاتانە هەبێ و، هەموو ئەو شەریکاتانە بەگوێرەی قانونی ئیستیسمار،

ئیستیسمار وەردەگرن، موافەقاتی خۆیان وەردەگرن، حەقی تەئسیس وەردەگرن لەلای موسەجلی شەریکات، لەو بوارانەی کە خۆی پێی دراوە، لەبەر ئەوە ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی هاورا دەبین لەگەل رائەکەی لیژنەی پەروەردە، بە ئیزافەی ئەو فەقەرەی کە لە راپۆرتەکەمان باسمان لە سەرکردووە، سوپاس،

بەرێزد. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

فەقەرە، فەقەرە بیخوێنەوە، دەیخەینە دەنگەوە دوای ئەوەی، کاك خلیل فەرموو،

بەرێزخلیل عثمان حمد امین:

بەرێزسەرۆکی پەرلەمان.

یەعنی ئێمە بۆیە وتمان قسەمان لە سەر ئەوە بوو، یەعنی مەوزوعەکە بەس موددەکە نیە، تۆ کاتێ باسی یاسای وەبەرهێنان دەکەی کە یاسای وەبەرهێنان بەسەر جێبەجێ بکرێ، یەعنی مەوزوعەکە هەر مۆڵەتەکە نیە، کۆمەڵێ حەوافزی تر هەیە، لەپاڵ ئەوە کە مەسەلەن دراوە بە وەبەرهێنانی کەل و پەلی ئیحتیاتی، هێنانی کەل و پەلی تەئسیسی کە لە رسوماتی گومرگی و لە کۆمەڵێ شت دەبەخشرێ، کە ئەمە هەمووی تەسهیلاتە بۆ بوارەکە، بۆیە ئێمە پێمان باش بوو مەسەلەن، ناوی یاسای وەبەرهێنان مەسەلەن بڵێ بەگوێرەی یاسای پەروەردەو بەپێی یاسای وەبەرهێنان دادەمەزرێ، سوپاس،

بەرێزد. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو کاك عمر،

بەرێز عمر عبدالرحمن علی:

بەرێزسەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە ناکرێ ئێمە ناوی یاسای ئیستیسماریش بێنین لێرە، ئەگەر یاسای ئیستیسماری بێنین، ئەبێ باس لە یاسای زەریبەی دەخلیش بکەین، ئەبێ باس لە یاسای گومرگ بکەین، لەبەر ئەوەی کە ئێمە دەڵێین ئەو قوتابخانانە شەخسی تەبیعی مەعنەوی دروستی دەکا، بەگوێرەی ئەو یاسایانە یەعنی(وفق أحكام القوانين النافذة في الإقليم) هەموو ئەو یاسایانە دەگرێتەوە پێویست ناکات ناوەکانی بێ لە مەوادی خیتامی ئەو یاسایەشە باس لەوە کراوە کە بەرێز کاك خلیل باسی لە سەر دەکا، سوپاس،

بەرێزد. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

ئێستا فەقەرە، فەقەرە بیخوێننەوە بیخەینەوە دەنگەوە، فەرموو سۆزان خان،

بەرێز سۆزان شهاب نوری:

بەرێزسەرۆکی پەرلەمان.

من عەرەبیەکەی دەخوێنمەوە کە ئێستا بەم شێوەیەیە: ـ

ثانياً: ـ الاجازة

1: لكل شخص طبيعي ومعنوي منفرداً أو جماعة حق تأسيس المدارس والمعاهد الغير حكومية حسب أحكام هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

بەكوردیەكەی هەتانە؟

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێزسەرۆكی پەرلەمان.

لە نەصی یاسا ئەصلیەكەدا ئەم ماددانە بە ماددەی جیاوازی سەربەخۆ هاتووە، ئێمە كردوومانەتە ماددەی سێ، هەتا ماددەی شەش، (3 ، 4، 5) كراوە بە ماددەی سێ، كراوەتە یەك ماددە، بەڵام كراوە بە خاڵ خاڵ، من ئێستا ئەو خاڵانە دەخوێنمەوە، من بەعەرەبی دەخوێنمەوە، بەكوردیش دەخوێندرێتەوە،

ثانیاً: - الاجازة.

المادة الثالثة: -

1: لكل شخص طبیعی او معنوی منفرداً أو جماعة حق تأسیس المدارس والمعاهد غیر الحكومیة حسب أحكام هذا القانون.

2. لتأسیس المدرسة او المعهد الغیر حكومیة او البدء بعملیة التعلیم واحداث التغیرات الجذریة فیها یجب تقدیم طلب تحریری مكتوب لأستحصال الموافقة من الوزارة.

3. على الوزارة ان تبت خلال مدة لا تتجاوز (30) یوماً من تأریخ تقدیمه ویجب أن یكون الرفض مشفوعاً بمبرر قانونی.

4. اذا لم ترد الوزارة على الطلب المكتوب من قبل مقدمه خلال الفترة القانونیة المحددة فإن الطلب یعد مقبولاً.

5. یجب ان یكون لكل مدرسة خاصة اسم خاص، مدرسة او معهد غیر حكومی اسم خاص، ومميز یتناسب مع الخصوصیات الثقافیة، والتربویة والوطنیة للاقلیم،

6. یجب ان یكون لكل مدرسة او معهد غیر حكومی نظام داخلی یتضمن الاسس العامة للعمل وكیفیة إدارة الامور فیها ویقدم مع طلب الاجازة الى الوزارة.

بەڕێزد. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان.

فەرموو كاك شڤان،

بەڕێز شڤان احمدعبدالقادر:

بەڕێزسەرۆكی پەرلەمان.

بەپێی ئەوەی كە پڕۆژە یاسای ئەصلی پڕۆژەی موناقەشەیە، ئیعتیبار لە سەر پڕۆژەی ئەصلی دەكرێتن، ئەو ماددانەی كە سۆزان خان باسی كرد، كە دەمج كران لە ماددەی سێ دا پێش ئەوەی ئەم تەفسیلەی كە باسی كرد، بە دەمج كردن بخرێتە دەنگدان، دەبێ، پێشتر تەصویت بكرێت كە ئەو ماددانە دەمج بكرێ یان دەمج نەكرێتن، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو ئاهەنگ خان،

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

من هەر وەك دانیشتنی پێشتریش باسم کرد، فەقەرەی تەسمیە، ئەو ڕێنماییەی کە بۆ (اسم) دێتە دەرێ، بەنیسبەت هەموو قانونی (پڕایڤت سێکتەر) بۆ مەکتەبەکان هەموو ئەوانە بەندی ناو نووسین بەتەنێیە، چونکە تەعلیماتی پێ دەردێ، بەتەنێ ناچێتە ناو ئیجازات، بۆیە ئەوە دەبێ بە بەندەکی بێ، هەتا لە قانونی سینیش بەندی (84)ە یان (82) ناو نووسین بۆ مەکتەبەکان تەعلیماتی خاس و ڕێنمایی پێ دەردێ لە وەزارەت ئەوە ناچێتە ناو تەعلیماتی ئیجازە، بۆیە دەبێ بەندەك بی بەتەنێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو د. سەروەر عبدالرحمن عمر،

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ئەو ڕۆژەش باسمان کرد بۆ ئەوەی تووشی ئیشکالێکی قانونی نەبین لێرە دا ئیشەکان زووتر بڕوا، ئێستا لە سەر ئەصڵی پڕۆژەکە ئەگەر دەنگ لە سەر ئەوە بدەین کە من خۆم لە لیژنەی پەروەردەم پشتگیری ئەوە دەکەم کە سۆزان خان خوێندیەوە، بەڵام بۆ ئەوەی تووشی ئیشکال نەبین، کە ئەمە دەنگی لە سەر بدرێ لە سەر ئەصڵی پڕۆژەکە ئێمە دەچینە سەر ماددەی چوار، پاشان دەچینە سەر پێنج، بەڵام ئەم دووەش تێکەڵ کراوە، وەکو ئەوەی کاك شڤان وتی، ئەگەر تەنها ئەوەندە دەنگ دانێك لە سەر ئەمە دەکەین سیغەیەك بدۆزینەوە بۆ ئەوەی ئیشەکان سەریع تر بڕوا، سوپاس،

بەڕێز ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو د. عمر.

بەڕێز د. عمرحمد امین خدر (نورەدینی):

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا کە پێمان وابووە کە ماددەی (3، 4، 5) بکرێن بە یەك ماددە، وەکو ئێستا خوێندمانەوە دوایی بە لەبەرچاوگرتنی ئەو تێبینیانەی کە لەلایەن بەڕێزانەوە هاتبوو، پێویستە ئێستا دەنگ لە سەر ئەوە بدرێ، ئایا ماددەی (3، 4، 5) بکرێن بەیەك ماددە، دوای ئەوە وەکو ئەو بڕگانەی کە خوێندرانەوە بەکوردی دەیخوێنینەوە و دەنگی لە سەر دەدەین، سوپاس،

بەڕێز ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا پێشنیارێکی وا هاتۆتە پێشەوە ماددەی (3، 4، 5) یەك بخرێ، کێ لەگەڵ دایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ دوو کەس لەگەڵ دا نیە، نەسرین خان فەرموو،

بەڕێز نەسرین جمال مصطفى:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان

ببورە بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان دەنگی لە سەر درا، بەڵام من پێشنیار دەکەم ماددەی شەشیشی لەگەڵدا دەمج کرێ، چونکە لەم چوار ماددەیە دەبێت و پێویست و مەرجە، ئەمە زۆر تیکرار بۆتەوە، چونکە هەمان کێشەش لە ماددەی شەش تیکرار دەبێتەوە، چونکە مەرجەکان زۆر پەرش و بڵاو بووە لە چەند ماددەی تریشا مەرجە، مەرجەکانیش یەك بخرێن لەگەڵیان، سوپاس.

بەڕێزد. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان.

سیوەیل خان فەرموو،

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەو پڕۆژە یاسایە تێکەڵی زۆر تێدایە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ڕاست دەکەن، منیش هاوڕام لەگەڵ لیژنەی پەروەردە، نەك هەر ئەو دوو، سێ، ماددەیە ئێستا بێینە سەر ماددەی (14، 15، 16)، (9، 10، 11) ئەوانە هەمووی ئەگەر ئەندامانی پەرلەمان بیخەیتە دەنگەوە ئەگەر ڕەزامەند بن لە سەر ئەوەی، دوایی ئێمە موناقەشەی دەکەین دەنگی لە سەر دەدەین، بەڵام لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەروەردە دەبێ دانیشن سیاغەکەی بکەنەوە ئەگەر با بڵێین سەلاحیاتیان بدرێتێ، لەبەر ئەوەی ئێستا بێینە سەر ماددەکانی تر من پێشنیاری ئەوە دەکەم، ئەوە و ئەوە دەمج بکرێ، ئەوی دی زۆرە ماددەکان زۆرە، لە سێ، چوار مادده بکرێتە ماددەك، بەڵام فەقەرەکان، بەندەکان ، یەك، دوو، سێ، بکرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو لیژنەی پەروەردە ئەوە موافەقە کرا لە سەر ئەوەی ئەو سێ ماددەیە بکرێ بەیەك، ئێستا ئاخر سیاغەی بخوێننەوە، بەعەرەبی خوێندرایەوە، بەکوردیش بیخوێننەوە ودەنگی لە سەر بدەین،

بەڕێز د. عمرحمد امین خدر (نورەدینی):

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردە ئەوەی هەمووی پەیوەندی بە مۆڵەت دانەوە هەیە، تەقریبەن لە مادده (3) تا مادده (16)یە، ئێمە کردوومانەتە (8) مادده، بۆیە لە ئایندەشدا وەکو چۆن ئێستا سێ ماددەمان دەمج کرد، دیسان لە ڕاپۆرتی ئێمە دا هاتووە کە چەندین ماددەی تریش دەمج دەکەین وەکو بەڕێزان پێشنیاریان کرد، بۆیە ئەوە لە ئایندەدا ئەوە دێتە پێشەوە، ئێمەش هەمان ڕەئیمان هەیە، بۆیە

ئێستا ماددەی سێیەم دوای ئەوەی کە دەنگی لە سەر درا، کە ماددەی (3، 4، 5) بکرێتە یەك ماددە دەبێتە ماددەی سێیەم بڕگەکانی بەکوردی بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێنینەوە،

دووەم: مۆڵەت دان.

ماددەی سێیەم: -

1. بەگوێرەی بنەماکانی ئەم یاسایە هەموو کەسێکی سروشتی و مەعنەوی جا بەشێوەی تاك بێ، یان کۆمەڵ مافی دامەزراندنی قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی هەیە،

2. پێویستە بۆ دامەزراندنی قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی دەستکردن بە پرۆسەی خوێندن و ئەنجامدانی گۆڕانکاری ڕیشەیی تیایدا داواکراوی نووسراو پێشکەش بە وەزارەت بکرێت بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی،

3. لەسەر وەزارەت پێویستە لە ماوەیەکدا کە لە (30) ڕۆژ تێپەڕ نەکات لە ڕۆژی داواکەوە، وەڵامی یەکلاکەرەوە بداتەوە و، هەررەتکردنەوەیەك پێویستە بە پاساوی یاسایی بێت ،

4. ئەگەر وەزارەت لە ماوەی یاسایی دیاریکراو، وەڵامی داواکاری نووسراوی پێشکەشکاری نەدایەوە، ئەوە داواکە بە پەسندکراو ئەژمار دەکرێ،

5. دەبێ هەر قوتابخانە و پەیمانگایەکی نا حکومی ناوێکی تایبەت و جیاکەرەوەی هەبێت، کە لەگەڵ تایبەتمەندی کلتوری پەروەردەیی و نیشتیمانیەکانی هەرێمدا بگونجێت.

6. دەبێ هەموو قوتابخانە و پەیمانگایەکی نا حکومی پەیڕەوێکی ناوخۆی هەبێت، کە بنەما گشتیەکانی کارکردن و چۆنیەتی بەڕێوەبردنی کاری تێدا بێت، لەگەڵ داواکاری مۆڵەتەکە پێشکەش بە وەزارەت بکرێت و وەزارت پەسەندی بکات،

بەڕێز ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو د.احمد،

بەڕێزد. احمد ابراهیم علی (وەرتی):

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان

زیاد لە ئەندامێکی پەرلەمان پێشنیاریان کرد، کە ئەو قوتابخانانەی دەکرێنەوە، لەگەڵ تایبەتمەندیە کلتووریەکانی هەرێمی کوردستان بگونجێن، ئەوەی کە لە فەقەرەی پێنجەم دا هاتووە، لە بڕگەی پێنجەم ئەوەی لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە دەڵێ دەبێ هەر قوتابخانەیەکی تایبەت ناوێکی یان هەر پەیمانگە و قوتابخانەیەکی نا حکومی ناوێکی تایبەت و جیاکەرەوەی هەبێ، کە لەگەڵ تایبەتمەندی کلتوری پەروەردەیی و نیشتیمانیەکانی هەرێمدا بگونجێت، یەعنی ئەو گونجانی و لەگەڵ تایبەتمەند و کلتووری بۆ ناوەکە دەگەڕێتەوە، تەنها ناوی قوتابخانەکە، بەڵام پێویست بوو ئەمە بخرێتە دەنگدانەوە بەڕاستی، یەعنی ئەمە ناوی قوتابخانەکە لەگەڵ تایبەتمەندی کلتووری پەروەردەیی و نیشتیمانیەکانی هەرێمدا بگونجێت

یاخۆد ئەو قوتابخانـەی کـە دەکرێتـەوە، بـە پرۆگرامەکەشیەوە هـەمووی لەگـەڵ تایبەتمەندیـە کلتـووری و پەروەردەیی و کۆمەڵایەتیەکانی نیشتیمانیەکانی هەرێمدا بگونجی، سوپاس،

بەڕێز ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی هەشت ئەوە هاتووە، سوپاس،

بەڕێز ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

ئێستا ماددەی (3، 4، 5) بـە دەنگدان کـران بەیـەك و، سیاغەیەکی تـازەی بـۆ کـرا بـە کـوردی و عـەرەبی خوێندرایەوە، تکایە کێ لەگەڵ دایە دەست بەرزکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ تەنیا یەك کەس لەگـەڵ دا نیـە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەی شەش.

بەڕێز د. داناسعید صوفی:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان

ماددەی شـەش: بەخشـینی ڕێگـە پێـدان بـە مەبەسـتی دانـانی دامـەزراوە فێرکردنـە ئـەهلی و تایبەتـەکان پێویستی بە هەبوونی ئەم مەرجانە هەیە: ـ

1-لایەنی خاوەن ئارەزووی دانان (دامەزرێنەر) پرۆژەیەکی تەواو گشتگیر دەداتە وەزارەت کە تێایدا ئەمانـە ڕوون دەکاتــەوە: ـ أ. ئامــانجی گشــتی و تایبــەتی پرۆژەکــە، ب. ســوودە ئــابووری و کۆمەڵایــەتی و پەروەردەییـەکانی، ج. سەرچاوەی بـاربووکردن و لێهـاتوویی، د. بـڕی ئـەو ڕسـوماتەی کـە پێویسـت دەکـات وەربگیرێت لـە بەخێوکـەرانی خوێنـدکاران، هـ. مەرجـەکانی وەرگـرتن و ڕێـژەی چـڕێ و ئـەو پـەڕی توانـای وەرگـرتن، و. بنـەماکانی دەرچـوون و کـەوتن و سسـتەمی گشـتی هەڵسـەنگاندن، ز. زمـانی بـەکارهاتوو لـە وتنـەوەی مـاددە جیاجیاکانـدا، ح. پلانـی خوێنـدن و مـاوەی پێشـنیازکراو بـۆ وەدەسـت هێنـانی بڕوانامـەی دەرچـوون، گ. پرۆگرامــەکان و پەرتووکــەکانی خوێنــدن و سەرچــاوەکانی، ی. ئامرازەکــان و کەلوپەلــە ئامادەکراوەکـان بـەگوێرەی قۆنـاغ و جـۆرو بەشـەکانی پسـپۆڕی وەرگـرتن، ل. ڕێگـەکان و شـێوازەکانی وانـە وتنـەوەو جـۆری وانـە بێـژان و بەڕێوەبەریـەکان و ڕەگەزنامـەکانیان، ص. تاقیگـە و بەشـەکان و هۆڵـەکانی خوێندن و تەندروستی و چالاکیە جۆراوجۆرەکانی قوتابخانەکە،

ع. سستمی پێشنیازکراو بۆ بەڕێوەبردنی قوتابخانە.

2. پرۆژەکـە دژ وەسـت نـەبێت لەگـەڵ بـەها نیشـتیمانیەکان و بنـەما گشـتی و تایبـەتی سـنووردارەکانی سیاسەتی فێرکردن.

3. سستمی فێرکردنی هاوجووت بێ لەگەڵ سستمی گشتی فەرمی، تەنها ئەگەر ڕوون بۆوە کە: ـ

أ. پڕۆژەکە خزمەت دەگەیەنێتە ئامانجە پەروەردەییەکان کەوا لەبارادیە یارمەتیدەر بێت بۆ چاکترکردنی ڕۆڵی فێرکردن یان نوێکردنەوە لە شێوازی بەڕێوەبردنی قوتابخانە تازەگەری دەخاتە نێو ئامرازەکان و کەناڵە پەروەردەییەکان بەجۆرێك بتوانێت ئەزموونی نیشتیمانی لەم بوارە دەوڵەمەندتر بکات،

ب. پڕۆژەکە دەتوانێت ماوەو تێچووی خوێندن کەم کاتەوە، بەبێ زیان گەیاندن بە ئاستی خوێندنی گشتی یان ئاستی زانستی لە قۆناغە جیاجیاکاندا وەمەرجە لەم حاڵەتەدا پڕۆژەکە بخرێتە ماوەیەکی ئەزموونگەری کە وەزارەت دیاری دەکات و ڕێگە دەدات بە لێکۆڵینەوەی ئەزموونیەکە، بۆ وەدەست هێنانی دەرئەنجامەکەی وە داواکار دەبێت پەیمان بدات وە ئاستی خوێندکاران دانابەزێت لە ماوەی هەرساڵێکی ماوە ئەزموونگەریەکە بەرامبەر ڕێژەی ئاستی خوێندکاران لە قوتابخانە هاوشێوەکانی.

ج. دەبێت ڕەنگدانەوەی ئەزموونگەریەکە پۆزەتیف بێت بەسەر سستمی فێرکردنی گشتی چاککردنی لێهاتوویی و ناوخۆیی چارەسەری هەر لایەنێکی لاوازی بکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

بەعەرەبیەکەی؟

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

المادة السادسة: ـ منح الاجازة الخاصة بتأسيس مؤسسات تعليمية أهلية وخاصة تحتاج الى توفر الشروط الاتية: ـ

1. للجنة الراغبة بالتأسيس (المؤسس) أن يسلم الوزارة مشروع كامل وشامل بحيث يوضح الامور التالية: ـ

أ. الاهداف العامة والخاصة للمشروع.

ب. الجدوى الاقتصادية والاجتماعية والتربوية.

ج. مصادر التمويل والتأهيل

د. مبلغ الرسوم الواجب استفاؤها من اولياء امور الطلبة.

ه. شروط القبول ونسبة الكثافة والحد الاقصى للقبول.

و. أسس النجاح والرسوب والنظام العام للتقويم

ز. اللغة المعتمدة في تدريس المواد المختلفة

ح. الخطة الدراسية والمدة المقترحة لنيل شهادة التخرج.

ط. المناهج والكتب الدراسية ومصادرها.

ي. الادوات والحاجات المعدة حسب المراحل والاصناف والاقسام الاختصاصية للقبول.

ك. طرق واساليب تدريس ونوعية المدرسين والمديرون وجنسياتهم.

ل. المختبرات والاقسام وقاعات التدريس والصحة والنشاطات المختلفة للمدرسة.

م. النظام المقترح لادارة المدرسة.

2. المشروع لا يتعارض مع القيم الوطنية والظوابط العامة والخاصة المحددة للسياسة التعليمية.

3.ان يكون نظامه التعليمى مطابقاً مع النظام الرسمى العام، إلا اذا تبين انه: ـ

أ. يقدم مشروع الخدمة للاهداف التربوية بحيث يكون بمقدورها المساعدة على تحسين دور التعليم او التجديد في مجال ادارة المدارس وتضخ تجديد الادوات والقنوات التربوية، بالشكل الذى يجعل التجربة الوطنية اكثر غنى.

ب. يستطيع المشروع ان يقلل المدة وتكاليف الدراسة، من دون الاضرار بمستوى التعليم العام او المستوى العلمي في المراحل المختلفة ويشترط ان يعرض المشروع على مدة تجريبية، والتى تحددها الوزارة وتسمح لاجراء البحث في المدة التجريبية للحصول على النتائج، وعلى صاحب الطلب ان يتعهد، بأن لا يهبط مستوى الطلاب في كل من المدة التجريبية، قياساً بمستوى التلاميذ في المدارس المشابهة.

ج. يجب ان يكون إنعكاس التجربية إيجابيا على نظام التعليم العام وتصلح المؤهلات الداخلية وان يعالج كل وجهة ضعيفة.

بەڕێزد. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان

ليژنەى پەروەردە.

بەڕێز سۆزان شهاب نورى:

بەڕێزسەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى چوارەم، ثانياً لە مۆڵەت داندا، لە ئيجازەيدا، ئەگەر هەر چى خەلەلەك هەبوو لە زمانى عەرەبى دەبێ لێمان ببوورن، چونكە بەو شێوەيە تەرجەمە كراوە،

المادة الرابعة: ـ أ. يجب ان يتضمن الطلب المقدم الموضوعات الاتية: ـ

1. تحديد الاهداف العامة و الخاصة.
2. الجدوى التربوية والاجتماعية والاقتصادية.
3. تحديد المصادر المالية والطرف الداعم.
4. مقدار الرسوم الدراسية المأخوذة من الطالب نفسه او من اوليائه.
5. شروط القبول و نسبته او اقصى حد له.
6. اسس النجاح و الرسوب والنظام العام للامتحان والتقويم.
7. لغة الدراسة.
8. خطة الدراسة والمدة المقترحة للحصول على شهادة النجاح.
9. المناهج وكتب الدراسة ومصادرها مع مراعاة حقوق الملكية الفكرية.
10. الادوات والمستلزمات المهيئة حسب المرحلة والنوع والاقسام و الاختصاص.
11. طرق واساليب التدريس ونوعية المدرسين والباحثين الاجتماعيين والنفسيين والمدراء وجنسياتهم.

12. المختبرات والمكتبة والقسم وقاعات الدراسة والرعاية الصحية والنشاطات المتنوعة للمدرسة.

13.النظام المقترح لإدارة المدرسة.

ب. يجب ان لايخالف المشروع القيم الوطنية والمباديء العامة والخاصة المتبعة في السياسة التعليمية.

ج. يجب ان يقدم المشروع خدمة للغايات التربوية بحيث بإمكانه المساعدة في تحسين دور التربية والتعليم او التجديد في مجال إدارة المدارس وتقوية الشخصية والقنوات التربوية.

داوای لێبووردن دەكەم ئەو ڕستەی ئەخیر كە خوێندمەوە هەڵەی زۆر زۆر تێدایە، بەڵام بەو شێوەیەی تەرجەمە كراوە، كوردیەكە باشترە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان.

فەرموو د. عمر،

بەڕێز د. عمرحمد امین خدر (نورەدینی):

بەڕێزسەرۆكی پەرلەمان.

ڕەئی ئێمە وەكو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا بەم شێوەیەیە كە ماددەی شەش دەبێتە ماددەی چوار و، بەم شێوەیەش دابڕێژرێتەوە، گۆڕانكاریمان بەم شێوەیە تێدا ئەنجام داوە كە پێشكەشی دەكەین ماددەی چوارەم:

أ- دەبێ داواكاریە پێشكەشكراوەكە ئەم بابەتانەی خوارەوە لە خۆ بگرێت:

1. دیاریكردنی ئامانجە گشتی و تایبەتیەكان.

2. سوودی پەروەردەیی و كۆمەڵایەتی و ئابووری.

3. دیاریكردنی سەرچاوەی دارایی و لایەنی پشتیوانی.

4. بڕی ئەو ڕەسمەی لە بڕی خوێندنی ساڵانە لە قوتابی خۆی یا لە بەخێوكارانی وەردەگیرێ.

5. مەرجەكان و ڕێژەو ئەو پەڕی ژمارەی وەرگرتن.

6. بنەماكانی دەرچوون و كەوتن و سیستەمی گشتی تاقیكردنەوە و هەڵسەنگاندن.

7. زمانی خوێندن.

8. پلانی خوێندن و ماوەی پێشنیاركراو بۆ بەدەست هێنانی بڕوانامەی دەرچوون.

9. پرۆگرام و كتێبەكانی خوێندن و سەرچاوەكانیان لەگەڵ ڕەچاوكردنی مافی خاوەنداریەتی هزری.

10. كەرەستە و پێداویستی ئامادەكراو بەگوێرەی قۆناغ و چەشن و بەشە پسپۆریەكانی وەرگرتن.

11ـ ڕێكار و شێوازەكانی وانە وتنەوە وجۆری وانە بێژان و توێژەرانی كۆمەڵایەتی و دەروونی و بەڕێوەبەران و ڕەگەزنامەیان.

12. تاقیگە و کتێبخانە و بەش و هۆڵەکانی خوێندن و چاودێری تەندروستی و چالاکی جۆرا و جۆرەکانی قوتابخانە.

13. سستەمی پێشنیارکراو بۆ بەڕێوەبردنی قوتابخانە.

ب - پڕۆژەکە لەگەڵ بەهای نیشتیمانی و پرنسیپە گشتی و تایبەتە پەیڕەوکراوەکانی سیاسەتی فێرکردن ناکۆك نەبێ.

ج - پڕۆژەکە خزمەتێك پێشکەش بە ئامانجەکانی پەروەردەیی بکات بەجۆرێك کە توانای یارمەتی دانی هەبێت بۆ باشترکردنی ڕۆڵی پەروەردە و فێرکردن یا بۆ نوێکرنەوەی بواری بەڕێوەبردنی قوتابخانەکان و بە هێزکردنی کەسایەتی و کەناڵە پەروەردەییەکان.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

لیژنەی یاسایی تێبینیتان هەیە؟ فەرموو

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وابوو کە کە ماددەی شەشەم پێویست ناکات لەبەر ئەوەی کە ناوەڕوکی دەقی ماددەکە بگۆڕین ریزبەندی ماددەکە کراوەتە ماددەی چوارەم وەکو لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە دا هاتبوو، بەڵام حەز دەکەم ئەوەی پێشوو ڕاست بکەمەوە، بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان. باسم لەوە کرد کە لە ماددەکان نەهاتووە، چونکە کە دەقی ئەصڵی پڕۆژەکەمان کردۆتە ئەساس بۆ موناقەشە ئەوەی کە من باسم کرد لەویە نەهاتووە نە لە ماددەی هەشت، نە لە ماددەی تریشدا، ماددەی نۆیەمە باسکراوە، بەڵام لە ماددەی هەشتەمدا ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵایە کە سۆزان خان ئاماژەی پێدا، لە دەقی ماددەی هەشت لە ئەصڵی پڕۆژەکە دەڵێ دانانی دامەزراوی فێرکردنی تایبەت، بەپێی ڕێککەوتننامەی دوو قۆڵی هەمان سیفەت و هەمان کەوتنە ژێر باری جێبەجێکردنی هەنگاوەکانی ڕێگە پێدان و بنەما ڕوونکراوەکانی هەیە لەم یاسایەدا، کەوا بوو ئێمە ئەو پڕۆژەیەمان کردۆتە ئەساس بۆ موناقەشە نەئەبوایە تێپەڕێ بەڕاستی بۆ ئەوەی ڕەئی ئەندامان لەبەر چاو بگیرێ ئەگەر پێویست بوو لەو شوێنە بخرێتە دەنگدانەوە، ئەوەی کە هەیە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەیە، کە ئەمە ئەساس نیە، لە کاتێ دا هەردوو ڕاپۆرتەکە دەخوێندرێنەوە، دوایی لە ئەنجامی دەنگدان ڕەئی لە سەر دەدرێ، بەڵام لە ئەصڵی پڕۆژەکە نەهاتووە، سوپاس،

بەڕێزد. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان

فەرمووسۆزان خان،

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

من تەنها وتم لە ماددەی هەشتەم لە ڕاپۆرتەکەمان دا هەیە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان

فەرمووجەنابی وەزیر.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە

بەڕێزسەرۆكی پەرلەمان.

بەڕاستی مە كێشەكە هەی د گەل تەسعیرە ئەز نزانم ڤێرێ ئان ڕێنماییێدا لازمە بێتە چارەسەركرن، ئەو ژێ (تغیر الاسعار) مامۆستا دێ تەقدیمی ئیجازەی كەت سعرێكی دی دادەنێ، بێژێ مەسەلەن (1000) دۆلار ساڵێ، كە تە دیت پشتی ساڵەكە دی حەقی تە ڕاسەن دێ بلند كەتەڤە، وە ئەڤە مەزن ترین كێشا مە ئەڤەیە، تحدیدە سعرە بدایەتە كیمە، د بێژن تەبعەن دونیایی قبول عەقدە ما بەینە قوتابی دا و ما بەینە مەدرەسێ دا، چێنابت بێتە گۆڕین، ئیلا سەر هەندەك بنەمایێ حكومەتی ئیعلان كەت سەوا ڤان بی یان ڕەفعا تەزەخومی بی سەر ڤان شتە، ئەز نزانم دڤێت دركێدا ئەم موجبی ڕێنمایە لازمە ئەڤە بێتە چارەسەركرن، چونكی ئەڤە مەزن ترین كیشەی قوتابخانە و پەیمانگای ئەهلی هەینا، ڕێنمایی ژ چێبێت و ڤێری جیت و جێی ڤاكەڤە مەسەلە ڕەفعێ بەس ئەز ببینم ئەڤەیە زوروریە دەرباز نەبی، چونكی گەلە گەلەكە ڤێت بیە، سوپاس،

بەڕێزد. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان.

وەڵڵا جەنابی وەزیر ئەو قسەی جەنابت دەیكەی 100٪ ڕاستە من یەك، دوو جاری دیكەش لە موناسەبات باسم كردووە، لەو قوتابخانە ئەهلیانە ڤیستیڤاڵ دەكەن ئاهەنگێك دەكەن تەلەبەكان بۆ خۆیان ڤیستیڤاڵەكە دەكەن، كەچی دخولیە بە پارەیە بۆ تەلەبەكان ئاخر چۆن دەبێ شتی وا؟ یەعنی بەڕاستی بووە بە مەسەلەیەكی ئیحتیكاری، بووە بەمەسەلەیەكی تیجاری، زیاتر تیجاریە لەوەی زیاتر تەدریسی و پەروەردەیی بێ.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێزسەرۆكی پەرلەمان.

ئەز تەصەورێ دكەم ئەڤ تەفاسیلە زەحمەتە د قانونێ دا بهێن، بەس وزووح ئیشارەتەك پێ بێتە دان، ڕێنمایی دەسەڵاتدارێ وەزارەتێ بێننە دەرڤە ڤان تەفاسیلە دا بچین چارەسەر بكەین، چونكی گەلەكە زرووریە،

بەڕێز ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان.

ئێستا هەردوو لیژنە ڕاپۆرتەكەیان خوێندەوە ڕەئیەكانی خۆیان دا، جەنابی وەزیر ڕەئی خۆی دا، كێ تێبینی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟ بۆ ئەوەی ناوی بنووسم موناقەشەی بكەن، (شەونم محمد، قادر حسن، شڤان احمد، شلێر محمد نجیب، كاوە محمد امین،عظیمة نجم الدین، ڤیان عبدالرحیم، ئاشتی عزیز، بشیر خلیل، ئەڤین عمر، كاروان صالح، هاژە سلیمان، ئارام قادر، سمیرە عبداللە، حەمە سعید حەمە علی) ئەم بەڕێزانە نایان نوسراوە. ئەو بەڕێزانە ناویان نووسراوە (عظیمە خان، ڤیان خان، ئاشتی خان، د. بشیر،

ئەڤین خان، كاك كاروان، هاژە خان، كاك ئارام ، سمیرە خان، كاك حەمە سعید، د. سەروەر) فەرموو شەونم خان.

بەڕێز شەونم محمد غریب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەڕاستیدا هەندێك تێبینیم هەیە لەسەر ئەم ماددەیە، پێم باشە لەم ماددەیە بڕگەی (د) كەدەڵێ بڕی ئەو ڕسوماتەی كە پێویست دەكا وەربگیرێت لەخوێندكاران، لەبەخێوكەری خوێندكاران پێم باشە ئەو پارەیە تەحدید بكرێت، داوا لەوەزارەت بكرێ، لێرەدا وەزارەت مولزەم بكرێ لەرێنمایەكانی خۆیدا كە بەتەحدید ئەو پارەیە تەحدید بكا، چونكە ئەوەی ئەزانین بەڕاستی ئێستا لەقوتابخانە ئەهلییەكاندا پارەیەكی زۆر لەخاوەنی قوتابییەكان وەردەگیرێ، هەندێ مەساریفی زیادە بەقوتابییان دەكرێ كەبەڕاستی پێویست نییە قوتابییان ئەو مەسرەفانە بكەن، هیچ ڕەپتێكی ئەو مەسرەفانە بە مەنهەجی خوێندنەوە نییە، ئەگەر سەیری قوتابخانەكان بكەین، بەتایبەتی قوتابخانەی صلاحەددین بەڕاستی قوتابخانەی صلاحەددینی ئەهلی كەمەسرەفێكی زۆر بەقوتابییان دەكا، دایك و باوكی قوتابییەكان هاواریان لێ هەستاوە ئەوەندە پارە زۆر بەخەڵك سەرف دەكەن، بڕگەیەكی دیكە پێم باشە هەر لێرەدا ساڵانە چەند كورسییەك دەست نیشان بكرێ بۆ منداڵانی یاخود كەس و كاری شەهید و ئەنفال و كەم دراماتەكان، چونكە لەڕاستیدا لەچینە كەم دراماتەكاندا ژمارەیەكی زۆر باش قوتابییانی زیرەك و هەڵكەوت و خاوەن توانای تایبەت هەیە، ئەگەر سەیری قوتابییە متەفەوقییەكان بكەین لەهەموو مەجالەكاندا زۆربەی لەخێزانە كەم درامەتەكانەوە دەردەچنە دەرەوە، لەبەر ئەوەی توانایان نییە كەمنداڵەكانییان بخەنە ئەو قوتابخانانەوە، پێویستە بڕیارێك یاخود ڕێنماییەك دابندرێت، ئەگەر بەپێی تاقیكردنەوە بێت ئەو قوتابییانەی كە زیرەكن و كە ئیمكانەتێكی باشییان پێیە، دوای ئەوەی كە تاقیكردنەوە دەكرێن، هەوڵبدرێ لەوقوتابخانانەدا بەبێ بەرامبەر وەربگیرێن، خاڵێكی تر دەستنیشانكردنی ژمارەی خوێندكاران كەئەمە زۆر گرینگە لەپۆلەكاندا دەست نیشان بكرێ، چونكە ئەگەر ژمارەی قوتابییان لە($20 - 25$) تێپەڕ بكا نە دەتوانن وانەكان بەتەواوی وەربگرن، نە مامۆستایەكانیش دەتوانن ئیدارەی ئەو پۆلە بەباشی بەڕێوەبەرن، هەروەها هەرچەندە لەڕاپۆرتەكەی لیژنەی پەروەردەشدا هاتووە، ئەو خاڵە زۆر گرینگە دەست نیشان بكرێ كە ڕێگا بەهیچ حزب و ڕێكخراوێكی سیاسی و ئاینی نەدرێت كە قوتابخانە بكاتەوە، بەپێی ئەو ڕێنمایانە دایبمەزرێنێ، چونكە لەڕاستیدا ئێمە بینیمان لەقوتابخانەی میدیا لەسەر كێشەی ئاینی بوو لەنێوان مامۆستایەك و قوتابییەكدا كە ئەو كێشەیە دروست بوو، بەهەمان شێوە ڕەنگە لەقوتابخانەكانی تردا دروست بێتەوە، هەروەها لەو قوتابخانانەدا دەبینین وانەی ڕەگەز پەرستی دەوترێتەوە، لەڕاستیدا هیچ ئیلتیزامێ نییە لەو قوتابخانانەدا بەو ڕێنمایانەی كە لەكوردستاندا هەیە، بۆنموونە ئیلتیزام یەعنی بەوەی كە ئالای كوردستان هەڵبكەن كە لەناو وڵاتی كوردستانداٍ، ئیلتیزام نییە بەوەی كە بەهاكانی نیشتیمانی كوردی مەسەلەن لەقوتابخانەكەدا بخوێندرێ، بەپێچەوانەوە بەهای وڵاتانی تر دەهێندرێت بۆ ئێمە، لەبەر

ئەوە ئەو خاڵە زۆر پێم باشە تەسبیت بکرێت، بەهیچ شێوەیەك ڕێگا بەدامەزراندنی ئەو قوتابخانەیە نەدرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك قادر حسن.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێبینم لەسەر ماددەی شەش هەیە کەبوو بەماددەی چوار، سەرەتا پشتیوانی لە سیغەکەی لیژنەکەی پەروەردە و خوێندنی باڵا دەکەم، ئەگەر تەسبیت بوو، بەڵام ئەگەر تەسبیت نەبوو تێبینیم لەسەر بڕگەی دوو هەیە، لەهەمان ماددە، کە دەڵێ پڕۆژەکە دژوەست نەبێت لەگەڵ بەها نیشتیمانیەکان و بنەما گشتی و تایبەتییە سنووردارەکانی سیاسەتی فێرکردن لەهەرێمدا زیاد بکرێ بۆ ئەو مەبەستە کە روونتر ببێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاك صباح فەرموو.

بەڕێز صباح بيت الله شکری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش بەحەقیقەت چەند تێبینییەکەم لەسەر ئەو ماددەیە هەیە، بۆنموونە بڕگەی (ز، ح، گ) ئەم هەرسێ بڕگەیە زیاتر روونکردنەوەیان پێویستە، لای من وازح نین، مەسەلەن دەڵێ زمانی بەکارهاتوو لە وتنەوەی ماددە جیا جیاکاندا، پلانی خوێندن و ماوەی پێشنیارکراو بۆ بەدەست هێنانی بڕوانامەی دەرچوون، پڕۆگرامەکان و پەرتووکەکانی خوێندن و سەرچاوەکانی، ئەمە بەحەقیقەت لای من وازح نییە، هەتا لەڕووی زمانەوانی مەسەلەن دەڵێ کەل و پەلە ئامادەکراوەکان، دژوەست یەعنی بەڕەئی من بکرێ بەهاوتەریب باشترە لەوشەی دژوەست یان هاوجووت، بەحەقیقەت پشتگیری لەڕەئی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا دەکەم، کە ئەم ماددەیە بەشێوەیەکی باشییان داڕشتووە، من پشتگیری ڕەئی ئەوان دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەم ماددەیە من ڕەئیم وایە هەر وەزارەت خۆی هەمووی دابڕێژێتەوە، موافەقەتی ڕەئی وەزیر دەکەم، بەڵام ئەگەر دەنگی نەهێنا، لەماددەی چوار لەدووەمدا دەڵێ (جدوى التربوية والاجتماعية والاقتصادية)، لەبەر ئەوەی لە چواردە نەفسی شتە لە (ج)دا یەعنی لەدوای چواردەکەوە، ئەمە جەدوای

تەربەوی و ئیقتیسادی بەسە، چونکە ئەوەیە کە لەهەموو مەشروعێکدا هەر ئەو دوو جەدوایە، ئەمە لەبەر ئەوەی تەربەوییە، لەبەر ئەوە تەربییەی بۆ زیاد بێ، بەنیسبەت (المختبرات) لە (12)دا (المختبرات والمكاتب والاقسام) ئەو قسمە هەربکرێ بە ئیدارە، یەعنی مادام بەتەفسیلیش باسکراوە، (المختبرات والمكاتب واقسام الادارة وقاعات الدراسە) ئاوای لێبکرێت، هەر ئەوەبوو، چونکە بەنیسبەت پارەکە، بەنیسبەت ئەوەی تەحدیدی ئەو پارەیەی کە رسوم وابزانم ئەمە لایەنێکی قورس دەبێ، چونکە عەرز و تەڵەبە، خەڵکێکی زۆر بتەوێ و نەتەوێ منداڵی دەباتە ئەو شوێنانە، ناچار دەبێت، ئێمەش حەز دەکەین ئەو شتە بەهەر شێوەیەك بێت بتوانێ، بەڵام ئەوەیە پەیوەندی بەبازاڕەوە هەیە، لەبەر ئەوە بڕواناکەم بتوانن هەر بەم شێوەیە، بەم یاسایە ئەوە زەبت بکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا کاوە فەرموو.

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئامانجەکانی ئەو پڕۆژە یاسایە زۆر سوودی هەیە، بۆ هاوکاریکردنی وەزارەتی پەروەردە و فێرکردن، بەڵام لەهەمان کاتدا هەندێ لایەنی سلبیشی هەیە، بۆ نموونە عادەتەن ئەو قوتابخانە ناحکومییانە مامۆستای بەتوانا دەچن قوتابخانەیەکی ناحکومی دەکەنەوە، من دەزانم پابەند بوون بە ئیلتیزامی دەوام و مامۆستای باش و نسیبەتی نەجاحی لەقوتابخانە حکومییەکان زۆر باش بووە، دوای ئەوەی کە نیسبەتێك لەو مامۆستایانە چوونە قوتابخانەیەکی ئەهلییان کردۆتەوە، زیاتر تەرکیزیان خستۆتە سەر قوتابخانە ئەهلییەکە، هەروەها لەدەرەوەی هەرێم دەوامی حکومی و نا حکومی، دەرس گوتنەوەی ماڵانیشیان هەیە، بەپارە، ئەوە وای کردووە جدییەت و ئیهتیمامدان بە قوتابخانە ناحکومییەکان و بەدەرس گوتنەوە لەماڵان زیاتر بێتن لەوەی کە ئێهتیمامی پێشتر هەبووە لەقوتابخانە حکومییەکان، من دەزانم قوتابخانە هەبووە نیسبەتی نەجاحی زۆر باش بووە، هەمان ئەو مامۆستایانە وایانکردووە ئێستا نیسبەتی نەجاح لەو قوتابخانە حکومییانە دابەزیووە، بۆیە پێشنیار دەکەم چ لەماددەی چوارەم، چ لەماددەکەی تر کەلەبەشی سێیەم لەسەرپەرشتی کردن بڕگەیەك یان ماددەیەك هەبێتن، بۆ ئەوەی کە ئەو مامۆستایانە دەچن لە قوتابخانە ناحکومییەکان دەرس دەڵێنەوە، ئیهمالی نەکەن لەقوتابخانە حکومییەکاندا، ئەو پێشنیارەم بۆ وەزیری پەروەردەش هەیە کە بتوانن لەڕێنماییەکان یاخود لەکاتی سەرپەرشتی کردنی ئەو قوتابخانانەدا بتوانن ڕێنمایی و چاودێری کردنیان هەبێتن، بۆ ئەوەی تەئسیر نەکاتە سەر ئەو قوتابخانە حکومییانە لەدەرس گوتنەوە و جدییەت لە وانە گوتنەوە لەقوتابخانە حکومییەکان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو عظیمە خان.

بەڕێز عظیمە نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە من لەگەڵ کۆی ئەو خاڵانەدام کەلیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ڕەچاوی کردووە، بەڵام یەك خاڵ ئیزافە دەکەم کە لەوانەیە ئەو کاتە خۆشم لەوێ بوومە و ئەو پێشنیارەم نەکردبێ، لەگەڵ ئەوەدام کە لەسیستەمی نوێی خوێندندا ئێهتیمامێکی گەورە بەپرۆسەی پەروەردەی فێرکردن بدرێ لەبوارەکانی دیموکراسی و پەروەردەی مەدەنی و بنەماکانی مافی مرۆڤ ڕەچاو بکرێ، چونکە ئامانجی پەروەردەیی کەرتی تایبەت و کەرتی حکومی دەبێ گەشە پێدان بێ لەپێناوی پەروەردەی مەدەنی و دیموکراسی، هەروەها فێرکردنی بنەماکانی مافی مرۆڤ، دەبێ ئەم سێ بنەمایە لەئامانجە پەروەردەیەکانی کەرتی تایبەت و کەرتی حکومی و لەیاسای وەزارەتی پەروەردەشدا تایبەتمەندی هەبێ و ڕەچاو بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

ڤیان خان فەرمووە.

بەڕێز ڤیان عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ماددەی چوار من پشتگیری ئەو داڕشتنەوەیە دەکەم کە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا کردوویانە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا دەتواندرا زۆربەی ئەو خاڵانەی کەلێرەدا نووسراوە، دەتواندرێت وەزارەتی پەروەردە خۆی لەکۆمەڵێك ڕێنماییدا ئەمە پێشکەش بکا، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا من پێشنیاری ئەوە دەکەم تەنها خاڵی (ج) دەتواندرێت بەماددەی چوارەم، چونکە لێرەدا باسی تەواوی ئامانجەکانی ئەو ماددەیە کراوە کە دەتواندرێت بەشێوەیەکی کورتتر بەس ئەوە بنووسرێتەوە، بەنیسبەت یەکێك لەو خاڵانەی کە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا نووسیویەتی باس لەوە دەکات دەڵێت: پێویستە یاخود دەڵێت: سوودی پەروەردەی و کۆمەڵایەتی و ئابووری هەبێ، من لەوەیان تێناگەم سوودی ئابووری مەبەستی چییە؟ چونکە تۆ کاتێك دەڵێی سوودی ئابووری، سوودی ئابووری ئەگەر بۆ قوتابخانەکەیە نازانم بۆ قوتابییەکەیە یان بۆ قوتابخانەکەیە! ئەگەر بۆ قوتابخانەکەیە لەدواتردا نووسراوە دەڵێ ڕسمێك لەهەر قوتابییەك...، لەخاڵی چوارەم دەڵێ بڕی ئەو ڕسمەی کە لەبڕی خوێندنی ساڵانەی قوتابی وەردەگیرێ، یەعنی لێرەشدا جارێکی تر باسکراوەتەوە، ئەوە پێویستە روون بێ، یان دەتواندرێت ئەمانە هەمووی لەسێ، چوار خاڵدا وەزارەی پەروەردە لەشێوەی ڕێنمایدا دەری بکات، بەڵام کۆمەڵێك سنوور هەیە دەبێت دابندرێت لەم قوتابخانە ناحکومییانەدا وەکو ئەوەی ئەو وەرگرتنەی ئەو پارەیە، چونکە هەر قوتابخانەیەك بەشێوازێك پارە لەخوێندکارانی وەردەگرێت، وەکو ئەوە ڕایەی شەونم خان، پشتگیری ئەو ڕایەی شەونم خان دەکەم کە زۆر بەجوانی ناوی یەکێك لەو قوتابخانەشی هێنا کە ئەمە جگە لەوەی کە ساڵانە پارە وەردەگیرێت لەبڕی خوێندن لەو قوتابییانە کەلەوێ دەخوێنن، لەکۆمەڵێك موناسەبەی تریشدا بانگی دایك و باوکییان دەکرێ، داوای کۆمەڵێك مەبلەغی خەیاڵییان لێدەکرێ، کە ئەڵێ ئێمە بەتەماین لەداهاتوودا یان لەئایندەدا ئێمە

قوتابخانەی تر دەکەینەوە، کە ئەمە ئیشی ئەو قوتابخانانە نییە کە بەشێوەیەکی هەڕەمەکی پارە وەربگیرێ لەدایك و باوکی ئەم خوێندکارانە، دواتر یەعنی سنوور دابندرێت لەوەی کە پێویستە ئامانجی ئەو قوتابخانە ناحکومییانە پەروەردەیەکی تەندروست بێت بۆ منداڵانە، چونکە تۆ ناکرێت منداڵ لەتەمەنێکی سەرەتاییەوە دەینێری، زۆربەی هەرە زۆریان لەتەمەنی سەرەتاییەوە دەنێردرێت بۆ قوتابخانە، تۆ دەبێت بناغەیەکی وا، پەروەردەیەکی وا بگەیەنیت بەو منداڵە کە لەئایندەدا تەئسیر نەکاتە سەر سلوکی ئەو منداڵە، هەم لەناو خێزان، هەم لەدەرەوە، چواردەوری خۆشی، دواتر پشتگیری ئەو ڕایەش دەکەم کە لەیەکێك لەڕاپۆرتەکاندا نووسراوە، کە دەڵێ بەکارنەهێنانی ڕەمز و دروشمی ئەوتۆ کە گاریگەری هەبێت، بزەبت ئەمە زۆر گرینگە کە لەو قوتابخانەدا بەشێوەی ڕێنمایی ئەمە دەربچێت، کە کۆمەڵێك ڕەمزو دروشم هەیە پێویست ناکات لەناو قوتابخانەکاندا بەکاربهێندرێت، ئەگەر ئامانجی ئەو قوتابخانەیە پەروەردەیەکی تەندروستە بۆ ئەو قوتابییانەی کەلەوێ دەخوێنن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

د. بشیر فەرموو.

بەڕێز د. بشیر خلیل تۆفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم یاسایە لایەنێکی گرینگ لە قوتابخانە ئەهلییەکان، یا ناحکومییەکان چارەسەر دەکا، بەڵام پێویستە لەو ماددەیەش، لەماددەکانی داهاتووشدا بەشێوەیەکی گشتی من ڕاموایە گرینگییەکی ئەو تۆ بەو یاسایە بدرێ بەقەدەری حەجمی خۆی، واتە ئێمە وانەکەین گرینگییەکی زیاتر لەحەجمی خۆی بە قوتابخانە ناحکومییەکان بدەین بەوەی کەوا بەڕاستی هەتا لای خەڵکیش وادیاربێت کەوا حکومەتیش، وەزارەتی پەروەردەش گرینگییەکی زیاتر بەوان دەدا لەسەر حیسابی قوتابخانەی حکومی، وەکو ئێستاکە لەم دوایەدا هەندێك زانیاری بڵاوبۆتەوە کەوا ئێستا ئاستی قوتابخانە حکومییەکان لەوانەیە باشتربێ لەئاستی زۆرێك لەقوتابخانە ناحکومییەکان، بۆیە ئیتر پێویستە ئەم یاسایە نەبێتە شێوازێکی ئاوا زیاتر گرینگی بەوان بدرێ، پێویستە بەلای کەم تەوازنێك ڕابگیرێ، زیاتر گرینگی بەقوتابخانە حکومییەکان بدرێ، بەنیسبەت ئەو ماددەیە، ماددەی چوار لە ڕاپۆرتەکە، ماددەی شەش لەئەصڵی پرۆژەکەدایە، ئەوە دەکرا بەڕێنمایی وەزارەت دەربچووبایە، من پێموانییە لەقانوندا ئەو هەموو تەفاسیل و جوزئییاتانە بکرێ، ببێتە قانون، دەکرێ بڵێین ئەمە بە ڕێنمایی وەزارەت بێتە گۆڕێ، لەپاشان لەخاڵی یەك لەفەقەرەی(ب) باسی جەدوای ئیقتیسادی دەکا، ئەو جەدوای ئیقتیسادییە منیش وەکو ڤیان خان پرسیار دەکەم، ئەم جەدوای ئیقتیسادییە بۆ کوێ؟ یەعنی ئەم قانونە باس لەجەدوای ئیقتیسادیش دەکا، ئایا بۆ قوتابخانە دەکا؟ یان بۆخاوەن کۆمپانیایەکە؟ ئەگەر بۆخاوەن کۆمپانیایەکەبێ، عیلاقەمان چییە؟ یاسا عیلاقەی چییە لەجدوای ئیقتیسادی دەکوڵێتەوە؟ دیفاعی لێدەکا بۆ کەسێك، ئێمە دەبێ لەجەدوای ئیقتیسادی بکوڵینەوە بۆ

قوتابخانەکە، بۆ وەزارەتی پەروەردە و بۆ حکومەت، ئەماش ئەگەر هەیەتی با ئەوە باس بکرێت، لەخاڵێکی تردا دەڵێ (شروط القبول ونسبة الكثافة)، (ونسبة الكثافة) دەبێ لێرە دیار بکرێ، ئایا لەپۆل یان لەمەنتیقە، مەبەستیشی وابزانم لەناو پۆلێکە، خاڵی (و) کە دەڵێ (اسس النجاح والرسوب) لەگەڵ خاڵی (ح) کە (الخطة الدراسية) ئەمانە پێویستە ئەم دوو خاڵە لەڕێنمایەکان، لێرە بێ، نەبێ، لەبەر ئەوەی خاڵی سێ موعالەجەی کردووە، خاڵی سێ دەڵێ (ان يكون نظامه التعليمى مطابقا مع النظام الرسمي) کەواتە ئەمانەش هەموو داخیلی نیزامی تەعلیمینە، بۆیە پێویست ناکا خاڵی (و ، ح) لێرەدا باس بکرێ، لەخاڵی (ك)دا دەڵێ (طرق واساليب التدريس ونوعية المدرسين)، (نەوعییەت) مەبەستی چییە؟ ئایا لەڕەگەزا؟ یەعنی ئەوەیە کە جنسییان چییە؟ پیاون یان ئافرەتن؟ ئەگەر ئاوابێ من پێموایە نەك بنووسرێ (نوعية المدرسين) مودەریسین نەوعییەتەکەی چییە؟ باش و خراپە، یان ڕەگەزەکەیە مەبەستەکەی؟ ئەگەر ڕەگەزەکەیە بابنووسێ (للسهوم) یان ڕەگەزەکەیان با دیار بکرێ، لەپاشان من لێرە پرسیارێك دەکەم، لێرە روون نەکراوەتەوە، ئایا دابینکردنی مامۆستا بۆ قوتابخانە ناحکومییەکان ئەمە وەزارەتی پەروەردە مولزەمە پێی؟ یەعنی وەزارەتی پەروەردە مامۆستای خۆی نەقل دەکا بۆ ئەوێ؟ ئەگەر ئەوە وابێ بەڕاستی ئەمە کارەساتە، چونکە ئێمە ئێستا لەگەڵ ئەوەی ئەو هەموو دامەزراندنە دادەنێین بۆ مامۆستایان، هێشتا قوتابخانە حکومییەکان پێویستییەکی زۆریان بەمامۆستا هەیە، ئەگەر ئێمە لێرە دیسان مامۆستا بنێرین و نەقل بکەین بۆ قوتابخانە تایبەتییەکان کەواتە ئەمە دیسان خاڵێکی زۆر باش نییە بەلای منەوە، خاڵی سێیەم لەگەڵ ئەو هەموو دوورو درێژییانە من لەگەڵ ئەو هەموو کورتکردنەوەی لیژنەی پەروەردەم، دەست خۆشییان لێدەکەم، کەوا کورتکراوەتەوە بۆ دوو دێڕ، ئەمە ئەو هەموو درێژ کردنەوەی ناوێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

ئاشتی خان فەرموو.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەماددەی چوارەم، سەبارەت بەخاڵی چوار، بڕی ئەو ڕسوماتەی لەبڕی خوێندنی ساڵانە لەقوتابیان وەردەگیرێت، یان لەبەخێوەکەران وەردەگیرێت، من داوا دەکەم شتێکی لەگەڵ ئیزافە بکەن یەکسان بێ بەبڕی ئەو خزمەتگوزارییەی کە پێشکەش دەکرێت، واتە یەعنی قیاس بێت، ئایا شێوازی خزمەتگوزارییەکەی، ژمارەی مامۆستایانی بیانی، جۆری مەنهەجەکەی، ئەو مەنهەجەی کەبەکاردەهێنێ مەنهەجێکە کوالێتەکەی باشە لەڕاکێشان و کۆپی کردندا، کە هەندێك قوتابخانە دەبینی مەنهەجەکانی زۆر ڕێك و پێکە، لەئاستێکی باشدا ڕکێشراوە، هەندێك قوتابخانەی تر هێشتاکە ڕەش و سپییە، قوتابخانەی نموونەیشە و پارەیەکی زۆریش وەردەگرێ، بۆیە ئیقتران بکرێ، یەعنی بڕی پارەکە ئیقتران بکرێ، بەشێواز یەکسان بێ بەو بڕە خزمەتگوزارییەی کە پێشکەش دەکرێ، سەبارەت بەوەی کە لیژنەی پەروەردە سیاغەی

کردۆتەوە لەخاڵی (9)دا دەڵێ (پرۆگرام و کتێبەکانی خوێندن و سەرچاوەکانیان بەڕاستی لەگەڵ ڕەچاو کردنی مافی خاوەنداریەتی)، ئەوە یەعنی دەستەواژەیەکی زۆر ناروونە، هەدەفەکە چییە لێی؟ لەوانەیە ئەو نەسە عەرەبییەکەی دابندرێتەوە زۆر گونجاوتربێ کە مەجالی ئەوەی تێدا نەبێ، خوێندنەوەی جیاوازی بۆ بکرێ، سەبارەت بەبڕگەی (ب ، ج) من پێشنیار دەکەم زۆر زەحمەتە بۆ ئەو لیژنەیەی کە هەڵسەنگاندن دەکا، چونکە مەسەلەی مۆڵەت فەترەیەکی قیاسی هەیە بۆ وەلامدانەوەی مۆڵەت، یەعنی بەچ بنەمایەك دەتواندرێ قیاسی ئەم دوو بنەمایە بکرێ کەتێیدا داڕێژراوەتەوە، لەخاڵی (ب)دا دەڵێ (پرۆژەکە لەگەڵ بەهای نیشتمانی و پرەنسیپی گشتی و تایبەتیە پەیڕەو کراوەکانی سیاسەتی فێرکردن ناکۆك نەبێت) ئەمە لەپراکتیکدا قیاس دەکرێت، ئەمە کە ئەم قوتابخانەیە کەلای داوە لەسیاسەتی تەعلیمی لەهەرێمی کوردستاندا یان پابەندە، لەبڕگەی شەشەمدا، لەماددەی شەشەمدا لەئەصڵەکە هاتووە دەڵێ (پێویستە کۆمەڵێك بنەمای ڕەگەز پەرستی تێدا نەبێت و حزب قوتابخانە نەکاتەوە)، خۆی بۆخۆی ئەمانە ئەم ئامانجە دەپێکێ، واتە لەهەمان شێوەش لەئامانجەکاندا ئێمە کۆمەڵێك سنوورمان بۆ داناوە، خاڵی (ج) بەهەمان شێوە دەڵێ (پرۆژەکە خزمەتێك پێشکەش بە ئامانجەکانی پەروەردەیی بکات بەجۆرێك کە توانای یارمەتیدانی هەبێت بۆ باشتر کردنی ڕۆڵی پەروەردەو فێرکردن)، چۆن قیاسی دەکا؟ خۆ ئەمە دەبێ ساڵێك ئەزموون بکات، بزانێ ئایا تەتەوری کردووە بە موئەسەساتی تەعلیمی، یەعنی ئیزافەیەکی هەبووە لەسەر ڕەوشی خوێندن لەهەرێمی کوردستاندا؟ ئینجا ئێمە دەتوانین ئەمە قیاس بکەین، بۆیە بڕوام وایە ئەمە دەمینێتەوە بۆ مەزاجی لیژنەی هەڵسەنگاندن کە مۆڵەتەکە دەداتن، قابیلی ئەوەیە کە خوێندنەوەی جیاوازی بۆ بکرێت، یەکێك دەڵێ بەشداری کردووە، یەکێك دەڵێ بەشداری نەکردووە، بۆیە لەمۆڵەتدا نابێ بنەمایەك هەبێ کە قابیلی قیاس کردن نەبێ، من پێشنیار دەکەم کە ئەم دوو بڕگەیە لابدرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

ئەڤین خان فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ڕەئی لیژنەی پەروەردەم، بەڕاستی داڕشتنەوەکەی ئەوان زۆر بەدەقیقی بەعیلمیانەوە هاتووە، بۆیە باوەڕ بکەن خاڵ بەخاڵ ئەگەر بیخوێنینەوە هەمووی موبەریریاتی خۆیان تەربەوی و نهێنی هەیە لەسەریان، تەنها من دوو ئیزافەم هەیە بۆیان، یەکەمییان ئەوەیە کەوا ئیلتیزام کردنی هەر لەشروتی قبولا ئیلتیزام کردنی ئەو قوتابخانە ئەهلییانە بەهەندێك مەواد کە ببێتە مەوادی ئەساسی لەقوتابخانە حکومییەکاندا دەخوێندرێ لەوێش بخوێندرێتەوە، وەکو هەرچەندە هەیە ئێستا هەندێکییان، بەلام هەندێکییان قوتابخانە ئەهلییەکان ئیلتیزامی پێوەناکەن، قوتابخانەکان هەندێ مەواد هەیە کە موقەرەرە، وەزارەتی پەروەردە ئیقراری کردووە کەوا بیخوێننەوە، بەلام لەبەر ئەوەی ئەوان ئیلتیزامی پێوە ناکەن، دەبینی لا بەلا هەندێك جار دەخوێندرێ، لەهەندێك جاریشدا ناخوێندرێ، بۆیە لەشروتی قبوولدا ئەگەر

ئێمە لێرە دانێین ئەوە دەبێتە مەرجێك لەسەریان، ئێمە دەبینین کە هەموو پەرلەمانتارە بەڕێزەکان ئێستا کە دەیڵێن جۆرە نیگەرانییەك هەیە لەلای ئێمە، کاتێ ئەمە شروتی قبوولە، بەڵام دەبینین قوتابخانە ئەهلییەکان ئەو شروتی قبوولانەیان پاش ماوەیەك پاشگەز دەبنەوە، یاخود بەکەیفی خۆیان گۆڕانکاری لەسەر دەکەن، هەرچەندە موشریفی تەربییەی هەیە، یاخود بڵێین چاودێری قوتابخانە ئەهلییەکان دەکا، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا دەبینین خروقات دەکەن، بۆیە ئەگەر بێت و ئێمە بێین چارەسەرێك بۆ ئەم حاڵەتە دابنێین ئەویش وای لێبکەین ساڵانە ئەم قوتابخانە ئەهلییانە بەپێی ئەم مەرجانەی بۆ ئیجازەکردن دیاریان کردووە، ئەگەر لەگەڵ خاوەنەکانی ئەو قوتابییانەی کەلەوێ دەخوێنن گرێبەستێك ئەنجام بدەن، یەعنی ساڵانە کەمن قوتابیم هەیە، منداڵم هەیە، دەچێتە ئەم قوتابخانانە کە خاوەنی منداڵەکەم، گرێبەستێك ئەنجام بدەم، گرێبەستێکم هەبێ، لەنێوان من و قوتابخانەکە، بۆ جێبەجێکردنی ئەو تەعلیماتانەی کە ئەوان، ئەو مەرجانەی کە لەئینجازەکردندا دایانناوە، من وەکو خاوەنی منداڵەکە ئاگاداری هەموو ئەو ئیجازانەم، ئاگاداری ئەو مەرجانەم کە بینیم یەکێك لەمەرجەکان کەلێرە بۆ ئیجازە دان بەقوتابخانەکە دراوە، ساڵەکە ئەو ساڵەی کە من قوتابییەکەم بۆی دەنێرم ئەگەر ئەو لەیەکێ لەمەرجەکانی پاشگەز بۆوە، یاخود خیلافێکی کرد، یاخود گۆڕانکارییەکی لەسەر کردن من وەکو خاوەن تەرەفی دووەم، گرێبەستێکم دەبێ لەگەڵ، من ئەو کاتە دەتوانم ئاگاداری وەزارەت بکەمەوە، یاخود من ئەزانم ئەو ئیجازەیە، یاخود ئەو مۆڵەتەی ئەو لەسەر ئەساسی چی وەرگرتووە، ئەو موخالەفەی کردووە، بۆیە ئەو کاتە زیاتر خەڵکەکە خۆشی دەبێ بەچاودێر، وەزارەی پەروەردەش لەو کاتەدا زیاتر ئاگادار دەبێت، بۆیە گرێبەست ببێ بەمەرجێك لەمەرجەکان، کە گرێبەست ببێ لەنێوان تەرەفی دووەم و تەرەفی قوتابخانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاك کاروان فەرموو.

بەڕێز کاروان صالح احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان، من پێموایە ئێمە هەندێك تێکەڵ و پێکەڵی لەموناقەشەکاندا دەکەین، ئێمە هەندێجار قوتابخانە ئەهلییەکان لەگەڵ قوتابخانە حکومییەکان بەتێکەڵی باس دەکەین، قوتابخانە حکومییەکان تەئمینە لەلای حکومەتەوە، سەرپەرشتی دەکرێ، چاودێری دەکرێ، دەپارێزرێ، بەهەموو شێوەیەك چاودێری دەکرێ، بۆ قوتابخانە ئەهلییەکان لەهەموو دونیا واباوە ئەوە ڕەچاو دەکرێ کەتۆ لەبەرامبەرت بڕێك پارە کە هاووڵاتی منداڵەکەی خۆی دەنێرێتە ئەو قوتابخانەیە، ژیانی ئەو قوتابییە لەهەموو ڕووەکانییەوە زامن دەکرێ لەو قوتابخانەیەدا، لەبەرامبەر پارەکەدا، لەڕووی خواردنەوە، لەڕووی سەلامەتییەوە، لەڕووی سەلامەتی گیانی و جەستەیشەوە، بۆیە ئێمە پێویست دەکا لەو ماددەی (شەش)ە، کەباسی مەرجەکان و هەندێك لەئامانجەکان دەکا، پێموابێ شتێك زیاد بکرێ یان تێکهەڵکێش بکرێ لەگەڵ ماددەیکی تر، ئەویش ئەوەیە (

لەسەر لایەنی دامەزرێنەر، تەبیعی یان مەعنەوی دەستەبەری سەلامەتی گیانی خوێندکاران و سەلامەتی تەندروستی بەپێی ستانداردی نێودەوڵەتییەکان کە قوتابخانە ئەهلییەکان لەحەرەمی قوتابخانەکە پەیوەستدارن بەپاراستنی گیان و سەلامەتی تەندروستی بۆ خوێندکاران)، ئەوەیان لەهەموو قوتابخانەکانی دونیا ئەهلییەکان منداڵ هەندێکییان لەدەرگای ماڵ دەیبا هەتا دەیهێنێتەوە دەرگای ماڵ، هەندێکیشییان لەناو حەرەمی قوتابخانەکە هەتا لەسەفرەکانیش، ئێمە دەبێ لەو یاسایە بەراستی ئەو مەسەلەیە یەکلا بکەینەوە، خاوەنی پڕۆژە دەبێ تەئمینی ژیانی ئەو خوێندکارە بکات، ئێستا قوتابخانەیەکی ئەهلی هەیە، لەتەنیشتی بینا دەکرێت، قوتابخانەکە چەند ڕۆژێك ئیزنیان داون نەوەکو بینایەکە بڕوخێ، لەهەولێر، باشە کێ تەئمینی ژیانی دەکا؟ ئەگەر حکومەت بەرپرسیار نەبێ لەقوتابخانە ئەهلییەکە، خۆ نابێ خاوەن پڕۆژەکە، دامەزرێنەری ئەو پڕۆژەیە بەرپرسیارەتی تەئمینی حەیات بێ؟ سەلامەتی و ژیانی و جەستەیی و سەحی و هەموو لایەنەکانی قوتابخانە بگرێتە ئەستۆ، بۆیە من پێشنیاری ئەوە دەکەم هەردوو لیژنەی تایبەت، ئەو مەسەلەیە بەنەزەری ئێعتیبار وەربگرن، چونکە لەهەموو دونیا قوتابخانەی حکومی حکومەت سەرپەرشتی دەکاتن، دەیپارێزێ، بەڵام قوتابخانەی ئەهلی بەپێی یاسا، بڕگەیەکی یاسایی زەمانی حەیاتی خوێندکاران لەڕووی خواردن، لەڕووی تەندروستی، لەڕووی گیانی، باشە بەیانی، دوو بەیانی قوتابخانەیەك کەوت کێ بەرپرسیارە؟ ئایا خاوەن پڕۆژەکە تەئمینی حەیاتی ئەو خوێندکارە دەکا؟ ئەگەر لەخوێندگایەك قوتابییەکان تووشی نەخۆشییەکی، پەتایەکی سەیر بوون، کێ بەرپرسیارە؟ ئەگەر خواردنێکی پیس، تەسەمومێك بوو لەقوتابخانەکە کێ بەرپرسیارە؟ ئەگەر لەڕووی سەحی، سەرما، گەرما هەموو لایەنەکانی بۆ زامن نەکرێ کێ بەرپرسیارە؟ چونکە ئەو بەپارە دەخوێنێ، نەك حکومەت ئەرکەکەی بگرێتە ئەستۆ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

هاژە خان فەرموو.

بەڕێز هاژە سلیمان مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا من لەڕاستیدا لەگەڵ لابردنی ئەو ماددەیەم، چونکە ئەو ڕێنمایانە دەکرێ، ئەو سەڵاحیەتە بدرێت بەوەزارەتی پەروەردە، کەوەکو ڕێنمایی دەریان بکات، چونکە ئەوە وردە کارییە، بەڕاستی لەناو یاسادا وابزانم زۆر ئەوە نییە، یەعنی زیاتر ئەو ڕێنماییە لەلایەن وەزارەتی پەروەردەبێت، تەفاسیل باسی بکات باشترە، بەڵام ئەگەر هاتو ئەوە نەکرا منیش پشتگیری لەپێشنیارەکەی کاك کاروان دەکەم، بەڕاستی لێرە بەهیچ شێوەیەك باس لەنیزامی خواردن نەکراوە، کە زۆر گرینگە، بەتایبەتی ڕەوزەکان کەخواردنیان پێدەدرێت، زۆرجار لەزۆربەی قوتابخانەکان یەعنی مەرجی تەندروستی تێدا نییە، کەئەوە زۆر گرینگە، هەروەها مەسەلەی پاراستنی سەلامەتی کە ئەمەش دووو خاڵی گرینگە، ئەگەر بێین لەناو قانونەکە هەبێت، بەهەمان شێوەی هاتوچۆیەکە ئەویش زۆر گرینگە کە هەبێت، ئەگەر لەناو قانونەکەبێت یان

بەشێوەی ڕێنمایی بێت لەوەزارەی پەروەردە دەردەچێت، دەربارەی خاڵی (2) کە باسی لەوە دەکات بەعەرەبییەکەی (المشروع لايتعارض) من پێموایە یەعنی بەوشێوەیە نابێت، دەبێ بنووسرێت (يجب ان لايتعارض المشرع القيم الوطنية) یەعنی بەو شێوەیە دابڕێژێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک ئارام فەرمووو.

بەڕێز ايوب نيعمت قادر (ئارام):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیارم ئەوەیە ئەو ماددەیە بەتەواوەتی ئیلغا بکرێت، لەبەر ئەوەی کە ئەوە ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردەیە، زۆربەی زۆری ئەو خاڵانە هەر لەڕێنمایەکاندا هەیە، یەعنی دەتواندرێ لەڕێنمایەکاندا جێگەی بکرێتەوە بەڕاستی، ئەوە خاڵێك، ئەگەر بێت و ئیلغا نەکرێت هەندێکیشی زیادە، خاڵی یەکەم (دیاری کردنی ئامانجی گشتی و تایبەتیەکان)، لەخاڵی ماددەی پێشوودا باسمان لەوە کرد کەدەبێ ئەم پرۆژەیە پەیڕەوێکی ناوەخۆی هەبێ، پەیڕەوی ناوەخۆدا بەدڵنیایەوە ئامانجەکانی تێدایە، سەبارەت بەقیستی بڕی خوێندن ساڵانە دەگۆڕێ، گرێبەستێکە لەنێوان قوتابی و خوێندنگاکەدا، ئەوەش ناکرێ لەوێ دابێت، خاڵێکی گرینگتریش هەیە، خاڵی (ب) کە باس لەپرۆژەکە لەگەڵ بەهای نیشتیمانی و پرەنسیبی گشتی و تایبەتی پەیڕەوکراوەکانی سیاسی فێرکردن ناکۆك نەبێت، ئێستا قوتابخانە هەیە لەهەرێمی کوردستاندا کە لەگەڵ سیاسەتی پەیڕەوکراوی هەرێمی کوردستاندا ناگونجێ، واتە سیستەمی خوێندنەکەی جیاوازە، کە ئێمەش لەئامانجەکان باسمان لەوە کردووە کە ئەبێ بوار بدەین بەو قوتابخانانە کە سیستەمەکانیان جیاوازە، لەکاتێکدا سیستەمەکان ئەوەیان سەلماندووە کە ئیستیفادەی هەیە، بۆ نموونە لەهەندێ وڵات تەمەنی خوێندن (5)ساڵە، لەهەندێ وڵات سیستەمی وانەکان کەمترە، ماددەکانی جیاوازترە، لەبەر ئەوە من دەڵێم ئەوە هەر ناکۆکە لەگەڵ ئەصڵی پرۆژەکە و پێموایە تەنها ئەوە بمێنێتەوە، پرۆژەکە لەگەڵ بەهای نیشتیمانی ناکۆك نەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆکی پەرلەمان:

سمیرە خان فەرمووو.

بەڕێز سميرە عبدالله اسماعيل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەر وەکو برادەرانم پشتگیری کاك ئارام و کاك کاروان دەکەم، کە ئەو ماددەیە بەڕێنمایی وەزارەت، بەڵام لەگەڵ ماددەی (7 و 8)ش تەقریبەن ئەوانیش هەر تەعلیمات و ڕێنمایی وەزارەت دەگرێتەوە، ئەگەر بکرێ ئەوانە بەیەك ڕێنمایی دەربچێ ئاسانتر دەبێ و زیاتر بەگرەوتر دەبێ، بەڵام ئەگەریش بواری جێ بەجێکردنی نەبوو فەقەرەی (هـ) (شروط القبول ونسبته الكثافة والحد الاقصى للقبول) (للقبول) ببێتە (للاستيعاب)، دیسان لە (ك) (طرق واساليب التدريس ونوعية المدرسين والمديرين) لەباتی (نوعية) ببێتە

(كفاءة المدرسين والاداريون وجنسياتهم) هەر لەهەمان كات حەزم دەكرد فەقەرەيەكى تريش ئيزافە بكرێ، ئەگەر (المنشأت والمرافق التعليمية والصحية والاجتماعية للمدرسة)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل / سەرۆكی پەرلەمان:

كاك حەمە سعيد فەرموو.

بەڕێز حەمە سعيد حەمە علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوەدام ئەم ماددەیە كە ماددەی (6 و 7 و8)ی پرۆژەكەیە، كەئێستا ماددەی چوارە، (7 و 8)ی لەگەڵدا لابچێت، ئەم ماددەیە پێویست ناكا، جارێ بۆچی (7 و 8) پێویست ناكا؟ (7) لەبەر ئەوەی بەڕێنمایی جێ بەجێدەكرێ گواستنەوە، (8)یش لەبەر ئەوە بە ڕێكەوتنی نێوان دوو كەس نابێ قوتابخانە دروست بكرێ، هەر بەیاسا دەبێ ئەمە دروست بكرێ، ئەوە بۆ لابردنی ماددەی (7 و8) ئەو ماددەی كە ئێستا ماددەی چوارە، من پێموایە زۆربەی زۆری تەفاسیلی چۆتە ناو تەفاسیلێكەوە كە بەتەعلیمات چارەسەر دەكرێ بەڕاستی، بۆنموونە بڕی ئەو ڕەسمەی كەوا وەردەگیرێ و شەرتی قەبوول و ئەساسی ناجیح بوون و شەهادە چۆن دەدرێ و چۆن نادرێ، ئەوە تەفاسیلێكە من پێموایە، هەروەها نیزامی موقتەرەح كە ئەڵێ بۆ ئیدارە لەنیزام داخیلییە، ئەهدافەكان دیسان لەنیزام داخیلیدان، بۆیە من پێشنیار دەكەم ئەمانە تەفسیلن، چۆتە ناو تەفاسیلێكەوە كە بەتەعلیمات یان بەڕاستی بە نیزام داخیلی چارەسەر دەكرێ، هەندێكی بەتەعلیمات، هەندێكی لەنیزام داخیلییە، خاڵێكی تر بەنیسبەت ئەوەی دەكرێت كە ئەم قوتابخانە ئەهلیانەی كە ئێستا هەن، بەڕاستی سەرپێچی یاساییان زۆرە وەكو ئەوەی كە باسكرا، بە ئارەزووی خۆیان ساڵانە پارە لە قوتابی وەردەگرن و، بە ئارەزووی خۆیان مەساریف لەسەر قوتابی و، چۆنیەتی دەرس وتنەوەو مەنهەجیان، ئەو نایاساییانەی كە جەنابی وەزیریش خۆی تەئكیدی لێ كردەوە، من ئەو پرسیارە دەكەم بۆچی تا ئێستا بەدواداچوون نەكراوە؟ بۆ چاودێری نەكراوە؟، بۆ ئیجرائات نەكراوە؟ كە ئەو هەموو خەلەلە هەیە كە شەونم خان باسی كرد، ئەو خەلەلانە وایە كە شەونم خان باسی كرد؟ بەلاَم بەدواداچوون و لێپێچینەوەو لێپرسینەوە بۆ نیە؟ سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكی پەرلەمان:

دكتۆر سەروەر فەرموو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من وێڕای ئەوەی لەگەڵ ئەوەدام ئەوەی لیژنەی پەروەردە، كە ببێت بە ئەساس و بەوجۆرە بێت، بەلاَم چەند خاڵێك هەیە ئەگەر وەكو تێبینی بتوانین ئیضافەی بكەین یان پێویستی بە ڕوونكردنەوەی زیاتر هەبێت، سەبارەت بە خاڵی دووەم ئەوەی كە لە لیژنەی پەروەردە ئێمە ئامادەمان كردووە، دەڵێ سوودی پەروەردەیی و كۆمەلاَیەتی و ئابووری هەبێت، ئێمە هەندێك حاڵەتی ترمان هەیە بۆ نموونە پەیمانگامان

هەیە هونەری لێ دەکرێتەوە، ئایا پەیمانگایەکی هونەری سوودی کۆمەڵایەتی و ئابووری و پەروەردەییە یان دەکەوێتە بوارێکی ترەوە؟ ئایا پێویست دەکات ئەو وشەیەی بۆ زیاد بکرێت؟ چونکە بەپێی ئاگاداری ئێمە چەند داخوازیەك هەیە، کە دەیانەوێت پەیمانگای هونەری بکەنەوە لێرە لە بواری ئەهلی دا، سەبارەت بە، سوودی ئابووری هەبێت؟ وەڵلا نەك هەر وەکو شەخسەکە وەکو دامودەزگاش بتوانرێت بەکاربهێنرێت لەمەدا، بەڵام مەسەلەی هونەریەکە لەوانەیە هیچ سوودێکی ئابووری نەبێت، بڕی ئەو ڕەسمەی لەبڕی خوێندنی ساڵانە لە بەخێوکارانی قوتابی وەردەگیرێت، من وێڕای دووپات کردنەوەی ئەوەی هاوڕێیانم شەونم خان و کاك حەمە سعید باسیان کرد، لێرەدا پێویستە بەڕێز جەنابی وەزیر کە لێرەیە ئەمە دەست نیشان بکرێت، ئەگەر بێت و زیادیش بکرێت ساڵانە، بەڵام زیاد کردنەکە ناکرێت، من بێم منداڵەکەم لەوێ دانێم گرێبەستێك بکەم ئەمساڵ، بەڵام ساڵی داهاتوو زیادی بکات، ئەمە کێشەیەکە لە هەموو قوتابخانەکاندا هەیە، دەکرێت ساڵانە بەپێی ئەو بارودۆخەی کە دەگۆڕێت بواری ئیقتصادی گۆڕانکاری بەسەر دادێت زیاد بکرێت، بەڵام ناکرێت بۆ کەسێك کە گرێبەستی کردووە بگۆڕێت، بۆئەوەی دواتری ئاساییە کەسێك ئارەزومەندە بۆخۆی منداڵەکەی دەبات بۆ ئەوێ یان نایبات، بەڵام بۆ ئەو گرێبەستانەی کەوا کراون ناکرێت بگۆڕێن، ئایا زیاد بکرێت ئەمە کێشەیەکی گەورەیە چۆن دەکرێت موعالەجە بکرێت؟، لەو خاڵەی کە پرۆژەکە لەگەڵ بەها نیشتمانی و پرەنسیبە گشتی و تایبەتە پەیڕەو کراوەکانی سیستەمی فێرکردن بگۆڕێت، بەڕێزان ئێمە هەندێك لەو قوتابخانانەی کە ئێستا هەمانە ناگونجێن، بۆ نموونە لە سیستەمی پەروەردە لەلای ئێمە ئەوەیە کە کچ و کور تێکەڵ بکرێت، بەڵام هەندێك لەو قوتابخانە تایبەتانە، ئەهلیانە، ناحکومیانە هاتوون ناچاریان کردوون لێکیان جیاکردوونەتەوە، ئایا هەڵوێستی وەزارەت چی دەبێت بەرامبەر ئەوە؟ چونکە هەندێکیان بەپێی سیستەمی نێودەوڵەتین، چونکە کێشە دروست دەبێت لەمەدا بەپێی سیستەمی نێودەوڵەتی، هەندێك پێوەری تایبەت بە خۆیان هەیە چ لە مەسەلەی جیاکردنەوەی کچ و کوڕ ئەوەی کە دەیبینین لێرە لە کوردستان هەندێك قوتابخانە هەن، چ لە مەسەلەی تەمەن و وەرگرتنیشیان کە دەڵێت لەگەڵ ئەمەدا بگونجێت، چۆن دەگونجێت؟ لە هەندێك لەو قوتابخانە نێو دەوڵەتیانەدا بەپێی تەمەن وەردەگیرێن، منداڵەکە تەمەنی شەش ساڵە لە پۆلی یەك دادەنرێت، تەمەنی هەشت ساڵە لە پۆلی سێ دادەنرێت، بەڵام لەوەیە لە قوتابخانەیەکی حکومیدا ئەگەر کەوت بێت ناچێتە ئەوێوە، ئەمە چۆن دەکرێت ڕێکی بخەین؟ چونکە دەبێت تایبەتمەندی قوتابخانە نێودەوڵەتیەکان لەبەر چاو بگرین، کاتێك دەڵێن قوتابخانەی نێودەوڵەتی چۆن بڕوانامەکەی لێرە دانپێنراوە دەچێت بۆ وڵاتێکی تریش بەهەمان شێوە دانپێنراوە، بەڵام ئەگەر بێت و سیستەمەکەیان بگۆڕن کە لەدوای هەندێ خاڵی تر، لە مەسەلەی مەنهەجیشدا دێینە سەری زیاتر بار قورس کردنیان، سەپاندنی هەندێك پرۆگرام بەسەریان دا ئەمە چۆن دەکرێت؟ دەبێ ئێمە هاوسەنگیەك لە نێوان ئەوە ڕابگرین، هەم لەگەڵ بارودۆخی وڵاتی خۆماندا بگونجێت، هەم ئەو قوتابخانەیەش ئەو ئەساڵەتەی خۆی لە دەست نەداتن، ئەو پێوەرانەی کەوا هەیەتی، زۆر سوپاس خاڵەکانی تر هاوڕێیانم باسیان کرد.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكی پەرلەمان:

كاك شڤان فەرموو.

بەڕێز شڤان احمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پێم وایە ئەم ماددەیە شتی زۆر موهیمی تێدایە حەقەتەن، بەس دیسان دەڵێم ئەو ماددەیە ئیحاتەی هەموو شروتەكانی مەنحی ئیجازە ناكاتن، بۆیە لە یاساشدا ئەو درێژدادڕیە، ئەو تەفاسیلانە لە یاسادا زۆر موستەحەق نیە، ئەگەرچی زۆرجار خۆ فەرز دەكاتن، بەڵام من دەبینم لێرەدا ئەو فەرزە وانیە، كە نەكریّ بە ڕێنمایی وەزارەت دەربچێتن، ئەگەر بە ڕێنمایی وەزارەت دەربچێت من تەسەور دەكەم زۆر شت هەیە، كە زۆر لە خوشك و برایان باسیان كرد كە لێرەدا نەهاتووە، دەبێت ئیضافە بكرێتن، تەبیعی ئەمە یاسایە دەبێت ئەگەر تێدا نەهات بێتن دەبێت تەعدیل بكرێتن، تەعدیلی یاساش عەمەلیەكی ئاسان نیە بۆ ئێمە، بۆیە من پێم باشە هەر بەیەك خاڵ بە ڕێنماییەكی وەزارەت مەنحی ئیجازە بداتن بە لەبەر چاوگرتنی هەموو لایەنەكانی پێدانی مەنحی ئیجازە ئەمە ئەوە، ئەگەر دەنگی نەهێنا كە ئەو ماددەیە بەوشێوەیە بێتن، بڕگەیەكی تری چوارەم بۆ ئیزافە بكرێتن لە ئاخیر، بۆئەوەی وەزارەت موقەیەد نەكەین تەنها بەو خاڵانەی كە تێدا هاتووە، چونكە بە تەئكید لە نەتیجەی تەتبیقی عەمەلی وەزارەت لە ئێمە باشتر دەزانێت، یەعنی شتی نویّ دێتە پێش شتی تازە دێتە پێش، من پێم باشە ئەگەر دەنگی نەهێنا بڕگەی چوارەم لە ئاخیریدا بۆ ئیضافە بكرێتن، هەر مەرجێكی تری تازەی پێویست بۆ پێدانی ئیجازە لەلایەن وەزارەتەوە، بۆئەوەی وەزارەت موقەیەد نەكەین بە تەنها بەو شروتانە، چونكە ئەو وەختە وەزارەت موقەیەد دەبێت و هیچی پێناكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكی پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو بۆ خوارەوە قسەكانی خۆت بكە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، من ویڕای پشتگیریم لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە، خوازیارم ئەو خاڵانە وەك خۆی لەناو یاساكە هەبێت، بۆئەوەی قوەتی قانونی زیاترە لەو قوەتەی كە بە تەعلیمات دەردەچێت، بەڵیّ ئێستا تەعلیمات هەیە، بەڵام لەگەڵ بوونی ئەو تەعلیماتەدا ئاخۆ پێشێلكاری نیە لە تەعلیماتەكەدا؟ بۆیە من پاڵپشتی ئەوە دەكەم كە ئەم خاڵانە وەك خۆی بمێنێتەوە، چۆن لە یاساكە هاتووە لەبەر قوەتی قانونی ئەو یاسایە (ماعدا) یەك خاڵ نەبێت، كە دەبێت ئێستا چارەسەرێكی بۆ بدۆزینەوە، میقداری رسومی (الرسوم المأخوذة من الطالب نفسه او من اوليائه)، هیچ ئیلتیزامێك نیە سەبارەت بە تەحدیدی رسوم ساڵی خوێندن هێشتا تەواو نەبووە، قوتابخانەكان لە مانگی سیّ دا زەغتێكی زۆر دەخەنە سەر قوتابیان، هێشتا دەرنەكەوتووە منداڵەكە دەردەچێت یان دەرناچێت، هێشتا هیچ شتێك ڕووی نەداوە كە

ئاخۆ تەزەخوم دروست بووە لە عوملە یان دروست نەبووە؟ هیچ شتێك ڕووی نەداوە یەكسەر لە مانگی سێ دا دەیكەنە سەر دایك و باوكەكان دەڵێن ئەگەر لە كۆتایی سێ دا پارەكە نەهێنی غەرامەت هەیە، كە ئەویش زیادكردنی 200 دۆلارە هەندێكجار 100 دۆلارە، ئەگەر لەو ماوەیە نەیهێنی باشە ئەوە ئینسانە، بەڵكو لەو ماوەیە نەیتوانی پارەكە دابین بكات ئەمە یەك، بەشكو منداڵەكەی دەرنەچوو، ئەوە بوو بە پاڵنەرێك بۆئەوەی ئەو دایك و باوكە منداڵەكە دەربێنن لەو مەكتەبە، بیگوازنەوە، ئەو دەڵێت ئێمە عیلاقەمان نیە لە مانگی سێ منداڵەكە دەربچێت دەرنەچێت، لەو قوتابخانەیە بمێنێتەوە یاخود نەمێنێتەوە تۆ دەبێت پارەی خۆت بدەی، دەركردنی ئەم یاسایە لەخۆڕا نەهاتووە لە ئەنجامی بەدواداچوون هاتووە و، ئەنجامی بەدواداچوونی دەقیق لەلایەن لیژنەی پەروەردەوە بە هەموو ئەندامەكانیەوە، كە ڕۆژانە ئێمە خەڵك گلەیی هەبووەو هاتووەتە لای ئێمە و لە مەناهیج دا گلەیی هەبووە، هاتووەتە لای ئێمە، لە ئیمتحانات و تەقیم و تەقویمدا گلەیی هەبووە هاتووەتە لای ئێمە، قوتابخانە هەیە لەگەڵ تەسجیلی منداڵەكەت لەگەڵ ئەوەل ساڵدا بۆ هەموو منداڵێك لەگەڵ پارە وەرگرتنەكەدا پارەی سپلیتی لێ وەردەگرن، ئەگەر بە حیسابی ئەو تەلەبانەی هەبێت كە ئێستا هەیەتی 1500 تەلەبەی هەیە، دەبێت 1500 سپلیتی لەو قوتابخانەدا هەبێت، سپلیتی تێدایە لە پۆلەكاندا بۆ قوتابیەكانی داناگیرسێنن، من دەمەوێت ئەمانە نەمێنێت بۆیە دێم ئەو وردەكاریانە هەمووی دەڵێم نابێت بە تەعلیمات دەربچێت دەبێت نەسی قانونی هەبێت، بۆئەوەی كەی كە لە دەرەوەی ئەو قانونە جووڵایەوە من موحاسەبەی بكەم، بۆیە من پشتگیری لە مانەوەی ئەو خاڵانە دەكەم وەك خۆی، بۆئەوەی بە شێوازێكی یاسایی بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

زۆر زۆر سوپاستان دەكەم، ئەز دگەل هەندێمە تشتی نە زەروری بیتن ئەوی دی بچیتە تەعلیمات، تەعلیمات برونە پتریا تێدا گۆڕانكاریە ساڵانە دیف پیڤا دێتە كرن، ئەما تشتی زەروری وەكو سۆزان خان ئیشارەتی پێدای، كە بنەمایەك قانونیانە قوەتێ پەیدا بكاتن بمینن دروستە، وەكو دیف چونەك من گەل كریە و ڕوونكرن، بەری نوكە ڕاستە تەنسیبا مامۆستا بۆ قوتابخانە هەتا نوكە بەشەك ماینەوە، مە تەعلیماتێت داینە وان، ئەز بێژم دوماهیكا وی پرۆژێ تێدا، چونكە پاش مامۆستایێ حكومەتێ ناچیتە قوتابخانێت ئەهلی، وەكو شێوازەكی تەعین عالەمێ دانای، كو چ موشكیلە نەمینێت، ئەو قانونە خلاص بیت موشكیلە نامینیت، یا هاتیە چارەسەر كرن، دوماهیكێ چ مستەوای قوتابخانەی ئەهلی نایێتە خارێ پشتێ ئەوە دێتە دانان، (مصاریف غیر منضورة) تەبعەن ڕاست بێژن ئەوە، بەری وێ گافێ، تەعلیماتێت ئەڤ ساڵە مە نەهێلاینە، ئەز تەسەور ناكەم كو پاش نوكە ئەم قەبیل بكەین، ئەما سۆزان خانێ بەحس كریە سپلیتێ زێدەو تەبەروعات و زكاتێ بینن، ئەوە هەموو زاهیریەن ئیحتیمال هەبوو،بەس دگەل ئەڤ ساڵا

خيندنێ ئەز متمانە كو نەماينە، موتابەعەكا جدى ژى مامۆستايێ دى گۆت تەبعەن هاتە كرن، بەلكو ئاخافتناوى ڕاست بى بۆ سالأچووى، بەس ئەڤ سالأ دێتە كرن ئەز بێژم، مەوزوعى زيادەى ئەسعار، كێشا قوتابخانێت ئەهليەو كێشا كوردستانێ كاملە، دەولەتێ دەرڤە نيزامەك هەى تەزەخوم وەكو توركيا ميسال، سالێ جارەكى دەركەوى، بێژنێ، حكومەت پابەندە هەندە سيعر زێدە بووى، نە موديرێ قوتابخانێ چيتن زێدە كەت، نەباب دچيت مەنعەك دانێ، ئەگەر وەنەبى ئەوە دبيتە موعالەجەك ل هەمى كوردستانێ، بەس ل ڤى دركێ تەعليماتا دێ موعالەجە كەم، هەتاكو عيلاجەك دێ، بەرنامجێ ب تايبەت، بەداخەوە هاتينە قەبيل كرن بەرى ڤێ گاڤێ، دەربارەى ئيختيلات، فيعلەن عەزل پەيدا بووى، ئەم دا تەعديل بكەينەوە، عيشق وەكو ئێكێ ب قوەترين قوتابخانەى ئەهلى ل كوردستانێ نيزام عەزلى تێدايە، هاتە قەبيل كرن و ڤێ گاڤێ تشتەكى گەلەك ب زەحمەتە، ئيحتيمالە چى ديكە ئيجازە ب ساناهى نەدەى، بەس نەهێلانا وێ زاهيرەكا گەلەك ب زەحمەتە، بەس واقيعەكێ بەرچاڤە، وەزارەتێ پەروەردە تووشى ئيشكال نەبى دوماهيكێ ئەم نەشێين حەل بكەين، هەر ئەوەندە ئەز دووبارە دەست خۆشى دكەم، ئەگەر هاتو تشتێ زێدە تێدانەبى وێ تەعليماتێ، پشتەڤانيا وێ پرۆژێ دكەم، گەلەك سوپاس.

بەڕێز د.ئەرسەلان بايز اسماعيل/سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتۆر عمر.

بەڕێز د. عمر حمدامين خدر(نورەدينى):

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانى پەرلەمان، دواى ئەم پێشنيار و بيرو بۆچوونە جياوازو باش و دەولەمەندانە، ئێمە هەندێك ڕوونكردنەوەو ڕەئى خۆمان بەو شێوەيەى خوارەوە دەڵێين، لەلايەن چەند بەڕێزێكەوە پێشنيارى ئەوە هات كە ڕێنمايى بێت يان مەسەلەن بە ماددەيەكى قانونى بێت، ئێمە پێمان وايە كە بەڕاستى ماددەكە بمێنێتەوە، چونكە ئەوانەى كە ئێستا لە ماددەى شەش وەكو لە ڕاپۆرتى ئێمەدا بۆتە ماددەى چوار داهاتوون، ئەمانە كۆمەڵێك بنەمان كە پابەندى قانونى لەلاى هەردوو تەرەف بەتايبەتيش ئەوانەى كە دەبنە خاوەن قوتابخانە و پەيمانگاى ناحكومى بەهێز دەكات، جگە لەوەش ئەم بنەمايانە حاڵەتى ئەو تۆيان تێدا نيە كە زوو زوو پێويستيان بە تەعديل بێت، سێ ئەصڵى ئەم قانونە بۆيە هاتووەتە ئاراوە، چونكە جۆرێك لە فەراغى قانونى هەبووە، بۆ ريكخستن و بۆ ئاراستە كردنى ئەم جۆرە قوتابخانەو پەيمانگايانە، كە لە وڵاتى ئێمە ئێستا هەن، چەندين نموونەشمان لەلايە ئيشارە بەوە بدەين كە فەراغى قانونى لە كوێدا هەبووە، دەرئەنجامى ئەو سێ ساڵەى بەدواداچوون و موتابەعە كردنى ئێمە، خاڵێكى تر ئەوەيە كە ئێمە لە كۆتايى ياساكەدا دەسەڵاتمان داوە هەم بە حكومەتى هەرێمى كوردستان، هەم بە وەزارەتى پەروەردە، كە بۆ هەندێك حاڵەت بۆ نموونە سەبارەت بە تاقى كردنەوەكان پێويستە سيستەمێكى بۆ دەربكرێت، بۆ حاڵەتەكانى تريش پێويستە وەزارەت ڕێنمايى بۆ دەربكات، بۆيە لە هەموو حاڵەتەكاندا دەركردنى ڕێنمايى بۆ دەوڵەمەند كردن و ئاسان جێبەجێ كردنى قانونەكە، ئەمە بۆ وەزارەتى پەروەردە هێڵدراوەتەوەو ئەم

دەرگایەیان لێ دانەخراوە، لەگەڵ ئەوەشدا ئیتر ئەوە بۆ بەڕێزتان بەجێ دەمێنێ، سەبارەت بە مەسەلەی رسومات ئێمە لەو ماددەیەی پەسەندمان کرد، مادده سێ لە بڕگە دوودا دەڵێین هەر گۆڕانکاریەك لەو قوتابخانەو پەیمانگایانەدا بکرێت دەبێت بە ڕەزامەندی وەزارەت بێت، یەکێك لەوانە ئەگەر گۆڕانکاری لە رسومات دا بکرێت، ئەوە دەبێت ئەم لایەنە واتە هەم قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکە پێشنیار بکات بۆ وەزارەت و، بە ئاگاداری وەزارەت ئەم گۆڕانکاریە ئەنجام بدات، سەبارەت بە مەسەلەی لە ڕاستیدا زۆر گرینگە کە ئێمە هەوڵ نەدەین ئەو جۆرە قوتابخانەو پەیمانگایانە زاڵ بن بەسەر حکومیەکاندا، هەدەفی ئەو قانونەش ئەوەیە لەڕاستیدا، بۆئەوەی تۆ رێکیان بخەی ئیلتیزاماتی قانونیان بۆ دروست بکەی، بۆئەوەی ئەم جۆرە ناهاوسەنگیەو، ئەو جۆرە نابەرامبەریە ئەصڵەن نەهێتە ئاراوە، بەشێوەیەك تەوجیهیان بکەین کە هاوسەنگی تێدابێت، سەبارەت بە پابەند بوون بە هەندێك وانە بە تەئکید ئەوە ڕاستە، بەڵام ئێمە لە راپۆرتی خۆمان دا هێناومانە دەڵێین دەبێ زمانی کوردی بخوێنن، پەروەردەی نیشمانی بخوێنن، ئاینیش بە ڕەچاوکردنی تەحەدوثی ئاینی لە هەرێمی کوردستان ئەوانە بەشێکن لەو سەوابتانەی کە پێویستە لەناو مەهەجەکە دا بخوێنرێت، لەگەڵ ئەوەی کە ئەو قوتابخانەیە بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی لەسەر مەنهەج دیسان پێویستی بە موافەقەتی وەزارەتی پەروەردە هەیە، خاڵێکی تر باسکرا کە خاڵی (ب- ج) نەمێنێت، لەبەرئەوەی قیاس کردنیان زەحمەتە، لەڕاستیدا تەبیعەتی ئەو شتە مەعنەویانە بۆ خۆی وایە، قیاس کردنیان زەحمەتە، بەڵام ئەو لەگەڵ ئەو داواکاریە ڕوونی دەکاتەوە کە خزمەتی پرۆژەکە چۆنە، چۆن دەیگونجێنێ لەگەڵ بەها نیشتمانیەکان؟ بەتەئکیدیش دوا بڕیار بۆ ئەو لیژنەیەیە یان بۆ ئەو دائیرە خاصەیە، کە وەزارەتی پەروەردە بۆ ئەم مەبەستە پێکی دەهێنێت، سەبارەت بە جیاوازی لەگەڵ ناکۆکی، بە تەئکید ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە جیاوازی دەبێت، بەڵام تەناقوز و ناکۆکی نەبێت، چونکە موئەسسەسەیەکی تەربەوی ئینتەرناشناڵ و نێودەوڵەتی هەیە، جۆرێك لە مەنهەجی خاصی خۆی هەیە دەیهێنێت بۆ ئێرە، ئەمە لە حاڵەتێکدا جیاوازی دەبێت لەگەڵ ئەو مەنهەجەی ئێمە لێرە دەیخوێنین، بەڵام ئەم جیاوازیە یەکەم نابێت تەناقوزی هەبێت واتە نابێت ناکۆك بێت لەگەڵ کۆمەڵێك شت کە ئێمە دەمانەوێت، دووش ڕەزامەندی وەزارەتی پەروەردەی پێویستە، بۆیە دەبێت جیاوازی بکەن لەگەڵ ئەوەی کە دەکرێت جیاوازی هەبێت، بەڵام نابێت ناکۆك بێ و نابێت تەناقوزی هەبێت، سەبارەت بەوەی کە مەسەلەی سەلامەتی تەندروستی بە تەئکید ئێمەش لەگەڵ ئەو فیکرەیەین شتێکی زۆر باشە، بەڵام ئێمە لە خاڵی 12 باسی چاودێری تەندروستیمان کردووە، دەکرێت بڵێین چاودێری تەندروستی و سەلامەتی تەندروستی، جگە لەوەی لە ماددەکانی دواتریشدا لەسەر ئەوەی کە چۆن ڕەچاوی بنەماکان و پێوەرەکانی تەندروستی دەکرێت، کۆمەڵێك بڕگەو بابەتمان هێناوە لە ماددەکانی دواتردا، هەندێك خاڵ سەبارەت بە مامۆستا باسکران ئێمە بەشێکی تایبەتمان لە راپۆرتی خۆمان تەرخان کردووە، بەشی پێنجەم مامۆستایان و کارمەندانی قوتابخانە و پەیمانگاکان لەوێدا باسی ئەوەمان کردووە، کە مامۆستا چۆن دادەمەزرێت و لەوێدا ئەو پرسانەمان هەموو جێ کردووەتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمان زۆر باسیان لەوە کرد، سوودی ئابووری بۆ کێیە؟ بۆ مەشروعەکەیە یان بۆ هەموو مەشروعێك لە هەرێمی کوردستان کە تەقدیم دەکرێت بە دەستەی وەبەرهێنان؟، بە هەرچی لایەنێك بێت دەبێت دیراسەی جەدوای ئیقتصادی بکرێت، جەدوای ئیقتصادی چیە؟ ئەم مەشروعە لەم شوێنەیەیە بۆ ئەم شوێنەم هەڵبژاردووە، بۆ ئەم مەشروعە، چەند کەس لێی سوودمەند دەبێت؟ ئایا ئەو قازانجەی کە دەکرێت بەشی تەغتیەی تەکالیفی مەشروعەکە دەکات؟ بۆئەوەی لە پڕ نەڵێت ئەوساڵێك بێت دایمەزراند بێت کابرا بڵێ من ئیفلاسم کردووە، هەرچەندە ئێمە موعالەجەی ئەو وەزعەشمان کردووە لە یاساکە، وتوومانە ئەگەر حاڵەتێکی وا ڕوویدا چ لایەنێك ئەم کارە سەرپەرشتی دەکات؟، جەدوای ئیقتصادی ئێستا بۆتە یەکێك لە بنەماکانی تەقدیمی هەموو مەشروعێك، پێش ئەوەی دەست بکرێت بە مەشروعەکە، بۆئەوەی بزانین چەند کەس تێدا تەعین دەبێ؟ چەند تەلەبە تێدا دەخوێنێت؟ بۆچی من مەسەلەن بڕیار دەدەم قوتابخانەیەك لە قەلادزێ بکەمەوە؟ دەتوانرێت ئەگەر کردمەوە لە قەلادزێ دەتوانم بەردەوام بم، ئایا خەڵکەکەی ئەو ناوچەیە دەتوانێت پارە بدات بۆ خوێندنی منداڵ لە ئەهلی دا؟ ئایا ئەو پارەیە لەگەڵ مستەوای مەعیشی ئەو ناوچەیە یەکی گرتووەتەوە؟ ئەمە جەدوای ئیقتصادیە، کە دەبێت ئێستا هەموو مەشروعێك هەیبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو پێشتر تەئیدی ئەوەمان کرد بوو، کە لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە دا هاتووە، هەڵبەتە بە ڕەچاوکردنی ئەو سەرنج و پێشنیارانەی کە ئەندامانی پەرلەمانیش، ئەوەی کە زیاد لە دوو ئەندام ئەگەر قسەی لەسەر کردبێت پێویستە بخرێتە دەنگدانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر.

بەڕێز عمر صدیق محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر بۆ تەئکید لەسەر ڕایەکەی کاك دکتۆر احمد، هەروەکو ڕەئی لیژنەی یاسایی دای، کە هاوڕاین لەگەڵ ڕاپۆرتەکەی لیژنەی پەروەردە، تەوزیحێك لەسەر ئەوەی کە هەندێك لە برادەران باسیان لەسەر ئەوە کرد،

کە ئەوە پێویست ناکات ئەم ماددەیە بمێنێت، پێویست دەکات بچێتە بابی تەعلیماتەوە بۆ وەزارەت، بەڵام بە تێڕوانینی هەندێك لە بڕگەکانی، ئەوە پێویستە بە یاسا بێت، ئێمە هەموو گفتوگۆکانمان، هەموو ئەو بەڕێزانە تەئکیدیان لەسەر ئەوە کردەوە، کە پێویستە ئەو قوتابخانانە زۆر تەنزیم بکرێن، زۆر ڕێك بخرێن، پاراستنی بەرژەوەندی منداڵەکانمان و خوێندکارەکانمان لەو قوتابخانانە پێویستە بە هەند وەربگیرێت، لە هەموو ناحیەکانەوە لە ناحیەی صەحی، تەربەوی، مەحافەزە کردنی سەرو ژیان و لەش و لاریان، مستەوای دیراسیان، چۆنیەتی شەهادە وەرگرتنیان، پارێزگاری مستەوای تەعلیمی و دیراسی لە ناوچەکە، بۆیە ئەوانە هەمووی گرینگ بوون، لەبەر ئەو گرینگیانە پێویستە ئەوە وەکو یاسا، بە یاسا بمێنێتەوە، من لەگەڵ ڕێزم بۆ جەنابی وەزیر و، هەر وەزیرێکی تری بەڕێز کە دێتە ئەو شوێنە، ئەو تەعلیماتە دەکەوێتە سەر ئەهوای ئەو وەزارەتە سبەینێ پێ دەچێت و، لەوانەشە هەندێکجار گۆڕانکاری لە تەعلیماتەکاندا بکرێت، چونکە تەعلیمات قابیلە لە وەزارەت دەرچێت، وەزارەتیش پێویست بەوە ناکات وەکو ئەو پرۆژەیە داوای تەعدیل کردنی بکات، ئەوە لەسەر وەزارەتە، بەڵام ئەگەر بوو بە یاسا، یاسا هێزی تەنفیزکردنی زەمانی زیاترە و، یاسا گۆڕانکاریەکەی ئەرکی پێویستی ئەوێ و گرانترە لەوەی کەوا هەموو ڕۆژێك ماددەکانی بگۆڕێت و، پێویستە ئەم خوێندنگایانە کە ئەوەندە گرینگن بۆ بەرژەوەندی منداڵەکانمان، ئەمە بکرێت بە یاسا ئەم ماددەیە، بۆئەوەی کەس نەتوانێت گۆڕانکاری لەو مەنهەج و دیراسەو پاراستنە بکات، ئیلا بە یاسا نەبێت، لە دەزگایەکی تەشریعی وەك پەرلەمان نەبێت، تەنها واریدە مەسەلەی ڕەسم وەرگرتن، لەبەرئەوەی موحتەمەلە ساڵێك بۆ ساڵێك گۆڕانکاری تێدا بکرێت، ئەمە دەکرێت وەزارەت بە تەعلیماتێك بە گوێرەی نرخ، بە گوێرەی عەرز و تەلەب، بەگوێرەی کردنەوەی مەکتەبی زۆر، بەگوێرەی مەرحەلە دیراسەکان تەحدید بکات، کە باقی تری پێویستە وەکو خۆی بمێنێتەوە، ئەمە بەنیسبەتی سەلامەتی منداڵەکان، ڕاپۆرتەکە باسی لە سەلامەتی صەحی کردووە، باقی تری سەلامەتی گیانیان دەکەوێتە سەر عیلاقەیەکی عەقدی بەگوێرەی قانون، ئەمە عیلاقەی عەقدیە لەنێوان باوك و ئەولیای ئموری تەلەبەکان لەگەڵ ئەو موئەسەسەی کە دەیبات بەڕێوە، هەر خوانەکات زیانێکی گیانیان بەر بکەوێت ئەگەر موتەعەمید بێت بە تەحسیل حاسل بەگوێرەی یاساوە ئەوە عیلاقەی عەقدیەو، ئەو مەکتەبە، ئەو کۆمپانیایە، ئەو شەریکەیە تەحەمولی مەسئولیەتیان دەکات، لەبەرئەوە پێویستە ئەم بڕگەیە بە یاسا دابڕێژرێت باشترە و هێزی یاسایی زیاتر دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا لیژنەی یاسایی ئێوە سوورن لەسەر ڕەئی خۆتان، کە ئەو ماددەیە ڕەت بکرێتەوە، فەرموو.

بەڕێز عمر صدیق محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە تەئیدی ڕایەکەی لیژنەی پەروەردە دەکەین و وەکو خۆی بمێنێتەوە، دەڵێین بڕگەکە لەناو یاسایەکە بێت، چونکە هێزی یاسایی زیاترە، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

دكتۆر احمد فەرموو.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەوەی كە لە دەقی پرۆژەكە، لە ئەصڵی پرۆژەكە هات بوو، ئێمە لەگەڵ ئەوە بووین ئەو ماددەیە گۆڕانكاری بەسەر دابێت، ئەوەی لیژنەی پەروەردە بكرێت بە ئەساس، یەعنی ئەصڵی پرۆژەكە چونكە ئێمە ئەصڵی پرۆژەكەمان كردوە بە ئەساس بۆ موناقەشە، دەبێت ئاماژە بدەین بە ئەصڵی ماددەكە، ئێمە لەگەڵ ئەوە داین ئەصڵی ماددەكە لابچێت، ئەوەی كە لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردە هاتووە جێگای بگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا دوا سیاغەتان چیە؟ بۆئەوەی بیخەینە دەنگەوە، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، هەر بەپێی ئەوەی كە وەك لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردەدا هاتووە، ئێمە ئەو ماددانەمان دەمج كردوە و، ماددەی حەوت بەجێمان هێشتووە، ماددەكانی تر كە لە دواوە هاتووە شێوازی ئەوەی ئەگەر هاتو قوتابخانەیەك بگوێزرێتەوە لە شوێنێكەوە بۆ شوێنێكی تر، ئەوە با بیگوازنەوە، ئاخر ئێمە چیمان كردووە هاتووین ئەو ماددانەمان بەوشێوەیە سیاغە كردووەتەوە بۆ دەنگدان، دوا سیاغە:

المادة الرابعة:

أ- یجب ان یتضمن الطلب المقدم الموضوعات الاتیة:

1- تحدید الاهداف العامة و الخاصة.

2- تحدید الجدوى التربویة و الاجتماعیة و التربویة للاقلیم للمشروع.

3- تحدید المصادر المالیة والطرف الداعم.

4- مقدار الرسوم الدراسیة الماخوذة من الطالب نفسه او من اولیاءه مقابل الخدمات المقدمة.

5- شروط القبول و نسبة واقصى حد له.

6- اسس النجاح و الرسوب و النظام العام الامتحان و التقویم.

7- اللغة الدارسة.

8- الخطة الدراسیة والمدة المقترحة على الحصول على شهادة النجاح.

9- المناهج والكتب الدارسة ومصادرها مع مراعاة حقوق الملكیة الفكریة.

10- الادوات و المستلزمات المهیأة المعدة حسب المراحل و النوع و اقسام الاختصاص.

11- طرق واساليب التدريس ونوعية المدرسين والباحثين الاجتماعين والنفسيين والمدراء وجنسياتهم.

12- المختبرات والمكتبة والقسم وقاعات الدراسة و تأمين الرعاية الصحية والنشاطات المتنوعة للمدرسة.

13- النظام المقترح لادارة المدرسة.

ب- يجب ان لايخالف المشروع مع القيم الوطنية والمبادىء العامة والخاصة المتبعة فى السياسة التعليمية.

ج- يجب ان يقدم المشروع خدمة للغايات التربوية بحيث يكون بامكانة المساعدة فى تحسين دور التربية والتعليم او التجديد فى مجال ادارة المدارس وتقوية الشخصية والقنوات التربوية.

بەڕێز د. ارسلان بايز اسماعيل/سەرۆكی پەرلەمان:

مادەكەتان هەيە بيخوێننەوە، بەكورديەكەی فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامين خدر(نورەدينی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مادده چوارەم:

أ- دەبێت داواكارييە پێشكەشكراوەكە ئەم بابەتانەی خوارەوە لەخۆ بگرێت.

1- دياريكردنی ئامانجە گشتيی و تايبەتيەكان.

2- دياريكردنی سوودە پەروەردەيەو كۆمەڵايەتی و ئابووريەكانی پرۆژەكە.

3- دياريكردنی سەرچاوەی دارايی و لايەنی پشتيوانی.

4- بڕی ئەو ڕەسمەی لە بری خوێندنی ساڵانە لە قوتابی خۆی يان لە بەخێوكارانی وەردەگيرێت لە بەرامبەر ئەو خزمەتگوزاريانەی پێشكەشی دەكات.

5- مەرجەكان و ڕێژە و ئەوپەڕی ژمارەی وەرگرتن.

6- بنەماكانی دەرچوون وكەوتن و سيستەمی گشتيی تاقيكردنەوەو هەڵسەنگاندن.

7- زمانی خوێندن.

8- پلانی خوێندن و ماوەی پێشنيازكراو بۆ بەدەست هێنانی بڕوانامەی دەرچوون.

9- پرۆگرام و كتێبەكانی خوێندن و سەرچاوەكانيان، لەگەڵ ڕەچاوكردنی مافی خاوەندارييەتی فيكری.

10- كەرەستە و پێداويستی ئامادەكراو بە گوێرەی قۆناغ و چەشن و بەشە پسپۆرييەكانی وەرگرتن.

11- ڕێكار و شێوازەكانی وانەوتنەوە و جۆری وانە بێژان و توێژەرانی كۆمەڵايەتی و دەروونی و بەڕێوەبەران و ڕەگەزنامەيان.

12- تاقيگە و كتێبخانەو بەش و هۆڵەكانی خوێندن و دابين كردنی چاودێری سەلامەتی و تەندروستی و چالاكی جۆراو جۆرەكانی قوتابخانەكە.

13- سيستەمی پێشنيار كراو بۆ بەڕێوەبردنی قوتابخانەكە.

ب- پرۆژەکە لەگەڵ بەهای نیشتمانی و پرەنسیپە گشتی و تایبەتیە پەیڕەوکراوەکانی سیاسەتی فێرکردن ناکۆك نەبێت.

ج- پرۆژەکە خزمەتێك پێشکەش بە ئامانجەکانی پەروەردەیی بکات بە جۆرێك کە توانای یارمەتیدانی هەبێت بۆ باشترکردنی رۆڵی پەروەردە و فێرکردن یان بۆ نوێ کردنەوەی لە بواری بەڕێوەبردنی قوتابخانەکان و بەهێزکردنی کەسایەتی و کەناڵە پەروەردەییەکان رسوم کرا، (الماخوذة من الطالب نفسه أو من اولياءهم مقابل الخدمات المقدمة) جەنابی سەرۆکی پەرلەمان، رسوم ئەو رەسمانەیە کە دەوڵەت بە گوێرەی قانونی رسوم تەحدیدی دەکات، ئەمەی کە لە کۆمپانیایەکان وەردەگیرێ و لەم پرۆژانە تایبەتن، تەسمیەکەی ئجورە، پێویستە رسوم بکرێ بە میقداری ئجور.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئەوەی کە بە کوردی و عەرەبی خوێندرایەوە، بە ڕەچاوکردنی ئەو تێبنیەی لیژنەی قانونی، تکایە کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ دوو کەس لەگەڵ دانیە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر، د.دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 7

نابێ قوتابخانە لەو شوێنە بگوازرێتەوە کە مۆڵەتی لەسەر وەرگیراوە، تەنها لەدوای وەرگرتنی ڕەزامەندی وەزارەت نەبێ، بۆ ئەم مەبەستەش قوتابخانەکە دەبێ داواکاریەك پێشکەش بکات بە وەزارەت پێش دوومانگ بەلایەنی کەمەوە و تیایدا هۆکارە ئەرێنیەکان بخانەڕوو بۆ گواستنەوەی.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 7

لايجوز انتقال المدرسة من المكان الذى حصلت عليه الموافقة الا بعد اخذ موافقة الوزارة، ويجب ان تقدم المدرسة طلباً لهذا الغرض الى الوزارة، وذلك قبل شهرين اقل لتقدير تستعرف فيه الاسباب الاجابية لنقل.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە؟ فەرموو.

بەڕێز د. عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان، ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ئەم ماددەیە زیادە، چونکە لە شوێنی تر چارەسەرمان کردووە بە تایبەتی لە ماددە 3 لە برگەی 2 کە دەڵێین هەر گۆڕانکاریەك بکرێ دەبێ بە ڕەزامەندی وەزارەت بێ و ئەمە لە دەسەڵاتی وەزارەت دایە و بە ڕێنماییش ڕێك دەخرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر؟ فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد (وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

گواستنا قوتابخانەکی کێشەکا مەزنا هەی، نە وەسا بە سانایە، لبەرهەندێ پتر لسەر ڕاوەستن، یەعنی ل مەسیرێ قوتابیا دای وەختێ قوتابخانە نەقل بی و بچیتە ئەوێ، لازمە ژ بەرهەندێ دبێژم یا هاتیە چارەسەر کردن لدیف دا ئەڤ خاڵە ئەگەر بچیت ئەز دبینم باشترە، ئان پتر تەفاسیلێ باسی لێ بکەین، یەعنی گواستنا مەبەستی لە شارەك بچێتە شارەکی، لەگەڕەکێك بچێتە گەڕەکەکی چونکە ئەڤە مەوزوعەکی غامزە، گەلەکی وازح نینە تێدا، ئەگەر هاتو ل عاردەکی دی بە تەفسیلێ باس بکەنەوە، مەوزوعەکە گەلەکی موعەقەدە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی؟ فەرموو.

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی (وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەو هۆکارانەی کە بەڕێز جەنابی وەزیر ئیشارەتی پێیدا، ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی پشتیگری دەقی ماددەکەمان کردووە، وەکو لیژنەی یاسایی پشتگیری دەقی ماددەکەمان کردووە کە وەکو خۆی کە لە پرۆژەکە هاتووە بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە؟ فەرموو.

بەڕێز د. عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا گواستنەوە لەگەڵ ئەو حاڵەتەی کە ئەگەر قوتابخانەیەك یا پەیمانگایەك کە بە گوێرەی ئەم قانونە مۆڵەتی پێ دەدرێ دادەخرێ، چارەنووسی قوتابیەکانی لە ئایندەدا دیاریمان کردووە، کە بە هیچ شێوەیەك نابێ چارەنووسی ئەم قوتابیانە بە شێوەیەك بێ کە خوێندنیان لە کیس بچێ و بۆ ئەوە ئەمە گرەنتی کراوە، لە ئایندەدا دەیگەینێ کە ماددەکانی ئایندە دەخوێنینەوە، بەڵام ئەوەی دەیخوێنینەوە بەس لە گواستنەوە ئەوەیە کە ئەمە قوتابخانەیە لەم گەڕەکە دەچێتە ئەم گەڕەکە، لەم شارە دەچێتە ئەم شارە، پێمان وابوو ئەوە لە زمنی ئەو گۆڕانکاریانەدایە کە ئێمە دەسەڵاتمان داوەتە وەزارەت و ڕەزامەندی

وەزارەت بە گوێرەی ماددەی 3 بڕگە 2 ئەوان دەسەڵاتیان پێدراوە، ئەگەر پێشیان باشە مەسەلەن جەنابی وەزیر وەکو وەزارەت ئەم ماددەیە بمێنێتەوە، مەناعەتمان نیە بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا ڕای لیژنەی پەروەردە دەیەوێ ئەو ماددەیە ڕەد بکرێتەوە، لەبەرئەوە دەبێ ئەوە بخەینە دەنگەوە، چونکە ئەگەر ڕەد بکرێتەوە موناقەشەی ناکەین، ئێستا کێ لەگەڵ ڕای........ د.عمر فەرموو.

بەڕێز عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وتمان، بەڵام بۆ لەگەڵ ئەوە نەبووین؟ دوای گفتوگۆ و وەرگتنی مەسەلەن ڕەئی جەنابی وەزیر هەروەها لیژنەی قانونیش ئەگەر پێویست بکات بمێنێتەوە مەناعەتمان نیە ئێستا و لاریمان نیە لەوەی بمێنێتەوە، بەڵێ باشە ئەو ڕەئیەی خۆمان کە دەڵێ ئەوە ڕەد بکرێتەوە، ئێمە وەکو لیژنەی پەرورەدە سەحبی دەکەینەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

با بدرێتە دەنگدانەوە ، د.سەروەر فەرموو.

بەڕێز د.سەرومر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ماددەیە نە بەو شێوەیەیە کە لێرە پەسەند بکرێ و نە ڕەد کردنەوەشە، ئەوەی من تێبینی بکەم، ئەگەر بەڕێزان لەوێ سەیری بکەن، ئەمە لە شوێنی تر موعالەجە کراوە، ئێمە کێشەکەمان لەوەوە دەستی پێ کرد کە پێمان وابوو ئەمە دەبێ بە ئەساس و نەکرا بە ئەساس، لە شوێنێکی تر موعالەجە کراوە و دەکرێ بەو جۆرە قسەی لێ بکەین کە لەو شوێنەی کە دێت لەوێ گفتوگۆی لەگەڵ دەکرێ، لەگەڵ هەندێ ماددەی تر لێك دراوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا ئێمە پێمان باشە لیژنەی پەروەردە خۆیان ئەگەر دەگەڵ ئەوە دان ڕەد بکرێتەوە، وەکو لیژنەی پەروەردە، کە لیژنەی پەروەردە ئەو سێ یە نیە کە لەسەر سەکۆیەکە دانیشتوون، ئەوانەی تریش، سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر لەگەڵ ئەوە دان کە ئەگەر ڕەد بکرێتەوە، واتە یاسایەکە تەواو نیە، ئەو کاتە بە کەیفی خۆی خاوەنەکەی فوتابخانە لە گەڕەکێك دەیباتە گەڕەکێك، نەك لە شارەك بۆ شارەك، دەبی دیاری بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاکە حەمە فەرموو.

بەڕێز محمد شارەزووری :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمە لەماددەی 3 ئاماژەی سەریحی پێ دراوە و دەڵێ، گۆڕانکاری ڕیشەیی لە بڕگەی 2 پێویستە بۆ دامەزراندنی قوتابخانەی تایبەت و دەست کردن بە پرۆسەی خوێندن و ئەنجامدانی گۆڕانکاری ڕیشەیی تیایدا، داواکاری نووسراو پێشکەش بە وەزارەت بکەن، موعالەجە کراوە، بەڕاستی گۆڕانکاری ڕیشەیی گواستنەوەش دەکرێ لە گەڕکێکەوە بۆ گەڕەکێکی دیکە و لە شارێکەوە بۆ شارێکی دیکە، بۆیە منیش لەگەڵ لیژنەی پەروەردەم و پێویست بە موناقەشە ناکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من زۆر سوپاسی بەڕێز کاکە حەمە دەکەم، ڕێك ئێمە لە ماددەی 3 لە خاڵی 2 وتوومانە، لە کاتی دەست پێ کردنی خوێندن بۆ مەکتەبێکی تازە، یاخود ئەو (احداث تغيرات جذرية) یەکێك لەو شتانەی کە تەغیراتی جەزریە گواستنەوەیە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر، بە بێ تەڵەبی نووسراو تەقدیمی وەزارەت بکەن بۆ ئیستحساڵی موافەقە، یەعنی بە بێ وەزارەت نابێ، ئەوەش ڕایەکە بۆ ئەندامان دەگەڕێتەوە، ئەگەر پێیان باشە بمێنێتەوە، ئێمە لەو ماددەیە موعالەجەمان کردووە، ئەگەر بەڕێزان ئەندامانی لیژنەی پەروەردە، ڕێگەیان پێ بدرێ و ڕەئی خۆیان بدەن، وەك ئەندامی لیژنەی پەروەردە، چونکە ئێستا ئێمە هەرسێکمان لێرەین، با ڕەئی خۆیان بدەن و بمێنێتەوە یاخود نەمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

تکایە با لیژنەی پەروەدە قسە بکەن بزانین ئەوان ڕەئی خۆیان بنووسن، د. سەروەر فەرموو.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەم ئەوەی سۆزان خان ئیشارەتی داو هەم لە بەشی چوارەمی ئەوەی کە ئێمە ئامادەمان کردووە لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە دا بەشی چوارەم کە تەلاری قوتابخانەی تایبەت و پاشکۆکانی، لە ماددەی 16 هەم ئەمە جێی دەکرێتەوە، هەمان ئەو حاڵەتەیە، چونکە ئەمە پەیوەندارە بە بیناوە، بیخەینە ماددەی 16 و دوای خەین بۆ ئەو کاتە، چونکە لەوێ هەمان شوێنیەتی و هەمان تێکەڵ بوونە لەگەڵ ئەو بابەتە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە وەکو لیژنە فکرەی ڕێکخستنی قانونیانەی گواستنەوەی قوتابخانە ڕەد ناکەینەوە، بەڵکو دەڵێین عیلاجمان کردووە، هەر گۆڕانکاریەك ڕوودات دەبێ ڕەزامەندی وەزارەتی لەسەر وەربگیرێ، بۆیە گواستنەوەی قوتابخانەش دەچێتە ژێر ئەو عینوانەی کە ئەگەر گۆڕانکاریەك ڕووی دا پێویستە بەڕەزامەندی وەزارەت بێ، بۆیە ئێمە فکرەکە ڕەد ناکەینەوە، بەڵکو لەشێوەی ماددەیەکی سەربەخۆ دا دەڵێین لەبەرئەوەی چارەسەرمان کردووە لە دەقێکی تر و لە ماددەیەکی تر دا پێویستە لێرە دووبارە بکرێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاکە ئێستا عیلاج چیە؟، نەقلی بکەین بۆ ماددەیەکی تر؟ ڕەدی کەینەوە، موناقەشەی بکەین؟ بۆمان تەحدید بکەن، کاك عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لێرە فکرەکە ڕەد ناکەینەوە، بەڵکو پێویست ناکات لێرە دووبارە بکرێتەوە، بۆیە لەگەڵ ئەوە نینە ئەم ماددەیە لێرە دووبارە بکرێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاکە مەعنای وایە ئەگەر هەیە ماددەکە نەمێنێ، ئەگەر هەیە ماددەکە نەمێنێ، بەسەراحەت پێمان بڵێن، کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی کە کاك عمر نورەدینی باسی دەکات هەر تەغیرێ بەسەر قوتابخانەکان دا بێ جیاوازە بە قانونەن لەگەڵ هەر گۆڕانکاریەك و نەقڵ کردنێ لە شوێنێ بۆ شوێنێکی دیکە بێ، ئەوەی کە ئەو باسی دەکات لەو بڕگەیە ئەوەیە ناوی ئەم مەکتەبە و سیفەتی ئەو مەدرەسەیە شوێنی خوێندنەکەی و ئسوڵ و ئسوسی تەعلیمەکەی، ئەمە نەقڵ کردنەوەی یەعنی ئەم مەکتەبە بە هەموو دامودەزگایەکەوە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دیکە نەقڵ دەبێ، بۆیە ئەم ماددەیە پێویستە لێرە بمێنێ جەنابی سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

عظیمة خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەد لە سەد لەگەڵ قسەکەی کاك عمرم، چونکە بوونی برگەی 7 جێی خۆی هەیە لە یاسایەکە دا، من لەگەڵ مانەوەی دام.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی وابزانم بەڕوونی لە یاسایەکە بەم شێوەیە ئاماژەمان پێی نەداوە، بەڵام دەکرێ هەندێ مادده و برگە بدۆزینەوە کە بڵێین موعالەجەی ئەوەمان کردووە، بەڵام مادام دوو ڕەئی جیاواز هەیە و پێموایە هیچ ئەشکال نیە لەسەر ئەوەی کە ئەو ماددەیە هەبێ، هیچ زەرەری نیە و بەڕەئی من با هەبێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.احمد فەرموو.

بەڕێز د.احمد ابراهیم (وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە ئەگەر قسەیەکی قانونی بکەین بەڕاستی ئێمە کەلە سەرەتاوە لە کۆبوونەوەی ڕابردوو دەنگمان لەسەر ئەوە دا کە پرۆژە ئەسڵیەکە بکەین بە ئەساس بۆ موناقەشە، هەر ماددەیەك لیژنەی پەروەردە و لیژنەی یاسایی تەنها دەتوانن ڕەئی لیژنەی خۆیان بدەن وەکو ڕاپۆرتەکەی خۆیان، بەڵام ئەبێ ئەندامانی پەرلەمان ڕەئی خۆیان لەسەری بدەن پاشان بە دەنگدان یەکلابکرێتەوە، کە ئەگەر ماددەیەك لادەبەین یان لای نادەین، چونکە ئێستا ئێمە قەرارمان داوە کە ئەو پرۆژەیە ئەسڵی پرۆژەکە بکەین بە ئەساس بۆ موناقەشە، لەبەرئەوە لەڕووی قانونیەوە، وەختێ کە ماددەکە دەخوێندرێتەوە ڕەئی هەردوو لیژنەکە وەردەگیرێ، پاشان ڕەئی ئەندامان بە دەنگدان دەبێ یەکلابکرێتەوە، لەگەڵ ڕێزم.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا لیژنەی پەروەردە دەیانەوێ بمێنێتەوە، بۆیە ئەندامان کێ دەیەوێ قسە بکات؟ دە کەواتە بە تەسویت، ئێستا کەس هەیە بیەوێ موناقەشە لەسەر ئەو ماددەیە بکات؟ کەواتە کێ لەگەڵ دایە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ کاکە هەروەکو خۆی وەکو ئەوەی کە هەیە، کێ لەگەڵ دانیە؟ کاکە بە زۆرینەی دەنگ قەرار درا ئەو ماددەیە بمێنێتەوە، بۆ ماددەیەکی تر، کاك دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 8

دانانی دامەزراوەکانی فێرکردنی تایبەت بە پێی ڕێککەوتنامەی دوو قۆڵی هەمان سیفەت و هەمان کەوتنە ژێرباری جێ بەجێ کردنی هەنگاوەکانی ڕێگەپێدان و بنەما ڕوونکراوەکانی هەیە لەم یاسایەدا.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 8

تأسيس مؤسسات التعليم الخاصة وفق الاتفاقيات الثنائية، لها نفس الصفات ونفس التزامات تنفيذ خطوات السماح والاسس الموضوعة في هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە؟ كاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمانوایە بەم شێوەیە ئەم ماددەیە دووبارە دابڕێژرێتەوە، هەر ڕێککەوتنێکی دوولایەنەی نێوان وەزارەت و هەر لایەنێکی دیکەی نێودەوڵەتی یان نیشتمانی بۆ كردنەوەی قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی هەمان ئەو مەرج و ڕێکارو بنەمایانەی کە لەم یاسایە دا دەقیان پێ هاتووە پەیڕەو دەکرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە دەبێتە ماددەی 6 ئەگەر بەم تەعدیلاتە بکرێ پاش ئەوەی کە قسەمان لەسەری کردو دەنگمان دا لەسەر ماددەی پێشوو، (المادة 6 فی کل اتفاقیة ثنائیة بین الوزارة او ای جهة اخری دولیة أو وطنیة لافتتاح مدرسة خاصة تتبع نفس الشروط والطرق والاسس المنصوصة علیها فی هذا القانون.

من داوای لێ بوردنتان لێ دەکەم، نەسە عەرەبیەکەی زۆر ڕەکیکە، کوردیەکەی بکرێتە ئەساس زۆر باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی تێبینیتان هەیە؟ د.احمد فەرموو.

بەڕێز د.احمد ابراهیم (وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی 8 ڕای لیژنە وایە پێویست بەو دەقە ناکات، پێشنیاری لابردنی دەکەین، لەبەرئەوەی هەموو دامەزراوەیەکی فێرکردن دەکەوێتە ژێر حوکمی ئەم یاسایە، دامەزراوەی خوێندنی تایبەت بە

حوكمی یاسا دادەمەزرێ، نەك بە ڕێككەوتنی دوو قۆڵی، بۆیە ئێمە پێشنیار دەكەین كە ئەو دەقە لێرە نەمێنێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

ئێستا ڕەئی لیژنەی یاسایی ئەوەیە ئەو ماددەیە نەمێنێ، كێ لەگەڵ دایە ئەو ماددەیە نەمێنێ؟ كێ لەگەڵ دایە بمێنێ؟ وەڵڵا 30 بە 30 دەنگی خۆم بدەم بە كێ باشە؟ د.عمر نوقتەی نیزامی هەیە فەرموو.

بەڕێز د. عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێویست بوو پێش ئەوەی كە ڕەئی ئێمە بخرێتە دەنگدانەوە، ڕەئی خۆمان بگوتبا كە بۆ بمێنێتەوە؟ دەمانەوێ ئەو ڕەئیە بدەین ئەگەر ئیجازەمان پێ بدەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

ئێستا تەسویتەكە تەواو نەبووە، چونكە وەكو یەكن، دەتوانن ئێستا تەبریری خۆتان بدەن بۆ ئەوەی جارێكی تر بیخەینە دەنگدانەوە، كاك فرست دەڵێ دەنگ دەدەم و دەنگ نادەم كاكە، پێم باشە هەر لایەنەو تەبریری خۆی بڵێ، هەر لایەو دوو كەس، كاك عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وایە بمێنێتەوە باشە، چونكە هەندێ جار هەندێ موئەسەسەی نێودەوڵەتی هەیە، بە پێی ڕێككەوتنێك لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە، دێتە هەرێمی كوردستان بۆ ئەوەی فەرعێك لەم موئەسەسەی خۆی بكاتەوە، ئەم ڕێككەوتنە جیاوازە لەگەڵ ئەوەی كە پاشان مۆڵەتی پێ بدرێ بە گوێرەی ئەم قانونە دەبێ لێرە موئەسەسەكە دابمەزرێ و ئیلتزاماتی قانونی بۆ دروست بێ، جەنابی وەزیر لێرەیە و خۆ پێشنیار لەگەڵ چەند موئەسەسەیەك ڕێككەوتنیان كردووە، بۆ ئەوەی موئەسەساتی تری نێودەوڵەتی بێنە هەرێمی كوردستان و پرۆگرام و بەرنامەی خۆیان بۆ خوێندن بێننە ئێرە، ئێمە پێمان باشە هەر بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئیتفاقیاتی سونائی ڕاستە دەكەوێتە ژێر ئەحكامی ئەو ئیتفاقیانەی كە هەیە، بەڵام ئەوە مەعنای ئەوە نیە ئێمە، لەبەرئەوەی ئەو ئیتفاقیە كە كراوە خازع نەكرێ بۆ یاسایەكە، ئێمە كە ئەم ماددەیەمان داناوە وتوومانە هەتا تەنانەت ئەو ئیتفاقیاتانەی كە وەزارەتی پەروەدە دەیكات

لەگەڵ هەرچ لایەنێك دا بۆ هێنانی قوتابخانە و بۆ هێنانی سیستمێکی نوێ دەبێ ئەم مەرجانەی ئەم یاسایەیان بەسەردا تەتبیق بکرێ، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئیتفاقیەکە لە مابەینی دوو جیهەتی ڕەسمی دایە کە ئیتفاق دەکەن لەسەر ئەوەی کە تەعاونی سەقافی و پەورەردەییان هەبێ، بەڵام ئەوە مەعنای ئەوە نیە خازع نەبێ بۆ یاسای ئەم هەرێمە بۆ ئەم یاسایە کە ئەوەیە، لەبەرئەوە دەبێ ئەندامان لە کاتی دانان ڕەچاوی ئەم خاڵە بکەن، ئایا ئیتفاقیات کە دەکرێ، نەکەوێتە ژێر ڕکێفی یاساوە، یا بکەوێتە ژێر ڕکێفی ئەم یاسایەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی دەڵێن نەمێنێ، کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی پێمان ناخۆش نیە هەرچی موئەسەسەی سەقافی و تەعلیمی و دنیا هەیە لەسەر هەرچی مستەوایەکی بەرز بێتە کوردستانەوە و خزمەتی ئێمە بکات، بەڵام ئێمە دەبێ وەکو ناحیەی یاساییەکەی لێکی بدەینەوە، چەند دەسەڵاتمان هەیە لە موعاهەداتی دەولی ئیش بکەین، ئەمە کە باس لە ئیتفاقیاتی سونائی دەکات، دەچێتە بابی ئەو موعاهەدە دەولیانەی کە مستەوا دەکرێ و دەچێتە زمنی دەستووری عیراقەوەیە و سەڵاحیەتی ئێمە نیە، ئەمە یەك، دووەم/ ئێمە لە ماددەی 9 باسمان لەسەر کردووە، ئەمە هەندێ شروتی تایبەتی بۆ دانراوە، ئەم موئەسەسانە ئەمە شروتی تایبەتی هەیە لە کوردستان دا کە دەبێت ئەم مەکتەبانە بکاتەوە، لەبەرئەوەیە ئێمە داوامان کردووە و دەبێ خازع بێ بۆ شروتی ئەم قانونەی کە ئێستا ئێمە لە سەر موسادەقە کردنی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاك فرمان فەرموو.

بەڕێز فەرمان عزالدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامی لیژنەی پەروەردە...... .

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

قسەتان نەکرد جاری یەکەم، دوو کەس دیفاعی لێ کردو، دوو کەسیش ڕەدی دەکاتەوە، فەرموو.

بەڕێز فەرمان عزالدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەكو ئەندامی لیژنەی پەروەردە ڕەئی خۆمان هەبێ، دیارە مانەوەی ئەو بڕگەیە لەو یاسایە زۆر گرنگە، لەبەرئەوەی كۆمەڵێك لە قوتابخانەی ئەهلی هەنە لە كوردستان دا لەگەڵ ئەوەی ڕێكەوتنیان لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە كردیە، ئەوجا ئیلتزام ناكەن بە قەراری وەزارەتی پەروەردە، كەواتە ئەگەر ئەو یاسایە نەبێت ئیلزامیان بكەی، ئەوانە هەر بە یەكجاری، بۆ نموونە شوەیفات، بەڕوونی، بەڕاستی شوەیفات ئیلتزام بە هیچ قەرارەك ناكات لە كوردستان، بەڵام بەو قەرارە ئیلتزامیان پێوە بكەین و زیاتر پابەندیان بكەین و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

د.سەروەر فەرموو.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مانەوەی ئەو ماددەیە لەوەدایە بۆ ئەوەی پێشێلكاری یاسا نەكرێ، چونكە وەزارەت مولزەم كراوە بەوەی هەندێ كار بكات بۆ نموونە بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان، هەندێ موئەسەسە هەن كەئێستا من پرسیارەك لە جەنابی وەزیر دەكەم بۆ نموونە موئەسەسەی فەزالەر هەیە كە هاتووەتە ئێرە و لەسەریەتی بۆ خۆی بینا دابین بكات، بەڵام لە زمنی 18 بینایە كە لە كوردستان بینای حكومی دراوە بە قوتابخانەی ئەهلیەكان كە لەسەر خۆیانە لەو 18 بینایە 7ی مونەزەمە و دامەزراوەی فەزالەر تیایدایە، هۆكار چیە مەكتەبەكانی ئیشق لەمە بن، مەكتەبی فەرەنسی هەیە لە بینایەی حكومی دایە، بۆچی لەوێ دابێ، بە پێی ئەو عەقدانەی كراوە ئیتر ئەمە شوەیفاتە و كۆمەڵێ شتی تریشە، 18 بینایە، لەڕووی بینایەوە، سەبەب چیە ئەو عەقدانە وادەكرێن ئەو كاتە حكومەت ناچار دەبێ و وەزارەت ناچار دەبێ بە جۆرێكی تر گرێبەستەكان بكات، بۆیە تكا دەكەین ئەوەی موڵك وماڵی حكومی و موڵك و ماڵی گشتی تایبەت بە كار نەهێنرێ كە ئەمانەش بەشێكن لە كەرتی تایبەت، تكا دەكەین ئەو ماددەیە بمێنێتەوە و سوپاستان دەكەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

كاك عبدالسلام نەهجی سەرۆكایەتی پەرلەمان تەوافوقیە، ئێستا ئەوان تەوافوقیان كردووە، ڕازی دەبن كە ئەوان تەوافوقی خۆیان بخوێننەوە، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام بەرواری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ببورە وامزانی دووكەس قسە بكەن، من بەڕاستی دەمەوێ یەك شت بڵێم، مەبەست لە نێودەوڵەتی تێ گەیشتین، ئیتفاقاتی دوەلیە، جیهەتێكی عالەمیە دێت و مەدرەسە دەكاتەوە ئەوەمان زانی، سیستمی

دادوەری سیستمێکی موتەکامیلە، هەمووی یەکتر دەگرێتەوە، تەجاروبی قانونێك ناکرێ لە کاتی بیرکردن لە کێشەیەکی تر، کەلەم قانونە دەوترێ جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە ئەرکی حکومەت و جیهەتە پەیوەندارەکانە، واتە وەزیری پەروەردەکە گرێبەستێك دەبەستێ دەزانی لەولاتی ئێمە یاسایەك هەیە و دەرمان کردووە، واتە ئۆتۆماتیکیەن ئەو گرێبەستە لە دەرەوەی ئەم یاسایە بێ، بۆیە کە وەکو کاك عمر نورەدینی باسی کرد، ئێمە کە دەڵێین ئەم ماددەیە داعی نیە هەبی، چونکە تەحسیلێ حاسڵە لە پرۆسەی ڕێکەوتن لەسەری، چۆن ئێمە کە لە بوارەکانی تریش کە دێن دەپرسن لە ئێمە یاسا و بانك تەندەر هەیە یاساتەندەربەری زەریبە هەیە، ئیعفائات هەیە، بە هەمان شێوە ئێمە یاسایەکمان دەرکردووە حکومەت و وەزیری تەربیە بە شێوەیەکی تایبەتی ئیلزام دەکەین لە کارکردن و مۆڵەتدان لەسەر ئەم یاسایە بچێت، مادام ئەوە هەیە، لەسەر ئەو ئەساسە ڕوحی مەبەست لە بوونی ئەو ماددەیەی کە ئیلزامی حکومەت دەکات ئەنجام دراوە، ئەوەیە سەبەبی ڕەئیسی کە بۆچی ئەم ماددەیە هەبێ، تیکراری زیادە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سیغەیەکی تەوافوقیان دۆزیوەتەوە بۆ نەیخوێننەوە بزانین، کاك عبداللە فەرموو.

بەڕێز عبدالله محمدامین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پرسیاری ئەوە دەکەم حیکمەت چیە لەوەی کەلیمەی ئەو ئیتفاقیە سونائیە ئیزافە بکرێ؟، مادام هەمان قانونەکە بەسەری دا تەتبیق دەکرێ و لە ماددەی 62دا دەڵێ دوای دەرچوونی قانونەکە لە جیهەی موختەس مولزەمە ئیش بە قانونەکە بکات، یەعنی ئەم ئیتفاقیە چ ئیزافەیەکی هەیە؟ با گوێمان لێ بێ ئەگەر ئیزافەیەکی مەنتقی و مەعقول هەیە با ئێمە تەئیدی بکەین، ئەگەر نیە، هەر قانونەکە جێ بەجێ دەکرێ، ئەگەر نا هیچ شتێك لەوە بەرزتر نیە، مادام قانونەکە دەبێ تەنفیز بکرێ، کەواتە ئەمە ئەولەویەتی هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئەو سیغە تەوافوقیە بخوێنینەوە بەڵکو ڕازی دەبن، سیغە تەوافوقەکە بخوێننەوە ئەگەر ڕازی نەبوون ئەو کات شتێکی ترە، کاك عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمانەی لێرەین تەوافوقمان کردووە، تەوافوقەکە لەسەر ئەوەیە ڕێککەوتنی دوولایەنە (دوولایەنە) لابچێ، بەم شێوەیە، هەر ڕێککەوتنێکی نێوان وەزارەت و هەر لایەنێکی دیکەی نێودەوڵەتی یا نیشتمانی بۆ کردنەوەی قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی هەمان ئەو مەرج و کاروبنەمایانەی کە لەم یاسایەنەدا دەقیان هاتووە پەیڕەو دەکرێ).

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا ئەو سیغەیەی کە خوێنرایەوەو هەردوو لیژنە موتەفقن لەسەری، کێ لەگەڵ دایە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ تەنیا سێ کەس لەگەڵ دانیە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر، کاك دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 9

قەدەغە دەکرێ بە قەدەغە کردنێکی تەواو ڕێگەپێدان بۆ دانانی دامەزراوەکانی فێرکردنی تایبەت یان کارکردن لەهەر جۆرێکی بوارەکانی فێرکردن، ئەگەر سەلمێنرا لایەنی داواکار پەیوەندی (هەبوو) (هەیە) بە ڕێکخراوە تیرۆرستیەکان یان دەستە موژدەبەرەکان، (تبشیری) یان ماسۆنی گومان لێکراوەکان.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئەرێ ئەو شتانە هەیە لە کوردستان؟ کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 9

یمنع منعا باتا السماح لتأسیس مؤسسات تعلیمیة خاصة أو عامة فی ای نوع من مجالات التعلیم اذا ثبت ان جهة لصاحبة الطلب کانت لها علاقة بالمنظمات الارهابیة أو الهیئات التبشیریة أو الماسونیة والمشبوهة.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا لیژنەی پەروەردە ڕەئیتان؟ سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە گۆڕانکاریمان هێناوە لەسەر ئەوماددەیە لە زمنی ئەوماددە ئەسڵیەی خۆی وەکو خۆی نەماوە، لەبەرئەوەی هەندێ شتی تیایە کە ئێستا ئەسڵەن لەلای ئێمە هەر نیە و نەش بووە، بۆیە بەم شێوەیەمان لێ کردووە، المادە 6 لەدوای ئەو دانگدانەوە ئێستا بووەتە 9 .

المادة 9

1/ لایسمح لای حزب أو تنظیم سیاسی یأسس مدرسة خاصة.

2/ لایجوز تأسیس أی مدرسة (تەبعەن مەدرەسە خاسەکە هەمووی بە پێی ئەو دەنگدانە هەمووی دەبێتە) ای مدرسة أو غیر حکومی.

2/ لايجوز تأسيس اى مدرسة أو معهد غير حكومى على اساس الفكر الارهابى والعنصرى وأذا ثبت ذلك بعد تأسيسها فانه ينبغى غلقها.

3/ لايجوز فى أى مدرسة خاصة استخدام الرموز والشعارات التى لا تتفق مع مبادىء التعايش السلمى الدينى والقومى لشعب كوردستان.

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆكی پەرلەمان):

فەرموو لیژنەی یاسایی، د.دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعيد سۆفی :

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەبەرئەوەی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ماددەی 9 و 10 و 11 ی پێكەوە لێك داوە، جامن پێشنیار دەكەم هەرسێ ماددەكە بخوێنینەوە دەبێ دەقی پرۆژە ئەسڵیەكە، هەمووی لێك دراوەو ڕەبتی هەیە بەو ماددەیەی ئێستا.

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆكی پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێویستە ماددە ماددە بخوێندرێتەوە و ئەوكات ڕەئی لەسەربدرێ بڵێی ئەو سێ ماددەیە تەوحید دەكەین.

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆكی پەرلەمان):

كاك د.دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعيد سۆفی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی 10

قەدەغە دەكرێ بە قەدەغە كردنێكی تەواو و ڕێگەپێدان بە حیزبەكان و ڕێكخستنە سیاسیەكان و كۆمەڵە خێرخوازیەكان بە دامەزارندنی دامەزراوەكانی پێكردنی ئەهلی یان تایبەتی.

ماددەی 11

قەدەغە دەكرێ بە قەدەغە كردنەوەی قوتابخانە بۆ مەبەستی شاراوە یان بە پاڵنەری سیاسی یان حزبی یان تایفەگەری یان مەزهەبی.

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆكی پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سێ مادده دەخوێنینەوە بە سەر یەکەوە ئەو سێ ماددەیە بەڕای لیژنەکان پەیوەستن بەیەکەوە بۆیە بە یەکەوە دەیخوێنینەوە بۆ ئەوەی دواتر هەرسێ ماددەکە لە سیاغەی ماددەیەکی موستەقل دابڕێژرێتەوە.

المادة 9 يمنع منعا باتا السماح لتأسيس مؤسسات تعليمية خاصة او عامة فى أى نوع من مجالات التعليم اذا ثبت ان الجهة صاحبة الطلب كانت لها علاقة بالمنظمات الارهابية أو هيئات التبشيرية أو الماسونية والمشبوهة.

المادة 10

يمنع منعا باتا السماح للاحزاب والتنظيمات السياسية والجمعيات الخيرية تأسيس مؤسسات التعليم الاهلية والخاصة.

المادة 11

يمنع افتتاح المدارس لاغراض سرية خفية أو لدوافع سياسية أو حزبية أو طائفية أو مذهبية.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جارێکی تر بە عەرەبی دەیخوێنمەوە، بەم نەسە تازەیە یاخود یەکسەر بە کوردی بخوێندرێتەوە، باشە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا ئەو ماددەیە هەر دوو لیژنەی پەروەردە و یاسایی پێیان باشە لێکی بدەن و سیاغەیەکی تازەی بۆ بکەن، کێ لەگەڵ دایە؟ کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی نەمان وت وەك لیژنەی یاسایی وتمان بۆ پرۆتۆکۆل ماددەکان دەخوێنینەوە، بەڵام ئێمە لە لیژنەی یاسایی ڕای جیاوازمان هەیە لەسەر هەرسێ ماددەکە، ڕامان بە نیهائی لابردنی ئەوەیە، لەبەر ئەوەی ماددەی سێ و ماددەکانی پێشوو تر، باسی لەسەر کراوە، داوا دەکەین هەرسێکی ئیلغا بکرێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك سەروەر.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەمیان جگە لەوەی من باسی ئەو تەبریرانە ئەکەم کە زۆر پێویستە ئەو ماددەیە هەبێ، بەڵام لیژنەی یاسایی بۆخۆشی پێش ئەوەی بگەینە ئەو ماددەیە، پێشتر ماددەیەکیان داناوە، هەمان ئەو قسەیەیان

کردووە نەوەك ڕەتی بکەنەوە، لە ماددەی سێیەم، لە ڕاپۆرتەکەیان لە مۆڵەت دان هاتووە دەڵێت ڕێگا بە هیچ حیزب یان ڕێکخستنێکی سیاسی خێرخوازی نادرێ کە بە دامەزراندنی قوتابخانەیەکی تایبەت هەڵبستێ، یەعنی لێرە ئەمە خۆشیان داوایان کردووە پێشتر، هیوادارم کەوا قسەی لەسەر بکرێ.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ڕەئی لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەروەردە دوو ڕەئی جیاوازیان هەیە، با هەر یەکەیان دیفاع ....، لیژنەی پەروەردە دەڵێ هەرسێ ماددەکە بکەین بە یەك ماددە، لیژنەی یاسایی ڕەئیەکی تریان هەیە، لەبەر ئەوە با لیژنەی پەروەردە ڕەئیەکەی خۆیان بڵێن، دیفاعی لێ بکەن، دوایی لیژنەی یاسایی دیفاع لە ڕەئیەکەی خۆی بکات، فەرموون لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە ڕامان وابووە کە ئەم سێ ماددەیە بکرێن بە ماددەیەك، چونکە هەموو پەیوەندی بەوەوە هەیە لە چەند بڕگەیەکدا تۆ ڕێگا نەدەی بە هەندێ لایەن، بەم شێوەیە، بەم داڕشتنەی خوارەوە:

یەکەم: ڕێگە بە هیچ حیزب و ڕێکخراوێکی سیاسی نادرێ کە قوتابخانەو پەیمانگای ناحکومی دامەزرێنێ.

دوو: نابێ هیچ قوتابخانەیەکی تایبەت لەسەر بنەمای بیری تیرۆریستی و ڕەگەز پەرستی دابمەزرێ، ئەگەر پاش دامەزراندن سەلمێنرا دەبێ ئەو قوتابخانەیە دابمەزرێ.

سێ: نابێ هیچ قوتابخانە و پەیمانگایەکی ناحکومی ڕەمز و دروشمی ئەوتۆ بەکاربهێنێ کە لەگەڵ پرەنسیپەکانی ژیانی ئاشتیانە و ئاینی گەلی کوردستان ناکۆك بێ.

بەڕێز د. . ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون لیژنەی یاسایی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە ڕاپۆرتەکەی خۆمان باسمان کردووە، ئەڵێین ماددەی (9) لیژنە پێشنیار دەکات، کە دەقی پێشنیارکراو لابدرێت، لەبەر ئەوەی مەرجەکانی دامەزراندنی دامەزراوەی فێرکردنی تایبەت لە ماددەی پێشوو بە ڕوونی و ڕاشکاوی دیاری کراوە، جگە لە وەرگرتنی ڕەزامەندی لە وەزارەت، ڕێگر دەبێ لە دامەزراندنی لەم جۆرە دامەزراوانە، لە ماددەی (10) هەمان ڕەئیمان هەیە کە ڕەت بکرێتەوە، لەبەر ئەوەی لە ماددەی (3) باسی لەسەر کراوە، لە ماددەی (11) لەبەر هەمان هۆ باسمان لەسەری کردووە کە پێویستە ڕەت بکرێتەوە، بۆچی؟، لەبەر ئەوەی لە ماددەی(3) لە ڕاپۆرتی خۆمان باسمان کردووە، ئەڵێین ڕێگا نادرێ بە هیچ حیزب یان ڕێکخستنی سیاسی، یان خێرخوازی بە دامەزراندنی قوتابخانەی تایبەت.

بەڕێز د . ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لیژنەی یاسایی هەر خودی خۆی وتوویەتی لەماددەی (3) ئیزافەی ماددەیەك بكەن، كە بوترێ، ڕێگە نادرێ بەهیچ حیزبێك یان ڕێكخستنی سیاسی یان خێرخوازی بەدامەزراندنی قوتابخانەی تایبەت، ئەمە تەسبیت نەكراوە، كەواتە فەراغمان هەیە، بۆیە دەڵێین، ئەم ماددەیە دەبێ وەكو خۆی بمێنێتەو، چونكە ئەمەمان ئیزافە نەكرد لە كاتی خۆی لە ماددەی (3) تكا دەكەم بمێنێتەوە، زۆر سوپاس، خەتای لیژنەی یاساییە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

بیانووەكە بەقوەتە، لەوێ تەسجیل نەكراوە، ئێستا هەموو لایەك موتەفقن لەسەر ئەوەی كە بمێنێتەو، جا بەو سیاغەیەی...، ئێستا هەرسێكی دەكەین بە یەك، ئێستا ئەو سێ ماددەیە كێ لەگەڵدایە؟، هەرسێكی بكرێ بە یەك، یەك سیاغەی تازەی بۆ بكرێتەوە، كێ لەگەڵدایە تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟، كێ لەگەڵدانیە تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟، چوار كەس لەگەڵدانیە، كەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند كرا كەوا هەرسێ مادده بكرێ بە یەك، فەرموو سیاغە تازەكە بخوێنەوە بۆ ئەوەی موناقەشەی بكەین، فەرموون.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادە سابعە:

اولاً: لایسمح لاي حزب او تنظیم سیاسی ان یأسس مدرسة خاصة.

ببورن مەدرەسە خاسە دەبێ لە هەموو شوێنێك پاش ئەوەی كە دەنگمان داوە، بكرێ بە (مدرسة او معهد غیر حكومی) من وەكو خۆی دەیخوێنمەوە.

ثانیاً: لایجوز في تأسیس مدارس او معاهد خاصة على اساس الفكر الارهابي والعنصري واذا ثبت ذلك بعد تأسیسها فانها ینبغی غلقها.

ثالثاً: لایجوز في أی مدرسة خاصة أستخدام الرموز والشعارات التي لا تتفق مع مبادىء التعایش السلمي والدیني والقومي لشعب كوردستان.

بەڕێز د. . ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

دوای ئەوەی هەرسێ مادده كرا بە یەك، سیاغەی تازەی بۆ كراوە، كێ دەیەوێ قسەی لەسەر بكات، با قسە بكات، ئارام، بیلال، د.بشیر خلیل، سیوەیل عثمان، فەرمان عزالدین، جلال، د.سەروەر عبدالرحمن، عبدالسلام مصطفى، شەونم محمد، حەمە سعید حەمە علی، د.احمد، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە، كاك ئارام فەرموو.

بەڕێز ایوب نعمت قادر(ئارام):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پاش ئەوەی دەنگ درا لەسەر ئەوەی ئەو سیغەیە بمێنێتەوە، بەلاَم خاڵی یەکەم لەگەڵ قانونی ئەحزاب یەك ناگرێتەوە، چونکە ئیشی حیزب جیاوازە کە کاری چیە لەناو کۆمەلگا، بەهیچ شێوەیەك ئەوە لەگەڵ قانونی ئەحزاب یەك ناگرێتەوە، ئەرکی ئەو نیە کە تەقدیم بکات قوتابخانەیەکی تایبەت بکرێتەوە، لەبەر ئەوە من ئەلێم خاڵی یەکەم زیادە، خاڵی دووەم، پێشنیار دەکەم تەبشیریشی بۆ زیاد بکرێ وەکو لە پڕۆژە ئەسڵیەکەدا هاتووە، چونکە بەڕاستی ئەوە کێشەی ئەمڕۆی کوردستانە، لە هەموو میدیاکان باس کرا، ئێمە کێشەی تەبشیرمان هەبوو، کە قوتابخانەی میدیاو هەموو میدیاکانی کوردستان باسیان کردووە و کێشەشی لێ دروست بووە، ئەو زاراوەی بۆ زیاد بکرێ، پاش ڕەگەز پەرستی تەبشیری دابەزێت، سوپاس.

بەڕێز د. . ارسلان بایز اسماعیل/سەرۆکی پەرلەمان:

کاك بیلال فەرموو.

بەڕێز احمد سلێمان(بیلال):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمان ڕەئیەکانی کاك ئارامم هەیە، ئەگەر بۆ جوابی ئەوەش خاڵی دووەم، لە خاڵی یەکەم باسی کردووە و ڕوونی کردەوە پێویست ناکات بلێین لەبەر چی، لە خاڵی دووەمیش ئەو تەبشیرو ماسۆنیەی کە پێشتر لە دەقی پڕۆژە یاسایەکەدا هەبوو، پێویستە لێرە دابندرێت، ئەگەر کەسێکیش بلێت نیمانە بە تەئکید هەمانە، بەڵگەش لە هەولێر و سلێمانی و دهۆك هەیە، کێشەی لێکەوتەوە، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر ئەوەی بوونی قوتابخانەی تەبشیری هەیە لە کوردستان، بۆیە پێویستە لێرەش بە نەفسی یاسا قەدەغە بکرێن ئەو قوتابخانانە، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

د.بشیر فەرموو.

بەڕێز د.بشیر خلیل حداد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم باشە لەو فەقەرەیەی کە باس لە (لا یجوزتأسیس أی مدرسة خاصة أو معهد علی اساس الفکر الإرهابي أو العنصري) وشەی تەبشیریشی بۆ زیاد بکرێ، چونکە وەکو هاوکاران باسیان کرد، ئەمە کێشەیەکی دروست کرد لەو بارەیەوە، هەموومان ئاگادارین ئێستا وجودی هەیە لە کوردستاندا، یانیش ئەگەر ئەوە داناندرێت، دەکرێ فەقەرەیەکی تازە لەگەڵ ئەو فەقەرەی ماددەکە زیاد بکرێ، (لایجوز فتح او تأسیس أی مدرسة دینیة الا لمعتنقي ذلك الدين) بۆ دینەکەی خۆی مەسەلەن لە عەنکاوە، لە مەنتیقەیەکی

مەسیحی بۆخۆیان دەکەنەوە، مانع چیە؟، موسوڵمان بۆخۆی دەکاتەوە، مـانع چـیە؟، (لمعتنقی ذلك الـدین) بەلاَم بۆ خەڵكی تر نەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەتی ئەو ماددەیە یەکەم (لایسمح لحزب تنظیم سیاسی)پێم باشە جمعیەی خەیریشی تێدابێ، لەبەر ئـەوەی جەمعیـەی خـەیری دوو نـەوعمان هەیـە، هەیـە ئەهلیـەو چـەند کەسـانێك بـەڕێوەی دەبـات، هەیـە بابڵێین لە ژێر پەردەی حزبەوەیە، هەیە حیزبیە، لەبەر ئەوە جەمعیەی خەیریەکە با هەر مەسموح نـەبێ بیکاتەوە، لەگەڵ هەیئاتی تەبشیریشی تێدابێ، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا فەرمان فەرموو.

بەڕێز فەرمان عزالدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری تەواوم لە هەموو هاوکارانم کە پێش من قسەیان کرد دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جلال فەرموو.

بەڕێز جلال علی عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ماددەکە (نابێ) چەند جارێك دووبارەی کردۆتەوە و سێ بـارەی کردۆتـەوە، (نـابێ) هەیـە کـە زەرورە هەبێ، مەسەلەی ئەو قوتابخانانەی کە حکومین ناکرێ بدرێتە ئەو قوتابخانە ئەهلیانە، چـونکە لـە مـاددەی (16) ش جێگەی بۆ نەکراوەتەوە، لێرە جێگەی بۆ بکرێتـەوە پـێم شـتێکی باشـە، کـە قوتابخانـەی حکومی نـەدرێ بـە قوتابخانـەی ئـەهلی، دەرسـی تیـا بگوترێتـەوە، هیچیشـیان لێ وەرنـەگیرێ، لـەو بینایانـەی ئێسـتا جێگەی بۆ بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

د.سەروەر فەرموو.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من هەر لەسەر ئەوە قسە دەکەم کە ڕەئیەك هەبوو ئەو ماددەیە ڕەت بکرێتەوە، ئایا من پرسیار دەکەم لەگەڵ ئەوەدان ڕێگە بدرێت بە حیزب، یان ڕێکخراوێکی سیاسی قوتابخانە بکاتەوە، چونکە هەبووە لە کوردستان، قوتابخانەمان هەبووە حیزب کردوویەتیەوە، کێشەشیان بۆ ناوینەتەوە، بۆیە من لەگەڵ ئەوەدام ئەمە هەبێ بەڕاستی، بە نەسی سەریح هاتووە، بۆ ئەوەی ئەو ڕێگەیە بگیرێ، خاڵێکی تر لەسەر ئەوەی کەوا نابێ هیچ قوتابخانەیەکی تایبەت ڕەمز و دروشمی ئەوتۆ بەکاربهێندرێت، بەڕێزان، ئێمە هەندێ قوتابخانەمان هەیە جۆرێك ڕەمز بەکاردەهێنن، لەوانەیە من وەکو هاووڵاتیەکی ئەم کوردستانە لە ڕوانگەی نەتەوەییەوە ئیستیفزاز کردنی من بێ، ئیستیفزاز کردنی نەتەوە بێ، مناڵەکانمان پەروەردە بکەن بەو جۆرە عەقڵیەتە، بەڕاستی پێویستە لێرە بەدەقی ڕوون و ئاشکرا، بە دەقی یاسا بێ بۆ ئەوەی ئەوانە قەدەغە بکات، ئەوە هەڵسەنگاندنێکە تەنانەت ئێمە بۆ نموونە، هەڵکردنی ئالای کوردستان، بەپێی هەڵسەنگاندنێکی خودی وەزارەت ئەوەتا لەبەر دەستی من دایە، لە کۆمەڵێك لەو مەکتەبانە ئالای کوردستان هەڵناکرێ، هەندێکیان مەبەستی لەوانەیە لە پشت بێ، هەندێکیان فێری جۆرێك سروودیان دەکەن کەوا پێچەوانەیە لەگەڵ کۆمەڵێك بەهای نیشتیمانی ئێمە، مەسەلە ئاینیەکانیش هەروەها، چ مەسەلەی ئاینی ئیسلامی بێ، چ مەسەلەی ئاینی مەسیحی بێ، هەرکەسێك ئازادە لەوانەی کە چۆن و چ ئاینێك هەڵدەبژێرێ، چۆن لەسەری ڕا هاتووە، ڕۆڵەی دایك و باوکی خۆیەتی، ئەو ئاینێکی هەیە، بەڵام ناچار کردن و دروست کردنی کەشێك بۆ مناڵێك، کە ئێستا نازانێ چۆن بیر دەکاتەوە، ڕایکێشی بۆ ئاینێك، چ بەرەو ئەو ئاینەی کە خۆی هەیەتی، بەرەو توند ڕەوی یاخود بەرەو ئاینێکی تر، بەڕاستی هەق وانیە ئەمانە لەناو پرۆسەی پەروەردەدا هەبن، بۆیە من بە تەواوی پشتگیری ئەمە دەکەم، زۆر پێویستە ئەو ماددانە لێرەدا بمێننەوە، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارەی پێکەوە لکێندرانی ئەو ماددانە شتێکی باش بوو، یەعنی بە یەك ماددە، بەڵام تێبینیەکانم لەسەر هەر یەکەیان، ئێمە دەنگمان دا لەسەر ماددەی سێیەم، کە بەگوێرەی ئەم یاسایە هەموو کەسێکی سروشتی و مەعنەوی جا بەشێوەی تاك بێ یان کۆمەڵ، مافی دامەزراندنی قوتابخانەیەکی نا حکومی هەیە، ئەم ماددە ماوە یان نەماوە؟، ئەگەر مابێ؟، حیزب بە پێی قانون شەخسیەتێکی مەعنەویە، دەبێ چارەیەکی بۆ بدۆزینەوە، نابێ ماددەیەك ڕێگا بدەی بە شەخسیەتی مەعنەوی، لە ڕێگایەك ئەو حیزبەی نەخۆشی مەرەزی موعدی هەیە، وادیارە ناتەوێ بێتە ناو حیزب خێرە؟، حیزب لە موجتەمەعی مەدەنی لەسەر مەشاریعی ئیستیسماری ئەژی، حیزب...، حەز دەکەم گوێ لەمن بگرن ڕەجاتان لێ دەکەم، حیزب لەموجتەمەعی پێشکەوتوو مەدەنی لەسەر مەبدەئی ئیستیسمار ئەژیت، وەکو هەر یەکەیەکی ناو ئەو

کۆمەڵگایە، تاوەکو حکومەت نەیکاتە موڵکی خۆی و میزانیەی بۆ سەرف نەکات، حیزبەکان سوپەرمارکت دەکەن، بینایاتیش ئەکەن، مەشاریعی تەربەوی بۆ نەکەن؟، تەحدیدمان کردووە بە یاسا، ئەو مەدرەسەیە لە ڕووی مەنهەج ئەوەیە دەبێ پابەندی ئەو هەموو مەرجانەبێ، هەقت چیە ئەوەی کە پێشکەشی کردووە، بەتایبەتی ڕێگەشت پێی داوە ئەو حیزبە یان کۆمپانیایە، یان ڕێکخراوە، ئەو پارەی خۆی ئیستیسمار دەکات، بەلاّم تۆ بۆت هەیە نەهێڵی بۆ حیزبەکەی خۆی بەکاری بهێنی، ئەوەش لە پێشان باسمان کردووە، بۆیە من تەسەوڕ دەکەم ئەمەی یەکەم موناقزە بۆ خودی یاساکە، ئیجحافە بە هەقی جەماعەتێك هیچ گوناحیان نیە، غەیری ئەیانەوێ لە پرۆسەی سیاسی ئەو وڵاتە بەشدار ببن، کە ناویان حیزبە، شەخسیەتێکی مەعنەویە، بۆیە ئەوە نایاساییە، نا دەستووریە، خاڵی یەکەم نابێ لەناو ئەو یاسایە هەبێ، سیاغەی بکەن، بڵێن ئەگەر دەرچوو ئەو جیهەتەی یاسای قوتابخانەکەی داناوە بە کاری دێنیت، بۆ مەسائیلی ئایدە لۆجی تایبەت و ئەو مەنعی بکات، ئەوە دەستی خۆش بێ، بەلاّم حیزب وەکو پشکێك لەو کۆمەڵگای مەدەنیە، تۆ مەنعی بکەی جێگا لە هەموو پێکهاتەکانی تر، بەڕاستی نا دەستووریە، دژی ماددەی سێیەمە، ئەوە یەك، دوو، لەماددەیەکی تر وتوومانە پرۆژەکە لەگەڵ بەهای نیشتیمانی و پرەنسیپی گشتی و تایبەتە پەیڕەو کراوەکانی سیاسەتی فێرکردن ناکۆك نەبێت، پرۆژەکە دەبێ ڕەچاوی تەعەدودی بکات، هەموو شتی باس کردووە، داعی چ هەیە ئەتۆ بڵێی جارێکی تر بێی بڵێی ڕەمز و دروشم بەکانەیەت، لەوێ کەلیمەی ڕەمز و دروشم ئیزافە بکات، داعی هەیە بڵێی بیری تیرۆریستی و ڕەگەز پەرستی، تۆ لە بیدایەتەوە وتووتە دەبێ بیری ئەوە دروست بکەن، بۆیە رەجاتان لێ دەکەم بە سینگێکی فراوان تەماشای ئەوە بکەن، حیزب وەکو موئەسەسەیەکە هیچ گوناحی نەکردووە، مافی خۆیەتی ئیستیسمارات بکات، یەکێك لە یاساکانی ئێمە مافت پێی داوە، دوو، ئێمە لە دوو ماددەی تر باسمان کردووە، مەرجەکانی مەنهەجەکە، ئەمەی ئەو دەقە ئەیڵێت لێرە، دەبێ جارێ پێوەر هەبێ بۆ قیاس کردنی، ئەڵێم دەرچوونە لە خودی ڕوحی ئەم قانونە، تیکرارە ئەم ماددەیە هەرسێك زیادە، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

شەونم خان فەرموو.

بەڕێز شەونم محمد غریب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وێڕای پشتگیری تەواوم بۆ د.سەروەر عبدالرحمن لە ڕاکانی، نامەوێ دووبارە قسەکانی ئەوان دووبارە بکەمەوە، لەهەمان کاتدا پێم باشە ئەو برگەیە پێشتریش قسەم لەسەری کرد، کە ئیزافە بکرێ، بۆ ئەوەی ڕێگە نەدرێت بەهیچ حیزبێك یان ڕێکخراوێکی سیاسی و ئاینی بۆ کردنەوەی قوتابخانەی تایبەت، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاك حەمە سعید فەرموو.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بێگومان تۆزێك بە وردتر و بە شەفاف تر قسە بکەین، من پێموانیە هیچ کەسێك لەگەڵ ئەوەدابێ کە قوتابخانە دروست بکرێ، حیزبێك بۆ حیزبایەتی یان ئایدۆلۆجیەك بۆ ئایدۆلۆجی بۆ تائیفی یان مەزهەبی، یان ئیرهابی یان چی، ئەوە لەگەڵیدا نیە، بەلاَم خۆی بۆخۆی وەکو ئەوەی کاك عبدالسلام وتی، کە ئەڵێت (لکل شخص طبیعی أو معنوي)حیزب شەخسێکی مەعنەویە، ئەتوانین ئەو خاڵی یەکەمە وا لێ بکەین بڵێین (لایسمح تأسیس مدارس و معاهد غیر حکومیة لاهداف سیاسیة وحزبیة وأیدولوجیة) ئێستا حیزب هەیە لە وڵاتانی دونیا پاڵاوگەی هەیە، مەعمەلی چیمەنتۆی هەیە، ئیحتیمالە لە ولاّتی خۆشمان هەبێ، مەشاریعی ئیستیسماری مەکتەبی هەیە، لەبەر ئەوە، بەلاّم بۆ ئەهدافی حیزبی و حیزبایەتی تیا بکات، ئایدۆلۆجی و فیکری و سیاسی، ئەوە مەمنوعە و ناکرێ بەبێ یاسا، بەلاّم ئەوە مەشروعێکی ئیستسماریە، ئەوە خاڵێك، خاڵێکی تر بەنیسبەتی خاڵی دووەم، (لایجوز تأسیس أی مدرسة أو معهد غیر حکومی علی اساس الفکر الارهابی أو العنصری) ئەوەشی بۆ زیاد بکرێ، (والتبشیری والماسونی والمشبوه) بۆ؟ چونکە بەڕاستی برایان زۆر باش دەزانن تەبشیری و مەسیحی زۆر جیان لە یەك، یەعنی مەدرەسەیەکی دینی دروست دەکەی، دینێکی دیاریکراو لەناو ئەو کۆمەڵگەی کوردەواریە، ئەوە هەقێکی تەبیعی خۆیەتی، بەلاّم بۆ مەسائیلی تەبشیری یان ماسۆنی جیان لە ئەسڵی دینەکە، ئەوە خاڵێك، لەگەڵ خاڵی سێیەمیشم، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

د.احمد فەرموو.

بەڕێز د.احمد ابراهیم وەرتی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشیتوانی لە ڕای هاوکارانم ئەکەم، کە باسیان لە مەسەلەی یەکەم مەسەلەی حیزبی کرد، کە هەقی هەیە قوتابخانەی تایبەت بەخۆی دروست بکات....

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە کاك د.احمد دەنگت بەرز بکەوە، داوا لە ئەندامانیش دەکەین هێمن بن بۆ ئەوەی بتوانین ئیستیفادە لە قسەکان بکەین، فەرموو.

بەڕێز د.احمد ابراهیم وەرتی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر دەنگیشمان بەرز بکەین، بەلاّم ئەگەر هاوڕێیان گوێمان لێ نەگرن ڕەنگە هەر دەنگمان نەیەت، من پێم باشە دەقەکە بەو شێوەیە بێ کە لەسەر بنەمای حیزبی نەبێ یەعنی مەدرەسە، یان مەعهەد لەسەر بنەمای حیزبی دروست نەکرێت، ئیتر ئەگەر ئەو کەسە مەعنەویە شەخسی تایبەتی یان مەعنەوی، ئەگەر

ئەو کەسە لەسەر بنەمای تەبیعی یان مەعنەوی کە دروستی ئەکات، بەلاّم لەسەر بنەمای حیزبی و ئەهدافی حیزبی نەبێ، خاڵی دووەم، ئەوەی کە لە دەقی یاساکەدا هاتووە، قەدەغە دەکرێت، قەدەغە کردنێکی تەواو ڕێگە پێدان بۆ دانانی دامەزراوەکانی فێرکردنی تایبەت، کارکردن لە هەر جۆرێکی بوارەکانی فێرکردن سەلمێنرا، لایەنی داواکار پەیوەندی هەبوو بە ڕێکخراوە تیرۆریستیەکان، یان دەستە موژەدەرەکان، تەبشیری یان ماسۆنی گومانلێکراوەکان، هیچ قوتابخانەیەکی تایبەت نابێ لەسەر بنەمای بیری تیرۆریستی و ڕەگەز پەرستی دابمەزرێ، منیش هاوڕام لەگەڵ ئەو هاوڕێیانە کە ئەوەی تریشی بۆ زیاد بکرێ، واتە تەبشیری یان ماسۆنی، یان مەشبوه و گومانی بۆ زیاد بکرێ، چونکە ئەگەر بڵێین نیە، وەکو هەندێ هاوڕێیانم ئاماژەیان پێی دا، لەماوەی ڕابردوودا ئەو کێشانەی کە لێی کەوتەوە، بەتایبەتی لەقوتابخانەی میدیای نموونەیی، ئەوە بەڵگە بوو لەسەر ئەوەی کە خۆشیان وایان ڕایانگەیاند کە مەسەلەی تەبشیری تێوە گلاوە لە مەسەلەکە، ئەگەر بڵێین لە کوردستان نیە، کە هەشە وەکو بەڵگە باسمان کرد، مەسەلەی بیری تیرۆریستی و ڕەگەز پەرستی، وابزانم هەر گریمانەییە لە کوردستان، بەلاّم دیارە یاسا بۆ ویقایەیە بۆ ڕەدعە، کە یاسا دەرئەکەی بۆ ئەوەی کۆمەڵگای ئێمە کۆمەڵگایەکی سەلامەت بێ، لەگەڵ کرانەوەی بە ڕووی دونیادا، لەگەڵ کرانەوەی قوتابخانە و مەعاهد و جامیعاتی ئەهلی لە کوردستان، بۆ ئەوەی بتوانین ئێمە کۆمەڵگای خۆمان بە سەلامەتی بێڵینەوە، بۆیە من لەگەڵ ئەوەمە کە هیچ قوتابخانەیەکی تایبەت لەسەر بنەمای بیری تیرۆریستی و ڕەگەز پەرستی و تەبشیری وماسۆنی و گومانلێکراوی لە هەرێم، ڕێگەی دروست کردنی پێ نەدرێت، ئەگەر سەلمێنرا، ئەو قوتابخانەیە دابخرێت، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر، ڕەئی جەنابت.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پەیوەندی ب کۆمەلگەهێ ڤە هەیە، قەراراتێ سیاسی ئەز ب خۆشی دبینم، قوتابخانە ناچیتە ب کار ئینان بۆ مەبەستێت حیزبی و ئایدۆلۆجی، ئەما دەسەلاّت داری هەبی بکەنەڤە بەس نابینم تشتەکی وەکو دژی دەستووری، ئەما کا چەوا دێ ل کوردستانێ ژێ کۆنترۆڵ کەین ئەوێ هەقیقەتەکێ تەرجەمە بکەین، ئەو دمینێت بۆ جەمەعەتێ پەرلەمانێ تەقیم بکەن، ب نەزەریڤە ئەز بێژم تو نەشێی ڕێگە لێ بگری، کو بێژی تو ناکەی بێژیێ مەناهجێ قوتابخانێ و مەدرەسێ دەبی گونجای بی دگەڵ پرەنسیپی پەروەردەیی، خزمەتا حیزبایەتیێ نەکەن و خزمەتا ئایدەلۆجی دی نەکەن، وەکی دی ژێ تەقدیرا برادرێت ئەندامی پەرلەمانی ئەڤە ژ ناحیێ عەمەلی ڤە، یان قابیلە بۆ تەتبیقێ ئان ڕێیەکێ نەدەن، ئەوە تشتەکێ تەبیعیە نەشێ ل وانە زیاتر پەروەردە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، سەربارەت بەوانەی کە لەسەر خاڵی یەکەم ئەڵێ (لایسمح لای حزب) وتیان حیزب شەخسیەتێکی مەعنەویە، ئێمە یەکسەر وتوومانە لەو ماددەیە (وحسب احکام هذا القانون) یەعنی ئەم قانونە دەڵێ ڕێگە نادەین بۆ ئەوەی کە حیزبێکی سیاسی قوتابخانە بکاتەوە، چونکە ئامانجی پەروەردە، فێرکردنە، ئەو حیزبە سیاسیە ئازادە لەوەی دەچێ خۆی کۆمەڵێك کەس ڕادەسپێرێ، کۆمپانیایەکی پەروەردەیی ئەکاتەوە، بەڵام گرنگە ئەحکامی ئەم قانونە، ناوی تایبەتی دەبێ هەبێ، بەپێی مەرجەکانی ئەم قانونە، نەوەك بوترێ ئەمە قوتابخانەی حیزبی فلانە، یەعنی نابێ، ئێمە مەبەستمان ئەوەیە حیزبی سیاسی، تەدەخول بکات لە مەسائیلی پەروەردەییەوە، ئەمە مەبەستی ئێمە بووە، ماباقی ئاینی و تەبشیری و ئەم شتانە، ئەمانە هەمووی ناوی هاتووە لەناو ئەوەی کە وتوومانە، مەبادئی تەعایشی سلمی و ئاینی و قەومی و شەعبی کوردستان بپارێزێ، یەعنی دووربێ لە توندو تیژی، دوور بێ لەسەر سەپاندنی ئاینەکان بەزۆر لەسەر قوتابییەکان، هەرچ ئاینێکیش بێ، بۆیە ئێمە باسمان کردووە، ئەساسی فکری و ئیرهابی و عونصریش دیارە بەپێی قانونیە ئیرهاب، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د.عمر.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی کۆمەڵێك بیرو بۆچوونی زیندوو تر باش خرانە ڕوو، سەبارەت بە مەسەلەی حیزبی سیاسی، لە ڕاستی حیزبی سیاسی بە گوێرەی یاسای ئەحزابی سیاسی، بوونێکی قانونیانەو دەستووریانەی هەیە، سیاسیش پێویستی بە بوونی حیزبی سیاسی هەیە، ئەمە هەقیقەتێکە، بەڵام حیزبی سیاسی بۆخۆی پەیمانگا دەکاتەوە، قوتابخانە دەکاتەوە بۆ کادری خۆی، بۆ پەروەردە کردنی، ئەمەیان شتێکی ترە، بەڵام قوتابخانەو پەیمانگا کە لەوێ پەروەردە کردنی منداڵان و بڕوانامەی تێدابێ، زیاتر مەبەست ئا لێرەدایە، شتەکان لێك جیا بکەینەوە، سەبارەت بە مەسەلەی بڕگەی دووەم، کە باس لە بیری تیرۆریستی و ڕەگەز پەرستی دەکات، هەردوو ئەم بیرە بەڕێزان، بەدرێژایی مێژوو تایبەت نین بە ئاینێك و بە شارستانیەتێك و بە کیشوەرێك و بە گەل و نەتەوەیەك، بیری تیرۆرستی و ڕەگەز پەرستی لەنێو هەموو ئاینەکان، لەنێو هەموو شارستانیەتەکان، لەنێو هەموو گەل و نەتەوەکاندا هەبووە، بۆیە ئەمە بەشێوەیەکی گشتی هاتووە لێرەدا، مەبەستمان بەشێوەیەکی گشتیە نەوەك لەوێدا مەسەلەن ڕەئیەك هەبێ کە ئەمە بە لای ئەم ئاینەدا دەشکێنێ و ئاینێکی تر هین دەکات، بۆیە بەشێوەیەکی گشتی دەقمان پێی هێناوە، سەبارەت بە بوعدە ئاینیەکەشی، ئێمە دەڵێین لەگەڵ پەرەنسیپەکانی پێکەوە ژیانی ئاشتیانەی ئاینی و نەتەوەیی

بگونجێ، ئا لێرەدا تەعبیرەکە بە شێوەیەك هاتووە کە ئێمە پێمان وایە هەم لە ڕووی هاوسەنگی، هەم لە ڕووی مەنتقیەوە دەقەکە باش هێنراوە، چونکە موناقەشەیەکی زۆر زۆرمان لە لیژنە لەگەڵ هەموو ئەو کۆڕو کۆبوونەوانە لەسەر ئەم بابەتانە کردووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك د.دانا.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕەئیەك هەبوو کە گوایە ئەوە ناکۆکە لەگەڵ ماددەی (3)م، بەلاّم ئەگەر تەماشای ماددەی سێیەم بکەین هیچ تەعاروزێك نابینینەوە، لەوێ نووسراوە کە هەرکەسێکی سروشتی و مەعنەوی بە گوێرەی بنەمایەکانی ئەم یاسایە، مافی دامەزراندنی قوتابخانەی هەیە، ئێستا کە ئێمە قسەی لەسەر دەکەین ماددەی بابڵێین دەبێتە (7)م، یەعنی ئەوە یەکێکە لە بنەمایەکانی ئەم یاسایە، یەعنی هیچ ناکۆکیەك نیە، هیچ تەعاروزێك نابینین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نوقتە نیزامیەکەم لەبەر ئەوەیە من قسەیەکم کرد جەنابت لێرە نەبووی، با ئێستا وەکو لە وەلاّمدانەوە بەشێوەیەکی تر وەلاّم درا، وابزانم کوردیەکەم زەعیفە بۆیە وازح نیە فیکرەکەم، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ببورن من دووبارەی دەکەمەوە ناچارم، من دژی ئەوەبووم ئەتۆ ڕێگا بگری لە حیزبی سیاسی، موکەونێکی موجتەمەعی مەدەنی بۆخۆی ئیستیسمارات بکات، کەچی لە یاسای حیزبەکان داهاتەکەی حیزب وتووتە ئەو پارەیەی لە قازانجی مەشروعەکانێتی، لە دونیای پێشکەوتوو حیزب دەبێ موستەقل بێ لە دەوڵەت، بەشێکە لو موجتەمەعە مەدەنیە گەورەیەی لە بەینی سیاسەت و ئیقتیصاد، بۆی هەیە مەشاریع بکات، سوپەر مارکێت دەکاتەوە یان قوتابخانە دەکاتەوە، مەبەست ئەگەر ئەوەی شەرح کرا، مەبەست لەوەبوو کە حیزب ئیستیغلالی نەکەن بۆ مەبەستی حیزبی خۆی، ئەوە حەل کراوە، یانیش شتەکە بگۆڕن بڵێن نابێ هیچ قوتابخانەیەك یان پەیمانگایەکی نا حکومی بۆ مەبەستی حیزبی و ئایدەلۆجی و سیاسی بەکاربهێندرێت، ئەمە ئەگەر مەبەست بێ لەگەڵێدامە، بەلاّم ڕەجاتان لێ دەکەم ناکۆکە ئەحکامی ئەم یاسایە، ڕاستە، بەس تۆ لە دونیا لەو کۆمەڵگایە هەر هەموویتی، هەموو ئەو چین و توێژەیە، دێی یەخەی حیزب ئەگری ئەڵێی نابێ مەدرەسە بکەی، بۆ؟، پێی بڵێ بۆ، بۆت هەیە بڵێی بەکاری نەهێنێت، بۆ حیزب و ئایدەلۆجی لەگەڵتم، بەلاّم رەجاتان لێ دەکەم با نەبێتە نەریت لای ئێمە، تەماشای حیزب ئەکەن وەکو موتەهەم پێش هەڵسێت، بۆی هەیە ئیستیسمارات بکات، لەوێ گوتووتانە چۆن بێت؟،

ناوەکەی چۆن بێت؟، ئەگەر پابەندی هەموو ئەوانە بوو، بۆ یەعنی فێڵت لێ بکات، (N.G.O) بکات، لەناوی ئێن جی ئۆ بکات، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاک عبدالسلام (اختلف الفقهاء) ڕێگا بەحیزب نەدرێت مەکتەب بکاتەوە، ئەمە کارێکی خراپە، هیچ حیزبێکی سیاسی هەر نەهجەیەکی هەبێ، نەهجی قەومی هەبێ، نەهجی شیوعی هەبێ، نەهجی ئیسلامی هەبێ، نەهجی دیموکراتی هەبێ، مەکتەب شتێکی عامی وەتەنیە، نیشتیمانیە، یەعنی کوردستان مەکتەب دەکاتەوە، کوردستان ئیدارەی مەکتەب ئەدات، نابێ ڕێگا بدەین بە پارتی و بە یەکیەتی و بە گۆڕان و بە یەکگرتووی ئیسلامی، بە بزوتنەوەی ئیسلامی مەکتەب بکەنەوە، کارێکی زۆر زۆر خراپە، بەهەر ناوێك لە ناوەکان بێ، نابێ شتی لەو بابەتانە بکرێ بەڕاستی، دوا سیاغە بخوێننەوە، تکایە، بەڵێ کاك احمد فەرموو.

بەڕێز احمد سلیمان عبدالله(بلال):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێش ئەوەی نەصەکە بخوێنێتەوەو جەنابتان بیخەنە دەنگدانەوە، چەند پێشنیارێکی تازە کرا، پێویستە ئەوانەش قسەی لەسەر بکرێت، یەك/ لادانی نەصەکە بخرێتە دەنگدانەوە، چونکە زیاتر لە سێ کەس پێشنیاریان کرد، واتا خاڵی یەکەم زیاتر لە سێ کەس داوای کرد کە لابرێت.

خاڵی دووەمیش/ مەسەلەی (تەبشیرو ماسونیە) زیاتر لە پێنج کەس تەئیدی ئەوەی کرد کە ئیزافە بکرێت، بۆیە دەبێت ئەوانەش بخرێتە دەنگدانەوە، پێش ئەوەی دەنگدان بدرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر ماسۆنی هەیە لە کوردستان؟

بەڕێز احمد سلیمان عبدالله(بلال):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ هەیە، هەیە لە سلێمانی، لە هەولێر، لە دهۆك قوتابخانە هەبوو و کێشەی لێ دروست بوو، خەڵکیش تێدا کوژرا.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك حەمە سەعید.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خۆ قوتابخانەی ئیرهابیش هەیە، ئەگەر هەیە چەند ساڵە ڕێگەمان پێداوە خراپتر، ئەمە بۆ ئەوە نییە کە هەیە، بۆ ئەوەیە کە نەبێت لە ئایندەدا، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

منیش زۆر سوپاست دەكەم كاك حەمە سەعید لەسەرخۆ قسە بكە، تۆ رەنگ و رووت خۆشە ما شائەڵاَت لێ بێت، فەرموو ئاهەنگ خان.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من تەعلیقێكم لەسەر ماسۆنیا هەیە، تاكو ئێستا لە دنیادا ماسۆنیایەت بەس بە كتاب خوێندراوەتەوە، نە ئەعزایەكانی یەكتری دەناسن، نە دەزانرێت لە كوێ دادەنرێن، نە دەزانی دەرەجاتی سێ و یازدەو سی و سێ كێیە، باوەڕت پێ بێت ئەوانەی لە شەرقی ئەوسەت لەوانەیە لە هەموو شەرقی ئەوسەت شەش، یان حەوت كەس هەبێت لە دەرەجەی سی و سێ بێت، ئەوەش بە ئیعلام و بە كتاب دەرچووە، كە بە تاریخ، من تەعەجوب دەكەم وەكو دەڵێن ماسۆنیا، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو دوا صیاغە بخوێننەوە، لیژنەی پەروەردە دوا صیاغەتان بخوێننەوە، دەیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی حەوت لە خاڵی یەكەمدا كە دەڵێت (لا یسمح لاي حزب او تنظیم سیاسي ان یؤسس مدرسة او معهد غیر حكومي)، زیاتر لە سێ كەس گوتی با ئەم خاڵە لا بچێت، حزبی سیاسی وەكو هەموو كەسێكی، شەخصێكی مەعنەوی حەقی ئەوەی هەیە قوتابخانە بكاتەوە، جەنابیشت رەئی خۆتداو ئەندامانیش رەئی خۆیاندا، ئێمە وەكو لیژنەی پەروەردە پێمان باشە ئەم یەكەمە بمێنێتەوە وەك خۆی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

رەئیەك هەیە دەڵێت خاڵی یەكەم نەمێنێت كە ڕێگا نادات حزبەكان چ بە ناوی حزبایەتی، چ بە ناوی ئاین، چ بەناوی قەومی، چ بەناوی هەر ناوێك بن لە ناوەكان مەكتەب بكەنەوە، رەئیەك هەیە دەڵێت ئەوە لابچێت، یەعنی حزبەكان دەسەڵاتی ئەوەیان نەبێت مەكتەب بكەنەوە، فەرموو كوێستان خان.

بەڕێز كوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕاستی ئەمە زۆر موناقەشە كرا، دوایی بە ناوی نوقتەی نیزامیشەوە جارێكی تر زۆر موناقەشە كرایەوە، بۆیە من پێشنیار دەكەم بیخەنە دەنگدانەوە، ئیتر ئەوە یەكلایی دەبێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

باشە فەرموون بیخوێننەوە دەیخەینە دەنگدانەوە، رەئی سێیەم چیە كاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صدیق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

رەئی سێ، چوار برادەر هەیە گوتیان ئەگەر مەبەست ئەوەیە بۆ بەکارهێنانی حزبی سیاسی بگۆڕدرێت، نەگوترێت نابێ حزب وا بکات، بڵێ نابێت قوتابخانەو پەیمانگای نا حکومی بۆ کارو بەرژەوەندی حزبی و سیاسی بەکار بهێنرێت، ئەمە رەئی سێیەمە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کوێستان خان.

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەبێت لەپێشدا بخرێتە دەنگدانەوە ئەم ماددەیە بمێنێت، یان نەمێنێت، ئەگەر مایەوە ئەو کاتە صیاغەکە دەستکاری دەکەین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بیخوێننەوە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة السابعة:

اولاً/ لايسمح لاي حزب او تنظيم سياسي او ديني ان يؤسس مدرسة او معهد غير حكومي.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ (9) لەگەڵدا نییە، زۆر سوپاس، کەواتە بەزۆرینەی دەنگ پەسند کرا، فەرموو ماددەکە هەمووی بخوێنەوە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

المادة السابعة:

اولاً/ لايسمح لاي حزب او تنظيم سياسي او ديني ان يؤسس مدرسة او معهد غير حكومي.

ثانياً/ لايجوز تأسيس اي مدارس او معاهد غير حكومية على اساس الفكر الارهابي او العنصري واذا ثبت ذلك بعد تأسيسها فانه ينبغي غلقها.

ثالثاً/ لايجوز في اي مدرسة خاصة استخدام الرموز والشعارات التي لا تتفق مع مبادئ التعايش السلمي والديني والقومي لشعب كوردستان.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئیرهابیش پێویست نییە تێدا بێت، ئیرهابیەکەش لابدەن، چونکە کێ هەیە قوتابخانەی ئیرهابی بکاتەوە؟ ئەوە ناکرێت.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە نالێین قوتابخانەی ئیرهابی، ئێمە دەڵێین بیری ئیرهابی، باشە لایدەبەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا وا صیاغەیەکی تازەیان هەیە، تکایە ئاگادار بن بزانن صیاغە تازەکەیان چیە، فەرموون.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

صیاغەی تازە ئەوەیە:

دەنگماندا بۆ یەکەم.

المادة السابعة:

اولاً/ لايسمح لاي حزب او تنظيم سياسي او ديني ان يؤسس مدرسة او معهد غير حكومي. ئەوە هی ئەو بەڕێزانە بوو کە گوتیان، خاڵی دوو لا بچێت

(ثانياً/ لايجوز تأسيس اي مدارس او معاهد غير حكومية على اساس الفكر الارهابي او العنصري واذا ثبت ذلك بعد تأسيسها فانه ينبغي غلقها) پێشنیار دەکەین لا بچێت بخرێتە دەنگدانەوە.

ثالثاً/ لايجوز استخدام الرموز والشعارات التي لا تتفق مع مبادئ التعايش السلمي والديني والقومي لشعب كوردستان في اية مدرسة غير حكومية او معهد.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر عومەر.

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە بڕگەی یەکەممان حەسم کرد، ئێستا ماوەتەوە بڕگەی دووەم، ئێمە پێمانوایە بڕگەی دووەم لا بچێت بیخە دەنگدانەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا رەئیەك هەیە لە لیژنەی پەروەردە دەڵێن بڕگەی دووەم لا بچێت، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە لا بچێت دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ (3) کەس لەگەڵدا نییە، کەواتە بەزۆرینەی دەنگ بڕگەی دووەم لادرا، ئێستا بڕگەی سێیەم بیخوێننەوە بۆ دەنگدان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

به ناوی گەلی کوردستان، دانیشتنی ئەمڕۆمان دەست پێ دەکەین، پەرلەمانی کوردستان، خولی سێیەمی هەڵبژاردن، ساڵی چوارەم، خولی گرێدانی یەکەم، ژمارە دانیشتن 15، ڕۆژی دانیشتن 2012/10/23، بەرنامەی کار، بە پێی حوکمەکانی بڕگە یەکی مادده 20 لە پەیڕەوی ناوخۆی ژمارە یەکی هەموار کراوی ساڵی 1992 ی پەرلەمانی کوردستان-عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە 15 ی ئاسایی خولی سێیەمی هەڵبژاردن لە کات 10 ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی 2010/10/23 بەم شێوەیە بێت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنە ڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستاندا.

ئێستاش بەرێز جێگری سەرۆکی پەرلەمان ناوی ئەو ئەندامە بەرێزانە ئەخوێنێتەوە کە لە دانیشتنی پێشوو ئامادە نەبوون یان مۆڵەت بوون، با بفەرموێ.

بەرێز حسن محمد سورە-جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی لە دانیشتنی ژمارە 14 ی ئاسایی لە 2012/10/22 مۆڵەت پێدرابوون یان ئامادە نەبوون:

1-اسماعیل محمود-مۆڵەت
2-برهان رشید-مۆڵەت
3-خورشید احمد-مۆڵەت
4-ئاراس حسین-مۆڵەت
5-تارا تحسین-مۆڵەت
6-ڕازاو محمود-مۆڵەت
7-ژیان عمر شریف-مۆڵەت
8-سالم تۆما-مۆڵەت
9-دڵشاد حسین-مۆڵەت
10-شێردڵ تحسین-مۆڵەت
11-صبیحە احمد-مۆڵەت
12-صباح محمد نجیب-مۆڵەت
13-لیلى امیر-مۆڵەت
14-علی حسین-مۆڵەت
15-عماد محمد-مۆڵەت
16-عمر عبدالعزیز-مۆڵەت

17-یشار نجم الدین-مۆڵەت

18-عدنان عثمان-ئامادە نەبوو

19-د.ڕێباز فتاح-ئامادە نەبوو

20-د.ڕۆژان عبدالقادر-مۆڵەت

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستاش دێینە سەر بەرنامەی كار:

بەردەوام بوون لەسەر خستنە ڕوو و گفتوگۆ كردنی پێشنیاری یاسای ڕێكخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەكان لە هەرێمی كوردستاندا.

داوا لە لیژنەی پەروەردە و یاسایی ئەكەین بێن بۆ سەر سەكۆی لیژنەكان، بەخێرهاتنی بەڕێز جەنابی وەزیری پەروەردە ئەكەین، بەخێربێ، فەرموو لیژنەی پەروەردە بۆ ماددەیەكی تازە.

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی 12:

ڕاكێشانەوەی ڕێگە پێدان یان ڕەتكردنەوەی دامەزراوەكانی فێركردنی ئەهلی و تایبەتەكان بە بڕیاری وەزیر ئەبێ، بە پشت بەستن بە پێشنیازی ڕوون كردنەوە لە لایەن بەڕێوەبەری گشتی فێركردنی ئەهلی بە سەرپێچیەكان و هاوپێچ كراوە و هەموو بەڵگەكان كە سەرپێچیەكان ئەسەلمێنن.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة12:

یكون سحب الاجازة او الغاء مؤسسات التعلیم الاهلیة والخاصة، بقرار الوزیر، بالاستناد على مقترح توضیح من مدیر عام التعلیم الاهلي، للمخالفات المرفقة بجمیع الوثائق التي تثبت المخالفات.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەرەوەردە.

بەڕێز سۆزان شهاب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

یكون رفض الاجازة وسحبها بقرار الوزیر مستندا الى الادلة والمبررات القانونیة

بەڕێز عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وایە ئەم ماددەیە بەم شێوەیەی خوارەوە دووبارە دابڕێژرێتەوە و كورت و چڕ بكرێتەوە.

(ڕەتکردنەوەو سەندنەوەی مۆڵەتی دامەزراندنی قوتابخانەو پەیمانگای ناحکومی بە بڕیارێك لە وەزارەت دەبێت پشت بەستوو بە بەڵگەو پاساوی یاسایی.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەنیسبەتی ئەم ماددەیە پێمان وایە لەبەر ئەوەی سەحبی ئیجازە ناكرێ بە قەراری وەزیر بێ، بەس ئەوە یەكێكە لە صلاحیەتەكانی وەزارەت، پێمان باشە صیاغەی ئەو ماددەیە بەو شێوەی خوارەوە بكرێ (سحب اجازة منح تاسیس مدرسة خاصة بقرار من الوزارة، یكون في حالة خرق القانون)، یەعنی سەحبی مەنعی ئیجازەكە بە قەرارێك بێ لە وەزارەتەوە نەك لە وەزیرەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز سۆزان شهاب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە وەكو لیژنەی پەروەردە پێمان وایە ئەمە لە زمنی صەلاحیاتی وەزیرە، نەك وەزارەت وەكو دامەزراوە، وەزیر ئەو صەلاحیەتەی هەیە كە ڕەفزی بكا یان سەحبی بكا لە ئەنجامی ئەو بەڵگانەی كە دەخرێنە بەردەستی كە ئەو قوتابخانەیە بە پێچەوانەی ئەم یاسایە كاری كردووە، لەبەر ئەوە ئێمە ئەڵێین (یكون رفض الاجازة وسحبها بقرار من الوزیر مستندا الى الادلة والمبررات القانونیة)، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر، لیژنەی پەروەردە قسەی كرد ئێوە قسەی ترتان هەیە؟ دكتۆر عمر، فەرموو

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

موناقەشەی ئەوەمان كرد، چونكە لە وەزارەت دا دەبێ بڕیار دەر بكرێ، بڕیاریش دەربكرێ دەبێ بە تەوقیع و بە ئیمزای وەزیر بێ، بۆیە هەردووكیان، هەم وەزارەت، هەم وەزیر ئەگەر بەیەكەوە بڵێین لە وەزیرەوە دەردەچێ، هەردوولای بەیەكەوە كۆ دەبێتەوە، ئەوەی كە لە لیژنەی قانونیش ئاماژەیان پێدا، بۆیە ئەگەر جەخت لەسەر ئەوە بكەینەوە ئەو دارشتنەی ئێمە هێناومانە هەردوولای بەیەكەوە كۆ دەكاتەوە و هیچ گرفتێك نابێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو یاسایی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دوای ئەو ڕوون کردنەوەی کە ئێستا درا و بە گوێرەی ئەو بڕیارانەی کە لە وەزارەتەوە دەر دەچێ و دواتر لە لایەن وەزیرەوە تەوقیع ئەکرێ و صادرە ئەکرێ، ئەوەی کە زۆریشی بە دەست بێ کەمیشی بە دەستە (من یملك اکثر یملك اقل)، لەبەر ئەوەی هاوڕاین لەگەڵ ڕاکەی لیژنەی پەروەردە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز د.عصمت محمد خالد-وەزیری پەروەردە

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مە چ گلەیی نینە، ئەز تەئیدا قرارێ لیژنێت پەروەردەیێ دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟

(ئاهەنگ عارف، نەژاد عزیز، جمال طاهر، شلێر محی الدین، حمە سعید حمە علی، سەرگوڵ رضا، ایوب نعمت، بەلاَم تکاتان لێ دەکەم قسەکان تکرار نەبێتەوە و بە موختەسەر بێ، چونکە ئەم یاسایە زۆر پێویستە، شەست و قسوور ماددەیە، ئاوا بە تەفصیلی موناقەشەی بکەن تەواو نابێ، فەرموو ئاهەنگ خان.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بیدایەت لەگەڵ لیژنەی یاسایی بووم بۆ قەرارەکەیان، نابێ تەنیا وەزیر صلاحیەتی ئەوەی هەبێ سەحبی ئیجازەی بکا، لە هەموو دونیایێ ئێستا تیم قەرار دەدات بۆ سەحبی ئیجازە، راستە بەڕێز وەزیر تەسدیقی لەسەر دەکا، بەلاَم دەزانن کە وەزیر مەنسەبەکی سیاسیە پێشی ئەوەی ئیداری بێ، عادەتەن قەراراتی ئاوا لیژنە لە وەزارەت دەیدا ئەوجا وەزیر تەسدیقی لەسەر دەکا، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك نەژاد

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە عەرەبیەکەی ئەوها هاتووە (استنادا علی مقترح توضیح من مدیر عام التعلیم الاهلی)، من پێم وایە وابکرێ باشترە (یکون تحویل الاجازه او الغاء مؤسسات التعلیم الاهلیة او الخاصة)، لەوێ بە عینوانێکی تر هاتووە (بمخالفتها الموثق)، یەعنی موخالەفەکە تەوسیق کرابیتن، منیش لەگەڵ ڕەئی ئاهەنگ خانم کە

ئەبێ تیمێك ئەوە رەفز بكاتەوە، دوای لە لایەن جەنابی وەزیری پەروەردە تەوسیق بكرێ، لەگەڵ لیژنەی قانونینم لەو مەزوعە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو شلێر خان

بەڕێز شلێر محی الدین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بەو خاڵە من پشتگیری ئەكەم دەقاودەق لەو ڕاپۆرتەی كە لە لیژنەی پەروەردە دا هاتووە وەكو خۆی، لەبەر ئەوەی ئەبێ ئەو سەلاحیەتە بدرێ بە وەزیر لە كاتی هەر سەرپێچیەكی قانونی بتوانێ سەحبی ئەو ئیجازەیە بكات، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك جەمال.

بەڕێز جمال طاهر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەگەر بێین و سەیری ماددەی سێیەم بكەین خاڵی 2،3 دەڵێ (علی ان تبت فی الطلب....)، و سێیەم ئەڵێ (اذا لم ترد الوزارة...)، یەكەم، رەفزی ئیجازە لە خاڵی دووەم حەسم كراوە، (علی الوزاره ان تبت فی الطلب خلال مدة لا تتجاوز 45 یوما....ویجب ان یكون الرفض مشفوعا.....)، ئەوە لەوێ حەسم كراوە، لێرە (علی الوزارە) یە، بۆیە من دەبینم پێویست ناكا دووبارە ببێ رەفزی ئیجازە، تەنها بڵێین (سحب اجازە التاسیس یكون بقرار من الوزاره استنادا الی الادله والمبررات القانونیه) هەتا هەماهەنگیەك لەگەڵ خاڵی دووەم و سێیەم لە ماددەی سێەم بكرێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سەرگوڵ خان

بەڕێز سەرگوڵ رضا:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بە نیسبەت ئەو ماددەیە من پێم وایە ئەگەر بە ناوی وەزیرەوە بێ ئەوە پێچەوانە ئەبێ لەگەڵ ماددەی سێ، چونكە لە ماددەی سێ وتراوە (علی الوزاره) یەعنی لە كاتی پێدانی ئیجازەكە ئەو تەرەفەی كە ئیجازەكە ئەدات هەر ئەویش حەقی سەحبی هەیە، بۆیە منیش پێم وایە ئەبێ وەزارەت بێ نەك وەزیر، راستە لە كۆتایدا وەزیر ئیمزای ئەكا، بەڵام پێشتر ئەبێ لە لایەن وەزارەت یان مەجلیسی وەزارەت لەسەر ئەو مەسەلەیە قسە بكرێ و دواتر بەناوی وەزارەتەوە بڕیارەكە دەردەچێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك حەمە سەعید

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری ڕای هاوکارانم ئەکەم، و ماددەی 3، ماددەی 17 ی مەشروعەکە، ماددەی 10 و 11 ی ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە هەموویان باسی مەنحی ئیجازە و سەحبی ئیجازە و ڕەفزی ئیجازە بۆ وەزارەتە، و بۆ ئەوەی تەناقوز دروست نەبێ لە بەینی ئەو مادده و ماددەکانی تردا کە ئیشارەم پێ کرد، با وەزارەت بێ، چونکە ئیمزا کردن هەر تەناقوزی نیە، لە ئەخیردا هەر ڕەئیسی موئەسەسەکە ئیمزای ئەکا، بەلاَم وەزارەت بۆ خۆی تیم پێك ئەهێنێ، لیژنە پێك ئەهێنێ، بۆ ئەوەی لە نێوان ماددەکاندا تەناقوز نەبێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ئارام

بەڕێز ایوب نعمت(ئارام):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کران، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە

بەڕێز عمر حمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ئێمە کە دەقەکەمان دارشتووە لە مەفهومدا هەمان تێڕوانینمان هەبووە ئەوەی کە بەڕێزان باسیان کردووە و پێشتریش هاتووە، چونکە لە ئایندەدا کە دەگەینە سەر موناقەشەی بابەتەکانی تر پێشنیاری ئەوەمان کردووە بەڕێوەبەرایەتیەکی تایبەتیش دروست بکرێ لە ناو وەزارەت دا، واتە وەزیر بە تەنها ئەو بڕیارە نادات، ئەنجومەنی وەزارەت هەیە، هەروەها بەڕێوەبەریەتیەکی گشتی لەناو وەزارەت هەیە، هەروەها تیمێکی تایبەت پێك دەهێنرێ بۆ سەرپەرشتی کردنی ئیجازە و ئەوانە، بۆیە ئەو مەوزوعە بە هەموو ئەو وێستگانەدا ئەڕوا، بەلاَم لە ڕووی هینەوە ئەبێ کەسێك هەبێ لەناو وەزارەت بڕیارەکە دەربکا، بۆیە لەگەڵ ئەوەشدا ئێمە لاریمان نیە لەوەی دووبارە دایبڕێژینەوە، چونکە هەمان نیەتمان هەیە، بە هەمان تەعبیر، بەلاَم دەقەکەی وا هاتووە، لە ئایندەشدا ئەگەر بشلێین وەزارەت دیسان ئەبێ کەسێك لە ناو وەزارەت بڕیارەکە تەوقیع بکاو صادری بکا، ئەویش ئەبێ جەنابی وەزیر بێ، بۆیە ئێمە لاریمان نیە کە جارێکی تر بلێین ڕەت کردنەوە و سەندنەوەی مۆڵەت بە بڕیارێك بێ لە وەزارەت پشت بەستوو بە بەلگە و

پاساوی یاسایی، بەس ئایا وەزارەت وەکو شەخصی مەعنەوی موئەسەسەیەك بڕیار دەردەکا؟ بێگومان لە لایەنی عەمەلی دەبێ یەکێ هەبێ بڕیار دەربکا کە جەنابی وەزیرە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

باشە با بزانین دوا صیاغەتان، دوا ڕەئیتان، فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە سەرەتادا باسی ڕەئی خۆمان کرد، ئێمە نکۆڵیمان لەوە نیە کە وەزارەت موتەمەسیلە بە شەخصی وەزیر، ساحێبی شەخصی مەعنەوی جەنابی وەزیرە، بەڵام ئەو بڕیارانەش کە دەری ئەکەن بە بوونی ئیجازەکە یان بە ئیلغای ئیجازەکە حەتمەن دوای کۆبوونەوە و لێکۆڵینەوەیە لە لایەن هەندێ موستەشار و ئەوانەی کە لەناو وەزارەت دا مودیر عامەکان ئەم کارە ئەکەن، دواتر ئاخیر کیتاب کە دەرئەچێ بە تەئکید ئیمزای وەزیری لەسەر ئەبێ، ئەمە لە لایەك، لە لایەکی تر ماددەی 3 موصادەقەمان لەسەر کردووە دوێنێ، دەنگمان لەسەر داوە، لە هەرسێ بڕگەکەکە (للوزارە) هاتووە، بە وەزارەت هاتووە، وەزارەت سەحبی ئیجازەکە ئەکا لە خیلالی 30 ڕۆژدا، کەواتە هەر وەزارەتیشە ئەتوانێ سەحبی ئەو ئیجاوە بکا لە مودەی خۆیدا، لەبەر ئەوە پێویستە صیاغەکەی بەو شێوەی خوارەوە بێ و بڵێین (یکون سحب اجازة التاسیس بقرار من الوزارة بالاستناد الى الادلة والمبررات القانونية).

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە لەسەر ئەو صیاغەیە ئەڵێن چی؟ فەرموو صیاغە موشتەرەکەکە بخوێنەوە بە کوردیەکەی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 7:

ڕەتکردنەوە و سەندنەوەی مۆڵەتی دامەزراندنی قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی بە بڕیارێك لە وەزارەت دەبێ پشت بەستوو بە بەڵگە و پاساوی یاسایی.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ئەو داڕشتنەوەی ئەخیری کە هەردوو لیژنەکە موشتەرەکن و بەیەکەوە صیاغەیان کردووە ،تکایە کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ بە کۆی دەنگ پەسند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 13:

ڕێگەی پێ دەدرێ بە گوێرەی مەرجەکان و بنەما تێکست لەسەر کراوەکان لە ماددەی پێش و بە دانانی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی یان تایبەتی بە کارکردن لەم بوارانەدا:

1-فێرکردنی گشتی ئەمانە ئەگرێتەوە:

ا-فێرکردنی بنەرەتی و ئامادەیی.

ب-فێرکردنی پەیوەندیدار بە ئامادە کردنی راستەوخۆ بۆ پێداویستیەکانی بازاڕی کار ئەمانە ئەگرێتەوە:

1-فێرکردنی ئامادەیی هونەری بە لقەکان و جۆرە جیاجیاکانەوە.

3-ڕاهێنانی پیشەیی و دەست کاری لە بوارەکان و جۆرە جیاجیاکانیەوە.

2-فێرکردنی سەر لەنوێ و ئامادە کردنەوەی (تأهیلی) لە بواری پەروەردەی تایبەت دا ئەمانە ئەگرێتەوە:

1-قوتابخانە تایبەتەکان بە ڕاهێنانی خاوەن پێداویستیە تایبەتەکان.

2-قوتابخانەکانی گەشە پێکردنی هزری و ناکامە ژیریەکان و دواکەوتووانی گەشە کردن.

3-فێرکردنی پەیوەندیدار بە گەشە کردنی کۆمەلأیەتی ئەمانە ئەگرێتەوە:

1-قوتابخانە و پەیمانگاکانی خزمەت گوزاریە کۆمەڵایەتیە ناوەندیەکان تا دەگاتە بڕوا نامەی زانکۆیی.

2-سەنتەرەکانی گەشە پێدانی داهاتووی فێرکردنی نا سیستەمی.

3-پەیمانگەکانی فریاکەوتن و پەرستاری.

4-پەیمانگاکانی فێرکردنی ژنان لەم بوارانەی خوارەوە:

ا-پەروەردە کردنی منداڵ و خۆراك پێدانی و ڕۆشنبیری تەندروستی.

ب-ڕاهێنان و بەڕێوەبردنی کاروبارەکانی خێزان و ماڵداری.

ج-هونەری نەخشاندن و چنین و کارە دەستیەکان.

د-هونەری بڕین و دورمان.

4-پەیمانگاکانی ڕاهێنانە پسپۆڕیەکان ئەمانە ئەگرێتەوە:

1-پەیمانگاکانی زمانە بیانیەکان.

2-پەیمانگاکانی ڕاهێنانی چاپ کردن بە جۆرە جیا جیاکانیەوە.

3-پەیمانگاکانی ئەندازەی کۆمپیوتەر و پڕۆگرام ڕێژی

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادە 13:

يسمح حسب الشروط والاسس المنصوص عليها في المادة السابقة، بتأسيس مؤسسات التعليم الاهلي او الخاصة بالعمل في هذه المجالات:

1-التعليم العام و يشمل الاتي:

اولا-التعليم الاساسي و الاعدادي.

ب-التعليم ذات الصلة بالاعداد المباشر لاحتياجات سوق العمل، و يشمل الاتي:

1-التعليم الاعدادي الفني بفروعه واصنافه المختلفة.

3-التعليم المهني والاشغال اليدوية في المجالات والانواع المختلفة.

ثانيا-التعليم التأهلي في مجال التربية الخاصة و تشمل الاتي:

1-المدارس الخاصة بتدريب ذوي الاحتياجات الخاصة

2-مدارس التطوير الفكري والقاصرين عقليا والمتخلفين في النمو.

ثالثا-التعليم المتعلق بالتطور الاجتماعي و تشمل الاتي:

1-مدارس ومعاهد الخدمة الاجتماعية المركزية (المتوسطة) حتى الشهادات الجامعية.

2-مراكز التطوير القروي والتعليم غير المنظم.

3-معاهد الطوارئ و التمريض

4-معاهد تعليم النساء فى المجالات التاليه:

ا-تربيه الطفل والتغذية والثقافة الصحية

ب-تربية وادارة شؤون الاسرة والبيت

ج-فن التطريز والحياكة والاعمال اليدوية والابرية

د-فن التفصيل والخياطة والحلاقة

رابعا-معاهد التدريب التخصصية و تشمل الاتي:

1-معهد اللغات الاجنبية

2-معهد التدريب الطباعي باصنافه المختلفة

3-معاهد هندسة الكومبيوتر والبرمجة

بەڕێز د.ارسلان بايز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز سۆزان شهاب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە وەكو لیژنەی پەروەردە پێشنیارمان كردووە كە ئەو ماددەیە ڕەت بكرێتەوە، لەبەر ئەوەی ئەوە بە پەیڕەو ڕێك ئەخرێ نەك بە یاسا، بەجێی ئەهێڵێن بۆ وەزارەت ئەو كارانە بكات، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بايز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز د.عصمت محمد خالد-وەزیری پەروەردە

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

براستی ئەڤە موختەصەرەكا گەلەكا كافیە، ئەڤ تەفاصیلا زەرووری نین و بە تەعلیمات دەربكرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش لە لیژنەی یاسایی هاوڕاین کە ئەمە بە نیزامێکی تایبەتی دەرچێ، و ئەم ماددەیە ئیلغا بکرێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر عمر

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە بۆیە پێمان باش بووە کە ئەمە لە ناو یاساکە دا نەیەت، چونکە ڕەنگە لە ئایندەدا هەندێ بواری تر بێتە پێشەوە کە ئەوان قوتابخانە و پەیمانگای بۆ بکرێنەوە کە لەناو دەقی یاساکەدا نەبێ و نەمان ویستووە لەم ڕووەوە لە راستیدا چوارچێوەیەك دابنێین بۆ وەزارەتی پەروەردە کە نەکرێ ئەوان لە ناوی دا بڕیاری تازە بدەن یان دەست و پێی ئەوان بە شێوەیەك ببەستین کە تا یاساکە هەموار نەکرێ ئەوان نەتوانن لە بواری تردا و پەیمانگا و قوتابخانەی تازە بکەنەوە، بۆیە بۆ ئەوان بەجێ بمێنێ باشترە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا هەردوو لیژنە دەیانەوێ ئەو ماددەیە ڕەت بکرێتەوە، کێ لەگەڵ دایە ڕەت بکرێتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ بە کۆی دەنگ ڕەت کرایەوە، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 14: مەرجە لەناو دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی چالاکیە فێرکاریە سنووردار کراوەکان لە نێو پڕۆگرامەکانی خوێندن هەبێ، بە ئاستێکی پێویست لە ڕۆشنبیری گشتی و کۆمەڵایەتی لەگەڵ لەبەرچاو گرتنی تەنزیمیەتی خوێندنی کوردی لە هەموو هەلومەرجێکدا.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 14:

يشترط ان يكون في مؤسسات التعليم الاهلي النشاطات التعليمية المحددة في برامج التـدريس بمسـتوى مناسـب من الثقافة العامة والاجتماعية مع مراعاة الزامية تعليم اللغة الكوردية في كل الظروف

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز سۆزان شهاب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

(يشترط في المدارس الخاصة وجود كل انواع النشاطات التعليمية المقررة في مناهج التدريس وفي المستوى يتناسب مع الثقافة العامة والاجتماعية بالاضافة الى اللغة الكوردية والتربية الاجتماعية والدينية مع مراعاة خصوصيات الاديان المختلفة) ئێمە بەم شێوەیەمان لێ كردووە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو دكتۆر عمر

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە بە كوردی دەقەكەیمان بەم شێوەیە داڕشتۆتەوە، (مەرجە لە قوتابخانە و پەیمانگای نا حكومی دا هەموو چالاكیەكانی فێركردن هەبێ كە لە پرۆگرامەكانی وانە وتنەوە دا دیاری كراون و بە ئاستێكی گونجاو لە ڕۆشنبیری كۆمەڵایەتی لەگەڵ خوێندنی زمانی كوردی و پەروەردەی كۆمەڵایەتی و ئاینی بە ڕەچاو كردنی تایبەتمەندی ئاینە جیاوازەكان.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لە لیژنەی یاسایی بە نیسبەت ئەم ماددەیەوە پێمان باشە صیاغەكەی بەم شێوەی خوارەوە بێ، لە جیاتی (يشترط) بكرێ بە (يجب تنظيم جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس الخاصة)

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز د.عصمت محمد خالد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەز تەئیدا ڤێ نەصێت دەكەم كو لیژنا یاسایی دەركەفتیە، سەپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ تەنیا یەك کەس، فەرموو دکتۆر بەشیر

بەرێز د.بەشیر خلیل:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە داڕشتنەوەکەی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ئەکەم، هەروەها لەگەڵ ئەو ڕایەی لیژنەی یاسایش دام کەوا (یشترط) بکرێتە (یجب)، هەروەها ئێمە جگە لەو وانانەی کە باس کرا لەوانەیە وانەی تریش هەبێ کە وەزارەتی پەروەردە دەکاتە مەرج بەسەر قوتابخانەکان، وەکو مێژووی کورد، یان مێژووی ئەو نەتەوانەی کە لەگەڵمان ئەژین لە قوتابخانەکان، بۆیە بەعزێك مەوادی سابت هەیە، کەواتە وەزارەت بەخۆی دایناوە، وەکو زمانی کوردیە، ئاینە، ئەوان با هەمووی بێتە گۆڕێ، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە ئاخیر صیاغەتان لەگەڵ لیژنەی یاسایی.

بەرێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دوای گفتگۆمان لێرە لاریمان نیە و تەئیدی ئەو بۆچوونەی جەنابی وەزیر و داڕشتنەکەی لیژنەی یاسایی ئەکەین.

بەرێز عمر عبدالرحمن:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادە 14:

يجب ان يتم تنظيم جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس الخاصة

بەرێز سۆزان شهاب:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی بەرێز کاك دانا ئەیخوێنێتەوە نەصە ئەصڵیەکەیە، کە چەندین برگە و ماددەمان پێکەوە تێك هەڵکێش کردووە، ئەوەی کە من دەیخوێنمەوە ئەوەی ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەیە کە ئەڵێ لە ماددەی نویەم پاش دەنگدان و پاش زیاد کردنی ماددەیەك بۆتە ماددەی نۆیەم ئەم ماددەی کە ئێمە ئێستا دەنگی بۆ ئەدەین، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخیر صیاغەتان بخوێننەوە.

بەرێز عمر عبدالرحمن:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 9:

يجب ان يتم تنظيم جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس والمعاهد الغير الحكومية

بەڕێز د. عمر حمد امين(نورەدينی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێویستە لە قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکاندا هەموو چالاکیەکانی فێرکردن کە لە پرۆگرامەکانی خوێندن دا هاتوون ڕێکبخرێن.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو کاك شوان

بەڕێز شوان عبدالکريم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پرسیارێك ئەکەم هەم لە لیژنەی پەروەردە و یاسایش، مەناهیجی دیراسی ڕێکبخرێن یەعنی چی؟؟ تێمانگەیەنن بۆ ئەوەی بزانین بۆچی دەنگ ئەدەین؟ سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو دکتۆر ئەحمەد

بەڕێز د.احمد وەرتی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دوێنێ لە کاتی باس کردنی ئەوەی کە ئەندامانی پەرلەمان پێشنیاریان کردبوو کە تایبەتمەندی کۆمەڵگای کوردستان لە ڕووی ئاینی و کۆمەڵایەتیەوە ڕەچاو بکرێ، ڕای لیژنەی پەروەردە ئەوە بوو کە ئەوان لای خۆیاندا جیایان کردۆتەوە، بەڵام ئەوەتا لێرەش دەرکرایە دەرەوە بەراستی، لەبەر ئەوە نە ڕای ئەندامان خرایە دەنگدانەوە، نە لێرەش کە باس لە تایبەتمەندی کۆمەڵگای کوردستان ئەکا، پێوستە لێرەدا جێی بۆ بکرێتەوە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو دکتۆر سەروەر

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش ئەو قسەی برای بەڕێزم کاك شوان ئەکەمەوە، یەعنی ڕێکبخرێ دیار نیە، بەڵام ئەوەی لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە دا هاتووە ئێمە لەبەر ئەوەی لە مەکتەبە ئەهلیەکاندا مەنهەجێکی تایبەت هەیە، ئەو قوتابخانەیە چ غەیری حکومی بێ کەرتی تایبەت بەڕێوەی ببات، و یان نێودەوڵەتی بێ لە لایەن ڕێکخراوێکەوە، ئێمە پێویستمان بەوەیە وەکو هاووڵاتیانی نیشتیمانی خۆمان کۆمەڵێك تایبەتمەندی خۆمان هەبێ، بۆ ئەوەی ئەو بابەتانەی کەوا لەمەنهەجی ئەو قوتابخانانە بخوێندرێ، ئەمە هاتووە لێرەدا،

یەکێکیان حیکمەتی دانانی ئەو ماددەی داڕشتنەوەی بەم جۆرەیە (مەرجە لە قوتابخانە تایبەتیەکاندا هەموو چالاکیەکانی فێرکردن هەبن)، ئەمە بەشێکیەتی، (کە لە پرۆگرامەکانی وانە وتنەوەدا دیاری کراون بە ئاستێکی گونجاو لە ڕۆشنبیری گشتی و کۆمەلایەتی، لەگەڵ خوێندنی زمانی کوردی و پەروەردەی کۆمەڵایەتی و ئاینی بە ڕەچاو کردنی تایبەتمەندی ئاینە جیاوازەکان، واتە لێرە بابەتێکە ئێمە زیادی ئەکەین بۆ ئەوە، بابەتێکە پێویستە زیاد بکرێ، نەوەك بەو شێوەیەی کە لە لیژنەی یاساییدا هاتووە، چونکە ئەگەر بێت و مولزەم نەکرێن ئەوانە لەوانەیە ئەو بابەتانە نەخوێنن، دوا قسەشم ئەوەیە کە تایبەتمەندی ئەو قوتابخانانەش لەبەرچاو بگرن، باشتر وایە بابەتی ئاینیەکە لەوانەیە بڵێین ئاینناسی باشتر بێ، بۆ ئەوەی هەموو پێکهاتە جیاجیاکان جیا بکرێتەوە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو کاك حەمە سەعید

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم، جەنابی وەزیر تەئیدی داڕشتنەوەکەی لیژنەی پەروەردەیی کرد، دووەم، ئەو داڕشتنەی لیژنەی یاسایی گشتی و ناڕوونە، بۆیە کاك شوانیش ئەو پرسیارەی بۆ دروست بوو، داڕشتنەکەی لیژنەی پەروەردە دیارە، بابەتی ڕۆشنبیریە، کۆمەڵایەتیە، ئاین ناسیە، من پێم وایە ئەو نەصەی لیژنەی پەروەردە باشترە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو کاك جلال

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو دەقەی لیژنەی پەروەردە کردی هەم شامیلە، هەم نەختێکیش ئیزافەی ئەوێ، کە ئەڵێ (بە ئاستێکی گونجاو لە ڕۆشنبیری گشتی و کۆمەلایەتی) ئەی زانستیەکە؟ تۆ ڕۆشنبیری و کۆمەلایەتی، ئەبێ عیلمیش ئیزافە بکرێ، دوای ئەو قوتابخانە غێر حکومیانە هەندێکیان بۆ ئەو کەسانەن کە لە خاریجەوە هاتوون یان بۆ دبلۆماسیەکان، ئەبێ بوترێ لەگەڵ فێرکردن و خوێندنی زمانی کوردیدا، یەعنی زمانی کوردییان فێر بکەی، ئاینە جیاوازەکانیش لە هەرێمی کوردستان، چونکە ئەگەر نەتوت لە هەرێمی کوردستان لەوانەیە لە دەرەوەی عێراق بێ، لەبەر ئەوە ئاینە جیاوازەکانیش، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو مامۆستا فەرمان.

بەڕێز فرمان عزالدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دووجۆرە قوتابخانەی ئەهلی دەکرێ سێمان هەیە، ئەوانەی نێودەوڵەتی و ئەوانەی خۆماڵیەکان، قوتابخانە خۆماڵیەکان بەراستی هەمان مەنهەجی کە لە خوێندنگاکانی خۆمانە ئەخوێندرێ ئەبێ هەمان مەنهەج بخوێنن بێ کەموکوڕی، بەلاّم ئەوانی تر ڕەنگە جۆرێك لە تایبەتمەندی هەبێ، بەلاّم دەکرێ هەمان ئەوەی لە خوێندنگاکانی خۆمان ئەخوێدنرێ نەقڵ بکرێ بۆ ئەو خوێندنگایانەی هەتا نێودەوڵەتیشن، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو عظیمة خان

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرکۆی پەرلەمان.

بەراستی لێرە کە ناوی خوێندنی زمانەکانی کوردی و ڕەچاوی ئاینی کراوە کۆمەڵێك ماددەی تری ئەساسیش هەیە کە بە قەد ئەوانە پێویستە ناوی بهێنین و بیخەینە ناو ماددەکەوە، ئەوەی لیژنەی یاسایی زۆرباشە لەبەر ئەوەی هەمووی ئەگرێتەوە، ئێمە هەندێك قوتابخانەمان هەیە کە سیستەمی نێودەوڵەتی، ئەوانە سیستەمی خۆیان هەیە، ناتوانی تۆ فەرزی بکەی بەسەری کۆمەڵێك مەنهەجی خۆت، قبوڵیشی ناکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو کاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام بەرواری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر دیقەت بکەین لە داڕشتنەکەی لیژنەی یاسایی، و دێڕێك بخوێنینەوە لە ئەصڵیەکە دەبێ چالاکیەکانی فێرکردن کە لە پرۆگرامەکانی وانە وتنەوەدا دیاری کراون، لە وەزارەتی تەربیە پرۆگرامی وانە وتنەوە هەیە، دیاری کراوە لەوێ و فەرز کراوە لەسەر مەدرەسە حکومیەکان کە چ وانەیەك هەبێ، دواوتە لێرە دائیمیەن ئێمە لە نەصێکی یاسایی تازە کە بڵێین چالاکیە فێرکردنەکانی پەیمانگاو قوتابخانە نا حکومیەکان ئەبێ هەموو ئەوەی تێدابێ لە پرۆگرامی حکومەت هەبێ، جارێکی تر ناوی ئەو دەرسانە بێنین ئەوانەی لەناو ئەو پرۆگرامەدا هەن، زمانی کوردی، کۆمەلاّیەتیە، مێژووییە، ئاینە، هەمووی لە پرۆگرامی وانە وتنەوەدا هەیە، کە تۆ فەرزی بکەی ئەو پرۆگرامەی حکومەت لەسەر قوتابخانە پێویستە هەموو ئەوانە بڵێین، بۆیە تەصەور ئەکەم ئەو دەقە کافیە و شامیلە بۆ ئەو خوشك وبرایانەی کە داوای ئەکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو ناسك خان

بەڕێز ناسك توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من نوقتە نیزامیەکەم ئەوەیە کە کاتێك لیژنەی پەروەردەیی دەقەکەی خۆیان خوێندەوە دەقەکە وابوو کە کەس تێبینی نەبێ لەسەری، دوایی کە مەسەلەن بۆیە هیچ تێبینیەك نەبوو چونکە کافی بوو، بەس دوایی کە دەقێکی تر ئەخوێندرێتەوە ئێستا ئیشکالیەتەکە لەوەدا دروست بووە، لیژنەی پەروەردەیی ئەو دەقەی کە خۆی دایڕشتووە ،بۆیە ئێمە تێبینیمان نەبوو، لەبەر ئەوەی ئاخیر شت کە خوێندرایەوە ئەوەی لیژنەی پەروەردەییە، بۆیە دەقێکی تر ئەخوێندرێتەوە کە ماددەی هەشتەم نیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای ئەم گفتوگۆ و سەرنجانە پێویستە هەندێ ڕوون کردنەوەی تریش بدەین، ئێمە بۆ بەم شێوەیە وەکو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ئەم دەقەمان داڕشتۆتەوە؟ یەکەم، جۆرێك لە پابەندی تێدایە بۆ هەموو پرۆگرامەکانی خوێندن و دیاری کردنی چالاکیەکانی فێرکردن، بەڵام بۆ ئێمە لێرە هاتووین بە نەص زمانی کوردی و کۆمەڵایەتی و بابەتە ئاینیەکانمان هێناوە، چونکە هەندی قوتابخانەی تایبەتی یان حکومیمان هەیە کە ئینتەرناشیناڵە لەوێ کێشەمان هەبووە کە زمانی کوردی چۆن ئەخوێندرێ؟ مێژوو جوگرافیای کوردستان چۆن ئەخوێندرێ؟ ئاین چۆن ئەخوێندرێ؟ چەند کێشەیەکمان هەبووە لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە چارەسەریشمان کردووە، بۆیە ئەوەی کە گوێمان لە هەندێ خەبیر گرت کە لەم بوارەدا لەسەر ئاستی نێو دەوڵەتیش کاریان کردووە، بە ئێمەیان وت لە هەموو وڵاتاندا ئەگەر موئەسەسەیەك کە دێت لەم وڵاتە ئەخوێنێ بەشێك لە مەنهەجە زانستیەکانی خۆی ئەخوێنێ، بەڵام هەموو وڵاتێك ئەم دامەزراوە پەروەردەیی و فێرکاریانە ناچار ئەکا کە بەشێك لەو بابەتانەی کە تۆ وەکو زمانی خۆت و مێژووی خۆت و ئاینی خۆت کە دەبێ ئەو قوتابخانانە ناچار بکەی کە دەبێ ئەم بابەتانە بخوێنن، بۆیە لێرە لە ڕاستیدا زمانی کوردی و کۆمەڵایەتی و مەسەلەی ئاینیمان هێناوە بۆ ئەوەی ئەو پابەندیە دروست بکەین، ئێستا ئەم پابەندیە بەم شێوەیە نیە کە ئێمە بمانەوێ ئەو تایبەتمەندیانەی وڵاتی خۆمان لەم قوتابخانانە بخوێندرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

خۆی لە راستیدا هەموو قوتابخانەیەکی تایبەت کاتێك کە شەهادە ئەدات بە قوتابیەك دەبێ ئەو موفرەداتی کە ئیمتیحانی تێداوە موتابیق بێ، بۆ ئەوەی حکومەتی هەرێمی کوردستان ئیعتیراڤ پێ بکا ئەبێ موتابیق بێ، لە قوتابخانەیەکی حکومی شەهادە ئەدرێ ئەبێ هەمان موفرەداتی خوێندبێت، یەعنی ئەوە نیە لە قوتابخانەیەکی ئەهلیدا ئەگەر هاتو ئاینیان نەخوێند تۆ پێی بڵێی تەواو لە نۆی بنەرەتی ئاینی نەخوێندوە و شەهادەی وەرگرتووە، بەلام لەوێ بە شێوازێکی تر ئاییننەکەی پێ ئەڵێن، بە شێوازی ئاین ناسی، پێی ئەڵێن، هەر ئەوەیە فەرقەکەی، ئەوان کە ئەڵێ ئاین، لە زمنیدا ئاینی خوێندووە، کە ئەڵێی کۆمەلایەتی لە زمنیدا تاریخ و جوگرافیا و پەروەردەی مەدەنی و پەروەردەیی کۆمەلایەتی هەمووی پێکەوە ئەخوێنێ، بۆیە لە موفرەداتدا هیچ فەرقیان نیە، بە نیسبەت ئێمەوە هەبێ ئەو ماددەیە، بەلام سەبارەت بەوەی کە مەساحەیەکمان هەیە ئێمە هەندێ مەوادمان هەیە کە بە لامانەوە باشە، ماڵمان لە مەکتەبی ئەهلی بێ یان حکومی بێ، لە زمانی کوردی زمانی دایکیانە ئەبێ فەرز بکرێ و سەبارەت بە وانەکانی کۆمەلایەتی، مێژوو، جوگرافیای کوردستان، ئەوە ماڤی خۆمانە، سەبارەت بە ئاینیش ئەوان مەساحەیان هەیە، کە ئێمە ئەڵێین ئەبێ ئاینناسیەکان بخوێنن، چونکە ئەبێ لە موفرەداتی شەهادەدا ئەبێ ئاینی تێدابێ، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو لیژنەی یاسایی

بەرێز عمر عبدالرحمن:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە صیاغەکەمان بەم شێوەیە دارشتۆتەوە بە تەئکید هاورا ئەبێتەوە لەگەڵ راکەی لیژنەی پەروەردە و لەگەڵ رەئی زۆرینەی ئەندامانی بەرێز، بەچی؟ ئێمە ئەبێ تەنزیمی هەموو نەشاتاتی تەعلیمی بکرێ، و هەروەها مەناهیجی تەدریس، مەناهیجی تەدریس ئەو مەناهجانە یان ئەم یاسایە کێ جێ بەجێی ئەکا؟ ئەم یاسایە وەزارەتی پەروەردە لە هەرێمی کوردستان دا جێ بەجێی ئەکا، بە تەئکید مەناهیجی تەردیس کوردیشی تێدایە، و دینی و ئاینی و ئەمانەشی تێدایە، بۆیە ئەوەمان بەو نەصە هێناوە نەمان وتووە فلان دەرس و فلان دەرس، لەبەر ئەوە بە موسەع هاتووە بۆ ئەوەی مەناهیجی تەردیس هەمان مەناهیجی ئێرە بێ، لەگەڵ ئەو خصوصیاتەی کە ئەو قوتابخانانە هەیانە وەکو (عەزیمە) خان باسی کرد، هەندێکیان هەن نێو دەوڵەتین، مەناهیجی تایبەتی خۆیان هەیە، کە وتوومانە (جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس والمعاهد الغير الحكومية)، بە تەئکید ئەو مەناهیجەی کە لە کوردستاندا کاری پێ ئەکرێ، بۆیە بەو صیغەیە هێناومانە، سوپاس.

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا گەیشتینە سیاغەیەکی هاوبەش، ئەو سیاغە هاوبەشە بخوێننەوە، فەرموو، بەس بەکوردییەکەی، کوردییەکە دەکەینە ئەساس، فەرموو.

بەڕێز د. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی نۆیەم:

پێویستە لەقوتابخانە و پەیمانگا ناحکومییەکان لەهەموو چالاکییەکانی فێرکردن هەبن، کە لەپڕۆگرامەکانی وانە گوتنەوەدا دیاری کراون، بەڕەچاو کردنی خوێندنی زمانی کوردی و پەروەردەی کۆمەڵایەتی و ئایینناسی لەسەر بنەمای تایبەتمەندی ئاینە جیاوازەکان، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا عمر زۆر موناقەشە کرا، فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالعزیز بهاءالدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێناگەم ئایینناسی یەعنی چی؟ ئێمە لێرە باسی ئاینی زۆرینەی کۆمەڵگای کوردستان دەکەین، ئەگەر وایە زماننناسی و کۆمەڵناسیشی تێخەن، یەعنی بڵێن زمانناسی، ئایینناسی، کۆمەڵناسی، باس لەوەیە کەوانەی پەروەردەی ئاینی دەبێ گرینگی پێ بدرێ لەکوردستاندا، بۆچی ئاوای لێدەکەن؟ ئاین ناسی یەعنی باسی ناسینی ئاینەکان، ئەوە باسی دراسات عولیا و ئیختیساساتێکی زۆر باڵایە، ئێمە باسی پەروەردەی ئاینییە مەوزوعەکەمان، ئەو دارشتنەی سەرەتا، هی لیژنە زۆر باش بوو، بۆچی وای لێهات؟ سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك نەژاد.

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت زمانی کوردییەوە بەراستی بەڕەچاو کردن، کەلیمەی ڕەچاو کردن ئیلزامی نییە، یەعنی وشەی هاتنی ڕەچاو کردن ئیلزامی نییە، وشەی بەڕەچاو کردن بەکارهاتبوو، ئەو ڕەچاو کردنە ئیلزامی نییە، لەهەموو حاڵەتێکدا دەتواندرێ ڕەچاویش نەکرێ، یەعنی دەبێ وشەیەك بەکاربێ کە ئیلزامی بێ، زمانی کوردی بخوێندرێ بەراستی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك کاردۆ.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من هەر پشتیوانی بۆچوونەکەی کاك نەژاد دەکەم، بەڵام دەقەکەی لیژنەی یاسایم پێ گشتگیرترە بۆ یاسا، بەهۆی نیزام و ڕێنمایی دەتوانێت ئەو ناوەڕۆکەی کە مەبەستمانە کە لەئەوەی لیژنەی پەروەردەدا هاتووە جێ بەجێ بکرێ، (پێویستە لەقوتابخانە تایبەتییەکاندا هەموو چالاکییەکانی فێرکردن کەلەپرۆگرامەکانی خوێندنی خوێندنگا حکومییەکاندا هاتووە ڕێك بخرێت) ئیتر ئەوە دەتوانی بەشێوەی نیزام جێ بەجێ بکرێ و تەواو، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا بەڕاستی دوو بۆچوونی جیاواز هەیە، بەڵام یەك دوو کەسی تریش باقسە بکەن، چونکە دوو بۆچوونەکان جیاوازن، فەرموو امینە خان.

بەڕێز امینە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە مەسەلەی ئایینناسی مە هەندە مەرحەلێت خیندنێت هەی کو ژ بلی ئاینێ ئیسلامی، ئاینی مەسیحی، ئێزدی دێتە خاندنێ، ژ بەر هندێ نە پێتڤیا تایبەت بیتن مەسەلا ئاینی ب تنێ، بەلکو ئاین ناسی بی، پاشان ژی ل هەرێما کوردستانێدا ئەم دروشمێ بۆ هندێ ددەین کو ژیانەکا پێکڤە، ژیانا هەمی ئەدیانا، ئەڤە دێ چەوا تەساموحا دینی چێ بیت ئەگەر موسوڵمان تشتەکێ ژئاینێ مەسیحیەتێ نەزانی، یان مەسیحیەت تشتەکی بسوڵماناو ئێزدیەتێ نەزانی، ژ بەر هندێ چونکی ناڤ هندەك پرۆگرامێ خیندنێ هندە مەرحەلە هەم سەر مەسیحیەتێ و ئێزدیەتێ دێتە خاندن، ژبەر هەندێ ژی ئاین ناسی گشت گیر ترە کو کەلیمەکا بتێ بهێتن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەڕێز ناسك توفیق عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەواو منیش لەگەڵ ڕەئییەکەی امینە خان و مامۆستا عمر دام، کە مادام ئاینەکان، ئاینی جیا، جیا هەیە، زمانی جیا، جیاش هەیە، کەواتە چۆن دەڵێی ئایینناسی هەیە، بیکە ئایینناسیش، کاك دکتۆر عمر قسەیەکی زۆر جوانی کرد، وتی هەموو وڵاتێك ئەبێ ئیلزامی ئەو قوتابخانانە بکا بەکۆمەڵێ شت کەلای خۆی ئەساسە، ئێمە بۆ دەڵێین زمانی کوردی؟ لەبەر ئەوەی زۆرینە کوردییە، ئەگەر نا تورکمانمان هەیە، زمانی تریشمان هەیە، بەس بۆ ئیلزام دەکەین بەزمانی کوردی؟ لەبەر ئەوەی زمانی کوردی زمانی ئەساسی و زۆرینەیە، بۆیە مادام وتووتە زمانی کوردی دەبێ لەم لایەش بڵێی پەروەردەی ئاینی، ئاینی زۆرینە لێرە ئیسلامە، ئەگەر دەیکەی بەئایینناسی حەقی تەواو دەدەم بە امینە خان، بیکە بەزمانناسی، با زمانی

تورکمانیش بخوێندرێ، کلدانی و ئاشووریش بخوێندرێ، بازمانی کوردیش بخوێندرێ، بەس مادام تۆ زمانی کوردت لا ئەساسە، با ئاینی زۆرینەش ئەساس بێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاک شێرزاد فەرموو.

بەڕێز شێرزاد عبدالحافظ شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم باشە ئەمە قۆناغەکەی دیاری بکرێ، ئەو منداڵەی کە لەئەورووپاوە دێتەوە لەگەڵ ئەو منداڵەی کەلێرە دەخوێنێت لەیەکی سەرەتاییەوە ئایبناسی کوردی، عەرەبی هەمووی دەخوێنێ، ڕێزمانە، قواعیدە، بەلام ئەوەی لەئەورووپاوە دێتەوە، ئەو شتانە بەتەواوی نازانێ، ئێستا ئەوەی من ئاگادارم لێییە، سێ ساڵی ئەخیر ئەگەر بێتەوە بۆی حیساب نییە، بۆ تاقیکردنەوەی بەکەلۆری، بەلام ئەبێ لەگەڵ ئەو منداڵانەی تر تاقیکردنەوە بکا، لەبەر ئەوە من پێموایە ئەگەر ئەمە وا بڕوا خەڵکی دەرەوە زۆر بەکەمی دێنەوە، لەترسی مستقبەلی منداڵەکانیان، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

پەیمان خان فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەخۆی هۆی دانانی ئەو خاڵە چی بوو؟ مەسەلەن ئێستا قوتابخانەی نێودەوڵەتیمان هەیە، قوتابخانەی بابڵێین خۆیمان هەیە، هەروەکو جەنابی دکتۆر عمر باسی کرد، قوتابخانەکانی بابڵێین مەحەلییەکان، هەمان پرۆگرامی خوێندن دەخوێنن، بەلام کێشەکە لەئەوەی دەرەکییەکەیە، ئەوەی نێودەوڵەتییەکانە، مەسەلەن ئیشقمان هەیە لێرە زمانی تورکی دەخوێنێ، من بەخۆم بەشدار بوومە لەچەند کۆبوونەوەیەکی ئەو قوتابخانەیە زۆر دایك و باوك هەنە دەڵێن با کوردی نەخیندرێ، زمانی تورکی بەسە بۆ ئەو قوتابخانەیە، بەلام ئێمە دەبێت لێرانە داینێین، بەراستی داینێین کە زمانی کوردی لەوانەیە وەزارەت بتوانێت مەنهەجێکی ئاسانکارییان بۆ دابنێ، بەلام ئەوە لەهەمان کاتیشدا ئەو زمانە وەحدەیە، یەعنی بڵێین دەرەجەی لەسەرە لەپۆلی شەش، ئەگەر ئەو وەحدانەی نەبێ، ئەو کۆمەڵە بابڵێین کۆکراوەی دەرەجەی نەبێ، تێکڕای نمرەکان لەخوێندنی باڵا، لەخوێندنی زانکۆیی ئەو مافەی پێنادرێ کە قوتابیانی خۆمان دەگرێتەوە، واتە لەهەمان کاتیشدا ئەو خوێندنگایە نێودەوڵەتییانە شانسی ئەوەیان پێنادەن بچن لەناو ولاتەکانی ئەواندا بخوێنن، بۆیە ناحەقی دەکەن دەربارەی ئەوە، لەلایەکی تر بەنیسبەت ئەوەی ماددەی ئاینی، ئێمە بەهەمان شێوە قوتابخانەی نێودەوڵەتی هەیە لێرە کێشەکە لەوەوە دروست بوو کە چییان دەخوێند، پێی دەوترا (مەداریسی تەبشیری) ئەو دینەی خۆی هێنابووی بەگوێرەی وەلاتەکەی خۆی

لێرە دینەکەی فەرز کرد، ناوی قوتابخانەکەش دێنم لەقوتابخانەی میدیا ئەو شتە روویدا، جا کە ئێمە ....

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە ناوی هیچ قوتابخانەیەك مەهێنن، چونکە ئێوە پەرلەمانتارن، فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیتر کە ئێمە بڕیارماندا ئەوە یان ئایینناسی یان رۆشنبیری ئاینی بێ، کە تێدا مادام قوتابییەکان قوتابی ئێمەنە، با هەموو زانیاری پەیدا بکەن دەربارەی هەموو ئاینە ئاسمانییەکان، نەك تەنها تەخەسوس بێ لەئاینی ئیسلام، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە بەموختەسەری قسە بکەن، چونکە زۆر موناقەشەی لەسەر کراوە، فەرموو کاك شڤان.

بەڕێز شڤان احمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە وەکو مەخرەج بۆ ئەم بابەتە بڵێین پەروەردەی ئاین بەرەچاوکردنی ئاینەکانی دیکە، تەواو، یەعنی ئاینی ئیسلام ئاینی ئەساسە، پەروەردەی ئاین بەرەچاوکردنی ئاینەکانی تر، تەواو، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك حەمە سعید.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ئەو دەقەی سەرەتای لیژنەی پەروەردەیی بەدەقێکی زۆر گونجاو و موناسب دەزانم، ئەوە خاڵی یەکەم، خاڵی دووەم لەخۆمانەوە موعەقەدی دەکەین، من حەز دەکەم موعەقەد نەکرێ بەڕاستی، ئەگەر موعەقەدی دەکەن با وردتری بکەینەوە، تەعقیدتری بکەین، لەبەر ئەوە من پێموایە (التربية الاجتيماعية والاسلامية) بڵێین (دینییە) نەڵێین، ئەمە یەك، دوو (مع مراعات خصوصيات الاديان المختلفه)ی تێدابێ، یان ئەگەر ئەمەش قبوول ناکەن، باسی هیچ دینێك مەکەن، دین لابەن، چۆن دەبێ ئێمە پەرلەمانی کوردستان زۆرینەی خەڵك موسڵمان، چۆن دەبێ ناوی دینەکەی نەبەین؟ بەتەحدید ناوی تەربییەی ئیسلامیش نەبەین؟ سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

چیتر موناقەشە ناکەین، موناقەشە زۆر کرا، سیاغەکان بکەن، ئەگەر یەك.....، کاکە ئەوە یەك، ئەوە دوو، ئەوە سێ، د. بشیر گیان چوار جار قسەت کردووە، هەیە یەك قسەی نەکردووە، ئەوەتا کاك قادر قسەی نەکردووە، زەکیەخان قسەی نەکردووە، باشە هەتا ئێوارە موناقەشە دەکەین، فەرموو قسە بکە.

بەڕێز د. بشير خليل توفيق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێستا حاڵییەن لەكوردستاندا، لەوەزارەتی پەروەردە وانەی پەروەردەی ئاینی لەسێ قۆناغی ئاخیری (10 و 11 و 12) ئایینناسییە، بەخۆی ئێستا وایە پێویست بەوە ناكا بڵێین ئایینناسی، بۆیە لەگەڵ وەی بڵێی پەروەردەی ئاینی یەكەم سیاغە و داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردە، زۆر ڕێك و پێك و تەواوە، ئەوەی كە ئێستا جەنابی دكتۆر عمر باسی كرد، زۆر تەواو و ڕێك و پێكە، با نەگۆڕێ، ئەوە كەوای لێهات وەزارەت بەخۆی ئایینناسییەكە تەواو دەكا، بڵێ پەروەردەی ئاینی تەواو، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك قادر.

بەڕێز قادر احمد سمايل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لەكوردستاندا باس لەئازادی دەكەین، هەموو ئەو گەلانەی لەو هەرێمەدا دەژین، حەقی ئەوەی هەیە زمانی خۆی هەبێ، پێی بنووسێ، پێی بخوێنێ، حەقی دینەكەی خۆشی هەیە، بەڵام لەكۆی هەرێمی كوردستاندا ئێمە كۆمەڵێك گەل بەیەكەوە دەژین، بەدڵنیاییەوە لەناو كورد، دینی ئیسلام لەهەموویان زیاترە، بەڵام ناكرێ كوردێك لەگەڵ توركمانێك بەگەلەكەیان یان بەدینەكەیان لەگەڵ مەسیحییەك شارەزا نەبن، بۆیە بەبڕوای من دەبێ جیاوازی بكەین لەبەینی زمان، لەبەینی ئایینناسی و زمانناسیدا، بەپێی تایبەتمەندییەك لەعەنكاوە ناكرێ ئێمە لەوێ دینی ئیسلام بخوێندرێ، بەڵام زمانەكە بەزمانی كوردی بێ، دەبێ بەپێی تایبەتمەندی بێ، ڕەچاوی تایبەتمەندییەكان بكەین، كە لەگەڵ ئازادی و پێكەوە ژیاندا بگونجێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو زەكیە خان.

بەڕێز زكيه صالح عبدالخالق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ڕاستی وەختێ ئەم بێژین ئایینناسی وەكو عیلمەك دهێتە دیار كرن، وەختی ئەم بێژن كۆمەڵناسی وەكو عیلمێكە، وەكو زانستەكە، بەڵام ئەوە نووكە مەداریسا دێتە تەتبیق كرن (سەقافەتی ئەدیانە) واتە ئەم دشێت بڵێین روشنبیری ئاینی هەمووی دەگرێتەوە، هەم بۆ مەسیحییەت دەگرێ، هەم بۆ ئیسلام دەگرێ، هەم بۆ ئێزیدییەت دەگرێ، رۆشنبیری ئاینی شمولی ترە بۆ هەموویان بەڕەئی من، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە خاڵی چوارەم لەماددەی پێنجەم لەیاسای وەزارەتی پەروەردەدا هاتووە دەڵێ (العنایة بالتربیة الدنیة والخلقیة وتیسیر الفرص لمارسة الفرائض وتمثل اسالیب السلوك القائم علی التسامح والتعاون والصدق والاخلاص في الاقوال والاعمال مع مراعاة الخصوصیة للاقلیات الدینیة في الاقلیم) ئەوەی کەلێرە لەو دەقەی ڕاپۆرتی لیژنەی تەبییەو خوێندنی باڵادا هاتبوو ڕێك لەگەڵ ئەوەی یاسای وەزارەتی پەروەردە یەك دەگرێتەوە بەڕاستی، کە لێرە باسی تەربییەی دینی کردووە، پەروەردەی ئاینی، بۆیە لێرە بەڕاستی خوێندنی زمانی کوردی، خوێندنی ئاینی، چونکە وەکو د. بشیریش ئاماژەی پێدا لەقۆناغەکانی سەرەتایی خوێندنی تەربییەی دینی دەخوێندرێ، نەك ئاینناسی، ئاینناسی خۆ ئەمە ڕۆژهەڵاتناسی نییە تەنها فێری ئەوە بکرێن ئیسلام بریتییە لە تەعریفێکی بکات و پێغەمبەرکەی ناوی ئەوەیە و تەواو، لەڕاستیدا ئەم نەسەی پێشوو کە لەڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەدا هاتبوو، من لەگەڵ ئەوەمە کە ئەوە پەسەند بکرێ و دەنگی لەسەر بدرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوا سیاغەتان فەرموون.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی (وەرتێ):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای ئەم گفت و گۆیە ئێمە سیاغەیەکی تازەمان کردووە، کە د. دانا دەیخوێنێتەوە، دەمانەوێ ئەوە بخرێتە دەنگدانەوە، سوپاس.

بەڕێز د. دانا سعید صوفي:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی نۆیەم:

پێویستە لەقوتابخانە و پەیمانگا ناحکومییەکاندا هەموو چالاکییەکانی فێرکردن کە لەپڕۆگرامەکانی وانە گوتنەوەدا دیاری کراون هەبن، لەگەڵ خوێندنی بابەتەکانی زمانی کوردی و پەروەردەی کۆمەڵایەتی و ئاین لەسەر بنەمای تایبەتمەندی ئاینە جیاوازەکان، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی ڕوونکردنەوەیەکی خۆماندا، مەسەلەی خوێندنی زمان و ئاینە پیرۆزەکان بەهەموو جیاوازییەکانیانەوە ئەو کێشانەش پێموایە ئەوە جەنابی وەزیر لێرە ئامادەیە بەتەعلیمات

چارەسەر کراوە، ئێمە بۆیە ئەم سیاغەیەمان بەم شێوەیەی خوارەوە هێناوە، بۆ ئەوەی گشتگیر بێ، دواتر لەم یاسایە تەعلیمات و یاسا دەردەچێ کە ئیلزام دەکا، وەزیر دەری دەکا، مەجلیسی وزەرا دەری دەکا، کە ئیلزامی هەموو مەکتەبەکان دەکا، بەگوێرەی ئەو تەعلیماتانەی کە ئەوان دەری دەکەن ئەم مەکتەبانە لەسەری برۆن، ئێمە لەپێشدا باسمان کردووە، وتوومانە هەر مەکتەبێك لەم مەکتەبە ئەهلییانە ، غەیر حکومییانە، موخالەفەی ئەم تەعلیماتە و ئەنزیمە و یاسایانەی ئەم وەزارەتە بکا، ئەوا بەرپرسیار دەبێ، سەحبی ئیجازەی لێ دەکرێ، دادەخرێ، ئەمە کە ئەڵێین (في مناهج التدريس) تەنزیمی مەناهیجی تەدریس بکرێ، بەواتا ئەمە هاوڕا دەبێ لەگەڵ ئەو مەناهیجی تەدریسەی کە ئەمڕۆ مەکتەبەکان و قوتابخانەکانی ئێمەش دەیخوێنن، بەتەعلیمات دەردەچێ، ئەو تەعلیماتانەش بەشێکن لەم یاسایە، ئیلزامیەتی خۆیانیان هەیە بەسەر هەموو مەکتەبەکاندا، لەبەر ئەوە ئێمە موسیڕین لەسەر سیاغەکەی خۆمان، کە بەو شێوەیەی خوێندمانەوە، بڕوات، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەسی تر قسە ناکا، دوو بۆچوونی جیاواز هەیە، هەردوو بۆچوونەکان بخوێننەوە، دەیخەینە دەنگەوە، هەموو قسەتان کرد، کافییە، ئێستا کام بۆچوون دوورترە ئەو دەخەینە دەنگەوە، کامەی ئەساسەکەیە؟ ئەوەی لیژنەی یاسایی دوورترە، لیژنەی یاسایی سیاغەی خۆتان بخوێننەوە تکایە، فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

يجب أن يتم تنظيم جميع نشاطات التعليم الواردة في مناهج التدريس في المدارس والمعاهد الغير حكومية.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستا دەیخەینە دەنگەوە، تکایە ئەو سیاغەی کە کردی کێ لەگەڵدایە؟ دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، (47) کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدانییە؟ دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، (23) کەس لەگەڵدانییە، کەواتە بەزۆرینەی دەنگ ئەوەی یاسایی پەسەند کرا.....

دوو بۆچوونی جیاواز هەیە، دوو ڕای جیاواز هەیە، ئەوەی لیژنەی یاسایی کردوویەتی (47) دەنگی هێناوە، ئەوەی کەدەنگی پێنەداوە (23) کەس دەنگی پێنەداوە، کەواتە ئەوەی دووەم ناخرێتە دەنگەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. دانا سعيد صوفي:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی چواردەهەم:

مەرجە لەناو دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی چالاکییە فێرکارییە سنووردارکراوەکان لەنێو پرۆگرامەکانی خوێندن هەبێت، بەئاستێکی پێویست لەڕۆشنبیری گشتی و کۆمەڵایەتی........ ببورن.

ماددەی پازدەهەم:

مەرجداره داواكاری ڕێگەپێدان بەدانانی دامەزراوەكانی فێركردنی ئەهلی یان تایبەتی، پابەندبێت بە پێشینە مافی وەزارەت بەسەرپەرشتی كردن و پابەندبوون بەڕێنماییەكانیەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبییەكەی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة الخامسة عشر:

يشترط في صاحب طلب تأسيس مؤسسة تعليم اهلية او خاصة، بالالتزام بأولية حق الوزارة بالاشراف والالتزام بتعليماتها.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە ئەمەمان كردووە بە فەصڵێكی تر (الفصل الثالث – الاشراف) چۆنیەتی ئیشراف كردن المادة العاشرة (يشترط ان يلتزم صاحب طلب المدرسة الخاصة، كە بۆتە المدارس والمعاهد الغير حكومية ان يلتزم بالنظم و التعليمات الواردة وحقها في الاشراف عليها)، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لەم ماددەیە هاوڕاین لەگەڵ ئەو گۆڕانكارییەی كە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا كردوویەتی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەڕێز د. عمر حمد امین خدر (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وایە ئەوەی کە لەماددەی (15)، لەیاسا ئەصڵییەکەدا هاتووە، لەپرۆژە ئەصڵییەکەدا، بخرێتە ژێر بەشی سێیەم کە سەرپەرشتییە، چونکە لەگەڵ ناوەڕۆکی سەرپەرشتی کردن یەك دەگرێتەوە، ماددەکە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

مەرجە کە خاوەنی داوای دامەزراندنی فوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی پەیوەست بێ بە پەیڕەو و ڕێنمایەکانی وەزارەت، مافی سەرپەرشتی کردنیان لەلایەن وەزارەتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز موتەفیقم لەگەڵ ڤی نەسێ، چ موشکیلە تێدا نینە، تەبعەن ئەگەر ببنە فەصڵێ ئیشراڤێ وازحترە، وەکی لیژنا پەروەردەیا گوتی، وەکو نەس من چ ئیشکال لەسەر نینە و وەك تەبوویب لەگەل ئیشراڤێ بی باشترە، وەکی وان گوتی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی لەسەر ئەم ماددەیە هەیە؟ ناوەکانتان بڵێن، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراو (کاك کاردۆ، سیوەیل خان، کاك جلال، کاك نەژاد)، فەرموو کاك کاردۆ.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە هیچ زەروورەتێکی نییە لێرە، چونکە یاسایەکە بۆ ڕێکخستنی خوێندنگا تایبەتەکانە، پێویستە پابەندیش بی پێی، یەعنی هیچ ماددەی ناوێ، لەبەر ئەوە پێموایە لابدرێ باشترە، ئەوەی بەتایبەتی کە کراوەتە فەصڵێك و ئیشراف و ماددە نوێیەکەی کە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ڕێکی خستووە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ماددەی پازدەهەم و شازدە، با دووبارە لەشازدەش قسان نەکەمەوە، ئەمنیش پێموایە هەردووکی لابدرێ، لەبەر ئەوەی فەصڵەکی تایبەت هاتییە بەئیشرافەوە، لەئیشراف هەمووی دیاری کرایە، ماددەی پازدە ئەوە سەرپەرشتی کردنە، ماددەی شازدەش مادام ئیجازەکەی وەرگرتییە لەلایەن وەزارەتەوە، بەپێی

ئەو مەرجانەی کە دەبێ بڵێین بەپێی نیزامی داخیلی بێ، پەیڕەوی ناوەخۆی هەبێ، پازدە و شازدە هەر لابدرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جلال فەرموو.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵڵا من داڕشتنی کوردییەکە (مەرجە کەخاوەنی داوای دامەزراندنی قوتابخانەی تایبەت) خۆی یاسایەکە قوتابخانە و غیرە حکومییە، بڵێین مەرجە لایەنی داواکار پەیوەست بێ، ئەوە بۆ کوورتکردنەوە و تەوزیح، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك نەژاد.

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ قسەکەی هاوکارم سیوەیل خانم بیزەبت ماددەی (15 و16) هیچ ئەوەیەکی نییە، چونکە لەئیشراف هەموو ئەو بابەتانە هاتووە، پێشتریش لەهەندێك ماددەدا هاتبوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لەبابەتی سیاغەیا دەبێ جارێکی تر دابڕێژرێتەوە، چونکە نابێ بوترێ مەرجە، دەبێ بوترێ پێویستە لەسەر خاوەنی قوتابخانە ناحکومییەکە، یاخود پەیمانگا ناحکومییەکە، ئیلتیزام بکات بەو ڕێکارانە، بۆیە پێموایە ئەگەر لەسیاغە کوردییەکەی چاك بکرێت و عەرەبییەکەشی وەك ئەم دەقەی لێبێت (يجب على صاحب طلب المدرسة او المعهد غير الحكومية ان يلتزم بنظم وتعليمات الوزارة وحقها فى الاشراف عليها)، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ئەندام پەرلەمانانەی موناقەشەمان کرد، تازە، ڕەئیمان وابوو کە هەر ڕەت بکرێتەوە، لەبەر ئەوەی لەبەشی ئیشراف هەیە، حەق وایە بیخەیە دەنگدان، ئەو ماددەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەموو نەیان وت ڕەت بکرێتەوە، دوو کەس وتی، فەرموو کاك جمال.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە پێویستە سیاغە بکرێ، تەڵەب و موئەسس، موئەسسە یان موئەسسینە، یەعنی شەرت نییە کەسێك بێتن، لەوانە جەماعەتێك بێتن، چونکە فەردەن ئەو جەماعەتەن لەپێشەکی باسمان کردییە، بۆیە من پێشنیار دەکەم (على مؤسس او مؤسسي المدارس او المعاهد غير الحكومية الالتزام بنظم وتعليمات الوزارة وحقها في الاشراف)، موئەسس ئەو موئەسسین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، بۆچی نامانەوێ ئەم ماددەیە ئیلغا بکەین ئێمە وەك لیژنەی پەروەردە، ئەمە تەعەهود پڕ کردنەوەیە لەلایەن ئەو قوتابخانە تایبەتەوە کە پابەند بێ بە ئیشراف کردنی وەزارەت لەسەری لەگەڵ هەموو نیزام و تەعلیماتێك، یەعنی مەجالی ئەوە نامێنێ، خۆی بڕیاری سەربەخۆ بدا، گۆڕانکاری سەربەخۆ بکا، بۆ ئەو شتانە دەبێ هەمووی بگەڕێتەوە بۆ وەزارەت، حەقی ئیشراف کردنەکە هی وەزارەتە، بۆیە نامانەوێ ئێمە لابدرێ، وەکو خۆی بمێنێتەوە، ئەمە تەعەهود و پابەند بوون دروست کردنە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە ئەوەی وتی ڕەتی دەکەینەوە، با هەڵبستێ تەبریری خۆی بڵێ، بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوە، فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەتا نوسرایە (ثالثا: الاشرف) المادة السابعة ئەو پەڕە هەر هەمووی باسی ئیشراف دەکاتن، یەعنی وردیشی کردیتەوە، بەتەفاسیلەکەشی زۆر جوان باسی کردییە، لەبەر ئەوەمان نییە کەڕەت بکرێتەوە، نابێ ئیشرافەکە لەسەر وەزارەت بێ، واتە وەزارەت ئیشرافی لەسەر دەکا، بەپێی ئەو ڕێنمایانە و ئەو تەفسیراتانەی کەهاتییە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەڕێز د. عمر حمد امين (نورەدينى):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەڕاستيدا ئەوەی بەڕێز سيوەيل خان دەيڵێ ئێمە وامان كردووە، واتە ئەم ماددەيەمان خستۆتە ژێر عينوان و چەتری بەشی سێيەم، كە سەرپەرشتييە، بەڵام لەگەڵ ئەوەين كە دووبارە دابڕێژرێتەوە، بەم شێوەيەی خوارەوە:

پێويستە لەسەر دامەزرێنەرانی قوتابخانە و پەيمانگای ناحكومی پابەندبن بەپەيڕەو و ڕێنمايەكانی وەزارەت و مافی سەرپەرشتی كردنيان لەلايەن وەزارەتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەگەر سەيری ڕاپۆرتی ليژنەی پەروەردە بكەن، سەرەتاكەشی من خوێندمەوە، (الفصل الثالث – الاشراف) المادة التاسعة كەجاران تاسيعەن بوو بەهۆی زياد كردنی مادەيەكەوە بۆتە المادة العاشرة، ئێستا پاش ئەم گفت و گۆيە پێمان باشە بەم نەسەبێ (على طالب تأسيس المدارس والمعاهد الغير الحكومية ان يلتزم بنظم وتعليمات الوزارة وحقها في الاشراف عليها)، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا ئەوان دەيانگۆت ڕەت بكرێتەوە، بەوسياغەيە تەواوە؟ دەباشە، بەڕێزان، ئێستا دەيخەينە دەنگەوە، بەو سياغەی ئێستا خوێندرايەوە كێ لەگەڵدايە؟ تكايە دەست بەرز بكاتەوە، زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدانييە؟ تكايە دەست بەرز بكاتەوە، زۆر سوپاس، (1) كەس لەگەڵدانييە، منيش لەگەڵت دەبم دەبين بە دوو، (2) كەس لەگەڵدانييە، بەزۆرينەی دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۆماددەيەكی تر.

تكايە ئەوانەی دەڕۆنە دەرەوە زوو وەرنە ژوورەوە، چونكە ئێستا ئەوەی كە لەهۆڵەكە دانيشتوون (58 و 59 و 60) دێ و دەڕوا، تكايە كە دەڕۆن زوو وەرنەوە ژوورەوە، فەرموو.

بەڕێز د. دانا سعيد صوفی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی شازدەم:

دامەزراوەكانی فێركردنی ئەهلی و تايبەتی، پابەند دەبن، بەپابەند بوونێكی تەواو، بەپرۆگرامەكانی كتێبەكانی خوێندن و سيستەمی ناوخۆ و سيستەمی هەڵسەنگاندن، كەپێشتر پێشكەش بە وەزارەتی كردووە و ڕێگەپێدانی لەسەر ئەو بنچينانە وەرگرتووە.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبييەكەی.

بەڕێز بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة السادسة العشر:

تلتزم مؤسسات التعليم الاهلي والخاص التزاما تاماً بمناهج وكتب التدريس والنظام الداخلي ونظام التقويم، والذي سبق وأن قدمت للوزارة واخذت الاجازة على هذه الأسس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الحادية عشر:

بەم شێوەمان لێکردووە:

تلتزم المدراس والمعاهد الغير الحكومية كليا بمناهج وكتب التعليم والنظام الداخلي ونظام التقويم التى سبق ان قدمتها للوزارة و على اساسها حصلت على الاجازة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مە چ ئیشکال لەگەڵ وی نەسێ دانینە، دروستە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو تێبینیتان هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەتێبینیەکەمان وتمان ئەو ماددەیە ئیلغا بکرێت، وەکو لەسەر ئەوە لەگەڵ لیژنەی پەروەردە لەماددەی (9) هاوڕا بووین لەسەری، باسییان لەسەر کردووە، ئەوە ڕەئی ئێمە بوو بەنیسبەت ئەو ماددەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەمە شتێکی جیاوازە لەپاش وەرگرتنی ئیجازە، ئێمە دەڵێین ئەو قوتابخانە تایبەتانە ئیلتیزامێکی کولی دەکەن بەو مەنهەج و کتێبانەی نیزامە تەقویمەکەی کە لەسەری ئیجازەکەی وەرگرتووە، کاتێك کە ئەو ئیجازەی تەقدیم کردووە، ئەو مەرجانەی کە دامان نابوو لەماددەی سێدا باسمان کرد، کە دەبێ ئەو هەموو شتانە تەقدیم بکا، لەدوای وەرگرتنی ئیجازەوە دەبێ پابەندبوونی خۆی بەو شتانەوە بکا، ئیلتیزامی پێوە بکا، بەو شتانەی کە پێوە تەقدیمی کردووە، نابێ لێی پاشگەز بێتەوە، بەئارەزووی خۆی شت بگۆڕێ، شتی تر بێنێتە ئارا، چۆن و ئیجازەی لەسەر چ شتێك وەرگرتووە دەبێ بەردەوام بێ لەسەری، لەبەر ئەوە ئێمە لەگەڵ ئەوەداین ئەم ماددەیە بمێنێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

پرسیارێك هەیە، پەرلەمانتارە بەڕێزەکان دەڵێن چۆن دەبێ دوو ئەندام لەلیژنەی پەروەردە، هەر یەکێکیان بەجۆرێك قسە بکەن؟ دەبێ لیژنەی پەروەردە یان ڕەئی موەحەدتان هەبێ یان سیاغەی موەحەدتان هەبێ، یان ڕەئی جیاوازتان هەبێ بچنە خوارەوە قسە بکەن، فەرموو کاك عمر قانونی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی دوای ئەو تەوزیحەی کە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا دای لەسەر بابەتی ئیلتیزام بوونی ئەو قوتابخانە تایبەتی و مەعهەدە تایبەتییانە، بەکتێب و مەنهەجی تەدریس و نیزامە داخیلییەکەی، لەبەر ئەوە ئێمە هاوڕاین لەگەڵ ئەو بۆچوونەی لیژنەی پەروەردە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا کێ تێبینی هەیە؟ لەسەر ئەو ماددەیە با ناویان بنووسین، تەنیا (3) کەس (کاك نەژاد، ئاهەنگ خان، مامۆستا فرمان)، فەرموو کاك نەژاد.

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم باشە ئەو (تلتزم)ە، (یجب ان تلتزم) بێ، یەعنی فەرز بکرێ لەسەریان کە ئەو موئەسەساتانە، ئەوانە، هەرچەندە ئێمە ئەو ماددەیە کەوتەوە ژێر ئەوەی ئیشراف، چونکە من و سیوەیل خان لەگەڵ ئەوە دابووین کە ئەو دوو ماددەیە بەڕاستی، چونکە تیکرار بۆتەوە یەعنی ئەوە بکرێتن، بەڵام مادام کەوتە ئەوەی ئیشرافەوە کێشە نییە، بەڵام دەبێ بنووسرێ (یجب ان تلتزم) ئەمن وام پێ باشە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پرسیارێكم لەلیژنەی قانونی و لیژنەی پەروەردە هەیە، فەرەزەن من دەمەوێ مەكتەبەكی ئەهلی بكەمەوە، ئیجازەی وەردەگرم و پڕۆگرامی خۆم تەقدیم كردییە، ئەدی ئەگەر شتێك ئیستیحداسی بوو، مەنهەجەكی عیلمی یان دەرسەكی ئیزافی ئەمن بمەوێ تەقدیمی بكەم، پاشی ئەو ئیجازەیەی كە وەرم گرتییە، (ئەو ما توقەدیم و موستەقبەلەن) ئەو شتە زەرووریيە، ئەو مادده فەرەزەن زەرووریيە، كۆرسەكە، دەرسەكی نوێیە، بەگوێرەی مواسەفاتی عالەمی دەبێ بخێندرێ و دەبێ قوتابخانە، قوتابییەكان ئاگایان لێبی، چۆن تەقدیمی بكەم؟ ئەگەر ئەمن ئیجازەم وەرگرتبێ، ئەو شتە قەرارەكی قەتعی بێ، ئێعدام بێ لەسەرم، ئەدی كو دەمەوێ ئەو مەنهەجەی تەقدیم بكەم؟ قەت نابێ سەغرەكی قانوونی هەبێ، بتوانم ئەمن لائیقەن شتەكی نوێ بێ، لەسەر ئەساسی عەینەن ئینجازەكەی ئیستیحداسی ئەو موافەقەی بكەم؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

مامۆستا فرمان فەرموو.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من تێبینیەكەم لەسەر كتێبەكانی خوێندنە، دیارە ئەو قوتابخانە ئەهلییانەی كە دادەمەزرێن دوو بەشن، بەشێكییان نێودەوڵەتییە، بەشێكییان خۆماڵییە، ئەوەی خۆماڵییە دیارە گرفتمان نییە، مەنهەجی وەزارەتی پەروەردە دەخوێنێ و هیچ گرفتمان نییە، بەڵام گرفتەكە لێرەیە لەنێودەوڵەتییەكەیە، نێودەوڵەتییەكە ئێمە گوتیتمان كتێبەكانی خوێند ئەوە خۆی دەبێ هەر مولزەم بێ بەو كتێبانەی لای ئێمە، كە باسمان كرد، وەكو زمانی كوردی و ئاین و ئەوانە، تاوەكو دوایی، بەڵام كتێبەكانی خوێندن كە ئەو پێشكەشی كردوویە، كتێبەكانی ئێمەی پێشكەش نەكردییە، ئەو مەنهەجی خۆی پێشكەش كردییە، ئەو بەپابەند بوون بەمەنهەجەكەی خۆی ئەوە بەڵگە نەویستە، هەر دەبێ پابەند بێ، بەڵام لێرە لەناو كەوانە (ئەو دەبێ پابەندبێ بەو مەنهجەی كە ئێمە دەیدەینێ) مەسەلەن زمانی كوردییە، لێرە لەئیجازە وەرگرتنەكەی، كۆمەڵایەتییەكەیە، ئەوەیە، لێرە بەڕاستی لەكتێبەكانی خوێندن بڕەك پێویستی زیاتر بە روونكردنەوەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە تێبینیتان، فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ئەو ماددەیە بۆ ئەوە هاتووە کە لەکاتی پێدانی مۆڵەتدا قوتابخانە یا پەیمانگای ناحکومی مەنهەجی خوێندن، کتێبەکان پێشکەش دەکات، کۆمەڵێك بەڵگەنامە و شت پێشکەش دەکات، ئەمە لەبابی تەئکیدا کە دوای ئەوەی مۆڵەت وەردەگرێ، پێویستە پابەندبێ بەو مەنهەجەی پێشکەشی کردووە، بەڵام ئەگەر گۆڕانکارییەك لەمەنهەجدا کرابوو، ئێمە لەماددەیەکی تردا دەڵێین: (هەرگۆڕانکارییەکی تری پێویست بکرێ، بەڕەزامەندی وەزارەت دەکرێ ئەو گۆڕانکارییە ئەنجام بدرێ، بۆیە دەرگای گۆڕانکاری لەمەنهەج و لەهەندێ شتی پێویستدا لەڕووی قوتابخانەو پەیمانگا ناحکومییەکان دانەخراوە، بەڵام ئەمە لەبابی پابەند بوونی ئیجابییە، بەو مانایەی تەخیرێك نەکا، کە تەئسیری سلبی هەبێ بۆ سەر پڕۆسەی خوێندن و پابەند بوون بە مەنهەجەکانی خوێندنەوە، بەڵام ئەگەر پێویست بوو تەغیری ئیجابی بکا، ئەوە بەڕەزامەندی وەزارەت بێ، ئەو دەرگایە کراوەتەوە)، سەبارەت بەکتێبەکانی خوێندن لەقوتابخانەی نێودەوڵەتییدا ڕاستە ئێمە دەبوو پابەندمان کردبان بەقانونەکە، بەزمانی کوردی و کوردی و ئەوانە بخوێنن، بەڵام ئەو مەسەلەن ئەو کیمیایەی قوتابخانەیەکی نێودەوڵەتی دەیخوێنێ، شەرت نییە هەمان کتێب بێ، کە ئێمە لێرە لەقوتابخانەیەکی حکومی کیمیا دەخوێندرێ، بۆنموونە کیمیا لەقوتابخانەی میدیا جیاوازە لەگەڵ ئەو کیمیایەی لەقوتابخانەیەکی حکومی دەخوێندرێ، لێرە، بەڵام گرینگ ئەوەیە ئەو مەنهەجەیەی، ئەو کتێبەی کە پێشکەش کراوە بۆ بابەتی کیمیا، وەزارەتی پەروەردە ڕەزامەندی لەسەر نیشانداوە، کە ئەم مەنهەجە دەخوێنێ، پێوەی پابەند دەبێ، بنەمای عیلمی تێدایە، دوای ئەمە بابەتێکی تر ناهێنێ، کتێبێکی تر ناهێنێ بۆ خوێندن، کە جیاوازی هەبێ لەگەڵ ئەوەی کە پێشکەشی وەزارەتی کردووە، بەهەمان ئەو کتێبانەی کە هی زمانی کوردییە، هی ئاینە، هی کۆمەڵایەتییە، کە مولزەم دەکرێن لەلایەن وەزارەتەوە، بۆ ئەوەی بیخوێنێ، بۆیە کتێبەکانی خوێندن بەنیسبەت هەردوو لایەوە، دەیگرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سۆزان خان ئەو بەناوی چی قسەی کرد؟ تۆ بەناوی چی قسە دەکەی؟ خۆ دەبێ لەلیژنەی پەروەردە یەکێکتان قسەی بکەن، فەرموو، کاك عمر قسەی دەکا فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵڵا تەوزیحەکەی من وەکو سیاغەیەکی یاسایییە، ئەگینا باقی تر قسەمان لەسەر کرد، ڕەئی خۆشماندا لەسەر، پێموایە جەنابی وەزیر ئەگەر تەوزیحێکمان بداتێ...، لەبەر ئەوەی ئەمە دەبێ بەیاسا، دواتر هەر گۆڕانکارییەکی تێدا کرا، دەبێ بەپڕۆژەی تەعدیل ئەو ماددانە بگۆڕێن، لێرە باس لەوە دەکا دەڵێ (ونظام التقويم التي سبق ان قدمتها للوزارة) یەعنی ئەو بەرنامەی کەپێشتر تەقدیمی کرد، بۆ وەزارەت، ئەگەر هاتو ئەم مەکتەبە، ئەم مەعهەدە، پاش (5)ساڵ مەنهەجەکەی خۆی گۆڕی، کار چۆن دەبێ؟ چ ئیجرائاتێکی

یاسایی دەکرێ؟ چۆن چۆنی ئەو بەرنامەجەی قبولّ دەکرێ؟ داوا دەکەین جەنابی وەزیر بۆ ئەوەی سیاغەی یاساییەکە باش بێت، بۆمان تەوزیح بکات، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی مە نەڤێت قانون ببێتە دەسکر بەرامبەری پێشڤە خستنێ، سالّانە چێبیت هەندەك بابەت بهێنە گۆڕین، دوماهیکە ئەز حەزکەم نەسەك تێدا بێت دەستەلاّتداری بداتە وەزارەتێ، پێداچوون سەر مەناهیج و بابەتێن علمی کو بچێت بگۆڕیتەوە، تەتویری پێ بکاتەوە، نەبەس بەدل بکا، دووماهی کی دی داوا دکەمەوە تێکستەك بچێتە قانونێدا کە دەستەلاّتداریا گۆڕینا بابەتێن علمی ل سەر شێوازا علمی بدرێتە وەزارەتێ، ئینجا بەنیزام بی، یان دەستەلاّتداری بدا، ئەڤە هەمی دگەل وەزارەتێ گرێ بدەن، نەشی چ تشتان بکا، بابەتێك گۆڕانکارییك نووکە بەڕێز ئاهەنگیش عەینەن میسالی هینا، یەعنی مە دڤێت ریازیاتێ بەدل بکەم سوبەهی، یان دەرسەکا کۆمپوتری هاتە گۆڕێن قانونێ بەدل بکەم، هەتا تێدا بکەم، تشتەکی گەلەکا زەحمەتە، ئەوجا جەنابێ تە قانونییە، تۆ چۆن هاتە داخیل کرن تێدا، بەس ئەز دووماهی کێ فەقەرەکا وازح بهێ قەراری دابێ دەسەلاّتداری بداتە وەزارەتێ، وەبی شولی بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی جەنابی وەزیر دەیلێ من عەینەن ئەو پرسیارەم پرسی، یەك فەقەرە دەتوانین ئەگەر لیژنەی یاسایی قەرار بدەن، (اوما تقدمه لاحقاً او مستقبلا)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا عمر.

عمر عبدالعزیز بهاءالدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەلّلا من تێبینی ئەوەم هەیە ئەو ماددەیەی ئەوەی ئێستا موناقەشەی دەکەین لەگەلّ دوو ماددەی پێشووش، بەڕاستی هەرسێکییان، ئەگەر لیژنەی یاسایی لەگەلّمان بن بۆ ئەوەی چونکە ئاراستەی بەڕێزتان، دەلّێم ئەو سێ ماددەی ئێستا موناقەشەی دەکەین، پێشووەکەش و ئەمەش، باسی مەرجە، ئێمە لەماددەی شەشدا بەڕاستی (13) خالّمان بۆ مەرجەکان داناوە، لەوێ ئاماژە بەنیزامی تەعلیم، بەمەناهیج، بەئوسوسی نەجاح، بە نیزامی تەعلیمی ، بەمەناهیجی تەدریس هەمووی کراوە، ئێمە لێرە دووبارە بۆچی

ئەم سێ خاڵەمان داناوەتەوە؟ هەرسێکی مەرجن دەبوایە لەوێ جێگامان بکردبایەوە، (13) خاڵی تێدایە نازانم بە دووبارەی دەبینم، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوانە ئیجازەی تەڵەبی تەئسیس و شروتی تەئسیسەکەیەتی، ئەم بابانە بابی ئیشرافی وەزارەتە لەسەر مەکتەبی خاسەکان و مەعهەدە تایبەتییەکان، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک شوان.

بەڕێز شوان عبدالکریم جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە ئەگەر سیاغەکە گۆڕانکارییەکی تێدا بکرێ، لەو کێشەیە نەجاتمان دەبێ، کە باسی ئەوە دەکرێ، ئەگەر مەنهەج بگۆڕێ، ئەگەر بابەتێکی تازە بێتە ناو مەنهەجی خوێندنەوە، ئەوان چۆن چارەسەری دەکەن؟ هیوادارم لیژنە ئاگاداربێ، کە ئێمە دەڵێین قوتابخانە تایبەتەکان بەتەواوی پابەند دەبن بەپڕۆگرام و کتێبەکانی خوێندن و پەیڕەوی ناوەخۆ و سیستەمی هەڵسەنگاندن، ئەوان دەڵێن کە پێشتر پێشکەشی وەزارەتییان کردووە، ئەگەر ئێمە بیکەین بە (کەپێشکەش بەوەزارەتی دەکەن)، ئەوا موزاریعی موستەمیڕە، نوقتە تەواو، ئیتر هیچ کێشەیەك دروست نابێ، ئەوەش دەگرێتەوە کە ئەگەر لەموستەقبەلدا،لەمەنهەجدا گۆڕانکارییەك بکرێت و تەڵەب تەقدیم بکەن بۆ وەزارەت، وەزارەت موافەقەتی لەسەر بکا، هیچ کێشەیەکییان بۆ دروست نابێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دواسیاغەتان بزانین چییە؟ لیژنەی هاوبەش، کاك عمر سیاغەتان لەگەڵ ئەواندا جیاوازە؟ فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە هەموو ئەندامە بەڕێزەکان، بەجەنابی وەزیریشەوە، کۆکن لەسەر ئەوە، ڕاستە گۆڕانکاری لەمەنهەجەکاندا بکرێ، بەڵام ئێمە دەکرێ لەم یاسایە ئیتر لەم بابەدا یان لەبابەکەی تردا بێ، ماددەیەك بەئیزافە بێنین باس لەوە بکەین کە بۆ وەزارەت هەیە بەمەنهەجەکاندا بچێتەوە، ئەو مەنهەجانەی کە ئەو مەکتەبە تایبەت و مەعهەدانەی کە موافیقە، کە گونجاوە لەگەڵ ئەو تەتەویرە عیلمییەی کە ڕوودەدات،

حەقێك بدەین بە وزارە، ئەوە بەماددەیەكی موستەقیل بێ، پێموایە باشتر دەبێ، هێزی یاسایشی زیاتر دەبێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پێموایە دوو ساڵیش قانوونم خوێندووە، پێموایە لەهەمان ماددە ئیلتیزامەكی بدەینێ بەگۆڕانكاری باشتر دەبێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا ئەگەر ماددەكەش بخوێنینەوە بۆ دەنگدان، ناتوانین دەنگدانی لەسەر بكەین، چونكە نیسابی قانونی تەواو نییە، چەندین جار تكا دەكەین، ڕەجا دەكەین، موراعات بكەن، هی وا هەیە خوادەزانێ چاومان لێیەتی یەك سەعات و نیوی پێدەچێ، هی وا هەیە چارەگە سەعاتێك دێ، دوایی هەردەڕوا و نایەتەوە، ماڵیان ئاوابێ، فەرموو سیوەیل خان.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەگەر ئەو ئەندامەی وایە، حەزیشت لێ نییە، ناوی بێنی، ئەگەر زەحمەت نییە، بەكاغەزێك بۆی بنووسە، كەهاتەوە ژووری، بڵێ تكا دەكەم دووبارەی مەكەوە، هەتا بزانێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هی واش هەیە زۆر نادیر و كەم دەچێتە دەرێ، حەقە ئەوانیشت بگۆتبایە، هی واش هەیە هەر ناچێتە دەرێ، زۆرنادیر و كەم دەچێتە دەرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێمە دەست خۆشی لەوانە دەكەین كە ناچنە دەرەوە، ئەوانەی كە دەچنە دەرەوەش هەر قەیناكە، ئاساییە بچن چارەگە سەعاتێك، دە دەقە ئیسراحەتێك بكەن، ئاوێك بخۆنەوە، بەڵام ناكرێ تۆ سەعاتێك تاخیر بی، دوو سەعات تاخیر بی، چارەگە سەعاتێك بێیت و دوایی بڕۆیتە دەرەوە، فەرموو د. عمر.

بەڕێز د. عمر حمد امین خدر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەیە، دوای ئەو گفت و گۆو سەرەنجانە، ئێمە لێرە موتەفقیقین لەسەر ئەوەی کە ئەم ماددەیە بکەین بە دوو برگە، (أ و ب)، (أ) ئەوەی کە خوێندرایەوە، (ب) بڵێین: (وەزارەت دەتوانێ چاو بخشێنێتەوە بە پرۆگرامەکانی خوێندن لەقوتابخانە و پەیمانگا ناحکومییەکان، بەشێوەیەك کە لەگەڵ پەرەسەندنی زانستی بگونجێت)، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا بیخوێننەوە فەرموو سۆزان خان

بەڕێزسۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الحادية عشر: ـ اولا: يجب ان تلتزم المدارس والمعاهد غير الحكومية كلياً بمناهج وكتب التعليم والنظام الداخلى ونظام التقويم التى سبق وقدمتها للوزارة وعلى اساسها حصلت على إجازة.

ثانيا: للوزارة إعادة النظر في مناهج المدارس والمعاهد الدولية والمعاهد غير الحكومية بما ينسجم والتطور العلمى.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەڕێزد. عمر حمد امين خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەقەکەی بەکوردی دەیخوێنینەوە، أ- قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی بە تەواوی پابەند دەبێ بە پرۆگرام و کتێبەکانی خوێندن و پەیڕەوی ناوخۆ و سستەمی هەڵسەنگاندن کە پێشتر پێشکەش بە وەزارەتیان کردووە و لە سەر ئەو بنەمایەش مۆڵەتیان وەرگرتووە، ب ـ وەزارەت دەتوانێ چاو بخشێنێتەوە بە پرۆگرامەکانی خوێندن لە قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکان بەشێوەیەك کە لەگەڵ پەرەسەندنی زانستی بگونجێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ بە کۆی دەنگ پەسەند کرا فەرمووون بۆ ماددەیەکی تر،

بەڕێزد. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (17) وەزارەتی پەروەردە لایەنی فەرمی بەرپرسە لە سەرجەم دامەزراوەکانی فێر کردنی ئەهلی تایبەتی، دەست واڵایە لە بەخشینی ڕێگە پێدانەکانی کارکردن یان ڕاکیشانەوە یان ڕاگرتن لەکارو بەرپرسیارەتیەکە پەیوەستداریش بەیەکەی سەرپەرشتیاری مەیدانی ئەم دامەزراوانە، بۆ دڵنیا بوون لە

بەڕێوەچوونی کارو بەرپرسیەتیەکانیان بەپێی تێکستە یاساییەکان بۆ جێبەجێکردنی ئەمانە وەزارەت پیادەی ئەم ئەرك و ڕێ و شوێنانە دەکات:

١. توێژینەوەی ئارایی فێرکردنی ئەهلی و تایبەت و پلانە ستراتیژیەکان و سیاسەتە گشتیەکان بۆ پێشخستن و فراوانکردنی لە بواری ئەو خزمەتانەی کە ئەو دامەزراوە مەبەست خوازانە بەم جۆرە فێرکاریە.

2. وەرگرتنی داواکاری ئارەزوومەندان بە دانانی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتی و بڕیاری کۆتایی دەربارەیان، 3، توێژینەوەو بڕیاردانی لیست بەندەکان و سستمە ناوخۆییەکانی (پەیڕەو) ئەم دامەزراوانەو دڵنیابوون لە سەرجەم مەرجە یاساییەکان و سەرجەم (مواسەفاتە کارگێڕی و هونەری و پەروەردەییەکان لە دامەزراوەکاندا ئەوانەی دادەمەزرێن لە ئایندەدا)، 4. ئەنجامدانی سەرپەرشتیاری مەیدانی بۆ دڵنیابوون لە بەجێ گەیاندنی کارو چالاکیەکانیان و دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی تایبەتی بەپێی ئامانجە سنووردارکراو و بەرنامە بڕیار لە سەردراوەکانیان کە لە بنچینەدا لە سەر ئەمانە ڕێگە پێدانی کاریان وەرگرتووە، 5. ئەنجامدانی توێژینەوەو لێکۆڵینەوەی زانستی بە مەبەستی ئامانجی پێشخستنی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتی بارودۆخی کارەکانیان، 6. ڕەتکردنەوەو ڕاگرتن و کێشانەوەی ڕێگە پێدانی کارکردن و داخستنی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتی بەپێی یاسا، 7. ڕێکخستنی پرۆسەی پەیوەندی گرتن و هەماهەنگی گرتن پەیوەست بە کاروباری ئەم جۆرە فێرکاریە لە سەر ئاستی دەزگاکانی وەزارەت و نێوانیان و نێوان لایەنە پەیوەندارەکان، 8. بەردەست خستنی جۆرەها پاڵپشتی بە توانا بەردەستەکان لە لایەنی ماددی و مەعنەوی و کۆکردنەوەی توانا فەرمی و نا فەرمیەکان و، چاکترکردنی و پێشخستنی ئەم جۆرە فێرکردنە، 9. ئەنجامدانی هەر کارێك یان بەرپرسیاریەتێکی تر بەپێی پیادەکردنی ئەم یاسایە و بەرپرسیارەتیەکانی وەزارەت لە یاسا جێبەجێکراوەکان دەبێت،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەعەرەبیەکەی؟

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة السابعة عشر کە دەبێتە المادة الثانية عشر:

وزارة التربية هي الجهة الرسمية المسؤولة عن جميع مؤسسات التعليم الاهلى والخاص، وهي مطلقة اليدين في منح إجازة العمل او سحبها او إيقاف العمل المسؤولية معهودة بوحدة الاشراف المادي لهذه المؤسسة من اجل ألاطمئنان حول حصة سير العمل ومسؤلياته وفقا نصوص القانونية، من اجل تنفيذ ذلك تقوم الوزارة بتطبيق هذه الواجبات والاجراءات:

1. إجراء البحوث حول التعليم الاهلي والخاص والخطط الاستراجية والسياسات العامة من اجل تهوف بها وتوسيعها في مجال خدمات التى تقدمها مثل هذه المؤسسات المختصة بموهل هذا التعليم.

2. استلام طلبات الراغبين لتأسيس المؤسسات التعليم الاهلى والخاص وإصدار القرار نهائي حولها.

3. دراسة وإقرار مستندات والنظم الداخلية (البرامج) لهذه المؤسسات لتأكد من توفر جميع الشروط القانونية وجميع المواصفات الادارية والفنية والتربوية في المعنيين والذين يعينون في المستقبل.

4. تنفيذ الاشراف الميداني لتأكد من تحقيق ونشاطات المؤسسات التعليم الاهلي والخاص وفق الاهداف المحددة والبرامج المقررة والتى هي اساساً منحت إجازة العمل بناءً عليها.

5. إجراء البحوث والدراسات العلمية بهدف تطوير المؤسسات التعليم الاهلي والخاص وفق القانون.

6. رفض وإيقاف وصحب إجازة العمل وإغلاق مؤسسات التعليم الاهلى والخاص وفق القانون. 7. تنظيم العملية الاتصال والتنسيق المتعلقة بشؤون هذا النمط من التعليم على مستوى مؤسسات الوزارة وفيما بينها وبين الاطراف ذات العلاقة.

8. إستعمال مختلف انواع الدعم بالإمكانيات المتاح من الناحية المادية والمعنوية والجمع القدرات الرسمية وغير الرسمية لتحسين والتطوير هذا النمط من التعليم.

9. إنجاز اي عمل او مسؤلية اخرى وفق تطبيق هذا القانون ومسؤليات الوزارة تكون عن القوانين النافذة،

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە؟

بەڕێزد. عمر حمد امين خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە سەبارەت بەو ماددەیە دووبارە دامان ڕشتۆتەوە و کورتمان کردۆتەوەبەتایبەتی ئەو خاڵانەی، هەنگاوانەی کە دیاریکراون بۆ ئەوەی کە وەزارەت بیان گرێتە بەر پرۆسەی سەرپەرشتیکردن، ئێمە پێمان وابوو کەوا ئەرکی وەزارەتە و پێویست ناکات لە ناو یاساکەدا ئاماژەیان پێ بدرێ، بۆیە بەم شێوە دامانڕشتۆتەوە: وەزارەتی پەروەردە لایەنی بەرپرسی فەرمیە لە هەموو قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکان و تەنیا لایەنی مۆڵەت دەریشە ماف مۆڵەت یان ڕاگرتنی کاری قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی هەیە، ئەگەر سەلمێنرا کە ئەو قوتابخانەو پەیمانگایە بە حوکمەکانی ئەم یاسایە پەیوەست نەبوو،

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێزسۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانية عشر:

وزارة التربية هي الجهة الرسمية المسؤولة عن كافة المدارس والمعاهد غير الحكومية وهي الجهة الوحيدة لمنح الاجازة وسحبها وإيقاف عمل المدرسة او المعهد غير الحكومي إذا ما ثبت عدم التزامها بإحكام هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی؟

بەڕێزعمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لیژنەی یاسایی ڕامان وایە ئەو ماددەیە ئیلغا بکرێ، لەبەر ئەوەی بەشێکی زۆری لە پێدانی مۆڵەت باسکراوە لە ماددەکانی پێشوو، و، بەشێکی تری زۆری کە ئەمینێتەوە پێویستە بە نیزامی داخلی کە لێرە باسکراوە، باسی لە سەر بکرێ، مەسەلەی مەنح و سەحبی ئیجازەش باسی لە سەر کرا کە وەزارەتە و بە شروتی قانونی خۆی مەنحیش دەکا و بەشروتی قانونی سەحبیش دەکرێ، لەبەر ئەوە ئەم ماددەیە زیادە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرمووجەنابی وەزیر.

بەڕێز:د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەزی نابینم گەلەکە زروری بمینتەڤە، بەس تێکستەکی داهاتیە وەزارەتا پەروەردە تەنها جیگایە پابەند بێ ب دان و دیف موئەسەساتێ ئەهلی یان نا؟ بەس ئەڤ تێکستە وەزارتێ تەربیە جیهێ (وحیدةالمعنیة) عاردەکی دی تێدا هات یان نا؟ ئەگەر نەهاتبێ ئەڤە زەرووریە لازمە بمێنێ، چونکە نەوەکو وەزارەتا تەعلیم عالی سوبەی ئیجازە بدات، وەزارەتا کار ئیجازە بدات، بو ڤێ بابەتێ بە ئەڤە مە دڤێت تەئکید کەمەڤە، ئەگەر ئەو ل عاردەکی دی هاتبتە گوتن پێویست ناکات، ئەگەر نەهاتیە گوتنڤێ تێدا تەحدید کرن، وەزارەتێ تەربیە جهێ (وحیدة المعنیة بمنح إجازة وسحبها)، چونکە بەیانی وەزارەتێ کار ژ دێتن، وەزارەتا تەعلیم عالیش دێت، تەعەدودیا مەسئولیەتێ تێدا پەیدا بیت، بۆ ڤێ چەندە پێویستە موراجەعەتێ بکەت، بۆ لایێ قانونی، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەمە جارێ وەزارەتەکە وەزارەتی تەربیەیە، دووەمینیان قوتابخانە ئەکید سەر بە وەزارەتی تەربیەیە، پەیمانگاکانیش سەر بە وەزارەتی تەربیەیە لە ڕووی ئیختیساسەوە مەربووتە بە وەزارەتی تەربیەوە.

بەڕێز:د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەخێر، پەیمانگە هەندێك جار عەردێ دی ڤەد کەت، یەعنی نووکە وەزارەتا کارقوتابخانە ژی هەی جەنابێ سەرۆکی پەرلەمان، وەزارەتا صحێ، وەزارەتا کار، غیر وەزارەتا قوتابخانە ژیت هەین، ئەگەر ئەوە یەك لا نەبیتەوە ئەو کێشە دی هەر مینێت بۆ ئاگاداریت، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێزعمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر لە ماددەی یەکەوە کە باس لە وەزارەت و جەنابی وەزیر کراوە باس لە وەزارەتی تەربیە و وەزیری تەربیە کراوە، باس لە مەدرەسەی خاسە و مەعاهیدەکانیشی لە سەر کراوە، لەبەر ئەوەی ئەم یاسایە خاصە بە خۆی پێویست ناکات کە لێرە هیچ بابێکی دیکەی بۆ بێتە پێشەوە هیچ ماددەیەکی تری بۆ ئیزافە بکەی، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵام ئایا ئێمە هیچ مەعهەدێکمان نیە سەر بە وەزارەتەکی دی بێ غەیری وەزارەتی پەروەردە؟ هەمانە کەواتە وەزیری پەروەردە حەقێتی بڵێ هەندەك مەعاهد هەن، فەرموو سۆزان خان،

بەڕێزسۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ وەزارەتی کار مافێیتی مەعاهد بکاتەوە، وەزارەتی صحە مەعهەدی تەمریز مەسەلەن کۆمەڵێك خەڵك بچن داوا بکەن مەعهەدێکی تایبەتی ئەهلی تەمریز بکەنەوە، ئەویش جارێکی تر ئەگەر باس نەکرێن، نەوترێ ئەمانە ئیجازە لە مەناهیج وشتانە تەنسیق بێ لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە بەبێ ئاگاداری وەزارەتی پەروەردە ئیجازەی دەدرێتێ بەبێ گەڕانەوەی بۆیان، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرمووکاك عمر.

بەڕێزعمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو باسمان لە سەر کرد بە تەئکیدەوە شروتی دانی ئیجازەو نەدانی ئیجازە و سەحب کردنی ئیجازە لە ماددەکانی پێشوودا باسمان لە سەر کردووە دەنگیشمان لە سەر داوە، وەزارەتی تەربیە موختەسە بەوە، لەبەر ئەوە بۆ تەوزیح کردنی زیاتر و ، ئەو دوورو درێژیەی کە لەو ماددەیە هاتووە، بەم شێوەیەی خوارەوە سیاغەکی بۆ دادەڕێژینەوە، (تكون وزارة التربية هي الجهة الوحيدة والمختصة بمنح وسحب إجازة تخصيص المدارس والمعاهد غير الحكومية في الإقليم)،جەنابی سەرۆکی پەرلەمان، ئیعادەی سیاغەکەمان دەکەینەوە (تكون وزارة التربية هي الجهة المختصة حصراً بمنح و سحب إجازة تأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية في الإقليم)،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرمووجەنابی وەزیر.

بەڕێز:د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەڤ تێکستە وازحە، بەس ڤێ درکێ دیسان دێ تەعاروزێك چێببیتەوە د گەل تەعلیم عالی، هندەك مەعاهدا تەعلیم عالی دات ئیجازە، ئەز حەز د کەم تە ئەنیەت سیاغەی بکەنەوە یا دروست بی، مەسەلەن ئەڤە نووکێ ڤێ مەعاهدە، مەعاهدێ تێن پشتی صەفە(12)ی دێتە وەرگرتن، و ناڤی وەژی هەر مەعاهدە، ئەو ئیختیساسێ وەزارەتە تەعلیم عالیە، ئەگەر مەجال هەبێ بۆ سیاغەتەکە دروست تر، دەڤیق تر، چونکی سوبەی مەعهەدەکە ڤەکەت مستوی پشتی صەفە(12)ی ئەڤە ڤێ نەصێ د بیتە تابعی وەزارەتە تەربیە، بەڵکو تەعلیم عالیە، بەڵێ ئیجا بێت ڤێت تەحدید کەت، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرمووکاك عمر.

بەڕێزعمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەم سیاغەیەی کە من هەر چەندە پێشم وایە ئەمە لە ماددەکانی تر باسمان لە سەرکردووە و ، کۆتاییشی هاتووە و لە سەر دراوە، بەڵام بۆ تەئکید لەوانەیە گرنگ نەبێ، بەڵام ئێمە باسمان لەو یاسایە کردووە لە تەعریفەکەدا، بەڵام موعەڕەفە وەزارەتی تەربیە مەعهەدەکان، مەکتەبە غەیر حکومیەکان لەبەر ئەوە پێویست ناکات هیچ فەقەرەیەکی دیکەی زیاد بکەین، بڵێین ئەمە ئەو مەعهەدانە دەگرێتەوە کە بیدائی ئەو مەعهەدانە ناگرێتەوە کە سەر بە تەعلیمی عالین، ئەوەی سەر بە وەزارەتی تەعلیم عالیە خۆی یاسای تایبەتی خۆی هەیە، لێرە تەحدیدەن حەسر کراوە، ئەم قانونە، قانونێکە بۆ وەزارەتی تەربیە، ئەو وەزیرە وەزیری تەربیەیە، ئەو صەلاحیەتانەی کەوا دەنگی لە سەر دراوە، موصادەقەکراوە باسی لە سەر کراوە لەبەر ئەوە زۆر ڕوون و وازیحە ئەگەر ئیکتیفا بەم نەصەی خوێندمانەوە بیهێنین، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەڕێزد. عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە کە کاتێك لە زاراوەکان و وشەکان پێناسەمان کردوون کە دەڵێین قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی، دەڵێین ئەو قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیانەن کە لەلایەن وەزارەتی پەروەردەوە سەرپەرشتی دەکرێن و خوێندنی پێش خوێندنی زانکۆیی دەگرێتەوە، خوێندنی باڵا دەگرێتەوە، واتا هەموو ئەو پەیمانگایانەی کە

لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵاوە تایبەتن بە خوێندنی باڵا ئەوان ناگرێتەوە، بۆیە لە تەعریفەکەدا ئەمە ڕوون کراوەتەوە، هیچ ئیشکالێکمان نیە لەو ڕووەوە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان

بەڕێزسۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەصەن وامان وتووە لە تەعریفەکەدا، ئەگەر جەنابی وەزیر بگەڕێتەوە بۆ تەعریفەکە یاخود بیخوێنمەوە، (المدارس والمعاهد غير الحكومية عبارة عن رياض الاطفال والمدارس والمعاهد غير الحكومية العاملة في مجال التربية والتعليم والتدريب المهنى قبل مرحلة التعليم العالى وتتولى وزارة التربية ترخيصها والاشراف عليها) ئەمەمان لە تەعریف تەسبیت کردووە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا سیاغەکە بخوێننەوە بزانین پەرلەمانتارە بەڕێزەکان کەس تێبینی هەیە؟ فەرموو کاک عمر ئاخیر سیاغەی بخوێننەوە،

بەڕێزعمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تكون وزارة التربية هي الجهة المختصة بمنح وسحب إجازة تأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية في الإقليم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ئەمە هەردوو لیژنە لەگەڵ جەنابی وەزیر موتەفیقن کەس تێبینی هەیە لە سەری؟ ناوەکانتان دەنووسم، (د. احمد وەرتی، د. بشیر خلیل، عبدالرحمن حسین، نەژاد عەزیز) ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە، فەرموود. احمد.

بەڕێزد.احمد ابراهیم علی (وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خۆی لە ماددەی (18) لە یاسای وەزارەتی پەروەردە خۆی بە دەق هاتووە کە دەڵێ (لا تؤسس او تقام مدرسة اهلية او اجنبية او روضة للاطفال الا بإجازة خطية وفق الشروط التى تضعها الوزارة) یەعنی لەوێ زۆر بە ڕوونی هاتووە کە هەموو قوتابخانەیەك یان ڕەوزەیەك پێویستی بە ئیجازەیەکی خەتی بەپێی ئەو مەرجانەی کە وەزارەتی تەربیە دای دەنێ ئیجازەی پێ دەدا ئەمە لە یاسای وەزارەتی پەروەردە دا هاتووە، بەنیسبەت ئەو نەصەی کە خوێندرایەوە لە لیژنەی هاوبەش، دەڵێ وەزارەتی پەروەردە جیهەتی موختەسە بە پێدان و یان سەحب کردنەوەی ئیجازە، بەڵام ئەوە بە موتلەقی هاتووە لە چ حاڵەتێك بۆی هەیە سەحبی ئیجازەکەی بکا؟ یەعنی پێویستە پاشماوەکی هەبێ لە نەصەکە، بۆیە ئەوەی کە لیژنەی تەربیە هێنابووی لە ڕاپۆرتەکە من پێم وایە هەر ئەوە باشترە وەزارەتی پەروەردە لایەنی بەرپرسی فەرمیە لە

هەموو پەیمانگا و قوتابخانە نا حکومیەکان وە لایەنی مۆڵەت دەریشە مافی سەندنەوەی کاری قوتابخانە یان پەیمانگای نا حکومی هەیە، یەعنی ئەوەی بۆ زیاد بکرێ ئەگەر سەلمێندرا کە قوتابخانە یان پەیمانگای نا حکومی بە حکومەکانی ئەم یاسایە پەیڕەو و پڕۆگرامی وەزارەت پەیوەست نەبووە، بۆیە دەڵێم پەیڕەو و ڕێنماییەکانی وەزارەت، چونکە هەر بەپێی یاسای وەزارەتی پەروەردە ماددەی (19) وەزارەتی پەروەردە نیزامێکی خاص دادەنێ، (تحدد نظام خاص، تضع الوزارة مناهج وخطط الدراسة وشروط القبول والادارة والعمل والانظباط وإمتحانات المدارس الاهلية والاجنبية والاشراف الفنى عليها) ئەمە بە دەق هاتووە لە یاسای وەزارەتی پەروەردە، بۆیە من پێم باشە کە ئەوەشی بۆ زیاد بکرێ هەروەکو ئەوەی کە لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە دا هاتووە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

وەڵلا ئێمە لە سەرۆکایەتی پەرلەمان پێم وایە ئەم ماددەیە زیادە بەڕاستی، چونکە لە پێشووتر هەموو شتەکان وتراوە، فەرموو د. عمر،

بەڕێزد. عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ئەگەر ئێمە بگەڕێینەوە بۆ ماددەی (8) کە ئەمڕۆ پەسەندمان کرد، لەوێ دا بە نەص دەڵێین) ڕەتکردنەوەو سەندنەوەی مۆڵەت بە بڕیاری وەزارەت دەبێت، پشت بەستن بە بەڵگە و پاساوی یاسایی ئەم نەصە هەیە، بۆیە لەڕاستیدا وەکو جەنابتان وتتان ئەم ماددە پێویست نیە دەکرێ ڕەتی بکەینەوە،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ئێمە لە سەرۆکایەتی سێ کەسین حەقمان هەیە وەکو ئێوە، کاکە قەیدی چییە ناوتان نووسیوە ئێستا ڕەئیەکی تر هەیە کە ڕەتبکرێتەوە، ئێ کاکە ئێمەش وەکو ئێوە حەقی قسەمان هەیە، حەقی ڕەئیمان هەیە، ئێمە هەر سێکمان ئەوە لیژنەی پەروەردە و یاساییش هەموومان مەتەفیقین لە سەر ئەوەی کە ڕەئیەك هەیە ڕەتبکرێتەوە، ئێمە حەقی خۆمان هەیە ئەو ڕەئیەی بخەینە دەنگەوە بەڕاستی، ئەگەر ڕەتبکرێتەوە موناقەشەی بۆ چییە؟ ئێستا ڕەئیەك هەیە دەمانەوێ ڕەتبکرێتەوە، کێ لەگەڵ دایە ڕەتبکرێتەوە تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ یەك کەس لەگەڵ دا نیە. تەواو ڕەتکرایەوە، بڕۆنە سەر ماددەیەکی تر. دەنگ لە سەر نوقتەی نیزامی نیە، فەرمووبۆ ماددەیەکی تر .

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببوورە لە بواری دارایی و تاوانکاری.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (18) والتي تصبح بعدد (13):

لا تتحمل الوزارة اية مسؤولية ذات علاقة بحقوق المنتسبين والمتعاقدين مع مؤسسات التعليم الاهلى والخاص ولا تتحمل اي تبعات حول اية حدث يقع في المجالات المالية والاجرامية)، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە،

بەڕێزسۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە بەم نەصە دامان ڕشتۆتەوە، الماده (الثانية عشر) لا تتحمل الوزارة اية مسؤولية قانونية حول حقوق الموظفين والتدريسين والمتعاقدين مع المدرسة غير الحكومى إذا لم تصادق الوزارة على عقودهم، سوپاس

بەڕێزد. عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەكوردی بەم شێوەمان داڕشتۆتەوە، وەزارەت هیچ بەرپرسیاریەتێك ناگرێتە ئەستۆ لە بارەی مافی كارمەندان و مامۆستایان و ئەوانەی گرێبەستیان لەگەڵ قوتابخانە و پەیمانگای نا حكومی دا كردووە، ئەگەر گرێبەستەكە لەلایەن وەزارەتەوە پەسەند نەكرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی،

بەڕێزعمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەم قوتابخانە و مەعهەدانە، قوتابخانە و مەعاهدی ئەهلین، موئەسەسەی تایبەتی دەیانبەن بەڕێوە، یاخود كۆمپانیای تایبەتی دەیانبەن بەڕێوە، ئەو مەسئوولیەتەش كە عیلاقەی عەقدی تەحەكومی تێدا دەكا، هیچ پێویست ناكات وەزارەتی هەرێمی كوردستان تەرەفێ بێ لەم عیلاقەیە بە تەحەمول كردنی مەسئولێتی مالی، یاخود ئیجرامی هێناوە، ئیجرامی نا یەعنی عیقابی،'ئێمە لە لیژنەی یاسایی پاش دیراسەكردنی پێمان وابوو سیاغەكە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژینەوە، (تتولى الوزارة المسئولية فيما يتعلق بمجال التربية والتعليم وفق أحكام هذا القانون) بۆچی وەهامان داڕشتۆتەوە، چونكە ئەوەی لە سەر وەزارەتە لێرە مەجالی تەعلیم تەحەمولی مەسئولیەتەكەی خۆی دەكا، بەڵام دواتر ئەگەر عەقدەكەی موسادەقە كرابوو ئیجازەكەی درا بوویێ، مامۆستایەك كوژرا، تەلەبەیەك كوژرا، وەزارەت لێرە چ عیلاقەی تەحەمولی مەسئولیەتی مالی هەیە، یان ڕووخا بەسەریدا ئەوە مەسئولیەتی ئەو موئەسەسەیە بەرامبەر ئەو كەسانەی كە لەلای دەخوێنن یان كاری تێدا دەكەن وەزارەتی پەروەردە پێویستە مەسئولیەتی تەعلیم هەڵگرێ، بەگوێرەی ئەحكامەكانی ئەم یاسایە كە لێرە بۆی موسادەقە دەكرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر،

بەڕێز:د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

تەبعەن قوتابخانە یان مەدارسێ ئەهلی جوزئەکێ کەرتی تایبەت یان مونەزەمەکە خێر خاز چێکەت، وەزارەتێ سەر نینە کو مەسئولیەت وەرگرن،وە عقودی ژی وە نایەتە دەڤ مە تەوقیع کەین ژ بۆ ڤێ چەندێ کولیە ئەزێ گەل وێ نەصە کو لیژنە لە سەری هاتیەڤە بابەتێ ئیجرامی ژی بابەتێ موخالەفاتێ ترێ ێیت مالی و قانونی چ عیلاقەتە وەزارەتە پێڤە نینە، ئەم تەعەموولی چ مەسئولیەتێ ناکەین ئێمە بەرامبەری، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێزسۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە بۆیە ئەم نەصەمان داناوە، بۆ ئەوەی لەمەو دوا ئەو قوتابخانە تایبەتە عەقدی لەگەڵ هەر کەسێك کرد موصادەقە بکرێ لەلایەن وەزارەتی پەروەردەوە، چونکە دەنگێکی وا هەیە هەندێ کەس دەهێنن ئەصڵەن حاملی شەهادەی ئیجازەی وانە وتنەوە و دەرس وتنەوە یان نیە، هەر تەنها لەبەر ئەوەی بە زمان زمانی ئینگلیزی قسە دەکەن، لەبەر ئەوە دەیهێنن عەقدی لەگەڵ دەکەن وانا دەڵێتەوە بەبێ، ئەوەی هیچ ئیختیساسێکی هەبێ، نە لە پەروەردە، نە لە خوێندنە، ئێمە بۆیە ئەمەمان وتووە (إذا لم تصادق الوزارة على عقودهم) بەڵام سەبارەت بە ئەوەی ، بەڵی غەڵەتە نابێ وابێ بە شێوەیەکی تر دەبێ دابڕێژرێتەوە، ئەم نەصە نابێ وابێ، ئێمە مەبەستەکەمان ئەمە بووە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵام ئەم شێوە سیاغەی ئێوە ئەو مەبەستە ناپێکێ، فەرموو جەنابی وەزیر،

بەڕێزد.عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم عەقدە تەدقیق کەین، بەس ئەم تەوقیع ناکەین، یەعنی عقود و شەهادە و باوەڕنامەی مامۆستا و بەریخۆ دەدەینێ تەدقیق کینەڤە و موافەقەتی ل سەر کەینەڤە شرۆێی ئەکادیمی ڤە، ئەما عەقدی وی د گەڵ موئەسەسێ ڕاتبی وی چەندە حەتتا کەنگی دی خەلاس بی، ئەڤە شۆلێ مە نینە، ئەس ڤێ هەندێ ئەس نابینم سیاغەتە وان یان عەینی مەعنا بێتن ئەگەر ڤێتن داخیل کە سیاغەتێ بەدل کەت ئەو نەصەی جەماعەتێ گوتی ئەز. گەڵەکی پشتەڤانی د کەم، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

فەرمووليژنەی یاسایی،

بەڕێزعمرعبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە تەئکید لە سەر ڕەئەکەی خۆمان دەکەینەوە، چونکە ئەو مەسئولیەتە عەقدەی کە لیژنەی پەروەردە باسی لە سەر کرد، ئەوە ڕووبەڕووی وەزارەتی تەربیەی لای ئێمە نابێتەوە، ئەوە عیلاقەیەکە لە بەینی ئەو کەسەی کە تەئسیسی دەکا و، لەگەڵ ئەو ستافەی کە ئەیهێنێ دەرسی پێ دەڵێ شەهادەی هەیە، هەێیتی، نیەتی، نەخۆشە، ئەمرێ، تووشی کاریسە ئەبێ ئەمە شتێکی دیکەیە، ئەمە کۆمپانیایەکە نیزامی داخلی خۆی هەیە، مەسئولیەتی عەقدی خۆی هەڵی ئەگرێ، وەزارەتی تەربیەی هەرێمی کوردستان باسمان لە سەرکردووە، مەسئولیەتی مەجالی تەربیە و تەعلیمەکە بەو شکلە واسعەی کە لە یاساکە باسی کردووە، لەبەر ئەوە پێویست ناکا، لەم سیاغەی کە ئێستا ئێمە باسمان لە سەر کردووە، هیچ ئیلتزامێك بخەینە سەر وەزارەت، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

ئاخر کاك عمر وەزارەتی تەربیە ئەبێ مەسئولیەتی ئەوەش هەڵگرێ ئەو مامۆستایە شەهادەکەی موسددەقە یان موسەددەق نەبێ، ئێوەش تەئکید لەو مەسەلەیە بکەنەوە، بەڵی فەرموو کاك عمر،

بەڕێزعمرعبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە باسمان لێی کردووە کە سەحبی ئیجازەی لێی ئەکا، ئیلغای ئیجازەکەی لێی ئەکا، (وفق احکام القانون) یەکێ لەوانە مامۆستا شرووتی ئەو دەرس وتنەوەی نیە، بۆیە سەحبی ئیجازەکەی لێ ئەکات، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو د. عمر،

بەڕێزعمرحمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ئێمە لەگەڵ دووبارە داڕشتنەوەین، بەڵام مامۆستایەك پەیمانگا و قوتابخانەیەکی نا حکومی عەقدی لەگەڵ دەکا، ئایا ئەم مامۆستایە مەرجەکانی وانە بێژی و مامۆستایەتی تێدایە، دەبێ بەلای وەزارەتی پەروەردە دا بڕوا، ئەگەر هەموو مەرجەکانی پێویستی تێدا بوو، ئەوە وەزارەت پەسەندی دەکات، ئێمە دەڵێین پەسەندی بکات، چۆنی پەسەند دەکات، خۆ دەبێ بە مۆرو بە بەڵگەنامەیەکی ڕەسمی پەسەندی بکات، بڵێی قوتابخانەی فلانی نا حکومی تۆ مامۆستاکانت هەموو مەرجەکانی تێدایە بۆیە ئێمە ڕازین لە سەری، ئەگەر ڕازی نەبێ لە سەری دیسان بە پەسەند کردنێك یان بە بەڵگە نامەیەك کە ڕەسمی دەبێ لەبەر ئەو مەرجانە مامۆستا و کارمەندەکانی تۆمان پەسەند نەکردووە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو کاك عمر،

بەڕێزعمرعبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(لا تتحمل الوزارة اية مسؤلية ذات علاقة بحقوق المنتسبين التقاعدية مع المدارس والمعاهد غير الحكومية وتقتصر مسؤليتها بالجوانب التعليمية والتربوية)

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێزد.عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەی ختورەتە سەر قوتابیە نە وازحە، نە کاملە، بخینەوە سەیدا بێ زەحمەت، مونتەسیب قوتابیش دەگرێتەوە لێرە، سوپاس

بەڕێزعمرعبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەخێر، سوپاس،

بەڕێزد.عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئاخر ئەگەر بەیانی بانێك ڕووخا (20) قوتابی مردن، کێ مەسئوولە؟ ئەزانم د ڤێت وازح بێژیت، دەبێتە ئیجتیهادی نە، سوپاس،

بەڕێزعمرعبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە تەفسیری مونتەسیب هەمووئەو کەسانەن کە لەوێ ئیش و کار دەکەن، ئەوانەی مەوجوودن لەو موئەسەسەیە، لەبەر ئەوەی ئێمە وتمان لە بیدایەتە هیچ مەسئولیەتێکی هەڵناگرێ، تەنیا مەجالی تەربیە و تەعلیمیەکەی نەبێ، کە وتمان تەربیە و تەعلیم باسی ئیشرافمان کردووە باسی هەموو شتەکانیمان کردووە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا ئەو سیاغەیەی کە هەردوو لیژنە خوێندیانەوە، بەیەکەوە موشتەرەکن، وەزیریش تاڕاددەیەك ڕازیە، کێ دەیەوێ قسەی لە سەر بکا تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (حەمەسعید حەمەعلی، سمیرە عبدالله، نەژاد عزیز، شلێر محمد نجیب، بەشیر خلیل، پەیمان عبدالکریم، ئاهەنگ عارف). فەرموو کاك حەمە سعید.

بەڕێزحەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕاستە مەسئولیەتی ئەو مۆزەفانە یان ئەومامۆستایانە، کە دەرس دەڵێنەوە لەو قوتابخانە و پەیمانگانە مەسئولیەتی وەزارەتە، مەسئولیەتی ئیشرافی تەربەوی، بەڵام ئێمە هەم لە یاسای بودجە و، هەم لە ماددەی ژمارە (20) فەقەرەی سێ و فەقەرەی شەشی ئەو راپۆرتە باسی ئەوەمان کردووە، کە ئەو مۆزەفانە مودەڕیسن یان مۆزەفن حەقی تەقاعود و زەمانی ئیجتیماعی و یان هەر شتێکیان هەیە، یەعنی ئێستا لێرە نەفی هەموو ئەو حەقانە دەکات، بۆیە دوایی تەناقوزی دەبێت لەگەڵ ماددەکانی تردا و، لەگەڵ یاسای بودجەشدا و، لەگەڵ ئەوەی کە خۆمان تەشجیعی مۆزەف و مامۆستا دەکەین، کە بچن لە کەرتی تایبەت دابمەزرێن، بۆیە من پێم باشە بکرێ بە چەند فەقەرەیەك، فەقەرەیەکیان ئەوە بێت، چونکە وەزارەت یەعنی حکومەتیش، باشە ئەگەر مۆزەفێك، ئەگەر مامۆستایەك لە کەرتی گشتی ڕۆیشت بۆ ئەو کەرتە تایبەتە، عەقدی بەست دوایی تەبعەن زەمانی ئیجتیماعی لێ وەردەگیرێ و پارەی تەقاعودی لێ دەبڕێ و ئەو شتانە، ئەگەر ئەم مامۆستایە، ئەم هاووڵاتیە، ئەمە شتێکی لێهات، چۆن چۆنی مامەڵەی لەگەڵ دەکرێ؟ ئایا لێرە غامز نیە؟، لە ماددەی (20) ژمارە (3) و ژمارە (6) هەیە، بۆیە دەبێ شتێك نەنووسین لێرە پێچەوانەی ئەو ماددەیە بێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سمیرە خان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ماددەیە تۆزێك ناڕوونی تێدایە، هەروەکو کاك حەمە سعید وتی و، تەعاروزیش دەکات لەگەڵ ماددەی (25)دا ئەگەر مولاحەزە بکەین، ئەوە وەکو شوێنێکی ئاسایی لێ دێت، یەعنی لە مەسلەحەتی خاوەنکار نیە، قوتابی دانیە، ئەگەر هاتو ئەو مەدرەسە یان ئەو قوتابخانە داخرا، تەحەمولی مەسئولیەتی ئەو قوتابیانە ناکرێت، کێوە دەچێت؟ لە ماددەی (25)یشدا هەر کە باس دەکرێت لێرەدا ئەگەر دەڵێت مامۆستا، وانە بێژ دەچێت دەرس دەڵێتەوە، وەزارەت مۆڵەتی پێ دەدات، بەڵام ئەگەر هەر شتێك بێت نامەسئولیەتی هەڵناگرێت، مەعنای وایە وەکو شوێنێکی ئاسایی لێ دێت، لێرەدا بە زیادی دەزانم ناڕوونی تێدایە، تەعاروزیش دەکات لەگەڵ ماددەی (25)، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك نەژاد فەرموو.

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت سەحبی ئیجازە، کە لە ماددەکەی پێشوو تریش دا هات بوو، سەحبی ئیجازەی ئەو مەداریسانە، من پرسیارێك لە لیژنەی پەروەردە و لیژنەی قانونیش دەکەم، تەکلیفی قوتابیەکان چ دەبێت، کە ئەگەر سەحبی ئیجازە کرایەوە؟ سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جلال فەرموو.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئەو فەقەرە و ئەو ماددەیەی کە باسی دەکەن، تەبیعیاتی قانونی تێدایە، ئەوە جەنابی وەزیریش مولاحەزەی دا، من نەصێکم نووسیوە ئەگەر پێیان باش بێت بڵێین (یدقق جمیع العقود التدریسیة والتعلیمیة في المدارس والمعاهد الغیر الحکومیة من قبل الوزارة و یصادق علیها حتی حسب القوانون والتعلیمات المرعیة).

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش تەئیدی قسەکەی کاك حەمە سعیدی دەکەم، بەڕاستی ئەم ماددەیە خۆی باش بوو، یەعنی ئەوە بۆ یەکێکە کە عەقدی نەکرد بێت لەگەڵیدا، تەبعەن مەسئولیەتی هەڵناگرێت، بەڵام تۆ لە ماددەی (20)دا دوای ئەوە ئەو مەشروعانە هەمووی ئیستسمارین و، تەشجیعی خەڵك دەکەی بچێتە کەرتی تایبەت، ئاوا بەم شێوەیە بڵێین من هیچ مەسئولیەتێك هەڵناگرم تەناقوزە لەگەڵ (20)، چونکە بە هەموو نەوعێك تۆ پێی دەڵێی حقوقت مەحفوزە، بە خزمەت بۆی حیساب دەکرێت، یەعنی با ئاگامان لێ بێت ئەمە بۆ ئەو کەسانەیە فیعلەن لە دەرەوە دێت، وەکو سۆزان خان وتی یان عەقدێك دەکات بە هیچ شێوەیەك تەربیە موافق نیە، یان موافق نیە یان پێی نازانێت، با ئەوەیان وا بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر بشیر فەرموو.

بەڕێز د. بشیر خلیل توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەو پەرلەمانە بە یاسا ئەوەمان دانا، ئەو فەرمانبەرەی کە لە کەرتی حکومیەوە دەچێتە کەرتی تایبەت، بۆئەوەی کەوا هەتا ماوەی (5 ساڵ یان 3 ساڵ) نیوەی مەعاشی خۆی بدرێتێ و، هەروەها زەمانی

ئیجتماعیش و كامل ماف و حقوقی خۆی هەبێت، واتە ئەمە تەشجیع دەكەین لێرە بەعزێك مۆزەف بچێت بۆ بووژاندنەوەی كەرتی تایبەت، وەكو وەزیری پەروەردەش ئاماژەی بەوە دا، بەعزێك مامۆستا هەیە بۆخۆیان تەنسیبیان كردووە، كە بچێت لەو قوتابخانە ناحكومیانە دەرس بڵێتەوە، كەواتە ئەوە یەعنی بە ڕێگایەكی ناڕاستەوخۆ ئەمانە فەرمانبەری وەزارەتی پەروەردەن، بەڵام بە تەنسیب لەوێ كار دەكەن و، هەروەها تەشجیعیش كراوە ئەمانە، باشە مەعقولە ئەوە لەوێ بێ و نیوەی لەسەر وەزارەتی پەروەردە بێت، لەپاشان هیچ مەسئولیاتێك لەسەر وەزارەتەكەی نەبێت ئەوە لەلایەك و، لەلایەكی دیكەشەوە داوا دەكا وەكو ئەوەی جەنابی وەزیر داوای كرد، قوتابیش داخلی ئەم تەبیعیاتی مەسئولیاتی وەزارەت بێت، لەبەرئەوەی ئەوە كارێكی گرینگە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

پەیمان خان فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالكریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش هاوڕام لەگەڵ كاك دكتۆر بشیر، تەبعەن وەزارەت دەبێت بەرپرس بێت، چونكە تەبعەن خوێندن پرسێكی نیشتمانیە ئەوە لەلای هەمووان ئاشكرایە و، وەزارەت بەرپرسە تەنانەت لە با بڵێین خوتەیەكی نوێی وەزارەت، كە بەڕێزیان جەنابی دكتۆر عیصمت دایناوە، كە مامۆستا تەعین بكات لەپێناوی چی ئینتیساب بۆ ئەو قوتابخانە ئەهلیانە، بەهۆی ئەوەی كە لەوێوە فێری چەند شتێك بن، مەسەلەن بە قەرز ئەو مامۆستایانەیان پێ دەدات، كە فێری وانەوتنەوەو مەسەلەن ئەو خوێندنگا ئەهلیانە، ئەركی تەدریب كردن و بابڵێین دەورات و زۆر شتی تر هەیە پێیان دەكەن، ئەو مامۆستایانە پڕ چەك دەكەن ئینجا وەزارەتی پەروەردە بزانە عەقدەكە بۆماوەی 5 ساڵە، 10 ساڵە چەندە وەریان دەگرێتەوە تا بێن خزمەتی قوتابخانە حكومیەكان بكەن، یەعنی ئەوە وابزانم یەكێكە لە ئەو ڕێكارانەی كە بەڕێزیان دەیەوێت بیگرێتە بەر لە خوتەی داهاتووی، جا وەزارەتی پەروەردە یەعنی بەلای كەمی دەبێت بەرپرس بێت لەوە، چونكە ئەو مامۆستایە بەڕاستی ئەگەر بێت و خازع نەبێت لە بۆ حوكمی وەزارەتی پەروەردە، ئەوە لەلایەك دەمانەوێت لێرانە خۆی زەمان بكات، لەلایەك ئەو كابرایەی كە با بڵێین قوتابخانەكە دروست دەكات دەبێت لیستێك بەناوی كارمەند و توێژەرو مامۆستاو هەمووی تەقدیمی وەزارەت بكات، ئەدی ئەگەر ئەوانە لە ژێر چاودێری وەزارەت نەبن، كەواتە پرۆسەی خوێندنمان تەسلیمی جیهاتی تر كرد، كە حكومەت بەرپرس نەبێت لێی، كە ئەوەش پرۆسەیەكی زۆر زۆر خەتەرناكە، ترسناكە ئەگەر بێت و تەسلیمی هەر لایەنێك بكەین، بێگومان كاردانەوەی سلبی دەبێت بەسەر، لەوانەیە ئیجابی هەبێت كە ئەگەر ئەو كەسە مەسەلەن پرۆژەیەكی خۆی هەبێ بۆ پەرەپێدانی لایەنێك لەلایەنەكانی زانستی و، لەوانەشە كاردانەوەیەكی زۆر زۆر سلبی هەبێت، كە پرۆسەی خوێندن بەرەو دوا بچێ، لەوانەیە مەسەلەن

ئیستغلالی بکەوێتە ناو، لەوانەیە هەر شتێکی تر بێتە ناوی، بۆیە بەڕەئی من وەزارەت دەبێت بەرپرس بێت لەو پرسە، یەعنی ناکرێت وەزارەت دەستی خۆی لێ بکێشێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من 100٪ تەئیدی لیژنەی یاسایی دەکەم، لەو دەقەی کە وتوویانە، چونکە لە سایکۆلۆجیەتی فەرقی مەکتەبی (privet school- public school) دەکرێت، یەك کەلیمە هەیە، یەك وشە هەیە (selection) ئیختیارە ئەوەی کە فەرقی لەنێوان ئەو دوو مەکتەبەی دەکات، هی یەکەمیان کە دەڵێت مەکتەبی عام، خۆی تەلەبەکان بەخۆیان دەچنە تەربیە ئەو مەکتەبانە ئیختیار دەکا، تەلەبەکان دەچنە ئەو مەکتەبەی، تەربیە بەخۆی موعەلیمەکان و هەموو کارمەندەکان ئیختیار دەکا و بە مەعاشەکی موحەدەد کە داینراوە، بەخۆی بەگوێرەی سەرف کردنی شتێکی موعەییەن، هی دووەم ئیختیارەکە، عەقدەکە لەنێوان تەلەبە و لەنێوان باوك و دایکی ئەو تەلەبەی لەبۆ ئەو مەکتەبە خاصەی دەچێت، من خۆم دەچم لە بۆ مەکتەبەکەی دەڵێم ئەمن نیزامی ئێوەم بەدڵە، لە هەموو دونیا ئەمڕۆ مەکتەبی خاص (غیرحکومي) خۆی تەعلیم لە تەوەجوهی دونیایێ لە ئەورووپای، لە ئەمەریکای دەگری، لە کەنەدای دەگری دەڵێ (we are learning from them)، یەعنی ئەوە لە مەکتەبی خاص فێردەبین چۆن تەعلیم بەپێش دەخەین، (33) هەزار مەکتەب لە (2009) لە ئەمەریکای هەبووە مەکتەبی خاص، ئێستا عەددەی لە زیاد بوونە، (25) تەلەبە لەگەڵ یەك مامۆستای لە کەنەدای حەقی هەیە مەکتەبەکی خاص بکاتەوە تەربیە دەعمیشی دەکات، یەعنی کەلیمەی ئیختیارەکە کە تۆ دەڵێی ئیختیار، ئیختیاری یەکەم حکومەت تۆی ئیختیار دەکات ڕازیە بەو شتەی، ئیختیاری دووەم فەلسەفەکە تۆ خۆت ئەو مەکتەبەی ئیختیار دەکەی، کە خۆت مەکتەبەکەت ئیختیار کرد عەقدەکە دەبێتە مابەینی ئیختیاری خۆت و ئیختیاری ئەو مەکتەبەی، قەت قەت تەربیە مولزەم نیە بەو عەقدەی، بۆیە دەقاو دەق نەصەکە یاساییەو زۆر پڕ بەپیستی خۆیەتی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ئەو مەبەستەی ئێمە بەو شێوەیە سیاغەمان کردووە، هەر ئەوەیە کە جۆرێك لە زەمانەتی ئەوە هەبێت لە مامۆستاکان و کارمەندەکان، کە لەو قوتابخانانەدا واجبیان پێ دەسپێردرێت، لە ڕووی تەربیەو، لەڕووی تەعلیمەوە ئەوان شروتیان تێدا هەبێت، خاڵێکی تر ئەوەیە باسی ئەوە کرا باسی قوتابیان، لەڕاستیدا ئێمە بەشێکمان هەیە لە ئایندەدا، مافی قوتابیان بە هەموو شێوەیەك پارێزراوە، کاتێك قوتابخانەکە دادەخرێت یان پێش داخستنی، بۆیە ئەوە لە ئایندەدا عیلاج کراوە، هیچ موشکیلە نیە، خاڵێکی تر ئەوەی کە باسی ئەوە دەکرێت حقوقی مەسەلەن تەقاعودی و ئەوانە هی کارمەند و مامۆستایان مسۆگەر کراوە، لێرە ئێمە شتێکی تر دەڵێین، بەڕێزان ئێمە زەمانەتی قانونی مافی ئەوانمان کردووە، هی مامۆستاو کارمەندەکان، بەڵام مامۆستایەکی کەنەدی عەقدێك دەکات لەگەڵ قوتابخانەیەك لێرە مانگانە بەوەندە، ئەگەر قوتابخانەکە مووچەی نەدایێ یان موشکیلەیەکی هەبوو وەزارەتی پەروەردە بۆ تەحەمولی مەسئولیەتی قانونی بکات؟ بڵێ پارەکەی لەجیاتی ئەو بدات، موشکیلەکە ئالێرەدایە تەحەمولی مەسئولیەتی قانونی لەگەڵ زەمانەتی قانونی مافی ئەو مامۆستایە، جیاوازی هەیە، ئێمە ویستوومانە قانونیەن مافەکانی بپارێزین دەچێتە مەحکەمە بە تەریقەی تر، نموونەی لەو بابەتەشمان هەیە مامۆستای قوتابخانەیەکی ئەهلی لێرە هەبوو موشکیلەیەکی لەو بابەتەیان هەبوو، ئەجنەبیش بوو هاتە لای ئێمە موشکیلەکە بەو شێوەیە بوو، یەعنی باسی ئەوە ناکەین چۆن چارەسەرمان کرد، بەڵام ئەم قەزیانە لە داهاتوودا ڕوو دەدەن، بۆیە وەزارەت تەحەمولی مەسئولیەتی قانونی هەندێك شت ناکات، منی مامۆستا لە قوتابخانەیەك دەچم جەریمەیەك دەکەم، بۆ وەزارەتی پەروەردە تەحەمولی مەسئولیەتی قانونی بکات؟، بەڵام لە بواری پەروەردە و لە بواری عیلمیەکەیەوە حەقە ئەو تەحەمولی مەسئولیەتی قانونی بکات، زیاتر ئێمەش مەبەستمان پێی ئەوەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە ڕاستی من دڤێت ڕوونکردنەوەیەکی بدەم، سەر خاڵەکادی دهێتن یەعنی، مەوزوعێ تەنسیبا مامۆستاو ئیستیعارە، بەری ڤێ گاڤێ مە کێشەك هەبوو، وەکی باس کریە مامۆستایێ چاك چۆن مە هەڵبژاردن لە دەرسێ چاك و ئیستیعارە، نوکە مەی گۆتیە وەناکەین، دێ بۆ هەوە بۆ خۆ هەندەك سێلێکشن بکەنەوە تازەکان، ئێمە یارمەتی دەدەین و تەعین دەکەین، لغرض استعارة، ئەوە هەتا ئەو وەختەی لە مەدرەسەی ئەهلی بیت، شروتی مەدارسی ئەهلی لەسەر تەتبیق دەبێ، بەڵام ئەو دەبێ پابەند بێ بە سندوقی تەقاعودی، کە دوا ڕۆژ ویستی بگەڕێتەوە، لەو ڕۆژی دەگەڕێتەوە بۆ وەزارەتی پەروەردە، وەزارەتی پەروەردە مەسئولە لە دابەش کردنی و تەوزیعی و دانانی لە شوێنەکان، ئەمە ئەوە ناگرێتەوە پەیمان خان،

ئێمە باسی ئەوە ناکەین، چونکە ئێمە هەر دەبێ یارمەتی ئەوان بدەین، بەشێوازێکی تر، بەڵام ئەوە مانای ئەوە نیە مەسئولین لەگەڵ عقود، یان مەسئولیەتی ئەوەمان هەیە، زۆر زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم وایە ئەو نەصەی کە داڕێژرا، ئەگەر مەجالمان بدەی بیخوێنینەوە هەموو ئەو خالآنە دەپێکێ، کە جەنابی وەزیر باسی کرد و، کە ئەندامانی پەرلەمانیش ئیشارەتیان پێدا، چونکە ئەوانی تر لە ماددەکانی تر عیلاج کراوە، بەڵام مەسئولیەتە قانونیەکە ئێمە ویستمان بەو نەوعە، بەو نەصە موعامەلەی بکەین، بەڵام ئەوە ئێستا بەو نەصە تازەیە ئەگەر ڕێگا بدەی جەنابت بیخوێنمەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بیخوێنەوە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانية عشر:

لا تتحمل الوزارة اية مسؤولية ذات علاقة بحقوق المنتسبين التقاعدية مع المدارس والمعاهد غير الحكومية و تقتصر مسئوليتها بالجوانب التعليمية والتربوية وفق احكام هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەو سیغەی کە خوێنرایەوە تکایە کێ لەگەڵ دایە؟ دەست بەرز بکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ یەك کەس لەگەڵدانیە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 19:

لەگەڵ نەخستنی بەرپرسیارێتی کەسی یاسایی، بەرامبەر سەرجەم کارمەندان لە دامەزراوەکانی فێرکردنی ناحکومی، لایەنەکان یان کەسەکان کەوا ڕێگەپێدانەکانی کارکردنی ئەو دامەزراوانەیان وەرگرتووە بەناوی خۆیان، یەکسەرە بە تەواوی بەرپرسیارن لەم دامەزراوانە لەبەردەم وەزارەت و بەردەم لایەنە یاساییەکانی تر.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 19: والتى تصبح بعدد (14) مع عدم الايفاء بالمسؤولية الشخصية القانونية، حيال جميع المنتسبين في مؤسسات التعليم الاهلي والخاص، الاطراف او الاشخاص الذين حصلوا على اجازات عمل هذه المؤسسات بأسمائهم، هم مسؤولون مباشرة وبالكامل عن هذه المؤسسات امام الوزارة وامام الجهات القانونية الاخرى.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە چوارچێوەی بەشی سەرپەرشتی کردندا، ئێمە پێمان وا بوو ماددەی (19) و (20) زەرور نیە بمێنێت، لەجیاتی ئەوە ئێمە سێ ماددەی ترمان ئیزافە کردووە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە لەبەرئەوەی باس لە تەحەمولی مەسئولیەتی مونتەسیبینی ئەو مەکتەب و معهدانە دەکات بەرامبەر بە وەزارەت، لەبەرئەوەی پێمان باشە ماددەکە وەکو خۆی لە پرۆژەکە هاتووە بمێنێتەوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێزد. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز بێژم ماددە بمێنێت و تەحەمولە مەسئولیەتی بکات، خاوەن ئیجازە زۆر زەروریە بۆ وزوحیان.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە دوا ڕەئیتان چیە؟.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ئێمە سەبارەت بە حقوقی ئەوان، لە داهاتووشدا کۆمەڵێك ڕێکاری قانونی هاتووەتە پێشەوە، کە باس لە مافی کارمەندان و مامۆستایان و هەموو ئەوانە دەکات، لەوێ مافەکەمان بەشێوەیەکی یاسایی بۆ مسۆگەر کردوون، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا مادام لیژنەی قانونی و جەنابی وەزیر ئیتر تەئکیدی لێدەکەنەوە کە بمێنێتەوە، ئێمە لاریمان نیە بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەوشێوەیەی کە ماوەتەوە لە پەرلەمانتارە بەڕێزەکان، کێ تێبینی هەیە با ناوی خۆی بنووسێ؟، بۆئەوەی قسەی خۆی بکات، کەس قسەی هەیە؟ بەس دکتۆر بشیر، فەرموو دکتۆر بشیر.

بەڕێز د. بشیر خلیل توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددانە هەمووی دەکەوێتە ژێر بابی سێیەم، کە بەناوی ئیشرافە و، تەماشا دەکەین هیچ ماددەیەکیشی لە بۆ ئیشراف دانەناوە، ڕاستە ئیشرافی عامی وەزارەت باس دەکات ئەمانە، بەڵام لەناو وەزارەت دا وەحدەیەك هەیە بەناوی وەحدەی ئیشراف، دوو بەشە ئیشرافی تەربەوی و ئیشرافی ئیختصاصی، مودیریە عامەشیان هەیە، دەکرێت ناوی ئەوانیش بهات بووایە، کە ئەوان ئیشیان چیە و؟ کارەکانیان ئیشراف لەسەر ئەو قوتابخانانە بکەن لەژێر ناوەکەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەکانی دوایی دا هاتووە، چونکە ئێمە ئەو باسەمان کردووە، کە هەموو ئیشرافێکی ئەو قوتابخانانە، کە وتمان ئیشراف لەلایەن وەزارەتەوە بە سیستەم ڕێك دەخرێت، مەبەستمان ئەوەیە کە وەزارەت هەر لە ماددەیەك دامانڕشتووە کە (13)یە (کیفیة الاشراف علیها) ئەمە بە نیزام ڕێك دەخرێت، کە ئیشرافی قوتابخانەکانی خۆمان، چۆن ئیشراف دەکرێت؟ ئەوانیش بە هەمان شێوە، بۆیە ئەوە بەجێمان هێشتووە بە نیزام بکرێت، ئەوەی جەنابت دەڵێی ئێمە ئێستا باسی ماددەیەکی تر دەکەین، کە جەنابی وەزیر پشتگیری لێ کردووە و، لیژنەی قانونی پێی باش بووە، ئەو پشتگیری لەو ماددەیە کردووە، ئێستا باس لەو ماددەیە دەکەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەکە بخوێنەوە بۆئەوەی بیخەینە دەنگەوە، فەرموون.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگەڵ نەخستنی بەرپرسیارێتی کەسی یاسایی، بەرامبەر سەرجەم کارمەندان لە دامەزراوەکانی فێرکردنی ناحکومی، لایەنەکان یان کەسەکان کەوا ڕێگەپێدانی کارکردنی ئەو دامەزراوانەیان وەرگرتووە بەناوی خۆیان، یەکسەرە بە تەواوی بەرپرسیارن لەم دامەزراوانە لەبەردەم وەزارەت و بەردەم لایەنە یاساییەکانی تر.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 19: کە دەبێتە (13)

مع عدم الایفاء بالمسؤولیة الشخصیة القانونیة، حیال جمیع المنتسبین في مؤسسات التعلیم الاهلي والخاص، الاطراف او الاشخاص الذین حصلوا علی اجازات عمل هذه المؤسسات بأسمائهم، هم مسؤولون مباشرة وبالکامل عن هذه المؤسسات امام الوزارة وامام الجهات القانونیة الاخری.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ تەنها یەك کەس لەگەڵ دانیە، بەزۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 20:

وەزیر سەرپشکی بڕیاردانە، دەربارەی ئەو سەرپێچییانەی کەسانێك دەیکەن، یان نوێنەرانی وەزارەت و نوێنەرەکانی هاوبەشن تیایدا، بەرامبەر هەر دامەزراوەیەکی فێرکردنی ناحکومی، بەگوێرەی حوکمەکانی ئەم یاسایەو بە یاساکراوەکانی جێبەجێکراو.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون بە عەرەبیەکەی.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (20): کە دەبێتە ماددەی (14)

الوزیر مخیر في قرارته، حول المخالفات التي یرتکبها اشخاص، او ممثلوا الوزارة والممثلون المشارکون (المساهمون) فیه، ازاء کل مؤسسة تعلیمیة اهلیة او خاصة، حسب احکام هذا القانون والقوانین النافذة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ئەم ماددەیە ڕەت بکرێتەوە، لەبەرئەوەی کە جۆرێك لە فەراغی قانونی نیە لەوبارەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەبەرئەوەی ئەو ماددەیە خۆی باس لە موخالەفە دەكات، موخالەفە خۆی هەر موخالەفەیە، ئێمەش پێمان باشە پێویست بە هیچ نەصێك ناكات تێدا هەبێت، ئیلغای ئەو ماددەیە بكرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێزد. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

خۆ جواب دا زەرورەت نینە كە ئەوە هەبێتن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

هەردوو لیژنە داوای ڕەت كردنەوەی دەكەن، كێ لەگەڵ دایە رەت بكرێتەوە؟ كێ لەگەڵ دانیە؟ یەك كەس موعاریزە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند كرا، كە رەت بكرێتەوە، فەرموون بۆ ماددەیەكی تر، فەرموو دكتۆر عمر.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە پرۆسەی سەرپەرشتی كردن، ئێمە وەكو لیژنەی پەروەردە چەند ماددەیەكمان زیاد كردووە، بۆیە داوا لە جەنابت دەكەین كە پرسی ئەم زیادكردنی ئەو ماددانە، كە زۆر بە پێویستی دەزانین بخرێتە ڕوو، دەنگی لەسەر بدرێت و، ماددەكان بخوێنینەوە بۆ موناقەشە و گفتوگۆ.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەلەمان:

فەرموون.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە ماددەیەكمان زیاد كردووە بەناوی ئەوەی كە ئەمانەی خوارەوە بە پەیڕەو ڕێك دەخرێت:

1- ساڵنامەی جێگیری خوێندن و تاقیكردنەوە.

2- بنەماو شێوازەكانی ئەنجامدانی تاقیكردنەوە.

3- پشووە فەرمی و پەروەردەییەكان.

4- وەرگرتنی قوتابیان و نوێ كردنەوەی تۆماری ساڵانەیان.

5- كردنەوەی خولی ڕاهێنان بۆ مامۆستاو كارمەندان.

6- چۆنیەتی سەرپەرشتی كردنیان.

پێمان وایە هەموو ئەو بابەتانە بە نیزام ڕێك بخرێت، بۆئەوەی کە مەجالی ئیجتهاداتی تایبەتی و جۆرێك لە فەراغی تێدا نەمێنێتەوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگەڵ ڕێزمدا بۆ ڕەئیەکەی لیژنەی پەروەردە، ئەوەی کە بە نیزام ڕێك دەخرێت، ئەوە هیچ پێویست ناکات ئێمە بە ماددەیەکی یاسایی لێرە باسی بکەین، ئەوە کاتی خۆی کە ئیجازەکە تەقدیم دەکەن، داوا دەکەن، داوای نیزامەکانیشیان لێ دەکەن، دواتریش ئەم یاسایە کە چووە باری جێبەجێ کردنەوە، تەعلیمات و ئەنزیمەی تریشی پێ دەردەچێت، لەبەرئەوە پێویست ناکات ئەو ئیزافانەی تێدا هەبێت، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

فەرموو دکتۆر عمر.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگەڵ ڕێزمدا بۆ ئەو بۆچوونە، هەر پەرلەمانی بەڕێز کاتێك یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵای دەرکردووە ساڵی (2008) ژمارە (10) دەڵێت ئەمانەی خوارەوە بە نیزام ڕێك دەخرێن، هەموو ئەو خاڵانەی کە لێرەدا هەن، بۆ زانکۆکانیش بەهەمان شێوە نەصی پێ هاتووە، کە بە نیزام ڕێك دەخرێن، ئەوان نیزامیان پێ دەرکردووە، لەڕاستیدا جێگای خۆشی گرتووە، چونکە ئەگەر نیزام هەبێت لەکاتی پێشکەش کردنی ئەو مۆڵەتە، ئەو نیزامە پێشکەش دەکرێت، نەك هەر قوتابخانە و هەر پەیمانگایە بۆخۆی جۆرێك لە نیزام و ئیتر پەیڕەوی ناوخۆ پێشکەش بکات، کە لەگەڵ نیزامەکە تەناقوزی هەبێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

وەڵڵا دکتۆر عمر کە تۆ لێرەوە نیزامی بۆ دابنێی، کەواتە بیکە بە قانون، بۆیە نیزام و تەعلیمات دەردەکات، چونکە خسوسیەتی خۆی هەیە نیزام و تەعلیمات دەردەکات، کە تۆ لێرە ئەمرت پێ کرد بیکەی ئەوە دەبێتە قانون، فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لەئەنجامی موتابەعە کردن و بەدواداچوونی ئێمە، بۆمان دەرکەوتووە کە فیعلەن ئەگەر لە تۆ و نیزامەکە ئەو شتانەی تێدا نەبێت، جێگیر نابێت ئێستا ناجێگیری هەیە لەم بابەتەدا، لە هەندێك قوتابخانە پشووەکانیان وەکو پشووی قوتابخانەکانی تر نیە، هەریەکە بە ئارەزووی

خۆی پشوو دەدات، سەبارەت بە شێوازی تاقیکردنەوەکان، سەبارەت بە عوتڵەی رەسمی و تەربەوی، سەبارەت بە قبوڵی تەلەبە ئەمانە هەمووی ناجێگیرە، بۆیە ئێمە وتوومانە با بە نیزام بکرێت، شێوازی ئیشراف کردنەکەشمان لێرە داناوە، بۆئەوەی بزانن ئەو قوتابخانە لە کوێ ئیشرافی دەکات؟ چۆن ئیشراف دەکرێت؟ خوێندنی بنەڕەتی ئایا لەمەودوا موشریفی تایبەتمان دەوێ بۆ خوێندنی ئەهلی؟ کە ئیشرافی بکات، دەبێت ئەمانە هەمووی دیاری بکرێت بە نیزام، کە دەڵێین بە نیزام یەعنی ئەنجومەنی وەزیرانیش موافەقەتی لەسەر دەکات.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێزد. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز نزانم مەبەستی چیە نیزام؟ یەعنی ئەگەر نیزامەکی موەحەد لە وەزارەت دەرکەڤی تەعامول دگەل خسوسیاتێت ڤان مەدارسێت ئەهلی، ئەسلەن ماوەی خیندنێت وان هندەك درێژترە، دەستپێکا دەوامێوان درێژ ترە، عتەڵێت وان درێژ ترە، ئەگەر مە باسی نیزامەکا تایبەت بۆ هەر قوتابخانەکێ ئەوە نیزاما خۆ تەقدیم کری بۆ هەر قوتابخانەکێ، ئەزێ دبینم ئەگەر ئەوە درست بی نیسبەت مەدارسێت حکومی ئەوە زۆر ب زەحمەتە نیسبەی مەدارسێت ئەهلی نە حکومی، خسوسیاتێت خۆیێت هەی، دەربارەی هندەك تشتێ دی ژی هەتا نیسبەت حکومی، نزا دێ چەوا نیزامەکێ دانێ بۆ عوتەلێت رەسمی، یەعنی عوتەڵێت رەسمی دێ چەوا نیزامەکێ دانێم، یەعنی عوتەلێت تەربیەی، دێ چەوا ئەز بینم ئەو تشتێ نیزام پی دڤێتەوە، بلا بمینیت وەزارەت برِیارێ پێ بدات، وەختێ ئیحتیاج نیزامەکێ رەفع بکات، بۆ ئەنجومەنی وەزیران، ئەوە ئێکا شامل بۆ هەموو مەدارسێت ئەهلی تەتبیقاوی عەمەلیەکا ب زەحمەتە، دگەل مەناهجێت ئینتەر ناشناڵ دکەت، ڕاستە هەندەك کێشەی مەیێت هەی، پشوێ وان دگەل یێت مە نینە، بەس وەکو ئاهەنگ خانێ باس کری، قبولا وی قوتابی دێ چ نیزامێ قەبیل بکەن، مەفروزە بەرێ تەقدیم بکەت ئیتیلاع ل نیزاما وی بکەت، ئەگەر ڕازی بیت پابەند بی پێی، ئەڤە ڤێ درکیدا ئیحتیماله نە عەمەلیەکە ب زەحمەت بی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، یەعنی مەعقولە وەزارەت ئاگای لەوە نەبێت شەمموان لەو مەکتەبانە عوتلەیە، هەندێك مەکتەب هەیە ئەهلیە شەمموان عوتلەیە، یەعنی لە هەفتەکەدا 5 رۆژ دەوام دەکات، حەقی خۆیەتی ئاساییە، زۆر زۆر تەبیعیە لە هەشتەوە هەتاکو سێ دەوام دەکات، بەلاّم دەبێت وەزارەت

ئاگادار بێت ئەمڕۆ شەممە لەو قوتابخانەیە عوتلەیە، ئێمە بۆیە دەڵێین بە نیزام بکرێت، بۆئەوەی وەزارەت ئاگادار بێت، کە شەممە ئەو قوتابخانەیە عوتلەی هەیە، خوێندنی تێدا نیە، نەك بۆئەوەی فەرزی بکات بەسەریدا، کە ئیلا دەبێت دەوام بکات، چونکە ئەوان لە رۆژی ئەگەر ڕێگام بدەن تەوزیحی بکەم، لە رۆژانی شەمماندا تەقویەیان هەیە بۆ تەلەبەکان، تەقویەیان هەیە بۆ تەدریسیەکان، بەرنامەی تایبەتی خۆیانیان هەیە، ئێمە لە دژی ئەوە نین ئەوان ئەو خسوسیەت و تایبەتمەندیەی خۆیانیان هەبێت، هیچ دژی ئەوە نین، بەڵام دەبێت ئێستا من یەك نموونەتان بۆ دەهێنمەوە، قوتابخانەیەکی ئەهلی هەبوو هەتاکو تەلەبەکانی گەیشتە پۆلی شەشی، کە ئێستا بووە بە 12 نەیان دەزانی موعتەرەفە لەلایەن وەزارەتەوە یاخود موعتەرەف نیە، بە دڵە راوکێیەوە وەزارەت هەموو رۆژێك پێی دەوت موعتەرەفن، ئەی موعتەرەف نین و، نموونەم هەیە لەدواییدا ناوی ئەو قوتابخانەیە بە جەنابی وەزیر دەڵێم.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

ئاخەر موعتەرەفی فەرقی هەیە لەوەی تۆ لێرەو نیزامی بۆ دابنێی، تۆ لێرەوە نیزامی بۆ دادەنێی بەهەر حاڵ ناوی دەنووسین، ئێوە قسەتان کرد ناوی پەرلەمانتارە بەڕێزەکان دەنووسین با ئەوانیش قسەی خۆیان بکەن، ئێستا کێ دەیەوێت قسە بکات؟ ناوەکانیان دەنووسین ئەو بەڕێزانە ناویان نوسیووە(کاك کاردۆ- ئاشتی خان- عظیمة خان- ئاهەنگ خان- کاك عبدالرحمن- ئەڤین خان- کاك کاروان- امینە خان- کاك شڤان- سمیرە خان- د.احمد- کاك حەمە سعید) فەرموو کاك کاردۆ.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە دەرکردنی نیزام و ڕێنمایی، ئەوە داواکردنەکە بۆ موەحەد کردنی خوێندنگا تایبەتەکان لەگەڵ حکومیەکان، کە ئێمە پێمان وایە لە زۆر ڕووەوە تایبەتمەندی هەیە، یەعنی ئەو تایبەتمەندە پشتیوانی بۆچوونەکەی بەڕێز وەزیری پەروەردە دەکەم، چونکە ڕێگا نەدان بەتایبەتمەندی جۆرێك لە ناوەندیەتیە بۆ تەوحیدکردنی مەکتەبی حکومی لەگەڵ ناحکومی، ئیتر کەواتە ئەو یاسایەی بۆچیە؟ بە پەیڕەو و تەعلیمات هیچ جیاوازی نیە لەنێوان خوێندنگا رسمیەکان و حکومیەکان و تایبەتەکان، لەبەرئەوە پێم وایە پێویستە خوێندنگا تایبەتەکان بەپێی ئەم یاسایە کاردەکەن، بەڵام خسوسیەتی خۆیان لەکاتی دەوام، لە عوتلە هەتا لە موناسەباتیش جیاوازیان هەیە، یەعنی ئەمە ڕێکەوتنێکە خەڵك بە ئیختیاری خۆی هەڵیبژاردووە ئەو خوێندنگا تایبەتانە و، ئەرکیشی لە ئەستۆیە، ئەرکی تایبەتیشی لە ئەستۆیە بەبێ وەزارەت، لەبەرئەوە من پێم وایە پێویست ناکات بەو وردەکاریە کە لەو یاسایە هاتووە، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

ئاشتی خان فەرموو.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لە پێشنیازەکەی لیژنەی پەروەردە دەکەم، بڕوام وایە کە ئاماژە دەکرێت بە هەندێك تەعلیمات، وەکو هێڵی گشتی باس لە تەعلیمات دەکرێت، نەچوونەتە ناو تەفاصیلی تەعلیماتەوە، بەڵکو ئایا لادان لە تەعلیمات سزاکەی قورسترە یان لادان لە قانون؟، بەو نیەتە خراوەتە ناو قانونەکە، ناو هێڵە گشتیەکانی تەعلیماتەکە، ئێمە لە ساڵانی پێشوودا قوتابخانەی ئەهلی لە کوردستان کراوەتەوە، ئیجازەیان لە وەزارەتی پەروەردە وەرگرتووە لەگەڵ ئەوەشدا کۆمەڵێك سەرپێچی هەبووە، کۆمەڵێك تەناقوز هەبووە لە سیستەمی بەڕێوەبردنی قوتابخانەکان، بۆئەوەی تەفادیان دەکەین تووشی ئەو موشکیلانەی ساڵانی رابردوو نەبینەوە، دیارە لادان لە تەعلیمات ئاسانترە وەك لادان لە هەندێك هێڵی گشتی لە قانوندا ئاماژەی پێکرابێت، ئەمە بەتەنها تەحدید کردنی هێڵە گشتیەکانی تەعلیماتە نەك چوونە ناو تەدەخول و ئازادی تەعلیمات، کە چۆن وەزارەتی پەروەردە دادەیدەڕێژێتەوە؟ بۆیە من پێم باشە ئەم هێڵە گشتیانە وەکو تەعلیمات بۆ وەزارەتی پەروەردە دابنرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

عظیمة خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئێمە لەکاتی وەرگرتنی مۆڵەتدا لە یاساکەدا، لە ماددەکانی پێشوودا باسمان لەوە کردووە، کە پەیڕەوی ناوخۆ خۆی هەبێت، تایبەتمەندی هەبێت، کە پەیڕەوی ناوخۆ خۆی هەبێت، چۆن نیزامی بەسەردا فەرز دەکرێت؟ یەعنی کە پەیڕەوی خۆی هەبوو ئەو قوتابخانە ئەهلیە تەقدیمی کرد، پەیڕەوی خۆی هەبێت، چۆن تۆ دەتوانێت بە نیزامێك کۆمەڵێك تایبەتمەندی خۆی لێ وەرگرێتەوە؟، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ هەردوو ڕەئیمە و، دەلیلیشم هەیە لەسەر ئەوەی کە پیشانیش دەدەم هەندێك خەتی عام هەیە، دەبێت وەزارەتی پەروەردە ئاگای لێ بێت، ئێمە خۆمان لە موئەسەسەی (UN) ئیشمان دەکرد، ساڵی 98 هەتا 2002 (UN) عوتلەی هەبوو، ئەو عوتلانە بەپێی ئیتفاقیەکی، کە مونەزەمەکی عالەمی بوو لەگەڵ حکومەتی عیراق، ئیتفاقیەکی کرد بوو کە چ عوتلەك موهیمە لە حکومەتی عیراق، ئەو عوتلانە دەبێت لەسەر ستافی (UN) تەتبیق بکرێت و، ئەو عوتلانەی کە خۆشی هەیبوو (UN) بزەبت دایدەنا یەك لەوانە ئستەر بوو، یەك لەوانە عوتلەی تر بوو، کە (رأس السنة) بوو لە (25)ی عوتلە بوو ئەوانە (وفقا) نیزامی دەوەلی بووە، کە دەهات لەگەڵ حکومەتی عیراق، لە زەمانی حیزبی بەعس صدام مابوو، ئەوان

دەیان وت دوو عوتلە بۆ ئێمە زۆر موهیمە، یەکێك میلادی (سید الرئیس)، یەکی (14)ی تەمموز، یەکی (17)ی تەمموز، باوەڕ بکە بە ئیجباری ئێمە لە سلێمانی و لە هەولێر و لە دهۆك، 17 و 14 میلادی رەئیسیان پێمان دەکردنە عوتلە، کە جەرگمان دێشا، کە پێمان دەوت ئێمە دەمانەوێت دەوام بکەین، وتیان ئێوە حوڕن دەتوانن دەوام بکەن، دەتوانن بچنە سەر ئیشەکانی خۆتان، بەڵام ئەوە ئیتفاقیەکە بەگوێرەی ئێمە لەگەڵ ئەو حکومەتەی کە ئیتفاقمان کردیە رەچاوی ئەو عوتلانە بکرێت، کە ئەو لەو دەوڵەتەی موهیمە، ئەوەی کە من باسم کرد وتم مەداریسی ئەهلی ئیختیارە؟ بەڵێ ئیختیارە (SELECTION)، بەلام کاك عصمەت یەك تۆز گوێ بدە بە من، هەندێك عوتلە هەیە مەفروزە ئەو دەوڵەتانە بەگوێرەی ئەو قانونەی جەنابت کە وەزارەتی تەربیە بۆ ئەو مەکتەبانە دابنێ، وفق ئیتفاقیە بڵێ ئەو عوتلانە لەلای من عوتلەی موهیمە، بڵێ دەبێت زمنی عوتلەکانی خۆتان بن، ئەوەیە کە دەبێت تۆ یەعنی ئەو مەکتەبانە پێیان بڵێی، بڵێ ئەو عوتلانە بۆ من موهیمە، ئەو عوتلانە دەبێت زمنی ئیزافەتەن بۆ ئەو عوتلانەی کە بەخۆتان بەگوێرەی پەیڕەوی خۆتان هەتانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

ئەو قسەیەی عظیمة خان بە ڕەئی من زۆر ڕاستە، کە دێی ئیجازە وەردەگرێ بەرنامەی خۆی تەقدیم دەکات ئەو مەکتەبە، کە لە بەرنامەکە هەندێك لەوشتانەی تێدایە، نیزامی خۆی تەقدیم دەکات، نیزامەکەی خۆی تێیدایە، دووەمینیان قسەی تۆیە ئەوەی تۆش لەلایەکی ترەوە ڕاستە، دەبێت هەندێك موناسەباتی وەتەنی هەن لێرە تێیدابێت، بەس ئەویش هەندێك موناسەباتی خۆی هەیە، ئەویش بەرنامەجەکەی خۆی دەکات، فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رۆوف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەرواشە خۆی بەخۆی ئەو ئیتیفاقە کە لەگەڵ تەربیە، تەربیە ئاگاداری دەبێت، بۆئەوەی ئەو عوتلانەی موهیمە لەلای تۆ، تۆ ئاگاداری ئەو بکەیەوە کە ئەوە زەروریە، تەلەبەی خۆمان ئەو عوتلانە بزانن چیە، ئەوەی خۆشی لە پەیڕەوی خۆی دانایە ئەساسەن وەزارەتی تەربیە ئیتفاقی لەسەری پێیانی وتیە ئەوە دەبێ پەیڕەوی خۆتانە، ئەمن ئیحترامی ئەو پەیڕەوە دەگرم و، ئەو تەلەبەی کە دەچێتە ئەوێ ئەویش خۆی ئیختیاری کردیە، بۆیە ئەوەی سۆزان خان دەڵێ کە بە ئاگای لیژنەی پەروەردە کە وەزارەت هەندێك عوتلە، هەندێك پشوو کە ئاگادار بێت لەو مەکتەبانە ئەوە لە (UN)یش پەیڕەو کرا بوو، دەبێت لە مەکاتبیش پەیڕەو بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

کاك عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی من لێرە کە سەیر دەکەین، ئێمە هەمووومان دەمانەوێت پەیڕەوی دیموکراتی ڕەچاو بکرێت لە کوردستان، کە دیموکراتی ڕەچاو کرا ئەوە ئێستا لێرە ئەو پڕۆژەمان داناوە بۆ ئەو قوتابخانانەی کە (غیر حکومین) یان ئەو پەیمانگانەی کە (غیر حکومین)، ئەوانەش وەکو کە عظیمة خانیش ئیشارەتی پێدا و جەنابیشت ئیشارەتی پێدا، پەیڕەو و پرۆگرامی خۆی تەقدیمی وەزارەت دەکەن بە هەموو شێوەیەك، ئەو برگەش وەکو ئێستا کە ئێمە دەڵێین نیزام ئەویش وەکو پرۆتۆکۆڵێك دەبێت لەناو ئەو پرۆگرامە، پێشکەشی وەزارەت دەکات کە ئەوە ناکرێت ئێمە لێرە بێین دووبارە بۆیان سیستەمێك یان نیزامێك بۆی دابڕێژین، تۆ دەتەوێت وابێت یان وانەبێت، ئەوە دیموکراتیەتمان کە پەیڕەو نەکرد، کەواتە ئێمە هەر دەستکاریمان کرد، هەروا با تێکەڵ بکەین لەگەڵ پەیڕەوی خۆمان بین هی وەزارەتەکەی خۆمان، با هەمووومان یەك مەدرەسە بێت، یەك قوتابخانە بێت، ئەوە بۆ وا دەڵێین کەواتە ئەمەش سیستەمێکی تایبەتی خۆی هەیە، خۆیان بەگوێرەی خۆیان پەروەدە دەکەن، لەوانە سەعات 8 بچن سەعات 3 دەربچن سەعات 4 بەربدەن، هی ئێمە سەعات 8 دەچن سەعات یەك، 12 بەردەبن، دوو، سێ سەعات دەخوێنن، ئەوانە شەش، حەوت سەعات دەخوێنن لەوێ، لەوێ دەمێننەوە لەوانەیە خواردنیشی پێ بدەن هەندێك قوتابخانە، خواردنیشی پێ دەدەن، سەیارەی لۆ دەگرن، ئێمە هیچ لەو سیستەمانەمان نیە، ئیتر لەبەرئەوە من پشتگیری دەکەم ئەو سیستەمە هەر نەمێنێت، ئێمە پەیڕەوی سیستەمێك دەکەین، بۆ ئەوانە سیستەم بووینە، هیچ شتێك لەسەر ئەوانە فەرز نەکەین، قەیناکە وەکو ئاهەنگ خان باسی کرد ڕۆژی نەورۆز مەسەلەن، نەورۆز لەلای ئێمە ڕۆژێکی پیرۆزە لای هەمووومان، ئێمە ئاگادار دەکەینەوە ئەگەر ئەوانیش پەیڕەو بکەن باشە، یەعنی ئێمە زۆر پێمان باشە ئەما ئەوانی تر ئێمە دەستکاری نەکەین و تەداخول نەکەین، بە هیچ شێوەیەکی نیزامیەن تەداخول نەکەین، چونکە ئەوان ئازادی خۆیان هەیە، قوتابیەکان بە سەربەستی و بە ئازادی لەوێ بخوێنن و دەربچن، ئیتر زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

ئەڤین خان فەرمووو.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە خۆی هەر مەبدەئێك هەیە لە یاسادا، هیچ کاتێك ئەنزیمەکان تەنزیم ناکرێت لەناو یاسای، چونکە هۆکارێکی موحەدەد نیە لەناو یاسا، تۆ نیزامەکان دیاری بکەی کە خاڵ بەندی بۆ بکەی، بۆیە لێرەدا ئێمە ئەو خاڵ بەندیەمان کردووە لە یاسایەدا، کە بەم شێوەیە هاتووەتەوە ئەوە موحەدەد نیە لەناو ئەو یاسایە، بەڵکو تەنها ئەوەندەیە لە هەموو یاسایەکیشدا لەو مادده پرۆتۆکۆڵانەی کە لە ئاخیرەوە دایدەنێی، دەڵێین بە تەعلیماتەوە بە ئەنزیمە ئەو یاسایە ڕێك دەخرێت، بۆیە ئەوەی کە لە کۆتاییدا باس دەکرێت کیفایەتە، بۆئەوەی کەوا هەر جیهەتێك بۆ خۆی ئەنزیمە تەعلیمات دەربکات، لێرەدا کە ئەو موناقەشانەی ئێمە

دەیکەین بەڕاستی وامان لێدەکات هەندێك تایبەتمەندی لە قوتابخانە تایبەتیەکان بسێنینەوە، ئێمە هەموومان دەزانین قوتابخانە تایبەتیەکان ڕاستە تایبەتمەندیەتی خۆیان هەیە، بەلاّم لەگەڵ ئەوەشدا مەرجی وەزارەتی پەروەردەشی هەیە، کە ئەوان مولزەمن بە جێبەجێ کردنی بۆ نموونە ئەو باسی عوتلەکان و پشووەکان یان موناسەباتی ڕەسمی دەکرێت، هەڵبەتە ئەوان مولزەمن بۆ جێبەجێ کردنی لەگەڵ ئەوە پەیڕەوی ئەنزیمەی خۆشیان دەکەن، بۆیە بە ڕەئی من ئەم ماددەیە ئەصڵەن لێرەدا نەبێت و، لەکۆتاییدا ئێمە لە هەموو جارێکدا وتوومانە بە ئەنزیمە و بە تەعلیمات ئەم یاسایە جێبەجێ دەکرێت و، ئەو ئیلتیزاماتانەی کە لەسەر قوتابخانە ئەهلیەکان، لەم یاسایە لە ماددەی یەکەمەوە بۆ خاڵی کۆتایی داندراوە، کافیە بۆئەوەی وەزارەت ریقابەیەکی تەواوی هەبێت لەسەر کارو ئەداو تەعلیمی خوێندنە تایبەتیەکان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

کاك کاروان فەرموو.

بەڕێز کاروان صالح احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕای من لە دەرکردنی ئەو زەوابت و ئەنزیمانە، ئەگەر تایبەتمەندیەکان لەو قوتابخانە ئەهلیانە بسێنرێتەوە وەکو قوتابخانە خۆماڵیەکان سەیر بکرێن، پێم وایە ئەوە ئەو ئەهلیەتەی نامێنێت، ئەو تایبەتمەندیەی نامێنێت، بۆیە من پێشنیاری ئەوە دەکەم لە دەرکردنی ئەو ئەنزیمەو زەوابتانە و، هەروەها لەلایەن وەزیری بەڕێزیش و وەزارەتە بەڕێزەکەشیانەوە پۆلین بکرێت، ئەو قوتابخانە نێودەوڵەتیانەی کە سەرو سیمای تایبەتی خۆیان هەیە، یان ڕێکار و شێوازی تایبەتی خۆیان هەیە لە وانە وتنەوەو لە دەرسەکانی خۆیان، لە عوتلەکان و لە هەموو تایبەتمەندیەکان جیادەکرێنەوە، لەگەڵ ئەو قوتابخانانەی کە خۆماڵین و لە هەرێمی کوردستان دەکرێنەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

امینە خان فەرموو.

بەڕێز امینە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڵبەتە ئەڤ ماددە سەرووی ئەساسی لیژنەی پەروەردە داناکو،

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

کاك شڤان فەرموو.

بەڕێز شڤان احمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەبینم خودی ئەم یاسایە، فەلسەفەی ئەم یاسایە تەنزیم کردنی ئەو قوتابخانە و مەعهەدانەیە کە ناحکومین، جەناحێکە کە هەتا ئێستا تەنزیم نەکراوە، فەلسەفەی ئەوە تەنزیم کردنی ئەوانەیە، ئەمرێکی ئیفتڕازیە کە وەزارەت نیزامێکی تایبەتیشی هەبێت بۆ ئەم قوتابخانە و مەعهەدانە و، لەبەرچاو گرتنی خسوسیەتی ئەو قوتابخانە ومەعهەدانە لەو پەیڕەوەدا یان لەو نیزامەدا، بۆیە ئەو ماددەیەی کە لێرە هاتووە، ماددەیەکی ئیفتڕازیە پێویست بە مانەوەی ناکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

سمیرە خان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ تەوزیحەکەی سۆزان خان دامە، چونکە تەقریبەن هەردوو تەجوربەم بینیوە، کە مودیر عامی موجەمەعی فاخیر مێرگە سۆری بووم، مەجموعەیەکمان هەبوو خوێندنی تایبەت بوو سابیس بوو ئەوی تریش حکومی بوو، ئەوەی سابس بوو شەمموان ئۆفی هەبوو، هەموو رۆژی شەمموان نەك ئەوە بوو کە نەدەهاتنە دەوام، چالاکیان هەبوو، نەشاتاتی لاسەفیان هەبوو، ئیمتحاناتیان هەبوو لەو رۆژە دەکرا، تەلەبەکانی خۆمانیش خۆت بکوشت با هەتا سەعات دوو بوو، پاشی دوو هەموو دەچووینەوە، ئەوان هەتا سەعات چوار و نیو دەوامیان هەبوو، لە هەشت و نیو هەتا چوار و نیو، (مع العلم) ئەمە بلێین لە کۆتایی مانگی پێنج مەنهەجەکان هەمووی کۆتایی دەهات و ئیمتحان دەکرا ئەوان تەواو دەبوون، (مع العلم) سابیس دەبووایە هەتا نیهایەتی شەش، 7/1 عوتلەیان دەستی پێ دەکرد، لێرە پێویستە پەیڕەوەی خۆیان هەبێت، بەڵام تەصدیق کرابێت لەلای وەزارەتی پەروەردە لەگەڵ پەیڕەوی ئێمە ناگونجێت، هەردووکیان دەمج بکەین یەك پەیڕەو بێت، چونکە موخالەفاتی زۆری تێدایە، تەفریقە زۆر هەیە لەنێوانیان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

دکتۆر احمد فەرموو.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی ئەوەی کە لە یاسای وەزارەتی پەروەردە هاتووە، کە دەبێت پرۆگرام و نەخشەی خوێندن و مەرجەکانی وەرگرتن و بەڕێوەبردن و کارکردن و تەنزیمات و تاقیکردنەوە، لە قوتابخانە ئەهلی و بیانیەکان سەرپەرشتی کردنیان لە ڕووی هونەریەوە، بە پەیڕەوێکی تایبەت کە وەزارەت دایدەنێ دیاری دەکرێن، ئەو خاڵانەی کە لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردە هاتوون، زۆربەیان لەو ماددەیەی کە ماددەی نۆزدەهەمە لە یاسای وەزارەتی پەروەردە هاتوونە، بەڵام من پرسیارەکەم ئەوە بوو لە جەنابی وەزیر، ئایا

تا ئێستا کە کۆمەڵێك قوتابخانەی ئەهلی هەیە لە هەرێمی کوردستان و هی بیانیش هەیە، ئایا ئێستا هیچ پەیڕەوێکیان داناوە بەپێی ئەوەی لە ماددەی نۆزدە لە یاسای وەزارەتی پەروەردەدا هاتووە؟ ئەگەر بەپێی ئەوە بێت بەڕاستی ئەو ماددەیە زیادە، هیچ پێویست ناکات، چونکە ئەو ماددەیە دەست نیشانی کردووە، کە بە پەیڕەو هەموو ئەوانە وەزارەتی پەروەردە لەسەریەتی بە نیزامێکی خاص دیاریان بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

کاك حەمە سعید فەرموو.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەڕای ئەوەی کە ئەوە خۆشی نووسیویەتی بە نیزام دیاری دەکرێت، ئەمە تەفاصیلە ئەوە بە نیزام داخلی دیاری دەکرێت، بەلاّم وەرە لە ماددەی چواردا کە ئەو ئەوراق و خوتەیەی، کە ئەو جیهەیەی دەیەوێت ئەو قوتابخانەو مەعهەدە ئەهلیە بکاتەوە مولتەزمە پێی، دەبێت پابەند بێت، کە ئەو دەڵێت (تقویم سنوي ثابت للدراسة) کە چواردە برگەیە ماددەی (4) لە برگەی شەش و چواردا حەلی کردووە، لە برگەی شەشیشدا دەڵێت (اسس النجاح و الرسوب و نظام واسس ونظام الامتحانات واسس التقويم) ئەمە هەمووی کراوە، خاڵێکی تر (اسس اجراء للامتحان)لە بڕگەی شەشدا ئەوەی کە دەڵێت (قبول لطلب وتجهيد) لە برگەی پێنجدا دەڵێت (شروط القبول و نسبة واقصى حد لە)، خاڵێکی تر ئەوەی کە دەڵێت(فتح دورات تأهيلية) لە بڕگەی 11 چارەسەر کراوە، مەسەلەی ئیشراف و مەسەلەی ئەوە نووسیویەتی لە بڕگەی 13 دەڵێت(النظام المقترح لادارة المدرسة) (ادارة) هەموو ئەو تەفاصیلانەی تێدایە، لەبەرئەوە لە و چواردە بڕگەیەی ماددەی چواردا، کە ئەو جیهەتە مولتەزیم دەبێت پێی، من پێم وایە ئەوانە هەمووی تێدایە و تیکرارە پێویست بەم ماددەیە ناکات، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەلەمان:

مامۆستا فرمان فەرموو.

بەڕێز فرمان عزالدين محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە زۆر مشتومڕ کرا لەسەر مەسەلەی پەیڕەو، دیارە ئەوە دوو جۆرە پەیڕەومان هەیە، پەیڕەوێکمان هەیە جارێکیان ئەو قوتابخانە پێشکەشی دەکات وەکو بەڵێن وەرگرتن، ئێمە ئێستا کە باسی ئەو پەیڕەوە دەکەین لیژنەی پەروەردە، باس لەوە دەکەین کۆمەڵێك شت هەیە پێویستە رێك بخرێت بەو پەیڕەوە، لەوانەی کە رێك بخرێت چۆن ئەگەر لەو پەیڕەوە نەهات بێت، ئێستا هەر یەك وەلاّم بدرێتەوە، ئەو پەرلەمانتارە بەڕێزانە چۆن تاقیکردنەوە رێك دەخاتن ئەو قوتابخانە ئەهلیە چۆن تاقی کردنەوە رێك دەخات ئەگەر ئێمە بە پەیڕەو دای نەنێین، خۆ ئەو قوتابخانە ئەهلیە بەشێکە لە کۆی سیستمی خوێندن لە هەرێمی کوردستان، بە تایبەتی لە مەسەلەی تاقی کردنەوە، لەبەرئەوەی تاقی کردنەوە زۆر گرنگیەکی

تايبەتی هەیە، ئەوە خاڵی یەكەم، خاڵی دووەم/ مەسەلەی وەرگرتن، بەڕاستی یەك لە كێشە زۆر گەورەكانی قوتابخانە ئەهلیەكان كۆمەڵێك قوتابخانە هەیە تەنها 90٪ كەمتر هەبێ وەرت ناگرێ، ئێستا دەبێ لەو یاسایە كە دەردەچێ بەڕاستی ئەو قوتابخانە مولزەم بكرێ بە پێی ئەو پەیڕەوەی كە لەو خاڵانەدا هاتووە، كۆ نمرەكانیان هەر كێیەك تەقدیم بكات لەو قوتابخانە وەربگیرێ، نەك ...... ئاخر ناكرێ خۆ قوتابخانەی ئەهلی هەر بۆ تەڵەبەی زیرەك نیە، ئەوەی ئیمكانیەتی هەیە دەتوانێ ساڵانە ئەو پارە وەری دەگرێت، ئەگەر هاتو بەس تەڵەبە زیرەكەكان وەربگرێ، بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان ئەگەر هاتو بەس تەڵەبە زیرەكەكان وەربگرێ لەگەڵ گەشەپێدانی مرۆیی و زانستی لە كوردستان هیچ گەشەی نەكردووە، یەعنی نەیتوانیوە گەشە بە عەقڵیەتی تەڵەبە بكات، خوێندكار بكاتە چەقێك بۆ ئەوەی ئاستی زانستی بەرزبكاتەوە، لەبەرئەوە خۆی تەڵەبەكە خاوەن بەهرەیە و نمرەی 90ـە، گرنگی ئەو خوێندنە تایبەتیە چیە؟ خاڵی ترمان هەیە، كردنەوەی خول بۆ مامۆستایان، بەڕاستی ئەومامۆستایانەی كە لە زۆربەی زۆری چەند خوێندگایەك لە شاری هەولێر كە شارەزاییم لێی هەیە، ئەوە مامۆستا بە ئەزموونەكان هەیە، بەڵام زۆربەی ئەو مامۆستایانەی تر كە ئێستا لەو خوێندگا ئەهلیە مامۆستات بێ ئەزموونن و لەوانەیە ساڵێك، یان دوو ساڵە دامەزراون، لەوانە بەشێكی زۆریشیان بە فەرمی دانەمەزراون، جا كردنەوەی خول بەڕاستی زۆر گرنگە ئەگەر بە یاسایەك و بە ڕێنماییەك تۆ خولیان بۆ نەكەیەوە و مەشقیان پێ نەكەی، بەڕاستی ئەستەمە ئەو مامۆستایانەی ئەو تەڵەبەی لەبەردەستیانە بتوانن ئاستی زانستیان بەرز بكەنەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

كوێستان خان فەرمووو.

بەڕێز كوێستان محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوەم كە ئەو ماددەیە نەبێ، چونكە وەك هاوڕێم كاك كاردۆ باسی كرد، ئەوە مەركەزیەت دروست دەكرێت، ئێمە ئەگەر دوو نموونە لەمانە وەربگرین، ئەگەر باسی كاتی دەوام كردن بكەین ئەمە نەك لە خوێندگا ئەهلیەكان ڕێك ناخرێ، خوێندگاكانی سەر بە وەزارەتی پەروەردەش كاتی دەوام كردنیان وەك یەك نیە، بە هۆی كەمی خوێندنگاوە هەندێ خوێندگا هەیە سێ دەوامی تیایە و سێ سەعات دەوام دەكات، هەندێ خوێندنگا هەیە دوو دەوامی تیایە و 5 سەعات دەوام دەكات، جگە لەوە خوێندنگا نموونەییەكانی سەر بە وەزارەتی تەربیەش هەمان ئۆفیان هەیە، بەڵام ئەوانەی كە هەمان ئۆفیان نیە، ئەگەر بێی سەیری وەرگرتنی تەڵەبە بكەی لە خوێندنگە نموونەییەكانی سەر بە وەزارەتی تەربیە هەندێكیان بە دەرەجەیە لە 96 وەستاوە، لە مەكتەبی ڕەنگین و رزگاری و مەكتەبی شیرین، كەواتە تۆ دێی ئەمەش هەڵدەوەشێنیتەوە، بۆیە من پێموایە ئەمە مەركەزیەت دروست دەكات، هەمووشمان دەزانین ڕێنمایی و تەفاسیڵ و وردەكاریە، كە تەفاسیڵ و وردەكاری دەنووسی تۆ دەبێ هەموو ئەمانە بگەڕێنیتەوە

بۆ مەرکەزیەت، لەبەرئەوە نەك هەر زەرەر لە خوێندنگا ئەهلیەکان دەدەی کە تایبەتمەندی خۆیان هەبێ زەرەر لە وەزارەتی تەربیە و خوێندنگا حکومیەکانیش دەدەی کە هەندێکیان هەندێ تایبەمەندی خۆیان هەیە کە ئەو تایبەمەندیەتەش دەشێوێنی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

زیاتر لە 5کەس داوا دەکەن کە ئەم ماددەیە ڕەد بکرێتەوە، د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێویستمان بەوە هەیە ڕوونکردنەوەی زیاتر بدەین، لەڕاستی دا ئێمە دەمانەوێ یەکخستن و ڕێکخستنێکی گشتی بۆ هەموو ئەو پرسە گرنگانە بکەین، بەشێوەیەکی گشتی لەڕاستی دا دەرکردنی نیزامێك بۆ ئەم بابەتانەی خوێندگا و پەیمانگا ناحکومیەکان پاراستنی خسوسیەتی ئەوانە، واتە تۆ بە نیزامێکی تایبەتی بۆ ئەوان ڕێکی دەخەی بۆ ئەوەی خسوسیەتی ئەوان لەناو نیزامەکە دا ڕەچاو بکرێ، دوو/ لەڕاستی دا ئێمە دەمانەوێ خۆمان لە مەرکەزیەت بپارێزین بەڵکو بنەما گشتیەکان دابنێین، بنەما گشتیەکان کە هەموو ئەو پرسە گرنگانە ئاراستە دەکات، بۆ نموونە چۆنیەتی سەرپەرشتی کردنی ئەو قوتابخانە و ئەو پەیمانگایانە ئەرکێکی سەرشانی وەزارەتە، چۆن لە پەیڕەوی ناوخۆی قوتابخانە و پەیمانگاکان ئەوە دەنووسرێ بڵێ من خۆم بەم شێوەیە ئیشرافی خۆم دەکەم، ئەمە لە پەیڕەوی ناوخۆی قوتابخانە و پەیمانگادا نایە، پەیڕەوی ناوخۆی پەیمانگا و قوتابخانە بۆ ڕێکخستنی ژیانی ناوخۆ و لایەنی ئیداری قوتابخانە و پەیمانگایەکەیەتی، خولی ڕاهێنان بۆ مامۆستاکان، لەڕاستی دا خاڵێکی زۆر گرنگە بە چەند خاڵێك دەڵێی پێویستە لەسەر قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی ساڵانە خولی ڕاهێنان بۆ مامۆستایەکان و بۆ فەرمانبەرەکانی بکاتەوە بە مەبەستی پەرەپێدانی تواناکانی، دەبێ جۆرێك لە ئیلزامی ئیجابی لەو شێوەیە دروست بکرێ، هەروەها سەبارەت بە ساڵنامەی تۆماری ساڵانەی قوتابیان بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان قوتابخانەی ناحکومی هەیە لە مانگی 3 ی ئەم ساڵەوە تۆماری ساڵانە دەکاتەوە بۆ ساڵی ئایندە و کرێش لە قوتابیەکانی وەردەگرێ، لە قوتابخانەیەکی تر بە شێوەیەکی ترە و لە شوێنی تر بەشێوەیەکی ترە، ناکرێ چەند برگە و بابەتێك بێنین و هەوڵ بدەین شێوازی تۆماری ساڵانەی قوتابیان لەو قوتابخانە و پەیمانگایانە لە جۆرێك لەم فەوزایە دەربچێ و ڕێکیان بخەین، سەبارەت بە هەموو پرسەکانی تریش، بۆیە ئێمە سوورین لەسەر ئەوەی کە ئەم ماددەیە بمێنێ و تەئکیدش لەوە دەکەینەوە لە ماوەی 3 ساڵی ڕابردوو دا لەلایەن زۆربەی زۆری بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان و لیژنەکانی پەرلەمانەوە پێشنیار بۆ ئێمە هاتووە تکایە هەوڵ بدەن ئەم بوارە گرنگانەی کە لێرە دا ئێمە هێناومانە لە قوتابخانە تایبەتیەکان ڕێکی بخەن، فەوزا هەیە و سکاڵامان بۆ هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا گوتمان زیاتر لە 4 تا 5 پەرلەمانتار داوای ئەوەیان کردووە ئەسڵەن ئەو ماددەیە ڕەد بکرێتەوە، امینە خان فەرموو.

بەڕێز امینە زکری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

چەند پرسیارەك ل جەنابێ وەزیرێ هاتنە کرن ئەگەر بۆمە ڕوونکرنێ بدات بشێت بچنە دەنگدانێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد (وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز باش تێ گەشتم جەنابێ سەرۆکێ پەرلەمان، تەبعەن هەندەك پرسیار هاتنە کرن من دڤێت ڕوونکرنا بدەم، دەربارەی ئایا نیزام هەیە ئان نینە؟، بەری ڤێ گاڤێ و قوتابخانا پابەندن پێ ئان نا؟، ئەمە بەحسێ عەسرەکی دکەین کو قانون نەبوو، نوکە مە قانونەکا دارشتیە، مە گۆتی لازمە نیزاما داخلی هەبی، ئەز دبێژم دبوری پشتێ تەوزیحی وێ نیزامێ، هیچ قوتابخانەیەکیش کە نینە موهیم دڤێ قانونێ دا هاتیە لازمە هەمیا هەبی، یا دوویێ، خسوسیەتا قوتابخانا نایەتە پاراستن ئەگەر تە نیزامەکا عام ئینا دەرڤە بۆ هەمی قوتابخانا، بەلێ ئەو نوقتەت گرنگ ئەوەیە ئاهەنگ خانێ بەحسی لێ کریەڤە، عوتلا نەڤرۆزێ مەسەلەن یان جێژنێت مەیەت قوربانی و ئەم لازمە بکەینە خاڵەکێ دوێ نیزامێ دا موافەقەتێ لەسەر نەکەین، موافەقەتێ لەسەر نەکەینەڤە، بابەتێ دی تری تەبعەن وەکو ئیشراف کە دێنە کرن، هەندەك تەعلیمات هەی ل وەزارەتێ دێنینە دەرڤە بۆ ئیشرافێ، ئەز بێژم د تەنزیم کەنەوە، دگەل خالا هەندێمە ئاشکرا کرنا شێوازێ ئیشرافێ، دیسان مەوزوعێ مەرجێ ڕاهێنانێ بۆ مامۆستا دیسا تەعلیماتێ دێتە کرن، بەس گەلەك تشت مە شێوازێ ئیمتیحاناتا ئەزموونا دێ چەوا دێتە کرن؟، یان نایەتە کرن، ئەگەر تو بەحسی بەری نوکە بکەی و بەری قانونێ هەندەك حالەتێ فەوزا تێدا، یەعنی ئەز تەئکید دکەم، بەس پشتی ئەڤ قانونە تێتە دانان، ل خالێ بەرێ دا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

وەڵڵا جەنابی وەزیر قوتابخانەی شوەیفات قوتابخانەیەکی دەولیە، مومکینە لە دەیان دەوڵەتانی تری دونیا هەبێ، خۆ هەموو مەنهەجەکە و نیزامەکەی وەکو یەکە لە دەوڵەتان، دەکرێ لە کوردستان ئەو یەك مەنهەجی خاسی هەبێ و بەرنامەی خاسی هەبێ مەسەلەن؟ وەکو شوەیفات دەکرێ شتێکی خاسی هەبێ؟ یەعنی جیا لەوەکانی تری کە لە وڵاتان هەیە؟ جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد(وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر قوتابخانەکا نێڤ دەوڵەتی وەرگرت بەرامەجێ وێ ڤە دەسکاری گەلەك بەرنامەجێت زۆر زەحمەتە، تشتێ بچیك کە سیعەتێت وان قەبیل بکەن و تەحەملا قوتابی و تەحەمولا ڤی، چونکە ئەگەر هاتو تە زێدە دەرس دانانە مەسەلەن گوتی زمانێ کوردی، زمانێ عەرەبی، کۆمەڵناسی، ئاینێ جودا جودا تشتێت قەومی ئەگەر ل بەرنامجێت شوەیفات دا لازمە تو جهێ بۆ ببینی یان قوتابی تەحەملێ ناکا، بۆ ڤێ چەندێ وەختێ ئەم نیزامەك تەقدیم بکا، وەسا تەقدیم کریا گونجای بی دگەل بەرامەجێت وێت سەرەکی و خسوسیەتێت کوردستانێ، ئان ئیتفاقێ لسەر و موافەقەتێ لسەر نەکا، بۆ ڤێ چەندێ ئەز باوەڕم بمینیتە قوتابخانەیەکی وەکی خۆ وەزارەتێ لازمە بزانیتن، وەزارەتەکا کوردستانیە، چنە خسوسیەتێت کوردستانێ لازمە بەرچاڤ وەربگرە ئان ئیجازە نەدات، وێ زێدەتر بمینە، زۆر زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

بەهەرحاڵ ئێمە ڕەئیەك دەخەینە دەنگەوە، کە دەیانەوێ ئەسڵەن ئەم ماددەیە ڕەد بکرێتەوە، تکایە کێ لەگەڵ ئەوە دایە ئەم ماددەیە ڕەد بکرێتەوە دەست بەرز بکاتەوە؟ 22 کەس دەیەوێ ڕەد بکرێتەوە، کێ دەیەوێ بمێنێتەوە؟ بە زۆرینەی دەنگ مایەوە، فەرموو دوا سیاغەتان بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمە دوایین داڕشتنی خۆمان دەخوێنینەوە.

ئەمانەی خوارەوە بە پەیڕەو ڕێك دەخرێن لەگەڵ پاراستنی تایبەتمەندیەتی قوتابخانە پەیمانگا ناحکومیەکان.

1/ ساڵنامەی جێگیری خوێندن و تاقی کردنەوە.

2/ بنەما و شێوازەکانی ئەنجامدانی تاقی کردنەوە.

3/ پشووە فەرمی و پەروەردەییەکان.

4/ وەرگرتنی قوتابیان ونوێ کردنەوەی تۆماری ساڵانەیان.

5/ کردنەوەی خولی ڕاهێنان بۆ مامۆستا و کارمەندان.

6/ چۆنیەتی سەرپەرشتی کردنیان.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەقەکە بە عەرەبی دەخوێنمەوە.

المادە 14

ينظم مايأتى بنظام مع الحفاظ على خصوصية المدارس والمعاهد الغير الحكومية.

1/ تقويم سنوى ثابت للدراسة والامتحانات.

2/ اسس اجراء الامتحانات واساليبها.

3/ العطل الرسمية والتربوية.

4/ قبول الطلبة وتسجيل السجلات السنوية لهم.

5/ فتح الدورات التدريبية للتدريسين والموظفين.

6/ كيفية الاشراف عليها.

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

کێ لەگەڵ دایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ 18 کەس لەگەڵ دانیە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەیەکی تر دەخوێنینەوە کە ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا بە پێویستی دەزانین زیاد بکرێ.

لە وەزارەتی پەروەردە بەڕێوبەرایەتیەکی گشتی دادەمەزرێ بەناوی بەڕێوبەرایەتی گشتی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان کە لەم بەڕێوبەرایەتیانەی خوارەوە پێك دێت:

1/ باخچەی ساوایان.

2/ بنەڕەتی.

3/ ئامادەیی.

4/ پەیمانگاکان و ناوەندەکانی فێرکاری.

5/ هەڵسەنگاندن و بەدواداچوون.

6/ هەر بەڕێوبەراتیەکی تر کە وەزارەت بە پێویستی دەزانێ.

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

بە عەرەبیەکەی؟ سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 15

تشكل فى الوزارة مديرية عامة باسم المديرية العامة للمدارس والمعاهد الغير الحكومية وتتكون من المديريات الاتية:

1/ رياض الاطفال.

2/ التعليم الاساس.

3/ التعليم الاعدادى.

4/ المعاهد ومراكز التعليم.

5/ التقويم والمتابعة.

6/ اية مديرية اخرى تراها الوزارة ضرورية.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.احمد فەرمووو.

بەڕێز د.احمد علی ابراهیم (وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی کە خوێندرایەوە، ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەیە نەك ئەسڵی پرۆژەکە، یان دەبێ ماددەکە بخوێننەوە یان ئەگەر ڕەد کرایەوە ئەو کاتە دەبێ ئەو ماددە ئیزافیە لە شوێنی دابندرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی؟ کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیەش ئێمە پێمانوایە زۆر ئیزافیە پێویست ناکات ببێ لەبەر دوو سەبەب، یەکەم/ ئەمە باس لە تەغیری تەشکیلەی وەزارەت دەکات، ئەوە یاسای تایبەتی خۆی هەیە، دووەم/ ئەگەر قەسد لە دروست کردنی هەندێ مودیریات بێ کە پێویستی پێیەتی لە ئەسڵی قانونی وەزارەتەکە باسی لەسەر کراوە، ئەگەر هاتو پێویست بە تەشکیلی و مودیریاتی تازە وئیستحداس هەبوو یان دەمجی هەبوو یا ئیلغای هەبوو، سەڵاحیەتی وەزیرە، دەتوانێ بیکا، لەبەرئەوە لێرە پێویست ناکات ئەمە ببێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد (وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕاستی ئەز دگەل ڤێ بۆچوونێ نیم ژ بەر دوو سەبەبا، یەك ژی ئەڤە ئێستا نیزامیا مەرکەزیەتێ ڤێ گاڤێ مە کێشایە د وەزارەتێ پەروەردەدا 12 مدیریەت عامەی هەینە ل مەرکەزێ وەزارەتێ کە نوکە پێشنیارا مە تەقلیس کەینەڤەوە، نیزامیا مەرکەزیەتا ئیداری بکەینە لامەرکەزی پتر ئیهتمامێ بدەینە بەڕێوبەرێت گشتیەت پارێزگاهە نەك وەزارەتێ، دانانی بەڕێوبەرایەتیەکا گشتیا دیا ئیزافی، یەعنی عەکسا بۆچوونێ ئەو ئیتلاقەن خۆ دگەل ڤێ دبینن، رەقەم دوو حەجمێ نە موحتاجێ مەزنە، یەعنی مودیریەتەکا ئەوا، سەرانسەری کوردستانێ و مدیریەت مەی دی مالەبەرێ 5 مدیریە، ژ بۆ ڤێ چەندێ تەبعەن ئەڤە نا موحتاجێ دڤێرێ دابێ بەس غیر تێکستا من دڤێت تو لڤێتە، (یشکل فی الوزارة مدیریات أو وحدات

مخصصة بالدراسات الغير الحكومية فى مركز الوزارة والمحافظات حسب الحاجة)، مەوزوعی مدیریەکا عام تێدا ئیزافە کەڤە، بە وادی سەبەبا مەرکەزیەتا ئەسڵەن یەعنی هەندەك محازەرەیەت مەی هەن مەدرەسەکا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە ئاخر ڕەئیتان؟ د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا ئێمە ئەو ماددەیەمان زیاد کردووە کاتی خۆی و گفتوگۆمان لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە کردووە، پێشنیاری ئەوەمان بە نووسراو لەلایە کە ئەوان تەئیدی ئەوە دەکەن کە ئەم بەڕێوبەرە گشتیە زیاد بکرێ، بەڵام پێش جەنابی کاك د.عصمت بووە، بۆیە لە ڕاستی دا ئێمە گفتوگۆمان لەگەڵ ئەوان کردووە، ئەوان هەرچەند گوتیان ئێستا بەڕێوبەراتیەك هەیە، بەڵام پێویستی بەوە هەیە بکرێتە بەڕێوبەری گشتی، لەڕاستی دا بە گوێرەی یاسای وەزارەتی پەروەدەش کردنەوەی بەڕێوبەراتیەکی گشتی لە دەسەڵاتی وەزارەت دانیە، دەبێ بە نەسی قانون بێ، بۆیە لەسەر داوای ئەوان و زانینی ئەوان ئەوەمان کردووە، بەڵام ئێستا بەو سیغەیەی کە جەنابی وەزیر پێشکەشی کردووە ئێمە لاریمان نیە کە بەم شێوەیە بێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

بەهەرحاڵ ڕەئیەکی وا هەیە، ئەوە هەر سێکیان موتەفق بوون لەسەر ئەوەی کە مودیریەتی عام نەبێ، کە مودیریەتی عام نەبێ، وەزیر سەلاحیەتی هەیە مودیریەت بکاتەوە، کەواتە ئەم ماددەیە بە ئەسڵ وجودی پێویست ناکات وجودی هەبێ، کەواتە دەیخەینە دەنگدانەوە ئەم ماددەیە ڕەد بکرێتەوە، کێ لەگەڵ دایە ڕەد بکرێتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ بە کۆی دەنگ ڕەد کرایەوە فەرموون بۆ ماددەیەکی تر، د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ماددەیەکی ترمان ئیزافە کردبوو، بەڵام ڕەبتی بەو ماددەیە هەبوو کە ڕەد کرایەوە، مادام ئەو ڕەد کرایەوە ئەویش ڕاستەوخۆ ڕەد دەکرێتەوە، نایخوێنینەوە و دێینەوە سەر ئەسڵی پرۆژەکە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاك فەرمان، فەرموو.

بەڕێز فەرمان عزالدین :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

چوارەم

بینایەی قوتابخانەی تایبەت و تەواوکاریەکانی:

ماددەی 21

پێویسته بینایەی قوتابخانەكان ئەم مەرجانەی تێدا بێ:

1/ دوور بێت لە شوێنە گشتی و پیشەسازی و بازرگانی و ئەو شوێنانەی كاریگەری نەرێنیان بەسەر پرۆسەی پەروەردە و قوتابخانەوە دەبێت، بە بڕیاری وەزارەت شوێنەكە سنووردار دەكرێت.

2/ بۆ هیچ مەبەستێكی تر بەكاربهێندرێ تەنها بۆ فێركردن نەبێ، تەنها بۆ ئەو قۆناغەی بۆی دیاری كراوە لە نێوان داواكاری و ڕێگەپێدانەكە.

3/ هۆڵەكانی خوێندن و ژوورەكانی تر بە گوێرەی پێویست فراوان بێ بۆ ئەوەی خوێندكاران وانەكان وەرگرن و چالاكیەكان ئەنجام بدەن.

4/ شوێنی پێویست هەبێ بۆ ئەنجامدانی چالاكیەكانی قوتابخانە و قوتابخانە گونجاو بێ لەگەڵ خوێندنەكە.

5/ ژوورەكانی خوێندن و كارگێڕی و چالاكیەكان پاك و خاوێن و ڕەوشەن و ئاڵوگۆڕێكی هەوایی و ئامرازی ساردی و گەرمی و كارەبای هەبێ.

6/ شوێنی ئاو خواردنەوەی پاك و خاوێن و گونجاو دوور لە شوێنی تواليت ئامادە كرابێ.

7/ژمارەی پێویست دەتوانێ هەبێ بە گوێرەی پێوەری تەندروستی گونجاو بنیاد نرابێ بە پێی توانا دوور بێ لە هۆڵەكانی خوێندن.

8/ قوتابخانە پۆشتە كرابێ بە كەلوپەلی گونجاو بۆ بەڕێوەچوونی پرۆسەی خوێندن و كارگێڕی و چالاكیەكان وەك كورسی تەندروست و ڕەحلە و بۆردی سەوز یان سپی و ئامراز و هۆكارەكانی فێركردن.

9/ ڕووبەری پێویست بۆ یەك خوێنكار لە یەك مەتر چوار گۆشە كەمتر نەبێ.

10/ گۆڕەپانی قوتابخانە گونجاو بێ لەگەڵ ژمارەی خوێندكاران، ڕووبەری دوو مەتر چوار گۆشە بۆیەك خوێندكار كەمتر نەبێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالعزیز بهاو الدین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة 21 التی تصبح بتسلسل 15

یجب ان تتوفر فی مبنی المدرسة الخاصة الشروط التالیة:

1/ ان یكون بعیدا عن الاماكن العامة والصناعیة والتجاریة والاماكن التی لها تأثیرات سلبیة علی العملیة التربویة للمدرسة یتم تحدید المكان بقرار من الوزیر.

2/ لایجوز استخدامه لای غرض اخر الا التعلیم وفق مرحلة محددة لها فی طلب الاجازة.

3/ ان تكون قاعات الدرس والغرف الاخری واسعة وفق حاجة كی یستوعب الطلبة دروسهم وان ینجزوا نشاطاتهم.

4/ ان يكون فيه غرف واماكن ضرورية لاجراء النشاطات المدرسية وملائمة مع المرحلة الدراسية.

5/ان تكون غرف الدرس والادارة والنشاطات نظيفة ومضيئة ويكون فيها مفرغ هواء والات التبريد والتدفئة الكهربائية.

6/ ان تهيأ اماكن شرب الماء النقى والنظيف بشكل مناسب وبعيدا عن اماكن التواليت.

7/ان يكون هنالك عددكاف من التواليت (دورات المياه) وان تكون مبنية وفق المعايير الصحية المناسبة وان تكون بعيدة عن قاعات الدراسة قدر الامكان.

8/ ان تكون المدرسة مؤثثة بالادوات المناسبة تسير عملية الدراسة والادارة والنشاطات، مثل الكراسى الصحية والرحلات واللوح (البورد) الاخضر أو الابيض والالات ووسائل التعليم.

9/المساحة الضرورية للتلميذ الواحد ان لا تقل عن متر مربع واحد.

10/ ان تكون ساحة المدرسة مناسبة مع عدد الطلبة، ان لا تكون اقل من ساحة (2) متر مربع للطالب الواحد.

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆكی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە ماددەكەمان بەم شێوەیە داڕشتۆتەوە:

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆكی پەرلەمان):

سۆزان خان یەك دەقیقە كوێستان خان نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز كوێستان محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لێرە ماددەی 15 شتێكی دیكەیە، یەعنی بیرتان چوو ئەوە ماددەیەكی ئیزافی بوو دەبووایە بە دەنگدان ئەگەر ئیلغا بكرێ، ئیلغا بكرێ، ئەگەر دەمێنێتەوە، موناقەشە بكرێ.

بەڕێز د.ارسلان بايز (سەرۆكی پەرلەمان):

لە ئەسڵی پرۆژەكە نیە هەر خۆیان نووسیویانە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی 15 ئۆتۆماتیكیەن ئیلغا بووەوە نەخرایە دەنگدانەوە، چونكە ڕەبتە بە ماددەی پێشووتری خۆیەوە، كە ماددەی 14 بوو تەسویتی لەسەر كرا كە ئیلغا كرایەوە، چونكە ڕەبت بوو پێوەی یەكسەر ئەویش ئۆتۆماتیكیەن ئیلغا كرایەوە، نەخرایە دەنگدانەوە، چونكە بەیەكەوە رەبت بوون.

بناء المدرسة الخاصة وملحقاتها

المادة الخامسة عشر:

من اجل خلق بيئة تربوية مناسبة ولغرض منح إجازة المدارس والمعاهد الغير الحكومية يجب ان يتوفر الشروط الاتية:

1- يجب ان يكون محل المدرسة أو المعهد الغير الحكومي بعيدا عن الاماكن الصناعية و التجارية والمحلات التي تؤثر سلبا على البيئة التربوية ويحدد محلها بموافقة الوزير.

2/ لايجوز استخدام المدرسة أو المعهد غير الحكومي لاي غرض اخرغير اغراض التربية والتعليم وتستخدم للمرحلة التي اخذت الاجازة بحسبها حصرا.

3/ كل مدرسة أو معهد غير حكومي اسست لمرحلة معينة يجب ان تتوفر فيها كل السنوات القانونية لهذة المرحلة.

4/ يجب ان تتسع قاعات الدراسة والغرف الاخرى حسب الضرورة بحيث يتعلم فيها الطلبة ويمارسون نشاطهم.

5/ يجب ان تكون فيها الغرف والاماكن الضرورية لانجاز نشاطات المدرسة والملائمة لمرحلة التعليم.

6/ يجب ان تكون قاعات الدراسة والادارة والانشطة نظيفة ومنيرة ومجهزة بالساحبات والمكيفات والمدفئات.

7/ يجب تهيئة اماكن شرب المياه النظيفة بصورة مناسبة وبعيدة عن المرافق الصحية.

8/ بناء عدد مناسب من المرافق الصحية حسب المعايير الصحية بحيث تكون بعيدة ما امكن عن قاعات الدراسة.

9/ يجب ان تكون في المدرسة الادوات المناسبة لادارة العملية التعليمية والادارية والانشطة.

10/ تكون مساحة المدرسة متناسبة مع عدد الطلبة ومرحلة الدراسة و المساحة اللازمة للطالب الواحد تكون حسب المعايير والاسس الدولية.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی؟ کاک عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە هاوڕاین لەگەڵ ئەو نووسینەوەی کە لیژنەی پەروەردە پێشکەشی کردووە بۆ ئەم ماددەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من هەر ویستم ئەوە بڵێم دووبارە دامان ڕشتۆتەوە ماددەکە، پشتیوانی دەکەین، ئەگەر پێویستیش بکات بە کوردی بیخوێنینەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد (وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز نزانم پێویستە تەفاسیلا قانونی دابن یان نا؟، ئەز نابینم ئەگەر گەلەکیا زەروریش بیت ئەڤە دبینم ئەوەڵەن پێشنیارا من ئەوەیە ئەزێ دبینم ئەمە زەروریە تێدابیت، ئەگەر بمێنی ئەڤ پێشنیارا (على وزارة التربية اصدار التعليمات التسهيلية للمواصفات الاهلية بحيث تنسجم مع الاهداف المنشأة من اجلها).

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قوتابخانە هەیە هی ئەهلی ئیجازەتان پێداوە لە وەزارەتەوە لەناو بازاڕێك دایە، بینایەکەی کە گرتوویانە خۆی بۆ بازاڕ کراوە، هێناویانە کردوویانە و منداڵی ئێمەش لەوێ دەخوێنێ، بۆیە ئێمە دەمانەوێ مەرجیان بەسەردابکەین، ئەگەر بینایەکیش دەگرن دەبێ بینایەك بێ کە موئەهەل بێ بۆ قوتابخانە نەك بازاڕێك بێ و دوکان بێ و بێن ئەمان تەکلیفیان کردووە و ئەگەر جەنابی وەزیر دەیەوێ من لە دوایی دا ناوی قوتابخانەکەشی پێ دەڵێم.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

ئاهەنگ خان نوقتەی نیزامیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ڕەئیی بەڕێز وەزیری تەربیەم، ئەگەر ئەو فەقەرەیە بچینە تەفاصیل، دەبێ شروت و عامەی مواسەفاتی بە گوێرەی ستانداردی دوەلی نوقتە بە نوقتە، حەرف بە حەرف بنووسرێ، کارەبا و پلاکی کارەبا و پەنجەرە، ڕووناکی، ئەدی چەند بڵند بێ پلاکی کارەبا بۆ ڕەوزە، مەکتەبی ئەهلی، دەرگاکان بە دەرکەی ڕاست بکرێتەوە یان کارەبا، ئەوەی وەزیری تەربیە دەڵێت لە سەداسەد ڕاستە، ستانداردی عالەمی هەیە بۆ ئەو شتە، بەو ستانداردە ئەو شروتانە دادەندرێت بۆ هەموو مەکتەبەکان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بەڕێز د.عمر .

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕاستی ئێمەش كە موناقەشـەمان كـردووە، لـە ئەسـڵی قانونەكـەش هـاتووە لەگـەڵ وەزارەتـی پـەروەردەش بەڕێزیان ئامادەبوون لە موناقەشە كردنی یاساكە، دەزانـین چـوونە نـاو وردیـاتی تەفاسـل لـە قـانون ڕەنگـە بـاش نـەبێ، بـەلاَم لـە لایـەكی تریشـەوە باشـیەكەی لـە چـی دایـە، چـەند قوتابخانـەی ئـەهلی و تایبـەتی و ناحكومی لەم وڵاتە هەن، كە ئێستا لە ژورێكی بچكۆلە 50 تەلەبەی تێدایـە، چـەند قوتابخانـەی نـاحكومی، پەیمانگای ناحكومی هەن كە هیچ مواسەفاتێكیان لە بینایەكەدا نیە، لەبازاڕدان، مەرجی تەندروستیان تێدا نیە، مەرجی ساردی و گەرمیان تێدانیە، بۆیە ئەم تەفاسیلە لە ڕاستیدا بە پێویستمان زانـی بمێنێتـەوە، بـۆ ئـەوەی كـە جۆرێـك لـە ئیلزامـی قـانونی دروسـت بكـرێ، هـەم بەنیسـبەت وەزارەت هـەم بەنیسـبەت ئـەم قوتابخانانـەوە، لـە ئێسـتاوە فـەراغی گـەورەمان هەیـە، بـەڕێزان ڕەنگـە سـەیر نـەبێ ئێمـە لـە یاسـادا باسـی ئاودەست بكەین، زۆر گرنگە لە قانوندا باسی ئەوە بكەین كە ئەو ژوورەی كە قوتـابی وانـەی لێ دەخوێنێت لە ڕووی ساردی و گەرمیەوە گونجاو بێ، زۆر زۆر گرنگـە ئێمـە بڵێین ئـەو مەساحەیەی قوتـابی لـە ژووردا لێی دادەنیشێ، ستانداردی نێودەوڵەتی و گونجاوبێ، هەموو ئەوانە لـە ڕووی مەسـەلەن دابـین كردنـی ئـاوی پاكی خواردنەوە لە قوتابخانەكاندا زۆر گرنگە ئێمـە بـە قـانون بیهێـنین، ڕەنگە ئەمـە وەكـو تەفاسـل بێتـە پێشەوە، بـەلاَم دروسـت كردنـی بنەمایـەكی قـانونی و پابەنـد بـوونی قـانونی بـەم مەرجانـەوە، بەنیسـبەت هەموو لایەكەوە لە بابی تەئكیدی ئیجابیە، ئێمە بە پێویستی دەزانین كە بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا كێ دەیەوێ لەسەر ئەم ماددەیە قسە بكات، ناوی دەنووسین، عبدالقادر بازرگان، ئەڤین عمر، عظیمـة نجم الدین، ئەمیر گۆگە، شلێر محمد نجیب، هاژە سلیمان، بێریڤان سەرهەنگ، سیوەیل عثمان، لقمان سلیمان ، كاوە محمدامین، نەسرین جەمال، امینە زكری، ئاهەنگ عارف، سـەروەر عبـدالرحمن، جمـال طـاهر، شـڤان احمد، قادر حسن، عبدالسلام، خلیل عثمان، نەژاد، هاوڕاز، ناسك، كـاك عبـدالقادر فـەرموو، بـەلاَم تكایـە بـە موختەسەری قسە بكەن، ئەو مەوزوعە مەچنە تەفاسیلی، تەفاسیلی ناوێ.

بەڕێز عبدالقادر بازرگان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بۆ دروست كردنی قوتابخانەو پەیمانگای حكومی، یەعنی دەبێ چـەند جـۆرە مواسـەفاتێكی عالـەمی هـەبێ، ئەوانەی كە خۆم ئاگام لێیەتی، دەبێ ڕووبەری هەر پۆلێك لە 16مەتر دوجا كـەمتر نـەبێ، چونكە ئەگـەر لەو حەجمە كەمتر بێ بۆ هـەوا خراپـە، فەقـەرەی دووەم، دەبـێ لـە پـۆلی یەكـەوە تـاوەكو پـۆلی چـوار دەبـێ ساحەی خاریجی ئەو قوتابخانەیە لە 200 مەتر دوجا كەمتر نەبێ....

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالقادر، ئیجازەی برای خۆت بدە، ئێستا دوو ڕەئی هەیە، ڕەئیەکیان وەزیر دەڵێ ئەو تەفاسیلاتانەی ناوێ، چونکە تـەعلیمات و نیـزام، هـەموو مەدرەسـەکان تـەعلیمات و نیزامـی خۆیـان هەیـە، بـەلاّم لیژنـەی پەروەردە دەڵێن ئەو تەفاسیلاتانەی دەوێ، تەفاسیلاتەکانیش ئەوان نووسیویانە، کامەت پێ باشە فەرموو.

بەڕێز عبدالقادر بازرگان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە پۆلی پێنجەوە تاوەکو پۆلی دە، دەبێ ساحەی خاریجی لە 400مەتر دووجا کـەمتر نـەبێ، بـۆ مەرحەلـەی ئامـادەیی، دەبـێ لـە 600مـەتر دووجـا کـەمتر نـەبێ، لـە پـۆلی یەکـەوە تـاوەکو پـۆلی چـوار دەبـێ هـەر قوتابخانـەیەك ژوری ئیدارەو کۆمپیوتـەر و ژوری مامۆسـتای هـەبێ، لـە پـۆلی نـۆ وە هـەتاوەکو سـەرێ دەبـێ تاقیگەی فیزیا و کیمیا و احیـای هـەبێ، هـەروەها ئـەو تاقیگانـەش دەبـێ سـەقفیان لـە دوو مـەتر و هەشـتا سانتیم کەمتر نەبێ، هەروەها ڕووبەری پەنجەرەکانیش لە 10٪ی ڕووبەری ژورەکە کەمتر نەبێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەڤین خان فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیـارە ئێمـە ئەگـەر حسـێب بکـەین بـۆ ئـەوەی بـزانین ژمـارەی قوتابخانـەی ئەهلیـەکان، لەگـەڵ قوتابخانـە حکومیەکان چەندە، هەڵبەتە ئەبینین قوتابخانەی حکومی زۆر زۆرترن لەوەی کە قوتابخانەی ئەهلی هەیە، ئایـا قوتابخانـە حکومیـەکان هـەمووی مەرجـە تەندروسـتیەکانی تیایـە کـە ئێسـتا فـەرز کـراوە؟، نیـە، زۆر تـەواوە، بـەلاّم بـەپێی تـەعلیمات خـۆ ئـەبێ ئـەم مواسـەفاتانەی کـە لێـرە بـاس کـراوە، ئـەبێ لـە هـەموو قوتابخانـەکان هـەبێ کـە حکومین، ئـەوە ئەگـەر تـەعلیمات هەیـە، بـەلاّم سـەد لەسـەد جێبـەجێ نـابێ خـۆ ئەتوانن ئێستا لێرە بەیەك فەقەرە ئێمە هەمووی چارەسەر بکەین، بڵێین قوتابخانە تایبەتیەکان بە هەمان شێواز کە بۆ قوتابخانە حکومیەکان دائەڕێژرێ..، چونکە ئەزانین قوتابخانـە حکومیـەکان بـەپێی تـەعلیمات هـەموو تایبەتمەندیـەکی سحی ئـەبێ تیـابێ، ئـەبێ ئێمـە هـەمان مـەرجی کـە بـۆ قوتابخانـە حکومیـەکان دانراون، هەمان مەرج متەوەفر بێ لە قوتابخانە ئەهلیەکان، من لەگەڵ ئەوەم کە هەموو شتێك باس بکرێ، بە تەفاسیل باس بکرێ، وەکو ئاهەنگ خان باسی کرد هەتاوەکو پـلاك بـاس بکرێ، جۆری ئەرزیەکە بـاس بکـرێ، کـە تـەرتان بـێ، یـاخود فـەرش بـێ، هـەرچ شـێوەیەك بـێ، هـەموو مواسـەفاتێك زۆر گرنگـە بـۆ قوتابخانـەکان دیـاری بکـرێ، ئایـا ئێمـە ئـەتوانین هـەموو مواسـەفاتەکان لـەم ماددەیـە شـوێنی بکەینـەوە؟، ناتوانین، بۆیە ئەبێ تەعلیماتێکی خاس هەبێ بۆ مواسەفاتی قوتابخانـەکان، جا قوتابخانـە چ ئـەهلی بـێ، چ حکومی بێ، لێرە ئێمە ئامـاژە بـە جێبـەجێ کردنـی ئـەو تەعلیماتـە بکـەین کـە بـۆ قوتابخانـە حکومیـەکان

دانـراوه بـۆ شـێوازی تەصـمیمی قوتابخانـەکان، چ لـە ڕووی تەندروسـتی، چ لـە ڕووی هـەواوە، چ لـە شـوێنی قوتابی چەند مەتری بەرکەوێ، شێوازی دیوارەکان بەرزی و نزمی، هەتاوەکو جۆری گڵۆپەکان ئـەبێ دیـاری بکرێ، لە تەعلیمات بۆ ئەوەی قوتابخانانەی کە حکومی و ئەهلی بە هەمان شێواز بێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك امیر فەرموو.

بەڕێز امیر گۆگە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشەکی نزانم دەربارەی ڤی بابـەتی ل گـۆڕێ چـەندین سـاڵە ئـەز بخـۆ سەرپەرشـتی پـەروەردە بـی، یـەعنی بابەت ب ڤی ڕەنگی نینە یـێ کـو ئـەم بێـژین وەختـێ سـەردانا ڤـان قوتابخانێـت ئـەهلی، هـەر قوتابخانـەکی ئەهلی بەری مۆڵەت پێدانێ ئەڤ شروتێت هەی دێن بەحس کرنێ، ئەڤـە هـەمی لیجـان هەنـە دێـن وان شـتا بینن، پشتی هنگی مۆڵەت دێت دانێ، ڤان تەفاسیلا چ داعی نینە بێت ئیشارە کرن، ئەسـلەن چ داعـی نینـە، یێ دوێ جەنابێتە دزانی بۆ تەجدیدا ئیجازێ ڤان تشتێت هـەمی دووبـارە پـتر ژ مانگـەکێ، دوو مانگـا هـەتا تەجدیدا ئیجازێ بۆ ڤان مەدارسێ ئەهلی دێتە کرن، لیژنە ژ تەربیێ دێت، لیژنا سحی دێـت، لیـژنا ریقـابی دێت، وان لیجانێت هەمی سەرەدانێ ڤان مەدرەسا دکەن، پشتی هنگـی ئیجازەکـە ئایـا تەجدیـد بـت یـان نـا؟ هەروەسا بۆ وەرگرتنا مۆڵەتێ ئان کو ئان ڤان تەفاسیلێ هەمی بەرێ هنگی ڤان تەفاسیلێ هاتینە وەرگـرتن، ڤان تەفاسیلێت هاتنە جێبەجێ کرن، باوەرکە ئەگەر سەف ساحیبە تێدا نەبن، ئەسلەن ئەڤ لیژنە سەرەدانا مەدرەسێ دکەت ناهێلیت ئیجازە تەجدید بت، دێ چەوا ئیجازێ ددەت، ب ڕەئیا من یەك دێر ئەو شـروتێت موحتاجی مەدارسێ حکومی بت، نەفسێ وان شروتا بێنە جێبـەجێ کـرن، بـۆ قوتابخانێـت ئـەهلی و هـەمی کافینە، وەك جەنابێ وەزیری ئەو دێرێت نڤیسی ناڤ هەردوو دێر کافینە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

هاژە خان فەرموو.

بەڕێز هاژە سلیمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ لابردنی ئەم ماددەیەم، چونکە بەڕاستی زۆر زۆر تەفاسیلی تێدایە، بەڕێز وەزیـری پـەروەردە زۆر بە وردی ڕوونی کردەوە، کە دەتواندرێ بە ڕێنمایی دەربچێت، بـەڵام یـەك شـت هەیـە لێـرە ئـەوەی کـە ئێمە ترسی ئەوەمان هەیـە، یـەعنی ئەگـەر هـاتو لـەناو یاساکەدا نەیـەت ئـەو قوەتـە قانونیـەی نیـە، ئێمـە دەتوانین ئەو ڕێنماییە لە وەزارەتـی پـەروەردەش دەربچێت، ئێمـە لیژنـەی پەیوەندیـدارمان هەیـە بـۆ ئـەم مەبەستە، ئەتوانین لە ڕێگەی موتابەعە کردنی لیژنەکان بۆ وەزارەتی پەروەردە، بتواندرێت کـە موتابەعـە بکات، ئەم شروتانەی کە هەیە جێبەجێی بکرێ لەو قوتابخانانە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بێریڤان خان فەرموو.

بەڕێز بێریڤان سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەو ماددەیە دوو پرسیارم هەیە، دەڵێم ئایا ئەو مەرجانەی کە ئێمە دادەنێین لەسەر ئەهلیەکان یان نا حکومیەکان، ئایا ئەو مەرجانە لە حکومی هەیە، نیە؟، کە دەڵێین دووربێ لە شوێنی گشتی، قوتابخانە هەیە هی حکومی لەتەنیشت لەحیمچیە، ئەوانیش چونکە پارە دەدەن ئێمە مەرجیان لەسەر دادەنێین، ئەو مەرجە دەبێ لەسەر حکومی هەبێ ئەهلیش چاو لە حکومی بکات، ئەگەر هاتو ئەهلیەکان ئەو مەرجانەیان تێدانەبوو، ئایا ئەوانە مەسیریان چیە؟، دادەخرێن؟، ئەوە یەك، بەنیسبەتی ئەوەی ئەگەر هاتو مایەوە ئەو شتە زۆر وردەکاری لەوە زیاتر هەیە دەبێ لەناو ئەوە بێ، ئێمە بەشێکمان وەرگرتووە، زۆر شتی گرنگ هەیە دەبێ تێیدا بێ، هەندێك لە ماددەکان پێویست بوو ئەو ماددەیە هەر لەناو مۆڵەت بوایە، کە مۆڵەت دەدەی بە یەکێك لەو پڕۆژەی کە پێشکەشی دەکات ئەو شروتانەی تێدابوایە، حازر بوایە، ئەوجا مۆڵەتت پێدابایە، ئێستا مۆڵەتت دایە بە یەکێك مەکتەب بکاتەوە، ئەوجا شروتی بۆ دادەنێ، ئەوە دەبوایە لەگەڵ مۆڵەت بێ، لە خاڵی دووەم، دەڵێ ناکرێ بۆ هیچ مەبەستێکی تر بەکاربهێندرێت تەنها بۆ فێرکردن، هەر بڵێین پێویستە بەکاربهێندرێت بۆ خوێندن، بەلام لە ولاتانی تر هۆڵی مەکتەبەکان زۆرجار بەکاردەهێندرێت بۆ چالاکی تر بەکارهاتووە، بۆ ڕێگەیان لێبگرین؟، هەروەها کە دەڵێین ڕووبەری پێویست بۆ خوێندن کە لەیەك مەتری چوارگۆشە کەمتر نەبێ، ئەوە ئەگەرهاتو لە مۆڵەت نەبوایە حەجمی مەکتەبەکەت چەندە، ئەوەی نەدەویست، چونکە ئەگەر ئێمە ئەوە بڵێین دەبێ بڵێین هەر پۆلێك 28 تەڵەبە نابێ زیاتر بێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەتی ئەو ماددەیە درێژەی نادەمێ، لەگەڵ ئەو سیاغەیەی بەڕێز وەزیری پەروەردە کردی، بەلام (مع مراعات ذوی الاحتیاجات الخاصة) ی تێدابێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك لقمان فەرموو.

بەڕێز لقمان سلیمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوەدام ئەو ماددەیە تەفاسیلەکانی بمێنێ، بەلام من داواکارم گرنگیدان بە قوتابخانە ناحکومیەکان لەسەر حیسابی قوتابخانە گشتی و حکومیەکان نەبن، چونکە ئەبێ ئەوە لەبیر نەکەین ئێستا

زەنگێكی زیندوو لەناخی كۆمەڵگاكەمانە هاوار ئەكات، وەكو قوتابخانە ناحكومیەكان نین، ئەو دەنگانەش دەنگێكی زۆرن و ئەبێ حیسابیان بۆ بكرێ، نابێ كەشێكی كۆمەڵایەتی وا دروست بكرێت كە هەژاران بە چاوێكی ناحەزەوە سەیری قوتابخانە ناحكومیەكان بكەن، لەبەر جیاوازی كۆمەڵایەتی، بۆیە پێویستە قوتابخانە حكومیەكانیش فەرامۆش نەكرێن، هەموومان ئەزانین ئێستا لە دۆخێكدان كە حەسودیان پێ نابرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

مامۆستا كاوە فەرموو.

بەڕێز كاوە محمدامین:

بەڕێز سەرۆی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ ئەو تەفاسلە نیم كە هەقە بە تەعلیمات لەلایەن وەزارەتەوە دەربچێت، پشتگیری ڕای بەڕێز وەزیری پەروەردە دەكەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

نەسرین خان فەرموو.

بەڕێز نەسرین جمال:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پشتیوانی ڕەئیەكەی بەڕێز وەزیری پەرەوەدەو بە ئیزافەكەی سیوەیل خانەوە دەكەم، چونكە بەڕاستی ئەوە ئەبێ تەعلیمات بێ، وەزارەتی پەروەردە خۆی دایڕێژێتەوە، هەم لە هەمان كات ئەگەر هاتو ئەمە مایەوە، پێویستی بە كۆمەڵێك تەفاسیلی تر هەیە، لەگەڵ ئەوەش كە ئەم تەفاسیلەی دراوەتێ لێرە، ئەگەر مایەوە پێویستە بڕگەی (3) و (4) و(5)یەك بخرێت، بڕگەی (6) و(7) ش یەك بخرێت، كۆمەڵێك تەفاسیلی تری بۆ دابڕێژن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئامینە خان فەرموو.

بەڕێز ئامینە زكری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پرسیارەك بۆ من گەلەك جهێ پرسیارێیە، ئەڤە ناو پەرلەمانێ كوردستنێدا گەلەك جار مە گوه لێ بیتن یا سانا چێ نابیت ئەو تەفاسیلە بێتە گوتن، وەك مەبدەئی ژی ل پەرلەمانێ كوردستانێ دێتە تەنفیز كرن، هەڤاڵێتمە ئەندام پەرلەمانێت كو ئەوێ دەرڤەی وڵاتی ژیاینە، ل وڵاتێ پێشكەفتی ژیاینە، ڤێت بزانن كو ئەو یاسایێت كو وێرە دەركەڤن،یاسایێت فەرعییێت هەی، بۆ هەر تشتەكێ یاسایێ فەرعییێت خۆیێت هەی، مە چووینە وڵاتێ سویدێ یاسایا پەروەردەی حەجمەكی زۆر مەزن بەردەستێ هەمی قوتابخانە هەبوو، یەعنی بۆچی ئەم تەفاسیلێت یاسایێ بترسین، بلعەكس بلا هەمی پەرلەمانتار هاریكاری بكەن كا چ خاڵێ

دی تر، لیژنا پەروەردێ ژ بیر کریە بلا بینین بکەینە دناڤدا، بلا بقوەتر بێخین، کا چ لایەنە ئەمە ژ بیر کری، ئەم تەفاسیلێت قانونی نەترسێین، یاسایێت فەرعییێت هەی، بۆچی هەر تشتەك بێ ڕێنمای بێتە دەرئێخستن، ڕێنمای ب ڕاستی ئەم هەمی دێرنین ل واقعی هەرێما کوردستانێ، یاسا ناهێتە جێبەجێ کرن، ئەوجا چەوا ڕێنمایی دێنە جێبەجێ کرن، ژبەر هندێ ئەز دگەلێ هندێ دامە پەرلەمانتارێت هێژا هاریکاری لیژنا پەروەردێ بکەن، کا د چ بەندەکی تر، د چ خالەکی تر پێویستە تەفاسیلێت وی بچنە ماددێدا، وەکی خۆ بمینێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە بیدایەتیش گوتم بۆ(10٪) سەدا دە لەگەڵ ڕەئیەکەی کاك عصمتم چونکە بەخۆی موهەندسە جەنابی چاك دەزانێ فەرق هەیە لە مابەینی قانون و مواسەفاتی فەنی، ئەوەی کە ئێمە باسی لێ دەکەین دەڵێین لەو قانونە هەبێ، ئەوە شروت و مواسەفاتی فەنیە، بە کەیفی من و هاریکاری یەکی دی و یەکی دی پێناوێ، ئەوە (یونس کۆ) یە(یونسیفە) عالەمیە، ستاندەراتی عالەمیە، ئەو مەکتەبەی کە دادەندرێت مواسەفاتی خاسی خۆی هەیە، لە ئەلف هەتاوەکو یا، لە سەد وەرەقەی زیاترە، شروت ومواسەفاتی فەنی فەرقی هەیە لەگەڵ قانون، ئەوەی کە بەڕێز وەزیری پەروەردە دەڵێ لە سەدا سەد ڕاستە، بەتەنێ ئەو فەقەرەیە هەیە، زەروریە ببێ، بەلاّم دەبێ (وفق الشروط والمواصفات الفنية والدولية) زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.سەروەر فەرموو.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، من لەگەڵ ئەو شێوازی داڕشتنەوەیەم کە لە لیژنەی پەروەردە کردوومانە، من پرسیارێك دەکەم، ئایا هۆکار چیە و چ ڕێگریەك هەیە ئەم ماددەیە لێرەدابێ؟، لەبەر ئەوەی ئێمە ڕاستە ڕێنمایمان هەیە، بەلاّم لە بەڕێز جەنابی وەزیر دەپرسم هیوادارم وەلاّمم بداتەوە، لە ساڵی 2003 وە قوتابخانەی ئەهلی و ناحکومی لەکوردستان دا هەیە، ئێستا نزیکەی وا هەست دەکەم 62 یان 65 قوتابخانە هەیە، جەنابی وەزیر دەکرێ پێم بڵێی یەك قوتابخانانە مەرجەکانیان تەواو تێدابێ؟، تەنها ناوی یەك قوتابخانەم پێ بڵێیت، لەبەر ئەوەی ئەمەی لەبەر دەستمە ڕاپۆرتێکی وەزارەتە خۆی نووسیویەتی، وەزارەت نووسیویەتی سەرجەم قوتابخانەکانی هەڵسەنگاندووە، یەك دانە لە قوتابخانەکان مەرجەکانیان تێدانیە، مەرجەکانیان تەواو نیە ئەوجا زۆر و کەم، بۆیە ئەوەی ئێمە تێبینی دەکەین زۆر پێویستە ئەلێرەدا ئەو ماددەیە هەبێ، ئەو خالاّنەش دەستنیشان بکرێ، ناکرێ ناوی (W.C) بێت لە یاسادا؟، بەڵێ

زۆر گرنگە، بەڕێزان قوتابخانەی حكومی هەبووە چووینەتە ناوی بە 400 خوێندكار، بە 400 قوتابیەوە یەك (W.C)یان هەبووە، كە پێموایە بە هەفتەیەك سرەی ناگاتە سەر، قوتابخانە بەم جۆرە بێ چۆن دەكرێ؟، بۆیە بەگرنگمان زانیوە هەریەكێك لەو خاڵانەی كەوا دەست نیشان كراون لێرە، پێمان وایە هەر لە مەسەلەی شوێنی بیناكەوە، لە گۆڕەپانەوە، لە پێداویستیەكانی ترەوە، زۆر زەرور بووە هەبێ، خاڵێكی تر بەڕێزان، من پرسیارێكم كرد، دوێنێش پرسیارێكم كرد لە وەزیر، پێم خۆشە ئەمڕۆ وەڵامم بداتەوە، دوێنێش وەڵامی نەداینەوە، ئەمە پەیوەندیدارە بە بینای قوتابخانەكانەوە، ئێستا لەو 60 قوتابخانە 18یان لە بینایەی حكومی دان، بۆچی چۆڵ ناكرێن؟، بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان، من دەكرێ لێرەدا سەرنجێك ئاراستەی سەرۆكایەتی پەرلەمانیش بكەین، ئێمە دوو ساڵە پڕۆژە بڕیارێكمان پێشكەش بە سەرۆكایەتی پەرلەمان كردووە، بۆچی چۆڵ كردنی بینایەی حكومی كاری لەسەر نەكراوە؟، ڕاپۆرتی لەسەر نووسراوە، نەخراوەتە بەرنامەی كارەوە، نووسراومان ئاراستەی ئەنجومەنی وەزیران كردووە، نووسراومان ئاراستەی بەڕێز سەرۆكی حكومەتیش كردووە، وەڵاممان نەدراوەتەوە لەسەر ئەمە، كە ئەمەش بەشێكە لەوەی ئێمە قوتابخانەمان نیە بۆ قوتابخانە حكومیەكان، بینامان نیە، بیناكانمان خراپن، كەچی بیناكانی ترمان وەكو غەنیمە بەخشیتەوە بە قوتابخانە ئەهلیەكان، كە پێویستە بۆخۆیان بینا دروست بكەن، ماددەیەكی پێموابێ ئەگەر تووشی هەڵە نەبم، پرسیارێك لە بەڕێز لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەروەردە بكەم لەسەر ئەوە، لە ماددەی حەوتدا وا هەست دەكەم دوێنێ كە گفتوگۆمان لەسەری كرد، قسەیەكی وابوو كە تەئجیلی بكەین و دوای بخەین بۆ ئەو ماددەیە، كە باس لە گواستنەوەی قوتابخانەكان دەكات، ئایا دامان نا یان گواستمانەوە ئێرە؟، چونكە ئەمە شوێنیەتی، بۆئەوەی بیرمان نەچێتەوە، سوپاستان دەكەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال طاهر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەگەر بێین سەیری ئەم یاسایە لە بیدایەتی بكەین، تاوەكو ئێستا ئەبینین زۆر تەفاسیلی تیایە، زۆر تیكراری تیایە، لەبەر ئەوە ئەبینین هەر ماددە بۆ ماددە ئیلغا دەكرێتەوە، یان دەمج دەكرێت، ئەو كێشە چیە؟، كێشەی تەفاسیلە، ئەگەر بێین باسی مەبانی بكەین، مەبانی مەدارس و مەعاهد، هەر مەدرەسەیەك و مەعاهدێك تایبەتمەندی خۆی هەیە، پێویست ناكات بڕۆینە ناو ئەو تەفاسیلەوە، چونكە زۆر شتی تر ماوە لێرە باسی بكەین، بۆیە من پێشنیار دەكەم وپشتیوانی ڕای جەنابی وەزیر دەكەم، دوو دێڕم نووسیوە بۆ لیژنەكە، ماددەی (16) یان (17) چەند دەكات (يجب ان يراعى في بناء المدارس والمعاهد غير الحكومية و مبانيها المعاير والمبادىء التي من شأنها خدمة العملية التربوية والتعلمية بكفاءة وفاعليه) ئیتر ئەوە هەموو دەگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك شڤان فەرموو.

بەڕێز شڤان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هاوڕام لەگەڵ ڕەئی جەنابی وەزیر هەقیقەتەن، ئەگەرچی ئەم نوقاتانە زۆر نین، بەڵام لەیاسادا من بە پێویست نازانم لە یاسادابێ، چونکە بینایە یەك لە شەرتەکانی ئیجازە پێدانە، بەس تەفاسیلی ئەوە لە حاڵەتێکی ترە، دەبێ لە یاسادا ئاماژەی پێ نەکرێت، من هاوڕام لەگەڵ بۆچوونەکەی جەنابی وەزیر، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ئەڵێم بە دوو بڕگە ئەگەر بەڕێزان لەهەردوو لیژنە پێیان باش بێ، بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە (یجب ان تکون بنایة المدرسة مطابقة للشروط والمواصفات الفنیة المتبعة في بناء المدارس النموذجیة الحکومیة و ان لاتقل عنها) یەعنی هیچ نەبێ لەوە کەمتر نەبێ، دووەم(بما ان فتح مدارس غیر حکومیة عند منحها اجازة من قبل الوزارة تکون بالتنسیق مع هیئة الاستثمار فیجب ان یکون لها حق منح قطعة ارض من قبل الهیئة ویکون ایصال الخدمات من الکهرباء والماء تبلیط الشارع قانون الاستثمار علی نفقة الحکومة) یەعنی باسی ئاو کراوە، ئەمانە بەپێی قانونی ئیستیسمار ئەو تەعلیمی خاسە یەکێکە لە بەندەکانی، لەسەر حکومەتە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو گفتوگۆیەی کە کرا، من دەقێکم ئامادە کردووە لەسەر تێبینیەکانی خوشك و برایان، مەبدەئەکەش بۆچوونی جەنابی وەزیرە ئەیخوێنمەوە ئێستا، ئێمە ڕاستە هەندێجار پێویستی بە تەفاسیلە، بەڵام یاسا دانان وەکو کاردانەوە لە بوونی دیاردەیەکی نێگەتیف، چارەسەر ناکرێ بەدەرکردنی یاسایەکی تازە، بزەبت منیش وەکو ئەم خوشك و برایانە چەند نموونە هەیە، کە فیعلەن ئێستاکە وەزعەکە وەکو کاك سەروەر یان برادەرانی لیژنەی پەروەردە باسیان کرد، مەئساتە پێویستە هەڵوێست وەرگرین، هەڵوێستەکە چەند هەنگاومان دەخەیتە بەرچاو دەبێ بیکەین، یەك، دەبێ ماددەیەکمان هەبێ کە ناچاریان بکات مەدرەسەکان بەو شێوەیە نەبێ کە ئێستاهەیە، بۆیە ئەو ماددەیە زەرورییە، دوو، بەڕاستی ئەتوانین ئێمە لە یاسا شتێك بکەین، ستانداردەکە دابنێین، پاشان ئیشی ئێمەیە وەکو پەرلەمانتار، بەدواداچوون بکەین، ئایا ئەو یاسایە

جێبەجێ كراوە یان نا، كێشەی ڕێنماییان هەیە لە كوردستان، ئەوەش ئەزانین هەریەكەمان تەعامول لەگەڵ وەزارەتێك ئەكات ئەوە ئەزانین، هەندێجار ئەسلەن ڕێنماییەكان تۆزێك دەرچوونن لە یاسا، ئیشی ئێمەیە، ئێمە بەوە واجبمانە یەعنی نابێ بڵێین ئێمە یاسایەكمان دەركردووە، دەبێ بەدواداچوون بكەین و نەهێڵین ئەو دیاردە سلبیانە ئەوە بن، بۆیە من ئەو پێشنیارە دەكەم، وێنەكەشم ناردووە، چەند هەڵەی زمانەوانی تێدایە، ئەوەی ئەیخوێنمەوە دروست ترە، پێویستە ماددەكە ئەو نەسە ئەڵێ(پێویستە باڵەخانەی قوتابخانەو پەیمانگای ناحكومیەكان بەپێی مەرجەكانی دروست كردنی باڵەخانەی قوتابخانەكان بن، كە لەلایەن وەزارەتەوە پەیڕەو دەكرێت، بەپێی پەیڕەوە جیهانیەكان بێت) تەسەوڕ دەكەم ئەو هەمووی ئەگرێتەوە، كە مەدراستی حكومی ئەكرێن ئەو تەفاسیلە هەمووی تێدایە وابزانم، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك قادر حسن فەرموو.

بەڕێز قادر حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بە تەسەوڕی من قوەتی یاسا و حیكمەتی یاسا لە جێبەجێ كردن دایە، لەگەڵ ئەو هەموو تەفاسیلە نیم، ئەگەر موتابەعە نەبێ هەمووش بە یاسا دابەزێ جێبەجێ نابێ، بەڵام ئەگەر موتابەعەی بەردەوام هەبێ بە تەعلیماتیش بێ جێبەجێ دەبێ، بۆیە من لە بەینی هەردوكیان تەئیدی پێشنیاری جەنابی وەزیر دەكەم، هەم بەشێوەیەی یاساییەو هەم بەشێوەیەكی كورت و موختەسەری ئاماژەی پێكراوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك نەژاد فەرموو.

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەندێك لە هاوكارانم باسیان لە قوتابخانە حكومیەكان كرد، ڕاستە قوتابخانە حكومیەكان هەندێكیان كەم و كوڕیان تێدایە، بەڵام ئەوە مانای ئەوەنیە ئێمە لەو قوتابخانە ئەهلیانە هەر بەپێی ئەوە بڕۆین، من پێموایە ئەو نوقاتانە بمێنن، لەبەر ئەوەی كەوا قوەتی قانونی هەبێ، لەبەر ئەوەی تەجروبەمان هەیە كە تاوەكو ئێستا تەعلیمات دراوە جێبەجێ نەكراوە، لەبەر ئەوە من لەگەڵ لیژنەی پەروەردەدام، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل عثمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

قسەكانی من كرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

خوشکی زۆر بەڕێز هاوڕاز خان.

بەڕێز هاوڕاز احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەیە بەڕاستی لەوانەیە بڵێم خۆم لەگەڵ ئەو هەموو تەفاسیلەدا نیم لەناو یاسا بێ، بەڵام لەکاتێدا بەڕاستی ئێمە دەبینین ئەو مەرجانەی کە بۆ قوتابخانەی ئەهلیەکان دانراوە، بەهیچ شێوەیەك ڕەچاو ناکرێ لە قوتابخانە حکومیەکان، ئایا ئەو مەرجانەش هەیە بۆ قوتابخانە حکومیەکان؟، ئایا پێویست نیە، زەرور نیە هەر منداڵی ئێمە لەو قوتابخانانە نیە کە ئەو مەرجانەش لەوێدابێ؟، بۆچی بەڕاستی قوتابخانە حکومیەکان بەشێوەیەکی سەقەت دادەنێدرێن، هەر ئەو ڕۆژە بوو لەپێش پەرلەمان خۆپیشاندانێك کرا، داوایان دەکرد منداڵی بەرپرسان و پەرلەمانتاران نەچنە قوتابخانە ئەهلیەکان و نەچنە نەخۆشخانە ئەهلیەکان، بەڕاستی ئەمە هەقیقەتێکە ئێمە کەرتی گشتی پەکمان خستووە، بێ متمانەمان کردووە، مەرجێکی زۆرمان داناوە، من لەگەڵ ئەوەدام لەوەش زیاتر مەرج هەبێ، بەڵام بەڕاستی ئێستا باسی ئەوە دەکرێت، خاڵی یەکەم باس لەوەکرا لە شوێنی پیشەسازی و بازرگانی نزیك نەبێ، قوتابخانە لەهەولێر هەیە لەسەر شەقامە، دەرگاکەی کەوتۆتە سەر شەقام، هەتاوەکو ئێستا لە هەولێر باسی ئەو حادیسانە بکەی ئەو قوتابخانانەی کە منداڵەکانیان بەر ڕووداوی هاتوچۆ کەوتوون، بوونە قوربانی هاتوچۆ، دەبێ ئایا قوتابخانەی حکومی دەرگاکەی لەسەر شەقام بێ؟، بۆچی بەڕاستی پێویستە بەوە دابچینەوە، گرنگە بەڕاستی قسەی لێ بکەین، من لەگەڵ ئەوەدام کە تەفاسیل نەبێ، بەڵام بەڕاستی کاتێك کە شتێك بە ڕێنمایی دادندرێت و جێبەجێ ناکرێ، لەبەر ئەوەی یاسا قوەتەکەی زیاترە، من پێم باشە وەکو یاسا هەبێ لێرەدا، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ناسك خان فەرمووو.

بەڕێز ناسك توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ئەڵێم پاساوی جێبەجێ نەکردنی ڕێنمایی نابێتە هۆکاری ئەوەی کە کوالیتی یاساکانمان لە ئاستی پێویست نەبێ، مەفروزە یاسا مەتن بێ، ئەوەی کە ڕێنمایی جێبەجێ ناکرێ، عەیبێکی گەورەیە وەکو چۆن یاسا جێبەجێ ناکرێ، ئەگەر بێتو وەزارەتێك ڕێنماییەکەی جێبەجێ نەکرا، عقوبەو سزا بدات، ئەتوانێ مۆڵەت وەرگرێتەوە، ئەتوانێ ئەنواع شت بکات، چەن یاسا هەیە جێبەجێ ناکرێ، موتابەعەشمان کردووە، بەڵام چی کراوە دوای ئەوە؟، لەبەر ئەوەی ناکرێ لەباتی ئێمە حەلی قەزیەیەك بکەین، شوێنێکی ترمان ئێش ئەکات، ئێمە دەست بێنین شتێکی تر خەسار بکەین، ناکرێ کوالیتی یاساکانمان ناشیرین بکەین، لەبەر ئەوەی ڕێنمایی جێبەجێ ناکرێ، من ئەزانم لیژنەی پەروەردە بۆ چوونەتە ئەو تەفاسیلە؟، لەبەر ئەوەی بە فیعلی ئەم کەم و کورتیانە هەیە، ئەڵێ بەشکو بە یاسا ئیلزامی بکەم، بەس ئەگەر ئایا بەڕێنمایی ئەگەر

ئەم خەڵکە فێری ئەوە نەبێ ڕێنمای جێبەجێ بکات، یاسا جێبەجێ ئەکات؟، لەبەر ئەوە بەڕاستی من لەگەڵ ئەوەدانیم، شێوازی مەتنی یاساکانمان وای لێ بێت بێتە جێگەی نەزەر، کاتێ موراجەعەو موتابەعەی یاساکان، دەرچوونی کوالیتی یاساکانمان ئەکرێت، بوترێ یاساکانیان زۆر دوورو درێژە، عادەتەن لە تەفاسیلێش کەم و کورتی دروست ئەبێ، چونکە ئێستا وەکو ئەو خوشك و برا بەڕێزانە ئیشارەتیان پێیدا، ئەگەر بێتو سەیری ئەو تەفاسیلە بکەین، ئەبێ یەك دونیا وردەکاری تر هەیە بینووسین، لەبەر ئەوە بەڕاستی من لەگەڵ ئەو نەسەدام، بە زیادەکەی سیوەیل خانەوە، ئەو نەسەی کە وەزیر دایڕێشت، لەگەڵ ئەو زیادەیەی کە سیوەیل خان خستیە سەری، ئەوە کیفایەتە، بەڵام بەڕاستی ئەبێ موراجەعەیەکی هەقیقی جێبەجێ نەکردنی یاساو ڕێنماییەکان بکرێتەوە لەم کوردستانە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

عظیمة خان فەرموو.

عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا بۆیە گەیشتوونەتە ئەو قەناعەتە کە ئێمە ئەم ڕێنماییانە لە چوارچێوەی یاسایەکدا جێگای بۆ بکەینەوە، لەبەر ئەوەی واقیعێك لەبەرچاومانە ڕێنمایی هەبووە، مەرجی هەبووە بۆ کردنەوەی قوتابخانەی تایبەت جێ بەجێ نەکراوە، ئەو قسانەی کە دکتۆر سەروەر کردی هەمووی راستە، لە قوتابخانەکانی کەرتی تایبەت ئێستا هیچ ئەو مەرجانە نییە کە مۆڵەتیان پێ دراوەو بەردەوامیشن لە خوێندن، بۆیە ئێمە ناچار بووین لەم چەند خاڵەدا ڕێنماییەکان قوەتێکی قانونی هەبێت و بتوانرێت لەناو قانونەکە جێگای بۆ بکەینەوە، چونکە تەجروبەمان لەگەڵ یاساکان و ڕێنماییەکانی وەزارەتەکانی تردا هەیە، بۆیە ئێمە ئەو ڕێنماییانە بە پێویست دەزانین لە ناو ئەم یاسایە جێی بۆ بکرێتەوەو بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مامۆستا فەرمان فەرموو.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا پشتگیری لە قسەکانی هاوکارانم دەکەم لە لیژنەی پەروەردەو راپۆرتەکەی خۆمان، بەڕاستی ئەگەر سەرنج بدەینە ئەوانەی کە ناومان لێناوە قوتابخانەی ئەهلی، باخچەی ساوایان وەربگرین چەند سەد مەترییەك تابلۆیەکی هەڵواسیووەو باخچەی ساوایانە هەموو منداڵەکانمان شێت بوون لە سەد مەتری، لێرە کە تەفاسیلی دراوەتێ بەڕاستی هەموو ئەو کەلێنانەی پڕ کردۆتەوە کە ئێستا قوتابخانە ئەهلیەکان بە دەستیەوە دەناڵێنن، بەڕاستی زۆر گرنگە ئەو ماددەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە ئیزافەکاری بۆ بکرێت و ڕێك و پێکتر بکرێت، بەڵام وەکو خۆی بمێنێتەوە.

خاڵی ترمان هەیە، بەڕاستی ئێمە سەردانی وڵاتی سویدمان کرد، سەرەتا پرسیارمان کرد، پرسیارمان لە یاسای خوێندنی ئەوان کرد، یاسای خوێندنەکەیان لە دوو بەرگدا لە (400) لاپەڕە پێکهاتووە بە فۆنتی هەشت نووسراوەتەوە، وەکو ئێمە بە لاپەڕەیەك نووسراوەتەوە فۆنتی (14 و 16)یە ئینجا پێمان ڕەوان نابێت، باشە ئێمە بۆ لە تەفاسیلی یاسا بترسێین، کە هەموو لایەکان تەغتیەی هەموو لایەنەکانی پرۆسەی قوتابخانە ئەهلیەکانمان بۆ دەکات.

خاڵێکی ترمان هەیە، بەڕاستی زۆربەی زۆری قوتابخانەکان ئێستا ناویان لێناوە قوتابخانەی ئەهلی و تابلۆیان بۆ هەڵواسیوە وەکو زیندان وایە، جگە لە سەد مەترییەکان هیچ بەلایەك، بەڵام وەکو زیندان وایە، بەڕاستی ئەو تەفاسیلەی کە لێرە دراوەتێ توانیویەتی چارەسەری ئەم هەموو گرفتە بکات، کە ئێستا خوێندنگاکان بەگشتی، هەروەها خوێندنگا تایبەتەکان بە دەستیەوە دەناڵێنن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سۆزان خان فەرمو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی واقیعێك هەیە، نەك وەکو ڕەد فیعل، بەڵکو وەك چارەسەرێك بۆ ئەو واقیعە، بۆ ئەو زاهیرەی کە هەیە مەفروزە تۆ بێیت بە یاسا چارەسەری بکەیت.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، کاتێك کە دایك و باوك پێی باش بێت منداڵەکەی بنێرێتە خوێندنگەیەکی ئەهلی، پارە دەدات بەرامبەر ئەو خەدەماتەی کە ئەوان پێشکەشی دەکەن، لە زیمنی خەدەماتەکە شوێنی بینایەکەو پۆلەکەو ڕەحلەکەو تەختەکەی کە بەکاری دەهێنێت و داتاشۆیەکان، ئەو پارەیەی کە ئەو قوتابخانەیە وەریدەگرێت دەبێت تەوفیری ئەو شتانە بکات، بەڵام لێرە حاڵەتێك دروست بووە قوتابخانەکە پارەکە وەردەگرێت، بەڵام خەدەماتەکە پێشکەش ناکات، بۆیە ئێمە دەمانەوێت بەو تەفسیلە چارەسەری بکەین، بەڵێ، جارێکی تریش دەیڵێمەوە بەڕێز جەنابی وەزیری پەروەردە قوتابخانەی ئەهلی هەیە لە بینایەکە کە بازاڕە، بۆ بازاڕ دروست کراوە، شروتی قوتابخانەی ئەهلی تێدا نییە، نەك شروتی قوتابخانەی ئەهلی تێدا نییە، ئەسڵەن بینای قوتابخانە نییە، بازاڕە، ناوەکەی کراوەیە، دوکانەکان وا لە دەوریەتی بە وەرەقە شوێنی ئیدارەکەو کافتیریایەکەیان ئیعلانی قوتابخانەکەیان داپۆشیووە، لە هەندێك شوێنی تریش هەیە بینا فەرز کراوە کاتێك کە ئیجازە وەرگیراوە بۆ ئەو قوتابخانەیە بینایەکی تایبەتی بەسەردا فەرز کراوە، کە شروتی تیا نییە، من 100٪ پشتگیری قسەکانی هاوکارم کاك فەرمان دەکەم قوتابخانە تایبەتەکان لە وڵاتێکی وەکو سوید یاساکەیان لە (400) لاپەڕە پێکهاتووە، ئەو (400) لاپەڕە بە فۆنتی هەشتە، تەنانەت باسی توالێت دەکات بەرزیەکەی، دەست شۆر بەرزیەکەی، چونکە قوتابخانە هەیە منداڵی زۆر بچووك تیای دەخوێنن دەست شۆرێکیان تیا دانەوە بۆ

مرۆڤی گەورە، کە من پارە دەدەم دەبێت بە موقابیلی ئەو پارە دانە خەدەمات وەرگرم، تەفاسیل زەروریيە من پشتگیری لە مانەوەی دەکەم و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

پرسیارێك لە سۆزان خان دەکەم، پرسیارێك لە هەمووتان دەکەم، ئەمە وابزانم (20) لاپەڕەیە ئێمە لە کەیەوە خەریکین، ئەی ئەگەر (400) لاپەڕە بێت، دەبێت بە چەند ساڵ تەواوی بکەین؟ فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەفدی لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا لە وڵاتی سوید ئامادەی دەنگدانی یاسایەك بووین لە (37) دەقیقەدا بیست یاسایان دەنگ لەسەردا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئێستا بەڕێز جێگری سەرۆکی پەرلەمان هەندێك تێبینی هەیە با بفەرموێت.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە پێشتر قوتابخانەکان بە شروتێك کراوەتەوە کە چەند شروتێکی موحەدەد بووە، ئێستا قوتابخانە لە عالەم بە نیزامێك دەکرێتەوە کە پێی دەگوترێت نیزامی ئیعتیماد، واتا (ئەرکیتیشن)، ئەو نیزامی ئیعتیمادە بریتیە لە کۆمەڵێك ستانداردی عالەمی، لە کۆمەڵێك ستانداردی عالەمی وەرگیراوە، ستانداردی عالەمی سابت نییە لە دنیادا، ئەمریکا ستانداردی خۆی هەیە، ئەوروپا ستانداردی خۆی هەیە، هەر وڵاتێکیش ستانداردێکی تایبەتی خۆی هەیە، کە لەو ستانداردە عالەمیە وەریگرتووەو دەیگونجێنێت لەگەڵ خۆی، بۆیە پێی دەگوترێت ستانداردی مەحەلی، یەعنی لە ستانداردە عالەمیەکە ستانداردێکی مەحەلی دروست دەبێت، ئەمە شروتی موحەدەد نییە، وەکو سۆزان خان باسی کرد بریتیە لە هەزاران نوقات، هەزاران خاڵ بۆ ئەوەی تۆ قوتابخانەیەك، یان نەخۆشخانەیەك، یان شتێك بکەیتەوە، ئەوە نیزامێکە، نیزامێکی ئیعتیمادی خاصە، بۆیە تەنها بە چوار خاڵ، یان بە دە خاڵ ئێمە رزگارمان نابێت لەوە، ئەوانەی سۆزان خان لێرە زیکری کردوون، یان لیژنەی پەروەردە باسی دەکات حەقی خۆیەتی و لە جێی خۆیەتی هەمووی هەبێت، بەڵام تەنها خۆمان ناتوانین بەم دە خاڵە رزگار بکەین لە شروتی دروست کردنی قوتابخانەیەك، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم کە تەنها بە دوو دێر، سێ دێر ئێمە وەزارەت موکەلەف بکەین کە نیزامێکی ئیعتیماد لە هەرێمی کوردستان دابنێین وەکو ئەوەی کە کاك عبدالسلام داینا، وەکو ئەوەی کە کاك جەمال داینا، ئیتر خۆیان لە ئێستاوە خەریك بن نیزامێکی ئیعتیمادی بۆ قوتابخانەکان دابنێن و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، من پێموایە صیاغەیەكی موشتەرەكیان كردووە، با ئەو صیاغە موشتەرەكە بخوێننەوە، فەرموون.

بەڕێز د.عمر حمدامين خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من دەمەوێت سەرەتا ئەوە بڵێم كە ئەم داڕشتنە تازەیە دەخوێنینەوە، بەڵام ئەم داڕشتنە تازەیە تەعبیر لە رای یەكگرتووی لیژنەی پەروەردە ناكات، چونكە لەمەوە ئێستا رەئی تر هەیە.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەگەر وایە دوو رەئی هەیە، رەئی لیژنەی قانونی و وەزیر بخوێننەوە كە دوورترە لە رەئی ئێوە، دوایی رەئی خۆتان بخوێننەوە، ئەگەر موتەفیق نین وای لێ بكەن.

بەڕێز د.عمر حمدامين خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەم داڕشتنەیە لە بەدیلی ئەوەی كە لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردەدا هاتووە بەم شێوەیە صیاغە كراوە:

پێویستە لە تەلاری قوتابخانەو پەیمانگا ناحكومیەكاندا ئەو مەرج و پێوەرە هونەری و زانستی و پەروەردەیی و تەندروستیانە هەبن، كە پێویستن و لەلایەن وەزارەتەوە بۆیان دیاری دەكرێت.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا دەیخەمە دەنگدانەوە، كێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بكاتەوە؟ (13) كەس لەگەڵدا نییە، زۆر سوپاس، كەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسند كرا، كەواتە ئەم ماددەیە رۆیشت، فەرموو.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە رۆژانە پرسیار ئاراستەی سەرۆكایەتی و جەنابی وەزیر دەكەین، بەڵام هیچ وەڵامێك وەرناگرین و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، بەڕاستی ژی دیهی من جواب نەدا، چونكە مەجال نەبوو، كو دبێژم نەڤیا جواب بدەم، سێ خاڵ ئەز حەز دكەم روون بكەمەڤە، ئەوەی چوو بۆ تەصویت، یا دوێ ڤالا كرنا ئان ئیخلا ئاڤاییێت وەزارەتا پەروەردێ، مانگا هەشت وەكی من دەست بە كاری كریا، ڤە بۆ پێزانین هاتن كە معاملەتە هەی بۆ ئیخلا

بینا بەری ڤێ گا ڤێ تەمام نەبوویە، سوبەی ڕۆژێ هەتا لیژنا پەروەردێش داخاز کر، ئەز محافەزا، پارێزگا من داخواز کر جەردەکا دوماهی بکەم، بەتایبەتی وەزارەتێ پەروەردێ هەلگرتنا داگرتنا چ موستەلەح لسەر لایەکی دی با، تەبعەن ئیختیلافەك ما هەبوو لە عەدەدی ناڤدا پێزانینی مەزنا بۆمان هاتن دوماهی بەری بیست ڕۆژەکا ئاخیر جەردا بۆمن هاتیەڤە، من دەستیان پێ کریە بە معامەلاتێت ئیخلا ڕێگا مەحکمە، چونکە کێشا لە هەمیا مەزنتر ئەو ئاڤایی موسەجل نینە بە ناڤێ وەزارەتا پەروەردێ زۆربەی وان، یەعنی زۆربەی بینایەتا نەك موسەجەل نینە بە ناڤێ پەروەردێ، ئان ئیدارا مەحەلیا، یان ئەرزی بەلەدییە، بینایەت ویە، من چ ڕێ نەما ئیلا داوا ژ ئیدیعا عام دکەم یارمەتی من بدەن بۆ ئیخلا، ئەز خۆشحاڵی دبێژم ئەوەل دەعوا مە بە ڕێڤا بەری ئەز هیڤیدارم پەرلەمانێ و ئەندامێ پەرلەمانێ داوای من پشتا من بگری، ئەڤە پێزانین کە ئیجرائات نەکرینە، من ئێت کرینەو دا بێژی سوبەی بدەمە دەستی کە چویتا ئیدیعای عام، یا چویتا وەزارەتا عەدلی، هەندە لێ پێچینەوە کریە مانگا هەشت هەتا نوکە ئەز هێندە ئیش بکەم، ئەڤە یەك.

دەربارەی گلەیی سەر بینایە خوێندنگا، یان قوتابخانە حوکمەتێ، ئەز تەئید دکەم ئاخافتنێ وان گوت و پتر، ئاڤاییێت خوێندنگایا ناڤ گەڕەکی قەرەباڵغدا شروتی صحی تێدا نینە، کەفنن، کەمن، هەمی تشتێ تێدایە، ئەز داوا دکەم ژی پەرلەمانێ میزانیا 2013 بێتە تەرخان کرن هیند پارە بۆمە تەرخان کەنەڤە بۆ ساڵەکە دی ئەڤە نەمێنێت، نە پازدە سەدیش لە میزانیە مە بڕن و پاشی بێژت مەرافق دەرا درتینە، جارەکا دی ئەز بە ناڤێ وەزارەتا پەوەردێ داوا دکەم ل پەرلەمانێ بەرچاڤ بگرنەڤە لە 2013 هیند میزانیە بخەنە بەر دەستێ مە دا ئەم کەمو کوریانەو ئاخافتنێ وان گوتی (400) قوتابی مەرافیقێکیان نینە، بینایە کەفنن، سبغیان خراپە، هەمی راستە، ئەز تەئید دکەم ئەو ژی دگەل مە چارەسەر دکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خۆی دکتۆر سەروەر ڕێگاماندا وەلامیش دایتەوە، بەلام ئێمە وەزیرمان بانگ نەکردووە بۆ ئیستیجواب، وەزیرمان بانگ نەکردووە وەلامی پەرلەمانتارەکان بداتەوە، وەزیر بانگ کراوە بۆ موناقەشە کردنی ئەم پرۆژە یاسایە، سەرۆکایەتی پڕ بەدڵ جەژنی قوربانتان لێ پیرۆزبایی دەکات، ئومێد دەکەین عوتلەیەکی خۆش بەسەر ببەن، دانیشتنی ئەمڕۆمان کۆتایی پێ دەهێنین، فەرموو کاك سەرهەنگ.

بەڕێز سەرهەنگ فرج محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەك مەوزوع هەیە حەز دەکەم لێرە ئاماژەی پێ بدەم، بۆ ئەوەی خەڵکی کوردستان بە هەڵە لە شتەکان تێ نەگەن، وەزیرە بەڕێزەکان لە زۆر موناسەبە ئەو قسانە دووبارە دەکەنەوە دەڵێن ئێمە داواکارین لە پەرلەمان کە بودجە هات حصەی وەزارەتەکەی ئێمە زیاد بکات، نازانم ئەو بەڕێزانە ئاگایان لەوە نییە کە

بەڕێز ايوب نعمت قادر(ئارام):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زیاتر من بڕگەکەی پەیڕەوی ناوخۆ باس ئەکەم، لە کاتێکدا کە پێشنیارێك ئەخرێتە ڕوو بۆ ئەوەی بخرێتە خشتەی کارەوە، ئەگەر بێت و ئەو فراکسیۆنانە یان ئەو ئەندامە تەنازولی نەکرد لە مافەکەی خۆی ئەبێ بخرێتە دەنگدان، و پەرلەمانیش کە بریتیە لە بەرزترین دەستەلآتی سیاسی هەم لە هەرێمی کوردستان هەم لە جیهاندا، هەموو ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی شار و شارۆچکەکان تەعبیریان لە بیر و بۆچوونی خۆیان کردووە جا بە خۆپیشاندان بێ،یان بە بەرنامە بێ، سەبارەت بەم ڕووداوانەی باکووری کوردستان، لە کاتێکدا پەرلەمان ئەبێ تەعبیر بێ لە سیاسەتی هەموو هاوولآتیانی کوردستان، بەلآم بە داخەوە لە زۆربەی زۆری ڕووداوەکان پەرلەمان هیچ هەڵوێستێکی نیە، بۆیە داکۆکی لەسەر ئەم هەڵوێستە ئەکەین کە ئەم خاڵە بخرێتە خشتەی کاروە و گفتوگۆی لەسەر بکرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سێ کەس قسەی کرد، کافیە، ناکرێ هەموو قسە بکەن، جارێ بەر لە هەموو شتێك داوای لێبوردن ئەکەین ئەوە نوقتە نیزام نیە، چونکە نوقتە نیزام ئەبێ لەناو بەرنامەی کار بێ، لەگەڵ ئەوەش ئێمە ڕێگەمان پێدان قسە بکەن، ئینجا ئێمە لەگەڵ هەرسێکتان دانیشتین و قسەمان کرد، داوا کاریەکەی ئێوە لە دوای دانانی بەرنامەی کار بووە، چونکە قەول وابوو بەرنامەی کار بۆ ڕۆژی دووشەمە دابنێین، بەلآم ڕێك نەکەوت و خرایە ڕۆژی سێ شەممە، کە داوا کاریەکەی ئێوە دوای بەرنامەی کار بووە، سێیەمیشیان ئێمە کە قسەمان کرد لەگەڵ ئێوەی بەڕێز وتمان لە سەرۆکایەتی دیراسەی ئەکەین، کە دیراسەی ئەکەین با دانیشتنەکە بەڕێوە بچێ ئیعتیادی ئێمە دیراسەی ئەکەین و دوایی قسەی لەسەر ئەکەین، بەلآم ناکرێ تۆ بیخەیتە بەرنامەی کار، بەرنامەی کار دانراوە، بۆیە ئێمە بەردەوام ئەبین لەسەر دانیشتنی خۆمان، قسە کردن نیە لە دەرەوەی بەرنامەی کار، ئەو حاڵەتەی ئێوەش ئەڵێن خەتەرێکی ئەوتۆ نیە لەسەر وەزعی کوردستان و لەسەر مەسەلەی کورد، دەیان جار موزاهەرات کراوە، خەڵك لە زیندان مانی گرتووە، حەتمەن ئێمە تەئیدی هەموو کەسێك ئەکەین لە دونیا کە مافەکانی وەرگرێ، لە ڕێگەی ئاشتی، موزاهەرات، ئەوجا ئەگەر کوردیش بێ، بەلآم ئەوە حاڵەتێکی ئیستیسنائی خەتەر نیە تۆ لەسەری دانەنیشی و کۆبوونەوە نەکەی دونیا کۆتایی دێ، زۆر حاڵەتیش، لەبەر ئەوە تکا ئەکەین با ئیلتیزام بە بەرنامەی کارەوە بکەین، لیژنە تایبەتەکان فەرموو بۆ شوێنی خۆتان، بۆ ئەوەی بەردەوام بین، بەخێرهاتنی بەڕێز وەزیری پەروەردەش ئەکەین، لەگەڵ مونەسیقی نێوانی پەرلەمان و حکومەتی هەرێمی کوردستان، بەخێربێن، فەرموو، لیژنە تایبەتەکان فەرموو بۆ شوێنی تایبەتی خۆتان، فەرموو بۆ ماددەیەکی نوێ.

بەڕێز عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە گفتوگۆمان و پەسند کردنی ماددەکانی پـرۆژە یاسای قوتابخانـە و پـەیمانگا ناحکومیـەکان گەیشـتین بـە ماددەی 22 کە تایبەتە بە مەسەلەی کارمەندانی قوتابخانەکان، ئێستا بـەکوردی دەیخوێنینـەوە، پاشـان ڕای لیژنەکان عەرز ئەکەین و دەرگا ئەکرێتەوە بۆ گفتوگۆ.

بەڕێز امنە ذکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێنجەم:کارمەندانی دەزگاکانی فێرکاری قوتابخانەی تایبەتی

ماددەی 22:

مەرجدارە بۆ بەڕێوەبەری دامەزراوەی فێرکاری قوتابخانەی تایبەتی:

1-بڕوانامەی زانکۆیی هەبێ.

2-بـە بڕوانامەیـەکی پزیشـکی بـاوەڕپێکراو لـە لایـەن لیژنـە پزیشـکیە پسـپۆڕەکانەوە سـەلمێندرابێت کـە تەندروستی جەستەیی و دەروونی و ژیریی لەباری هەیە بۆ پیادە کردنی ئەو پیشەیە.

3-خـاوەن لێهـاتوویی پـەروەردەیی بێـت بـە دەقێکـی ڕێکخـراو و خزمـەتی کـەمتر نـەبێ لـە پێـنج سـاڵ لـە کارکردنی فیعلی(کرداری) لە بواری فێرکاری پەروەردەییدا

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر.

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەقی پرۆژەکە کە پێشکەش کراوە تەنها بە کوردیە، بـەڵام ئێمـە وەکو لیژنـەی پـەروەردە و خوێنـدنی بـاڵا ڕەئیمان هەیە هەم بە کوردی و هەم بە عەرەبی صیاغەمان کردووە، ئێستا ئەگەر دەرفەت بدەن ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ڕای خۆمان بە کوردی و عەرەبی لەسـەر ئـەم ماددەیـە پێشکەش بکـەین پاشان لیژنەی قانونیش دوای ئەوە گفتوگۆی لەسەر بکرێ.

بەڕێز د.ثائر عبدالاحد اوغسطین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستاش دەقەکە بە عەرەبی ئەخوێنینەوە.

المادة 22:

يشترط على مدير المؤسسة التعليمية للمدارس الخاصة:

1-ان يكون حاصلا على شهادة جامعية

2-ان يثبت بشهادة مصدقة من قبل لجنة طبية اختصاصية بان صحته الجسدية والنفسية والعقليـة جيـدة لممارسة هذه المهنة

3-ان يكون مؤهلا تربويا بنص منظم على ان لا تكون خدمته اقل من خمسة سنوات بالعمل الفعلي في مجال التعليم والتربية

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە

بەڕێز د. عمر حمد امین(نورەدینی)

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لە لیژنەی پەروەردە ڕامان وابووە ئەم بەشە عینوانەكەی بكرێتە

(بەشی پێنجەم)

(مامۆستایان و كارمەندانی قوتابخانە و پەیمانگای ناحكومی)

واتە عینوانەكە ئاوای لێبێ، و ئەم ماددەیە بەم شێوەی خوارەوە دووبارە دابڕێژرێتەوە :

بەڕێوەبەری قوتابخانەی تایبەت ئەبێ ئەم مەرجانەی تێدابێ:

1-بەلای كەمەوە بڕوانامەی بەرایی زانكۆی بەدەست هێنا بێت

2-بە بەڵگەنامەیەكی پزیشكی پەسند كراو لە لایەن لیژنەیەكی پسپۆری پزیشكیەوە بیسەلمێنێت كە تەندروستی جەستەیی و دەروونی و عەقلی گونجاون بۆ كار كردن لەو پیشەدا

3-دەبێ لە ڕووی پەروەردەییەوە شیاو بێت و ماوەی خزمەت كردنی لە بواری پەروەردەییدا لە پێنج ساڵ كەمتر نەبێ

4-مەرجە حوكم نەدرابێت بە تاوانێكی ئابڕووبەر یان بە سزایەكی پەروەردەیی بەرچاو سزا نەدرابێت

5-بۆ قوتابخانە و پەیمانگای تایبەتی نێودەوڵەتی یاریدەدەرێك بۆ كاروباری كارگێری بە ڕەزامەندی وەزارەت دادەنرێت بە شێوەی خواستن یان تەنسیب.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

بە عەرەبیەكەی.

بەڕێز د.ثائر عبدالاحد اوغسطین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

الفصل الخامس

التدريسيون وموظفوا المدارس والمعاهد غير الحكومية

المادة السابعة عشر:

يجب ان تتوفر الشروط الاتية في مدير المدرسة الخاصة:

1-ان يكون حاصلا على الشهاده جامعيه اوليه على الاقل.

2-ان يثبت بوثيقة طبية مصدقة من لجنة طبية مختصة ان سلامته الجسدية والنفسية والعقلية تؤهله للعمل في هذه المهنة

3-ان يكون مؤهلا من الناحية التربوية ولاتقل فترة خدمته في مجال التربية عن خمس سنوات.

4-ان لا يكون محكوما عليه بجناية مخلة بالشرف او بعقوبة تربوية بارزة.

5-يعين معاون للشؤن الادارية للمدرسة الخاصة الدولية بطريق الاعارة او التنسيب وذلك بموافقة الوزارة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لەو داڕشتنەی لیژنەی پەروەردە ئەکەین کە بە ڕیزبەندی ماددەی 17 دا هاتیە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد-وەزیری پەروەردە

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتگیریا ڤێ تێکستێ لیژنا پەروەردەیێ دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ (گەشە دارا، سەمیرە عبداللە، قادر احمد، شڤان احمد، یاووز ارسلان، کاوە محمد امین، بەشیر خلیل، حمە شارەزووری، عبدالسلام، جلال علی)

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک حەمە.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من مولاحەزەم لەسەر خاڵی دوو هەیە کە ئەڵێ (بە بەڵگەنامەیەکی پزیشکی پەسند کراو لە لایەن لیژنەیەکی پسپۆری پزیشکیەوە بیسەلمێنیت کە تەندروستی جەستەیی و دەروونی و عەقلی) دیارە هەموو کەسێك کە تەعین ئەبێ پێش ئەوەی موباشەرە بکا ئەبێ بەم مەرحەلەدا بچێ، بۆیە پێم وایە ئەمە تەحصیلێ حاصڵە ئەم خاڵە، خاڵی سێیەمیش ماوەی پەروەردەیی بۆ داناوە، ئەڵێ (ئەبێ لە ڕووی پەروەردەییەوە شیاو بێ) کە تۆ ئەڵێی لە بواری پەروەردەدا پێنج ساڵ کاری کردبێ، بەراستی ئەمە زیادەیە کە تۆ ئەیلێی، تۆ کە بڵێی پێنج ساڵ لە بواری پەروەردەدا کاری کردبێ باشترە، خاڵی چوارەم، لە دونیادا نیە کە یەکێ حوکم درابێ تەعین بێ، تۆ مەرجی بۆ دانێی با حوکم نەدرابێ، بەراستی ئەمەش بە تەحصیلێ حاصڵ ئەزانم، ئەوە زیادەیە، حوکم نەدرابێ، هەرکەس حوکم درابێ تەعین نابێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو گەشە خان

بەڕێز گەشە دارا:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

من لەسەر بڕگەی دوو لەو ماددەیە سەرنجێکم هەیە، وابزانم لیژنەی پەروەردەش بە هەمان شێوە ئەو بابەتەیان داناوەتەوە، ئەویش کە ئەڵێ (بە بڕوانامەیەکی پزیشکی کە تەندروستی دەروونی و جەستەیی و عەقلی تەواوبێ) دەروونی و عەقلیەکە وایە، بەڵام جەستەیی بۆ؟ کاتێ ئێمە لەیاسای کەمئەندامانیشدا ڕێژەمان داناوە، لە یاسای ئیمتیازاتی کەمئەندامان و دامەزراندنەکان بە نیسبەی لە 5٪ بۆ ئەوان بێ، ئایا کەسێك کە دەستێکی نەبێ؟ یان قاچێکی نەبێ ناتوانێ پیشەی مامۆستایی بکات؟ لەبەر ئەوە پێم وایە ئەو جەستەیە لابرێ باشترە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وێڕای پشتگیری کردنی گەشە خان، من ئەڵێم ئەگەر ئەم ماددەیە بخوێنینەوە و ماددەی دوای ئەویش بخوێنینەوە، و ماددە ئەصلیەکە 24، هەرسێکیان بە یەك نەص ئەتوانین بڵێین ئەو مەرجانەی دامەزراندنی فەرمانبەران و کارمەندانی هەیئاتی حکومی لەسەر ئەوانیش تەتبیق ئەکرێ، ئینجا ئەگەر شتی زیادمان هەیە، وەکو ئەوەی لە ماددەی 25 هاتووە ئەتوانین ئیزافەی بکەین، چونکە ئەمانەی نووسراون هەمووی مەرجی دامەزراندنی خەڵکە لە هەیئاتی تەدریسی، چونکە لەماددەی دوای ئەوەش ئەو نەصە هەیە، بۆیە تاکو نەچینە ئەم تەفاصیلانە، پێشنیار ئەکەم ئیعادەی صیاغەکە بکرێ و دەمج بکرێ لەگەڵ 23 ، و بڵێین بەو مەرجانەی کە خەڵك وەرئەگیرێن لە بواری پەروەردەی حکومی، و ئەگەر شتێکی تازەش هەبێ ئیزافە بکرێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك قادر احمد

بەڕێز قادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەر لەسەر خاڵی دوو قسەم هەیە، و تەئیدی قسەکانی گەشە خان ئەکەم لە ڕووی جەستەیەوە، ئەگەر سەیری بواری پەروەردە بکەین لە زۆر شوێنی دونیا خەڵك دەستی نیە یان قاچی نیە، بەڵام ئەتوانێ لە بواری پەروەردەییدا خزمەت بکا، ئەوە لابرێ، هی دووەمیان ، پرسیار ئەکەم لە کوردستاندا چەندین هەزار خوێندنگا هەیە، و لەگەڵ هەر خوێندنگایەکیش بەڕێوەبەری خۆشی هەیە، ئایا ئەم مەرجانە لەسەر سەرجەم بەڕێوەبەرەکانی کوردستانیش جێ بەجێ ئەبێ؟ و ئەگەر جێ بەجێ بێ ئەوە لە جێی خۆیەتی، ئەگەرنا شتێکی نەگونجاو ئەکەین، کە بۆ چەند خوێندنگایەکی ئەهلی ئەو هەموو مەرجە دابنێین، بۆیە

من پێشنیار ئەكەم ئەم خاڵە بمێنێتەوە و لایەنە جەستەیەكە لابرێ، ئەم ماددەیە لەسەرجەم خوێندنگاكان جێ بەجێ ببێ تەواوە، چونكە ئەگەر بۆ سەرجەم بەڕێوەبەرەكان نەبێ با لابرێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سەمیرە خان

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری لیژنەی پەروەردە ئەكەم، چونكە ئەو مەرجانەی دانرایە من وەكو خۆم كە بەڕێوەبەر بوومە تەتبیق كرایە بەسەر هەموو بەڕێوەبەرەكان، كە ئەڵێ (جەسەدییەنیش)، من لەگەڵ ئەوەم ئەوە هەر بمێنێ، چونكە زۆریان هەیە زمانیان دەگیرێ، چۆن خەڵك تێبگەینن؟ ئەگەر تەحدید بكرێ هەر باشە، بمێنێ، بەڵام من خاڵێكی تریشم هەیە ئەگەر ئیزافە بكرێ (ان یكون كوردیا) مەسەلەن پێویستە مودیرەكە كوردی بێ، با موشریفەكە هی ولاتێكی تر بێ، چۆن لوغەی تەفاهوم لە بەینی دایك و باوكان و مودیرەكە دروست ئەكا، ئێستا مەسەلەن (سابیس) مەرجی كردیە مودیرەكە كوردە، پێم باشە ئەو خاڵەش ئیزافە بكرێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك شڤان

بەڕێز شڤان احمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بۆ مەسەلەی جەستەیی منیش هاوڕام، مەسەلەی جەستەیی ستەمێكە بەرامبەر ئەوانەی كەمئەندامن، پێشتریش چەند یاسایەكمان بۆ داناوە، لە بڕگەی چوارەم (حوكم نەدرابێ بە سزای شەرەف) پێویستە بڵێین ئەو (جنح)، شەرت نیە بە جینایە بێ بە تەنها، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك جەلال

بەڕێز جلال علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

دیارە مەسەلەی قوتابخانە نا حكومیەكان لە داهاتوودا دەورێكی باشی ئەبێ، لەبەر ئەوە چەند تەفصیل بدرێ بە شروتەكان باشە، بە نیسبەت بەڕێوەبەری قوتابخانە ئەڵێ (بەلای كەمەوە بڕوانامەی بەرایی زانكۆیی هەبێ)، بەڵام بنووسێ زانكۆی تایبەتمەندی هەبێ ئەوە مەعقول ترە، ناكرێ تۆ هەرچی خەریجی كولیە بێ بیكەی بە بەڕێوەبەر، ئەبێ بڵێی (بڕوانامەی زانكۆی تایبەتمەندی هەبێ)، دوو، كە ئەڵێ (مادەی خزمەت كردنی لە بواری پەروەردەیی لە پێنج ساڵ كەمتر نەبێ)، دیارە لە بواری پەروەردەییدا ئەمانەی پێنج ساڵیان هەیە زۆربەیان لە قیتاعی حكومیدان، یەعنی ئەوەش تەحدید بكرێ لە قیتاعی ناحكومی یان

حکومی پێنج ساڵی هەبێ؟ خۆ ئەگەر لە حکومی پێنج ساڵی هەبێ ئەبێ واز لە وەزیفە حکومیەکەی بێنێ و بچێتە ئەوێ، ئەوەش ڕوون بکرێتەوە باشە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك یاووز

بەڕێز یاووز خورشید ارسلان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

من پشتگیری لە ڕای بەڕێز حەمە شارەزووری ئەکەم، بەراستی سەبارەت بە بڕگەی دوو ئەوە هەر نەمێنێ، چونکە وەکو بەڕێزیان فەرمووی مەعقول نیە یەکێك ئەبێتە مامۆستا فکری و بەدەنی تەواو نەبێ و بیکەن بە مامۆستا، لە بڕگەی سێش ئەو بڕگەیە زیادە لە بیدایەت (ان یکون مؤهلا من الناحیة التربویة ولاتقل فترة خدمته في مجال التربیة عن خمس سنوات) ئەوە هەڵبستی (ان لا تکون خدمته من خمس سنین من العمل الفعلی فی هذا المجال)، ئەوەندە بمێنێتەوە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا کاوە

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من قسەم لەسەر بڕگەی یەکەمی ماددەکە هەیە، ئەڵێ بەلای کەمەوە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی بەدەست هینابێ، من قەناعەتم وایە هەندێ کەس شەهادەی پەیمانگای هەیە، تواناو شارەزایی باشی هەیە لە بەڕێوە بردن و فێرکردن، لەوانەیە هەندێکیان لە خەریجی زانکۆکان زیاتر توانایان هەبێ، حەقە لێرە ئەگەر ئیزافەی خەریجی خانەی مامۆستایان و پەیمانگاکان بکرێت کە توانای بەڕێوەبردن و فێرکردنیان هەبێ، چونکە بەراستی هەیە لە مەکتەبی بنەڕەتی ناحکومی، بۆ یەعنی مامۆستایەکی زانکۆیی بەڕێوەبەری بێ، بۆ ئەگەر خەریجێکی مەعهەدی شارەزا ئەزموونی باشی هەبێ ئەتوانێ بەڕێوەی ببات، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر بەشیر

بەڕێز د.بەشیر خلیل حداد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت خاڵی دووەم لەو ماددەیە منیش پێم وایە کە ئەوە خاڵێکی زیادە، لەبەر ئەوەی ئەمە تەحصیلی حاصلە، مەوزەف ئەگەر دادەمەزرێ ئەوەی لێ داوا ئەکرێ، لە پاشان ئێستا نەك بەڕێوەبەر لەقوتابخانەکانی حکومی ئەوەی لێداوا دەکرێ؟ نەخێر، لەبەر ئەوەی لەکاتی دامەزراندن ئەوەی کردووە و داوای کردووە، ئەمە پێموایە لێرەدا زیادە، ئەم خاڵە و خاڵەکەی کە لەڕاپۆرتەکەشدا هاتووە، ئەوەی کە (ان

لايكون محكوما عليه بجناية مخلة بالشرف) ئەمەش هەر لەئەصڵی دامەزراندنەکەدا هەیە، بۆیە پێویست ناکا هەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەرورەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە بڕگەی یەکەم بەلای کەمەوە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێ، دوایی ئەم ڕەئی و بیر و بۆچوونە کە لەلایەن بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانەوە نیشاندرا، ئێمە لاریمان نییە کە دووبارە دایبڕێژینەوە، بڵێین: (بەلای کەمەوە بڕوانامەی بەرایی زانکۆ یان پەیمانگای بەدەست هێنابێ لەبواری پەروەردە و خوێندن) بەم شێوەیە دووبارە دابڕێژێتەوە، سەبارەت بەخاڵی دووەم کە کۆمەڵێك پێشنیار و سەرەنج هەبوو لەسەر دروستی جەستەیی، ئێمە لەڕاستیدا مەبەستمان پێ ئەوە نییە، دروستی جەستەیی مانای ئەوە نییە کە خاوەن پێداویستی تایبەت بوو ئەو لەڕووی جەستەییەوە ساغ نییە، بەڵکو هەیە هەموو ئەندامی جەستەشی تەواوە، بەڵام بەڕاستی نەخۆشی جەستەیی هەیە، مەسەلەن نەخۆشی موزمینی هەیە، مەسەلەن موشکیلەی لەشێوازی قسەکردندا هەیە، ئەم مەرجانەش تەنها مەسەلەن موشکیلەی لە بیستن دا هەبێ، لەقسە کردندا هەبێ، بۆیە بەڕاستی مەبەستمان پێ ئەوەیە، ئەگینا ئەگەر بەڕێزێك مەسەلەن یەکێك لەئەندامانی جەستەشی نەبێ، بەڵام ساغ بێ، نەخۆشی نەبێ، بیستنی، قسە کردنی، تواناکانی تری موئەهەل بێ، ئەوە دەتوانێ ببێ بە بەڕێوەبەر، بۆیە ئەو مەرجانە تەنیا بۆ بەڕێوەبەری قوتابخانەیە، لەگەڵ پەیمانگای ناحکومی نەك مەسەلەن بۆ کارمەند و ئەوانی تر، زیاتریش مەبەستمان پێی لەوەیە، بۆیە لەڕاستیدا ئێمە تێگەیشتنمان هەیە بۆ ئەو سەرەنج و تێبینیانەی برایان و خوشکان، بەڵام مەبەستی ئێمە لێرەدا ئەوەیە، حاڵەت هەبووە کە ڕوویداوە ئەم مشکیلەی جەستەییەی هەبووە، نەیتوانیوە بەردەوام بێ وەکو بەڕێوەبەر ناچار مەسەلەن دوایی نەقلیان کردووە ، یان لایان بردووە، پۆستێکی تریان داوەتێ، زیاتر مەبەستمان پێ لەئەوەیە، ئەگەر دوای ئەم ڕوونکردنەوەیە بەڕێزان تێگەیشتنیان هەبێ بۆ مەبەستی ئێمە لەو تەعبیرە، ئەوە بمێنێتەوە، ئەگەر نا دەبێ بیکەین بەدوو ڕەئی، سەبارەت بەبڕگەی سێیەم ئێمەش لەگەڵ ئەوەین کە ئەو فەقەرەی یەکەمی دەبێ لەڕووی پەروەردەیی شیاو بێت، ئەوە نەمێنێت بڵێین ماوە خزمەت کردنی لەبواری پەرورەردەدا لە (5) ساڵ کەمتر نەبێ، جا لەکەرتی تایبەت بوو، لەحکومی بوو، لەهەر بوارێکدا (5) ساڵ خزمەتی هەبوو ئەوە دەکرێ هین بێ، سەبارەت بەبڕگەی چوارەم دەکرێ ئێمە ئەوەی بۆ زیاد بکەین (مەرجە حکوم نەدرابێت بەتاوانێك یان کەتنێکی ئابڕووبەر، ئێمە خۆ دەزانین لەیاسایەکانی تردا هەیە، بەڵام بەڕوونی بۆ بەڕێوەبەری قوتابخانە ئەمە بمێنێتەوە، ئێمە بەباشی دەزانین، سەبارەت بەوەش کە دەوترێ مەسەلەن کوردستانی بێ، ئەمە لەبڕگە (5)دا ئەگەر قوتابخانەیەکی نێودەوڵەتی بێ، بۆی هەیە بەڕاستی بەڕێوەبەرەکەی با بیانی بێ،

بـەڵام لەوێـدا ئێمـە حاڵەتەکـەمان جیـا کردۆتـەوە کـە یاریـدەدەرێکی بـۆ دابنـدرێ کـە لەلایـەن وەزارەتـی پەروەردەوە دابندرێ و لەهەرێمی کوردستاندا کە خەڵکی هەرێمی کوردستان بێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی تێبینیتان هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو پێشنیارانەی کە کرا، ئەو مەرجانە تایبـەتن بەبەڕێوەبـەر، ماددەی دواتـر مـەرجی وانـە بێـژ یاخود مامۆستا دیاری کرایە، بۆیە دەبێ ئەو دوو بابەتـە دووبابـەتی لەیـەکتر جیـاوازن، کـە بـاس لـەوە کـرا شیاو بێ لەڕووی جەستەییەوە، مەبەست ئەوەیە گونجاوبێ بـۆ کـارکردن، واتـە کـەم و کورتییـەکی وا نـەبێ ڕێگر بێ لەبەردەم ئەنجامدانی ئەو کارە، نـەك لـەڕووی دامـەزرادن و یـاخود ڕێگـری لەبـەردەم دامەزرانـدن لـەبواری پـەروەردە، تـەنها ئـەو کـارەی پـێ گونجـاو نـەبێ بـۆ کـارکردن لـەو بـوارەدا، دەقەکـە زۆر روون و ئاشکرایە، پشـتگیری لـەو پێشـنیارە دەکـەین کـە کـەتنیش زیـاد بکـرێ، سـەبارەت بەبڕگـەی چـوارەم حکوم نەدرابێ بەتاوانێك یاخود کەتنێکی ئابڕووبەر، ئەو هەموو جۆرە حکومەکان ناگرێتەوە، بەشێوەیەکی ڕەها نەهاتووە دەقەکە، تەنها ئەو جۆرە حکومدان، تاوان، ئەگەر کەتنەکەش زیاد کـرا دوای دەنگـدان، ئابڕووبـەر بێ، واتە هەموو جۆرە حکومێك ناگرێتەوە، پشتگیری لەوە دەکەین کە زیاد بکرێ، کـەتنێکی ئابڕووبـەریش زیاد بکرێ، بۆ دەقی بڕگەی چوارەمی ماددەکە، پشتگیری لەماددەکە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی ئەز پشتگیریا مانا ڤێ تێکستێ دکـەم، جەسـەدی هـەر چـەندە شەرحیشـی کـرد، بـەس مـن دڤێـت ئیزافـەکی بـۆ بکەمـەوە، (ان یثبـت بوثیقـة طبیـە مصـدقة مـن لجنـة طبیـة مختصـة ان سلامته الجسدیة والنفسیة والعقلیة) دوایی گوتییە (تؤهله للعمل في هذه المهنة)، یەعنی دیارە ئـەوەی دەسـتێکی پێـوە نـەبێ موشکیلە نییـە، بـەس ئەگـەر نەشـێت بـاغ بـی یـان مەسـەلەن سـەرع هـەبی ئەڤـە لازمـە هـەر هـەبی، ئەڤـە جارەکێ گەلەك وازحە یـەعنی دارشـتنەکی گەلـەکا وازحـە کـە شمولی کـەم ئەنـدامان ناکـاتن، ئـەڤ مەنحـە، بەینەما شمولی کێ دکات نەشێت وی مەینەتی بکات، ژبەر هەندێ دبینـم لازمـە، دیتنـامن لازمـە بمێنـێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

خۆی بەڕاستی بەپێی تەجروبە هەندێ لەمەکتەبە ئەهلییەکان، هەندێك لە مامۆستایەکان مەسەلەن بـەس ئینگلیزی دەزانن، شەهادەشیان نییە، هێناویانە، من زانیاریم هەیە، دووەمینیان هەنـدێك لەنەخۆشـییەکان

سارین، ئێ نابێت تەئکید بکەنەوە ئەو مامۆستایانە ئەو نەخۆشییەساریانەی نییە، تکایە ئاخیر سیاغەتان بخوێننەوە لیژنەی پەروەردە، بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای ئەو ئاڵوگۆڕییەی کە ئەنجامماندا، لەبەر ڕۆشنیایی پێشنیارەکانی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، دوایین سیاغە دەخوێنینەوە، بەم شێوەیەی خوارەوە:

بەڕێوەبەری قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی دەبێ ئەم مەرجانەی تێدا بێ:

1- بەلای کەمەوە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی یان پەیمانگای بەدەست هێنا بێت لەبواری پەروەردە و خوێندن.

2- بەڵگەنامەیەکی پزیشکی پەسەند کراو لەلایەن لیژنەیەکی پسپۆڕی پزیشکییەوە بیسەلمێنێ کە دروستی جەستەی دەروونی و عەقڵی گونجاون، بۆ کار کردن لەو پیشەیەدا.

3- ماوەی خزمەتکردنی لەبواری پەروەردەدا لە پێنج ساڵدا کەمتر نەبێ.

4- مەرجە حکوم نەدرابێت بەتاوانێك یان کەتنێکی ئابڕووبەر یان بەسزایەکی پەروەردەیی بەرچاو سزا نەدرابێت.

5- بۆ قوتابخانەی تایبەتی نێودەوڵەتی یاریدەدەرێك بۆ کاروباری کارگێڕی بەرەزامەندی وەزارەت دادەندرێت، بەشێوەی خواستن یان تەنسیب.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کوردییەکە دەکەینە ئەساس، چونکە سیاغەی عەرەبییەکە نەکراوە، بەڵام پێش ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە، ڕەئییەك هەبوو ئەوەی سەلامەتی نەفسی و جەسەدی ئەوانە هەڵبگیرێ، فەرموو گەشە خان.

بەڕێز گەشە دارا جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من خۆم سورم لەسەر ئەو بابەتە، چونکە بەڕێز د. ڕۆژان فەرمووی کە ئێمە نییەتمان ئەوە نییە کە جەستەیی ئەو مانایە بگرێتەوە، بەڵام من لێرە چۆن جیای بکەمەوە کە ئەم نییەتە نییە، لەکاتێکدا بەڕێز د. عمر دەڵێ جەستەیی مەبەستمان نەخۆشییە موزمینەکانە، کە ئەوەش هەر ناکرێ، لەکاتێکدا یەکێك نەخۆشی زەختی هەبێتن، یان نەخۆشی شەکرەی هەبێ، دەکرێ تۆ بێبەشی بکەی لەوپیشەی مامۆستایەتییەی (المطلق يجري على اطلاقه) بەموتڵەقی دەڵێ تەواوی جەستەیی، کەواتە یەك پەنجەشی نەبێ، ئەم نەسە شمولی دەکات و ناتوانێ پیشەی مامۆستایی جێ بەجێ بکات، بەڕێوەبەرێ، جیاوازیشی هەیە لەگەڵ ماددەی بیست و سێدا، پێش دەنگدان بایەکلای بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ڕۆژان.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو بڕگەیە بەشێوەیەکی دیاری کردووە، بیسەلمێنێت لەلایەن لیژنەیەکی پسپۆری پزیشکیەوە بیسەلمێنێت کدروستی جەستەیی و دەروونی و عەقڵی لێرەدا تەقیدەکە دیاری کرایە، گونجاون، بۆ کار کردن لەو پیشەیەدا، واتە ئەگەر گونجاو نەبێ، ئەوجا ڕێگر دەبێ، دواتر بۆ ئاسانکاری جێ بەجێکردنی ئەو یاسایە ڕێنمایی دەردەچێ، لەڕێنمایەکە دەتوانن ئەو وردەکارییە باس بکرێ، لێرە تەنها تەقیدەکە گونجاوبێ بۆ کارکردن لەو پیشەیەدا، ئێمە باسی بەڕێوەبەر دەکەین، بەم شێوەیە تەقید کرایە و موتڵەق نییە، دەتوانن وردەکاری جەنابی وەزیر لێرەیە، دواتر بەڕێنمایی هەموو ئەو وردەکاریانە لەوێ ڕێك بخرێن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك یاووز.

بەڕێز یاووز خورشید عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەوکە من لەگەڵ ئەوەی دامە ڕەئیشم وابوو، کە ئەو بڕگەیە هەڵبستێتن، ئێستا لەبەڕێزیان دەپرسم، ئەو شەخسە، ئەو مامۆستایە هات، تەقریرەکی هێناوە کە سەلامەتە، ساغ و سەلامەتە، دوو ڕۆژ دەوامی کرد، نەخۆشییەکی گرت، ئینفسام شەخسیەو ئەو شتانە، چارەسەرەکەی چۆن دەبێ؟ تەبعەن لەوێندەرێ یەکە ئیدارییەکە، مامۆستایەکان، تەڵەبەکان، هەڵدەستن چی دەکەن، شکایەتیش دەکەن، ئەوەش هەر وایە، ئەگەر مامۆستایەکیش دیاری بکرێ، نەخۆش بێ، بیهێنن بیکەنە مودیر لەوێندەرێ، خۆدیارە لەوێندەرێ دیسان هەر دیاردەبێ ئەو مامۆستایە، ئەو مودیرە خراپە، لۆیە من دەڵێم پێم باشە ئەو بڕگەیە نەمێنێتن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. سەروەر.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی سەبارەت بەمەسەلەی جەستەیی من پشتگیری ڕایەکانی هاوڕێیانم دەکەم، کە باسییان کرد، حەق نییە ئەوەی جەستەیی هەبێ، چونکە ئێمە لێرەدا یاسایەك دەردەکەین دژی یاسایەکی ترە، کە لەو پەرلەمانەدا پەسەندمان کردووە، یاسای مافی کەم ئەندامانە، لەگەڵ ئەوەداین کە نەخۆشی حاڵەتێکە، بەڵام لێرەدا وەکو ئەوەی گەشە خان باسی کرد، ئەگەر بێت و پەنجەیەکی نەبێ، قاچێکی نەبێ، دەستێکی نەبێ، ئەوە بەهەمان شت دەیگرێتەوە، سبەینێ لەمپەری لەبەردەمدا دروست دەکەن، بۆیە تکا دەکەم، یان شێوازێك ببینینەوە، ئەو یاسایە تەعاروز نەکا لەگەڵ یاسای کەم ئەنداماندا، بۆ نموونە بڵێین کەم ئەندامان لەمە بەدەرن بەپێی یاسایەکەی هەیانە، نازانم لەڕووی یاساییەوە بەڕێزان دەزانن، لەوێ مافمان پێداون،

بەڵام لێرە مافەکەیان لێدەستێنینەوە، چۆن دەکرێتن ئەمە؟ خاڵی دووەمیشیان ماددەی (22) ئەمە لەگەڵ ماددەی (23)دا هەر لێرە پێش دەنگدان یەکلا بکرێتەوە، وەکو ئەوەی باسیان کرد، چونکە هەمان بابەتە، ناکرێتن لەوێ بچینە سەر بابەتێکی ترو هاودژ بێ، بۆیە من داوا دەکەم، بەڕاستی مافی کەم ئەندامان لێردا پارێزراوبێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. رۆژان.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هیچ تەعاروزێك نییە لەنێوان ئەو یاسایە و یاسایەکەی پێشتر کە دەنگمان لەبۆ دایە، لەبەر ئەوەی لەوێندەر ڕێژەك داندرایە، باسی بەڕێوەبەر نەکرایە دابمەزرێ، لەدامەزراندن ڕێژەیك لەبۆ وان دابندرێ، ڕەچاوی حاڵەتەکەیان بکرێ بۆ دامەزراندن، ئەو مافەیان مسۆگەر کرایە، ئەوە باسی مەرجەکانی بەڕێوەبەر دەکا، ئەگەر کەم و کورتییەك هەبوو ڕێگر بوو لەبەردەم ئەوەی کە بتوانێ ئەو کارە ئەنجام بدا، لەوێ وەکو بەڕێوەبەر دانامەزرێ، بەڵام دەتوانن لەپۆستێکی دیکە، لەشوێنێکی دیکە دابمەزرێ، دواتر ئەگەر ئەو کەسە وەکو بەڕێوەبەر دامەزرا، هەموو مەرجەکانی تێدابوو، دواتر یەکێك لەو مەرجانەی لەدەستدا، بەهۆی نەخۆشی، بەهۆی ڕووداوێك، هەر هۆکارێك بێ، بەڕێزان، ئەو کە پێویست بوو بۆ دامەزراندن دواتر پێویستیشە بۆ بەردەوام بوونی پۆستەکە، کە یەك لەو مەرجانەی لەدەستدا، ئەو پۆستە لەدەست دەدا، لەبەر ئەوەی مەرجە یاساییەکەی تێدا نییە، واتە ئەو مەرجانەی پێویستە سەرەتا بۆ دامەزراندن، هەمان مەرج پێویستە لەکاتی بەردەوام بوون لەپۆستەکە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ئەم بڕگەیە هیچ ڕێگریەکی قانوونی لەبەردەم مافەکانی خاوەن پێداویستی تایبەت دروست ناکات، چونکە ئێمە دەڵێین مەرجە تەندروستییەکان بۆ بوون بەبەڕێوەبەری قوتابخانەی ناحکومی، بۆ بەڕێوەبەر تەنها بۆ بەڕێوەبەر، ئیتر هەندێ شەرتی سەحی هەیە ڕێگرە لەوەی کە بەڕێزێك ببێتە بەڕێوەبەری قوتابخانە جا هەموو ئەندامەکانی جەستەیی هەبێ یان نەیبێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمن وەکو ئەو تێبینیانەی گەشە خان و د. سەرورەر دەڵێم، بۆیە داوای قسە کردنم کرد، پێش ئەوەی ئێمە دەنگ بدەین لەسەر ماددەی (22) ئێمە کە ماددەی (23) موناقەشەکرا، رووبەرووی کێشەیەك دەبین، بۆیە ویستم، چونکە ئەگەر دەنگماندا دواتر ناتوانین بیگۆڕین، لەوێ دەڵێت بەهەموو سەراحە ئەو مەرجانەی بۆ دامەزراندنی مودیر لەقوتابخانە حکومییەکان دەبێ تێدا بن، واتە لەوێ حەسمی کردووە، بێ ئەوەی بچیتە هەموو تەفاسیلەوە، ئێستا یەعنی بەعەمەلی ماددەی (23) ئیلغائی ماددەی (22) دەکات، یان عامتر دەبێت، بۆیە جارێکی تر من هەر ئەو پێشیارە، سەرەتاش کردم، پێش ئەوەی دەنگ بدەین لەسەر ماددەی (22) ئەو هەموو تێبینیانە لەسەر تەفاسیل دەر بچن، بابیری لێ بکەینەوە، (23) ئەو کاتە یان دەبێت نەبێت یان (22)کە بەشێوەیەکی تر بێ، تەنها ئەو شتانەی تێدا بێ، ئەوانەی لە مەرجەکانی دامەزراندنی بەڕێوەبەر تێدا نەبن، یەعنی تازە بن لەدامەزرندنی بەڕێوەبەر بۆ مەدرەسە حکومییەکان، هەموو نیوەی ئەو مەرجانەی ئێوە وتوتانە تێدانە، باشە کامیان ئێستا پەیڕەو دەکرێ، ماددەی (22) یان (23)؟ ڕەجاتان لێدەکەم لیژنەی پەروەردە تۆزێك لەگەڵ من بیر بکەنەوە، یانیش بۆم روون بکەنەوە، من غەڵەت تێگەیشتوومە، چونکە دێیت و مەرجی گشتی دادەنێی، پێش ئەو دوو، سێ مەرج دادەنێی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو امینە خان.

بەڕێز امنه ذكري سعيد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی پەروەردە و خوێندنا بلند، دگەل لیژنا قانونی ماددەی (23) ئیلغای کری، یەعنی رازبەرکرنا پرۆژەیا لیژنەی پەروەردێدا ئەڤ ماددە نەمایە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك فرست سیاغەیەکی تازەی هەیە، فەرموو .

بەڕێز فرست احمد عبدالله / سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ چارەسەر کردنی ڕاو بۆچوونی جیاواز پێشنیار دەکەم سیاغەکە بهێتە گۆڕین، لەباتی (سلامته الجسدية والنفسية والعقلية) ببێتە (سلامتة الصحية تؤهله للعمل في هذه المهنة)، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، تکایە بەم سیاغەیە بیخوێننەوە، بۆ ئەوەی بیخەنە دەنگەوە، سیاغەیەکی باشە، فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕگە دوو جارێکی تر بەو سیاغە نوێیە دەخوێنینەوە:

بەبەڵگەنامەیەکی پزیشکی پەسەند کراو لەلایەن لیژنەیەکی پسپۆڕی پزیشکییەوە، بیسەلمێنێت کە لەڕووی تەندروستییەوە گونجاوە بۆ کارکردن لەو پیشەیەدا.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستا دەیخەمە دەنگەوە، بەو سیاغەیەی ئێستا کە گۆڕانکاری بەسەر داهات، ئەو ماددەیەی خوێندرایەوە، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس.

کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، (3) کەس لەگەڵدانییە، بەزۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز امنە ذكري سعيد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی بیست و سێ:

مەرجە بۆ ئەو کەسەی دەست نیشان دەکرێت بەبەڕێوەبەری دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتی، مەرجەکانی تێکست لەسەر کراو لەلیستبەندی پیادەکراوی قوتابخانەی تێدابێت، وەکو ئەوەی لەقوتابخانە حکومییەکان پیادە دەکرێت، ئەمانە بێجگە لەچاوپۆشین لەمەرجی بوونی ئەو کەسەلە نێوان دەستەی کارمەندانی قوتابخانە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەعەرەبییەکەی بخوێننەوە فەرموو.

بەڕێز د.ثائر عبدالاحد اوغسطين:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (23):

يشترط على من يتم تحديده كمدير لمؤسسة تعليم اهلية وخاصة، ان تتوفر فيه الشروط المنصوص عليها في اللائحة المطبقة في المدرسة كالتي تطبق في المدارس الحكومية، هذا عدا عن غض النظر عن شرط ان يكون هذا الشخص من بين هيئة منتسبي المدرسة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ڕەئیمان وابوو کە ئەم ماددەیە، لەماددەکەی پێشوودا کە پەسەند کرا جێگای بۆتەوە، هەر بۆیە لەگەڵ ئیلغا کردنەوەی ئەو ماددەیەین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش لەگەڵ ئیلغاکردنەوەی ئەو ماددەیەن، لەبەر ئەوەی ناوەڕۆکی ئەو ماددەیە، لەماددەکەی پێشووتر چارەسەر کرایە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەمان ڕەئیم هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ڕەئییەك هەیە، ئەو ماددەیە لەلایەن لیژنەی پەروەردە و یاسایی و جەنابی وەزیرەوە، ڕەت بکرێتەوە، کێ لەگەڵدایە ڕەتبکرێتەوە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدایە بمینێتەوە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، (1) کەس لەگەڵدایە بمینێتەوە، بەزۆرینەی دەنگ ڕەتکرایەوە، فەرموو بۆ ماددەیەکی تازە.

بەڕێز امنه ذکري سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (24):

دەستەی مامۆستایانی وانە بێژ:

1- **پێویستە مامۆستایان لەڕووی پەروردەییەوە شیاو بن، هەرچی ئەندامانی دەستەی وانە بێژە پێویستە بەلایەنی کەمەوە بڕوانامەی دبلۆمیان هەبێت یان بڕوانامەی زانکۆیی هەبێت و لەڕووی پەروەردەییەوە شیاو بن.**
2- **پێویستە دامەزراوەکانی فێرکاری قوتابخانەی تایبەتی، دەستەیەکی وانە بێژی بەردەوامیان هەبێت، کەمتر نەبێت لەرێژەی 80٪، بەڵام دەکرێت بۆ ئەو دامەزراوانە لەبارودۆخی نایاسایی پاساوداردا پەنا ببەنە بەر وانە بێژانی دامەزراوە پێکهاتەییەکان یان فێرکاری گشتی یان تایبەتی، دوای وەرگرتنی ڕەزامەندییەکی تاك لەوەزارەتی پەروەردە و پێکهاتەی مەبەستەکە، ئەمەش لەپلانی هەر ساڵێکی خوێندن و بۆ ماوەیەکی دیاریکراو.**

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبییەکەی.

بەڕێز د.ثائر عبدالاحد اوغسطين:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (24): هيئة الاساتذة التدريسيين:

1- يجب ان يكون الآساتذة من الناحية التربوية مؤهلين، اما اعضاء هيئة التدريسيين يجب على اقل تقدير من حملة شهادة الدبلوم او الشهادة الجامعية وان يكونوا من الناحية التربوية مؤهلين.

2- على مؤسسة التعليم المدرس الخاص ان يكون لديها هيئة تدرسية دائمة لاتقل عن نسبة 80٪، لكن يجوز لهذة المؤسسات في الظروف غير الاعتيادية المبررة ان تلجا الى تدريسي المؤسسات التكوينية او التعليم العام او الخاص، بعد اخذ موافقة مفردة من وزارة التربية مكون الغرض، وهذا في خطة كل سنة دراسية ولمدة محددة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ئەم ماددەیەمان بەشێکی لەماددەی (18) ڕاپۆرتەکەمان سیاغەمان کردووە، بەشێکیشی لەماددەی (19)دا، بۆیە ئەمەی ماددەی (18) بەم شێوەیە دەخوێنینەوە:

1- مەرجە دەستەی مامۆستایان، وانە بێژان بەلای کەمەوە بڕوانامەی دیبلۆم یان بڕوانامەی بەرایی زانکۆیان هەبێ.

2- لەڕووی سەلامەتی جەستەیی و دەروونی و عەقڵی و پەروەردەیی و پسپۆڕییەوە شیاو بن و باشترە ئەگەر دەرچووی خولی ڕاهێنانی پەروەردەیی بن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەعەرەبی هەتانە؟ فەرموو.

بەڕێز د.ثائر عبدالاحد اوغسطين:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (18):

1- يشترط في الهيئة التدريسية والمحاضرين حصولهم على شهادة الدبلوم او الشهادة الجامعية الاولية على الاقل.

2- ان يكونوا مؤهلين جسديا و نفسيا و عقلياو تربويا و اختصاصا، ويفضل اجتيازهم دورة تدريبية تربوية.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پشتگیری لەو پێشنیارەی لیژنەی پەروەردە دەکەین، کە لەماددەی هەژدەمی ڕاپۆرتەکەیاندا هاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

ئەزیش پشتیگیریێ لێدەکەم ئەڤ ماددەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ تکایە ناوەکانتان بڵێن......، ئەو بەڕێزانە ناویان نووسراوە (هاژە خان، بێریڤان خان، پەروین خان، کاک جمال، کاک جلال، د. احمد، کاک شێر دڵ، شلێر خان)، فەرموو هاژە خان.

بەڕێز هاژە سلیمان مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیەکەی من لەسەر ئەو داڕشتنەوەیە کە لیژنەی پەروەردە دایڕشتۆتەوە، کە لەدوو خاڵ پێکهاتووە، من پێموایە لەپرۆژە ئەصڵییەکە کە خاڵی دووەم هاتووە (على مؤسسة التعليم المدرسيه الخاصه ان يكون لديها هيئة تدرسية دائمة لاتقل عن نسبة 80٪) ئەوە بەڕاستی زۆر گرینگە لەناو قانونەکەدا هەبێت، چونکە بەڕاستی هەندێك قوتابخانە هەیە، ئەگەر لەو نسبەیەی کەمتر هەبێ زۆر جار مامۆستای نابێت کەبۆ دەرس وتنەوەیە، بۆیە زۆر گرینگە کە ئەو نسبەیە هەر بمێنێتەوە لەناو یاسایەکە تا ئەو قوتابخانانە ڕێژەی ئەو مامۆستایانەیان هەبێ بۆ ئەوەی بە دائیمی بتوانن کە وانە بڵێنەوە لەقوتابخانەکان، قوتابییەکان بێ بەش نەبن لە وانە وتنەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بێریڤان خان فەرموو.

بەڕێز بێریڤان اسماعیل سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لیژنەی یاسایی و پەروەردە دەکەم، بۆ داڕشتنەوەیان، دەستخۆشییان لێدەکەم، زۆر جوانە و بەڕێك و پێکی و مانای زۆرە، لەو ماددەیە زۆر دووبارەی تێدایە، بۆیە هی ئەوان داوا دەکەم دەنگ بێنێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

پەروین خان فەرموو.

بەڕێز پەروین عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خاڵێکی تر پێم خۆشە بۆ ئەم ماددەیە زیاد بکرێ، ئەویش ئەوەیە کە دەورەیەك بۆ ئەو مامۆستایانە بکرێتەوە، بەتایبەتی بۆ لایەنی دەروونی بەنیسبەت ئەو مامۆستایانە، هەروەرها پێویستە ئەو ستافەی یاخود ئەو مامۆستایانەی کە لەو قوتابخانە ئەهلیانەنە وەردەگیرێن، پێویستە شێوەیەکی جێگیرییان پێوە دیار بێ لەو قوتابخانانەدا، لەبەر ئەوەی ئێمە قوتابخانەی ئەهلیمان هەیە، هەموو ساڵێ ستافەکەی خۆی دەگۆڕێ، باشە ئەو تەڵەبەیە چۆن لەو شێوازی وانە وتنەوە تێدەگا؟ هەر ساڵەی شێوازێکی یاخود ئسلوبێکی نوێی مامۆستایەکە وەردەگرێ، بۆیە پێم باشە شێوەیەکی جێگیری پێوە دیاربێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك جمال.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبعەن ئەوە ماددەی (18)یە لەلای لیژنەی پەروەردە، من کردیتمە ئەساس بۆ موناقەشەکردن، خاڵی یەکەم پێویستە بڵێین (یشترط في اعضاء الهیئة التدریسیة) (اعضاء) لیرە ئیزافە بکەن، خاڵی دووەم، (ان یکونوا مؤهلین جسدیا و نفسیا و عقلیاو تربویا و اختصاصیا) ئەمە یەعنی حەسم بووە، دوایی دەڵێتن (ویفضل احتیازهم دورة تدریبیة)، یەعنی پێویست ناکاتن (ویفضل احتیازهم دورة تدریبیة)، چونکە لەپێشەکیمان گۆتییە (مؤهلین جسدیا و نفسیا و عقلیاو تربویا) پێم باشە دوایی (و اختصاصیا) بکرێ بە (ویتم اشراکهم في الدورات التدریبیة المواکبة المستجدات) ئەگەر هاتوو گۆڕانکاری لەبواری ئیختیساس بوو، یان لەبەرنامەبێ یان مەنهەج بێ، چونکە لێرە (احتیازهم دورة تدریبیة تربویة) باشە لەمەجالی ئیختیساس ، مەجالی نەفسی، مەجالی شتی تر، چۆن دەکرێتن؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جلال فەرموو.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەکوردییەکە تێبینییەکم هەیە، دەڵێ یان بڕوانامەی بەرایی زانکۆ یان هەبێ، جارەکەی دیکەش وتمان بەرایی زانکۆی پەروەردەیی یان تایبەتییان هەبێ، ئەوە تێبینییەکی باشە، دووەم لەڕووی سەلامەتی جەستەیی وتەندروستی بکرێت بە سەلامەتی تەندروستی، دوو، باشترە بەعەرەبییەکە، گونجاو ترە مەعقول ترە باشترە نەك ئەحسەن، گونجاوتر (یفضل) باشترە کە بکرێ بەگونجاوتر، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

د. احمد فەرموو.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی (وەرتی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش تێبینیم لەسەر خاڵی دووەمە، كە دەڵێ (لەڕووی تەندروستی و جەستەیی و دەروونی و عەقڵی و پەروەردەیی و پسپۆڕییەوە شیاو بن و باشترە ئەگەر دەرچووی خولی ڕاهێنانی پەروەردەیی بن)، دیارە لەعەرەبییەكە دەڵێ (ان یكونوا مؤهلین جسدیا) یەعنی ئەو سەلامەتییە لەعەرەبییەكەدا نییە، بۆیە ئەمن پێشنیار دەكەم ئەو ئیقتراحەی بەڕێز سكرتێری پەرلەمان كە لەماددەی پێشوودا لەبەرچاو گیرا، لێرەش بڵێین لەڕووی تەندروستی و جەستەیی و دەروونی و عەقڵییەوە شیاو بن، هەروەرها لەڕووی پەروەردەیشەوە گونجاو بن، باشترە ئەگەر دەرچووی خولی ڕاهێنانی پەروەردەیی بن، ئەو بڕگەیە لابدرێ، لەبەر ئەوەی كە ئەگەر لە ڕووەكانی پەروەردەیی و پسپۆڕییەوە شیاو بن ئیتر پیویست ناكا، بڵێ دەرچووی خولی ڕاهێنانی پەروەردەیی بن، چونكە ئەوە بەخۆی شیاوە، ئیتر پێویست ناكا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ تحسین محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە خاڵی یەكەم هاتووە كە (اعضاء) هەیە (تدریس) هەیە (یجب علی الاقل ان یكون من حملة شهادة الدبلوم والشهادة الجامعیة) باشە ئێمە مەعهەدمان هەیە، مەعهد ئیعداد موعەلیمین، دەورە تەربەویمان هەیە، یەعنی ئەوانەمان بێ بەش كرد لە دەرس وتنەوەی ئەو مەدارسە ئەهلییانە، خانەی مامۆستایان كە زۆربەی قوتابخانەكان ئێستا خانەی مامۆستایانە، مەعهەد ئیعداد موعەلیمین دەورەی تەربەوی هی وانە، شەشی خلاس كردیە، دەورە تەربەوی هەبووە، بووینە مامۆستا ئێستا، ئەوان بۆ نەتوانن ئەو دەرسانە بڵێنەوە لەو مەكتەبانە؟ سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە خاڵی یەكەم (مەرجە دەستەی مامۆستایان، وانە بێژان بەلای كەمەوە بڕوانامەی دیبلۆم یان بڕوانامەی بەرایی زانكۆیان هەبێ یان دەرچووی خولی شیاندنی مامۆستایان بێ) ئەوەی بۆ ئیزافە بكرێ، چونكە لەخاڵی دووەم هاتووە دەڵێ (باشترە ئەگەر دەرچووی خولی ڕاهێنانی پەروەردەیی بێ) هیچ خولێك ناتوانێ شەهادەی مامۆستایی بداتە ئەوانەی كە بەشداری دەكەن، تەنها خولی شاندنی مامۆستایان دوایی

ئامادەیی، بەپێی یاسای خزمەتی شارستانییەت هەرکەسێك لەدوای ئامادەیی شەش مانگ داخیلی خولی شیاندنی مامۆستایان بێت، دەبێتە مامۆستا، شەهادەی پێدەدرێت، بەڵام ئەوەی کە شەهادەی پێدرایە بەو خولە دەتوانی بەشداری خولی پەروەردەیی دیکەش بکە، بۆ بەهێز کردن، بۆیە ئەوە سێ جۆرە مامۆستامان هەیە لێرە، بڕوانامەی بەرایی و دبلۆم و دەبێ دەرچووی خولی شیاندنی مامۆستایان بێ، بەقانون ئەوە دەبێتە مامۆستا، لەخاڵی یەکەم ئەوە ئیزافە بکرێ، لەدووەمیش دیسان ئەو جەستەییە لابدرێ، باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

1- ئێمە لەگەڵ ئەوەین لەژێر ڕۆشنایی ئەو سەرەنج و پێشنیارانە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

مەرجە ئەندامانی دەستەی مامۆستایان، وانە بێژان بەلای کەمەوە بڕوانامەی دیبلۆم یان بڕوانامەی بەرایی زانکۆی لەبواری پەروەردەدا هەبێ، کە دەڵێین دیبلۆم پەیمانگاش دەگرێتەوە.

2- لەڕووی تەندروستی و پەروەردەییەوە، شیاو و گونجاو بن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ تحسین محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(دار المعلمین) مەعهد ئیعداد موعەلیمین دبلۆم نەبوو، یەعنی فەترەك لەوەو پێش بوویتە دبلۆم (5) ساڵ دەخوێنن، ئەو کات (3) ساڵیان دەخوێند، ئەو دەورەی کە ئەو بەڕێزانە باسییان کرد دبلۆم نیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو شلێر خان.

بەڕێزشلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی من باسم کرد خولی شیاندنی مامۆستایان بەپێی یاسای خزمەتی شارستانیەت تەئهیل دەبێ بۆ ئەو مامۆستایە شەهادەی مامۆستایی دەدرێتێ، لە هەموو جێش هەتا ئێستا بڕیاردرایە لە زانکۆکانیش وەربگیرێ، مامۆستایە بە شەهادە، نەك بە دەورات و تەقویە و ئەوانە، ئەوە خولی شیاندنی مامۆستایانی پێ دەوترێ، پاشی ئیعدادیە بەو شەهادەیە، بەو شەش مانگەی کە دەخوێنن شەهادەی مامۆستایی وەردەگرن، مامۆستانە بە بڕوانامە مامۆستانە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سمیرە خان.

بەڕێزسمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە شلێر خان باسی خولی شیاندن دەکا، ڕاستە قسەکەی، چونکە خەریجی تیجارە و سیناعە سەردەمێك ئەزمەی مامۆستایان هەبوو لە لادێیەکان بە بڕیارێکی وەزارەت ئەمانەیان هەموو کردە مامۆستا هەتا خەریجی وێژەیی و ئیعدادی کە پۆلی شەشەکان بوون لە کولیەکان وەرنەگیرابوون، بەو دەورەیە ناویان بۆ مامۆستا خولی شیاندنیان بۆ کرا، ئێستاش بەردەوامە هەر هەیە، کە ئەو قەرارەش دەرچووە لە کولیەکان وەربگیرێ، ئێستا موناقەشە لە سەر ئەوەیە کە دەڵێ خەریجی شەشی ئیعدادی بێ، نابێ خەریجی پیشەییەکان بێ، لێرە ئەزمەیەکی دروست کرد هەموو دەمێ تەلەبە دەهاتن موزاهەرەیان دەکرد، ئەو نەوعە، ئەو جۆرە مامۆستایەمان هەیە، کە کاك شێردڵیش دەڵێ (اعداد معلمين) کە هەبوو سێ ساڵ بوو دبلۆم نەبوو، بەس کە بوو بە پێنج ساڵ لە پاش پێنج ساڵەکە ئینجا بوو بە دبلۆم، مەجمووعەیەکی کەم ساڵانی حەفتایەکان ئەوەمان هەبوو، بەس لە هەشتایەکان کە گۆڕا بۆ مەعهەد بوو بە پێنج ساڵ، پێنج ساڵاکەش ئێستا مەعهەدمان هەیە بەردەوام، مەعهەدی کۆمپیوتەرە، فنون جەمیلەیە، وەرزشە، بە پێنج ساڵی شەهادەی دبلۆم وەردەگرن، بەڵام سەر بە وەزارەتی پەروەردەن، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو شلێر خان.

بەڕێزشلێر محی الدين صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی من باسم کرد خولی شیاندنی بۆ مامۆستایان لەگەڵ ڕێزم بۆ ئەو بۆچوونە بە بڕیاری وەزارەت نەبوو، بڕیار نیە، ڕاستە لە کاتێکی ئەزمەی مامۆستا بوو، ئەوە بەپێی یاسای خزمەتی شارستانی هەر کەسێك پاشی ئیعدادیە پێویست بوو تەئهیل بکرێ شەش مانگ کەمتر نەبێ دەورەکەی، شەهادەی مامۆستایی دەدرێتی دەبێتە مامۆستا، ئەوە بڕیار نیە، بەپێی یاسایە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عماد.

بەڕێزعماد محمد حسين:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ ڤی هەر مامۆستایەك ئەم د شێ بێژین فەقەرەك هەر مامۆستایەك هەبێت، بۆی هەیە وانا بێژی، هەر مامۆستا کو ڕەسمیەن مامۆستا وەزارەتە پەروەردی مامۆستا بێت بەری نووکە مامۆستایی کردبێ، بۆی هەیە وانا بێژێ و، حەل دەبێ ئیشکالی، چ مەعهەد بێ، چ دەورە بێ، هەر مامۆستایەکی بەری نووکە وەکو

ماموٚستا هاتبێت دامەزراندن بۆی هەیە وانا بێژێ، ئەگەر هاتبێت بەری نووکە دامەزراندن، وەکو ماموٚستا، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ڕۆژان.

بەڕێزد. ڕۆژان عبدالقادراحمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە بڕگەی دوو باس لە تەئهیلی تەربەوی دەکرێ، وشەکە هاتیە (ان یکون مؤهلاً من الناحیة الصحیة والتربویة) بەو شێوەیە دامان ڕشتووە، تەئهیلی تەربەوی کو دەکرێ، ئەوە بۆ وەزارەت دەگەڕێتەوە ئەگەر لە ڕێگای دەورات بێ، لەڕێگای هەر شێوازێك بێ، وەزارەت دەیگرێتە بەر بۆ ئەوەی لە ڕوی پەروەردەییەوە ئەو کەسە تەئهیل بکرێ، ئامادە بکرێ، تاکو شیاو بێ بۆ ئەوەی ببێتە ماموٚستا یان وانا بێژ یەك لە قوتابخانەکان، (طرق تدریس) یان (دورات تدریبیة) تەئهیلی تەربەوی هەموو ئەو شتانە لە خۆ دەگرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك شێردڵ.

بەڕێزشێردڵ تحسین محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبیعی دەڵێ پێویست ناکات، بەس شەهادەی دبلۆم نووسرایە لەگەڵ شەهادەی جامعی قانونە، ئەگەر سبەی، دووسبەی هەرکەسێ بچێ ئەوە بکا دەڵێ ئەوە نووسرایە شهادەی دبلۆم و شەهادەی بەکەلۆریوس، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە دوا سیاغەتان،

بەڕێز عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم: مەرجە ئەندامانی دەستەی ماموٚستایان و وانا بێژان بەلای کەمەوە دەرچووی زانکۆ یان پەیمانگا یان خولی ڕاهێنانی شیاندنی ماموٚستایان بن لە بواری پەروەردەدا،

دووەم: لە ڕووی تەندروستی و پەروەردەییەوە شیاو بن،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر ئاخیر تێبینیت؟

بەڕێزد. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا تەئیدا وی ئەندامانی پەرلەمان د کەمەوە گوتی ڕێژا ستاڤ دائیمی بێتە تەحدید کرن، یەعنی گوتی 80٪ی ستاڤ دائیمی بیتەڤیە ئەز تەئید کەمەوە، چونکی مەدرەسەکە هیچ مامۆستایەکی دائیمی تێدا نینە، کە مەعلوم نینە موستەقبەل پشتی ساڵەکێ د ئەڤ قوتابخانە دەوام د کەتن یان نا؟ یەعنی ڕێژەکە ستافی دائیمی نە موعتەمید بی، هەمی سەر موحزەراتە یان موحازر ئەز تەئیدا وی کەمەڤە ئەو گەلەکە زەروریە بێتە ئیزافە کرن، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە ئاخیر سیاغەتان، بەکوردی و بە عەرەبی، فەرموو د. احمد.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی (وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەعنی لێرە بەپێی ئەو دەقە بێ خولی شیاندن هاوتا کراوە لەگەڵ بڕوانامەی زانکۆیی و دبلۆم، یەعنی چۆن دەبێ تەنها خولی شیاندن هاوتا بکرێ لەگەڵ ئەوەی بڕوانامەی زانکۆیی هەبێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك شێردڵ.

بەڕێزشێردڵ تحسین محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە ئیعداد موعەلیمین غەدری لێ دەکرێتن، چونکە ئەوە خولی شیاو نووسرایە خۆ(دار المعلمین) تێدا نیە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کە ئەو خولی شیاوی بۆ دانرابێ (دار المعلمین) ئەصڵەن بۆ ئەوە دانراوە، چۆن؟ ئەزانی کێ ئەگەر شەشی سانەوی دوایی خولی شیاندنی بۆ کرابێ، ببێ بە مامۆستا (دارالمعلمین) هەر لە ئەصلەن بۆ مامۆستایەتی دانراوە، چۆن شموولی ناکا، فەرموو لیژنەی پەروەردە ئاخیر سیاغەتان بخوێننەوە،

بەڕێزد. ڕۆژان عبدالقادراحمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (18) هەردوو لیژنە بەو شێوەیە دامان ڕشتەوە، ماددەی (18):

اولا: يشترط في اعضاء الهيئة التدريسية والمحاضرين. 1- ان يكون من خريجى الجامعات او المعاهد او الدورات التأهيلية في مجال التربية والتعليم. 2. ان يكون مؤهلاً من الناحية الصحية والتربوية.

ثانيا: يجب ان لا تقل نسبة اعضاء الهيئة التدريسية الدائيمين عن 80٪ من مجموع الكادر التدريسى.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەكوردیەكەی،

بەڕێز د.عمر حمد امين خدر(نورەدينی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

یەكەم: مەرجە ئەندامانی دەستەی مامۆستایان و وانا بێژان، یان بە دارشتنەكی تر ئەندامانی دەستەی مامۆستایان و وانا بێژان پێویستە ئەم مەرجانەی تێدا بێ: - 1. دەرچووی زانكۆ یان پەیمانگا یان خولی شیاندنی مامۆستایان بێ لە بواری پەروەردە، 2. لە ڕووی تەندروستی و پەروەردەییەوە شیاو بێ،

دووەم: دەستەی مامۆستایی بەردەوامیان هەبێت كە ڕێژەی لە 80٪ی كەمتر نەبێت.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كێ لەگەڵ دایە تكایە دەست بەرزكاتەوە؟ كێ لەگەڵ دا نیە؟ یەك دەنگ لەگەڵ دا نیە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۆ ماددەیەكی تر، تكایە ئەوانەی دەڕۆنە دەرەوە بۆ دەنگ دان ئامادە بن، فەرموو،

بەڕێز امنە ذكري سعيد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (25) نابێت هیچ كام لە بەڕێوەبەرانی قوتابخانە فەرمیەكان و مامۆستایان و فەرمانبەرانی وەزارەتی پەروەردە، ببنە وانە بێژ لە قوتابخانە ئەهلیەكاندا تەنها پاش وەرگرتنی ڕەزامەندی دەزگاكانیان، بەمەرجێك پێچەوانەی دەوامی دەزگاكانی خۆیان بێت،

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەعەرەبیەكەی،

بەڕێزد. ثائر عبدالاحد اوغسطين:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة (25) لايجوز لأي من مديرى المدارس الرسمية والمعلمين وموظفي وزارة التربية ان يصبحوا تدريسيين في المدارس الاهلية، الا بعد أخذ موافقة مؤسساتهم، شرط ان يكون عكس دوام مؤسساتهم،

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە،

بەڕێزد. عمر حمد امين خدر(نورەدينی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە ڕامان وایە كە ماددەكە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە، ماددەكە لە لای ئێمە بۆتە ماددەی (25) كردوومانەتە دوو ماددە لە ڕاپۆرتی ئێمە دا بۆتە ماددەی (19) و ماددەی(20)، ماددەی (19)،

1.نابێ بەڕێوەبەران و یاریدەدەرانی قوتابخانە حكومیەكان و مامۆستایان و فەرمانبەرانی وەزارەت ببنە مامۆستا یان فەرمانبەر لە قوتابخانە و پەیمانگای نا حكومی دا بە شێوەی هەمیشەیی تەنیا لە پاش

دابڕانیان له دەزگاكانی حكومەت نەبێت، 2. دەكرێ مامۆستای قوتابخانەی حكومی وەك وانه بێژ له قوتابخانه و پەیمانگا نا حكومیەكاندا سوودیان لێ وەربگیرێ دوای ڕەزامەندی سەرپەرشتیاری پسپۆڕ و بەمەرجێك كار نەكاته سەر بەشەوانەی یاسایی له قوتابخانەی حكومی، پێویسته ماددەی (20)میش دوایی بیخوێنینەوە موناقەشەی بكەین، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەعەرەبی هەتانه ئەوە؟

بەڕێزد. ثائر عبدالاحد اوغسطین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة (19) اولاً: لايسمح للمدراء والمعاونين والتدريسيين في المدارس الحكومية والموظفين في الوزارة بأن يكون تدريسيين او موظفين في المدارس الاهلية والمعاهد غير الحكومية بصورة دائيمية، إلا بعد إنفكاكهم من المؤسسات الحكومية، 2. يمكن الاستفادة من التدريسين في المدرسة الحكومية كمحاضر في المدارس الاهلية والمعاهد غير الحكومية بعد موافقة المشرف الاختصاصى شريطة ان لا يؤثر في حصة تدريسى القانونية في المدرسة الحكومية، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی،

بەڕێزد. ڕۆژان عبدالقادراحمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمەش پشتگیری لەو داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردە دەكەین، كه له ڕێگای دوو مادده ئەو بابەتەی ڕێك خستیه سەبارەت به ماددەی كردیتیه دوو مادده، ماددەی (19) و ماددەی (20)، ماددەی (19) هیچ تێبینیمان له سەر نیه، پشتگیری لێ دەكەین، تەنها بەشی دووەم كه كرایته ماددەی (20) له سەر بڕگەكی تێبینیمان هەیه، كاتی كه خوێندراوە ئەوكات بۆچوونی خۆمان دیاری دەكەین، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕاستی هەردوو مادده گەلەك تێكەڵن، یەعنی نەشێ بێژم ئەوە دروسته ئەگەر یا دیڤ دا نەبێ دروسته، چونكی نزانم بۆچی فەسل كرینه هەردوو مادده، یەعنی ئەگەر من گوتبا دروسته دوماهی هەندێك موناقەشەی چێكەت یەعنی ئان دەستكاری كرن دەست نابینم، هەردوو مادده گەلەك تەداخوله گەلی كوردی تێدایه به ڕەئی من ئەگەر هات و تەغیرات پاشی دوو مانگی تر ڤێ بزڤرینەڤە، ئەز نزانم كه دی چەوایه دێته سیاغەكرن؟ چونكی گەلەك عیلاقەته پێكڤه هەیه به هەردوو مادده، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ (ئاهەنگ عارف، احمد وەرتی، گەشە دارا، گوڵێزار قادر، جمال طاهر، خورشید احمد، سمیرە عبدالله، جلال علی) ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە، فەرموو، ئاهەنگ خان،

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی بەڕێز وەزیری پەروەردە گوتی شتێکی ڕاستە، ڕوحی ئەو قانونەی ئەوەی ئێمە دەری دەینین، ئەو مونافەسەی ئەوەی دەمانەوێ لە مابەینی مەکتەبی خاص و مەکتەبی ئەهلی ببی، خۆی لەو فەقەرەی دەبینێتەوە، من بم سیاغەی ئەو قانونەی لێدەگەڕێم بە تەعلیمات بۆ وەزارەتی پەروەردە، چونکە وەزارەتی پەروەردە نابێ تەقەییدی مامۆستای بکا، بڵێ مەچۆ مەکتەبی ئەهلی، یان بە شرووتی من بڕۆ، یان نیو دەوام بڕۆ یان دەوامێکی موعەیەن بڕۆ، حەتتا مامۆستای مەکاتبی یان قوتابخانەی خاص یان مامۆستای قوتابخانەی عام، هی حکومی نەگاتە ئەو قەناعەتەی کە خۆی بە پێش بێخی کە بزانی ڕوحی مونافەسە و فەرقی ما بەینی هەردوو قوتابخانە چییە؟ لەو بڕوایەمە پەروەردەیمە ناگاتە ئەو ئاستەی ئەگەر بگاتە پەروەردەی وڵاتانی پێشکەوتوو، بۆیە ئەو قانونە زۆر زۆر موهیمە بۆ ئەوەی ڕوحی مونافەسەی دانێ لە سستمی یان لە هەدەفی ئەو قانونە، لێگەڕی با مامۆستا خۆی بە پێش بێخی بە ئای پات ئیش بکا، با بزانێ سستمی قوتابخانەی حکومی چییە؟ سستەمی قوتابخانەی نێو دەوڵەتی چییە؟ و، خۆی بە پێش بێخی با موئەهل بێ، با بە ئیختیاری خۆشی بگەڕێتەوە ئەو قوتابخانانەی حکومی کە دیسان ئەوانیش ئیمتیازاتێکی خاصی بۆ دادنێن ڕوحی مونافەسەی بۆ پەیا دەبێ، بۆیە ئەو (لا یجوز)ە من پێیم غەڵەتە ئەوەی کە د. عصمەت وتی زۆر ڕاستە بەتەعلیمات دەربێ و با لێبگەڕێ (فلێکسبلتی)بێ، زۆر زۆر هەبێ لەوەی ئیختیار بدرێتە مامۆستا، چونکە مامۆستا هەدەفە لەو دوو سستەمە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

بەڕێز د. احمدابراهیم علی (وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەیە جارێ لە ئەصڵی ماددەی (25) لە ئەصڵی پڕۆژەکە ئەو وای هێناوە دەڵێ نابێ هیچ کام لە بەڕێوەبەرانی قوتابخانە فەرمیەکان و مامۆستایان و فەرمانبەران ووەزارەتی پەروەردە ببنە وانە بێژ لە قوتابخانە ئەهلیەکاندا، بەڵام لە عەرەبیەکەدا دەڵێ (ان یصبحوا تدریسیین) یەعنی نەی وتووە (ان تصبحوا محاضرین)ە ئەمە لێرە تناقوز هەیە، خۆی وانە بێژە نابێ ببنە وانە بێژ نەك مامۆستا، بەڵام من لێرە بەڕاستی پشتگیری لەو داڕشتنەی لیژنەی پەروەردە دەکەم، ئەمەش لەبەر ئەوەی یەکێك لەو ڕەخنانەی کە لە قوتابخانە ئەهلیەکان، تایبەتەکان گیرا، ئەوڕۆ ئەوەیە کە زیاتر بواری ڕەخساندووە بۆ ئەوەی منداڵی دەوڵەمەندەکان لەو قوتابخانانە بخوێنن، کە هەژارەکان ناتوانن و، ئەگەر مامۆستایانی

قوتابخانەی حكومی بەڕەزامەندی دەزگاكەشیان بێ كە من لەگەڵی نیمە بەڕاستی بتوانن لەوێ ببنە موحازر كاریگەری لە سەر قوتابخانە حكومیەكان دروست دەكا زیاتر تەوەجوه بەلای قوتابخانەی ئەهلی دایە، یەعنی زیاتر ئیهتیمام بە قوتابخانەی ئەهلی دەدەن، بۆیە بەڕاستی ئێمە نابێ لە قوتابخانە حكومی كەم كەینەوە، دەبێ گرنگی زۆر بە قوتابخانە حكومی بدەین، بەڵام بە یاسا قوتابخانەی ئەهلیش ڕێك دەخەین بۆ ئەوەی كە بۆتە ئەمری واقیع ڕێكی خەین بە یاسا لەبەر ئەوە تەنها بە موحازر مامۆستایان بتوانن لە قوتابخانە و پەیمانگای نا حكومی ببن بە وانە بێژ ئەویش بە مەرجێك وەكو ئەوەی لیژنەی پەروەردە دیاری كردووە كاریگەری سلبی دروست نەكا لە سەر وانەی قوتابخانە حكومیەكە كە تێیدا وانە دەڵێتەوە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو گەشە خان.

بەڕێز گەشە دارا جلال:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

وەڵلا بەنیسبەت ئەو ماددەیە هەر لە گەڵی دا نیم كە كەسێك مامۆستا بێت لە قوتابخانەیەكی حكومی بچێتە قوتابخانەیەكی نا حكومی یاخود ئەهلی وانە بڵێتەوە، بۆ لەبەر ئەوەی 1. دەرفەتی كار لە خەڵكانی دیكە دەگرێ لەكاتێكدا كە ئێمە دەبینین ئەو هەمو خەریجی زانكۆیەمان هەیە ساڵانە بێكار ماونەتەوە حكومەت نسبەتێكی مەحدود دیاری دەكا بۆ دامەزراندن، لێرە هەلی كار دەرەخسێ بۆ خەڵكانێك كە دانەمەزراون با ئەوان ببن بە وانە بێژ لە ئەم قوتابخانانە و، پێم وایە كاریگەریشی دەبێ وەكو د. احمد وتی لە سەر ئەو مامۆستایە لە كاتێكدا دەچێتە قوتابخانەیەكی ئەهلی ڕەنگە نەتوانێ ئەو توانایەی مەحدوودە كاتێك كە حسەی خۆی تەواو دەبێ لە مەكتەبە حكومیەكە و، جارێكی دیكە دەچێتە دەوامێكی دیكە دەكا، پێم وایە بەو ئیتجاهە دەڕوا كە گرنگی بە قوتابخانە ئەهلیەكە لێرەیە قوتابخانە گشتیەكانمان لاواز دەبێ وەكو پێویست گرنگی پێی نادرێ، لەبەر ئەوە لەگەڵ ئەوەدا نیم ئەگەر ئەو ماددەیە وا نەمێنێت دابڕێژرێتەوە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو گوڵیزارخان.

بەڕێز گوڵیزارقادر اسماعیل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی (25) منیش لەگەڵ ئەوەدا نیم كە بەڕێوەبەر و مامۆستایان لەقوتابخانە تایبەتیەكاندا ببن بە مامۆستا، ئەگەر بەڕەزامەندی ئەوەكەشیان بێ، بەڵكو تەنیا بە موحازر و وانە بێژ دەرس بڵێینەوە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك جمال.

بەڕێز جمال طاهرابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەگەر بێین سەیری ئەو ماددەیە بكەین كە ئێستا دەكاتە ماددەی (19) لە ڕاپۆرتی لیژنەی خوێندن و فێركردن، دەڵێتن (لا یسمح للمدراء الى اخره) من جوملەكە هەموو ناخوێنم ئەگەر بێینە سەر ئاخر كەلیمە (الى بعد انفكاكه من المؤسسات الحكومية) یەعنی وا دیارە مەبەستێكیان هەیە، بەڵام نەیان توانیوە بەشێوەیەكی ڕێك و پێك دایبڕێژن، چونكە من پێشنیار دەكەم خاڵی یەكەم بڵێین (لایجوز الجمع بین العمل في المدارس والمعاهد غير الحكوميه والحكوميه او في الوزارات الاخرى بأیه صفه كانت) جونكە لێرە تەئكید دەكات (الا) بێت و پاش ئینفیكاك كردنی مانای ئەوە نابێت جەمع بكەین لە نێوان كاركردن لە موئەسەسەی یان مەدرەسەی حكومی یان مەعهەدی حكومی و، مەعهەدی خاص یان لە هەر وەزارەتێكی تر، چونكە لێرە دیارە (المؤسسات الحكومية)لێرە ئیزافە كردیە، مەبەستیان نە ئەوە تەنیا (الموظفين ، المدراء او المعاونین في وزارة التربية) تەنیایە، وایە یان نا؟ چونكە ئێوە ئاخر شت (المؤسسات الحكومية)ئیزافە كریە، بۆیە دەبینم (لایجوز الجمع بین العمل) لە هەردوو شوێن یان لە هەردوو بابەت، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك خورشید.

بەڕێز خورشید احمد سلیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەو ماددەی (25) بەڕاستی یەعنی داڕشتنەوەی مادده یەعنی زۆر بێ سەروبەری تێدایە بە ڕەئی من بۆ ئیستقراری میلاك بۆ ئەوەی مەدارسە ئەهلیەكان لە سەر حیسابی وەزارەتی پەروەردە گەشە نەكەن سیاغەكە دەبێ تۆزێ ڕێك و پێك كەن، 1. لا يجوز لمنتسبي وزارة التربية العمل في المدارس غير حكومية دون موافقة مسبقة من الوزارة او مؤسساتها، 2. على وزارة التربية إصدار التعليمات اللازمة بهذا الصدد سنوياً، بەمە ئیشەكە تەرتیب دەبێ لە ژێر ڕۆڵی وەزارەتی پەروەردە دەبێ وە نابێتە مەسەلەیەكی میزاجی، لە هەر شوێنێك بە ئارەزووی خۆی تەسروف بكەن، وەزارەتی پەروەردە تەعلیمات دەردەكات ساڵانە بۆ تەنزیمی كار وە چۆن خەدەماتی موەزەفەك یان مودەرسێك ئەدرێت بە مەدرەسەیەكی غەیری حكومی، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سمیرە خان.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش هەمان بۆچوونی برادەرانم هەیە، بەڵام تەنها پشتگیری لیژنەی پەروەردە دەكەم لە بڕگەی یەكەم كە داڕشتنیان كردیە، هی دووەم نا، چونكە لێرە كە لە پڕۆژە ئەصلیەكە دا هاتیە دوو سیفەتی وەرگرتیە كەرتی عام و خاص هیچ تەبعاتی تێدا نیە، ئەگەر ئێمە خەمی خەڵكمان بێ، هەلی كار بدۆزینەوە چەندین خەریجمان هەیە هەموو بێكار مانەوە بۆ لێرە دوو وەزیفەی وەربگرێ هەندێكیانیش لە ماڵێ مەحروم بێ، دەوامی تەدریس ئەوەندە قورسە خۆ ئەوەندە ئاسان نیە، من لێرە لە مەكتەبی حكومی دەرس بڵێمەوە بەغار بچمە تایبەتیەكان، تایبەتیەكان خۆت دەزانی دەوامیان هەموو ڕۆژێ سبەینانە تا عەسرە، كەینێ لێرە دەرس دەڵێتەوە، كەینێ لەوێ دەڵێتەوە، ئەی چۆن تەوزیعی حصە دەكرێ چۆن دادەڕێژرێ ئەو جەدەوەلەیە؟ من لەگەڵ ئەوە دا نیمە زیادە، بە تەنیا بڕگەی یەكەم لەگەڵی دامە داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك جلال.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پشتگیری ڕەئەكەی كاك جمال دەكەم، بەڵام لە حاڵەتێكدا ئەوە سەری نەگرت، (لا یجوز لمنتسبي الوزارة) ئیتر كافیە وەزارەمان تەعریف كردووە لـە كوردیەكەشـدا ئەگـەر وەكـو خـۆی مایـەوە دابـڕان ئـەوە یـەعنی بەڕاسـتی مەترسـیدارە دابـڕێ، بـەڵام بڵـێین دابڕانـی وازهێنـانی فـەرمی یـەعنی بـەڕەسمی وازبـینێ دابـڕان كابرایەك دەتواتێ لە خۆیەوە بچێ تەئویل كرێ بەنەوعەكی دیكە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە

بەڕێزد. عمر امین خدر (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ماددەی (19) لە ڕاپۆرتی ئێمەدا دوو شتی ڕێك خستووە یان پەیوەندی نێوان قوتابخانە حكومیەكان و قوتابخانە نا حكومیەكان ڕێكی خستووە لە دوو خاڵ دا بۆ ئەوەی كە پەیوەندیان لە نێوانیاندا هەبێ، بەڵام لە شوێنێكەوە ڕێگرێكی ئیجابی هەیە، لە شوێنێكەوە ڕێپێدانێكی ئیجابی هەیە، بەو مانایەی لە خاڵی یەكدا تەنها بە شێوەی دائیمی مامۆستا و فەرمانبەر نابن، ئەگەر بە شێوەی دائیمی، كێش مامۆستا و فەرمانبەر لە ڕاستیدا چونكە ئەمە موشكیلە دروست دەكات بەڕێز جەنابی وەزیر و ئەوانەی لە بواری پەروەردەشدا ئاگایان لێیە بۆتە مایەی ئەوەی، چونكە هەن لە پەیمانگا و قوتابخانە نا حكومیەكان كە ئێستا هەن، ڕەنگە مووچەو ئیمتیازاتی ماددی زیاتر بێ، وای كردووە كە كۆچی مامۆستاكان لە

قوتابخانە حكومیەكانەوە بەرەو ئەوان بڕوا، بۆیە ئەمە ڕێگریەكی ئیجابیمان دانەوە بۆ مامۆستا و فەرمانبەر بە شێوەی دائیمی، بەڵام لە خاڵی دووەمدا ڕێگە پێدانێكی ئیجابی هەیە ئەویش ئەوەیە مامۆستایانی بە ئەزموون لە قوتابخانە حكومیەكاندا دەتوانن ببنە وانە بێژ بۆ ئەوەی توانای خۆیان لەوێ بەكار بێنن، بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەین ئەگەر لە ڕووی هینەوە دووبارە سیاغەی بكەینەوە بەتایبەتی خاڵی یەكەم بەم شێوەیەی خوارەوە، نابێ بەڕێوەبەران یاریدەدەرانی قوتابخانە حكومیەكان و مامۆستایان و فەرمانبەرانی وەزارەت ببن بە مامۆستا یان فەرمانبەر لە قوتابخانە و پەیمانگای نا حكومی بە شێوەی هەمیشەیی تەنیا پاش دەستبەرداربوونی ڕەسمیان لە دەزگاكانی حكومەت نەبێ، 2. دەكرێ مامۆستای قوتابخانەی حكومی وەك وانا بێژ لە قوتابخانە و پەیمانگای نا حكومی سوودیان لێ وەربگیرێ دوای ڕەزامەندی سەرپەرشتیاری پسپۆڕ بە مەرجێ كار نەكاتە سەر بەشە وانەی یاسایی لە قوتابخانەی حكومی،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی ڕەئیتان چییە؟

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە سوود وەرگرتن لەو مامۆستایانەی لە سەر میلاكی وەزارەتی پەروەردەن ئێمە هەموو دەزانین كەوا كێشەی كەمی مامۆستا لە وەزارەتی پەروەردە هەیە، بۆیە پێویستە مەرج دابنرێ و سنووردار بكرێ، كێن ئەوانەی كە بۆیان هەیە بچن لە قوتابخانە نا حكومیەكان وەكو وانە بێژ وانە بڵێنەوە، بۆیە پێویستە سنووردار بكرێ، پێویستە ڕەزامەندی وەزارەت وەربگیرێ، كاریگەری نەبێ لە سەر ئەدای ئەو مامۆستایە لە قوتابخانە حكومیەكان، هەروەها وشەی (لایسمح) لە ڕووی قانونیەوە (صارم) نیە، الزامی شتێكی وای تێدا نیە، ئەگەر هەر ماوە بكرێتە (لا یجوز) وە سنووردار بكرێ، بەمەرجێ كە ڕەزامەندی وەزارەت و كاریگەری لە سەر ئەدای مامۆستا نەكرێ لە قوتابخانە حكومیەكان، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو امنە خان.

بەڕێز امنە ذكري سعید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت خاڵا دووێ یا وانە بێژا هیچ كار نەكریە سەر مەدرەسێ حكومی، چونكی مە هەی هەندەك وانە بێژ مامۆستا تێت كەرتێ حكومی سێ حسەی دەرسێت هەی، چوار حسەی دەرسێت هەی، ئەڤە تەئسیری ناكاتە سەر دەواما وان یا حكومی، ژ بەر هەندێ ئەز نابینم كو ببیتە یەعنی ئەم ڕێگریە وان مامۆستا بكەین كو خودان شیانن و مەجالی هەندێ ژی هەی تەئسیری ژ سەر كەرتی حكومی ناكات كو بچن

مەدرەسەی ئەهلی دەرسێ دەی ژ بەر هەندێ ئەز بینم ئەڤ خاڵە بمینێ کو مەسلەحەتە ئەو مامۆستایی کو ئەو وانەی وان دەرسێ کێمن بچن خزمەتەکە تر لە کەرتا تایبەت دا بکا،سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جلال تێبینیت هەبوو؟ کاك جمال فەرموو،

بەڕێزجمال طاهر ابراهیم

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەعنی بابەتەکە هەر وەك خۆی ماوە، دەڵێتن (المؤسسات الحکومیە) مەبەستان ئەوەیە تەنها ناکرێتن ئەوەی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك فرست.

بەڕێز فرست احمد عبدالله/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مۆزەف بێت یان مودیر بێت یان معاون بێت لە تەربیە، ناکرێتن لە مەدرەسە و مەعهەدی خاص ئیش بکات، ئەگەر وابێت ئەو موئەسەسات حوکمیە زیادە، ئەگەر نا لەجیاتی (الوزارة) بکرێتە (الوزارات) ئەوکاتە دروست دەبێتن، چونکە تەعمیم دەکرێتن، بەلأم لێرەدا مەبەستیان تەنها وەزارەتی تەربیەیە ناکرێتن، موئەسەسی حکومی پێویستە لابرێت نابێتن، غەڵەتە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سمیرە خان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئێمە باسی تەوزیعی حسەس بکەین، کە مامۆستا هەیە بەسێ دەرس یان چوار دەرس، بەخۆی دکتۆرە لە مەکتەبەکان دەبێ (12) حسەی هەبێت، ماجستێر دەبێت (14)ـی هەبێت، بەکالۆریۆس (18)یە، دبلۆم (24)ـە، ئەگەر سێ حسە و، چوار حسە و، شەش حسەی هەبێت پێویستە لە مەکتەبێکی تری حکومی تەکمیلەی نیساب بکرێت، نەك بچێت لە مەکتەب و قوتابخانە ئەهلیەکان دەرسی بڵێتەوە، ئێمە ئەبەد لەگەڵ ئەوەنینە، مامۆستایەکانی لە قوتابخانەی حکومینە بچنە ئەهلیەکە، بۆ هەلی کار لە خەڵکی تر ببڕن؟ گەنجی ترمان هەیە تەخەروجی کردیە، برگەی دووەم پێویستە رەفز بکرێت ئەگەر ڕەئی خۆم بدەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر سەروەر فەرموو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

قسەكانی من سمیرە خان كردی، بەڵام ئەوەندەیە سێ كەس پشتگیری ئەو ڕەئیەی كردیە، من پێم باشە بخرێتە دەنگدانەوە، هەم مەسەلەی دابین كردنی هەلی كار، هەم بۆئەوەی قوتابخانە حكومیەكان بەڕاستی لاواز نەبن، هەم لەلایەكی تریشەوە قوتابخانە حكومیەكان رێك بخرێن، چونكە وەكو ئەوەی سێ حسەی هەیە ئەمە خۆی كارێكی نایاساییە، پێویستە لەوێ پڕی بكاتەوە، بۆیە من داوا دەكەم بخرێتە دەنگدانەوە، چونكە سێ ڕەئیەو سێ كەس پشتگیری كردووە، لەگەڵ رەت كردنەوەی برگەی دووەم، لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردە، كە ناكرێت مامۆستا وەكو موحازریش لەوێ بێت، وەكو موحازر با كەسێكی تر لەوێ دەرس بڵێتەوە، ئێمە خەڵكێكی زۆرمان هەیە بێكارن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ب ڕاستی ئەڤە نوقتەیە ژ هەمی موهیم ترە ل ڤی موناقەشێدا، دڤێ قانونێدا، كێشەو موازەنە مابەینا موئەسەساتێت ئەهلی یەعنی غەیری حكومی، كاریگەریەكی ل سەرە، زڤریتە دێ فەلسەفەو بیرو باوەڕێت مە چنە، ئایا خیندنا نا حكومی زەروریە پشتاوێ بگرین، ئان یا لازمە چارەسەرێ كێشەی خۆ بكەتەڤە، مەدارسێت ئەهلی نەشێن ستافێ خۆ هەمی پەیدا بكەن، ئەگەر ئیعتیماد لەسەر ستافێ محەلی جوزئیەن نەكەن ئەوە ئێجا چەند بیت، ئەز بەرێدا سەرۆكێ زانكۆیێ بووم مە مەنع كر، مەنعەن باتەن، مامۆستایێ زانكۆ نەچیت ل زانكۆیا ئەهلی دەرسا بلێتەوە، چونكی وی وەختی مەترسیەك ل سەر هەبوو، وێ گاڤێ عەینی مەترسیا ل سەر مەدرەسێت مەو قوتابخانێت مەیە، ئەگەر مامۆستاییێت مە ڕێگە دایێ بچیت وەكی ئامینە خانێ باس كری، ئەوە حالەتەكێ نە یاساییە، ئەوە بێتە چارەسەر كرن، لازمە بێتە چارەسەر كرن، مامۆستایەك مەعاشی وەربگریتەوە ب تەمامی، دوایی سێ دەرسا بێژیتەوە یان چار دەرسا، حالەتەكێ درست نینە ئەڤە، لازمە بێتە چارەسەر كرن، یان بچیتە عاردەكی دی دەرسا بێژی، ئەگەر هاتو مە بڤێت مامۆستا بچیت وانە بێژیتەوە، قوتابخانەكا غەیری حكومی، لازمە تو تەحدید بكەی عەدەدەكێ موحەدەد، بچیتەڤە، چونكە تاقەتێت هەر بەشەرەكی وەكی مامۆستایەكی گوتی مەحدودن، كەس نیە سپێدێ هەمی دەرسا بێژیت و ئێوارێژی بێژیتەڤە، یەعنی لازمە یا سنوور داربیتەڤە، تێكەلاویەكە مەزن هەی مابەینا هەردوو ڤان فەقەراتادا، چونی دیڤدائەگەر تو بەرێ خۆ بدەی دیڤدا اسلوب ایعارە ئەز پشتگیری...، ئەوە موقتەرەحی منە، بۆچی مامۆستایەكی قوتابخانەیەكی ب ڕێكەمەڤە، هەتا مامۆستایەكی بلا ب خۆ ئیعلان بكەت، مە بە تالێت هەیتن، مە خەریجێ جامعەیێت هەی، دێ بۆ تەعین كەمەڤە بۆ غەرەز ئیعارە، ئەگەر ئەو دوو بابەت ڤێكرا بێنە تەحدید كرن، نە مەعنای ڕێكێ ژی لێ بگریتن ئیتلاقەن نەچیت، با بچیت بەس

ل حالەتەکێ گەلەکی سنووردراردا مامۆستا بچن دەرسا بێژنێ، چونکە قوتابخانێت ئـەهلی ژی هـەر منـدالێت مە لێ دخینن، هەریێت مەنە یەعنی هەر کوردستانینە، تشتەکی دی ژی هەیە تووشی کێشەکی بووینە، مـە غەیری حکومە دوو تشتێت هەی، مە غەیری حکومیت هەی تجاری بۆ پارە شۆل کەت، هەیە بـۆ پـارە شـۆل ناکـا، کـە ئـەو هاریکارییێـت مەنـە، یـەعنی نوکـە دێتـە دوماهیکێـدا، خالەکمـەی ئیزافـە کریەڤـە، ئـەوژی تەوزیحەت پێ دڤێتەوە، دێ چەوا تەعامولێت مابەینا هەرسێ حالەتا دەرکەوی تەعلیمات، ئەز تەسەور کەم ئەگەر مە نەشیا د ریکا قانونیدا، تێستێ قانونی، باش حەل کەینەڤە عمومیات، بەس بێژین، ئـەوە کێشـەکا گەلـەك مەزنـە دڤـێتن ڤـێ درکـێ گەلـەك مـەوزوع بێتـە کـرن، ئـەدنا غەلـەتێ تێـدا دێ دوماهیکـا تووشـی مەترسیەکی کەتەڤە، ڤێ گاڤێ سەدا مامۆستاییێت دینێ، یەعنی مەسەلەن کێشەکێ دیاری بکەم بۆ ئەنـدامێ پەرلەمانی، ڤێ گاڤێ تەعیناتێت مەی نیە دەرکەفتینەڤە، مەدارسێت ئەهلی چی مامۆستای چینە گوندەکی دی، یێ چووی ئیتیفاقا دگەل کریە دێ وەرە تـەعین کـەم، کـا دێ کێشـەکێ ل وێـرە پەیـدا کـەت، نوکـە مـن بڕیارەکا دای ئیتلاقـەن تـەعینا ئەوسـاڵە چـێ نـابی مامۆسـتاو تشـتا قوتابخانێـت ئـەهلی، ب سـەدان ڕیکێـت وەسایێت هەی، وێ جارێ ڕاوەسـتیانە ل سـەر وێ داوایـێ ل سـەر وێ زۆر زۆر گرنگـە، ئەساسـێ تەعامولیـە، مابەینا وەزارەتێ پەروەردە، زۆر سوپاس، ئەز بینم موقتەرەحی من دوماهیکێ هەردوو بابەت ڤێکرا بێنـە موناقەشە کرن، دابزانین خولاسا دوماهیکێ ئەم گەیشتینە ڤێ عەردێ مە دڤێت، چونکە ئێکێ عەلاقـەت ب ویا دی هەی، زۆر زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر عمر فەرمووو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای لەبەرچاوگرتنی ئەم گفتوگۆو سەرنج و پێشنیارانە، ئێمـە لەگـەڵ ئـەوەین کـە ماددەکـە بـەم شـێوەیە دابڕێژینـــەوە (ســـوود وەرگرتنـــی قوتابخانـــەو پەیمانگـــە ناحکومیـــەکان لـــە مامۆســـتایان و وانەبێـــژان و فەرمانبەرانی وەزارەت دەکرێت بە ڕێنمایی لەلایەن وەزارەتەوە دەربچێت).

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرمووو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ڕایەکەی جەنابی وەزیرم زۆر پێ باشە، بەڵام کێشەی ئێمە ئەوەیە ئەوەی کاك دکتۆر عمر خوێندیـەوە، ئەگەر بێت و بـەپێی ڕێنمـایی بێـت لێـرە، یەکـەمیان ئـەوە سـبەینێ ئـەو وەزیـرە دەگـۆڕێت وەزیرێکـی تـر ڕایەکی تری هەیە، ڕێنماییەکە لە دەسەڵاتی خۆیەتی و وای لێ دەکات ئەمە یەك، بۆیە پێویستە لـە یاسـادا لێـرە بچەسـپێت، خـاڵی دووەمیـان ئێمـە لـە مـاددەی (61)ـدا دەڵێـت دەکرێـت سـەرۆکایەتی ئەنجومـەنی

وەزیـران، وەزیـری پـەروەردە ڕێنمـایی پێویسـت دەربکـەن بـۆ ئاسـان کردنـی ئـەوە، لـەوێش هـاتووە لێـرەش چیندێکی تر بڵێ ڕێنمایی، ئەم هەموو ڕێنماییە بۆچی لە یـەك شـوێن بـێ؟ بۆیـە لێـرەدا داوا دەکـەم بـەپێی ماددەکـە یـەك لا بکرێتـەوەو، ڕەئیشـم لەگـەڵ ئەوەیـە ڕێگـا نـەدرێت ئەوانـەی حکـومی دەرس بڵێنـەوە لـە ئەهلیەکان، بۆئەوەی ئێمە کەرتی گشتی بپارێزین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون دوا سیاغە بخوێننەوە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەو شێوەیە ماددەکەمان داڕشتەوە (یکون تنظیم استفادة المدارس والمعاهد غیر الحکومیة مـن اعضـاء الهیئـة التدریسیة والمحاضرین والموظفین في الوزارة بالتعلیمات التي تصدرها الوزارة).

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێمە عەرەبیەکەی دەکەینـە ئەسـاس، ئـەو سیاغەی کـە خوێنرایـەوە کـێ لەگـەڵ دایـە؟ تکایـە دەسـت بـەرز بکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ 9 کەس لەگەڵ دانیە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فـەرموون بـۆ ماددەیـەکی تـر.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەك لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا، لـە ڕاپۆرتەکەمانـدا مـاددەی بیستەممان هەیـە، لەنـاو پـرۆژە یاسا ئەصڵەکە دانیە دەمانەوێت بیخوێنینەوە، موناقەشە بکرێت

ماددەی(20)

1- دەکرێت قوتابخانە و پەیمانگای نـاحکومی لەسـەر بنـەمای خواسـتن مامۆسـتا و فەرمانبـەر لـە وەزارەتـی پەروەردە وەربگرێت بۆماوەی 5 ساڵ کە ئەو ماوەیە شایەنی تازەکردنەوەیە.

2- بەڕێوەبەرایـەتی قوتابخانـە و پـەیمانگای نـاحکومی بەرپرسـە لـە دابینکردنـی مـاف و جیـاوکی مـادی و مەعنەوی مامۆستایان و کارمەندانی لەو ماوەیەی کە لە قوتابخانەی خزمەت دەکەن.

3- ماوەی خزمەتی مامۆستاو کارمەندان لە قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی بەپێی یاسا کارپێکراوەکان بـە خزمەت ئەژماردەکرێت بۆ مەبەستەکانی پلە بەرزکردنەوەو سەر مووچە و خانەنشینی.

4- بەڕێوەبەرایـەتی قوتابخانـە و پـەیمانگای نـاحکومی بـەگوێرەی پێداویسـتی و پسـپۆڕی وانەوتنـەوەو ڕەزامەندی یەکەی سەرپەرشتیاری پسپۆڕی، داوای دامەزراندنی مامۆستایان لە وەزارت بکات، وەزارەتیش لە ڕێگای لیژنەیەکی پسپۆڕەوە لەسەر بنەمای پێوەرە یاسایی و زانستیەکان ڕەزامەنـدی لەسـەر دامەزرانـدنی مامۆستا بۆ قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان دەدات بە بڕیاری وەزیر.

5- نابێـت قوتابخانــە و پــەیمانگای نــاحکومی بــێ پاسـاوی یاسـایی و ڕەزامەنـدی وەزارەت دەسـت بـەرداری مامۆستایان و کارمەندانی بێت.

6- دەبێـت قوتابخانــە و پــەیمانگای نــاحکومی بەڵگەنامــەی تۆمـارکردنی هــەبێت و هــەموو مامۆسـتایان و فەرمانبەرانی خۆی لە فەرمانگەی کار و دەستەبەری کۆمەڵایەتی لە وەزراەتـی کـارو کاروبـاری کۆمەڵایـەتی تۆمار و لە ڕاپۆرتی ساڵانە پێشکەشی بکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی ئێوە تێبینیتان لەبارەی ئەو ماددەیە چیە؟

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە کاتی خۆی کە ڕاپۆرتمان ئامادە کرد، پشتگیریمان لەو ماددەیە کرد تەنها برگەی یەکی نەبێت، چونکە لەگەڵ ئەوە نەبووین لەبەرئەوە کێشەی کەمی مامۆستا، مامۆستا لە قوتابخانـەی حکومی بچێتە قوتابخانـە ناحکومیەکان، بەڵام ئێستا ماددەیەکمان پەسەند کـرد کـە ئـەو بابەتـەمان لێگـەڕا لـە بۆئـەوەی وەزارەت بـە ڕێنمایی ڕێکی بخاتن، بۆیە ئەو ماددەیە زیادە و پێویست ناکات، ڕێنماییەکان ئـەو وردەکاریانـەی تێـدابێت، ئەوە ڕای لیژنەکەمانە و، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جوزئەك ئاخەفتنا لیژنەی پەروەردە ئەز تەئید دکەم، بابـەتێ ئێکـێ و دووێ بـەس ئیـدی لازمـە ب قـانون دەرکەڤی، چانابیت ببتە ڕێنمایی، یەعنی خالا ئیکێ و یا دوێ فعلەن ئەو نا زروریە نـە دەرکـەڤی، خـالا دی ترێ قانون پێتڤێتەڤە، یەعنی (الاعارة و احتساب التعین لغرض الخدمة) ئەوە ڤێت قانونێدا دەرکـەڤی، نـا چێبیت ل ڕێنماییێدا، ئێجا بۆ ڤێ چەندێ ئەز بەس پێشنیار دکەم، مـاددەی (20) خـالا ئێکـێ، دووێ فعلـەن ئەڤە ب ڕێنمایی دێنە چێ کرن، خالا دی ترێ بمینێ و بێنە موناقەشە کرن، من موناقەشە ل سەر خالا دی هەیە، ئەگەر ئەوێ دی ببیتن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی لەسەر ئەو ماددەیە هەیە؟ با قسە بکات، ئـەو ماددەیـەی کـە تـازە پێشـنیارکرا لەلایـەن لیژنـەی پەروەردەوە با ناوی بنووسی، کەس تێبینی نیە؟ فەرموو دکتۆر احمد.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی (وەرتی)؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەرئەوەی کە دەخرێتە دەنگدانەوە، من بەڕاستی بۆئەوەی ڕای لیژنەی یاسایی لەگەڵ خاڵی یەکەم نیم، خاڵەکانی ترم پێ باشە، بەڵام خاڵی یەکەم یەعنی وەرگرتنی مامۆستا بەگوێرەی وەزارەتی پەروەردە، ئەوە ئەو خاڵە لابرێت و خاڵەکانی تر پشتگیری لێ دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان؛

لیژنەی پەروەردە لەگەڵ لیژنەی یاسایی، فەرموون بزانم دوا سیاغەتان، دوا ڕەئیتان.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی)؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش لەگەڵ ئەوەین لە ماددەی بیستەمی راپۆرتی ئێمە خاڵی یەکەم نەمێنێت، چونکە ئەوە لەگەڵ ماددەی پێشووتر کە پەسەندمان کرد دەکرێت ئەوە تەنزیم بکرێت، بەڵام (2- 3- 4- 5 -6)ی ناو ماددەکە هەموویان پەیوەندیان بە چۆنیەتی دابین کردنی حقوق و ئیمتیازاتی ماددی و مەعنەوی ئەو مامۆستاو وانەبێژو کارمەندانەیە، کە لە قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی کاردەکەن، لە ڕابردوودا فەراغی قانونیش هەبووە، جەنابی وەزیریش ئاماژەی پێداوە، بۆیە ئێمە جگە لە خاڵی یەکەم تەئیدی ئەوە دەکەین، کە هەموو خاڵەکانی تر بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان؛

لیژنەی یاسایی دوا ڕەئیتان فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر برگەکانی تر ناتوانرێت بە ڕێنمایی چارەسەر بکرێت، پێویستە لە یاساکە هەبێت ئەوە کێشەمان نیە، تەنها ئەو خاڵانەی نەبێت کە لە ماددەکەی پێشوو، کە دەنگمان لە بۆ دا وەکو خاڵی یەکەم ئەوە پێویستە لابرێت، لەبەرئەوەی ئەو بابەتە بە تەعلیمات ڕێك دەخرێت، ماددەکە دەنگی لەسەر درا و برگەکانی تر زەمانەتی مافی ئەو مامۆستایانە دەکات، کە لە قوتابخانە ناحکومیەکان وانە دەڵێنەوە دووبارە نەکرێتەوە لەناو ڕێنماییەکان، ئەوە لاریمان نیە و، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان؛

کاك شوان فەرموو.

بەڕێز شوان عبدالکریم جلال؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من داوای لێبوردن دەکەم، وتیشت کێ تێبینی هەیە؟، بەس من پرسیارێکم هەیە لەسەر خاڵی چوارەم ئەگەر ئەزیەت نەبێت لیژنەی پەروەردە بۆمان ڕوون بکاتەوە، چۆن بەڕێوەبەری قوتابخانەیەکی ناحکومی بۆی هەبێت داوای ئەوە بکات مامۆستا تەعین بکرێت، ئەوەمان بۆ ڕوون بکەنەوە، من زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەربارەی پرسیارەکەی برای بەڕێزمان کاك شوان، کە داوای ڕوونکردنەوەی کرد لەڕاستیدا ئەمە گرفتە لەلایەك، قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان کە پێویستیان بە مامۆستا هەیە و، چۆنیەتی ئەوەی کە مامۆستا لەلای ئەوان کار بکا و دابمەزرێت، لێرەدا پێویستە ئەوان دەستیان کراوە بێت، خەڵکێك کە ئەو مەرجانەی تێدابێت کە دەبێتە مامۆستا، تەڵەب پێشکەشی ئەو بەڕێوەبەرایەتیەی ئەو قوتابخانە بکات، چونکە حقوقی ماددی هەندێك حقوقی تریشی لەلای قوتابخانەکەوە بەگوێرەی یاساکە بۆ دابین دەکرێت، واتە ئیلتیزاماتی دەکەوێتە سەر شانی قوتابخانەکە، بەڵام لە ڕووی پسپۆریەتی و لە ڕووی شیاویەوە ئەوە پێویستە وەزارەت ڕەزامەندی تێدا هەبێ، بۆیە بەم شێوەیە ویستوومانە جۆرێك لە ئاسانکاری بێتە پێشەوە، کە قوتابخانەو پەیمانگا ناحکومیەکان لەسەر بنەمای هەندێك پرەنسیب و مەبادئ، کە تەوازنی تێدایە لەڕووی پسپۆریەتی و لەڕووی شیاویەوە ڕەزامەندی وەزارەت وەردەگرێت، بۆخۆشیان دەستیان کراوە بێت ئەم پرۆسەیە ڕێك بخرێت وەکو جاران نەمێنێتەوە، کە بەڕاستی ئەوان موشکیلەیان هەیە، یەعنی لەڕووی تەعین بوونی مامۆستا، کارکردنی مامۆستا لەلای ئەوانەوە، فەراغی قانونیش هەبووە لەو ڕووەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دڤێت بەس ڕوون کردنەوەکی بدەم، چونکی ئەڤ خالا دەف من هاتی ب ڕاستی وەکو پێشنیار، بۆ چارەسەر کرنا نەبوونا ستافی قوتابخانێت ناحکومی، یان دەبیت ستافا وەزارەتا پەروەردەیێ بدەیێ، یان دەبی چارەکا دی ببینیەوە، چارە ئەوە کو ژ دەرڤەی وەزارەتا پەروەردێ ئیعلانا تەعیناتی بێتە کرن، مافێ وێ مامۆستای مەزموون بی، بەداخەوە هەتا سندوقا تەقاعودی بغیر مونتەسبی حکومە مە نینە، یەعنی مە نینە ڤێ درکێ بۆ ئەڤ مافێ پاراستی بێتە ڤە، ئەڤ ڕێکە مە دۆزیەوە قوتابخانا موعەیەن پێویستی بە دوو مامۆستا هەی، بۆ خۆی ئیعلان بکات دوو مامۆستا، پێوەرێت حکومی بێژیت بۆمە تەعین بکەن، بۆ ئەوەی تەئسیر ل مە نەکەت، تەعین دکەم لیغەرەز ئیعارە، تەئسیر لەمیلاکی وەزارەت نەکەت، چەند ساڵ ئەگەر تەواویش بوو، بێتە وەزارەتی پەروەردە ببیتە مامۆستا بە شروتی مامۆستایانی وەزارەتی پەروەردە، هەر ئەوەیە هیچ مەترسیەکی تێدا نیە، گەلەکا ب ساناهی دێتە تەنزیم کرن، زۆر سوپاس، ئەگەر دڤێت هێشتا تەوزیح ددەم من، سەرچاوا.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی بیستەم 6 فەقەرە بوو برگەك لادرا، برگەی یەکەممان لابرد، لەبەرئەوەی ماددەی پێشتر دەنگمان لە بۆ دا، بە تەعلیمات رێك بخرێت.

المادة العشرون:-

1- ادارة المدارس والمعاهد غير الحكومية مسؤولة عن تأمين الحقوق و الامتيازات المادية والمعنوية للتدريسيين والموظفين فيها خلال مدة خدمتهم بالمدراس والمعاهد غير الحكومية.

2-تحتسب فترة خدمة التدريسيين والموظفين فى المدارس والمعاهد غير الحكومية لاغراض الترفيع والعلاوة والتقاعد.

3- تطالب ادارة المدارس والمعاهد غير الحكومية الوزارة بتعين التدريسيين حسب حاجاتها الى الاختصاصات الدراسية بعد موافقة وحدة الاشراف وتقوم الوزارة عن طريق لجنة مختصة وعلى اساس المعايير القانونية والعلمية بالموافقة على ذلك وبقرار من الوزير.

4-لايجوز للمدارس والمعاهد غير الحكومية ان تتخلى عن تدريسيها وموظفيها بدون مبرر قانونى وبدون موافقة الوزارة.

5-على ادارة المدارس والمعاهد غير الحكومية مسك السجلات التى يشترطها قانون الضمان الاجتماعي لتثبيت حقوق منتسبيها من التدريسيين والموظفين والعاملين لديها.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو سیاغەی کە هەردوو لیژنە بە موشتەرەکی خوێندیانەوە، کێ لەگەڵ دایە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ تازە دەنگمان لەسەردا، کێ لەگەڵ دانیە؟ بە تێکڕای دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز امنە ذکري سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشی سێیەم

پرۆگرامەکانی خوێندن و سیستەمی وەرگرتنی خوێندکاران و تاقیکردنەوەکان

یەکەم: پرۆگرامەکان

ماددەی (26): پرۆگرامەکان و کتێبەکانی خوێندن بڕیار لەسەردراوەکان بەسەر خوێندکارانی قوتابخانە حکومیەکان لە قۆناغەکانی خوێندن و بەشە جیاجیاکانی دەبێتە بنچینە لە هەڵبژاردنی پرۆگرام و کتێبەکانی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتی، دەکرێت لاتەرك کردن هەبێت، بە پشت بەستن لەسەر توێژینەوەیەك لەلایەن لیژنەکانەوە پێك دەهێنرێن بۆ ئەم مەبەستە، ئەمەش لە دوو حاڵەتدا:

1- ئەگەر ئەو قوتابخانانە كە نیاز وایە دابمەزرێت تایبەت بكرێت بۆ خزمەتكردنی تاكەكانی رەوەندە بیانیەكان و خزمەتكردنی پەروەردەیی كە پێشكەش دەكرێت، تەنها بۆ رۆڵەكانی ئەو رەوەندانە دەبێت.

2- دەكرێت پرۆگرامەكانی قوتابخانە بیانیەكان لە بابەتەكانی كیمیا، فیزیا، ئامار، بیركاری، زمانی ئینگلیزی و ئەو پرۆگرامانەی خزمەت دەگەیەنێتە پەروەردەی تەندروستی و ژینگەو رۆشنبیر كردنی خۆراكی و ئابووری و راهێنانی ماڵداری و چنین و نەخشاندن و برین و دوورمان و كتێبەكانی راهێنانی هونەری و پیشەیی، بە مەرجێك مۆڵەتی پێ وەربگیردرێت لە لیژنەكانی هونەری پسپۆر، دەربارەی ئاستی زانستی و ناوەڕۆكی هزری و كاریگەرییە پەروەردەییەكان و داهێنانی هونەری.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بە عەرەبیەكەش تكایە.

بەڕێز د.ثائر عبدالاحد اوغسطین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

الفصل الثالث

المنهاج الدراسي ونظام قبول الطلبة والامتحانات

اولاً: المناهج

المادة (26): مناهج وكتب الدراسة المقررة لطلبة المدارس الحكومية في مراحل الدراسة والاقسام المختلفة، تصبح الاساس في اختيار مناهج وكتب مؤسسات التعليم الاهلي والخاص، يجوز الترك، استناداً لبحث من قبل لجان تشكل لهذا الغرض، وهذا في حالتين:

1- اذا كانت المدارس المزمع انشاءها، خصصت لخدمة افراد الجاليات الاجنبية والخدمات التربوية التي تقدم تكون حصراً لابناء هذه الجاليات.

2- يجوز لمناهج المدارس الاجنبية في مواضيع الكيمياء، الفيزياء، الاحصاء، الرياضيات، اللغة الانكليزية، والمناهج التي تقدم الخدمة للتربية الصحية والبيئية والتثقيف الغذائي والاقتصادي والتدريب المنزلي والغزل والتطريز والتفصيل والخياطة وكتب التدريب الفني والمهني، شرط اخذ الاجازة بها من اللجان الفنية المختصة حول المستوى العلمي والفحوى الفكري وتأثيراتها التربوية والابداع الفني.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین ماددەكە دووبارە دابرێژرێتەوەو كورت بكرێتەوە بەم شێوەیەی خوارەوە:

(پرۆگرام و كتێبی خوێندن لە قوتابخانەو پەیمانگای ناحكومیداو لە قۆناغەكانی خوێندن و بەشی جیاجیادا دەبێ لەلایەن وەزارەتەوە رەزامەندییان لەسەر بدرێت).

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لیژنەكەمان پێشنیاری رەتكردنەوەی ئەو ماددەیەی كردووە، لەبەر ئەوەی لە ماددەی چوار كە باس لەوە دەكات مۆڵەت وەربگرێت بۆ دامەزراندن، یاخود دروست كردنی قوتابخانەیەك لەو شێوەیە، كە ئەو یاسایە رێكی دەخات، لەویَ باس كراوە كە پرۆگرامەكانی خوێندن لەگەڵ داواریيەكەی دێتە بەردەم وەزارەت، یەك لەو هۆكارانە ئەگەر وەزارەت رەزامەندی نەداو رازی نەبوو لەسەر پرۆگرامەكە، ئەوە رەزامەندی نادات لەسەر دروست كردنی ئەو جۆرە قوتابخانە، بۆیە پێویست ناكات ئەو ماددەیە بمێنێت، ئەگەر هەر مایەوەش ئەو داڕشتنەوەی كە كراوە (يجب ان توافق الوزارة) ناكرێت بەو صیاغەتە بێت كە بكەیتە واجیب لەسەر وەزارەت، واتا بەپێی حوكمی قانونەكە ناچارت كرد هەر دەبێت بەو پرۆگرامە رازی بێت، ئەوە صیاغەتەكەی بگۆڕێت و ئێمە ئەو ماددەیە بە زەرورەت نازانین، چونكە پرۆگرام زۆر گرنگە لە پرۆسەی خوێندن سەرەتا وەزارەت پێویستە پرۆگرامەكان دیراسەت بكات و رەزامەندی نەدات لەسەر پرۆگرامەكان قوتابخانەكە دانەمەزرێت، نەك ئێمە باسی هەموو رێكارەكانی دامەزراندنی قوتابخانەمان كردووە، دواتر (يجب على الوزارة) كردیتمانە واجیب و هەردەبێت لەسەر مەنهەجەكەو پرۆگرامەكە رازی بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابی وەزیر.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕاستی ئەڤە مەوزوعێكی دیارە، هەندەك مەدرەسە هەنە لە تەعریفا مە دانینە، پرۆگرامێت عالەمین، بۆ ڤیَ چەندیَ گەلەك مرونەت هەبێتن بۆ وەزارەتیَ تەعامول وەكو نموونە ئەڤە نوكە هەندەك بەرنامەجێت بۆ من هاتینە تەقدیم كرن، تەبعەن ئەڤە نەوعە قوتابخانەكە لە دونیایێ پەروەردە ژیانێیە، یەعنی ژینگەیەك قوتابی لەناڤ دابێت و دونیاییَ بەرفراوان و گەلەك قادەت عالەمین دەركەتینە، ڤیَ جێگا ڤیَ فەرعێك ڤیَ بێتن، ژی بەر هەندیَ ئەز باوەڕ ناكەم لە قانونێدا ئەم بشێین ڤان تشتە حەصر بكەینەوە، لازمە هەندەك مرونەت هەبێت لە تەعلیماتادا بۆ وەزارەتیَ كو بەریَ خۆ بدەنە ئەوێترا، ئەڤە زەرورینە نەشیَ ریَ لیَ بگرین، بۆ ڤیَ چەندیَ روون بكەمەوە وەكو لیژنا یاسایی گوتی ئەڤ مەجالە بمێنێت بۆ مرۆڤێت موختەس لە وەزارەتێدا كو بڕیاریَ بدەن سەر وان مەنهاجا، سەر وانە ویَ قوتابخانە ئەگەر گونجاو بێت، تەبعەن ئەڤە هیچ قوتابخانە، ئەڤ سیستمانە مەعروفن سەرانسەری عالەمیَ دونایێت هەین، بەینما نەبووە تشتی وا ئەوسا، یەعنی ئەز تەئید دكەم ئەڤە لازمە هەر هەبێت، ئەڤ تشتە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابی وەزیر لەگەڵ ئەوەی ئەو ماددەیە ئیلغا بێت؟

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەگەر یاسایی جوابی مە بدات، سوبا ئەگەر بەرنامە بۆ مـن هـات، دڤێت قانونـا مـن حـەق هەیـە تـەعامول لەگەڵ بكەم، دیتنا من مانەوەی باشترە، بەس كەلیمەی (یجب) بێتە گۆڕین وەكو گوتی ئیلزام نەبێت ببێتـە (یشترط) ئان صیاغەتەكە ببیتەوە، چونكە ئەڤە كەسەكە مـن هینـای گەلـەك هەیـە، ئەمـە نوكە تەقـدیمی ئیجازەی كر وی ڤێ تەبعەن ئەڤە لەلای مە نینە ئەڤ تشتە، لیژنەكە موختەس بێت پێدا بچێت، كە بێژێت ئا، ئان نا، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، فەرموو ئامینە خان.

بەڕێز امنە ذكري سعید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لیژنا پەوەردێ ژی هەمان رەئیا هەی، گەلەك وازیح دبێژیت ئەو پرۆگـرام و كتێبێـت خانـدنێ دڤـێتن هـەر بەشەكی جـودا جـودا بـێتن لەلایـەن وەزارەتـێ ڤـە بێتـە، یـەعنی لای وەزارەتـا رەزامەنـدێ سـەر بهێتـە دان، یەعنی غەیری وی مەش نەگوتیا، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دكتۆر عومەر فەرموو.

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەڕاستیدا وەكو رەئی لیژنەی قانونی كە لە ماددەی چواردا بـاس كـراوە، بێگومـان لـەوێ بـاس كـراوە، بـەڵام مەسـەلەن یـەكێك داوای مۆڵـەت دەكـات بـۆ كردنـەوەی قوتابخانەیـەكی نـاحكومی هـەتا پـۆلی شـەش، لـەوێ لەگەڵ داواكارییەكە مەنهەجی خوێندن تا پۆلی شەش پێشكەش دەكات، بەڵام دوای دوو ساڵ تـا ئامـادەییش دەكاتەوە، پێشتر لە تەلەبی داواكاریدا مەنهەجەكانی پێشكەش نەكردووە، بۆیە لە بـابی تەئكیـد كردنـەوەی ئیجابی، ئێمە لێرە بەم شێوەیە كورتمان كردۆتەوە، بەڵام ئەوەی كە مولاحەزەی هەیەو وا پێویسـت نـەكات، دەكرێت بڵێین بەم شێوەیە:

مەرجە پرۆگرام و كتێبی خوێندن لـە قوتابخانـەو پـەیمانگای ناحكومیـدا لـە قۆناغـەكانی خوێنـدن وبەشـی جیاجیادا لەلایەن وەزارەتەوە رەزامەندیان لەسەر بدرێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتای دامەزراندن و رەزامەندی وەزارەت دەبێت لەسەر بنەمای ئەوە بێت بە وردی سەیری پرۆگرام و مەنهەجی خوێندنی کرد بێت، پرۆگرام لە پرۆسەی خوێندن زۆر گرنگە، رۆڵی سەرەکی دەبینێت، راستە بایەخ بە مامۆستا دەدرێت، بەس لایەنی دووەمیش پرۆسەی خوێندنەو مەنهەجەکەیە، ئەویش پرۆگرامی خوێندنە، ئەگەر قوتابخانەکە بۆ ماوەی شەش ساڵ بوو، دواتر ویستی رەزامەندی سێ ساڵ وەربگرێت، یاخود ئامادەیی، لە کاتی وەرگرتنی رەزامەندییەکە داواکارییەکەی پێشکەش دەکات دەبێت پرۆگرامەکەشی لەگەڵدا بێت، یەعنی ناکرێت لەبەر ئەو ماددەیەو بوونی ئەو ماددەیە تەبریرەکە ئەوە بێت، کە سەرەتا داوای رەزامەندی کردووە کە قوتابخانەی بنەڕەتی دابمەزرێنێت، پرۆگرامەکە بەس بنەڕەتی بوو، دواتر تا پۆلی دوازدە، سێ پۆلی تریشی زیاد کرد، کە داوای زیاد کردنی ئەو سێ پۆلە دەکات، دەبێت پرۆگرامی ئەو سێ پۆلە لەگەڵ داواکارییەکە بێت، ئەوە لە ماددەیەك دەنگی بۆ دراوە، بۆیە ئەوە تەئکیدە لەسەر ئەو مەرجانەی کە دانراوە بۆ وەرگرتنی رەزامەندی بۆ ئەو جۆرە قوتابخانانە، قانون پێویست بە تەئکید کردن ناکات، مەرجەکە پێشتر باس کراوەو دەنگمان بۆ داوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، فەرموو دکتۆر ئەحمەد.

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی چوارەمدا دەڵێت ئەو داواکارییەی کە پێشکەش دەکرێت پێویستە ئەو خاڵانەی تێدا بێت، ئەو خاڵانە لەخۆ بگرێت، بۆ نموونە پرۆگرامی خوێندن، زمانی خوێندن، بەڵام لەوێ خوردی نەکردۆتەوە، بۆ نموونە ئەوەی لەو ماددەیە دەڵێت پێویستە لەپاڵ ئەو زمانەی خۆی زمانی کوردی بخوێندرێت، یەعنی ئەو ماددەی ئێستا کە موناقەشەی دەکەین زیاتر خوردی کردۆتەوە، بۆ نموونە دەڵێت پێویستە زمانی کوردی لە پاڵ ئەو زمانانەی کە لەو قوتابخانەیە پەیڕەو دەکرێت، یاخود دەخوێندرێت بخوێندرێت، یەعنی لەوێ ئەمە خورد نەکراوەتەوە لە ماددەی چوار، بۆیە من وا دەزانم بە داڕشتنەوەیەکی تر پێویست بەو ماددەیە دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لیژنەی قانونی.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە خوێندنی زمانی کوردی، ئێمە جەخت لەوە دەکەینەوە، بەڵام ئەوە ماددەکەی دواترە، ئەو ماددەیە نییە، ئەو ماددەیە بەس باس لەوە دەکات وەزارەت رەزامەند بێت لەسەر پرۆگرامی خوێندن، زمانی کوردی لە ماددەکەی دواتر هاتووە، کە ماددەی (27) لە راپۆرتەکە، تا ئێستا راپۆرتی خۆمانە وەکو لیژنەی یاسایی، تا ئێستا نەگەیشتوونە ئەو ماددەیە، سوپاس.

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (17)
چوار شەممە ڕێکەوتی 2012/11/7

کاتژمێر (10)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی چوارشەممە ڕێکەوتی 2012/11/7 پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د.ارسلان بایز اسماعیل سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز د. حسن محمد سورە جێگری سەرۆك و، بەڕێز فرست أحمد عبدالله سکرتێری پەرلەمان, دانیشتنی ژمارە (17)ی خولی سێیەم, ساڵی (2012) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی برگە (1)ی مادده (20) لە پەیڕەوی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی پەرلەمانی کوردستان - عێراق, دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری درا دانیشتنی ژمارەی (17)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن لە کات (10)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی چوار شەممە ڕێکەوتی 2012/11/7 دا بەم شێوەیە بێت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنە ڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان دا.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان، دانیشتنی ئەمڕۆمان دەست پێ دەکەین، پەرلەمانی کوردستان، خولی سێیەمی هەڵبژاردن، ساڵی چوارەم، خولی گرێدانی یەکەم، ژمارەی دانیشتن 17، ڕۆژی دانیشتن 2012/11/7، بەرنامەی کار، بە پێی حوکمەکانی برگە یەکی مادده 20 لە پەیڕەوی ناوخۆی ژمارە یەکی هەموار کراوی ساڵی 1992 ی پەرلەمانی کوردستان-عێراق دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە 17 ی ئاسایی خولی سێیەمی هەڵبژاردن لە کات 10 ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی چوار شەممە ڕێکەوتی 2012/11/7 بەم شێوەیە بێت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنە ڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان دا.

بەخێرهاتنی بەرێز وەزیری پەروەردە و مونەسیقی نێوانی حکومەت و پەرلەمان دەکەین، ئێستاش داوا ئەکەین لە لیژنەی پەروەردە و لیژنەی یاسایی بچن بۆ سەر سەکۆی لیژنەکان بۆ بەردەوام بوون لەسەر بەرنامەی کاری ئەمڕۆ، بفەرموون، فەرموو بۆ ماددەیەکی تازە.

بەڕێز شلێر محی الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ماددەی 27:

قوتابخانە تایبەتکراوەکان بە ڕۆڵەکانی ڕەوەندەکان، مافیان هەیە زمانی خۆیان بەکاربێنن لە فێرکردندا، بە مەرجێك زمانی کوردی بوترێتەوە وەکو زمانی دووەم، لە حاڵەتێکدا ڕوون بۆوە کە خوێندکارانی بە ڕەگەزنامەی عێراقی وەردەگرن (لە هەرێمی کوردستان) بە شێوەیەکی گشتی، لێرەدا وتنەوەی ئەم وانەی پڕۆگرامە فەرماییانەی خوارەوە دەبێتە تەوزیمی:

1-زمانی کوردی

2-پەروەردەی نیشتیمانی و جوگرافیا و مێژوو و ڕۆشنبیری گشتی

3-لەگەڵ پابەند بوون بە وتنەوەی کتێبە فەرمییە بڕیار لەسەر دراوەکان لەم بابەتانەی خوێندن.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

المادە 27:

المدارس المخصصة لابناء الجاليات، من حقها استخدام لغتها في التعليم، شرط ان تدرس اللغة الكوردية كلغة ثانية وفي حال توضيح بان طلبتها ينالون الجنسية العراقية (في اقليم كوردستان) بصورة عامة ، عندها يصبح تدرس المناهج الرسمية ادناه الزاميا:

1-اللغة الكوردية

2-التربية الوطنية و الجغرافيا و التاريخ والثقافة العامة

3-مع التقييد بتدريس الكتب الرسمية المقررة في هذه المواد الدراسية

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

بەراستی ئەگەر موراعاتمان نەکەن، ئەگەر نەختێك بێدەنگی نەپارێزن، تەسجیل نابێ، تکایە نەختێك بێدەنگی بپارێزن، فەرموو لیژنەی پەروەردە

بەڕێز د. عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە ئەبێتە ماددەی 22، بەم شێوەیە داڕێژراوە

ماددەی 22:

قوتابخانەی تایبەت بە ڕەوەندەکان یان پەنابەران، مافی خۆیانە زمانی فەرمی خۆیان لە خوێندن و فێرکردندا بەکاربهێنن، بەمەرجێك زمانی کوردی وەکو زمانی دووەم بخوێندرێت بە پێی پرۆگرامێکی تایبەت کە وەزارەت بڕیاری لەسەر دەدات

بەڕێز پەیمان عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

المادە 22:

المدارس الخاصة بالجاليات واللاجئين لها الحق في استخدام لغتها الرسمية في التربية والتعليم شريطة تدريس اللغة الكوردية كلغة ثانية حسب منهج خاص تقرره الوزارة

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئێمە بە هیچ شێوەیەك لەگەڵ ئەوەدا نین کە زمانی کوردی وەکو زمانی دووەم حیسابی بۆ بکرێ، زمانی فەرمیە، زمانی خوێندنە، بەلاَم ناکرێ بە یاسایەك وەکو زمانی دووەم حیسابی بۆ بکرێ، پشتگیری لە داڕشتنەوەکەی لیژنەی پەروەردە ئەکەین، بەلاَم بە مەرجێك وشەی دووەم لابرێ، وەکو زمانی خوێندن زمانی کوردی بخوێندرێ بە پێی پڕۆگرامێکی تایبەت، کە وەزارەت بڕیاری لەسەر دەدات، واتە تەنها وشەی زمانی دووەم لە داڕشتنەوەکەی لیژنەی پەروەردە لابرێ، ئەویتر پشتگیری لێ ئەکەین، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز د.عصمت محمد خالد:وەزیری پەروەردە

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

براستی پیچەکا تەوزیح پتر پێدڤیێ، مە ل ڤێ درکێ مەدارسێ گوتی بەس بۆ لاجئا، خەلکەکێ هەی ژ بەغدایێ هاتی یان ژ خار هاتی، ئەگەر ڤیا مە قوتابخانەکا ئەهلی یان حکومی نەکاتەڤە مەسەلەن ب عەرەبی یان زمانەکی دی ئەڤە چاوا معالەجە دکەت؟ نیسبەت مە ژی ئەم نزانین چاوا تەعامول ڤێ بکەین، پێشنیارامن ئەوەیە گۆڕانکاری تێدابی ئەم هەنوکە قوتابخانێت هەین لوغەت تورکیا تێدا دخینن، ئەڵمانی دخینن، ئینگلیزی دخینن، ئەڤا ب ئیعتیبارێ لوغاتێ ئەجنەبیەت دێتە حیساب کرن، بەس ئەگەر هاتو ئیشارەتێك بدەن زمانی عەرەبیش بخینن ئەز تەصەورێت دکەم تشتەکی باشترە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆرە ڕۆژان

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەو پێشنیارەی جەنابی وەزیر کردی لە ماددەکە چارەسەر کرایە، لەبەر ئەوەی صیاغەکە بەو شێوەیە (قوتابخانەی تایبەت بە ڕەوەندەکان یان پەنابەران، مافی خۆیانە زمانی فەرمی خۆیان لە خوێندن و فێرکردندا بەکاربهێنن، بەمەرجێك زمانی کوردی وەکو زمانی دووەم بخوێندرێت بە پێی پڕۆگرامێکی تایبەت کە وەزارەت بڕیاری لەسەر دەدات) واتە ئەوەی باسی ئەکەی زمانە فەرمیەکەی خۆیان و مەنهەجی خوێندن بەو زمانەیە، بەلاَم دەبێ کوردی وەکو زمان لە پڕۆگرامدا هەبێ و بخوێنن.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز عصمت محمد خالد-وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێدایە گوتی (جالیات و اللاجئین)، ئەڤە هەو نینە، ئەز تەصەورێت دەکەم ئەڤە ژ ناحیەت قانونی دا ئەڤان ناگریتەڤە، ئەزێ غەڵەت بم دروستە، بەس ئەز تەصەورێت دکەم ئەڤان ناگریتەڤە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ (احمد وەرتی، یشار نجم الدین، ایوب نعمت(ئارام)، ئەڤین عمر، شوان کریم، سمیرە عبدلله، نەژاد عزیز، صباح بیت الله، عبدالرحمن حسین، شێرزاد حافظ)، فەرموو دکتۆر احمد

بەڕێز د.احمد وەرتی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەیە کە لە ئەصلی پرۆژەکەدا هاتووە باس لەوە ئەکات ئەگەر خوێندکارانی بە ڕەگەز عێراقی وەرگرن لە هەرێمی کوردستان بە شێوەیەکی گشتی، لێرەدا وتنەوەی ئەو وانانەی کە لە خوارەوە ئاماژەی پێداوە ئەبێتە ئیلزامی، واتە زمانی کوردی و پەروەردەی نیشتیمانی و جوگرافیا و ڕۆشنبیری گشتی، وەکو ئەوەی کە جەنابی وەزیر ئاماژەی پێدا لێرە باس لە زمانی عەرەبی نەکراوە، هەڵبەتە ئەوان ناچنە چوارچێوەی جالیاتەوە، لەبەر ئەوە ئەگەر ئەو ماددەیە بە پێی داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردەش بێ بە هەمان شێوە هەر نایان گرێتەوە، چونکە ئەڵێ (ڕەوەندەکان یان پەنابەران مافی خۆیانە زمانی خۆیان بەکاربێنن بە مەرجێك زمانی کوردیش بەکاربێنن) کەوایە لێرەدا ئەوانە جالیاتن، چونکە هاووڵاتی عێراقی ئەوانەن کە لە هەموو موحافەزاتی عێراق نیشتەجێن، کە لێرە بوون ئەوان مافی خۆیانە بە زمانی خۆیان بخوێنن، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك یشار.

بەڕێز یشار نجم الدین

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

لە ماددەی 27 دا ئاماژە بە وانەی ئاینی نەکراوە، لەو قوتابخانانەدا کێشەی ئەوە هەیە کە دەرسی ئاینی بخوێنرێ، چونکە ئەو قوتابیانەی کە ڕەوەندن لەوانەیە موسڵمان نەبن، لە قوتابخانەکانی ئێمەدا دەرسی ئاین ئەوترێتەوە، ئەو قوتابیانە پێویست ئەکا ئاینی خۆیان بخوێنن، یان کێشەیان بۆ دروست ئەبێ ئەگەر لەسەر مەنهەجی ئیسلامی بێ، لە ڕابردووشدا قوتابی وا هەبووە مەسیحی بووە لە قوتابخانەکانی نموونەیی هەرێمی کوردستان ئیمتیحانی دەرسی ئاینیان پێ کردووە و ئەویش نەیکردووە و کێشەی بۆ دروست بووە، بۆ ئەوەی یەك لا بکرێتەوە پێویستە ئاماژە بەوە بکرێ لەو قوتابخانەدا وانەی ئاینی چۆنە؟ سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ئارام.

بەڕێز ایوب نعمت(ئارام)

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەرەتا وەکو پرسیارێك لە هەردوو لیژنەی بەڕێز لەکاتێکدا کە باس لە جالیاتی ئەجنەبی ئەکرێ، تەبعەن هاووڵاتی وڵاتێکی ترن، بەڵام هاتوون بۆ کاروبار لە هەرێمی کوردستاندا، چۆن ئێمە ئەتوانین زمانی کوردیان بەسەر فەرز بکەین؟ ئەوە بۆ لاجیئەکان ئەبێ، بەڵام بۆ جالیات کە خێزانە یان قونسڵیاتە ئەوە ناکرێ، لە ڕووی قانونی نێودەوڵەتیەوە حەز ئەکەم ڕوون کردنەوەم بدەنێ، پاشان چۆن داوای جنسیەی عێراقی ئەکەن؟ ئەو جالیاتە هەرگیز داوای جنسیەی عێراقی ناکا، و ئەوەی کاك یەشار باسی کرد، مەسەلەی بابەتەکانی تر بێ، جوگرافیا و ئەوانی تر، ئێمە بە پێی ماددەی چوار هەموومان دەنگمان دا لەسەر ئەو پێشنیارەی لیژنەی یاسایی کە ئەڵێ (پێویستە لەسەر قوتابخانە تایبەتەکاندا هەموو چالاکیەکانی فێرکردن کە لە پرۆگرامەکانی خوێندندا هاتوون ڕێکبخرێن، ئەو کاتی ئێمە ئەوەمان حەسم کرد، مەسەلەن ئەگەر بێت و جارێکی تر دیسان بێ عەینی ماددەیە و تەناقوزیشی تێدایە، ماددەی چوار کە باسمان لە پەروەردەی نیشتیمانی و ئاین و ئەوانە کرد لە کۆبوونەوەکانی پێشوو حەسمان کرد بەوەی کە پەسندی پێشنیارەکەی لیژنەی یاساییمان کرد وتمان ئەوانە لابرێ بەو دەقە پێویستە لە قوتابخانە تایبەتەکان هەموو چالاکیەکانی خوێندن کە لە پرۆگرامەکانی خوێندندا هاتوون ڕێکبخرێن، ئێستا ئەو ماددەیە تەناقوزی هەیە لەگەڵ ئەوە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ئەڤین خان

بەڕێز ئەڤین عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری ڕایەکەی لیژنەی پەروەردە ئەکەم، چونکە ئەوان بەشێوەیەکی باش هێناویانە ئەوە نەبێ وشەی لاجیئینی لەسەر لابدەین، چونکە هەموومان ئەزانین کوردستان بە هۆی ئەوەی ئەقلیمە، بە پێی دەستور مادەی 111 خاڵی پێنجەم (لجوء) حەقێکی حەسری دەستەڵاتی حکومەتی فیدراڵیە، بۆیە لێرەدا ئەو کۆمەڵە زۆرە لاجیئە، نیشتیمانە، کەوا قوتابخانەی تایبەتیان بۆ بکەینەوە، تەنها لاجیئی جاریات نەبێ وەکو کاك ئارام باسی کرد، ئەوانە بە ئەرکێکی فەرمی لێرەن، ئەتوانرێ ئەو جۆرە قوتابخانەیان بۆ بکرێتەوە، بەڵام کە ئەڵێ زمانی کوردی زمانی دووەم بێ فیعلەن ئەو قوتابخانانە تەنها بۆ ئەو جالیاتانە کە ئەکرێتەوە لەسەر سیستەم و زمانی خۆیان ئەخوێنن، چونکە ئەوانە بە فەرمی لێرەن بۆ ماوەیەکی کورت و ئەگەڕێنەوە، کە لوغەی کوردیش بخوێنێ وەکو زمانی دووەم ئەبێ تەنها بۆ ناساندنی ئەو خەڵکەی کە لەوێن، بۆیە ئەگەر بوترێ زمانی دووەم ئەمە شتێکی عاتیفی نیە، یاساییەن وابزانم زۆر بەشێوەیەکی باش

هاتووە، چونکە تەنها بۆ ناسینی ئەو زمانەیە کە ئەوان لە هەرێمی کوردستان ئەژین، بۆیە دەقاو دەق ئەوەی کە لیژنەی پەروەردە نووسیویانە لە جێگای خۆیەتی، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك شوان.

بەرێز شوان کریم کابان:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە بڕوای من ئەو ماددەی پێویست نیە، چونکە لە زۆربەی ولأتان ئەو قوتابخانانە حکومەت ئەیکاتەوە، قیتاعی خاص قوتابخانە ناکاتەوە بۆ ڕەوەند و خەڵکی ولأتی تر کە هاتوون ئیتر بە هۆی ئیشەوە بێ یان بە هۆی هەر شتێك بێ، ئەمە ئەرکی حکومەتە، ئەرکی قیتاعی خاص نیە، لەبەر ئەوە پێم وایە لە بەرێزانی لیژنەی پەیوەندیدار کە بەم ماددەیە دا بچنەوە و یەك لایی بکەنەوە، چونکە ئەوە ئەرکی حکومەتە و ئەرکی قیتاعی خاص نیە، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

سمیرە خان.

بەرێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت ئەو ماددەیەی کە ئەڵێن لاجیئمان نیە، بەڵێ لاجیئمان هەیە، کوردستان بەرەو گەشە دەڕوا، ئەوە مەخموورە، ئەوە (دۆمیز)ە، ئەو کەمپانەمان هەیە، جگە لەوەش خۆ ئەو مەکتەبە بیانیانە دەکرێتەوە تەنها بۆ منداڵی کورد نیە، ئەدی ئەو هەموو شەریکانە لێرەنە ئیش دەکەن، ئەو کۆریانە، ئەو صینیانە، ئەگەر ئێستاش نەبێ ئەبێ لە داهاتوودا هەر بکرێ، ئەگەر باسی زمان بکەین پێویستە زمانی کوردی بە زمانی فەرمی دابنرێ، لە هەموو ولأتان ئەڵێن زمانی دایك حیسابی بۆ ناکرێ بە دەرەجە دوو، بەلأم ئێمە چونکە ئەقلیمین موکەویناتی ترمان تێدا هەیە، پێویستە بلێین بە زمانی فەرمی وەکو دکتۆرە ڕۆژان وتی، کە هەندێ ماددەشمان تێکەڵ کرد وەکو ئاین و جوگرافیا و ئەوانە، باوڕکەم ئەوانە لێرە جێگەی نابێتەوە، بۆ نموونە، ئێستا مەعهەدەکان، مەعهەدی کۆمپوتەر ئێستا ئەهلیش کرایتەوە، کا بزانم لە چ مەرحەلەیەك دینی ئەخوێنن؟ لە چ مەرحەلەیەك تاریخ و جوگرافیای دەخوێنن؟ نەك ئەوەی ئەهلیە، لە حکومیەکەش، ئەدی ئەقسامە ئەهلیەکان؟ نە دین ئەخوێنن، نە تاریخ ئەخوێنن، ئەوانە ناکرێ لەگەڵ زمان تێکەڵ بکرێ، بابەتەکە جودایە، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك نەژاد

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

منیش لەگەڵ ئەوەی هاوکارم کاك شوانم، ئەو قوتابخانانە پێویستە حکومەت بیکاتەوە، پێم وایە قسەکەی کاك شوان زۆر راستە، ئەو قوتابخانانە نابێ ئەهلی بن، عادەتەن ئەو جالیاتانەی کە لێرەنە حکومەت قوتابخانەیان بۆ بکاتەوە بۆ ئەوەی بە زمانی ئەوانیش، و و زمانی کوردیش بە ڕەئی من نەنووسرێ لوغەکی دووەم بێ، و ئەو مەنهەجەی کە لە وەزارەتی تەربیە بۆیان دائەنرێ ئەبێ ئەوە بخوێندرێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك صباح

بەڕێز صباح بیت الله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پێشنیار ئەکەم ئەو ماددەی صیاغەیەکی تری بۆ بکرێتن، چونکە ڕەوەندەك لە وڵاتی سوید یان دانیمارك مەرجە زمانی ئەو وڵاتە بزانێ، بەڵام کە ئەگەڕێتەوە بۆ وڵاتی دایك زمانەکەی ببێتە زمانی دووەم بە ڕەئی من حەقە ئەوە لابدرێ و صیاغەکی تری بۆ بکرێتن، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالرحمن

بەڕێز عبدالرحمن حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

منیش پشتگیری قسەکانی لیژنەی یاسایی، و قسەکانی سەمیرە خان ئەکەم، ناکرێ وڵاتی خۆمان بێ و زمانی ئێمە نەخوێنێ، یان زمانی خۆم بە دەرەجە دوو بزانم، ئەمە لە هیچ وڵاتێك نیە، زمانی من زمانی فەرمیە لە هەر نووسینەگەیەك، لە هەر مەکتەبێك بخوێنێ ئەبێ فەرمی بێ، ئەگەر نەبێ ئەبێ ئیجازەی پێ نەدرێ، چونکە ئەوە ناکرێ زمانی من لابدەی، لەم وڵاتە بژی ئەبی بزانی، بەیانی شتێك ئەکرێ و ئەفرۆشێ، بۆخۆی فێربێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

وابزانم بە پێی دەستووریش خەڵکی عەرەب حەقی هەیە لێرە مەکتەبێك بکاتەوە و بخوێنێ، فەرموو کاك شێرزاد

بەڕێز شێرزاد عبدالحافظ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە من لەگەڵ ڕەئی لیژنەی پەروەردە دام کە زمانی کوردی زمانی دووەم بێ، بەڵام من ئیزافەم هەیە کە زمانی عەرەبیش هەبێ، چونکە لێرە زمانی عەرەبیش ئەوترێتەوە، حیسابێك بۆ ئەوەش بکرێ، لەگەڵ ئەوەش مەرحەلەکانیش دیاری بکرێ، لە چ مەرحەلەیکدا بتوانن ئەو زمانە بخوێنن؟ مەسەلەن تۆ منالێکت

هەیە لە ئەوروپا دێتەوە تا 10/9 ی خوێندووە، ئەگەر ئەو دایك و باوكەی هەندێ موهتەم نەبێی (ا، ب) نازانێ، یەعنی ئەو مناڵەی كە لێرە بووە و ڕێزمانی خوێندوە یان ئەوەی خوێندووە، گەشتۆتە ئەو مەرحەلە، تۆ ئێستا بیهێنی ئەوەی فێربكەی فریای ناكەوێ بەكۆلۆریە و ئەوانە ئیمتیحان بدات، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەوە ی لیژنەی پەروەردە شتێكی زۆر باشە بەو ئیزافیانەی كە باسم كرد، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لاریمان نیە لەسەر ئەوەی كە زمانی دووەم لابچێ لەسەر ئەو پێشنیارەی لیژنەی یاسایی، پێم وایە هەمان مانا ئەبەخشێ، بەلأم گرنگیەكە لەوەدایە كە بتوانرێ زمانی كوردیش بتوانرێ لەو قوتابخانانەی مەسەلەن بۆ پەنابەران بێ، یان هەر جالیەیەكی دیاری كراو بێ كە دێن لێرە ئەیكەنەوە، من پێم وایە حەق بەوەش دراوە كە ئێستا كەم هەیە یان زۆر هەیە، ئەوە مەسەلەیەكی ترە، بەلأم ئەو مافە هەیە كە قوتابخانەی تایبەت مادام بكرێتەوە ئیحتیمالی هەیە لە داهاتوودا بكرێتەوە، بەلأم گرنگ ئەوەیە دەبێتە ئاسانكاری و پێویستیشە بۆ ئەوانەی كە لێرە ئەژین، بۆ ئەوەی كەمێك لە زمانی كوردی فێربن، جا بۆیە بە پێی ئەو پرۆگرامەی كە وەزارەتی پەروەردە بۆخۆی دیاری ئەكات ئێمە پێمان باشە زمانی كوردیش بخوێندرێ لەو قوتابخانە، بەلأم ئەوەی كە پێویست ناكا ئێمە دیاری بكەین لێرە وەكو زمانی دووەم بخوێندرێ یان بە زمانی یەكەم حیسابی بۆ بكرێ؟

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو شلێر خان

بەڕێز شلێر محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

منیش پشتگیری قسەكەی كاك دكتۆر دانا ئەكەم كە پشتگیری لیژنەی یاسا بوو قسەكانی، وەكو زمانی دووەم كوردی نەخوێندرێ لەو قوتابخانانە، بەڵكو لەو قوتابخانانە بڵێین بە مەرجێك زمانی كوردیش بخوێندرێ، یەعنی مەرجە لە هەموو وڵاتان كە قوتابخانە بۆ جالیات ئەكرێتەوە، ئەگەر ئەهلی بێ یان حكومی بێ ئەوە بە زمانی جالیەكەیە، بەلأم لە هەموو وڵاتانیش ئاوایە زمانی ئەو وڵاتەی كە لێوەیەتی دەخوێنێ، لێرە پێویست ناكا بڵێین دووەم، بەلأم ئەبێ بخوێندرێ، سەبارەت بەو تێبینیەی كە هەندێ هاوكاران ئەڵێن ئەوە ئەركی حكومەتە، بەڵێ ئەركی حكومەتە، بەلأم لەو قوتابخانە ئەهلیانەش هاوكاری حكومەتن لە كردنەوەی قوتابخانە، چ بۆ جالیات بێ یان بۆ ناوخۆ بێ، هیچ مانیعێك نیە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو ئاهەنگ خان.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەوزیحەکم هەیە بە نیسبەت دیراسەی کوردی دەرەجە دوو بێ یان یەك بێ، ئەو صیاغە قانونیەی کە بەڕێز دکتۆرە ڕۆژان کردیەتی، لیژنەی یاسایی کردیەتی صیاغەیەکی تەواوە، پلە یەك و پلە دوو نیە لە ولاٰتێکی دایك بۆ زمانێك، ئەوەی لەسەر ئەرزی کوردستان ئەژی مەفروزە ئەلف و بێی کوردی بخوێنێ بە ئەجنەبیەوەش، چونکە ئیختیلاٰتی دەبێ، ئەوە لە هەموو دونیا دا هەیە، لە قانونی صینی هەتا ئەو مەکتەبەی لە دەرێ ئەکرێتەوە، لە خاریجی صین ئەڵێ ئەبێ لوغەکی صینی بخوێندرێ، ئەو صیاغەی کە لیژنەی یاسایی کردیتی زۆر باشە بە نیسبەت دیراسەی کوردی، چونکە دیراسەی کوردی ناڵێم شیعری مەلای جەزیری بخوێنێ لە مەکتەبی، جالیات کە زمانی خۆی ئەجنەبیە، بەلاٰم ئەبێ ئەلف و بێی کوردی بخوێنن، کە ئەڵێی زمانی کوردی بە دەرەجە یەك و دوو ناگوترێ، کە ئەتو ئەڵێی بەو دەرەجە ئەگوترێ کە ئەتو بە مستەوای ئەو مەکتەبانە، ئێمە موهەندیسی پاکستانیمان هەبوو لە مەخموور بوو، منداڵیان لە مەکتەبی کوردی ئەیان خوێند، بە کوردی قسەیان ئەکرد، کەچی بابەکانیان بە ئینگلیزی تەعامولیان دەکرد لە دەوائیر، لۆیە صیاغەی لیژنەی یاسایی صیاغەیەکە حەقی خۆی ئەداتێ کە ئیختیاری پرۆگرامەکەی بکات، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو عظیمة خان.

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مادام ئێمە مافمان داوە بە هەموو کەسێك کە بە زمانی فەرمی خۆی بخوێنێ کە لە هەر شوێنیك بێ، ئەبێ ئەو حەقەش بدەین بە هەر پەنابەرێك کە لە هەر ولاٰتێکن یان لە هەر جێگایەکن زمانی فەرمی خۆیان بخوێنن، ئەگەر کورد بێ، ئەگەر ئەجنەبی بێ، ئێمە مادام مۆڵەتمان داوە بە کردنەوەی قوتابخانە، مەکتەبی فەرەنسیمان هەیە، مەکتەبی ئەڵمانیمان هەیە، ئەمانە مەکتەبی تایبەتن بە زمانی خۆیان و سیستەمی خۆیان، ئێمە لە کەرتی تایبەت، لە قوتابخانەکانی کە سەربە وەزارەتی پەروەردەن، هەموو ئەو قوتابخانانەی کە لە کەرتی تایبەت وەزارەتی پەروەردە مۆڵەتیان ئەداتێ پابەند ئەبن بەوەی کە زمانی کوردی زمانی ڕەسمیە بە پێی پرۆگرامەکانی وەزارەتی پەروەردە، بەلاٰم ئەوەشمان لەبیر نەچێ کە لە هەرێمی کوردستان دا مۆڵەت ئەدرێ بەو خوێندنگایانەی کە نێودەوڵەتین، یان زمانە جیاوازەکانن لە هەرێمی کوردستان، ئێستا مەکتەبی سویدیمان هەیە ئەوانەی لە مەرحەلە جیاجیاکان لە سویدەوە ئەگەڕێنەوە، ئەگەر ئەوانەی کە کوردن و گەڕاونەتەوە، یەعنی لەو قۆناغانە ناتوانی فەرزی بکەی بەسەریدا کە زمانی کوردی هیچ نازانێ بڵێی زمانی کوردی زمانی ڕەسمی بێ، چونکە ئەبێ لەو مەکتەبە تایبەتانەدا ئەوانەی کە سیستەمێکی نێو

دەوڵەتیان هەیە، زمانی ڕەسمی خۆیان زمانی یەکەم بێ، بەلاّم ئەوانەی کە سەربە کەرتی تایبەتن و سەربە وەزارەتن ئەوانە بۆیان هەیە کە پرۆگرامەکانیان وەکو ئەوە بێ کە ئەم بەرێزانە باسیان کرد، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا موشکیلەکە ئەوەیە کاکە ئەگەر بڵێین زمانی کوردی وەکو زمانی دووەم لابچێ شتەکە حەل ئەبێ بەراستی، ئیشکال نامێنێ، فەرمووو دکتۆر سەروەر

بەرێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

من قسەم لەسەر زمان و یاساکە نیە، بەراستی ئەو یاسایە 63 ماددەیە نزیکەی مانگێکە ئێمە خەریکین، تازە گەیشتووینەتە ماددەی 27، ئەگەر بەو شێوازە قسەی لەسەر بکەین من تکایەکم هەیە لە بەرێزتان وەکو سەرۆکی پەرلەمان، ڕێ مەدەن بەناوی نوقتەی نیزامەوە من هەڵبستمەوە کۆمەڵێك قسەی تر بکەم، ئەگەر نوقتەی نیزامە ڕێم پێبدە، ئەگەرنا دامنیشێنەوە، بۆ ئەوەی بتوانین لەو ماوەیە، ئەو یاسایە ئەوەندەی پێ بچێ پێڕاناگەین، و بەرێزانیش حەقە لە چوارچێوەی بابەتەکە قسە بکەن...

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

سەروەر گیان دوایی لەسەر خۆشت تەتبیقی ئەکەین، دکتۆر دانا فەرموو

بەرێز د.دانا سعید صۆفی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەستەواژەی زمانی دووەم بە مانای پلە بەندی کردنی زمانەکان نیە، دەستە واژەیەکە بەکاردێ لەو مەجالانە، بە تایبەتیش لەو ولاّتانەی کە خەڵکی پەنابەر و جالیەی تێدایە، زمانی دووەم بەو مانەیەیە کە تۆ زمانی دووەم ئەیخوێنی، بەلاّم وەکو زمانی دایك نایخوێنی، یەعنی وەکو زمانی دووەمە، زمانی دایك نیە، تەنیا پەیوەندی بە مەسەلەی ئەوەیە شێوازی خوێندنەکە ئایا بە شێوەیەکی زۆر چڕ و زۆر قوڵ ئەیخوێنێ؟ یان بە شێوازێکی تر ئەیخوێنی کە زمانی دایکت نیە، بۆ نموونە لە بەریتانیا زمانی ئینگلیزی وەکو زمانی دووەم ئەخوێندرێ، ولاّتەکەش هی خۆیانە و زمانەکەش فەرمیە، و لە سویدی ئەمانەش بە هەمان شێوەیە، جا ئێمە ئێستا بۆ موعالەجە کردنی ئەو کێشەیە باسمان کرد، مەسەلەی زمانی دووەمان لاداوە، ئێستا صیاغەیەکی موشتەرکمان هەیە، ئەگەر ئیجازە بدەن ئەیخوێنینەوە.

ماددەی 22:

قوتابخانەی تایبەت بە ڕەوەندەکان یان پەنابەران، ماف خۆیانە زمانی فەرمی خۆیان لە خوێندن و فێرکردندا بەکاربهێنن، بەمەرجێك زمانی کوردی بخوێندرێت بە پێی پرۆگرامێکی تایبەت کە وەزارەت بڕیاری لەسەر دەدات.

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ بە کۆی دەنگ پەسند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر

بەڕێز شلێر محی الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 28:

دەکرێت بۆ قوتابخانە ئەهلیەکان، بابەتەکانی تێکست لەسەر کراو لە بڕگە (1) لە ماددەی (26)ی ئەم یاسایە بە یەکێك لە زمانە بیانیەکان بوترێتەوە، بە مەرجێك کاریگەری نەرێنی نەخاتە سەر خوێندکارانی خەڵکی هەرێم، بەتایبەتیش خوێندکارە کوردستانیەکان، لە بواری کاریگەری خستنە سەر ڕێڕەوی زمانی نەتەوەییان، یان کاریگەری بخاتە سەر دابەزینی تێگەیشتن لە بنەماکانی خوێندن و نووسین و خوێندنەوە و وەرگرتنی ئەدەبی و ڕوانبێژی، هاو ئاست بە هاوڕێکانیان لە قوتابخانە فەرمییەکان بە گوێرەی قۆناغەکان و لقەکانی خوێندن.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرمووو بە عەرەبیەکەی

بەڕێز پەیمان عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 28:

يمكن للمدارس الاهلية، المواد المنصوص عليها في الفقرة (1) من المادة (26) من هذا القانون، يدرس باحدى اللغات الاجنبية، شرط ان لا يؤثر سلبيا على الطلبة من اهل الاقليم، خصوصا الطلبة الكوردستانيون، في مجال التاثير على مجريات لغتهم القومية، او يؤثر على هبوط فهم اسس القراءة والكتابة والاستيعاب الادبي والبلاغي، بذات مستوى اقرانهم في المدارس الرسمية وفق مراحل وفروع دراستهم

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

لەبەر ئەوەی پێشتر لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا پێمان وابوو ئەوە ئەکرێتە بنەما، بۆیە بە پێی ئەوە نەڕۆیشتووین، یەعنی دیاریمان نەکردووە ئایا ئەو ماددەیە ڕەفز کراوەتەوە یان نا؟بەڵام ئێستا کە سەیر ئەکەم ماددەی 23 یەم دێ لە ڕاپۆرتەکەی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا، دەتوانم بڵێم باس لەوە ئەکا بنەما سەرەکیەکانی وەرگرتنی قوتابیان، جا بۆیە تەقریبەن دوو، سێ ماددە هەر رەفز کراوەتەوە، بەڵام پێم وایە هەر ئەبێ بیخوێنینەوە.

ماددەی 23:

بنەما سەرەکیەکانی وەرگرتنی قوتابیان بەم شێوەی خوارەوە ئەبێ:

1-سیستەمی وەرگرتنی قوتابیان لە قوتابخانە تایبەتەکاندا دەکەوێتە بەر حوکمی بنەماکانی سیستەمی وەرگرتن لە قوتابخانەکانی حکومەتدا

2-دەبێ قوتابخانەی تایبەت پلانی وەرگرتنی قوتابیان لە کاتی دیاریکراودا پێشکەش بە وەزارەت بکات و پاش ڕەزامەندی وەزارەت لیستێك بە ناوی ئەوانەوە پێشکەش بکات بۆ پەسند کردنی

3-دەکرێ قوتابی لە قوتابخانەی حکومیەوە بۆ قوتابخانەی تایبەت یان بە پێچەوانەوە بگوازرێتەوە، بە گوێرەی دەقی ئەو ڕێنماییانەی لە پەیڕەوی تایبەت بە وەرگرتندا ڕێکدەخرێت

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك دانا.

بەڕێز د.دانا سعید صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەرەتا باسی ئەوەم کرد، گوتم ئێمە لەڕاپۆرتی خۆماندا، هەرچەندە نەمان نووسیوە، بەڵام ڕەتمان کردۆتەوە، ئەو دوو، سێ ماددەیەی کە پەیوەندی بەوەوە هەیە، لەبەر ئەوەی لەماددەکانی تردا پێشتر باس کراوە، جێگا کراوەتەوە، ئێمە بۆیە تەسەسولی ماددەی (23) یەکسەر داومانە بەو، دەتوانم بڵێم لەماددەی (32)ەوە دەست پێ دەکات، ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا لەگەڵ ڕەتکردنەوەی ئەو ماددەیەین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پێشنیاری ڕەتکردنەوەی ئەو ماددەیە دەکەین، لەبەر ئەوەی ناوەڕۆکی ماددەکە لەماددەکانی پێشووتردا دەنگمان بۆ داوە، چارەسەر کرایە، داوا لەبەڕێزتان دەکەین کە ڕەتکردنەوەکە بدرێتە دەنگدان، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەزیش چ ئیشکال نینە ئەڤ ماددە لابچیتن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەردوو لیژنە و جەنابی وەزیر دەیانەوێ ڕەتبکرێتەوە، کێ لەگەڵ وەی دایە ڕەتبکرێتەوە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس.

بەکۆی دەنگ ڕەتکرایەوە، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (29):

قوتابخانە تایبەتە کوردییەکان پابەندی هەمان پڕۆگرام و کتێبە بڕیار لەسەر دراوەکانی وەزارەت دەبن، لەهاوشێوە قۆناغەکان، بەڵام قوتابخانە تایبەتە ناکوردییەکان، پێویستە کۆپییەك لەپڕۆگرامەکان و کتێبەکان بدەنە وەزارەت بۆ بڕیاردان لەسەریان، نابێت هیچ گۆڕانکارییەك بکەن لەم پڕۆگرام و کتێبانە یان نا بێت ماددەیەکی زیاد بەدەر لەوەی بڕیاری وەرگرتووە بوترێتەوە، تاکو بەنوسراو بڕیاری وەزارەت وەرنەگرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبییەکەی.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (29):

المدارس الكوردية الخاصة، تلتزم بنفس المناهج والكتب المقررة وزاريا، بمثل المراحل، لكن المدارس الخاصة غير الكوردية، يجب ان تقدم نسخة من المناهج والكتب الى الوزارة لاقرارها، ويجب ان لا تجري اية تغييرات على هذه المناهج والكتب او لايجوز ان تدرس مادة اضافية غير التي اخذت بها الموافقة حتى يتم استعمال قرار الوزارة تحريريا.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ڕەتکردنەوەی ئەو ماددەیەین، بەهەمان هۆی ئەوەی کە لەماددەکانی تردا چارەسەری بۆ کراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی یاسایی پێشنیار دەکا، ئەو ماددەیە ڕەت بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەزیش پێشنیار دكەم ڕەت بكرێتەوە، ئەڤەی هاتە گووتن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

هەردوو لیژنەی و جەنابی وەزیر دەیانەوێ ڕەت بكرێتەوە، كێ لەگەڵدایە ڕەت بكرێتەوە؟ تكایە دەستی بەرز بكاتەوە، زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدانییە؟ تكایە دەست بەرز بكاتەوە، زۆر سوپاس، بەكۆی دەنگ ڕەتكرایەوە، فەرموو بۆ ماددەیەكی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (30):

وەزارەت بۆی هەیە، هەموار یان ڕاگرتنی هەر پرۆگرامێكی خوێندنی قوتابخانە تایبەتەكان بكات، كە تانە و توانجدار بێت بە بەها ئاینی و نەتەوەییەكانی وڵات، وەزارەت بە نووسراوێك تیادا هۆیەكان و بنەماكانی بڕیارەكە، دیاری دەكات و قوتابخانەی پەیوەستدار ئاگادار دەكاتەوە و ماوەی گونجاو دیاری دەكات بۆ جێبەجێ كردنی بڕیارەكەی.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبییەكەی.

بەڕێز پەیمان عبدالكریم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة (30):

للوزارة الحق في تعديل او ايقاف اي منهاج دراسي للمدارس الخاصة كأن تكون تطعن وتنال من القيم الدينية والقومية للبلد، وتوضح الوزارة بكتاب اسباب وأسس القرار، وتخطر المدرسة المعنية وتحدد المدة المناسبة لتنفيذ القرار.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید صۆفی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئیلغا كردنەوەی ئەو ماددەیەین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ليژنەی ياسايی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەيی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێشنياری ڕەتكردنەوەی دەكەين، لەبەر ئەوەی ئەو ماددەيە باس لە پێدانی مۆڵەت دەكا، ئەو بابەتە چارەسەر كراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزير فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزيری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەمان ڕەئيم هەی، چونكەڤە دووبارەيە هاتييە گوتن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستا دەيخەمە دەنگەوە، كێ لەگەڵ ئەوە دايە ڕەت بكرێتەوە؟ تكايە دەستی بەرز بكاتەوە، زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدانييە؟ تكايە دەست بەرز بكاتەوە، زۆر سوپاس، (1) كەس لەگەڵ مانەوەی ئەم ماددەيە، بە زۆرينەی دەنگ ڕەتكرايەوە، فەرموو بۆ مادەيەكی تر.

بەڕێز شلێر محی الدين صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (31):

سەرجەم كەل و پەلی كتێبخانە و هۆڵی خوێندنەوە و كتێب و تۆمارەكان و چاپكراوەكان و ڕۆژنامەكان و هێڵكارەكان و وێنەكان ،.... هتد، دەكەوێتە ژێر سەرپەرشتی و چاودێری وەزارەت.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبييەكەی.

بەڕێز پەيمان عبدالكريم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة(31):

جميع مواد المكتبة وقاعة المطالعة، والكتب والسجلات والمطبوعات والجرائد والتخطيطات والصور،... والخ، تقع تحت اشراف ورعاية الوزارة.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ليژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەهەمان شێوە پێشنیاری ئیلغا کردنی دەکەین، لەبەر ئەوەی چارەسەر کراوە لەماددەکانی پێشوو، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری ڕەتکردنەوەی دەکەین، لەبەر ئەوەی کە پێشتر چارەسەر کراوە ئەو بابەتە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەزیش هەمان ڕەئی هی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستا دەیخەمە دەنگەوە، کێ لەگەڵ ئەوە دایە ڕەت بکرێتەوە؟ تکایە دەستی بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ ڕەتکرایەوە، فەرموو بۆ مادەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دووەم: بنەماکانی وەرگرتنی خوێندکاران

ماددەی (32):

سیستەمی وەرگرتنی خوێندکاران لە دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی، دەکەوێتە ژێر پابەند بوون بە بنەماکانی سیستەمی وەرگرتن لە قوتابخانە حکومییەکان، وە دەکرێت لادا بەیەك ساڵ بەرەو بەرزترین یان نزمترین تەمەنی بڕیار لەسەردراو بۆ پۆلەکانی خوێندن هاوشێوە لەقوتابخانە حکومییەکان.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بەعەرەبییەکەی.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ثانیا: أسس قبول الطلبة

المادة (32):

نظام قبـول الطلبـة في مؤسسـات التعليـم الاهلي، تقـع تحـت طائلـة الالتـزام بأسـس نظـام القبـول في المـدراس الحكوميـة، ويمكن ان يكون انحراف بسنة واحدة نحو أعلى أو اسفل العمـر المقـرر لصـفوف الدراسـة المشابهة في المدارس الحكوميـة.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعيد صۆفی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە تەواوی ئەوەی كە بـابڵێین لـەژێر دەروازەی ئـەوەدا هـاتووە، بـەناوی بنـەما سـەرەكییەكانی وەرگرتنـی قوتابی، هەر سێ ماددەمان لەیەك داوە، بەم شێوەیە دامان ڕشتۆتەوە:

ماددەی (23): بنەما سەرەكییەكانی وەرگرتنی قوتابیان بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت:

1- سیسـتەمی وەرگرتنـی قوتابیـان لـە قوتابخانـە تایبەتەكانـدا دەكەوێتـە بـەر حكـومی بنـەماكانی سیستەمی وەرگرتن لە قوتابخانەكانی حكومەتدا.

2- دەبێ قوتابخانـەی تایبـەت پلانـی وەرگرتنـی قوتابیـان لـەكاتی دیاریكراودا پێشكەشـی بـە وەزارەت بكات و پاش ڕەزامەندی وەزارەت لیستێك بەناوی ئەوانەوە پێشكەش بكات بۆ پەسەند كردنی.

3- دەكرێ قوتابی لە قوتابخانەی حكومییەوە بۆ قوتابخانەی تایبەت یان بە پێچەوانەوە بگوازرێتـەوە، بە گوێرەی دەقی ئەو ڕێنماییانەی لە پەیڕەوی تایبەت بە وەرگرتندا ڕێكدەخرێت.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری لەداڕشتنەوەكەی لیژنەی پەروەردە دەكەین، كـە بـەڕیز بەنـدی مـاددە (23)یـە، تـەنها ئـەوە نەبێ دەستەواژەكان بگۆڕدرێن، بەپێی ئەو دەستەواژانەی كە دەنگی لەبۆ درایـە، ئەهلییەكـە بكرێتـە غـەیر حكومی، وە مەعاهیدیش زیاد بكرێ، لەبەر ئەوەی ئەو ماددەیە تەنها باس لە مەداریس دەكا، ئێمـە لـەناوی یاسایەكەدا مەعاهیدیشمان زیاد كرد، مەعاهیدی غەیر حكومیش زیاد بكرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەز تەئید ناكەم، لازمە مەجال پتر تێدا بێ، لەخیندنا ئەهلی، خاسەتەن بەنیسبەت عمری، گەلەك جار مە تەحدیدا دیێت هەین ئەم خەلكی ڕادەگرینەڤە، شیا نێتەن، تشتێ تەن، بەس عمرێ وی زێدەیە، ئەڤ سا مە

مەجبوربن هەندەك جارا، مە لەڤوتابخانە یا مەعاهیدێ كۆمپیوتەرێ یا بینا سازییە، هەندەك ئەندامێ پرلەمانێ، مە شەرتی عمری ئیلغا كریەوە، ئەز نابینم لازمە وەك یەك بن، لازمە هەندەك مروورە تێدا بیتەوە، مەجالەك بۆ وان كەسێ، سەبەبێ عمری یان تشتەكی دی نەشێ بچیتە ئەو ڤوتابخانەیێ یا مەعاهیدێ حكومی بچێتە هی ئەهلی، ئەز بینم ئەڤە بێتە تەعدیل كرن، ئەگەر كێشە نەبێ هەر نەمینێت، چونكە ئەڤە كێشەكا واقعی مەیە لەسەر ڤی بابەتێ، پێشنیارم ئەوەیە شەرتی عومر لابچێت، لەئاستی پرۆژە و لێرەش بە موتلەقی هاتووە، هەمان شروتە، ئەوە بۆتە بخینە، دەلێت (یخضع قبول الطلبة في المدارس الخاصة لاحكام واسس نظام القبول في المدارس الحكومية) كە ئەوە هەموو تشتەك تێدایە، مەعەدەل و ئەوە و، من لەگەڵ دارشتنەكی بە روونترم لێرە، چونكە مەدارسی ئەهلی كەسێك دەیەوێ بەپارەی خۆی دەخینتەوە، دەبیتن برەك شی لەو ماددەی تێدابیتن و فرسەتەك هەبیتن تێدا، عادەتەن ڤەكرنا مەدارسێت ئەهلی دەرگایەكە بۆ وان كەسێت فرسەت نەهینایە بۆ رەغبەتێ، نەئیلا بچێتە شوەیفات و مەدرەسەیەكا دی مستەوای بلندترە، هەندەكا دەلیڤا نیینە لەمەدرەسا حكومەتێ بخینن، بۆ ڤێ چەند دڤێتن لازمە بەرچاڤ وەرگریڤەوە، ئەو قبوول لازمە هەندەك شروتا خاص بیت ل وەزارەتێ دەركەڤنەوە، چارەسەریا ڤێ كێشێ و هەدەڤێ كو مەدارسێت ئەهلی پێ تێرە دان، لازمە تەحقیق كاتن، كابرایەكی مەعەدەلێ وی كەمترە دوو دەرەجە مەسەلەن، دڤێت بچێت كۆمپیوتەری بخینیت، ڤوتابخانێت حكومەتا، مەعاهیدێ حكومەتێ، مەجال نینە، داتوو دەلیڤە بدەیێ زمە توو ڤێ مروورەتێ پیدا بكەی، یان عمرێ وی سالەكا بەسەرچوو یان هەر شەرتەكا دی، بۆ ڤێ ئەصڵەن ئەمە ناگونجێت لگەڵ فەلسەفا ڤەكرنا مەدارسێت ئەهلی، ئەڤە لازمە بمینێتن، هەندەك شروتی تایبەت بهێنە دانان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كێ لەسەر ئەم ماددەیە تێبینی هەیە؟ با ناوی بنووسین، تكایە ناوەكانتان، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە (كاك قادر، گەشە دارا، ئاهەنگ خان، كاك عبدالرحمن، كاك عبدالسلام، ناسك خان، زكیە خان، سمیرە خان، شلێر خان، كاك شڤان، كاك جمال، كاك جلال، پەروین خان، مامۆستا فرمان، عظیمە خان)، فەرموو كاك قادر.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە مەبەست لەكردنەوەی ڤوتابخانە ئەهلییەكان بێ جگە لەوەی لەڕووی زانستی بالاتر و ئەوانە، دەرفەتێكی زیاتریشە بۆ ئەوەی زۆربەی هەرە زۆری فێرخوازان بتوانن لەڤوتابخانە ئەهلییەكاندا فێر ببن، بۆیە من تەئیدی پێشنیاری جەنابی وەزیر دەكەم، كە ئەو شروتانەی لەڤوتابخانە حكومییەكان فەرز دەكرێ، بەتایبەتی لەڕووی تەمەنەوە، بەسەر ڤوتابخانە ئەهلییەكانەوە فەرز نەكرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

گەشەخان فەرموو.

بەڕێز گەشە دارا جلال:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش پشتیوانی قسەكانی بەڕێز وەزیر دەكەم، لەمەسەلەی تەمەن، نابێ ئێمە ئەوە فەرز بكەین بەسەر ئەو قوتابخانە ئەهلییانەدا، كاتێك كە تۆ دەڵێی قوتابخانەی ئەهلی سیستەمێكی تایبەت بەخۆیەتی، كەواتە تۆ بیخەیتە ژێر باڵی سیستەمی حكومییەوە، چ جیاوازییەكی دەبێ؟ لەكاتێكدا تۆ بڵێی سیستەمێكی تایبەت بەخۆی هەیە، واتە لەمەسەلەی وەرگرتندا دەتوانێ جیاوازبێ، مەكتەب هەیە، بە (7) ساڵی خوێندكار وەردەگرێ، بەڵام لای خۆمان دەبێ (6) ساڵ بێت، یەعنی ڕەنگە هەبێت (5) ساڵ بێت، سەبارەت بەگواستنەوەی خوێندكاریش لەقوتابخانەیەكەی حكومییەوە بۆ قوتابخانەیەكی نێودەوڵەتی یاخود ئەهلی، ئەمەش جۆرێك هاودژی دروست دەكات، چونكە لەكاتێكدا تۆ دەڵێی پەیڕەوی سیستەمی تایبەت بەخۆی بكا، ڕەنگە ئەو سیستەمە بەپێی تەمەن ئەو حوێندكارە وەر بگرێ، لەكاتێكدا بەپێی سیستەمە حكومییەكە دەبێ ئەو قۆناغەی تێپەڕادبێ، بۆنموونە لە (5) دەرنەچووە، بەڵام دەیەوێ بچێتە قوتابخانەیەكی ئەهلی یا بڵێین ناحكومی، ئەو بەپێی تەمەن وەری دەگرێ، ئەگەر ئەو قۆناغەشی تێنەپەڕاندبێ، وەری دەگرێ، ئایا ئەمە هاودژی دروست ناكا لەنێوان ئەو دوو سیستەمە؟ لەبەر ئەوە پێویستە بەپێی سیستەمی تایبەتی قوتابخانە ناحكومییەكان خوێندكار بگوێزرێتەوە یان وەر بگیرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

حەق بوو باسی دەرەجەشت بكردبایە، چونكە ئەگەر دەرەجەش بەقەدەر دەرەجەی جامیعاتی حكومی بێ، كابرا ناچێتە ئەهلی، حەتمەن دەبێ دەرەجەكەی كەمتربێ ئەوجا دەچێتە جامیعاتی ئەهلی، فەرموو ئاهەنگ خان.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پشتگیری تەواوی بەڕێز وەزیری پەروەردە دەكەم، د. عصمت، چونكە فەلسەفەی ئەو دوو مەكتەبە لەتەنافوسە لەگەڵ یەك، ئەو نیزامە ئەو دوو مەكتەبە، خاس و عام ڕەبت نییە بەیەكتری، دادەندرێ لەوڵاتانی پێشكەوتووی دونیایێ بۆ ئەوەی پرۆگرامیان، وەكو ئینتیخاباتە، پرۆگرامی هەر گرووپەكی موختەلیفە بۆ ئەوەی ئەوانە بكەونە موناقەسە، فەلسەفەكەی ئەوەیە كەهیچ ڕەبت نەكرێ بەشروتی حكومی، بۆیە پشتگیری بەڕێز وەزیری پەروەردە دەكەم، لەو لایەنە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابكر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش هەروا پشتگیری قسەكانی جەنابی وەزیر دەكەم، قسەكانی من كرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوو بۆچوون هەیە بۆمەدرەسەی ئەهلی، هەندێکیان هەیە تەنها لەبەر ئەوەی چونکە ڕێگا نییە قوتابی و خوێندکار لەقوتابخانە حکومییەکان وەر بگیرێن، مەجالێکییان بدەینێ لەجێگایەکی تر بخوێنن، بۆچوونێکی تر هەیە کە بەتەسەوری من مەبەست لەو یاسایە ئەو بۆچوونە ئەوە بێت، ئێمە ڕێگا بدەین بە فرە چەشنی و جیاوازی مەسائیلی تەربەوی و بەڵکی خەڵکی ئێمە کەڵکی لێوەر بگرێ، ئەو مەدرەسە ئەهلییانەمان لەبەر چاو بێتن کە هەندەك تاقی کردن و تیۆری تەربەوی تازە هەیە لەدونیادا، بۆیە ئێمە ئەگەر بەو تێڕوانینەی دووەمدا بچین من پێشنیار دەکەم، ئەگەر لەسەر یاسایە ئەصڵییەکە بێتن، ماددە (32 و 33) لابدرێ، هی ئەصڵی، ئەگەر تەنها مەسەلەی گواستنەوەیە، چونکە ئەوە ڕەبتی هەیە بەسیستەمی دیراسیمان، لەگەڵ ڕەچاو کردنی ئەو تایبەتمەندییانەی کە گەشە خان باسی کرد، ئەگەر هاتو پێشنیاری لیژنەی پەروەردە بێت، لەگەڵ جەنابی وەزیرم کە هیچ باسی بنەمایەکانی وەرگرتن و بنەمایەکانی ئینزیبات و ڕەفتار نەکەین، ئێمە لەسەرەتاوە، بۆیە موئەهەلە وەر دەگرین تاوەکو وەزارەت دیراسەتی فائیلەکە هەمووی دەکا، موئەهەلەی دەداتێ، کە موئەهەلەکەی دایێ، داعی نییە تۆ بەماددەیەکی تر هەندێك تەعقیدات دابنێی، ڕێکخستنی گواستنەوە، چۆنیەتی گواستنەوە، لە مەدرەسەی حکومی بۆ ناحکومی فیعلەن بابەتێکە دەبێ یاسا قسەی لەسەر هەبێ، بەڵام وانەکەین بڵێین هەمان بنەمایەکانی وەرگرتن لەمەدرەسەکانی حکومی دەبێ وەر بگیرێ، ئەوە شتێکە تەسەوڕ دەکەم بیڵێین بۆ وەزارەت، بەڵام ڕێگا بدەین، ئەگینا باسی نەقبول بکەین و نە باسی چۆنیەتی تەدریس، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەڕێز ناسك توفيق عبدالكريم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئەم ماددەیە داڕشتنەوەکەی لیژنەی پەروەردە بەسێ بڕگە کردوویەتی، تەقریبەن نزیکە ڕامان لەیەکتر، هەر لەگەڵ ڕەئی وەزیری داین، بەس خاڵی یەکەم کەباس لەسیستەمی وەرگرتنی قوتابیان دەکا، پێموایە ئەمە لەپێشتر لەماددەیەکدا کە باس لەوە کراوە دەبێ ئەو کەسەی کە دەیەوێ مەکتەبێکی ئەهلی بکاتەوە، دەبێ پەیڕەوی ناوەخۆی قوتابخانەکە پێشکەش بکا، ئەو پەیڕەوە حەتمەن سیستەمی خۆی تێدا تەوزیح دەکا، لەبەر ئەوە پێویست ناکا جارێکی تر تۆ لێرە بیهێنی بڵێی دەبێ سیستەمی وەرگرتن لەگەڵ قوتابخانەکانی حکومەت دابێت، ئەی تۆ بۆچی داوای پەیڕەی لێدەکەی؟ ئاخر دەزانی پەیڕەوی ئەوان، یاخود سیستەمی ئەوان جیازاز بێ لەحکومی، لەبەر ئەوە من وابزانم ئەو خاڵی یەکەمە، زیادەیە،

دووەمیش هەر بەهەمان شێوە لەپەیڕەودا جێگەی دەبێتەوە، ئەمێنێتەوە ئەم سێیەمە کە لەم یاسایەدا تا ئێستا باس نەکراوە، مەسەلەی گواستنەوە لەلایەکەوە بۆ لایەکی تر، ئەمیش دیسان ئەم کێشەیەی دێتە بەردەستی، ئایا ئەم قوتابخانە ئەهلییە کە زۆر بەتەبیعی یاخود ئەو پەیمانگایە کە ئەمە پەیمانگاشی تێدابوو، کە گوێنادا بەتەمەن و کەسێك نەیتوانیوە خوێندنی شەش تەواو بکا بۆ نموونە تەمەنیشی شموولی ناکا، دەچێتە شوێنێکی ئەهلی، دواتر ئیجازەی بدەین بگەڕێتەوە بۆ حکومییەکە، ئایا حکومییەکە دەتوانێ وەری بگرێ؟ لەکاتێکدا ئەم شروتی تەمەنی تێدا نەبووە، دەرەجەی کەم بووە، ئینجا چۆتە ئەو ئەهلییە، ئێستا بەپێی ئەم ماددەیە بێ، یەعنی ئۆتۆماتیکییەن دەتوانێ بچێ لەئەهلی بخوێنێ، دوای ساڵێك داوا بکا نەقل بێتەوە، ئەوە بۆ هینی حکومییەکە، لەبەر ئەوە بەڕەئی من یەکەم و دووەم هەر لەپەیڕەوی ناوەخۆیەکە جێگای دەبێتەوە، زیادەیە، دووەمیش دەبێ بڵێین (بەمەرجێك لەگەڵ ڕێنمایەکانی قوتابخانە حکومییەکاندا ڕێك بکەوێ) ئینجا بتوانێ نەقل بێ بۆ حکومی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زەکیە خان فەرمووو.

بەڕێز زکیە صالح عبدالخالق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی ئەز دگەل خالا یەکێ کو د ڕاپۆرتا لیژنەیا پەروەردەدا هاتیە، سێیەم بنەمایێ وەرگرتنێ دگەل سیستەمێ وەرگرتنێ حکومی و ئی ئەهلی ببێتە یەك، ئەڤە ب هیچ ڕەنگەکی ناهێتە کرن، چونکو هەندی ئەز ئاگادارم سیستەمی وەرگرتنێ ل قوتابخانێت حکومی بەس ل سەر ئەساسێ تەمەن یا مەوقعا جوگرافیایا، بەس ئەگەر بهێین لەواقعدا سەح کەین، سیستەمێ وەرگرتنێ قوتابخانێت ئەهلی نووکە لەهەرێمی کوردستانێ، دەبینین مەسائیلێت ماددی هەتا ل هەندەك مەدارسادا ئەزمونەك دێتە کرن کو هەندێ کو قوتابی وەرگرن، دیسا ژ سیستەمی قورعە ژی بکاردینن، ژ بەر هەندێ ژی یا ڤیا بیتن سیستەمی حکومی بگۆرین دگەل وان بگونجێنین، یان ئەم نەشێن دوو سیستەمی نووکە هەردوو سیستەما بکەینە یەك کو هندێ بشێین ڤێ درکێ قوتابی وەر بگرین، سەبارەت ڤە گواستنا یا قوتابی یان ژحکومی بۆ ئەهلی یا ژ ئەهلی بۆ حکومی ئەڤەش ژی ئەز بینم ئایا لسەر ویستا قوتابی بخۆیا؟ یان ژی پێڤەرەك هەیە بۆ ڤی یەکێ، چونکە ئەوە قوتابخانێت ئەهلی نوکە لەهەرێمێ کوردستانێ دێتە چاڤەڕێ کرن، هەتا هەندەك قوتابخانێت یێت نموونەیی ژ هەرێما کوردستانێ بۆنموونە مەدرەسا نموونەیا حکومیا هەی، ئەگەر هاتو ل دەرسەکێدا مەعەدەلێ ژ (70) هاتە خوارێ، یەکسەر دێ نەقل کەنە مەدرەسەکا دی، کو دڤێ درکێدا ئەز بینم یا گونجای نینە کو ئەم ڤی ڕەنگی تەعامول بکەین بۆ ڤەگواستنێ، پێدڤیا سەر ویستا یا وی قوتابی بیتن، بۆ هندێ بێتە ڤە گواستن ڤێرەدا ئاماژە پێ نەکریە کو ل سەر ویستا قوتابی ب خۆ بیتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سمیرە خان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر تەئیدی قسەکانی زەکیە خان دەکەم، بەنیسبەت سیستەمی وەرگرتنی قوتابی، لەهیچ شوێنێکدانییە، کەرتی تایبەت لەگەڵ حکومی یەك بگرێتەوە، هەر نموونە لەپێش دەستمانە، ئێستا بڕۆ شوەیفات (سایبس) دەبێ بەچوار ساڵی ئەو قوتابییە وەردەگری دەبێتە (K.J.1) (کەی جی وەن) دوایێ دێت (K.J.2) (کەی جی توو) یەعنی مەنهەجەکەی بەو شێوەی دادەنێت، هی ڕەوزەی عمری چوار ساڵە، ئێستا لەبۆ ئەو ساڵ وەربگرێ، تاریخەکەی دیار دەکا، هەتا (2010/9/15) لەدایك بێ، تا (2013/9/15) یەك ڕۆژیش تێپەڕی، چاومانیش دەربێ، هەموو واستەی دونیای بکەین وەر ناگیرێ، ئەوە دەبێتە پۆلی یەکی ڕەوزە، دوایی هەر ئەو قۆناغە دەڕوا، دەبێتە ڕەوزەی دوو، ئەوجا دەچێتە قۆناغەکەی سەرەتایی، کا لەحکومی ئەوەمان هەیە، چۆن دەتوانین ئێمە قانونی حکومی تەتبیق بکەین لەوێندەر؟ هەر مەعەدەلیش، ئێستا تەڵبە هەیە، پۆلی شەشی ئامادەییە، سێ ساڵ لەشەش مایتەوە، فەصڵ بووە، تەمەنەکەی هەن ڕۆیشتییە، دەرەجەکەشی لەمەعەهدی کۆمپیوتەری خۆمان ئەویش هەر بەتەمە، تەمەنەکەی دیاری کرایە، خەریجیە ساڵەکەشی دیاری کراوە، دەبێ لەفلان ساڵێ تەخەروجی کردبێ، نەفسی ساڵ بێ، ساڵی بسەرتێنەپەڕی بێ، مەعەلعیلم ئەوە سێ ساڵ تێپەڕییە، ڕاسب بووە لەپۆلی شەش، ئێستا هاتییە، چووە لەکۆمپیوتەری ئەهلی دەخوێنێ، ئەوە دوو مەرج، ئی سێیەمیش باسی تەئدیب و ئەوانە کاك عبدالسلام بەجوانی باسی کرد، ئێستا لەهەموو کەرتەکان، کە بچینە مەکتەبەکانی سەر بە وڵاتێکن، نیزامی خۆیان لەبۆ تەئدیب و ڕەوشت و سلوکی دادەنێن، ئەوە پێویستە هەمووی لەناو پەیڕەوی ناوەخۆ، لەناو فائیلەك، هەمو تەدوین بکرێ، لەگەڵ فایلەکە تەقدیم مۆڵەت دەکا، لەوەزارەت تەسدیق کرابێ، بیدرێتێ، هەندێ وڵات هەیە هەروەزارەتیان نییە، وەزارەتی پەروەردەیان نییە، تەنها کەرتی تایبەتە پەروەردە بەڕێوە دەبات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من خۆم هەر لەم یاسایەدا یەعنی ئەو کۆت و بەندانەی خرایە سەر کەرتی تەعلیمی تایبەت، بەڕاستی لەگەڵیان نەبووم، ئێستا جارێکی تر ئەوەندەی تر موقەیەد ببێ، لەبەر ئەوە با واز لەوە بێنین، جەنابی وەزیر چۆن ئیشەکانی خۆی دەکا، بەس ئەمن یەك پرسیارم هەیە، ئایا بەڕێزیان لە وەزارەتەکەیان ئەو کادیرە شارەزایەی هەیە کە بتوانێ تەقیمی ئەو هەموو پەیڕەوی ناوەخۆی مەکتەبانە بکات؟ کە نەبێتە ڕێگر بۆی، چونکە بەڕاستی ئیبداعی خوێندکاران لە مەکتەبە تایبەتەکاندا دەرکەوت، بەپێچەوانەوە

مەکتەبـەکانی خۆمـان لـەنیزامی دەرخ کـردن، کـە نایـەڵێ تەڵبـە بەباشـی بـیر بکاتـەوە، هـیچ تەڵەبەیـەکی موبدیعمان نییە، ئەوان لای خۆیان ئەصڵەن نیزامی جەمپیان هەیە، دایك و باوکەکە دەڵێن ئەم خویندکارە لەم پۆلە ئیتر هیچ نەماوە فێـر بـبێ، ئەوەنـدە زیـرەك و بەتوانایـە سـاڵێکی تێدەپـەڕێنێ ئەمانـە هـەمووی ئەگەرئێمە بێتو لێرە دانیشین قانونی بۆ دابنێین، ئەیکەینەوە بەمەکتەبەکانی خۆمان، کە بەڕاسـتی ئێسـتا لەوڵاتان تۆ سەیر بکە دەبینی دکتۆرای تەواو کردووە، تەمەنی (20) ساڵە، ئێمە ئەگەر بێت و ئـەم پێوەرە دابنێین بۆ مەکتەبە تایبەتەکان ناگەین بەو وڵاتانە، هەر لەدواوە دەبین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شڤان فەرموو.

بەڕێز شڤان احمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵڵا قسەکانم کرا، بەڵام هەر ویستم تەئکید بکەمەوە، دووبـارە، یـەعنی سـێ شـت هەیـە دەبـێ هـەر باسـی نەکەین، منیش پشتگیری قسەکانی کاك عبدالسلام دەکەم، یەك مەسەلەی تەئدیبە، دووەم مەسەلەی عمرە، سـێیەم کـە باسـنەکرایە، مەسـەلەی مەعەدەلـە، ئـەم خسوسـیەتە بـۆ مەدارسـانە ببێـت، ئەگـەر بەسـیغەیك بنووسین خسوسیەتی وان لەبەر چاو بگیرێـتن، لـەو بـارەوە، بـەپێی پـەیڕەوی نـاوەخۆ یـەکێ لەشـروتەکانی وەرگرتنی ئیجازەدا ئەو شتە شتێکی وەکو دەڵێن حەسیل حاسڵە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك جلال.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ڕێژەیەکی زۆر کەم لەقوتابیان لەمەکتەبا ناحکومییەکان وەردەگیرێن، ئەو مەکتەبە ناحکومییانـە کـە تایبەتن، ئیمتیازیاتیان هەیە، لەجامیعە تایبەتەکاندا کە لەکوردسـتاندا هەیـە، بـۆ نموونـە باسـی جامیعـەی ئەمەریکی دەکەن لەسلێمانی، نیزامـی سمسـتەریان هەیـە بـۆ فێربـوونی زمـانی ئینگلیـزی، ئـەو قوتابیانـەی لەمیدیا دەردەچن، یان لەصەلاحەددین دەردەچن، ئێعفا دەکـرێن بـە نیزامـی سمسـتەری فێربـوونی زمـانی ئینگلیزی، لەبەر ئەوە فەرز کردنی شروتی وەرگـرتن لـەنیزامی حکومیـدا بەسـەر ئەهلییەکانـدا زەحمەتـە، چـونکە ئـەو قوتابخانـە ئەهلییانـە، کـە مـن باسـی سـلێمانی دەکـەم لەوانەیـە شـوەیفاتیش وابـێ، لەوانەیـە ساسیبسـیش وابـێ، ئیمتیازیاتیـان هەیـە لەوەرگرتنـدا لەجامیعەکـەدا، تکـام وایـە لەلیژنـەی پـەروەردە و لەلیژنەی یاسایی، جێـی ئـەوە بکەنـەوە، یـان جـەنابی وەزیـر چـۆن جێـی ئـەوە دەکرێتـەوە کـە قوتابییـەك لەقوتابخانـەی حکـومی دەچـێتە جامیعـەی ئەمـەریکی، دووسـاڵ زمـانی ئینگلیـزی دەخـوێنێ، بـەڵام لـە صـەلاحەددین و لەمیـدیا بچـێ، زمـانی ئینگلیـزی نـاخوێنێ، دوو سـاڵ دەکەوێتـە دواوەی قوتابخانـە، قوتابییەکـەی لەقوتابخانـەی حکـومی دەردەچـێ، تکـام وایـە جێـی ئـەوە بکەنـەوە، چـونکە ئـەوە خۆمـان

زەرەرمەند دەبین تێیدا ، دووبارەشی دەکەمەوە، ڕێژەیەکی کەم دەتوانێ بچێتە قوتابخانـە ئەهلییـەکان، کـە ئەسبابی موجەبەی هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من نارۆمە تەفاسیل و نموونە بێنم و ئەوانە، ئەوە دیارە ئێستا کە جیاوازییەك هەیە لـەنێوان قوتابخانـە و پـەیمانگا حکومییـەکان و ناحکومییـەکان، بـۆ چارەسـەر کردنـی ئـەم کێشـەیە و کـورتکردنی ئـەم ماددەیـە، موقتەرەحێکم نووسیە، بەجەنابی وەزیرم دایە، بۆ لیژنەشم ناردییە، ئێمە لەجیاتی ئەو سێ، چـوار دێـرە بڵێین (يكون قبول الطلبـة في المـدارس والمعاهـد غـير الحكوميـة والانتقـال منهـا واليهـا وفـق ضـوابط ومبـادئ تحددها وزارة التربية) لێرە سەڵاحیات بەوەزیر تەربییـە دەدەن، ئـەو دەزانـێ چـۆن زەوابـت دادەنـێ و کـەی نەقل دەبێ و چەند نەقل دەبێت، تەعلیماتی خاس پێ دەردەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

پەروین خان.

بەڕێز پەروین عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ماددەی (32) کە باس لە سیستەمی وەرگرتنی قوتابیان دەکا، لەقوتابخانە ئەهلییەکان، من پـێم باش نییە کە وەرگرتنی قوتابیان لەو مەکتەبە ئەهلیانە بەگوێرەی سیستەمی قوتابخانـە حکومییـەکان بـێ، لەبەر ئەوەی ئێمە قوتابخانەی نموونەیمان هەیە کـە سـەر بەحکومەتـە، نموونـەی وەك ئـەوە ڕۆزاك، فـاخیر مێرگە سۆری، هەولێری نموونەی، دیارە ئەوانە بەموعەدەلی زۆر بەرز قوتـابی وەردەگرن، لـەو قوتابخانانـە، ئێمە ئەگەر بێت و وەرگرتنەکە بەگوێرەی سیسـتەمی ئـەو قوتابخانـە حکومییانـە بێـت، دەبـێ لەقوتابخانـە ئەهلییەکان بەو موعەدەلە بەرزە قوتابییەکان وەر بگیرێن، دیارە مەبەستیش لەو قوتابخانـە ئەهلییانـە کـە هاوکـاری کـردن و کارئاسـانییەکە بـۆ قوتابیانمـان، بـۆ ئـەوەی بتـوانن درێـژە بەخوێنـدنیان بـدەن لـەو قوتابخانانـەدا، جـا مـن پـێم باشـە سیسـتەمی وەرگرتنەکـە بـەگوێرەی سیسـتەمی وەرگرتنـی قوتابخانـە حکومییەکان نەبێت، بەگوێرەی ماددەی (24) کە باس لەگواستنەوەی قوتابیان دەکات، لەمەکتەبی حکومی بۆ ئەهلی و لەئەهلییش بۆ حکومی، من پێم باشە ئـەو خاڵەش بمێنێتـەوە، چـونکە لەوانەیـە ئـەو خـاوەن پرۆژەیـە، هـەرەس بـێنێ، یـاخود سـەرکەوتوو نـەبێ لەپرۆژەکـەی دا، ئـەو سیسـتەمەی کـە پـەیڕەوی دەکـا سیستەمەکە سیستەمێکی باش نـەبێ، فەشـەل بەپرۆژەکە بـێنێ، ئـەو کاتـە چ لـەقوتابیان دەکـەی؟ کـە لـەو قوتابخانەنە، چۆن دەگوازرێنەوە؟ ئەگەر گواستنەوە نەبێ ئەو کاتە ئەوان هیچیان بۆ نابێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ماموٚستا فرمان.

بەڕێز فرمان عزالدين محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە سەرەتا دوو جۆرە وەرگرتن لەو قوتابخانانە ئەهلیانەدا هەیە، جۆرێكییان ئەو قوتابخانانەن سەرەتا قوتابخانە ئەهلییەكان تەسریف بكەین لەبۆ (أ و ب) وای دابنێین، ئەو قوتابخانەی كە كوالێتی زانستییان بەرزە لەخانەی (أ) دایان بنێین، ئەو قوتابخانەی كە كەمتڕن لەخانەی (ب) دایان بنێین، ئەوانەی كە كوالیتیان بەرزە لەقوتابخانە ئەهلییەكان بەڕاستی خوێندكارەكان ئەگەر 90٪ كەمتریان هەبێ، وەر ناگیرێن، ئەوانەی كوالێتیشیان نزمە، (50) هەبێ وەر دەگیرێن، جیاوازكردنەوەی دەربارەی ئەوە، بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان. ئەو یاسایە بۆ ئەوەیە كە ئەو كێشە هەیە لە سستەمی قوتابخانە تایبەتەكان لێرە چارەسەر بكرێ، بەتایبەتی لە وەرگرتنی مەسەلەی خوێندكاران، دیارە خوشك و برایانی بەڕێز زۆر بیر و ڕایان دا دەربارەی وەرگرتنەكە، بەڵام وەرگرتنەكە لێرە ئێمە كە باس دەكەین لە قوتابخانە تایبەتەكان ئەوە خواست و خستنە ڕووە، (عرض و طلب)، كە قوتابخانەكی كردیتەوە با بۆی هەبێ هەر كەسێ دەچێتە ئەو قوتابخانە ئەهلیە با بچێتن، بەڵام ئێستا هەندێ قوتابخانە بەڕاستی ئەگەر بەگوێرەی ئەو بڕگانەی ئێمە دامان نایە، ئەگەر وا نەڕواتن هەموو خوێندكارێك وەرناگرێ لەبەر ئەوە كۆمەڵێ بەربەستی لەبەردەمی ئەو قوتابیانە دانایە، بۆ نموونە سانسۆڕێكی دانایە تاقیكردنەوەیەكی پێشەكی دەكا ئەگەر لەو ڕێژە نمرەی ئەو بۆی دانایە كەمتر وەرگرێ لە قوتابخانەكە وەرناگیرێ، كەواتە ئەو سانسۆڕانە دەبێ لا بچن یان یەعنی زۆر بە ئاسانی كەواتە(عرض و طلب)، ئیقتیسادە ئەوە قوتابخانەی ئەهلی دانایە بەشێكی بازرگانی و دەسكەوتی ماددیە، لێگەڕێ هەموو كەس با بچێ لە قوتابخانەك بخوێنێ نەك سانسۆڕێك دابنێ نەوەت كەمتر وەرنەگرم ئەو یاسایە بۆ ئەو ئاسانكاریە زیادە كە هەموو كەسێك بەو ئازادیە بچێ لەو قوتابخانە بخوێنێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو عظیمة خان.

بەڕێز عظيمة نجم الدين حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە ماددەی (23) لە لیژنەی پەروەردە لە ڕاپۆرتی خۆمان، لە خاڵی (أ، ب) منیش لەگەڵ ڕای وەزیرم لەبەر ئەوەی كە بنەماكانی وەرگرتن لە گەڵ پلانی وەرگرتن ئەوەی بەجێ دەهێڵێن قوتابخانە ئەهلیەكە خۆی تەقدیم دەكا، ئەوە ئێمە ناتوانین وەكو وەزارەتی پەروەردە پابەند بكەی كە هەموو قوتابخانە كەرتی تایبەت وەزارەتی پەروەردە وەرگرتن و پلانی بۆ دابنێن، چونكە ئەوان پەیڕەوی خۆیان هەیە، خاڵی سێیەم پێویستە بمێنێ لەگەڵ ئەوە دام كە خاڵی سێیەم، چونكە قوتابخانە ئێمە لە خاڵێك باسمان لەوە كردووە،

دەكرێ ئەو قوتابخانانەی كەرتی تایبەت وەزارەت ئەگەر پابەند نەبن بە مەرجەكانەوە ئەو قوتابخانە دابخرێ ئەو قوتابخانە نەهێڵێ، لەو حاڵەتە خوێندكارەكان ئەبێ بگوازرێتەوە بۆ قوتابخانەكانی ئەگەر لە كەرتی تایبەتیش نەخوێنن بگوازرێنەوە لە كەرتی حكومی جێیان بۆ بكرێتەوە، بۆیە خاڵی سێیەم بە پێویست ئەزانم بمینێتەوە، بەڵام خاڵی یەكەم و دووەم لابدرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا دوا سیاغەتان بخوێننەوە،

بەڕێز د. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیار بوو سەرنج و تێبینیەكان زۆربەی لە سەر ئەوە بوون جۆرێك مروونەتی زیاتر نیشان بدرێ لەبەر ئەوەی ئەوانە قوتابخانەی با بڵێین تایبەتن، هەندێك خسوسیاتی تایبەتیان هەیە، ئێمە ئێستا لێرە گەیشتوینەتە سیاغەیەكی هاوبەش، ئەگەر پێیتان باش بێ دەیخوێنینەوە ئێستا، ماددەی (23): بنەما سەرەكیەكانی وەرگرتنی قوتابیان بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێ: ـ

1. وەرگرتنی قوتابی لە قوتابخانە و پەیمانگا نا حكومیەكان بەدەر دەكرێ لە مەرجی تەمەن و نمرە كە پەیڕەو دەكرێ لە سستمی وەرگرتن لە قوتابخانە حكومیەكان

2. دەبێ قوتابخانەو پەیمانگا نا حكومیەكان پلانی وەرگرتنی قوتابیان لە كاتی دیاریكراو دا پێشكەش بە وەزارەت بكات و پاش ڕەزامەندی وەزارەت لیستێك بە ناوی ئەوانەوە پێشكەش بكرێت بۆ پەسەندكردنی،

3. گواستنەوەی قوتابی لە قوتابخانەو پەیمانگای حكومیەوە بۆ قوتابخانە و پەیمانگای نا حكومی، یان بەپێچەوانەوە بەگوێرەی پەیڕەوی تایبەت بە وەرگرتن ڕێك دەخرێت،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو د. ڕۆژان

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (23) تكون المبادىء الاساسية لقبول الطلبة كالاتي: ـ

1.يستثنى قبول طلبة المدارس والمعاهد غير الحكومية من شرط العمر والمعدل المعتمد في نظام القبول في المدارس الحكومية.

2.تقوم المدارس والمعاهد غير الحكومية بتقديم خطة قبول الطلبة الى الوزارة في الوقت المحدد و بعد موافقة الوزارة تقدم قائمة بإسمائهم اليها للموافقة عليها.

3.نقل الطلبة من المدارس والمعاهد الحكومية الى المدارس والمعاهد غير الحكومية وبالعكس يكون وفق النظام الخاص بالقبول.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرمووکاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان من نوقتە نیزامەکەم لەوەیە پێش ئەوەی ئێمە دەنگ دان لە سەر ئەوە بدەین ڕەئی زیاتر لە (10 تا 12) خوشك و برا هەبوو، یەکەم و دووەم نەمێنێ، تەنها باسی گواستنەوە بکرێ، چونکە یەکەم و دووەم ئەنجام دراون لە کاتی ئیجازەی وەرگرتووە ئەو قوتابخانە، بۆیە من لەبەر ئەوەی نوقتە نیزامەکەم پێش ئەوەی بڵێی لەگەڵ ئەمەیە یان لەگەڵ ئەمە نین ئەو ڕەئی تریش، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك دانا.

بەڕێزد. دانا سعيد صوفي:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە سیاغەی هاوبەشمان خوێندەوە لە سەر ئەو ڕایەی خۆمانین، لە چ ماددەیەك هاتووە تکایە کاك عبدالسلام ئەگەر بۆمان دەست نیشان بکەی؟

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ پێشنیارێك هەیە، یەعنی ئێمە لەگەڵ ئەوە بووین کە هەموومان قسەکانمان کۆکردنەوەی ئەو هەر سێ ماددەیە بەیەك سیاغەی ئەوەی لیژنەی تەربەویی کردبوو باشە ، بەڵام پاش ئەوەی خوێندیان(10 تا 12) خوشك و برا وتیان خاڵی یەکەم و دووەم داعی نیە هەبێ، چونکە لە کاتی وەرگرتنی ئیجازە ئەنجام دراوە، هەموومان لەگەڵ ئەوە بووین تێکستێك تەنها هەبێ بۆ مەسەلەی گواستنەوە، بۆیە ڕجا دەکەم لە لیژنەی یاسایی سیاغەی ئەو پێشنیارەی ئێمە بکا، لەگەڵ ئەمەش بخرێتە دەنگدان، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ڕۆژان

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو بابەتە کە لە ناو یاساکە باس نەکرێ، ئەوە دواتر دەبێ بە یاسا و ڕێنمایی ڕێك بخرێ، بابەتە گرنگەکان وەکو پرەنسیپە گشتی و پێویستە لە یاساکە چوارچێوە گشتیەکە بۆی دیاری بکرێ، ئەگەر نا دواتر وەزارەت ئازاد دەکەین لەوەی ڕێنمایی چۆن دەردەکا دەبێ سنوورێك دابنرێ وەکو مەبادیئەکی عام لە ناو یاساکە بۆ ئەو بابەتە، دواتر کە باسی ئەو ماددانەی کە دەنگی بۆ دراوە کە باسی وەرگرتنی مۆڵەت دەکا ئەو وردەکاریەی تێدا نیە، داواکە پێشکەش دەکرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ناسك خان

بەڕێز ناسك توفيق عبدالكريم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من وا هەست دەکەم پێشێلکردنی پەیڕەوی ناوەخۆ دەکرێ، ڕەئیەك هاتووە زیاتر لە سێ کەس ئیقراری کردووە جەنابتان وەکو سەرۆکایەتی بیخەنە دەنگدان یان دەنگ دەهێنێ، یان دەنگ ناهێنێ، دەنگی هێنا داڕشتنەوەکە وای لێی ئەکەین، یەکەم و دووەم لا ئەدەین، یەك خاڵ دای ئەڕێژینەوە؟ دەنگی نەهێنا وەکو لیژنەی پەروەردە دەیخەینە دەنگدان، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جا کوا پێشێلمان کردووە دەنگدانمان کردووە؟ ئێستا دەیخوێنینەوە ئاخر سیاغە ئەو خوشك و برایانەی کە ئێستا قسەیان کرد دەڵێن خاڵی یەکەم و دووەم ڕەتبکرێتەوە دەیخەینە دەنگەوە بزانین ڕەتبکرێتەوە یان نا؟ فەرموو ئاخر سیاغەتان بخوێننەوە، جەنابی وەزیر تێبینیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێزد. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبعەن ئەوە وان گوتی جوزئێکی تەحقیق کەت مەتلەبێ مە، بەس نە هەمیە، یەعنی وان باسی عمری کریە و مەعدەلاتە، ئیحتیمالە هەندەك شروتی موقابەلەیێت هەی هەندەك تشتێ دی هەی، ئەز د گەل هەندێ نیم سنووردارکەین قبولێ مەدارس ئەهلی بمینێ جۆری تەعلیماتە خسوسیاتە هەر مەدرەسەك، بەلێ هەر مەدرەسەك بۆڤێ چەندێ ئەزێ بینم ئیحتاج ناکرێتە بێتە دانان ئیحتیمالە بینن ود ڤێت دەسەڵات داریە وەزارەتێ سنووردارکەنەڤە ئەز گەل هەندێمە نەخێر ئەڤە نە دەسەڵاتداریێت وەزارەتێنە، بەڵکو ئەوە سنووردارکردنە خسوسیاتێ مەدرەسەیە، ژ بۆ ڤێ چەندێ هەردوو بابەت نەمێنێ یەعنی گەل هندێ مە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ئاخر سیاغە بخوێننەوە خاڵ، خاڵ بخوێننەوە،

بەڕێز د. دانا سعيد صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

1.وەرگرتنی قوتابی لە قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکان بەدەر دەکرێ لە مەرجی تەمەن و نمرە کە پەیڕەو دەکرێ لە سستمی وەرگرتن لە قوتابخانە حکومیەکان،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

تکا دەکەین لە خۆتانەوە قسە مەکەن، موناقەشەی خۆتان کرد، ڕەئی خۆتان دا سیاغەکراوەتەوە لەگەڵن یان لەگەڵ نین؟ چی بکەین یەك سەعاتە موناقەشەی دوو مادده دەکرێ، دوایی دەڵێن وەڵڵا ماددەکان

نارۆن، تکایە بێ دەنگی بپارێزن، ئێستا تەئکید دەکەینەوە ئەو خاڵەی کە لیژنەی پەروەردە خوێندیانەوە کێ لەگەڵ دا نیە دەست بەرزکاتەوە؟ فەرموو کاکە بیخوێننەوە ئاخر جار بیخوێننەوە، ناسک خان فەرموو،

بەڕێز ناسک توفیق عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا ئەو خاڵە کە ئەیخوێنیتەوە کە ئەڵێ بەدەر لە تەمەن و ئەوە ئێمە ئەوەمان ویستووە لە مەزموونە، بەڵام ئەمانەوێ لە یاساکە نەنووسرێ، چونکە ئەمە تەفاسیلە، ئەم تەفاسیلە بەجێ بێڵە بۆ وەزیر خودی وەزیریش وا ئەڵێ بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئێستا کە تۆ دەڵێی ئەم خاڵە چەند کەس لەگەڵێتی نیوەی بۆیە دەست هەڵنابڕێ ، چونکە پێی وایە ئەم خاڵە زەرووره، بەڵام با بچێتە ڕێنماییە تایبەتەکانی وەزارەت یەك خاڵ دابڕێژرێ بۆ ئەمە کە باس لە گواستنەوەکە بکا تەنها ئەوەندە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ئێمە دەمانەوێ دوو سیاغەمان بدەنێ، چونکە دوو ڕەئی جیاواز هەیە، هەردوو سیاغەکە دەخەینە دەنگدانەوە فەرموو د. ڕۆژان

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕەئیەك هەیە دەڵێ ئەم بابەتە بە ڕێنمایی ڕێك بخرێ، ڕەئیەکیش دەڵێ بە یاسا ڕێك بخرێ، هۆکارەکەی چییە؟ کە ئێمە داوامان کرد وەکو لیژنەی یاسایی ئەو بابەتە بە یاسا ڕێك بخرێ، بەڕێزان ئەوە یەکەم یاسایە لە بۆ قوتابخانە نا حکومیەکان پەسەند دەکرێ لە سەر ئاستی عێراق نەك هەر کوردستان، یاسایەکی گرنگە بابەتێکی زۆر گرنگە کردنەوەو مۆڵەت پێدانی قوتابخانەکان هەموو دەزانن گرنگی ئەو بابەتە، بەڵام بابەتێکی وا گرنگ دەسەڵات بدەینە وەزارەت ڕێنمایەکە قابیلی گۆڕانە پێویستە ئیتارە عاممەکە، چوارچێوە گشتیەکە، پرەنسیپە گشتیەکە لە ناو یاسا دیاری بکرێ ئەگەر مەرجی تەمەن، مەرجی نمرە، لە یاساکە نەکرێ سبەینێ ڕێنمایی دەربچێ لەوانەیە بڵێی هەمان جێبەجێ دەکەم تۆ پێویستە ئیتارە گشتیەکە لە یاساکە دیاری بکەی، سنوورداری بکەی، پاشان لە چوارچێوەی ئەو یاساکە دادنایا وەزارەت ئازاد بێ لەو چوارچێوەیە ڕێنمایی دەربکەین، ڕێنماییەکە موتابقی، بەڵام ئەگەر لە قانوون باست نەکرد دەسەڵاتی 100٪ دا بە وەزارەت ئەو ڕێنماییانە بە ئاسانی هەموار دەکرێن بە ئاسانی دەگۆڕدرێن، وەدواتر دەتوانێ بە کەیفی خۆی مەرجەکان دابنێ، پێویستە بە یاسا سنووردار بکرێ، بابەتێکی گرنگە ڕەچاوی ئەو خاڵە بکەن، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی کاك فرسەت تێبینی هەیە، فەرموو

بەڕێز فرسەت احمد عبدالله/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

هەر قانونێك تەعبیر لە فەلسەفەیەك دەکات، بۆ تەعبیرکردن لەو فەلسەفەیە مەفرووزە لە قانون مەبادیئی سەرەکی بچنە ناو قانون نیزام و تەعلیمات ئالیەتی تەنفیزی ئەو فەلسەفەیە، بە ڕەئی من فەلسەفەی ئەو قانونە ئەوەیە ڕێگایەك بدەین ئەو کەسانەی وەکو جەنابی وەزیر تەعبیری کرد، نەیانتوانی خوێندنی خۆیان تەواو بکەن دەرگایەکیان بۆ بکەینەوە کە خوێندنی خۆیان تەواو بکەن، یەك لە ئەسبابی نا تەواوکردنی خوێندنەکە ئەوە بوو یان عومرە یان موعەدەلە یان وەزعی ئیقتیسادی خراپە بەیانیان دەتوانیٚ ئیشەك بکاتن و ئیواران بچیٚ دەوام بکا، عەلەقەل ئێمە بتوانین دوو عایق لە ڕێگا لابدەین، عایقی موعەدەل، کو ئاستەنگە لە ڕێگای عومرەکە بوویە، چونکە ئەوە مەبدەئەکی ئەساسیە بە ڕەئی من بچێتە ناو قانون نەوەکو بۆ تەعلیمات بیهێڵین، نەوەکو بۆ نیزام بیهێڵین، چونکە نیزام و تەعلیمات ئالیەتی تەنفیزە، نیزام و تەعلیمات نە ئیحتوائی مەبادئی ئەساسی دەکەن لە نیزام و تەعلیمات نابێت مەبادئی تازە دابنێن مەبادئی سەرەکی لازمە بچنە ناو قانون تەفاسیل بچنە ناو تەعلیمات و نیزام ئەوەش بە ڕەئی من ئەو مەبدەئە لادانی ئەو دوو شەرتە ئیعتیبار نابێتە تەفسیلێ، ئیعتیبار دەبێتە مەبدەئێکی ئەساسی مەفرووزە لەناو قانون بێت، هەتا قانون جێگای خۆی بگریٚ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر تێبینیت هەبوو؟ فەرموو،

بەڕێزد. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبعەن ئەز تەمامەن عەکسە جهیٚ مە، وی مەبدەئی کو لیژنە قانونیٚ سەر ئیستیناد د کەت سەر بێژێتن دێ وەزارەت هەمی وەختە گۆڕی(وهو المطلوب) گەل ئیحتیاجاتیٚ ڕۆژانە و گۆڕانکاریە کەڤیتە زانستیٚ لازمە مە بمرونەتەڤە تەعامولیٚ د گەل کەین، هەمی جارە نە زڤرینە قاعە پەرلەمانی ئەڤروکە د زانی تەقەدومە، پێشکەفتنە، تەنکنەلۆجی بواریٚ خوێندنە دا زۆر زۆرە، ژ بەر هندیٚ ئیحتیمالە سالانە ئەم دیٚ موحتاجی گۆڕانکاری بینە ڤە، (ولنفس السبب) ئەز داوا د کەم ئەڤە نەچتە تێدا، چونکی دا بمینیتەڤە وە ئەو بمینیتەڤە تشتەکی ئەم بچی ویٚ مرونەتیٚ نا تەفسیر کەن بۆ لاییٚ ئیجابی هەمی وەختە بۆ لای سلبی دیٚ تەفسیر کەنەڤە، تۆ سنووردار دادەنێوە ئەگەر بە تەعلیمات بیٚ سنوور نامێنیٚ وەزارەت، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ئاهەنگ خان

بەڕێز ئاهەنگ عارف ڕؤوف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

كە ئەمە دەڵێن سنووردانی قانونێكی دەكەین بۆ دوو بنكەی ئەساسی، (100) بنكەی ئەساسی سبەینێ ئەوان دەبنە ئەساسی كاك د. عصمت ڕاست دەكات، قەد نابێ ئەوە سنووردار بكرێ، چونكە ئەوە لە تەغیرە ئەو شتە هەموو ڕۆژێ گۆڕانكاری بە سەر دێ، ئەو گۆڕانكاریە ئەوڕۆ موهیمە بۆ تۆ سبەی ڕۆژێ شتەكی دی دێتە ڕێی، ئەگەر بێ وەكی شروت عامەی مواسەفاتیە، من بەتەنێ ناتوانم بڵێم هۆدەك چوار بە چوار بێ، دەبێ هەموو مواسەفاتەكانی بڵێیم، بۆیە نابێ سنوورداربێ ئەوە نابێ دوو شەرتی بەتەنێ لێی بگۆترێ، مەلاین شەرت هەیە، سبەی، دوو سبەی دێتە پێش، دوایی تۆ دەستەی پەرلەمان موراقەبەیە، لیژنەی پەروەردە دەتوانێ موراقەبەی تەعلیماتی وەزارەتی پەروەردە زۆر باش بكات، دەتوانێ ئێمە فەرز بكەین لە سەر حكومەت بڵێین كاكە ئیستیشاری بێنە، هەتا هەموو كەس ناتوانێ ئەو ڕێنماییانە دانێ، قانون وەكو بە دوو شەرتی من سنووداری دەكەم ئەو قانونە حوكمی ئیعدامی لە سەر دەردێنم، لێناگەڕێم بجوولێتەوە، ئەوەی وەزیری پەروەردە دەڵێ 100٪ بۆ خزمەتی قانونەكەیە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا ئاخیر سیاغە بە هەردوو لایان، دەزانی چۆن خوشك و براینە وەڵلاهی موناقەشەی زۆر زۆر كرا، ئێستا وازیحە دوو ڕەئی هەیە، یەكێكیان دەڵێ بە تەعلیمات و نیزام بێ، ئەوی تریان دەڵێ لە قانونەكە بێ، زۆر وازیحە، ئێ باشە ئەو دووە دەخەینە دەنگدانەوە ئەوەی تر، فەرموو ئەڤین خان،

بەڕێز ئەڤین عمراحمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڵام ئێمە پێشتر ئەمەمان بە دەنگدان چارەسەر كردووە، ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ ماددەی چوارەم خاڵی پێنچەم، ئاخر دەڵێت (شروط القبول والنسبة واقصى حد له) كەواتە ئێمە دەنگمان داوە ئەو كاتە (طلب) تەقدیم دەكا شروتی خۆی بۆ تۆ تەقدیم دەكا كەواتە تۆ ماددەی چوارەم خاڵی پێنجەم بە دەنگدان چارەسەر كراوە لەوێ، ئێمە لێرە دیسان دێینەوە شروتی حوكمی بۆ دادەنێینەوە لێرە تەناقوز دروست دەبێ، لە بەینی ماددەی چوارەم و ئەو ماددەیەی كەوا ئێستا موناقەشەی لە سەر دەكەین، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو د. دانا

بەڕێز د. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێم وایە جۆرێك بە هەڵە لێك تیگەیشتن هەیە، چونكە یەعنی سستمی وەرگرتن بۆ با بڵێین ئیش و كاری وەزارەت دەكەین سستمی وەرگرتن خۆ لە پەرلەمان دانەڕێژرێ، ئەویش هەر دەچێتەوە بەر دەستی وەزارەت یەعنی وەزارەت بۆخۆی دەستی كراوەیە، دوا جار خودی ئەو سستمی وەرگرتنەكە هەموار بكاتەوە،

یەعنی بەڕاستی ئەوە بە پێچەوانەیە ئەوەیە، کە تۆ تەحویلی دەکەیت سستمی وەرگرتن تەنیا دوو شەرتی لێ بەدەرگرتووە، سستمی وەرگرتنەکەش لە وەزارەت دەکرێ، خۆ لە پەرلەمان نەکراوە دەسەڵاتی وەزارەت دیسان سنوور ناکرێ بەم شێوەیە، ئەو سیاغەیەی ئێمە خوێندمانەوە باس لەوە دەکات دووبارە دەیخوێنمەوە، (وەرگرتنی قوتابی لە قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکان بەدەر دەکرێ لە مەرجی تەمەن و نمرە کە پەیڕەو دەکرێ لە سستمی وەرگرتن لە قوتابخانە حکومیەکان) سستمی وەرگرتن لە کوێی دادەڕێژرێ بێگومان ئەویش هەر لە وەزارەت دادەڕێژرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ڕۆژان

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمە پێش دانیشتنەکە ئەوەی لە ئینسات لەو هۆڵەی پەرلەمانەدا لە سەر ئەو یاسایە دەنگی لە بۆ درایە هەمووومان لە لایە، ئەوەی کە باس کرایە لە مادده چوار کە ئەڤین خان ئاماژەی پێی کرد داواکاری پێشکەش دەکرێ لە کاتی پێشکەشکردنی داواکاری پێویستە چەند بابەتێك داواکاریەکە لە خۆ بگرێ، خاڵی پێنچەم باس لە مەرجەکان و ڕێژە و ئەو پەڕی ژمارەی وەرگرتن دەکا، کە لە داواکاریەکە باس لەوە دەکا مەرجەکان و ڕێژەی قوتابیان کە وەردەگرێ، پێویستە لە سەر بنەمای ئەو یاسایە بێ، کە ئەو یاسایە کۆت و بەندو بابەتەکەی سنووردار کرد، پێویستە کە پێشکەش دەکەی داواکاریەکە لە چوارچێوەی ئەو کۆت و بەندانە بێ کە یاساکە داینایە، لە مادده چوار ئەو وردە کاریە باس نەکرایە، لەگەڵ ڕێزم، سوپاس، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان. دوو پێشنیار هەیە، پێشنیاری یەکەم ئەوەیە بابەتی پرەنسیپە بنەما سەرەکیەکانی وەرگرتنی قوتابیان لە پەیمانگا و قوتابخانەی نا حکومی بەو شێوەیە ڕێك بخرێ: ـ وەرگرتنی قوتابی بەپێی مەرج دەبێ ئەو مەرجانە دەبێ کە بە ڕێنمایی لەلایەن وەزارەت ڕێك دەخرێ،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك خورشید،

بەڕێز خورشید احمد سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

شتەکە زۆر دیارە ئێستا دوو پێشنیار لە ئارادایە، یەك دەڵی بە ڕێنمایی، ئەوی تر دەڵێ بە دەق، با ئەوە بیخەینە دەنگدان، پاشان دێینە خاڵی دووەم، بەڵێ ئەمە باسمان کردووە، تۆ باست نەکردووە، جەنابی وەزیر ئێمە پشتەوانیمان کردووە، وتمان بە ڕێنمایی با بیخەینە دەنگدان،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. دانا

بەڕێز د. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارەی کە ئێستا هاتووە پێشنیار دەکەم ماددەی (26، 27، 28) لا بدرێ و، ماددەیەك لە جیاتی ئەو ماددەیە بێت، بەپێی پێشنیارەکە نووسراوە خاڵی سێیەمی پێشنیاری لیژنەی پەروەردە، یەعنی دەبێتە خاڵی سێیەم، گواستنەوەی قوتابی لە قوتابخانە و پەیمانگای حکومیەوە بۆ قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی یان بە پێچەوانەوە بە گوێرەی پەیڕەوی تایبەت بە وەرگرتن ڕێك دەخرێت، ئەوە هاتووە لە پێشنیارەکە، هۆکارەکەشی ئەوەیە دەڵێ لەگەڵ ئەوە نین ئەصڵەن باس لە ڕێنماییەکانی قوتابخانە حکومیەکان بکرێ، چونکە ئەو قوتابخانە لە ماددە چوار پێشی مۆڵەت وەرگرتن ئەم بابەتە دەست نیشان کراوە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆرە رۆژان فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی لەو پێشنیارە تێگەیشتین، بە هەردوو لیژنەکە تەفسیرمان کرد، چونکە زۆر ڕوون نەبوو، ئەوەیە ماددەکە تەنها خاڵی سێیەم ببێتە ناوەڕۆکی ماددەکە ئەوە پێشنیاری یەکەمە، پێشنیارێکیش هەیە بە ڕێنمایی ڕێك بخرێ، پێشنیارێکیش کە هی هەردوو لیژنەیە لەناو یاساکە، کە مەرجی تەمەن و نمرە بەدەر بکرێت ئەو سێ پێشنیارە هەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

یەکە یەکە بیخوێنەوە، دەیخەینە دەنگدان، فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری یەکەم کە دەڵێت بڕگەی یەکەم و دووەمی ماددەکە ئیلغاء بکرێت، ئەو ماددەیەی کە لە راپۆرتی لیژنەی پەروەردە هاتووە، بە ڕێزبەندی ماددە (23)، واتە ماددەکە تەنها بەو شێوەیە بێت (نقل الطلبة من المدارس والمعاهد الحكومية الى المدارس والمعاهد غير الحكومية و بالعكس يكون وفقاً النظام الخاص بالقبول)، ماددەکە بەس لەو خاڵە پێك دێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەوە دایە؟ 16 کەس، کێ لەگەڵ ئەوە دانیە؟ ئەی چۆن دەبێت؟ هی دووەم بخوێنەوە دەیخەینە دەنگەوە، فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری دووەم ئەوەیە، ئەویش لەلایەن چەند پەرلەمانتارێکی بەڕێز کرا، کەوا وەرگرتنی قوتابیان لە قوتابخانەو پەیمانگا ناحکومیەکان بە ڕێنمایی ڕێك بخرێت، وەرگرتن و گواستنەوەی قوتابیان لە قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان بە ڕێنمایی ڕێك بخرێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەوە دایە؟ کەس لەگەڵ دانیە، یەك کەس لەگەڵ دایە، فەرموو هی سێیەم بخوێنەوە، دکتۆر فەرموو.

بەڕێز د. ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیارێکم هەیە، ئێستا ئێمە لە کێشەیەك داین، ئەو.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لە مەرحەلەی تەسویتین ئەگەر نوقتەی نیزامت هەبێت، بەلاّم بۆ موداخەلەی تر نابێت، دکتۆر ببورە، کاکە دەڵێین بەپێی ڕێنماییەکان نابێت، فەرموو هی سێیەم بخوێنەوە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثالثة والعشرون:

تكون المبادىء الاساسية لقبول الطلبة كالاتى :

1- يستثنى قبول الطلبة فى المدارس والمعاهد غير الحكومية من شرطي العمر والمعدل المعتمدة في نظام القبول فى المدارس الحكومية.

2- تقوم المدارس والمعاهد غير الحكومية بتقديم خطة قبول الطلبة الى الوزارة في الوقت المحدد وبعد موافقة الوزارة تقدم قائمة باسمائهم اليها للموافقة عليها.

3- نقل الطلبة من المدارس والمعاهد الحكومية الى المدارس والمعاهد غير الحكومية و بالعكس يكون وفقاً النظام الخاص بالقبول.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بەکوردیەکەشی بخوێننەوە.

بەڕێز د. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی بیست وسێیەم:

بنەما سەرەکییەکانی وەرگرتنی قوتابیان بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت:

1-وەرگرتنی قوتابی لە قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان بەدەردەکرێت لە مەرجی تەمەن و نمرە کە پەیڕەو دەکرێ لە سیستەمی وەرگرتن لە قوتابخانە حکومیەکان.

2- دەبێت قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی پلانی وەرگرتنی قوتابیان لەکاتی دیاریکراو دا پێشکەش بە وەزارەت بکات و پاش ڕەزامەندی وەزارەت لیستێك بەناوی ئەوانەوە پێشکەش بکات بۆ پەسەند کردنی.

3- گواستنەوەی قوتابی لە قوتابخانە و پەیمانگای حکومیەوە بۆ قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومیەکان یان بە پێچەوانەوە بەگوێرەی پەیڕەوی تایبەت بە وەرگرتن ڕێك دەخرێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ 38 کەس لەگەڵ سێیەم دایە، پێشنیاری سیاغەی یەکەم 16 دەنگی هێنا، سیاغەی دووەم (1) دەنگی هێنا، هی سێیەم (38) دەنگی هێنا، کەواتە ماددەکە تەسبیت بوو، ئاخیر سیاغە کە خوێنرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

حوکمەکانی مۆڵەت و بەڵگەنامەکانی خوێندنکاران و سیستەمی تەمبێ کردن کە هاتووە لە لیست بەندییەکانی ڕێکخستنی قوتابخانە حکومییەکان، بەسەر خوێندکارانی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی جێبەجێ دەکرێت، دەکرێت لادان بە درێژکردنەوەی ماوەی خوێندن بکرێت، لە یەك هەفتە تێپەڕ نەکات، ئەمیش لەسەرەتا یان لە کۆتایی ساڵ.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (33)

احكام الاجازة ووثائق الطلبة ونظام التأديب الوارد في قوائم تنظيم المدارس الحكومية، تطبق على طلبة المؤسسات التعليمية الاهلية، يجوز ان يكون الخروج من خلال تمديد مدة الدراسة، على ان لا تتجاوز الاسبوع، وهذا في بداية او نهاية العام.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە بەپێی ڕاپۆرتی لیژنە ئەو ماددەیەمان ئیلغاء کردووەتەوە، دواتر لەبەرئەوەی لە ماددەکانی تر ناوەڕۆکی ئەو ماددەیە هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش داوای ڕەت کردنەوەی ئەو ماددەمان کردووە، لەبەرئەوەی لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە لە ماددەی (25) ئەو حوکمانەی تێدایە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز ژی تەئیدی ئەوان دکەم، ئیحتاج نیە تێدابێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ ئەوە دایە ئەو ماددەیە ڕەت بکرێتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ بەکۆی دەنگ ڕەت کرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (34)

دەکرێت وەرگرتنی داواکانی گواستنەوەی خوێندکاران وەربگیرێت لە قوتابخانە حکومییەکانەوە بۆ دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی یان بە پێچەوانەوە، ئەوانە دەکەونە ژێر هەڵسوکەوتە تێکستراوەکانی لیست بەندییە ڕێکخەرییەکانی بۆ ئەم جۆرە فێرکردنە گواستراوانە، بە بوونی تۆماری خوێندکار گواستراوە لە هەمان پۆلی خوێندنی گواستراوە لێی و، بەتوندی قەدەغەیە لاتەریکی هەبێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (34)

يجوز استلام طلبات نقل الطلبة من المدارس الحكومية الى مؤسسات التعليم الاهلي او بالعكس، ويقع ذلك تحت الاجراءات المنصوص عليها في اللوائح التنظيمية لمثل هذا النوع من التعليم المنقول، بوجود سجل الطالب المنقول من نفس الصف الدراسي المنقول منه، و هنالك منع قاس لوجود اللامبالاة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. دانا سعيد صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە هەمان شێوە پێشنیاری ڕەت کردنەوەی ئەو ماددەیەمان کردووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پێشنیاری ڕەت کردنەوەی دەکەین، لەبەرئەوەی لە ماددەی (23) کە ئێستا دەنگمان لە بۆ دا باسی گواستنەوی قوتابیان کرا و، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرمووو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز تە ئیدی هەردوو لیژنە دکەم، کو نەمێنێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە ڕەت بکرێتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ بەکۆی دەنگ ڕەت کرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدين صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سێیەم: تاقیکردنەوەکان و دەرکردنی بڕوانامەکان.

ماددەی (35)

هەموو پرۆگرامە بڕیار لەسەردراوەکانی خوێندنی پەیوەست بە بابەتەکانی خوێندن، دەکەوێتە ژێر تاقیکردنەوەکان، کەوا لەژێر سەرپەرشتی وەزارەت یان بەڕێوەبەرێتی پەروەردە لە پارێزگاکاندا ئەنجام دەدرێت و، دەبێت هاوجووت بێت لەگەڵ سیستەمی وەزارەت کە داینـاوە یان بڕیاری لەسەر داوە، نابێت خوێندکار بەرز بکرێتەوە بۆ ئاستێکی تر تەنها ئەگەر هەموو مەرجەکانی گواستنەوەی تێدا نەبێت، هەروەك لە بنەما فەرمییەکاندا هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ثالثا: الامتحانات و ادار الشهادات

المادة (35)

جميع المناهج الدراسية المقررة المتعلقة بمواضيع الدراسة، تخضع للامتحان، والتي تجري تحت اشراف الوزارة او مديريات التربية في المحافظات، ويجب ان تطابق مع النظام الذي وضعته الوزارة او اقرته، لايجوز رفع الطالب الى مستوى اخر الا اذا توفرت فية شروط الانتقال، مثلما هو وارد في القواعد الرسمية.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. دانا سعید صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە داوای ڕەت کردنەوەی ئەو ماددەیەمان کردووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پێشنیاری ڕەت کردنەوەی دەکەین، لەبەرئەوەی پێشتر چارەسەر کرایە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە ڕەت بکرێتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ بەکۆی دەنگ ڕەت کرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (36):

خوێندکارانی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی، مافیان هەیە داوا پێشکەش بکەن بۆ بەشداریکردن لە تاقیکردنەوە بۆ بەدەست هێنانی بڕوانامە گشتیەکان، کە وەزارەت ڕێکی دەخات لەسەر ئاستی ناوەندی و خۆجێیەتی بە هەمان بنەماکان و مەرجەکان و (رسومە) بڕیار لەسەر دراوەکان، بەسەر هاوپۆلەکانیان لە دەرچووانی قوتابخانە حکومیەکان سەرکەوتووان و بڕوانامەی حکومیی فەرمیان پێ دەبەخشرێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (36):

طلبة مؤسسات التعليم الاهلي، يحق لهم تقديم الطلب من اجل المشاركة في الامتحانات لاجل الحصول على الشهادة العامة، والتي تنظمها الوزارة على المستوى المركزي والمحلي، بنفس الاسس والشروط والرسوم المقررة على أمثالهم في صفوف المدارس الحكومية، ويمنح الناجحون شهادات حكومية رسمية.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. دانا سعيد صوفی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە ناوەڕۆكی ئەو ماددەیە لەگەڵ هەندێك با بڵێین بەشێك لە ناوەڕۆكی ماددەكەی دواتر بەشێوەیەكی تر دامان ڕشتووەتەوە، كە ئێستا دەبێتە ماددەی (24)ەم بەم شێوەیە دەبێت (قوتابیانی قوتابخانە وپەیمانگای ناحكومی كە حوكمەكانی ئەم یاسایەیان بەسەردا جێبەجێ دەبێت، وەك قوتابی فەرمی تەماشا دەكرێن و بەگوێرەی ئەوەش لە كارتی تاقی كردنەوەدا تۆمار دەكرێن و مافیان لە زەمالە و نێردەی خوێندندا هەیە بە هەمان ئەو مەرجانەی بۆ هاوتاكانیان لە قوتابخانە حكومییەكاندا دەستەبەر كراوە).

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری لە ناوەڕۆكی ماددەكە دەكەین، بەڵام بەشێوەیەك دابڕێژرێتەوە پێویست بەو وردەكاریە ناكات، مەبەست لەو ماددەیە ئەوەیە مافی قوتابیان لە قوتابخانە و پەیمانگا ناحكومیەكان پارێزراو بێت، وەكو قوتابخانە حكومیەكان بەو شێوەیە ماددەكەمان داڕشتووەتەوە، ماددەی 36 (قوتابیانی قوتابخانە و پەیمانگا ناحكومیەكان مافەكانیان پارێزراوە وەكو قوتابیانی دامەزراوە حكومیەكان).

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەو قوتابخانێت كو كەفتە بن ئیمتیحاناتێت عام ڤە، تەبعەن ئەوە گەلەك ئاساییە، ئەڤێت ئیمتیحاناتێت خاص دكەن دڤێ ل سەر ڕابوەستین، بەس مەعهەدا كۆمپیوتەری ئەهلی، مەعهەدا كۆمپیوتەرێ حكومی، دەرەجەی خەریجا وەكی یەك نینە، دڤێت مونافەسێ بكەن ل سەر قبولا جامیعێ، دێ چەوا چارەسەری دكەی، ئەوە مەوزوعەكی حەساسە ب ڕاستی، ڤێ دركێ ئەز نزانم بینم لازمە پتر ل سەر ڕابوەستن، پشتی ڤێ گاڤێ خەریجێت جامیعاتێت ئەهلی جامیعاتێت حكومی دەرەجەی وان نەوەكی یەكە، ژ بۆ ڤێ چەندێ ئەڤێت كو ئیمتیحاناتێت گشتی دكەن، مەدارسێت ئیعدادیەو تشتێت وەسا، ئەو دروستە ئیمتیحانا گشتی

بەرنامجێ مە بکەت دروستە، ئەڤێ بەرنامجێ تایبەت ژی هەی مەعادەلە بۆ ڤێ بێتە کرن دروستە، بەس ئەڤێت ئیمتیحانێ گشتی نەکەن وەکو مەعهەدا ئەڤێت بێتە کرن، ئەز بێژم غەدر ل مەدارسێت حکومی بیتەوە پیچەك د ڤی بابەتیدا، ل سەر هندێمە پیچەك ل سەر ڕابوەستن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ فەرموو ئاهەنگ خان.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە فەلسەفەی ئەو مەکتەبانە ئێمە دەڵێین مونافەسە، دەڵێین تەتویر، دەڵێین تەعلیم، ئەو مەکتەبە کە دەبێت خۆی تەتویر پێ بکات، دەبێت سیستەمێکیشی هەبێت، بۆئەوەی کە تەلەبەکانی خۆی تەتویر دەکەن، بزانن ئەوانە لە چ کولیەکی وەردەگیرێن، مەسەلەن مەکتەبی شوەیفات نیزامێکی خاصی هەیە، تەعاونێکی دوەلی خاصی هەیە، بەخۆی لەگەڵ جامیعاتی هەندێك دەوڵەتی دونیایێ، ئەوە کەنەدایە، ئەوە فەرەنسایە، ئەو تەلەبەی کە خەریجی خۆی دەبێت وفقەن نیزامی خۆی، دەبێت ڕێگایەکی بۆ بکاتەوە عیلمییەن، نەفسییەن، تەربەوییەن، ئەو مەسئولی ئەو بێت لە تەکمیلەی دیراسەی، ئێمە ناتوانین بڵێین تا حەدێکی ئەوە نابێت ئەو کاتی دەبێتە تیجارەت، نابێتە مونافەسەیەکی عیلمی، بۆیە بەڕێز وەزیر ڕاست دەکات، تەئەنی دەبێت لەو ماددەیە زۆر زۆر بکرێت، چونکە ئەگەر ئێمە بڵێین سیستەمی تەربەوی بڵێین نیزامەکە تەقەدوم دەکات، دەبێت وا لەو مەکتەبانە بکەین بە نیزامێکی رەبتی نیزامی عالەمی بێت، رەبتی کولیاتی ئەهلی بن، رەبت بن، تەشجیع بن خۆیان تەتویر پێ بکەن، نەك ئەمن رەوزەکی بکەمەوە لە مەرحەلەی چوار تەواو بم نەتوانم ئیبتدائی بکەمەوە، ئەو کات ئەوە دەبێتە تیجارەت، دەبێتە دوکان دانان، بەسەراحەت (مع احترامات) و (مع اعتذار) بۆ ئەو کەلیمەیە، بەڵام ئەگەر ئەمن رەوزەکی دابنێم لە رەوزرەوە تەلەبەکانی خۆم بناسم هەتا کولیەی بیان بەم، سبەی، دووسبەی یەك لەو تەلەبانە دەبێتە موئەسسێکی جامیعی، بەڕێز وەزیری تەربیە لە فەلسەفەکەی ڕاست دەکات، دەبێت ئەوە تەئەنیەکی لێ بکرێت ئەو قبوڵە دەبێت نیزامێك خاصی لە بۆ بکرێت، وە بکەین لەو قانونەی ئەو مەعهەدی ئەهلیانە، ئەو مەکتەبە ئەهلیانە خۆیان تەتویر پێ بکەن، جامیعات خۆیان چارەسەری تەلەبەی خۆیان بکەن و، خۆیان تەلەبەی خۆیان بگەیینە مەرحەلەیەکی لە ئاستی ئەعدادیەی بڵند تر و، لە ئاستی جامیعای بڵند تر، لە ئاستی دوکتۆراو علمی تر بڵند تر، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مەسـەلەی گفتوكـۆكردن لەسـەر ئـەو ماددەیـە پەیوەنـدی بـە دوو بابـەت هەیـە، یـەكێكیان مەسـەلەی تاقیكردنەوەكان و بەشداری قوتابیانی ئەو قوتابخانانە لەو تاقیكردنەوە و ئیمتحانات، دووەمیش مەسـەلەی پەیوەندیان یان پابەندبوونیان بە سیستەمی حكومی، دووەمیان دەست پێ دەكەم قسەكانی ئاهـەنگ خـان ئەوەیە كە لەبەرچاومان بێت، نابێت ئێمە ڕێگا بـدەین مەدرەسـەی قوتابخانـەی ئـەهلی دروست ببێت، كـە ئاستەكەی چ زانكۆ بێت ئەوەیە مەبەستی ئێمە، كەمتر بێت لە ئاستی حكومیـەكان، دەبێت هەمیشـە ئێمـە یاساكەمان بەو ئاراستەیە بێت، سیستەمی تازە و سیستەمی پێشكەوتوو تر و سڤیل تر هەبێت، بۆیە من بە ئەو دەڵێم یەك: ئەو مەترسیەی كە تاقیكردنەوەكانی نەگشتی باش بـوو، ئێمـە بـە ڕەبـت كردنـی مـاددەی پێشوو لادرا، ئەو نیگەرانیەی جەنابی وەزیر هەیبوو، سەبارەت بە شەهادە گشتیەكان مـافی دەوڵەتـە، مـافی سیستەمی پەروەردەیە لەو وڵاتە، فیعلـەن پابەنـدی قوتابخانـەكانی تـر بكات بەشێوەیەك لـە ئیلتیـزام، بـە تاقیكردنەوەو شەهادە گشتیەكان تاكو بتوانێت بەردەوام بێت، واتە ئەگەر بـێین، بـەڵام كێشـەكە لـەوە دێـت كـە جـارێكی تـر ئێمـە بڵـێین(بـنفس الاسـس والشـروط والرسـوم المقـررة علـى أمثـالهم في صـفوف المـدارس الحكومية) تێبینیەكەم و نیگەرانی من لەو ماددەیـە لـەو دەقەیـە جـارێكی تـر، ئێمـە ڕێگامـان دا بـە چـەند ماددەی پێشوو جالیات بۆخۆیان مەدرەسە بكەن وەكو سیستەمی خۆیان، من كە لە نەمسا بووم ئیبتدائی 4 ساڵە، متەوەستە 4 ساڵە، ئیمتحانی گشتی دێت، ئێمە لە سیستـەمی تەربـەوی خۆمـان بنـەڕەتیمان كـردە 9 ساڵ، ئەو كە 8 ساڵی خوێند ڕێگای دایە مەنهەجی خـۆی و وڵاتـی خـۆی بـەپێی خـۆی مەدرەسـەكە بـەڕێوە ببات، پاش 8 ساڵ شەهادەی دایە، شەهادەی متەوەستەی ئێمە، دێت لـە ئەعدادیـەی ئێمـە بخوێنێـت قبـوڵی ناكەین، چونكە (8) ساڵی خوێندووە، (9)ی نەخوێندووە قبـوڵی ناكـەین، ئەصـڵەن ئیمتحـانی پـۆلی (9)ـی ئێمە بدات دەڵێت تۆ 9 ساڵت تەواو نەكردووە، واتە كێشەمان جارێكی تر لەو ئەو یاسایە هەمووی وا دەكات نیگەران بن، هەندێك لە ئێمە كێوە بچین هەمیشە ڕووبەڕووی (بنفس الاسس في المدارس الحكومية) دەبین، بۆیە ئەگەر بمانەوێت ئەومەدرەسانە فیعلەن غەرەز لەو یاسایە تەحقیق بكەن، دەبێت وریا بین لـەو جـۆرە ڕستانەی كە هاتوونە، لە قبوڵ من جارێكی تر دەڵێم، لە قبـوڵ ئـەو داوای لێكـراوە مۆڵـەت دان سیستـەمێك هەموو ئەوانەی لە ماددەی 4 هەنە پێشكەش بكات، دیراسەت كراون لە وەزارەت مۆڵەتی وەرگرتـووە، دێـین جارێك تر ماددەیەكی تر شتی تری لەسەر فەرز دەكەین، كـە مەبەسـتەكە تـەحقیق نابێـت وەكو وتم ئـەوە ئـەو مەدرەسـەیە تایبـەت، واتـە قوتابیـەكانی بـەپێی ئـەو مـاددە هیچیـان حـەقی ئـەوەی نیـە ئیمتحـانی متەوەسـتە بكـەن، چـونكە (8) سـاڵیان خوێنـدووە (9)ـیان نەخوێنـدووە، بۆیـە دەبێـت باشـتر بـیری لـێ بكەینەوە جارێكی تر، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

دكتۆر عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر سەیری داڕشتنەوەکەی راپۆرتی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالاَ بکەین، کورتی کردووەتەوە سەبارەت بە تاقیکردنەوە لە ماددەکانی پێشووتردا بنەماکانی پەسەند کرا، لێرەدا جەخت لەسەر ئەوە کراوە قوتابی لە قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان قوتابیەکی ڕەسمی خاوەن مافە، هەم لەبارەی تاقیکردنەوە و پێدانی بڕوانامە مافی هەیە، هەم لە زەمالە و لە ناردن کە مەسەلەن لە قوتابخانە حکومیەکاندا هەندێ مافی لەو بابەتە هەیە، ئەگەر یەکێك یەکەم دەبێت لە قۆناغی ئامادەیی دەنێردرێت بۆ دەرەوە بۆ خوێندن، بە هەمان شێوەش لەو قوتابخانانە ئەگەر بەهەمان پرۆسە داڕۆیشت، نابێت ئەوانە بێبەش بن لەوە کە لە رابردوودا ئەم ئیشکالیەتە هەبووە، ئەم فەراغە هەبووە لە هەرێمی کوردستان، بۆیە ئەم داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالاَ، بە وازیحی ئەم مافانەیان بۆ بەرجەستە بکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆرە رۆژان فەرمووو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مەبەست لەو ماددەیە ئەوەیە مافی ئەو قوتابیانەی لەو جۆرە قوتابخانە و پەیمانگانە دەخوێنن پارێزراو بێت، یاساش لە بۆ رێکخستنی مافەکان دادەنرێت، چەند نموونەیەك لە راپۆرتەکەی لیژنەی پەروەردە هاتووە، کە باس لە مافەکانی قوتابی دەکات گرینگتریان ئەوەیە، کە ئەو قوتابیە بڕوانامەکەی بنێردرێت، چونکە ئەگەر ئیعتراف بە شەهادەکەی نەکرێت، ناتوانێت بەردەوام بێت لە پرۆسەی خوێندن ئەوە لە هەمووی گرینگترە، بەلاَم ئێمە لە لیژنەی یاسایی لەگەلْ ئەوە دانە بووین کە مافەکانی بنووسرێتەوە یاخود نموونەی بێنینەوە نەوەك هەندێك شت لەبیر بکرێت، بۆیە بەشێوەیەکی موتلەق باسی هەموو مافەکانمان کرد، قوتابیانی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان مافەکانیان پارێزراوە، هەر لە ئیعتراف دان بە بڕوانامەکەو هەموو ئەو مافانەی کە قوتابی لە قوتابخانەی حکومی هەیەتی، کە دامەزراندنە بەردەوام پرۆسەی خوێندنە، هەموو ئەو مافانە لەخۆ دەگرێت، ئەوەیە مەبەست لەو ماددەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دڤێت پرسیارەکی بکەم ئەوان بۆ من تەفسیر کەن، (طلبة المدارس الخاصة وزنة تطبق علیە احکام هذا القانون یعاملون کطلبة رسمین وبالتالی سجلون فی بطاقة الامتحانات) بۆمە ڤێ تەتبیق بکەن ل سەر مەدرەسا میدیا هەی نوکە، ل سەر شوەیفات، کا بێژن دێ چەوا تەعامول گەل دکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

امینە خان فەرموو.

بەڕێز امینە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جەنابی وەزیر مەوزوعەکی گرینگی باس کرد، کو ئایندەی مە دبێتە موشکیلە ژ بەر هەندێ داخوازێ جەنابت دکەم، کو داخوازێ جەنابی وەزیر بکە پێشنیارێ، چ لێبهێت ئەڤ ماددە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو پێشنیارەی امینە خان، بزانین جەنابی وەزیر پێشنیارەکەی چیە؟ هەیەتی؟

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەخێر، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر دانا فەرموو.

بەڕێز د. دانا سعید صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە ماددەکانی پێشوو با بڵێین ئەو مەرجەکانی مۆڵەت وەرگرتنمان پەسەند کرد، چۆن یەعنی قوتابخانەیەکی با بڵێین ناحکومی یان پەیمانگایەك بە چ شێوازێك وەردەگیرێت، یەکێك لەوانە ئەوە بوو با بڵێین کۆمەڵێك ئەوەیە دەبێت پێشتر پێشکەشی بکەن، یەك لەوانە ئەوەیە ئێمە کە باس لە مەسەلەیەك دەکەین، بەگوێرەی ئەوەش لەکاتی تاقیکرکردنەوەکەدا، کە وابزانم پرسیارەکەی جەنابی وەزیر لەسەرەوە بوو تۆمار دەکرێن، بێگومان ئەو کاتەیە لە مەرجەکانی کە با بڵێین مۆڵەت وەرگرتن کارتی تاقیکردنەوە یەعنی سیستەمی خۆیان تایبەتیان هەیە، پێشکەشیان کردووە بەگوێرەی ئەوەیە کە لێرە باسی دەکەین، چونکە نووسراوە ئەگەر هاتو وەك قوتابی فەرمی تەماشا بکرێت، بەگوێرەی ئەوەش کە لە کارتی تاقیکردنەوەدا تۆمار دەکرێت، یەعنی کارتی تاقیکردنەوە پێشتر ئەوان لە نیزامی خۆیان کردووە، لە نیزامەکەی خۆیان کردووە، یەعنی ئەوە هەر بەو گوێرەیە، هەر ئەوەیەك تایبەت بەخۆی هەیە، ڕاستە هی حکومیەکان تایبەت بە خۆیان هەیە هی مەسەلەی کارتی ئیمتحانات، بەڵێ بۆ گشتی هەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بە سیغەیەکی هاوبەش بوو، گرینگ ئەوەیە لەو ماددەیەدا جەخت لەسەر ئەوە بکرێت، مافەکانی ئەو قوتابیانەی کە لە قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومین بە هەمان شێوەی ئەوانی تر پارێزراوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر دانا.

بەڕێز د. دانا سعید صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی کە تا ئێستا پەسەندمان کردووە، ئەوەی لە ماددەی چوارەم بوو، ماددەی چوارەم، شەشەم باس لەوە دەکات دەڵێت چی؟، دەڵێت بنەماکانی دەرچوون و کەوتن و سیستەمی گشتی تاقیکردنەوەو هەڵسەنگاندن، یەعنی لەوێ تێدا هاتووە کە تەقدیمی دەکات مەرجەکان، یەعنی لەوێ باسمان کردووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی یاسایی ماددەکەی بەو شێوەیە داڕشتەوە، قوتابیانی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان مافەکانیان پارێزراوە وەکو قوتابیانی دامەزراوە حکومیەکان، ئەگەر ئەوە بدرێتە دەنگدان سوپاست دەکەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو سیغەیەی کە خوێندرایەوە کێ لەگەڵ دایە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (37)

خوێندکارانی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی، کەوا حوکمی ماددەی پێشتر (35) بەسەریاندا پیادە دەکرێت، وەکو خوێندکاری فەرمی سەیر دەکرێن و تۆمار دەکرێن لە کارتی تاقیکردنەوەکان لەسەر ئەم بنەمایە، وە مافیان دەبێت بۆ هەڵبژاردن لە بەخششەکان و شاندی خوێندن، بەهەمان مەرجەکان کە بەسەر هاوپۆلەکانیان لە دەرچووانی قوتابخانە حکومییەکان جێبەجێ دەکرێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالكریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة (37)

طلبة مؤسسات التعليم الاهلية، والذي تنطبق عليهم احكام المادة السابقة (35)، ينظر اليهم كطلبة رسميون و يسجلون في البطاقات الامتحانية بناء على ذلك، ويكون لهم الحق في الامتيازات ووفود الدراسة، وبذات الشروط المطبقة بحق خريجي نفس صفوفهم في المدارس الحكومية.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. دانا سعید صۆفی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من لە ماددەی پێشووش ئیشارەتم پێدا، لەبەرئەوەی ئێمە بەشێوازێكی تر سیاغەمان كردووە، بەلآم دەتوانم بڵێم ئەو ماددەیە ئێمە پێشنیارمان كردووە، كە ئیلغاء بكرێت، بەلآم لەكاتی ماددەكەی دواتر كە دەخوێندرێتەوە ئێمە پێشنیاری خۆمان دەخوێنینەوە، ئێمە ئیلغامان كردووە ئەو ماددەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێشنیاری رەت كردنەوەی دەكەین، لەبەرئەوەی لە مادده 36 ئەو حوكمانەی تێدایە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەمان ڕەئیم هەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كێ لەگەڵ ئەوە دایە رەت بكرێتەوە؟ كێ لەگەڵ دانیە؟ فەرموو رەت كرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەكی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (38)

بەخشینی مافی دانپێدانانی حكومەت و پەسەندی فەرمی بەسەر بڕوانامەكانی دامەزراوەكانی فێركردنی ئەهلی و تایبەتی و بەڵگەنامە قوتابخانەییەكان، كە دەیبەخشنە خوێندكارانیان، مەرجدارە:

1- قوتابخانەکە ڕێگە پێدانی بەردەوامی هەبێت.

2- پرۆگرام و کتێبەکانی خوێندنی قوتابخانەکە، وەزارەت ڕەزامەندی لەسەر دابێت و، هەر دانەیەکی نیشانەی فەرمی لەسەر بێت، بۆ دەرخستن کەوا ئەم کتێبە بابەتی فەرمییە.

3- پابەند بوون بە مافی وەزارەت لە پشکنین و ئاراستەکردن، بەپێی پرۆگرام و سیستەمە سەپێنراوەکان بەسەر قوتابخانە حکومییەکان.

4- سیستەمی تاقیکردنەوەکان، کە قوتابخانەکە پیادەی دەکات، دەبێت وەزارەت بڕیاری بەڵگەکراوی لەسەر دابێت، ئەم تاقیکردنەوانە دەبێت لەژێر سەرپەرشتی وەزارەت و نووسینگەکانی لە پارێزگاکان و دەڤەرە جیاجیاکانی فێرکردن بێت جا چ لەسەر ئاستی تاقیکردنەوەکانی گواستنەوەیی یان بڕوانامە گشتییەکان.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادە (38)

منح حق الاعتراف الحكومي والمصادقة الرسمية على شهادات مؤسسات التعليم الاهلي والخاص ووثائقهم المدرسية التى يمنحونها لطلبتهم، و يشترط:

1- المدرسة لة اجازة دائمية.

2- المناهج والكتب الدراسية للمدرسة قد وافقت عليه الوزارة وان يكون كل نسخة منها تحمل علامة رسمية، لاظهار بان هذه المادة رسمية.

3- الاالتزام بحق الوزارة في التفتيش و التوجيه طبقاً للمنهاج و النظام المطبق عل المدارس الحكومية.

4- نظام الامتحانات التي تطبقها المدرسة، يجب ان يكون للوزارة قرار موثق عليها و يجب ان تكون هذه الامتحانات تحت اشراف الوزارة و مكاتبها في المحافظات و الاماكن المختلفة للتعليم، سواء اكانت على مستوى الامتحانات الانتقالية ام الشهادات العامة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی پەروەردە فەرموون.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ئەم ماددەیەمان پوخت کردووتەوە و بەو شێوەمان داڕشتووتەوە.

ماددەی بیست و پێنجەم:

ماڤى پەسندكردنى بڕوانامە و بەلگەنامەى دەرچوونى قوتابخانە و پەيمانگا ناحكوميەكان بۆ وەزارەت پارێزراوە، لەگەڵ ڕەچاوكردنى ئەوەى كە دەبێت قوتابخانە و پەيمانگا ناحكوميەكان مۆڵەتى بەردەوام بوونى خوێندنيان هەبێت و پابەندبن بە ڕێنماييەكانى وەزارەت.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكى پەرلەمان:

لێژنەى ياسايى؟

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەيى:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

ئێمەش پشتگيرى لەو داڕشتنەى لێژنەى پەروەردە دەكەين كە بە ڕيزبەندى ماددەى 25 لە راپۆرتى لێژنەى پەروەردەدا هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير؟

بەڕێز عصمت محمد خالد/وەزيرى پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

نابێ ئەز زەروريەا ئەز هەبێت، بەس ئەگەر هەبێت حەز ئەكەم ئەڤ ئيزافە هەبێت: تعتذرالوزارة عن المصادقة عن الشهادات ووثائق تعليم المارس الخاصة و معادلة درجات المدارس الخاصة مثل المناهج الخاصة، ئەڤە ئيزافە بێتە كرن، معادلة درجات المدارس ذات الامتحانات المناهج الخاصة ، وەكو بەحس كريە مەسەلەن شوێفات و ئەوەى تر هەندێك سەكترى تر دەرجات ديت ئەمە لازمە هەتا بۆ جاميعاتيش و بۆ تەقديميشى ئەمە مەبەستە.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكى پەرلەمان:

كێ تێبينى هەيە؟ ، ئەم بەڕێزانە ناويان نووسراوە، هاژە سليمان، جمال طاهر، عبدالسلام، كاوە محمد، سيوەيل عثمان، سميرە عبدالله، فەرموو هاژە خان.

بەڕێز هاژە سليمان مصطفى:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

لەگەڵ پشتگيرى كردنم بۆ ئەو داڕشتنەى لێژنەى پەروەردە، بەلام پێشنيار دەكەم كە ئەو خاڵە كە لە ئەصڵى پرۆژەكەدا هاتووە وەكو بڕگەيەك لەناو ئەو ماددەيە هەبێت، ئەويش بڕگەى سێيەمە : الالتزام بحق الوزارة في التفتيش و التوجيه، طبقاً للمناهج و النظام المطبق على المدارس الحكومية، چونكە بەراستى پێموايە ئەو خاڵە زۆر زۆر گرنگە، لەو كاتەدا دەتوانرێت كە ئيلزام بكرێت ئەو قوتابخانانە كە تەفتيش لە لايەن وەزارەتى پەرەوەردەوە بكرێ بۆ ئەوەى هيچ پێشيلكاريەك نەكەن لەو نيزامەى كە بۆيان دانراوە بە پێى ئەو ياسايە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جەمال فەرمووو.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بڕبیین و سەیری ئەم ماددەیە بکەین دەبێنین تۆزێك ڕەکاکەتی تێدایە، تەواو نیە، بۆیە من پێشنیار دەکەم کە دووبارە دابڕێژرێتەوە و پێشنیاری جەنابی وەزیریش دەخەمە ناو ئەو پێشنیارە، بڵێین ماددەی 25، کە دەکاتە 25 لێرە، تحتفظ الوزارة بحقها في المصادقة على نتائج الامتحانات، چونکە نەتیجەش موهیمە، ئەدی نەتائیجی ئیمتحانات کێ موصادەقە دەکات لێرە؟، باس نەکراوە، نتائج الامتحانات في المدارس و المعاهد الغير الحكومية و مصادقة معادلة الشهادات و وثائق التخرج الصادرة منها، چونکە باسی موعادەلەشی کرد، بۆیە پێویستە لەناوی دابنێین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرمووو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى بەرواری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگەڵ ئەوەمە کە لێژنەی پەروەردە ئیعادەی صیاغەی کردووە، لەگەڵ ئەوەی بە ڕەچاو کردنی تێبینیەکەی وەزیر، من پێشنیار دەکەم صیاغەکە بەو شێوەیە بێت، مافی پەسندکردن و هاوتا کردنی بڕوانامە و بەڵگەکان......تا بۆ وەزارەت پارێزراوە، چونکە ئەوەی بە مەرجێك لەگەڵ ڕەچاوکردنی ئەوەی مەرجێك، چونکە ئەگەر پابەند نەبێت، چونکە ئێستا مەدرەسەکە مۆڵەتی لێ سەحب کراوە، بۆیە تەصەور دەکەم تەحصیل حاصلە، بۆیە ئیزافەی پەسند کردن و هاوتاکردنی تا وەزارەت و نوقتە پارێزراوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز مامۆستا کاوە فەرمووو.

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم خۆشە برادەرانی لێژنە چاویان لێ بێ، لە ماددەی پێشنیارکراوی لێژنەی پەروەردە کە بە ماددەی 25 هاتووە، کە مافی پەسند کردنی بڕوانامە و بەڵگەنامەی دەرچوونی قوتابخانە تایبەتەکان بۆ وەزارەت پارێزراوە، لەگەڵ ئەو بڕگەی تر کە لە دوای دێتن، پەیوەندیان بە یەکەوە نیە، پارێزراوە لەگەڵ ڕەچاوکردنی ئەوەی کە دەبێت قوتابخانە تایبەتیەکان مۆڵەتی بەردەوام بوونی خوێندنیان هەبێت و پابەند بن بە ڕێنمایەکانی وەزارەت، بەردەوام بوونی قوتابخانە چ عیلاقەی بە پەسندکردنی بڕوانامەی ئەوەکان هەیە؟ لەبەر ئەوە من پێموایە ئەوەی لەگەڵ ڕەچاوکردنی تا ئاخیری زیادە، لەگەڵ ئەو مولاحەزەی وەزیر دای صیاغە بکرێتەوە، پێموایە ئەوە بەسە، ئەوەی دیکە زیادە و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆك پەرلەمان.

بە نیسبەت ئەو ماددەیە منیش پێموایە، اولآ وثانیأ وثالثأ ورابعأ، با بڵێین زیادە کە صیاغەکە ماددەی 38، وەکو ئەوەی لیژنەی پەروەردە صیاغەی کردووتەوە باشە، ئێمە سێ حەفتەیە موناقەشەی ئەم ماددەیە دەکەین تازە گەڕاینەوە سەر ماددەی یەکەم، دووەم گەڕاینەوە سەر ماددەکانی تر کە هەمووی زیادە، ئیشراف و ئیمتحانات و ئیجازە لە سەرەتاوە ئێمە لە کاتی داڕشتنی ناوی پڕۆژەکە ئێمە ئەوانەمان دووبارە کردیتەوە، پێموایە زیادە، بەڵام ئەگەر پێشنیارەکەی جەنابی وەزیری لیژنەی پەروەردە و یاسایی پێیان باشە ئیزافە بکرێ، پێم باشە و، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سەمیرە خان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبداللە اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پێم باشە وەکو برادەران تەئیدی قسەی جەنابی وەزیری دەکەم، بەڵام پرسیارێکیشم هەیە وەکو تەوزیحات، مەسەلەن قوتابخانە نێوەدەوڵەتیەکان هەیە، ئەوە شوێفاتە، کامبریدج کۆنسولی بەریتانیە، ئەوانە شەهادەیان دەچێتە وڵاتی خۆیان لەوێ تەصدیق دەکرێ و لێرەش دووبارە تەصدیق دەکرێتەوە؟، ئەگەر ئەوەمان بۆ روون بکاتەوە، ئەگەر وا بێ، ئەگەر لەوێ تەصدیق بکرێ ئەوە لێرەش موعتەرەف دەبێ، بەڵام ئەگەر لەوێ تەصدیق کرا ئەوە لێرە موعتەرەف نابێت؟، ئەگەر ئەو پرسیارەمان جواب بداتەوە و دەستتان خۆش.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەصدیق و موعادەلە دوو شتی لێك جودانە، تەصدیق بێناڤێتە خۆ قوتابخانە یان موجازە وەختی دەردکەویت شەهادەیا وی، ئەما موعادەلە دەرجاتە من بەحسی وی بووم، یەعنی من بەحسی موعادەلەی دەرجاتە، یەعنی ئەگەر یەکێ لە شوێفات تەقدیمی زانکۆی بکات، دێ دەرجەی چی حیساب بکرێ؟، مەبەستا من ئەوەیە، ئەمما موصادەقە هەر عەرزێکی موجاز وەختی ئەوێ دەرکەوێ هەر شەهادە موصادەقە کریە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێموایە ئەو پێشنیارەی جەنابی وەزیر و هەروەها هەندێك لە پەرلەمانتاران مەبەستیان ئەوە بوو کە مەسەلەی با بڵێین تەعادولی ئەوەشی تێدا بێت کە هەم موعەدەل و هەم، بەڵام ئێمە دەتوانین ئەو مەسەلەیە چارەسەر بکەین لە ڕێی زیادکردنی مافی پەسندکردن و هاوتاکردنی بڕوانامە و بەڵگەنامەکان، هەمووی دەگرێتەوە، لەبەر ئەوەی بەڵگەنامەکان ئەویش کارتە، یەعنی ئەویش دەگرێتەوە، هەم شەهادەیە و هەم بەڵگەنامەکان، یەعنی ئەوانی تریش دەگرێتەوە، سەبارەت بە بەشی دووەمی ماددەکە، ئایا چ پەیوەندییەکی بە مەسەلەی پەسندکردنەوە هەیە، بەشەری یاخود بە ڕچاوکردنی ئەوەی کە دەبێ پەیمانگە یان قوتابخانە ناحکومیەکان مۆڵەتی بەردەوام بوونی خوێندنیان هەبێ یان پابەند بن بە ڕێنماییەکانی وەزارەت، ئێمە چەند نموونەیەکمان هەیە، زیاتر دەتوانم بڵێم لەسەر مستەوای جامیعەکان ڕوویداوە، بەڵام دەکرێ ئەوە لەسەر مستەوای قوتابخانەکانیش روویدات، بۆ نموونە هەندێك زانکۆ هەبوون وەزارەت ئیجازەی لێ سەندبوونەوە، بەڵام هێشتا ئەوان بەردەوام بوون لە خوێندن، هێشتا با بڵێین شەهادە و بڕوانامەیان دەدا بە تەڵەبەکانیان، یەعنی بۆیە ڕێگری لەوە بکەین، ئێمە ئەو مەرجەمان داناوە، ئەگەر قوتابخانەیەك بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەت کاریان نەکرد، وەزارەت ئیجازەی لێ سەندبوو، نەتوانرێ ئەو قوتابخانەیە هەر بەردەوام بێت و هەر شەهادەی بداتە تەلەبەکانی و لەوێ بەردەوام بێ، زیاتر ئەوە بۆ ڕێ گرتن لەوە دانراوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی فەرموون.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

راستە باس لە مافی وەزارەت دەکات بۆ پەسندکردنی بروانامە و موعادەلەکەش زیاد کرێ، المصادقه على الشهاده و معادلتها، بەڵام ئەو بڕگەی کۆتایی(شريطة التزام المدارس بتعليمات الوزارة) یان(الحصول على اجازة الاستمرارية)، مۆڵەتی بەردەوام بوون، باشە ئەگەر وەزارەت ئەو مۆڵەتەی نەدایەیی، یان قوتابخانە ناحکومیەکە لەبەر هەر هۆکارێك داخرا، مافی قوتابیانە کە بڕوانامەکانیان پەسند بکرێ، ئەی چۆن دەتوانن بگوازرێنەوە بۆ قوتابخانەیەکی دیکە؟، مەرجیشە کە پابەند بێ، پێویست ناکات لە دەقەکە هەبێ (التزام المدرسه بتعليمات الوزاره)، یەعنی ئەوە هەر دەبێ نەك تەعلیمات، یەعنی التزام بکات بە هەموو ڕێنماییەکانی وەزارەت، نەك لە کاتێکدا کە داخراو و ئەوە بێ، مافی قوتابیان لێرە دەبێ پارێزراو بێ و بڕوانامەکانیان پەسند بکرێ و گوناحی ئەو قوتابیە نیە کە قوتابخانەکە دادەخرێ لەبەر ئەوەی قوتابخانە

ئیلتیزامی نەکردیە بە تەعلیماتی وەزارەت، یان لەبەر ئەوەی قوتابخانە ناحکومیەکە مۆڵەتی بەردەوام بوونی وەرنەگرتیە لەبەر ئەوەی یەك لە مەرجەکانی پێدانی مۆڵەتی لە دەست دایە، ئەی مافی ئەو قوتابیە کو پارێزراو دەبێ ئەگەر بڕوانامەکەی پەسند نەکرێ لە لایەن وەزارەتەوە، بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە وشەی موعادەلە زیاد بکرێ و ئەوەی بڕگەی کۆتایی لابدرێ، سوپاس.

بەڕێز د.دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێشتریش روونکردنەوەیەکمان دا کە چەند کێشە و گرفتمان هەیە ئێستا لە قوتابخانە ئەهلی یاخود پەیمانگا و تاکو زانکۆ ئەهلیەکانیش، زۆر تەلەبە مافی دەخورێ لەبەر ئەوەی کە ئاگادار نیە ئایا یاسایەك هەیە ئەو قوتابخانەیە یاخود ئەو زانکۆیە مولزەم دەکات بەوەی کە ئایا، من نامەوێ ناوی قوتابخانە و زانکۆکان بێنم، بەڵام ئێمە چەند حاڵەتێکمان هەیە ئێستا لێرە، قوتابیەکان بەردەوامن لە خوێندن لەو زانکۆ و قوتابخانانە، بەڵام بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتیان نەکردووە، هەندێکیان مۆڵەتەکەشیان سەحب کراوەتەوە بۆ ئەوەی قوتابیەکان زەرەمەند نەبن و بۆ ئەوەی تووشی ئەو حاڵەتە نەبن، پێویستە ئەو مەسەلەیە بە یاسا چارەسەر بکرێ، یەعنی چوارچێوەیەکی یاسایی ئەدەیێ و روونتر دەبێ، هەم بۆ قوتابخانەکان و هەم بۆ قوتابیەکان، جابۆیە ئێمە پێمان وایە زەرورە ئەو ماددەی بەو شێوەیەی کە لە راپۆرتی لێژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا هاتووە بە تەعدیل کردنی ئەوەی کە باسمان کرد، مەسەلەی دەسەڵات و بۆ مەسەلەی موعادەلەی معەدەلیش بگرێتەوە، ئەوەی کە جەنابی وەزیریش باسی کرد، ئەگەر پێتان باش بێ من صیاغەی ئەخیری دەخوێنمەوە:

ماددەی 25

مافی پەسندکردن و هاوتاکردنی بڕوانامە و بەڵگەنامەی دەرچوونی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان بۆ وەزارەت پارێزراوە، لەگەڵ رەچاوکردنی ئەوەی کە دەبێت پەیمانگا و قوتابخانە ناحکومیەکان مۆڵەتی بەردەوام بوونی خوێندنیان هەبێت و پابەند بن بە ڕێنماییەکانی وەزارەت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵدایە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە، فەرموو د.رۆژان.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوو پێشنیار هەیە، یەك ئەوەی کە تازە د.دانا خوێندیەوە، دووەمیان ئەوەیە کە تەنها بڕگەی ئەخیری تێدا نەبێ، واتا تەنها : تحتفظ الوزارة بحقها في المصادقة على الشهادات و معادلتها ووثائق النجاح للمدارس و المعاهدات الغير الحكومية، لە دوای ئەو شەریتەوە مەرجەکانی تێدا نەبێ، ئەو پێشنیارەش هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەواتە هەردوو پێشنیار بخوێننەوە و یەك یەك دەیخەینە دەنگدان.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تحـتفظ الـوزارة بحقهـا في المصـادقة علـى الشـهادات و معادلتهـا ووثـائق النجـاح للمـدارس و المعاهـدات الغـير الحكومية

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵدایە؟، توخوا بژمێرن بزانن چەندە؟، 34 کەسی لەگەڵدایە، ئەوەی تریش بخوێننەوە بزانن چەند کەسی لەگەڵدایە؟.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 25:

مافی پەسند کردن و هاوتا کردنی بڕوانامە و بەڵگەنامەی دەرچوونی قوتابخانـە و پـەیمانگا نـا حکومیـەکان بۆوەزارەت پارێزراوە، لەگەڵ ڕەچاوکردنی ئەوەی کـە دەبێـت قوتابخانـە و پـەیمانگا ناحکومیـەکان مۆڵـەتی بەردەوام بوونی خوێندنیان هەبێت و پابەند بن بە ڕێنماییەکانی وەزارەت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵدایە؟، 15 کەسی لەگەڵدایە، کەواتـە بـە پێـی دەنـگ صیاغەی یەکـەم دەنگـی هێنـا، فـەرموون بـۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشی چوارەم

سیستەمی بەڕێوەبردن و دارایی

یەکەم: سیستەی بەڕێوەبردن

ماددەی 39:

پێکهێنانی ئەنجومەنێکی بەڕێوەبردن لە هەر دامەزراوێکی فێرکردنی ئەهلی پێکدێ لە :

أ-ئەندامـە هاوپشـکەکان ژمارەیـان لـە (3) زیـاتر نـەبێ، لـە حاڵـەتی زیـادکردنی هاوپشـکەکان لـەم ژمارەیـە، ئەنجومەنی گشتی سێ لە ئەندامی هەڵدەبژێرێت بۆ نوێنەرایەتی کردنی بەڕێوەبردنی قوتابخانە.

ب-بەڕێوەبەری قوتابخانە.

ج-دوو نوێنەر لە دەستەی وانە بێژان.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الرابع

نظام الادارة و المالية

اولآ: نظام الادارة

المادة 39

تشكيل مجلس ادارة في كل مؤسسة تعليمية اهلية تتكون من:

أ-الاعضاء المشاركون ان لا يكون عددهم اكثر من (3) و في حالة ازدياد المشتركين على هذا العدد يختار المجلس العام ثلاثة من الاعضاء لتمثيله في مجلس ادارة المدرسة.

ب-مدير المدرسة.

ج-ممثلان عن الهيئة التدريسية.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی پەروەردە؟

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ئەوە دەبێتە بەشی حەوتەم لە ڕێزبەندییەکەی ئێستا بە پێی ڕاپۆرتی خوێندنی باڵا و ئێمە بەو شێوەیە دامانڕشتووە،

سیستەمی کارگێڕی و دارایی و سزایی، سزاییشمان بۆ ئیزافە کردووە لەبەر ئەوەی پێمان وایە کە باس لەوەش دەکات لەو دەروازەیە،

یەکەم: سیستەمی کارگێڕی

ماددەی 26

لە هەر قوتابخانەیەکی تایبەتدا، ئەنجومەنێکی کارگێڕی پێکدێت بەم شێوەی خوارەوە:

1- خاوەنی قوتابخانەی تایبەت لە حاڵەتێکدا ئەگەر قوتابخانەکە بە کۆمەڵ بوو، ئەوان نوێنەرێك هەڵدەبژێرن.
2- بەڕێوەبەری قوتابخانە تایبەتەکە.
3- دوو نوێنەری دەستەی مامۆستایان.
4- توێژەری کۆمەڵایەتی قوتابخانە تایبەتەکە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك د.دانا کە دەڵێی ئیدارە هەمووی ناگرێتەوە، کارگێڕی دەگرێتەوە و مالیە دەگرێتەوە و سزادان دەگرێتەوە، ئەو عینوانە دوور و درێژەی بۆ چییە؟، فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە بەشەکانی تر لەبەر ئەوەی کراوە بە یەکەم، سیستەمی کارگێڕی و دوایی دووەم هاتووە، داهات و دارایی، دواییش سێیەم سزاکان هاتووە، یەعنی هەر سێکیان لەو دەروازەیە جێی کراوەتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی؟

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە داڕشتنەوەکەی لێژنەی یاسایی دەکەین بە ڕێزبەندی 26 لە ڕاپۆرتەکەیاندا هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر؟

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە فیعلەن بە قانونیەن بشیت النظام ، عایدی قانون دیە النظام؟، یەعنی ئەڤە لازمە ببێت الهیکل الاداری مەسەلەن، یەعنی ئەوە دبیژێت نیزامە یەعنی قانونە ئەز وەکو دویي النظام الاداری والمالی و العقابي، کەلیمەی عیقابیش ئەگەر بمینە ژێ بەدیلێکی بۆ ببینن، یەعنی ئەوەشی پەروەردەدا ئەڤ نەبی، ئەز نزانم ئایا ئەڤ تەفاصیلە زەروورییە لە قانونیدا هەبێ؟، نابینم ئەساسەن ئەڤە گونجاو بیت دگەل داڕشتنا قانونێ، ئەگەر ئەڤە برادەرانی پەرلەمان دەنگ لەسەر بدەن، ئەز نابینم ئەڤ تەفاصیل زەرووری بێتن لە قانونیدا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.رۆژان فەرموو.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە ڕاپۆرتی خۆمان عیقابیەکەمان لادایە، سیستەمی بەڕێوەبردن، و مەبەست لە نیزامی ئیداری ئەوەی سیستەمی بەڕێوەبردن و شێوازی بەڕێوەبردنە، ڕاستە وشەی نیزامەکە هەیکەلی ئیدارییە و شێوازی بەڕێوەبردن، هەتا ماددەکانی دواتر زۆر وردەکاریی تێدایە ئێمە داوای ڕەتکردنەوەمان کردیە و ئەگەر جەنابی وەزیر و لێژنەی پەروەرد بە پێویستی نازانن کەوا ئەو وردەکارییە کە لە ماددەی 26 هاتیە زەروری نیە و پێویست نیە لەناو یاسایەکە هەبێت، ئەوە بزانین لە نیزامەکە و بە ڕێنمایی وەزارەت ڕێکی دەخات، ئەوە شتێکی دیکەیە، بەڵام وشەی عیقابیمان لادایە و ئیدارییەکە نەمایە، هەیکەلی ئیدارییە و شێوازی بەڕێوەبردنە و، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر؟

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەژی دیسان جارێکی دی خصوصیاتی مەداریسە، هەر مەدرەسەکی سیستەمی خۆی ئیدارەکردنی هەیە، شێوازیکی دی هەیە، ئەتو راڤا ڤالبێکی ببێژی و رێگاکا ڤانونی تو فەرزکریە سەر، چ دڤێتن مەداریسی عالەمی و شێوازێکی دی هەیە، ئەز نابێنم ئەڤە گەلێك کاریگەر بێت سەر کاری ئیداری، ئەز دەبینم و جارێکی دی دووبارە دەلێم ئەڤە زۆر زەرووری نیە و، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە، عظیمة نجم الدین، ئاهەنگ عارف، کاوە محمد امین، صباح بیت الله، عبدالسلام بەرواری، قادر حسن، امیر گۆگا، ئارام قادر،احمد وەرتێ، سمیرە عبدالله، بیریڤان خان، فەرموو عظیمة خان.

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەو پێشنیارەی لێژنەی خۆمان، لێژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا، سیستەمی کارگێڕی و دارایی و سزایی بمێنێ، لەبەر ئەوەی ئێمە لە ماددەی 29یەمدا، سزا دانراوە بۆ ئەو خوێندنگایانەی کە پابەند نابن بە ڕێنمایەکانی وەزارەتەوە، بە سێ خاڵ، یا بە هەڵوەشاندنەوەی ڤوتابخانەکە بێت یان بەسەرداگرتنی ڤوتابخانە تا ئەو کاتەی کە پێویستیەکانی پڕ ئەکاتەوە وەکو مەرحەلەیك و کۆمەڵێك خاڵی تر کە لەناو بڕگەی ماددەی 29 دا هەیە، بۆیە بڕگەی سزایی، وە سیستەمی کارگێڕی و داراییشمان، دارایی لەبەر ئەوەی ئێمە کۆمەڵێك ڤوتابخانەی کەرتی تایبەتمان هەیە ڤازانج ویستە و هەندێکیشمان هەیە ڤازانج نەویستە، ئەوانەی کە خێرخوازین و ڤوتابخانەیەك دەکەنەوە، لەبەر ئەوە سیستەمی داراییان جیاوازە، بۆیە پێویست دەکات سیستەمی کارگێڕی و دارایی و سزایی وەکو خۆی بمێنێتەوە لەبەر ئەوەی لە ماددەکانی تردا روونکردنەوە دراوە و بەخاڵ.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت سیستەمی ئیداری پێویست بەو تەفاصیلە ناکات، چونکە هەر مەکتەبێك نیزامێکی ئیداری خاصی خۆی هەیە، تۆ کە دەڵێیٚ مانجمینت، مانجمێنت ئەوەیە کە بە خۆی نیزامەکەی دادەنێت و خۆی دەزانێ ئیدارەی ئەو مەکتەبەی کو دەکات، یەك لەگەڵ یەکی زۆری فەرق هەیە، ئەگەر ئێمە بەو

تەفاصیلەی بچینە ناو ئەو قانونەی مەعنای ئەوەیە تەداخولە و ئێمە نیزامیان بۆ دادەنێین، ئەوە عەکسی فەلسەفەی قانونەکە خۆیەتی، بۆیە نابێ هیچ ئەو تەفاصیلەی تێدا بێت و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماموٚستا کاوە فەرموو.

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەر هەمان ڕام هەیە، بەراستی حەقی ئەو هەموو تەفاصیلە نیە، پێم باشە ماددەکە بەو شێوەیە بێت، لە هەر قوتابخانەیەکی تایبەتدا، ئەنجومەنێکی کارگێڕی پێك دێت کە لە وەزارەتی پەروەردە بە ڕێنماییەکی تایبەت بۆیان دیاری دەکرێ، خاڵەکان زیادن، بۆ نموونە، توێژەری کۆمەڵایەتی قوتابخانە، ئەوە توێژەری کۆمەڵایەتی نەبوو، یەك لە مەرجەکانی دەبێ توێژەری کۆمەڵایەتی هەبێ، ئەدی ئەگەر نەیانبوو؟، ئینجا لەبەر ئەوە من پێم باشە هەر وابی کە وەزارەتی پەروەردە بە ڕێنمایی بۆیان دیاری بکات و دێنە وەزارەتی پەروەردە و هەیئەتی کارگێڕی خۆیان دابنێن و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك صباح فەرموو.

بەڕێز صباح بیت الله:

بەڕێز سەرکی پەرلەمان.

بە ڕەئی من ئەمە پێویست ناکات، چونکە هەر کەسەو سیستەمی تایبەتی خۆیان هەیە، لە ڕەوزەوە دەست پێدەکات ئینجا قوتابخانە و ئینجا پەیمانگاکان، سیستەمیان جیاوازە، لەبەرئەوە من لەگەڵ ئەوەمە کە ئەو ماددەیە پێویست ناکات، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی بەرواری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوەمە ئێمە ڕەچاوی جیاوازی لە نێوان جۆری ئەو قوتابخانانە بکەین، هەیە لە ڕەوزەیە تا دەگاتە پەیمانگایەکی پێشکەوتوو، بێگومان جیاوازی ئاستەکانیان و ئەرکەکانیان ئەخوازێ سیستەمی بەڕێوەبردنیان جیاواز بێت، بۆیە یەك: نابێ ئێمە سیستەمێکی بە دڵی خۆمان لەسەریان فەرز بکەین،دوو: لەگەڵ ئەوە نیم ئەصڵەن ئێمە زەغەت بکەینە سەر پرۆژەیەکی کەرتی تایبەت، صەمونخانەیەك بکەم فەرز دەکەی لەسەرم مودیر ئیدارەیەك چۆن بیت؟، کۆمپانیایەك بکەم بۆ ئەوەی کاڵایەکی زۆر فراوان و گەورەش بەرهەم بێنم، فەرز دەکەی لەسەرم سیستەمەکەی چۆن بیت؟، ئیجازە وەردەگرم بۆخۆم سیستەمەکەی دادەنێم، ئێمە لە ماددەی 14م مافمان دایەتی، کردوومانە ئەرك لە پێشکەش کردنی ئیجازە،

دەبێ شێوەی بەڕێوەبردنەکەی دەستنیشان بکەیت، ، بەڵام تاکو ئێمە لە یاسا تۆزێك پابەندیان بکەین، من پێشنیارێکم هەیە بۆ هەردوو لێژنە، ماددەی کۆنی 40 و 41 وا بزانم 39و40 کۆ بکرێن وا بڵێین: پێویستە لەسەر قوتابخانە یان پەیمانگای ناحکومی شێوەی بەڕێوەبردنەکەی و ئامانجە سەرەکییەکانی پێشکەش بکات بۆ حکومەت و بۆ ئاگاداری و وەرگرتنی ڕەزامەندی، ئەگەر مەبەست لەوە بێت پابەندیان بکەین شێوەیەکی بەڕێوەبردنیان هەبێت، ئێمە پابەندیان دەکەین بەوەی کە ئەو شێوەی خۆیان دایانناوە بۆ حکومەت بنێرن و وەزارەت موافەقەی بکات، چونکە بۆمان نیە، کەرتی تایبەتە، یەعنی بۆ ئێمە حکومەت شێوەیەکی ئیداری لەسەریان فەرز بکەین؟، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قادر فەرموو.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پێشنیار دەکەم مافی دامەزراندنی بەڕێوەبردنی خۆیان پێ بدرێ، چونکە مەنهەجی خوێندن و تایبەتمەنی جیاوازیان هەیە، بۆیە ئەو مافەیان پێبدرێ کە چۆن بەڕێوەبەرایەتی خۆیان دەکەن، دوو: کە لێرە لە (أ) دەڵێ: ئەندامە هاوپشکەکان ژمارەیان لە سێ زیاتر نەبێ، من پرسیار دەکەم بۆ؟، یەعنی زیاتر بێ ڕێگەی پێ نادرێ؟، چونکە هاوپشك ئیحتیمالە لە سێ زیاتر بێ، هەندێ جار پێنج کەس بێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ئەمیر فەرموو.

بەڕێز امیر گۆگا یوسف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەزی پشتگیری ڕەئی و بۆچوونێ جەنابی وەزیری دەکەم کە پێویستی بەو ماددەی ناکات، چونکە ئەصڵەن هەر یەك سیستەمێ خۆی تایبەت هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ئارام فەرموو.

بەڕێز ایوب نعمت (ئارام):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیارێکم هەیە بۆ هەردوو لێژنەی بەڕێز، ئەو فەصڵە زیاتر پێشنیارەکەم ئیلغا بکرێ، ئەگەر لێی ورد ببنەوە، چونکە لە خاڵی شەش ماددەی 9 هەر خۆمان پەسندمان کردووە، دەڵێ: دەبێ هەموو قوتابخانەیکی تایبەت، پەیڕەوێکی ناوەخۆی هەبێ کە بنەما گشتیەکانی کارکردن و چۆنیەتی بەڕێوەبردنی کاری تێدا بێ، یەعنی ئەم فەصڵە هەمووی باسی مەسائیلی دارایی و ئیدارە و عقوباتی

تێدایە، بەراستی پێویست ناکات ئەوە لە رووی شکلیشەوە ئەو بۆچوونە لەناو یاسادا بە شیاو نازانم و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.احمد فەرمووو.

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر خاڵی چوارەم کە توێژەری کۆمەڵایەتی لە ناو ئەنجومەنی کارگێڕی بێت، ئەگەر لە ماددەی دوایی تەماشا بکەین، ئەو ئەرکانەی کە ئەنجومەنی کارگێڕی پێی هەڵدەستێ، هیچیان لەوانە نینە کەوا توێژەری کۆمەڵایەتی ئەنجامیان دەدات بە دیاری کردنی سەرچاوەی داهاتی قوتابخانە یان پەیمانگای ناحکومی، بڕیاردان لەسەر بودجەی قوتابخانە و چاودێری کردنی چەسپاندنی ژمێریاری و حسابات، جێ بەجێ کردنی سیاسەتی گشتی قوتابخانە تایبەتەکان، یەعنی پێموایە ئەوانە هیچیان لەوانە نینە کە توێژەری کۆمەڵایەتی ئەنجامی بدات، بۆیە من پێموایە پێویست ناکات توێژەری کۆمەڵایەتی بەشێک بێ لە ئەنجومەنی کارگێڕیەکە، یەعنی ئەگەر لەناو قوتابخانە دا یان لەناو پەیمانگا ناحکومیەکە بێ گرفت نیە، بەڵام لە ئەنجومەنی کارگێڕی وابزانم لە مەهامەکان هیچ ئەرکێکی ئەوی تێدا نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سمیرە خان فەرمووو.

بەڕێز سمیرە عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم ختوە هەر نیزامی ئیداری دەبێ هەیکەلی ئیداری هەبێ، چۆن تۆ هەیکەلەکەی ڕێك دەخەی؟، تەنها ئەوانەی کە لێرە باسکراوە، هەر ئەوە نیە، بۆ نموونە مەعهەدەك لەگەڵ ڕەوزەیەك دەکەیە یەك مەعهەدی کۆمپیوتەر لە چوار بەش پێکهاتووە، فنونی جەمیلە لە سێ بەش پێکهاتووە، وەرزش لە پێنج، شەش بەش پێکهاتووە، هەریەکە تەڵەبەی خۆی هەیە، قسمی خۆی هەیە، بێینە سەر ئیدارەکەش، ئیدارە کارگێڕی هەیە، خۆیەتی هەیە، دارایی هەیە و قانونی هەیە، ئیعلامی هەیە، پێویست ناکات ئەو نیزامە هەبێ، هەر زیادە لێرە، بەڕەئی من ئەوە لێرە نەبێت، با صەڵاحییەت بدەینە ئەو قوتابخانە، هەر یەکە و بە گوێرەی پێویستی خۆی و ئیختیصاصی خۆی دابنێت، باسی توێژەر دەکەین لە مەعهەدەکان توێژەر نیە، هەر لەوانی تر توێژەر هەیە، ئەو داندرایە سێ کەس، هەر بە سێ کەس پێك نایێت، هەر ئەنجومەنەکە هی مەعاهد دەبێ 12 کەسی تێدا بێت، ئەوە چۆن بەسێ کەس تەدبیر دەکرێ؟، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

بێریڤان خان فەرمووو.

بەڕێز بێریڤان سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەو ماددەیە داوکراوە کە ئەنجومەنەکە دادەمەزرێ بۆ بەڕێوەبردنی قوتابخانە، بەڕێوەبەری قوتابخانە و دوو نوێنەر لە وانەبێژان نیشان کراوە، من پێشنیار دەکەم دایك و باوکیش نوێنەریان هەبێ لە مەکتەبەکە، چونکە ئەوانیش دەبێ ئێمە عیلاقە دروست بکەین لەگەڵ مەکتەب و دایك وباب بۆ پێشخستنی قوتابخانەکە، هەتا لە حکومیش دەبێ هەبێ، بەڵام ئەگەر ئێستا لە ئەهلیەوە دەست پێ بکەین ئەو قوتابخانە پێش دەکەوێ، ئەگەر نموونەیەك بگێڕمەوە، خۆم نوێنەری دایك وباوك بوومە بۆ منداڵەکانی لە ئەوروپا، ئەوانەی کە پێشنیاریان هەیە، دەست نیشانی منیش کرا، لەبەرئەوەی کەلتورم هەڵگرتیە، کەلتوری ئێرە و کەلتوری ئەوێ، هەتا مناڵەکان زیاتر مەکتەبەکەیان خۆش بوێ و زیرەکتر بن و گرنگی پێ بدەن، زۆر زۆر پێویستە دایك وباب نوێنەری هەبێ لەو ئەنجومەنە بۆ چاککردنی قوتابخانە.

بەڕێز د.أرسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، کاك دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مەبەستی ئێمە زیاتر تەئکید کردنەوە لەو ماددەیە ئەوەیەکە پێویستە ئەنجومەنێکی کارگێڕی هەبێ لەبۆ ئەوەی بزانرێ کێ تەحەمولی مەسئولیەتی بڕیارەکانی بابڵێین ئەو قوتابخانەیە یان ئەو پەیمانگایە دەکات، ڕاستە ئێمە لە ماددەی 4 پێموایە 13 بوو باسمان کردووە کە بۆ مەسەلەی شروتی ئەوانەی تەقدیم کردن بۆ مۆڵەت وەرگرتن، 13 باس لەوە دەکات سیستمی پێشنیار کراو بۆ بەڕێوەبردنی قوتابخانەکە، یەعنی یەکێکە لە مەرجەکان، سیستمی پێشنیار کراو بۆ بەڕێوەبردنی قوتابخانەکان، بەڵام باسی تەفاسیلێ نەکراوە، یەعنی چی دەبێ؟، بەڵام ئەو ماددەیە، ئەوقوتابخانەیە مولزەم دەکات کە دیاری بکەن کێن ئەوانەی کە تەحەمولی مەسئولیەت دەکەن لە دەرکردنی بڕیارەکان، جا بۆیە بەڕای ئێمە بەڕاستی بوونی ئەوە زەرورە بۆ هەر قوتابخانەیەك، لەڕاستی دا قوتابخانە سەموونخانە نیە، یاسای ترمان دەرکردووە بۆ نموونە بۆ مونەزەماتی بابڵێین غەیرە حکومی پێشتر، چوارچێوە گشتیەکانمان دیاری کردووە بۆ ئەوەی کە پەیڕەوی ناوخۆیان پێویستە چی تێدابێ، ڕاستە یەعنی قوتابخانەش پەیڕەوێکی تایبەتی خۆی دەبێ، پەیڕەوێکی ناوخۆی دەبێ، بۆ بەڕێوەبردنی ئیش و کارەکانیان، بەڵام تۆ دەبێ هەندێ ئسوس و بنەما دیاری بکەی، یەعنی ئەوە تەسبیت کردنی بنەمایەکی دیموکراسیە ئەگەر نا خاوەنی قوتابخانەکە بە ئارەزووی خۆی دەتوانێ هەر شتێك بکات، تەنیا و تەنیا ئەو دەبێ،یەعنی ئەو کاتە تەحەمولی مەسئولیەت بکات، بەڵام کاتێ کە تۆ مەرجێکت دانا کە پێویستە ئەنجومەنێکی کارگێڕی هەبێ، ئەو کاتە وادەکەی هەم مامۆستاکان بەشدار بن لەو بڕیار وەرگرتنەدا، هەم ئەو نوێنەرانەی تر کە دیاری کراوە، ئەگەر قسەمان لەسەر گۆڕینی نوێنەرەکانە یاخود ئەوانەی کە دەبنە ئەندامی ئەم ئەنجومەنە شتێکی ترە، بەڵام پێویستە یەعنی لەو

چوارچێوە یاساییە دا بنەماکە دیاری بکرێ کە پێویستە ئەنجومەنێکی کارگێڕی هەبێ لە قوتابخانە یان لە پەیمانگا بۆ ئەوەی کە دەبێ بزانین کە کێ تەحەمولی مەسئولیەت دەکات و بڕیارەکانیش بە فەردی نەدرێن، مەسەلەکە ئەوەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر، فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد(وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕاستی ئەز دڤێ تەئکیدێ لسەر هەندێ بکەم، یەك هەیکەلی ئیداری بۆ رەوزەی هەتا مەعەهەدا شێوازەکی تێدا نیە، جارێ ئەڤە غەلّتەکا تەختیتیە، ئەز نابینم و ناگونجێت دگەل بوارێت من، ئەڤە یەك، دوو/ ئیجازەی نیزام داخلی تێیدا، جوزئەکە نیزام داخلیە کە لێی دایە، ئەگەر لێ بزەڤرڤیەوە شێوازی ئیدارە کرنێ، سێ/ من دڤێت دەست خۆشیێ لە مامۆستا بکەم کە بەحسێ دایك وبابا کریەڤە، جوزئەکە ژ نیزاما ئیسلاحیا پەروەردەیێ ئەوە کە پەیوەندی هەبی مابەینی هەمی قوتابخانا دا، بەس ئەز باوەڕ ناکەم جهێ کو د قانونێ دا وەکو پرۆسێس لازمە وەزارەتێ پەروەردێ بێتە بکارهێنان، زۆر زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بايز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا ئەم بەشە واتە سیستمی کارگێڕی و دارایی زۆر گرنگە، کە دەڵێین سیستمی کارگێڕی و دارایی بەڕێزان تەنها لە هەیکەلی ئیداری دا کورت نابێتەوە، سیستەمەکە فراوانترە لە هەیکەلەکە، بۆیە دەبینین ئێمە پێشنیاری بابەتێکمان کردووە 5٪ی ئەم داهاتە لەڕووی داراییەوە دەبێ تەرخان بکرێ بۆ پەرەپێدانی توانا زانستی و پەروەردەییەکانی ناو قوتابخانە و پەیمانگاکان، تۆ ئیلزامیان دەکەی 5٪ ی داهاتەکە بۆ خولی ڕاهێنانە، بۆ بەرز کردنەوەی ئاستی زانستیە، بۆ داهێنانی کۆمەڵێك ڕێوشوێنە کە کار لەسەر ئاستی زانستی و پەورەردەیی دەکات، ئەمە لە هینەکانی تر داهاتووە، ئەمە تەنها باسی ئەنجومەنی کارگێڕی دەکات، باسی ئەنجومەنی مەسەلەن زانستی ناکات، لە پەیمانگاکاندا سەرۆکی بەشەکان زیاتر ئەنجومەنی زانیستین لەگەڵ ئەوەشدا ئەگەر مەبەستمان پەیمانگاکان بێ دەکرێ بڵێین سەرۆکی بەشەکان لە پەیمانگاکانیش دەبن بە ئەندامی ئەنجومەنی کارگێڕی، بەڵام ئەمە ئەنجومەنی کارگێڕیە نەك ئەنجومەنی زانستی، بۆیە خاڵێکی تر باسی ئەوە دەکرێ کەلە نیزامی داخلی هەر قوتابخانە و پەیمانگایەك دا ئەوان دەکرێ شێوازی سیستمی ئیداری پێشکەش بکەن، ڕاستە ئێمە نیزامی داخلی ئەوان پێویستە کە هەیان بێ، بەڵام لە نیزامی داخلیەکە دا کاتێ ئەوان پێشکەشی دەکەن دەبێ لەژێر ڕۆشنایی ئەم یاسایەدابێ، بەشێوەیەك پێشکەشی بکەن کە پابەند بن بە بنەماکانی ئەم قانونەوە کە لەوێ دابڵێین ئێمە بەم شێوەیە بە گوێرەی ماددەی

ئەوەندە کە دەبێ ئەنجومەنێکیان هەبێ، ئەنجومەنی کارگێڕی سەرۆکی هەرێم هەبێ و ئەندامی هەبێ، نوێنەری مامۆستایانی تێدا هەبێ، سەبارەت بەوەی کە توێژەری کۆمەڵایەتیش زۆر زۆر گرنگە لە ڕاستی دا، لە ماوەی دوو، سێ ساڵی ڕابردوودا ئێمە بایەخمان پێداوە وەکو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا لەماوەی دوو ساڵی ڕابردوو دا لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە زیاتر لە 500 توێژەری کۆمەڵایەتی ....

بەڕێز د.أرسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

دکتۆر گیان ئەمە نوقتەی نیزامی نیە، ئەمە شەرح و موداخەلە و هەموو شتێکە، فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە موناقەشەی هەر پرۆژە قانونێك دا گرنگە گوێ لە لیژنەی مەعنی بگیرێ، چونکە لە ڕاستی دا ئەو ئیشی تێدا کردووە، وەکولیژنە پەیوەندی هەیە بە بوارە تایبەتیەکەوە، ئەگەر ئێستا من باسی زەرورەتی بوونی توێژەری کۆمەڵایەتی بکەم، بە نیو سەعاتی تریش تەواو نابم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

نوقتەی نیزامە، ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو نیزامەی مەدارسی خاس کە تەقدیم دەکرێ چوار پاوەرپۆینتی هەیە کە هەیکەلی خۆی نیشان دەدات، یەك هەیکەلی ئیداریە، یەك هەیکەلی خوێندنە، یەك هەیکەلی مالیە، یەکیش هەیکەلی سێرڤس، خەدەماتە، یەعنی بەتەنێ نیە من بێم و بڵێم، چوار کەس ئەنجومەن بێ و حەوت کەس ئەنجومەن بێ، بەچوار نیزامی پاوەرپۆینت یان پێنج هەیکەلی ئیداری خۆی پیشان دەدات کە ئەوانە چ دەکەن و کێ مەسئولیەتی، من بێم لەو قانونەی حەسری بکەم لەسەر 6 کەس بۆ 20 مەکتەبی، بەڵام 5٪ ی مالی ئەشهەدوبیلا من لەگەڵیانم فەرزی ئەو مەکتابانە بکەن 6 تەڵەبەی فەقیر ئەوەی کە حەزی لێیە بچێتە ئەو مەکتەبە و مالیەن ناتوانێ بچێ، 5٪ ی بۆ ئەوانە دانێین، ئەوە بە مینحە بچێتە ئەوێ، لەگەڵ ئەوەیمە بەڵام وەڵڵا لەگەڵ ئەوە نیمە ئەتو هەیکەلێکی موئەسەساتەکی موتەتەور پێنج پاوەر پۆینت دەبێ تەقدیم بکات، هیکەلی خۆی لەهەر جیهەتێکی تر، لە هەر بەشێکی ئەتو کو دەکرێ حەسری بکەی بە شەش ئەعزای؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، کاك دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ئەنجومەنی کارگێڕی هەبێ، سیاغەکە بەو شێوەیە.

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (18)

دوو شەممە ڕێكەوتی 2012/11/12

كاتـژمێر (11)ی پـێش نیـوەڕۆی ڕۆژی دووشـەممە ڕێكـەوتی 2012/11/12 پەرلـەمانی كوردسـتان - عێراق بە سەرۆكایەتی د.ارسلان بایز اسماعیل سەرۆكی پەرلەمان و، بـە ئامـادەبوونی بـەڕێز د. حسن محمد سورە جێگری سەرۆك و، بـەڕێز فرست أحمد عبداللە سكرتێری پەرلـەمان, دانیشـتنی ژمـارە (18)ی خـولی سێیەم, ساڵی (2012) ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمەكانی برگە (1)ی مادده (20) لە پەیڕەوی نـاوخۆی ژمـارە (1)ی هـەمواركراوی سـاڵی 1992ی پەرلەمانی كوردستان - عێراق, دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیـاری درا دانیشـتنی ژمـارەی (18)ی خـولی سـێیەمی هەڵبـژاردن لـە كـات (11)ی پـێش نیـوەڕۆی ڕۆژی دوو شـەممە ڕێكـەوتی 2012/11/12 دا بـەم شێوەیە بێت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنەروو و گفتوگۆكردنی پێشنیاری یاسای ڕێكخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەكان لەهەرێمی كوردستاندا.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی كوردستان، دانیشتنی ئەمڕۆمان دەست پێ دەكەین، پەرلەمانی كوردستان، خولی سێیەمی هەڵبژاردن، ساڵی چوارەم، خولی گرێدانی یەكەم، ژمارەی دانیشتن (18)، ڕۆژی دانیشتن (2012/11/12) بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمەكانی برگە (1)ی مادده (20) لە پەیڕەوی ناوەخۆی ژمارە (1)ی هەمواركراوی ساڵی 1992ی پەرلەمانی كوردستان-عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژمارە (18)ی ئاسایی خولی سێیەمی هەڵبژاردن لەكات (11)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی دووشەممە ڕێكەوتی 2012/11/12 بەم شێوەیە بێت:

بەردەوام بوون لەسەر خستنەروو و گفتوگۆكردنی پێشنیاری یاسای ڕێكخستنی قوتابخانە ئەهلی و تایبەتەكان لەهەرێمی كوردستاندا.

ئێستاش بەڕێز جێگری سەرۆكی پەرلەمان ناوی ئەو پەرلەمانتارە بەڕێزانە دەخوێنێتەوە كە ئامادە نەبوون یان مۆڵەتیان هەبوو، با بفەرمووێ.

بەڕێز حسن محمد سورە / جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

ناوی ئەو ئەندام پەرلەمانە بەڕێزانەی لە دانشتنی ژمارە (17)ی ئاسایی لە (2012/11/7) مۆڵەت پێدراون یان بەبێ مۆڵەت ئامادە نەبوون:

1- برهان رشید مۆڵەت.

2- تارا عبدالرزاق مۆڵەت.

3- حمدیە معروف مۆڵەت.

4- ڕێباز فتاح مۆڵەت.

5- سەرگوڵ رضا مۆڵەت.

6- سۆزان شهاب مۆڵەت.

7- صباح محمد نجیب مۆڵەت.

8- صبیحە احمد مۆڵەت.

9- عمر عبدالرحمن مۆڵەت.

10- فاضل محمد مۆڵەت.

11- لیلی امیر عاض مۆڵەت.

12- هاژە سلیمان مۆڵەت.

13- بشیر خلیل مۆڵەت.

14- رازاو محمود ئامادە نەبووە.

15- شەونم محمد غریب ئامادە نەبووە.

بەڕێز د.أرسلان بایز أسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستاش بەردەوام دەبین لەسەر بەرنامەی کار داوا لەلیژنە تایبەتەکان دەکەین، لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەروەردە بفەرموون بۆ سەکۆی لیژنەکان، بەخێرهاتنی جەنابی وەزیری پەروەردە و مونەسیقی نێوانی حکومەت و پەرلەمانی کوردستان دەکەین، بەخێربێن، بالیژنەکان بفەرموون، داواتان لێدەکەین شتەکان دووبارە مەکەنەوە، ئەوەی کە پەیوەندی بە ماددەکەوە نەبێ، قسەی لەسەر مەکەن، هەوڵدەن بەکەمترین شێوەش ڕەئییەکانی خۆتان دەربڕن، چونکە بەڕاستی بەهۆی دووبارە بوونەوە و چوونە سەر ماددەی تر، ماوەیەکی زۆری خایاندووە ئەم یاسایە، داواشتان لێدەکەین کە دەچنە دەرەوە زوو وەرنە ژوورەوە، بۆ ئەوەی نیسابی قانوونی تەواو بێ بۆکاتی دەنگدان، فەرموو کاک جمال.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی ماددەی (26) کە مەجلیس ئیدارەیەکمان دانا، ئایا لێرە دەست نیشان نەکراوە، کێ سەرۆکایەتی ئەو مەجلیسە دەکات؟ مالیکی مەدرەسە، یان مودیری مەدرەسە، بۆیە ئەمن پێشنیار دەکەم، پێش ئەوەی بڕۆنە ماددەی تر لێرە دیاری بکەن، بڵێن ڕەئیس مەجلیسێك دەستنیشان دەکرێتن، ئەمما بەتریقەی ئینتیخاب یانیش بەشێوەیەکی تر، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی پەروەردە، وەڵامی كاك جمال بدەنەوە.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ڕاستە ئەوەی برای بەڕێز كاك جمال باسی دەكا، بەڵام لەڕاستیدا هەر قوتابخانەیەك یان پەیمانگایەكی ناحكومی بەڕێوەبەری دەبێ، ئەم بەڕێوەبەرە سەرۆكی ئەنجومەنی كارگێڕی دەبێ، بەڵام سەیر دەكەین ئەگەر بەوازحی نەهاتبوو، پێویستە بڵێین بەڕێوەبەری قوتابخانە سەرۆكی ئەنجومەنی بەڕێوەبەری دەبێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو بۆ ماددەیەكی نوێ.

بەڕێز زكیە صالح عبدالخالق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (40): ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی قوتابخانە، تایبەتمەند دەكرێت بەم كارانە:

1- بڕیاردان لەسەر بودجەی قوتابخانە، پێش سەرەتای ساڵی خوێندن و دیاری كردنی داهاتە داراییەكان، لەسەر بنەمای ژمارەی خوێندكارە وەرگیراوەكان و بەخشیشەكان و هاوكارییەكان كە بۆ قوتابخانە دێت، هەروەها مەزەندەی مانگانە دادەنرێت بۆ مووچەی مامۆستایان و كارمەندە بەڕێوەبەرییەكان و كرێكاران و كڕینی كەرەستەكان و كتێبەكانی قوتابخانە و ئامراز و كەلوپەل و ئەنجامدانی چاكسازی و كرداری چاككردنەوەی پێویستەكان.

2- پێداچوونەوەی حساباتی مانگانە و كۆتایی قوتابخانە و ئاماركردنی ئامرازەكان و كەلوپەل و ئەنجامدانی چاكسازی و كرداری چاككرنەوەی پێویستیەكان.

3- پێداچوونەوەی حسابی مانگانە و كۆتایی قوتابخانە و چەسپاندنی.

4- جێ بەجێكردنی سیاسەتی گشتی قوتابخانە دەربارەی ئاراستەكردنی هونەری و بەڕێوەبردن لەبەر ڕۆشنایی حوكمە هاتووەكان لەلیستبەندییەكە و ئەو بڕیارو لیستبەندییانەی لە وەزارەتەوە دەردەچن بۆ ئەم مەبەستە.

5- دابەشكردنی دەستەی كار بەسەر دەزگاكانی قوتابخانە.

6- بەدوا داچوونی ئاستی بەڕێوچوونی كاروبارەكانی قوتابخانە بەشێوەیەكی گشتی.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموون بەعەرەبییەكەی.

بەڕێز شلێر محی الدین:

المادة (40): مجلس ادارة المدرسة، يختص بالاعمال التالية:

1- اقرار موازنة المدرسة، ذلك قبل بدء العام الدراسي وتحديد الموارد المالية، وذلك على اساس عدد الطلبة المقبولين والمنح والمساعدات التي ترد الى المدرسة وكذلك يتم تخمين الرواتب الشهرية للمعلمين والمنتسبين والاداريين والعمال وشراء الادوات والكتب المدرسية والالات والمواد وانجاز التصليح وعمليات الترميم الضرورية.
2- مراجعة الحسابات الشهرية والنهائية للمدرسة وجرد الالات والاثاث واجراء التصليح وعمليات الترميم الضرورية.
3- مراجعة الحسابات الشهرية والنهائية للمدرسة وتثبيتها.
4- تنفيذ السياسة العامة للمدرسه فيما يتعلق بالتوجية الفني والادارة على ضوء الاحكام الواردة في اللائحة والقرارات واللوائح الصادرة لهذا الغرض من الوزارة.
5- توزيع الايدي العامله على اقسام المدرسة.
6- متابعة مستوى سير الاعمال في المدرسة بصورة عامة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وایە کە ماددەکە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

ئەنجومەنی کارگێڕی ئەم ئەرکانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:

1- دیاری کردنی سەرچاوەکانی داهاتی قوتابخانەو پەیمانگا ناحکومییەکان.
2- بڕیاردان لەسەر بودجەی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومییەکان، بەر لەدەستپێکردنی ساڵی خوێندن.
3- چاودێریکردن و چەسپاندنی ژمێریاری مانگانە و کۆتایی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومییەکان.
4- جێ بەجێکردنی سیاسەتی کشتی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومییەکان لەبەر ڕۆشنایی ئەو پەیڕە و ڕێنمایانەی کە بۆ ئاسانی جێ بەجێکردنی ئەم یاسایە دەرچوون.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ڕەتکردنەوەی ئەو ماددەیەن، لەبەر ئەوەی ئەرکەکانی ئەنجومەنی بەڕێوەبردن دەتوانن بەڕێسا ڕێك بخەن، پێویست ناکا لەناو یاسادا دیاری بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز تەئیدا لیژنا یاسا دکەم، چونکە ئەڤە نیزامە دێتە تەحدید کرن، ئەڤە نا موحتاجە بچیتە قانونەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا دوو ڕەئی جیاواز هەیە، لیژنەی پەروەردە دەیەوێ سیاغەیەکی تازەی بۆ بکا، بەڵام لیژنەی یاسایی و جەنابی وەزیر دەیانەوێ ڕەتی بکەنەوە، پێویست بەو ماددەیە ناکا، بەڕێزان، ئێستا ڕەتکردنەوەی ماددەکەی دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە ئەو ماددەیە ڕەت بکرێتەوە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، (42) کەس لەگەڵ ڕەتکردنەوەیەتی، کێ لەگەڵ ئەوەدایە بمێنێتەوە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، زۆر سوپاس، (21) کەس دەیەوێ بمینێتەوە، کەواتە بەزۆرینەی دەنگ ڕەتکرایەوە،فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز زکیە صالح عبدالخالق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دووەم: داهاتە داراییەکان.

ماددەی (41): داهاتە داراییەکانی دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتی پێکدەهێت لە:

أ- بڕە پارەی لەبەرچاوگیراو لەلایەن ئەندامە دامەزرێنەرەکانی پڕۆژەکە.

ب- پارەی خوێندنی وەرگیراو لەخوێندکاران و بەخێوکارانیان.

ج- هاوکاری و بەخششەکان و یارمەتییەکان، کە قوتابخانە دەستی دەکەوێت لەلایەنەکانی حکومەتی هەرێم یان لایەنی تر، وەزارەت بڕیاری لەسەر دەدات لەڕێگای دەزگا تایبەتەکانی.

ثانيا: الموارد المالية:

المادة (41): الموارد المالية لمؤسسات التعليم الاهلي والخاص تتألف من:

أ- المبالغ المالية المرصدة من قبل الاعضاء المؤسسين للمشروع.

ب- المبالغ المستلمة من الطلبة واولياء امورهم.

ج- المعونات والمنح والمساعدات التي تحصل عليها المدرسة من اطراف حكومة الاقليم او الجهات اخرى تقررها الوزارة عن طرف مؤسساتها الخاصة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەرورەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وایە ماددەکە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژێتەوە، هەروەها ئیزافەشمان کردووە بەتایبەتی تەرخانکردنی بڕێك لەم داهاتە بۆ پەرەپێدانی توانای زانستی و پەروەردەیی، کارگێری قوتابیان و مامۆستایان و فەرمانبەرانی قوتابخانەکە بەم شێوەیە لەلای ئێمە داڕێژراوەتەوە:

دەبێتە ماددەی (28) لە ڕاپۆرتی ئێمە:

أ- داهاتی دارایی قوتابخانەی تایبەت پێکدێت لە:

1- ئەو بڕە پارەیەی لەلایەن ئەندامانی دامەزرێنەرەوە بۆ پڕۆژەکە تەرخان دەکرێ.

2- ئەو بڕە پارەیەی سالآنە لەقوتابیان وەردەگیرێت، کە پێویستە لەسەر بنەمای پێوەر و ئاستی زانستی و پەروەردەیی هەڵسەنگاندنی سالآنە بێت و لەلایەن وەزارەتەوە ڕێنمایی پێدەرچێت.

3- ئەو کۆمەك و مینحە و یارمەتییانەی قوتابخانەکە لە لەلایەنی دیکەوە دەستی دەکەوێت لەپاش ڕەزامەندی وەزارەت و لایەنانی پەیوەندیدارەوە.

4- ئەو داهات و دەستکەوتانەی لەئەنجامی چالاکییەکانی قوتابخانە و پەیمانگاکەوە بەدەست دێن.

ب- لەسەر قوتابخانەی و پەیمانگای ناحکومی پێویستە پابەند بێت بە:

1- ژمێریاری داراییانەی قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی مەلکەچی حکومی یاسایەکان و ڕێکارەکانی چاودێری دارایی هەرێم دەبێت.

2- تە رخانکردنی ڕێژەی 5%ی قازانجی سالآنەی قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی بۆ پەرەپێدانی توانای زانستی و پەروەردەیی و کارگێری قوتابیان و مامۆستایان و فەرمانبەرانی قوتابخانە و پەیمانگایەکە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری لەو ڕاپۆرتەی لیژنەی پەروەردە دەکەین، کە بەڕیزبەندی ماددە (28) هاتووە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد / وەزیری پەروەردە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز دگەل وان دام، بەس هەردوو خالێ دووماهی کێمە تو گۆتی بمینێت یا دی زروری نینە د قانونێدا، وەکو دەلێت (تکون الحسابات المالية للمدرسة الخاصة خاضعة لاحكام قوانين الرقابة المالية في الاقليم و تدابيرها) ئەڤە ئێك، یا دویٚ (تخصيص نسبة 5٪ من الربح السنوي للمدرسة الخاصة لاغراض تطوير الطاقات العلمية) ئەویٚ دی ئەز تەسەور دکەم هەمی زەروری نینە فەقەرێ دی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ دەیەوێ قسە بکات لەسەر ئەم ماددەیە؟ تکایە ناوەکانتان، زۆر سوپاس، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە (گوڵیزار خان، کاك عبدالقادر، کاك خورشيد، سميرە خان، کاك جلال، کاك جمال، کاك فاضل، پەروین خان، مامۆستا فرمان، کاك لوقمان، کاك عبدالرحمن)، فەرموو گوڵیزار خان.

بەڕێز گوڵیزار قادر اسماعيل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (41)، من پشتگیری ماددەکە دەکەم کە بەو داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا کردوویەتی، بەڵام سەبارەت بە خاڵی سێیەم کە دەڵێ ئەو کۆمەك و مینحە و یارمەتییانەی قوتابخانەکە لە لەلایەنی دیکەوە دەستی دەکەوێت لەپاش ڕەزامەندی وەزارەت و لایەنانی پەیوەندیدارەوە، هەندێ ناڕوونی هەیە، لایەنی دیکە کێن؟ ئەوانە، چونکە لەماددەی (41)ی ئەصڵی پرۆژەکەدا باس لەلایەنی حکومەتی هەرێم و لایەنی تر دەکا، لێرە باس لەحکومەتی هەرێم نەکراوە، دوایش دەڵێ لەپاش ڕەزامەندی وەزارەت و لایەنانی پەیوەندیدارەوە، لایەنی پەیوەندیدار لێرە دیار نییە، بۆیە پێم باشە تەنها وەزارەت بێ و بەس، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالقادر فەرموو.

بەڕێز عبدالقادر اكرام جميل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە پارەی وەرگیراوی ساڵانە لە قوتابیان، ئەمن تەئکید دەکەمەوە دەبێ ئەو پارەیە سنووردار بێت، بەقەدەر ئەو خزمەتە بێ کە ئەو قوتابخانەیە تەقدیمی دەکات، لەلایەن زانستی و ئیداری و تەنزیمییەوە، ئەوە یەك، هەروەها تەئکید دەکەمەوە لە حکومەتی هەرێمی کوردستان کە ئەو قوتابخانانە نەبێتە خاڵێك لەخاڵەکانی ئیستسمار، چونکە هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان یەعنی ئابووری هەموویان ئەوەندە بەقوەت نییە هەتا هەموو کەس بتوانێ منداڵی خۆی بنێرێ بۆ ئەم قوتابخانانە، یەعنی تەئکیدم ئەوەیە کە ئەو خاڵە نەبێتە خاڵێکی گرینگ لەخاڵەکانی ئیستیسمار، خاڵی سێیەم ئەوەیە تەئکید دەکەمەوە کەوا خانەوادەی شەهیدان ئەوەش دەبێ حکومەتی هەرێمی کوردستان و وەزارەتی پەروەردە هەڵبستێ بە دابینکردنی چەند مەقعەدێك، یەعنی لەو قوتابخانانەدا بۆ خانەوادەی شەهیدان، چونکە ئەوان یەعنی بەسەراحات زرووفی ئیقتیسادییان خراپە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك خورشید.

بەڕێز خورشید احمد سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پڕۆژەی قوتابخانەی ئەهلییەکان پڕۆژەیەکی ئیستیسماریی روبحییە، پێویست ناکات ئێمە بچینە ناو تەفاسیل، پارەی چۆن دەینیت و چۆن سەرف دەکات و بەچ شێوەیەك پەیدا دەکاتن؟ ئەوەی ئەو پڕۆژە تەبەنی دەکاتن حسابی خۆی کردووە، پارەی هەیە، چاك ئەزانێ چۆن پارە لەو پڕۆژەدا سەرف دەکات، چۆن پارە پەیدا دەکات، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەوەم ئێمە نەچینە ناو ئەو تەفاسیلەوە، مەوارید، ئێمە ئیشمان بەمەوارید نییە، ئەوە یەك، دوو من لەگەڵ ئەوەم میزانییەی سەنەویاتیان هەبێ، حازربێ بۆ ڕەقابەی مالی، 5٪ لە و پارە تەرخان بکرێت بۆ تواناسازی قوتابخانەکە، بەڵام چوونە ناو تەفاسیل ئیشی ئێمە نییە، موستەسمیر موکەلەفە پارە بێنێ و پارە سەرف بکا، یەعنی نەچینە ناو ئەو تەفاسیلەوە، ئەوە ئیشی خۆیەتی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز أسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سمیرە خان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لیژنەی پەروەردە دەکەم، کە ئەو داڕشتنەی داڕشتیتەوە، بەڵام خاڵێکی زۆر گرینگیان لەبیر کردییە، کە ئەویش حانووتە، ئێستا بەخۆمان دەزانین کە کۆمەڵگە دروست دەبێت لەپێنج قوتابخانە ماقبل تەعلیمی ئیلزامی هەیە، بنەڕەتی هەیە، ئەعدادیەکەی هەیە، ئێستا مەعاهد و کولیەکانیش دروست بوونە، بۆ نموونە ئەو سایبسمان هەیە، سێ، چوار ساڵە جامیعەشی هەیە، موجەمەعەیەکی نوێ کرایتەوە، دلکەندی پێدەڵێن سەر بەتورکییە، ئەویش هەر لەرەوزەیەوە هەتا جامیعەی وا دەڕواتن، لەشقلاوە کۆمەڵگایەکی ترمان هەیە، کۆری دروستی کردووە، لەهەولێریش ئەوەی کە فاخیر مێرگەسۆرییە کۆرییەکان دروستیان کردووە، بەتەمانە سێ کۆمەڵگەی تریش دروست بکەن یەك لە دهۆك، یەك سلێمانی، یەکەکیش لەهەولێر، ئەوە بووە سێ، ئەوە زۆر تەڵەبەی لەخۆی دەگرێ، هەتا حانووتەکەش بەرهەمێکی زۆری هەیە، نانی نیوەڕۆیانەکەش لەوێ دەخورێ، بەقەدەر ئەو هەموو پارەیەی کە وەردەگرێ لەحانووتەکە هەیتی، سجلی خاسیشی هەیە، کە لەسەر ی ئەوە دەبێ، کە بلێی خازع بێ لەبۆ ڕەقابەی مالییەی، بە خۆی هەر خازعە، کە ئەمن مودیری کۆمەڵگە بوومە، هی دار موعەلیم و موعەلیمات بوومە، ئەوە هەر هەبووە، خازع بووە لەبۆی، بەڵام حانووتیش ئیزافە بکرێت، دەستیان خۆش بێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز أسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك جلال.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لەداڕشتنەکەی لیژنەی پەروەردە دەکەم، بەڵام بەنیسبەت خاڵی سێیەم کە دەڵێ وەزارەت و لایەنی پەیوەندیدار، باشتر وایە یان وەزارەت بێ یان لایەنی پەیوەندیدار بێ، هەردووکی یەك شت دەگرێتەوە، چونکە ئەوە دەبێت بەدوو شت، سبەینێ لایەکی تریش دەڵێ من پەیوەندیدارم، ئەمە یەك، دوو لە (ب) دەڵێ لەسەر قوتابخانەی تایبەت، بەڵام لەسەر ئەنجومەنی کارگێڕی قوتابخانەی ناحکومی پێویستە، چونکە قوتابخانە کێ دەیبا بەڕێوە؟ ئەنجومەنەکە دەیبا بەڕێوە، باشتر وایە ئەنجومەنی کارگێڕی بۆ دیاری بکرێ، مەسەلەی ژمێریاری دارایش کاروباری دارایی قوتابخانەش ژمێریاری دارایش کاروباری دارایی قوتابخانەی تایبەت، یەعنی کاروباری دارایی ڕەقابەش دەگرێتەوە، مەحاسەبەش دەگرێتەوە، تەدقیقیش دەگرێتەوە، لەبەر ئەوە بوترێ کاروباری دارایی قوتابخانەی تایبەت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.أرسلان بایز أسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك جمال.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەعنی موشکیلە نییە، ئەگەر بێن و مەصادر تەعدیل بکەن، یەعنی عادییە، تشتەکی زۆر عادی دەبێتن حەتمەن یان حکومەت یارمەتی دەداتن یانیش (اصحاب المشروع) خۆیان تەمویل دەکەن بەهەر شێوەیەك بێت، ئەگەر زیکر بکەی لێرە کێشە نییە، بەڵام داڕشتنەکەی دەڵێتن (یتکون الدخل المالي)، (دخل المالي)، تۆزەك لێرە موستەڵەحە تەواو نییە، (مصادر التمویل) بڵێین (تتکون مصادر التمویل المدرسة او المعاهد الخاصة من: یەك و دوو، هەتا ئاخیری، خاڵێکی تر (ب) (علی المدرسة الخاصة الالتزام به) لێرە تەحدیدمان کردییە، (تخصیص نسبة 5٪) ئێمە لێرە گۆتمان 5٪ یەعنی دەستەی ئەوە بەسمانە، ئێمە ناکرێت تەحدیدی بکەین، مەدرەسە هەیە لەوانەیە 5٪ بێ، مەدرەسە هەیە 10٪ یە، بەپێی پێشکەوتنی مەدرەسەیە، لەوانەیە ئەمساڵە لەداهات یان لە ئەرباح 5٪ بێتن، ساڵێکی تر بکەم بە 15٪، پێشنیار دەکەم بڵێ (تخصیص نسبة لاتقل عن 5٪)، ئیتر ئەوەی تر ئەنجومەنی مەدرەسە خۆیان تەحدید دەکەن چۆن دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك فاضل.

بەڕێز فاضل محمد قادر (بەشارەتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێبینیم لەسەر خاڵی (ب) ئەم ماددەیە هەیە، کە باسی یارمەتی قوتابخانە ئەهلییەکان دەکا، من پێشنیار دەکەم وەزارەت، چونکە بەڕاستی لەزۆر برگە و بابەتی ئەم پرۆژەیەدا هاتووە کە قوتابخانە ئەهلییەکان پەیوەست دەکرێن بە وەزارەتی پەروەردە و خوێندنی باڵا، بەڵام ئەوەی کە جێگای تێبینییە هەرچەند لەخاڵی (ج) دەڵێ وەزارەت دیاری دەکا، بەڵام بەڕاستی تا ئێستاکە مەسەلەی وەرگرتنی پارەی خوێندن لەقوتابخانە ئەهلییەکان تەحدید نییە، ساڵانە قوتابخانە ئەهلییەکان بۆ خۆیان، یەعنی بەبیر کردنەوەی خۆیان ئیزافەیەك دەخەنە سەر مەسەلەی وەرگرتنی خوێندن لە قوتابیان، ئەمە بەڕاستییەکەی تەقریبیەن دەتوانم بڵێم ئاستەنگێکی دروست کردووە، چونکە بەڕاستی زۆر لەو قوتابیانە منداڵی فەقیر و هەژارن، پێویستە حکومەتی هەرێم وەزارەتی پەروەردە تەحدیدی پارەی خوێندن لەقوتابیان بکات، ساڵانە، بۆ ئەوەی قوتابخانە ئەهلییەکان بەکەیفی خۆیان پارە لەقوتابیان وەرنەگرن بۆ خوێندن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

پەروین خان فەرموو.

بەڕێز پەروین عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ماددەی (41) خاڵی (ب) کە پارەی خوێندنی وەرگیراو لە خوێندکاران و بەخێوکەران، بەنیسبەت ئەو پارەی کە لەقوتابیان وەردەگیرێ لەقوتابخانە ئەهلییەکان، دیارە وەکو کاك فاضل فەرمووی، ئیشارەتی پێدا، هەر ساڵەی بەجۆرێك وەردەگرن، یەعنی ئیستقراری نییە ئەو پارەیە، هەر ساڵەی جۆرێکە، ساڵ بەساڵ زیاد دەکا، ماڵ هەیە چوار منداڵ، سێ منداڵی لەو قوتابخانە ئەهلییە دەخوێنێ، بەڵام نەفسی پارە وەردەگرێت، پێویستە لێروکانە وەزارەتی پەروەردە، یاسایەك دەربکا، ئەو پارەیە مەسەلەن بەنیسبەت منداڵی یەکەم قەیناکە با نیسبەی پارەکە هەر ئەوەندە بێ کە وەری دەگرێ، بەڵام بۆ منداڵی دووەم، سێیەم، تە خفیزاتێك بکرێ و کەمتر بکرێتەوە، بەنیسبەت خاڵی (ج) بەخشش و یارمەتییەکان، دیارە ئەو قوتابخانە ئەهلییانە نازانم ئینجا ئەوەیان کردووە بە بەهانەیەك بۆ خۆیان یاخود بەو مەبەستەی کە پێویستیانە سەرفی دەکەن؟ یاخود بۆ خۆیتیان؟ نازانم، بەڵام کە داوای بەخشش و یارمەتی دەکەن، وەکو کاتێ کۆبوونەوەی دایك و باوکان دەکرێ لە قوتابخانەکان داوای بەخشش و یارمەتی لەدایکان و باوکان دەکەن، ئەوەش ئێحراجییە بۆ دایك و باوکان ناتوانێ کە بڵێ بەخشش و یارمەتییەکە نادەم، تۆ پارەی خوێندن وەردەگری، هیچ پێویست ناکا، داعی ناکا داوای بەخشش و یارمەتی لەدایکان و باوکان بکەی، یاخود کە کاغەزت بۆ ڕەوانی ماڵێ دەکەن، ئەوە پارەی قوربانییە پێویستە، نەك پێویستە، دەڵێ ئەوە قوربانی دەکەین پێویستە تۆ یارمەتیمان بدەی، یاخود بەشداری بکەی لەو قوربانییە، یاخود کاغەزت بۆ ڕەوان دەکە لەماڵێ ئەو مەواد غەزایی ڕەوان بکەین و بەسەر ماڵە هەژارەکان دابەش دەکەن، بۆیە پێویستە لێرە وەزارەتی تەربییە ڕێنمایی یاخود یاسا دەر بکا، بۆ چەسپاندنی ئەو شتانە کە ئەو پارەی ساڵانە وەری دەگرێ، داعی ناکا کە ئەو شتانە لە دایك و باوکی خوێندکارەکە داوا دەکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماموٚستا فرمان فەرمووو.

بەڕێز فرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك لوقمان فەرموو.

بەڕێز لقمان سلیمان حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەخاڵی سێی ماددەکەدا هاتووە ئەو کۆمەك و مینحە و یارمەتییانەی قوتابخانە کە لەلایەنی دیکەوە دەستی دەکەوێت، دەبێ چوار چێوە گشتییەکەی دیاری بکرێ، کە لایەنی دیکە کێیە؟ چونکە شەرت ئەوەیە کە لایەنی دیکە ئەو لایەنەی کە تەمویلی قوتابخانە ئەهلییەکان دەکەن، دژ نەبن لەگەڵ بەرژەوەندییە باڵایەکانی گەلی کوردستان، لەوانەیە ئەو لایەنانە کە تەمویلی ئەو پرۆژەیە دەکەن، ئەگەر بەجۆرێك دژ بن لەگەڵ بەرژەوەندییە باڵاکانی گەلان لەوانەیە تەئسیری لەسەر بەرنامەکانی خوێندن هەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالرحمن.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی من وەکو دەیبینم ئێمە باسی قوتابخانە ناحکومییەکان دەکەین، بەس لەهەر بڕگەیەك و لەهەر ماددەیەك وەزارەت وا بکا لەسەری، وەزارەت وا بکاو، یەعنی لەهەموو شتێك وەزارەت تەداخولی ئەم قوتابخانانە دەکات، یەعنی من پێموایە کەوا دەبینم ئەم قوتابخانەیە دەبێتە جوزوئێك لەبەرنامەی وەزارەت، یەعنی با هەر دەعمیش بکا و هەر ببێتە سەر وەزارەت و تەواو، بەڵام ئێمە لێرە باسی قوتابخانە ناحکومییەکان دەکەین، کەواتە نابێ ئێمە بڵێین ئەو کۆمەك و مینحەی لەکوێ دێت؟ وەزارەت پێ ئاگادار بێت، لەکوێ هێنای؟ بەڵکو کۆمپانیایەکە، تاجریەکە، لەجێیەکی هێناوە، پارەی خۆیتی، یەعنی دەبێ وەزارەت بچێت تەفاسیلەکی کە لەکوێ هێناوە ئەو پارەیە، چۆن دادەمەزرێنێ؟ بەڕەئی من ئەمە یەعنی هەڵەیە لەیاسایەکەدا هەیە، پێموایە جوانتر دای بڕێژین یان هەر لەیاسایەکەدا نەبێ ئەو وەزارەتە، بەس تەداخولی ئیش و کاری ئەم قوتابخانەیە بکا، یان لەبڕگەیەکی تری کە دەڵێ ژمێریاری دارایی چاودێری، پارەی خۆیەتی بۆ خۆی مەکتەبی کردیە و پارەی خۆی سەرف کردییە، قوتابخانەی بۆ خۆی دامەزراندوە و

بەخۆی پەروەردەی دەکا، وەزارەت بچێ چاودێری پارەکەی بکا، گیرفانی دەربێنێ چەندی بردییە و چەندی دەرهێناوە و چی لێهات، وەڵلا ئەوە بەڕایی من هەڵەیە، یەعنی ئەوە ناکرێ، ئەو بۆخۆی شتێکی خاصە، بۆخۆی مەدرەسەی بەڕێوە دەبات قوتابخانەی داناوە، بەخۆی پەروەردە دەکا و بەخۆی مامۆستای هێناوە، چ پەیوەندی وەزارەتی پێوەنەبێ، من پێموایە زۆر باشترە وەکو کاك جمالیش قسەی کرد، (5٪) و بڵێین لە (5٪) بەرەو سەرەوەبێ، یەعنی چونکە هەندێك بێ بەش دەبن، لەوانەیە قوتابییەکی زیرەك بێ، بەڵام ئەو (5٪) ساڵە لێنەگەرێ دەمینێتەوە، ئەگەر لە (5٪) بەرەو سەرەوە بێ، لەوانەیە زۆربەی قوتابییەکان بەر بکەون، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر هەورامی فەرموو.

بەڕێز عمر صدیق محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشێوەیەکی گشتی پشتگیری لەو داڕشتنەوەیە دەکەین کە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا کردوویەتی، بەڵام پشتگیری لەتێبینییەکانی مامۆستا جمال دەکەم، ئەوەی پەیوەندارە بە خاڵی (أ) بۆ خاڵی (3) من بەپێویستی نازانم بڵێین کە موافەقەی وەزارەتی تەربییە بۆ هەر بەخشینێك کە ئەدرێ بەقوتابخانەیەك وەر بگیرێ، بۆ؟ چونکە لەئەصڵدا ئەوە پڕۆژەیەکی غەیر حکومییە، بەڵام ئەکرێ بڵێین وەزارەتی لێ ئاگادار بکرێتەوە و بەمەرجێك ئەم بەخشینە نەبێتە هۆی لادانی قوتابخانەکە یان پڕۆژەکە لە ئامانجە سەرەکییەکانی، کە پێشکەش کردنی خزمەتگوزاری پەروەردەیی فێرکردنە، لەخاڵی (ب)دا خاڵی یەکەمیان نووسیویەتی(تکون الحسابات المالیة للمدرسة) بەباوەڕی من ئەمەش داڕشتنەکەی بگۆڕدرێ، بوترێ (تدار الحسابات ومالیة المدرسة وفقاً لاحکام القوانین النافذه في أقلیم کوردستان)، لەبەر چی؟ لەبەر ئەوەی ئێمە تەنها قانونی ڕەقابەی مالیمان نییە کە پەیوەندداربێ بە ئەم مەشروعەوە کەمەشروعێکی غەیر حکومییە، مەشروعێکی ئیستیسمارییە، ئێمە کۆمەڵێك قەوانینی ترمان هەیە، هەر لەقەوانینی مەحاسەبی، قەوانینی قانونی ئیستیسمارە، ئەوە قانونی شەریکاتە، ئەوە قانوونی ڕەقابەی مالییە، بۆیە پێویست دەکات بەشێوەیەکی گشتگیری ئەم بڕگەیە دابڕێژێتەوە، بەهەمان شێوە بۆ خاڵی دووەمیش پشتگری لە پێشنیارەکەی مامۆستا جمال دەکەم، بەوەی کە بوترێت(5٪) بەرەو سەرەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەرورەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ماددەکە بمێنێتەوە، بەڵام جارێکی تر لەژێر ڕۆشنایی ئەو سەرەنج و پێشنیارانە دایبڕێژینەوە، تەنها یەك دوو خاڵێش وەکو روونکردنەوەی زیاتر قسەی لەسەر دەکەین، مەسەلەی کرێی

سالآنەی کە لەقوتابیان وەردەگیرێ لەڕاستیدا تۆ ناتوانی بەتەواوەتی سنووورداری بکەی و جێگیری بکەی، قابیلی ئەوەیە کە سالآنە بگۆڕێ، بەگوێرەی پێشکەش کردنی ئەو خزمەتگوزاریانەی کە پێشکەش دەکرێ، هەروەرها گۆڕانی پێداویستییەکانی ژیان، بۆیە ئێمە گفت و گۆمان زۆر کردووە لەسەر ئەوە، بەلآم پێویستە بەڕەزامەندی وەزارەت بێت، ئەوەیان جەختیشمان لێ کردۆتەوە، سەبارەت بە مەسەلەی هەموو ئەو داهات و دەستکەوتانەی لە لایەن قوتابخانەکەوە دەست دەکەوێ ئەوە بەشێك دەبێت لە داهات، ئەوە حانووتیش دەگرێتەوە لە زمنیان دا، مەسەلەی ئەوەی کە ڕەزامەندی وەزارەتی پەروەردەو لایەنە پەیوەندیدارەکان مەبەستمانە هەندێ جاران ئەو کۆمەك و بەخشینە، کۆمەك و بەخشینی ناوخۆییە، پێویستە وەزارەتی لێ ئاگادار بکرێ، بەلآم کۆمەك و بەخشینێ کە لە دەرەوەی ولآت دێ، ڕەنگە پێویست کات هەتا ئەنجومەنی وەزیرانیشی لێ ئاگادار بێ، ئەمە تەنها بۆ دلنیایی بوونە لەوەی کە ئەو سەروچاوەیەی ئەم تەموینە پێشکەش، یان ئەم مینحەیە پێشکەش بەم موئەسەسەیە دەکا، لەلایەن وەزارەت و لەلایەن موئەسەساتی خۆمانەوە جۆرێك لە دلنیایی هەبێ، بویە ئێمە لەگەلّ ئەوەشین ئەوەش بمێنێتەوە بەم شێوەیەی خوارەوە جارێکی تر دایدەڕێژینەوە: ـ أ. سەرچاوە داراییەکانی قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی پێك دێت لە: ـ 1. ئەو بڕە پارەیەی لەلایەن ئەندامانی دامەزرێنەرەوە بۆ پڕۆژەکە تەرخان دەکرێت. 2. ئەو بڕە پارەیەی سالآنە لە قوتابیان وەردەگیرێت، کە پێویستە لە سەر بنەمای پێوەرو ئاستی زانستی و پەروەردەیی هەلسەنگاندنی سالآنە بێت و لە لایەن وەزارەتەوە ڕێنمایی پێ دەرچێت، 3. ئەو کۆمەك و مینحە و یارمەتییانەی قوتابخانەکە کە لە لایەنی دیکەوە دەستی دەکەوێت لە پاش ڕەزامەندی وەزارەت و لایەنی پەیوەندیدار، 4. ئەو داهات و دەستکەوتانەی لە ئەنجامی چالاکیەکانی قوتابخانە و پەیمانگاوە بە دەست دێن.

ب. ئەنجومەنی کارگێڕی قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی پێویستە پابەند بێ بە : ـ ا. کاروباری دارایی قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی ملکەچی یاسا کار پێکراوەکانی هەرێم و دیوانی چاودێریە لە هەرێمی کوردستان. 2. تەرخانکردنی ڕێژەیەك کە کەمتر نەبێ لە 5٪ی قازانجی سالآنەی قوتابخانە وپەیمانگای نا حکومی بۆ پەرەپێدانی توانای زانستی و پەروەردەیی و کارگێڕی قوتابیان و مامۆستایان و فەرمانبەرای قوتابخانەو پەیمانگاکە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی،

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پشتگیری لەو داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردە دەکەین تەنها یاساکان دیاری بکرێ، یاسای مالییە، قەوانینی مالیە، جگە لەوەی ملکەچ بێ، ئەوە زۆر گرنگە کە ملکەچی چاودێریکردن بێ لە لایەن دیوانی ڕەقابەی مالی و سەبارەت بە تەمویل کردن ئەوە ماددەکی زۆر گرنگە لەبەر ئەوەی ئەو لایەنەی کە

لەوانەیە بیبات و وەکو لە ماددەکەدا هاتووە هاوکاری پێشکەش بەو قوتابخانەیە بکات، هەندێ مەرجی خۆی فەرز بکات، بۆیە پێویستە ڕەزامەندی وەزارەتی لە سەر بێ تاکو لەوە دڵنیا بین کە ئەو پارەیە دەبخشرێتە قوتابخانەکی نا حکومی یاخود پەیمانگایەکی نا حکومی دژ بەوە نیە کە سیاسەتی پەروەردە لە هەرێمی کوردستان کە ئەوەش یەکێك لە ئەرکەکانی وەزارەتی پەروەردەیە هەر لەبەر دڵنیابوون و مسۆگەرکردنی ئەو ئامانجە ئێمە ڕازی بووین بەوەی کە پێویستە ڕەزامەندی وەزارەتی پەروەردە وەربگیرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لە سەر ئەو تێبینیەی لیژنەی یاسایی ئێوە ڕەئیتان چییە؟

بەڕێز د.عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها جیاوازیەکە لەوە دایە ئێمە وامان خوێندەوە یاسا کار پێکراوەکان، بەڵام دەبێ بڵێین یاساکانی پەیوەست بە یاسا داراییە کار پێکراوەکان لە هەرێم و دیوانی چاودێری دارایی بەم شێوەیە دەیخوێنینەوە جارێکی تر، کاروباری دارایی قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی ملکەچی یاسا داراییە کارپێکراوەکان و دیوانی چاودێری دارایی هەرێم دەبێت،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر ئەو دوا سیاغە هاوبەشەی نێوانی هەردوو لیژنەکان جەنابت دەڵێی چی؟

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

موشکیلە نیە ئەز مووتەفیقم د گەل،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەو داڕشتنەوەی ئەخیری کە هەردوو لیژنەکە و جەنابی وەزیر موتەفیقە لە سەری کێ لەگەڵی دایە تکایە دەستی بەرزکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ تەنیا دوو کەس لەگەڵ دا نیە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر،

بەڕێز امینە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (42): بەڕێوەبەری قوتابخانە ڕاپۆرتی ساڵانەی بودجە و حیسابی کۆتایی ئامادە دەکات دوای بڕیار لە سەر دانی لەلایەن ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی قوتابخانە کۆپیەك لەم ڕاپۆرتانە دەگەێنێتە بەڕێوبەرایەتی گشتی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتی وەزارەت،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەعەرەبیەکەی،

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (42) مدير المدرسة يعد التقرير السنوى للميزانية والحسابات النهائية، وبعد إقرارها من قبل إدارة المدرسة يتم ايصال نسخة من هذا التقرير الى المديرية العامة للتعليم الاهلي والخاص في الوزارة،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وایە کە ئەمە لە ناو پەیڕەوی ناوخۆی هەر قوتابخانە و پەیمانگایەکدا کە تەسبیت دەکرێ، تەحسیل حاسلە، بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ئەو ماددەیە ئیلغا بکرێتەوە، سوپاس،لیژنەی یاسایی،

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری لە ماددەکە دەکەین هەر وەك لە پڕۆژەکە هاتیە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز تەئیدە ئیلغایی دەکەمەڤە وەکی لیژنەی پەروەردەی، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا لیژنەی پەروەردەو جەنابی وەزیر داوای ئیلغای دەکەن، بەڵام لیژنەی یاسایی دەیەوێ بمینێتەوە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە ئیلغا بکرێتەوە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ (10) کەس لەگەڵ دا نیە، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ ڕەتکرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر،

بەڕێز امنە ذکري سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سێیەم: لێکۆڵینەوەو تەمبێ کردن،

ماددەی (43): وەزارەت دەسەڵاتدارە بۆ لێکۆڵینەوە لەگەڵ بەڕێوەبەران و وانە بێژان و کارمەندان و فەرمانبەرانی قوتابخانە تایبەتەکان، ئەم لێکۆڵینەوەیە ئەنجام دەدرێ لەڕێگای نوێنەر یان بریکارێك لەلایەن وەزیرەوە دیاری دەکرێ، هەمان حوکم دەسەپێ کە بە سەر بەڕێوەبەران و وانە بێژان و کارمەندان و فەرمانبەرانی وەزارەت لە بوارەکانی حوکمە یاساییەکانی ئەنجامی لێکۆڵینەوە و هەمان ئەو دەسەڵاتەی دەیسەپێنێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەعەرەبیەکەی،

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

3. التحقيق والعقوبات:

المادة الثالثة: - للوزارة صلاحية التحقيق مع مديري وتدريسي ومنتسبي وموظفي المدارس الخاصة، ويتم هذا التحقيق عن طريق ممثل او وكيل يحدده الوزير، ويتم فرض نفس الحكم المطبق بحق المديرين التدريسيين والمنتسبين والموظفين في الوزارة في مجال الاحكام القانونية الناتجة عن التحقيق وترفض نفس السلطة،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە،

بەڕێز د.عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشی سێیەم کە تایبەتە وەکو لە پڕۆژە ئەصلەکەدا هاتووە، لێکۆڵینەوە و تەمبێ کردن ئێمە ناومان لێ ناوە سزاکان لە ماددە (43)وە تا ماددە (51)کە هەمووی لە ژێر عینوانی سزاکان دایە، ئێمە کردوومانەتە دوو ماددە، بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە: کردوومانەتە دوو مادە ئەم هەمووو ماددانە،

ماددەی (29): - لە حاڵەتێکدا قوتابخانە و پەیمانگای نا حکومی پەیوەست نەبوو بە حوکمەکانی ئەم یاسایە لە وەزارەتیش لیژنەیەکی لێکۆڵینەوە بۆ ئەم مەبەستە پێك دێ، کە پێویستە ڕاپۆرتەك لە بارەی حاڵەتەکەوە بەرزبکاتەوە بۆ بڕیاردان لە سەر یەکێك لەمانەی خوارەوە: - 1. دەستگرتن بەسەر قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکەدا بە شێوەیەکی کاتی و خاوەنی قوتابخانە و پەیمانگاکەشی لێ دووردەخرێتەوەو لە بری ئەویش وەزارەت بەڕێوەی دەبات تا ئەو کاتەی کێشەکان بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە چارەسەر دەکرێت، 2. هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەتەکە و داخستنی قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی،

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ڕەتکردنەوەی ئەم ماددەیەین، لەبەر ئەوەی لێکۆڵینەوە لە هەر بابەتێك لە دەسەڵاتی وەزارەتدایە، لیژنەی تەحقیقی پێك دەهێنێ، ئەگەر کێشەك لەو قوتابخانە نا حکومیە یان پەیمانگا نا حکومی ڕووی دا، پێویست بە دەقێکی یاسا ناکات ئەو مافە هەیە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر،

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز بێژم تەحسیل حاسلە، یەعنی تەحقیق صلاحیاتێ وەزارەتێنە ئەز نزانم زرورەتەکە قانونی هەیە ڤە دڤێری دا بێ یان نا؟ نابینم زەروریە یەعنی ئەڤە ئەما ئەگەر د ڤێت تەفاسیلێت مەراحلێ (سحب اجازە العقوبات) ڤان یەعنی ئەز بێژم داخلی قانونی دا پچێکی زەحمەتە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ڕەئیەك، لیژنەی پەروەردە دەڵێ ئەو ماددەیە بمێنێتەوە بەکۆمەڵێ گۆڕانکاری لەگەڵ ماددەکانی دیکە دەمج بکرێن، بەڵام لیژنەی یاسایی و جەنابی وەزیر دەڵێن ئەم ماددەیە ڕەتبکرێتەوە، کاك عمر تێبینیت هەیە؟ فەرموو،

بەڕێز د.عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ئەگەر سەیری پڕۆژە ئەصلەکە بکەین لە ماددەی (43) وە تا (51) واتا نزیکی (10) ماددەیە، هەمووی پەیوەندە بە مەسەلەی سزادان و تەمبێ کردن، ئێمە کردوومانەتە دوو ماددە، بۆیە لەگەڵ کورتکردنەوە و چڕکردنەوەی بووین، بەڵام ئێمە دەزانین لێکۆڵینەوە بەڕاستی دەسەڵاتی وەزارەتە بەس، خاڵی یەکەم و دووەم دوو حاڵەتمان داخیل کردووە، حاڵەتی یەکەم ئەوەیە کە دەست بەسەر قوتابخانە و پەیمانگاکەدا دەگیرێ بە وەقتی وەزارەت بەڕێوەی دەبا، لە کۆتاییدا ئەگەر موشکیلەکە بەردەوام بوو ئەوا دەگرێ بگاتە ئەو ڕادەیەی کە ئیجازەکەی لێ سەحب بکرێتەوە و قوتابخانەکە دابخرێ، واتا ئەو دوو حاڵەتەمان لە یەکتری جودا کردۆتەوە، بۆیە لەگەڵ ئەوەین کە بمێنێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ڕۆژان.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت سەحبی ئیجازەو داخستنی ئەو قوتابخانانە لە حاڵەتێك سەرپێچیکردنی یاسا کارپێکراوەکان لە هەرێمی کوردستان ئەوە لە ماددەکی دواترە، ئێمەش لەگەڵ ئەوەین ئەو ڕێکارانە بمێنێ، بەڵام تەنها مافی تەحقیق کردن لێکۆڵینەوە لەگەڵ بابەتێك لە کێشەك ڕوودات ئەوە دەسەڵاتی وەزارەتە پێویست ناکات دەقێك لە ناو ئەو یاسایە هەبێ، بەڵام سەبارەت بە سەحبی ئیجازە و لێسەندنەوەی مۆڵەت و داخستنی قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکان ئەوە ماددەی دواتر باسی دەکا، ئێمەش سوورین لە سەر ئەوەی ئەو ماددەیە هەبێ و ئەو دەسەڵاتە بدرێتە وەزارەت، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەڕێز د.عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کەواتە ئێمە هەمان ڕەئیمان هەیە، چونکە ئێمە ماددەکەی دوای ئەو کە باسی سەحبی ئیجازە دەکات، ئێمە ئەوەمان ئیلغا کردۆتەوە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بیریڤان خان.

بەڕێز بیریڤان اسماعیل سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هێشتا نەدرایتە دەنگدان، بەس ئەگەر هاتو درا دەنگدان و مایەوە حەزم دەکرد قسەی لە سەر بکەم ئەو ماددەیە، ئاخر ئەو وەختە یەکسەر دەنگ بێنێ دەڕوا، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر ڕەتکردنەوەکە، ئەگەر ڕەتبکرێتەوە بۆچی موناقەشەی لە سەر بکەین، ئەگەر زۆرینە دەنگی لە سەر دا، دوایی کە مایەوە موناقەشەی لە سەر بکا، فەرموو عظیمە خان.

بەڕێز عظیمە نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوە دام کە ئەو دووخاڵەی کە لیژنەی پەروەردە ئاماژەی پێکرد د. عمر بمێنێتەوە، لەبەر ئەوەی دوو خاڵی سزایی لە ناو یاساکەدا زۆر پێویستە لەبەر ئەوەی تا ئێستا بەپێی ڕێنمایی بێ، دەیان لادان لە پەیڕەوی بەرنامەی وەزارەتی پەروەردە ئیجرائات نەکراوە لەگەڵیاندا، بەڵام بە یاسا ئێمە دەتوانین ئەو دوو خاڵە بمێنێتەوە لە ناو یاساکەدا وە ئیجرائات کردن و، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا فەرمان.

بەڕێزفەرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە لەگەڵ مانەوەی ماددەكەم، لەبەر ئەوەی جەنابی وەزیریش دەزانێ ئێمەش لیژنەی پەروەردە هەر هەموومان ئاگاداری ئەوەین بەڕاستی ئەگەر جۆرێك لە سزا نەبێ بەهیچ شێوەیەك ئەو قوتابخانە ئەهلیانە كۆنترۆڵ ناكرێن، لەبەر ئەوەی ئێستا كۆمەڵێك ڕێنمایی لە وەزارەتی پەرورەردە هەیە، بەڕاستی سەرپێچی هەموو ڕێنماییەكان دەكەن، هەر لە بەرزكردنەوەی نرخی ساڵانەی خوێندن، لە وەرگرتنی خوێندكارەكان، لە كتاب فرۆشتن، لە جل فرۆشتن، ئەوانە هەموو سەرپێچین، ئێستا ئەگەر كۆمەڵێك یاسا و ڕێسا دانەنرێ بۆ كۆنترۆڵ كردنیان بەڕاستی ئەوان لە سەر هەمان سەرپێچی بەردەوام دەبن، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵام مامۆستا فەرمان ئەگەر موخالەفەیەك لە هەر دائیرەیەكی حكومەت بوو، تەحقیق ناكرێ؟ سزا نادرێ؟ تەحسیل حاسل؟

بەڕێزفەرمان عزالدین محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ڕاستە لیژنەی لێكۆڵینەوەش دەرچووە، لێژنەی لێكۆڵینەوە بڕیاریشی دایە، بەڵام ئیجرائات نەكرایە، ئەمە لەو شتانە بەڕاستی كۆمەڵێ دەلیلمان لەبەر دەستە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

باشە ئەگەر ئەو ماددەیەش بمێنێ لیژنە قەراری دا سزا نەدرێ هەر سزا نادرێ، ئەگەر نەتیجەكە ئەوە بێ فەرموو كاك عبدالسلام،

بەڕێزكاك عبدالسلام مصطفى صدیق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە لایەكەوە واقیعی ئێستای قوتابخانە نا حكومیەكان دیارە كە ناتوانایی هەیە، لەلای پەرلەمان و حكومەت بۆ جێبەجێكردنی حەتتا ڕێنماییەكانی، بۆیە موشەریع ڕەنگە بە پێویستی دەقێكی یاساییمان هەبێ، بەڵام من ڕەخنەم لە سەر ئەوەیە یەعنی ڕەددی ئەو ماددەیە دەكەم، حكومەت تەعامول لەگەڵ خاوەنی پڕۆژە دەكات، حكومەت تا ئەو ئاستە دێت لەگەڵ ئەو كەسەی مۆڵەتی وەرگرتووە مامەلەی لەگەڵ دەكات، قەد تەسەورم مەبدەئەكی زۆر سەقەتە ئێمە زەرەرێكی گەورە دەگەیەنین لە تەوەجوهی مامەلەمان لەگەڵ قوتاعی خاص حەق بە حكومەت، حەق بە خۆی بدات، بچێت بانگی فەڕاش و موعلیم و مودەریس بكات، ڕێگایەكی تر پێویستە من پێشنیار دەكەم بدۆزنەوە كە حكومەت بتوانێت ئەو دەقە یاساییەو ئەو ڕێنماییانەی كە پێویستە بۆ بەڕێوەبردنی قوتابخانە نا حكومی بۆ بەدەست هێنانی ئەو درووستكردنی

ئەنجام بدرێن، بەڵام نە بەم شێوە موباشیرە، چونکە بەڕاستی تەدەخولێکی زۆر بێ موبەڕیرە لەلایەن حکومەتەوە بە پڕۆژەیەکی ئەهلی حیسابی خۆتان بکەن من پڕۆژەیەکی سیاحی دەکەم، حیسابی بکەن هۆتێلێك دەکەمەوە، حیساب بکەن شەریکەیەکی ئینتەرنێت دەکەمەوە، واتا ڕێگامان دا ئەوەمان کردە سابیقەی قانونی هیچ قوتاع خاص نەما، دەبێتە قوتاعی موختەلەت، دەبێتە قوتاعی سەر بە حکومەت، بۆیە ئەگەر توانا هەیە داڕشتنێکی وا بکرێت کە مەبەستەکە لە بوونی ئەم ماددەیە تەحقیق ببێ، بەڵام تەعامول لەگەڵ خاوەنی ئیجازە بکات، نەچێتە ناو مەدرەسەکە، باشە ئەگینا ئەگەر بەم شێوەیە بێت منیش لەگەڵیمە نەمێنێت، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا دوو ڕەئی جیاواز هەیە، ڕەئیەکیان دەڵێ ئەصلەن ئەو ماددەیە هەر ڕەتبکرێتەوە، ڕەئیەکیش دەڵێ بمێنێتەوە، هەردوو ڕەئیەکە قسەی لە سەر کرا، دیفاعی لێ کرا، ئێستا کێ لەگەڵ ئەوە دایە ئەم ماددەیە ڕەتبکرێتەوە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (23) کەس لەگەڵ دایە ڕەتبکرێتەوە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە بمێنێتەوە؟ زۆرینەیە کەواتە ئەم ماددەیە مایەوە، فەرموو د. عمر بۆ دوا سیاغەکەی بزانین، بیخوێنەوە بۆ ئەوەی موناقەشەی بکەین،

بەڕێز د.عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمان باشە موناقەشە بکرێ، ماددەی (29)یەم ئەوەی کە لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەدا هاتووە، ماددەکە بەم شێوەیەی خوارەوەیە ئەوەی ئێمە پێشنیارمان کردووە دووبارە دابڕێژرێتەوە و هەروەرها لە ماددەی (43) تا (45) دەمج بکرێ لەم ماددەیەدا، ماددەی (29)یەم لە حاڵەتێکدا قوتابخانەو پەیمانگای نا حکومی پەیوەست نەبوو بە حوکمەکانی ئەم یاسایە لە وەزارەت لیژنەیەکی لێکۆڵینەوە بۆ ئەم مەبەستە پێك دێ کە پێویستە ڕاپۆرتێك لە بارەی حاڵەتەکەوە بەرزبکاتەوە وە بۆ بڕیاردان لە سەر یەکێك لەمانەی خوارەوە: ـ 1. دەستگرتن بەسەر قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکە بە شێوەیەکی کاتی و خاوەنی قوتابخانە و پەیمانگاکەشی لێ دووردەکرێتەوە و لە بری ئەویش وەزارەت بەڕێوەی دەبات، تا ئەو کاتەی کە کێشەکان بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە چارەسەر دەکرێن، 2. هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەتەکە و داخستنی قوتابخانە و پەیمانگا ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی لە سەر ئەم داڕشتنەوە تێبینیتان هەیە؟

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە تەنها لە سەر لیژنە تەحقیقیەکە تێبینیمان هەیە، دەنا (الغاء الاجازة وغلق المدرسة) کە خاڵی دووەمە لە ماددە (29) لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە ئەوە لە ماددە (44)ی ئەصلی پڕۆژەکە هاتیە، ئێمەش

پشتگیریمان لێ کردیە، وە وردەکاریەکانمان تێدا باس کردیە کە لە حاڵەتی سەرپێچی کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە وەزویر بۆی هەیە مۆڵەتەکە هەڵبوەشێنێتەوە و، دەزگاکە دابخاتن، بەڵام ئەوە ماددەی دواترە لیژنەی پەروەردە ئێمە لە سەر ئەصلی پڕۆژەکە کارمان کردووە، بەڵام جیاوازیەکە لەبەر ئەوەیە لیژنەی پەروەردە چەند ماددەیەکی خستیە تە ناو ڕاپۆرتەکەی خۆی، ئێمە وەکو ماددە، ماددە تێبینی و ڕاو بۆچوونی خۆمان نووسیوە، بۆیە ئێمە لەگەڵ لیژنەی تەحقیق نەبووین و دەنگمان بۆ نەدا، بەڵام (الغاء الاجازة وغلق المدرسة) ئەوبکرێتە ماددەکی سەربەخۆ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالسلام،

بەڕێزکاك عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی پەروەردە پێشنیاری کردووە لە ماددە (41) تا (51) هەڵبگیرێ لە باتی ئەو دوو ماددە بێت من بە پێویستی دەزانم با دەنگدان بدەین کە ئێمە قبول دەکەین، کە ئەوەمان قبول کرد، ئینجا موناقەشەی پێشنیاری لیژنەی پەروەردە بکەین، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە لە بدایەتی گفتوگۆکردن لە سەر ئەو پڕۆژە یاسایە ئەگەر پڕۆژەی لیژنەی پەروەردە دەنگی هێنا، با ئەوە بکرابا بنەما بۆ گفتوگۆکردن، ئەوە شتەکی باش بوو، لەبەر ئەوەی ئەوان پڕۆژ یاساکەیان زۆر پوخت کردۆتەوە، زۆر کورتیان کردیتەوە لە (63) کردوویانە بە(39) ماددە، بەڵام ئێستا ئێمە گەیشتووینە ماددە (40)ەکان بەپێی ئەصلی پڕۆژەکە (44)ە تا ئێستا ئەصلی پڕۆژەکە بنەمای گفتوگۆکردن بووە، تازە لە نیوەی موناقەشە ئەوە بگۆڕین ڕاپۆرتەکە بکەینە بنەمای موناقەشە نازانم، ئێمە ماددە، ماددە، ڕاپۆرتی خۆمان ئامادە کردووە، لەبەر ئەوە ماددە، ماددە، لەگەڵ پڕۆژە یاساکە بەردەوامین لە گفتوگۆکردن، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وێڕای سوپاس و ڕێزم بۆ ڕەئی لیژنەی یاسایی، من داوام نەکردووە ڕاپۆرتەکە بکرێتە بنەما، وابزانم ئێمە هەمیشە وامان کردووە دوو ماددەمان کردووە بەیەك، دەنگ دەدەین لە سەر ئەوەی موافقین یان نا؟ لەو

حاڵەتە باسی هەموو ڕاپۆرتەكە ناكەم، ئەوان بە مەسلەحەتیان زانیە سێ، چوار مادده بەشێوەیەكی تر دابڕێژرێ ناوەڕۆكەكەی لە دوو ماددەی كە تازە ڕەئیان داوە، وابزانم ئەوەمان كردووە زۆر جار هەر ئێستا پێش ئێستاشمان كرد، مەسەلەی ڕەتكردنی ڕاپۆرت با، ئەوە من لەگەڵ ڕەئی لیژنەمە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا عمر،

بەڕێز د. عمر عزیز بهاءالدین صادق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من وا نابینم تەعاروزێك هەبێ، ئەو سیاغەیەی لیژنەی پەروەردەوە بخرێتە دەنگدانەوە، دەنگی هێنا، دواتر ماددەكان یەكە یەكە ئەچین بەسەری دا دەیخوێنینەوە، تەحسل حاسلە،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

بەڕێزد. احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (43) باسی لێكۆڵینەوە و تەحقیق دەكا لەلایەن وەزارەتەوە بۆ قوتابخانە، بەڵام ماددەی (44) باس لە سەرپێچی دەكات، لەبەر ئەوە ئەو داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردە، پەیوەستە بە ماددەی (44)ەوە، لەبەر ئەوە ئەوەی كە د. ڕۆژان وتی ئەو ماددەیە سەربەخۆیە مادام دەنگ درا لە سەر مانەوەی پێویستە موناقەشەی ئەو ماددەیە بەجیا بكرێ، پاشان كە چووینە سەر ماددەی (44) ئەو داڕشتنەوەی لیژنەی پەروەردە، لەگەڵ ئەو ماددەیە موناقەشە بكرێ، لێرە تەنها ماددەی (43) بێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك كاردۆ تێبینیت هەبوو؟ فەرموو

بەڕێزكاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەگەر بمانەوێ دوو ماددەش دەمج بكەین، دەبێ ماددەكان بخوێندرێتەوە، ئەوە پێشنیارێكە چەند مادده تێكەڵ دەكا، تۆ هێشتا ماددەكە نەخوێندراوەتەوە چۆن دەیكەیتە یەك سیاغە، لەبەر ئەوە مادده، مادده دەبێ بخویندرێتەوە بڕیاری دەنگیش هەبێ بیدەین ئەو كاتە بیخەینە دەنگدانەوە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو ئەڤین خان.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ڕەئیەكەی كاك عبدالسلام زۆر زۆر قانونی و دروستە، لەبەر ئەوەی فیعلەن ئێمە لێرە كۆمەڵێك ماددەیە، تەقریبی (10) ماددەیە، ئەو (10) ماددەیە ئەگەر بیخوێنینەوە خاڵ بە خاڵ دەبینین هەمووی كورتكراوەتەوە لە یەك ماددەدا، لەبەر ئەوە خۆی تەحسیل حاسلە كە تۆ ئیلغائی دەكەی، كۆت كردۆتەوە لە یەك ماددە سیاغەت كردۆتەوە بەم شێوەیە، بۆیە ئەگەر ئێمە ئەمانەوێ ئەم ماددەیە جێگرەوە بێ بۆ ئەو (10) ماددەی تر دەبێ دەنگدانی لەسەر بكەین دوای ئەوە ئەمە تەسبیت كەین بۆ موناقەشەكردنی، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەڕێز عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا هەردوو بۆچوون دروستن، یەكەمیان ئەوەیە كە تۆ دەكرێ چەند ماددەیەك كە پێویست كات دووبارە دایبڕێژیەوە دەمج بكرێ بە تەصویت ئەمە بكرێ، بەڵام ئەوەی كە لەم یاسایەدا مەسەلەن پەیڕەوكراوە ئەوەیە كە ماددە بە ماددە بڕۆین، بۆیە ئێستا ئەگەر ئێمە بمانەوێ دەمجی كەین لە ماددە (43)وە تا ماددە (45) ماددە بە ماددە بخوێندرێتەوە، بەرچاوی خوشك و برایانی ئەندام پەرلەمان لە سەر ناوەڕۆكی ئەو ماددانە ڕوون بێ، ئینجا دەقی پێشنیارەكەی ئێمە بۆ دەمج كردن و داڕشتنەوەی بخوێندرێتەوە ئینجا دەنگی لە سەر بدرێ، ڕەنگە لەگەڵ ئەوە بین كە باشترە ماددە بە ماددە بڕوین، چونكە هەر لە بیدایەتیەوە وامان هێناوە، چەند ماددەیەكمان ماوە بۆ ئەوەی وەك خۆی بڕواتن هەوڵ بدەین كە دیسان تووشی ئەو ئیشكالیەتە نەبین ئەگەر نا هەردوو لای بەڕاستی دەكرێت، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

خۆ ئێمە هیچ ماددەیەكمان، ئەو ماددانەی كە ماون لەغومان نەكردووە هێشتا بۆ ئەوەی بخوێندرێتەوە ماددەكە، ماددە بە ماددە كە گۆڕانكاری بە سەر دادێ ئەوەی لەغو دەكەین دوایی لەغوی دەكەین، ئێستا ئەو ماددەیەی كە خوێندرایەوە، كێ دەیەوێ قسەی لە سەر بكا تا ناوی بنووسین، (بیریڤان سەرهەنگ، كاوە محمد امین، د. بشیر خلیل، سمیرە عبداللە، د. احمد وەرتی) ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە، فەرموو بیریڤان خان،

بەڕێز بیریڤان اسماعیل سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

زۆر بە كورتی دەڵێم لێكۆڵینەوەو تەمبێ كردن، لێكۆڵینەوە وشەیەكی جوانە، بەس تەمبێ كردن جوان نیە لە یاسا هەبێ، كە بەڕێوەبەر یان كارمەند یان مامۆستا تەمبێ بكرێ بۆیە كە تۆ لێكۆڵینەوەت كرد یەكیك نا یاسایی كرد، بەپێی لێكۆڵینەوە سزا دەدرێ ئینجا پێی دادەخرێ و چی بۆ دەكرێت، زۆر چاكە كە

وەزارەت دەسەڵاتی هەبێ لەگەڵ لێکۆڵینەوە بۆ سەرپێچی یاسا، بۆیە داوا دەکەم وشەی تەمبێ کردن لە ناو یاسایەك دەرنەچێ لە پەرلەمانی کوردستان، وشەیەکی جوان نیە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا کاوە.

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵلا من نازانم دەتوانم قسە بکەم لە سەر ماددەی (29)یەمی لیژنەی پەروەردە، نا من لە سەر ئەوە تێبینیم هەیە ئەگەر موناقەشەی لە سەر بکرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك جلال.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەکە کۆکردنەوەی چەند ماددەیە لە دوو ماددە بەڕاستی زۆر مەنتقیە، بەڵام من مولاحەزەم هەیە، لە یەکەمدا لە حاڵەتێکدا قوتابخانەی یان پەیمانگای حکومی، خۆ قوتابخانە تەجاوز ناکات، بڵێین ئەنجومەنی کارگێڕی قوتابخانە ئەوە مەعقول ترە، دوو کە دەڵێ لیژنەی لێکۆڵینەوە دروست دەکرێ تەحدید بکرێ، مەسەلەن لە ماوەی (15) ڕۆژ زیاتر نەبێ لیژنەی تەحقیقەکە بەرزکاتەوە و ڕاپۆرتی خۆی، دوو دەست گرتن یان ئیحتیلال یان قەناعەتم وایە ئەوەش مەعقول نیە، ئەوەش بەڕێبەبردنی قوتابخانەکە لەلایەن تایبەتمەندانی وەزارەتەوە، ئەو کە خاوەنی قوتابخانەی لێ دوور بخرێتەوە کە تۆ خۆت قوتابخانەت بەڕێوەبرد، تەبیعی مودیری قوتابخانەکە نایەتە ئەوێوە تەحسیل حاسلە، ئەوەی لێ لابدرێ تا ئەو کاتەی کە کێشەکان بەپێی حوکمی ئەو یاسایە چارەسەر دەکرێ، لەحاڵەتی دووەم، لە حاڵەتی چارەسەرنەکردنی کێشەکان بڕیاری هەڵوەشاندنەوەی بدرێ، وە لەوانەیە کێشەکە حەل بێ، لەبەر ئەوە لە دووەمیش ئەو مولاحەزەیەم هەیە لە حالاتی چارەسەرنەکردنی کێشەکان بڕیاری هەڵوەشاندنەوەی قوتابخانەکە بدرێ، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. بشیر.

بەڕێز د. بشیر خلیل توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە داڕشتنەکەی لیژنەی پەروەردە دەکەم، بەڵام بەمەرجێك ئەم دوو خاڵەی کە دایناوە بۆ سزایەکان لەگەڵ نەبێ، بۆ نموونە ئێستا لیژنە لە ئێستاوە حوکمەکانی داوە یان دەست بگیرێ بەسەر قوتابخانە، یان ئیجازەکەی لێ سەحب بکرێتەوە، لەم دوو بڕیارە زیاتر نیە، کەواتە لیژنەی بۆ پێك دێ،

لیژنە پێك دێ بۆ ئەوەی كە مولابەساتی قەزیەكە، كێشەكە دیراسەت بكا بزانێ چ بڕیارێك پێویستە؟ بۆیە من ڕام ئەویە كە ئەو دوو سزایە دانراوە بیرێ، لە سەرەوە بڵێ بۆ ئەم مەبەستە پێویستە لیژنەكە ڕاپۆرتێك لە بارەی حاڵەتەكەوە بەرزكاتەوە بۆ وەزیر، نەنووسراوە بۆ كێ بەرزكاتەوە؟ بۆ وەزیر، بۆ دانی بڕیارە پێویست، ئینجا بڕیاری پێویستەكە ئایا تەمبیهە، تەوبیخە، ئیلغات نەزەرە، جاری وا هەیە هیچی ناوێ، جاری وا هەیە ئینجا لەوانەیە سەحبی ئیجازەیە، بۆیە دیاریكردنی سزاكان لە ئێستا دا من پێم شتێكی باش نیە، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سمیرە خان.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش پشتگیری لیژنەی پەروەردە دەكەم كە لیژنەیەكی تەشكیل كردیە، كە لە پڕۆژەكەی داهاتیە دەڵێ وەزیر صلاحیەتی هەیە، مومەسیلەك یان وەكیلەك، ئەگەر مومەسیلەك بێ، یان وەكیل بێ، مەجالی تانە لێدان هەیە، مەجالی ڕەخنە لێ گرتن هەیە، كە ئەو دەڵێ بە لیژنە بێ، بە لیژنەكە ئیشەكە شەفاف تر دەبێ، ئەو وشانەشی كە لە ناو هاتیە دەڵی تەمبێ و ئەوانە ناكرێ ئەوانە وشەیەكی ئیداریە، بۆ خۆت ئەوەی پەروەردەیی بێ ئیشی كردبێ لە ئیدارە ئەوانە هەمووی هەر تێدایە، پێویستە لە سەر ئەوەی پەروەردە بڕۆین و، سوپاس،

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو د. احمد

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لێرە لە ماددەی (43) ئەگەر ئەصلی ماددەكە كە وەكو خۆی بڕیار لە سەر هێشتنەوەی درا، دەڵێ (للوزارة صلاحية التحقيق مع) لە ڕاستیدا ئەم داڕشتنەوە هەمووی هەڵەیە عەرەبیەكە دەبێ (مع مديري وتدريسي ومنتسبي وموظفي المدارس الخاصة او المعاهد الخاصة) نەك وەك (تدريسين ومنتسبوا) ئەوە خۆی غەڵەتە، ئینجا لێرە باس لە مەجلیسی ئیدارە نەكراوە كە ئەمە بڕیارمان دا لە سەر ئەوەی كە ئەنجومەنی بەڕێوەبردن دروست بكرێ كەوا بوو بڵێی (للوزارة صلاحيات التحقيق مع مدير مجلس الادارة) پاشان (مدراء و تدريسيين و منتسبي و موظفي المدارس الخاصة، و يتم هذا التحقيق عن طريق ممثل، ئەو مومەسیلە وەكو ئەوەی كە لە راپۆرتی لێژنەی پەروەردە كردوویانە بە لێژنە،لە راستیدا لێژنە باشترە وەكو ئەوەی كە مومەسیلێكی لێ بێ، عن طريق لجنة يحددها الوزير، و يتم فرض نفس الحكم المطبق بحق المدراء، نەك المديريون، المدراء و التدريسيين و المنتسبين و الموظفين في الوزارة) پێویستە داڕشتنەوەكە بەو شێوەی بێ، بۆیە پێویستە مەجلیسی ئیدارە لێرە، ئەنجومەنی بەڕێوەبردن كە لە پێشدا ئێمە دەنگمان بۆ دا،

پێویستە لەناویان بێ، نەك تەنها مودیری مەدرەسەکە و وەکو تەدریسیەکان و مونەتەسیبەکان و موەزەفەکان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د.عمر حمد امین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

رەئی ئێمە بەو شێوەیە کە ماددەی 29 راپۆرتی ئێمە دەمجی ماددەی 43 و 44بێ و، بەم شێوەیە دارێژرایتەوە:

یەکەم: ئێمەش لەگەڵ ئەوەین کە بەراستی مەسەلەی تەنبیە نەمینی، بۆیە ئێمە عینوانەکەمان کردۆتە سزاکان، لە لێکۆڵینەوە و تەنبیە کردن گۆڕیمانەوە، بۆیە ئێمەش لەگەڵ ئەوەی نەبووین کە وشەی تەنبیە بمینێتەوە.

ماددەی 29:

لە حاڵەتێکدا ئەنجومەنی کارگێڕی قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی پەیوەست نەبوو بە حوکمەکانی ئەم یاسایە، لە وەزارەت لێژنەیەکی لێکۆڵینەوە بۆ ئەم مەبەستە پێکدێت کە پێویستە راپۆرتێك لە بارەی حاڵەتەکەوە بەرز بکاتەوە بۆ بڕیاردان لەسەر یەکێك لەمانەی خوارەوە:

1- دەستگرتن بەسەر قوتابخانەکە بە شێوەیەکی کاتی، بەڕێوەبردنی لە لایەن وەزارەتەوە تا ئەو کاتەی کێشەکان بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە چارەسەر دەکرێن.

2- ئەگەر کێشەکە هەر بەردەوام بوو، ئەوە مۆڵەتەکە هەڵدەوەشێتەوە و قوتابخانە و پەیمانگاکان دادەخرێت.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی فەرموون.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری لەو پێشنیارە دەکەین مادام ماددەکە هەر ماوە، ئەو سیاغەتەی کە ئێستا د.عمر نورەدینی خوێندیەوە ئێمە پشتگیری لەو صیاغەتە دەکەین و، زۆرسوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا کاوە.

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من گوتم ماددەی 29 راپۆرتی لێژنـەی پـەروەردە قسە بکـەم؟، وتیـان نـەخێر بـۆت نیـە قسە بکـەی، ئـەوە دەدەنە دەنگدان، من نا تەباییەك دەبینم لـە پێشـەکی مـاددە، لـە دوو دێـڕی ماددەکـە لەگـەڵ خـاڵی دووەم، چونکە ئەو لێژنەیەك رادەسپێرێت و لێژنەکە دەبێ بڕیاری لەسـەر بـدات، چـونکە ئـەو موسـبەقەن دەڵێت برۆ راپۆرت بنووسە و بڕیـار لەسـەر ئـەوە بـدە، ئـەوە نابێـت، مـن پـێم باشـە ئـەوە وا بنووسـرێتەوە: دوای ئەوەی وەزارەت لە ئەنجامی لێکۆڵینەوە بۆی دەرکەوت کەوا فوتابخانە و پەیمانگا نـا حکومیـەکان پەیوەسـت نیە بە حوکمەکانی ئەم یاسایە، ئینجا بڕیار لەسەر یەکێك لەمانە بدات، کە بۆی دەرکەوت، یەعنی لێژنـەکە هێشتا نەتیجەی نەدایە ئەوان دەبێ بڕیار بدەن، لەبەر ئەوەی من پێموایـە صیاغەکە وای لـێ بێـت و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرمووو.

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بـۆ ئـەوەی ئـەو غومـوزە نـەمێنێ، دەکـرێ پێشـەکی ماددەکـە بـەم شـێوەیە دابڕێژینـەوە، لـە حاڵەتێکـدا ئەنجومـەنی کـارگێڕی فوتابخانـە و پـەیمانگای نـاحکومی پەیوەسـت نـەبوو بـە حوکمـەکانی ئـەم یاسـایە لـە وەزارەت لێژنـەیەکی لێکۆڵینەوە بۆ ئەم مەبەستە پێکدێت کە پێویستە راپۆرتێك لەبارەی حاڵەتەکەوە بەرز بکاتەوە بۆ وەزارەت بۆ بڕیاردان لەسەر یەکێك لەم حاڵەتانـەی خـوارەوە: هـەتا وەزارەت بڕیـار دەدات نـەك لێژنـەکە،

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەو شێوەی کە داڕێژراوە، کـێ لەگـەڵی دایـە بـا دەسـتی بـەرز بکاتـەوە؟، کـێ لەگەڵـدا نیـە؟، بـە کـۆی دەنـگ پەسندکرا، فەرمووون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز امنە ذكري سعيد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 44:

ئەگـەر ئـەو فوتابخانــە تایبەتــە سەرپێچــی هــەر حــوکمێکی حوکمــەکانی ئــەم یاسـایە یـان ڕێزبەنــدی جێبـەجێکارەکانی یـان پێشـیلکاری بەڕێوەبردنـەکانی بـاری دارایـی خـراپ بـوو، بـە شـێوەیەك نـەیانتوانی پابەندی بەرپرسیاریەتەکانی بێ، یـان ئاسـتی زانسـتی فێرکـاری و راوێـژ بـەرزی دوچـاری دابـەزین هـات لـە ئاسـتی پێویسـت، یـان سـەلمێندرا فوتابخانەکـە کـار دەکـات بـۆ بڵاوکردنـەوەی پرەنسـیپێك کـە دژە لەگـەڵ پرانسیپە ڕەسەنەکان کە سیستەمی بنچینەیی دەوڵەت دامەزراوە، لێرەدا وەزیر بۆی هەیە لەسەر پێشنیازی بریکاری وەزارەت هەر کامێك لەم هەنگاوانەی خوارەوە بکات:

1- دەست بەسەرداگرتنی قوتابخانەکە بە شێوەیەکی کاتی تاکو کۆتایی ساڵ، ئەم دەست بەسەرداگرتنەش دەستی خاوەن قوتابخانە دەگرێ بەسەر قوتابخانەکەوە، وەزارەت لە بڕی خاوەنەکەی بەڕێوەبەری دەبات.

2- داخستنی قوتابخانە لە رووی بەڕێوەبردنەوە بۆ کاتێکی دیاریکراوە.

3- هەڵوەشاندنەوەی ڕێگا پێ نەدانەکەی.

سەربار ئەمانەی سەرەوە، بە دوور نیە ماڧ بەرزکردنەوەی داوای مەدەنی یان جینایی لە کاتی پێویست تۆمار بکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەربیەکەی.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 44:

اذا خالفت هذه المدرسة اي حكم من احكام هذا القانون، او اللوائح المطبقة او ارتكبت التجاوزات الادارية او تدهور وضعها المالي بالشكل الذي عجزت فيه عن اداء مسؤلياتها، او ان مستوى التعليم والرفع الاخلاقية هبطت الى الادنى من المستوى المطلوب، او ثبت ان المدرسة تعمل لنشر ضابط يتعارض مع الضوابط الاصلية، والتي بنيت عليها النظام الاساسي للدولة، يكون من حق الوزير بناءاً على مقترح من وكيل الوزارة اتخاذ اي من الاجراءات ادناه:

1-مصادرة المدرسة بشكل مؤقت حتى نهاية العام، و هذه المصادرة ترفع يد صاحب المدرسة منها و تقوم الوزارة بادارتها عوضاً عنه.

2-اغلاق المدرسة من الناحية الادارية الى امد محدد.

3-الغاء الاجازة.

اضافة الى ماورد اعلاه، ليس بعيدا لحق رفع شكوى مدنية او جنائية عند الحاجة.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئیلغا کردنی ئەم ماددەیەین، چونکە لە ماددەکەی پێشووتر کە پەسندمان کرد، لەوێدا عیلاجی ئەم پرسە کراوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبد القادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش لەگەڵ ڕەت کردنـەوەی ئـەم ماددەین، چونکە لـە مـاددەی پێشوو دەنگمـان بـۆدا و گفتوگـۆکرا کـە چارەسەر کراوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر؟

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمان ڕەئیم هەیە کە ئیعادەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەردوو لێژنە و جەنابی وەزیریش لەگەڵ ڕەتکردنەوەی ئەم ماددەن، کێ لەگەڵدایـە کـەوا ڕەت بکرێتـەوە؟، کێ لەگەڵدا نیە؟، دوو دەنگ لەگەڵدا نیە، بە زۆرینەی دەنگ ڕەت کرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز امنە ذكري سعيد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 45:

خاوەن قوتابخانە یان هـەر کەسێك بریکاری بکات، بـۆی هەیـە لـە مـاوەی یـەك حەفتـەدا لـە ڕۆژی ئاگادار کردنەوەکەیدا، پاکانەی خۆی بگەیەنێتە سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران دەربـارەی بڕیـاری وەزارەت بەرامبـەر دەست بـە سـەرداگرتنی قوتابخانەکە، یـان داخستنی لـە ڕووی بەڕێوەبردنیـەوە، یـان ڕەت کردنـەوەی ڕێگا پێدانەکەی، پێویستە چارەنووسی داواکاری پاکانەکەی ئەنجامی هەبێ لە ماوەیـەك کـە زیـاتر نـەبی لـە 30 ڕۆژ لـە بـەرواری بەرزکردنەوەکەیـدا، وە بڕیـاری کۆتـایی دابێـت دەربـارەی ئەمـە و پاکانـەکار ئاگـادار دەکرێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون بە عەرەبیەکەی.

بەڕێز پەیمان عبدالكريم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 45:

لمدير المدرسة او كل من يمثله ان يقدم خلال اسبوع واحد مـن يـوم اخطاره، بـراءة ذمتـه الى رئـيس مجلس الوزراء ، ازاء قرار الوزارة بمصادرة المدرسة او اغلاقها اداريا او الغـاء اجازتها، و يجب ان يكون مصير طلب

براءة الذمة خلال مدة لا تزيد على 30 يوما من تأريخ رفعه، و القرار الصادر يكون نهائيا حول ذلك و يتم اخطار طالب براءة الذمة.

بەڕێز د. ارسلان بايز/ سەرۆكی پەرلەمان:

لێژنەی پەروەردە؟

بەڕێز د.عمر حمدامين خدر(نورەدينی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارت بە ماددەی 45، ئێمە تەئيدی ئەو پێشنيارە دەكەين كە لە لايەن لێژنەی قانونيەوە و راپۆرتی ئەوانەوە هاتووە كە پێش چاوی دەخات.

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموون لێژنەی قانونی.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەيی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە پێشنياردەكەين كەوا ئەو ماددەيە بە شێوەيەك دابڕێژرى كەوا ماف بدەينە خاوەن ئەو جۆرە قوتابخانانە دواى ئەوەى كە ماددەی پێشووتر مافمان دا وەزارەت كە لە حالەتی سەرپێچی كردنی حوكمەكانی ياسا مۆڵەتەكە هەڵوەشێنێتەوە و موئەسەسەكە و دەزگاكە دابخات، دەبێ ئەو لايەنەی كە خاوەنی ئەو دەزگايەيە مافی تانە گرتنی هەبێ لە بڕياری وەزارەت، ئێمە ماددەكەمان بە شێوەيەك داڕشتووە كە سەرەتا، بە عەرەبی دەخوێنمەوە:

يحق لصاحب المؤسسة التعليمية، الطعن في قرار الغاء الاجازة او غلق المدرسة غير الحكومية او المدارس و المعاهد الغيرالحكومية امام مجلس الوزراء في مدة لا تتجاوز 7 ايام من يوم تبليغه و يصدر المجلس قراره خلال مدة 15 من تاريخ تقديم الطلب،و يصدر المجلس خلال مدة 15يوما من تقديم الطلب قراره النهائي، و القرار قابل للطعن امام المحكمة الادارية.

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزير؟

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/وەزيری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەز دگەل هەندێمە مافی، وەكو لێژنا قانونی گوتی، چونكە لازمە مافێك هەبێ خودانی مالی قەرارێ تەعنی بدات كەس، بەلێ ئەز تەئيد دكەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو صیاغەی کە خوێندرایەوە کێ تێبینی لەسەری هەیە با ناوی بنووسین؟، تەنها 4 کەس، فەرموو د.بشیر:

بەڕێز د.بشیر خلیل حداد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ئەصڵی ماددەکەدا هاتووە (لمدیر المدرسة او من یمثله ان یقدم خلال اسبوع واحد من اخطاره براءة ذمته الی رئیس مجلس الوزراء)، بەراستی ئەمە شوێنێکی دوورە، ئەمە عیلاقەی چیە بە رەئیس مەجلسی وزەراوە؟، ئەمە لەگەڵ وەزارەتدا کێشەیەکی هەیە، دەکرێ ئەو ئیقتیراحەی لێژنەی یاسایی بڵێ: لێژنەیەك پێك بێت لە وەزارەت بۆ تەعن لێدانی ئەوان لە قەرارەکە، بەڵام دیسان لێژنەی یاسایی لە پێشنیازەکەیان دەڵێن: قەراری ئەم لێژنەیەش دیسان خازیعە بۆ مەحکەمەیەکی ئیداری، یەعنی کەواتە بووە دوو تەعن، یەکەم تەعن لە مودیری مەدرەسە، دووەم تەعن لە قەراری لێژنەکە بۆ مەحکەمەی ئیداری، باشە هەر یەکەم جار لە مەحکەمەی ئیداریەکە مەسەلەکە حەسم بکرێ باشتر نیە؟، ئەوەتا لە ماددەی سیەمین لە راپۆرتی لێژنەی پەروەدەدا لە مادەی 30 باس لەوە دەکات، دەڵێ :گرێبەستێك لە نێوان وەزارەت و قوتابخانە تایبەتدا رێك دەخرێت کە هەموو مەرجەکان و پابەند بوون و سزاکانی تێدا بێ، سکاڵا لە دادگای تایبەتدا لەوێ یەکلاکەرەوە دەبێ، کەواتە دداگا بەسە و کافیە نەك لێژنەکەی وەزارەت و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز / سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جەلال فەرموو.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە ماددەکەی پێشوودا وتمان مەجلیسی ئیدارە، لەبەر ئەوەی من پێشنیار دەکەم مەجلیسی ئیدارە او من یخوله تەعنەکە بدات،لەبەر ئەوەی لە ماددەکەی پێشوودا مەجلیسی ئیدارەمان وتووە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێرە ئەوەی لێژنەی یاسایی دای ڕشتووە، ساحیبی موئەسەسەی تەعلیمی ئەو کەسەیە کە لە دوو شوێن مۆڵەت وەردەگرێ، لە وەزارەتی تەربیە و لەگەڵ دەستەی وەبەرهێناندا، تۆ کە دەستەی وەبەرهێنان ئەرزێکی ئەداتێ و تاپۆ ئەکرێ لەسەری، یەعنی دوای ساڵی، دوو ساڵ ئەمە دەرئەچێ کە ئەمە موخالیفە بۆ قانون، باشە کە چووە مەحکەمەوە ئەمە ساحیبی ئەو زەوییە، یەعنی دوایی چۆن عیلاجی ئەوە دەکرێ؟، بەراستی هەر ئەوە نیە وەزارەتی تەربیە بڵێت من مۆڵەتەکە سەحب دەکەمەوە و مەکتەبەکە

دائەخەم، ئەو کەسە دابخرێت هەر ساحیبی ئەو موڵکەیە، با ئەوە بە نەزەری ئیعتیبار وەربگیرێ، چونکە رەئیسی موئەسەسەکە ئەو کەسەیە نە مودیرە و نەهیچە، خاوەنی ئەو ئیجازەی وەبەرهێنانی ئێمە، چەند جاری تر لەم یاسایە هیچ کەسێ بە هەند وەرناگرێت، تا ئەو ئیجازەی وەرگرتووە و ئەو عوقوباتەی لەوێ دایناوە بۆ ئەو کەسەی کە موخالەفە ئەکات ئەبێ نەفسی هین بێت، عوقوبە بێت، ئەوە بێ کە موستەحەق بێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى بەرواری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بۆیە ئەو دەقە ئەصڵیە رەت دەکەم، ئەگەر دەرفەتێکە ئەگەر تەنها چاوپێخشانێکی بچووك بکەین، ئەو نەصە و نەصی پێشوو، بەراستی لە تەرجومەی گۆگڵ ئەچیت، لێژنەی یاسایی زۆر جاربە ئێمە ئەڵێت نەصی عەرەبی ئەساسە، خوای کرد کە ئەم نەصانە پەسند ناکرێ، بەرائەی زیمەی چی؟، باسی ئیعتیراز ئەکات، الى مجلس رئيس الوزراء، کێ باسی مەجلیس ویزەرای کردووە؟، مەجموعە مەسائیل هەیە یەعنی بەراستی لە ماددەی پێشوو، اضافة الى ما ورد اعلاه ليس بعيدا عن حق رفع شكوى مدنية او جنائية عند الحاجة، جائیزەیەکی چەند ملیۆن دیناری ئەدەم ئەگەر یەکێك پێم بڵێت ئەمە مەعنای ئەدات، فیعلی تێدا نیە، بۆیە ئەمە با دەرس بێت بۆ ئێمە کە لێژنەی تایبەتەکان تکایە دەقێکمان بۆ نەهێنن کە تێنەگەین، بۆیە لەبەر ئەوە یەك سەبەبێك تەئیدی پێشنیارەکەی لێژنەی یاسایی دەکەم، ئەوە سەبەبێك، سەبەبی دووەم تەئیدی قسەی پێشووم دەکەم، ئێمە لە یاسا دەبێ مامەلە لە نێوان حکومەت و خاوەنی ئیجازەکە بکەین، بۆیە مودیر مەدرەسە عیلاقەتی بە حکومەت نیە، ئەو داخیلی هیچ دەقێك نەبووە لەگەڵ ئێمە، بۆیە لە حەقی ئیعتیرازەکە خاوەنی ئیجازەکە حەقی هەبێت تەقدیمی تەعن بکات نەك مودیری مەدرەسە، بۆیە تەئیدی ئەوەی لێژنەی یاسایی دەکەم و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی؟

بەڕێزد.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە پێشنیاری ئەو ماددەیە، کە لە حاڵەتێك ماف بدەینە ئەو لایەنەی کە خاوەنی ئەو دزگایەیە، کە دەزگاکە بڕیاری وەزارەتی پێ دەرچووە، ئێمە پێمان باش بوو کە تەزەلومەکە و تەعنەکە لەبەردەم هەمان جیهەت نەبێ کە تەعنەکەی لێ دەرچووە، لەبەر ئەوەی وەزارەت بڕیاری هەڵوەشاندنەوە و ئیلغا کردنی ئەو دەزگایەی دایە، بۆیە مافەکەمان دا بە مەجلیس وزرا، کەوا سەیری ئەو سکالایە بکات، ئەو

تانەگرتنە لە بڕیارەکە، دواتر بێتە مەحکەمە، لەبەر ئەوەی ئەوە پەیوەندی بە پرۆسەی خوێندن هەیە، لەوانەیە راستەوخۆ بچێتە دادگا و کێشەکە زۆر بخایەنێ و لە لایەن دادگا راوەستی و مافی ئەو خەڵکە موعەلەق بمێنێتەوە، لەبەر ئەوە سەرەتا لەبەردەم ئەنجومەنی وەزیران تانە بگرێ، دواتر ئەگەر هەر یەکلایی نەبووە کێشەکە لەبەردەم مەحکەمەی ئیداری، يحق لصاحب المؤسسة التعليمية الطعن في قرار الغاء الاجازة، او غلق المدارس و المعاهد الغير حكومية امام مجلس الوزراء خلال مدة لا تتجاوز 7 ايام من تبليغه، و يصدر المجلس خلال مدة 15 يوم من تأريخ تقديم الطلب قراره النهائي، و القرار قابل للطعن امام المحكمة الادارية، ئەوە پێشنیاری ئێمەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان.

جەنابی وەزیر؟

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز تەئیدا بۆچوونا لێژنەیا قانونیا دەکەم، بەس ئەز تەوزیحەك لەسەر رەئیا شلێرخانی بدەم، تەبعەن مەحکەمەی ئیداری مەرجەعێکی دروستە بەس گیر دەبێت، یەعنی تەئخیر دەبێت، بۆ ڤی چەندێ ئەگەر هات و تەمییز یان قەراری تەعن لە ئەنجومەنی وەزیران سەر نەگرت ئەوجا بچێتە مەحکەمەی ئیداری، یان ئەڤە دیرا وەکو د.بشیر گوتی، دروستە رێگایەکی کورت بکات، بەس دەبێتە یەك مەرحەلە بەس درێژ دەبێت، نوقتەیەکی تر موهیمە کە شلێر خان ئیسارەی کرد، ئەویش مەصیری مومتەلەکاتە کە سەحبی ئیجازە کرا، ئەساسەن مومتەلەکاتی گەلەکی بە قیمەت حکومەتی دەعمێ وی کریا ئاڤا دکەت بۆ ئەوەی ئیجازەی بداتی، دو ماهی دی چی لێ دی؟ ئەز نزانم ئەگەر تەفسیرێکی قانونی بۆ ئەوە هەبێت باشتر بێت ئەز نزانم، گەلەك سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.رۆژان دوا صیاغە بخوێنەوە تا بیخەینە دەنگدان، ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رؤوف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت تەوزیحی لێژنەی، قانونی ئیستیسمار و موئەسەسەی هەیئەی ئیستیسمار، هەیئەی ئیستیسمار بەداخەوە کە ئەرزێکی دەدات، موهیمەکەی خۆی لەوێ دەبینیتەوە کە ئەرزەکەی دەداتە ئەو، هەر چ پرۆژەیەك بوو، خۆی مەفروە لە هەر مەشروعێکی بەنی جەزائی لەو مومتەلەکاتانە و لەو ئەرزانە کە ئەو دەیدا خۆشی لەگەڵی تەرەف بیت، هەیئەی ئیستیسمار دەبی خۆشی لەگەڵی تەرەف بیت، هەیئەی ئیستیسمار بەداخەوە لێرە موهیمەی ئەوەیە بەس ئەردەکەی دەدات، ئەوجا گوێی لێ نیە لە بەلەدیەی وەردەگری، دەست بەسەر دادێنی، موشکیلەی خەلق دەکات؟، دەبی خۆی تەرەف بی لە عەقد و لە شێوازی

ئەو مەشروعانە، ئەگەر هات و ئەو مەشروعانە فەشەلی هینا ئەو عاردانە مەسیری چی لێ دەبێتەوە؟، خۆی زوعفەکە لە هەیئەی ئیستیسمارە بەراستی، مەشاکیل بۆ وەزارەتی بەلەدیە و وەزارەتی صیناعە و هەتا وەزارەتی پەروەردەش دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی؟

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادە 45:

يحق لصاحب المدرسة او المعهد الغير الحكومي الطعن في قرار الغاء الاجازة، او غلق المدرسة و المعهد الغير حكومية امام مجلس الوزراء خلال مدة لا تتجاوز 7 ايام من يوم تبليغه، و يصدر المجلس خلال مدة 15 يوما من تأريخ تقديم الطلب قراره النهائي، و القرار قابل للطعن امام المحكمة الادارية.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵدایە؟، کێ لەگەڵدا نیە؟، بە کۆی دەنگ پەسند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز امنە ذكري سعيد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

چوارەم

سزاکان و چاوخشاندن بەسەرپێچیەکان

ماددەی 46:

سزای پێبژاردنی 10 ملیۆن دینار تا دەگاتە 50 ملیۆن دینار دەسەپێندرێت بەسەر هەر کەسێك هەستێت بە کردنەوەی دامەزراوێکی فێرکاری قوتابخانەی تایبەتی بە بێ ڕێگە پێدان، یان هەستێت بە فراوان کردن یان هۆڵ زیاد کردن لە دەزگایەکی ڕێگە پێدراو، یان داخستنی دامەزراوەی فێرکاری قوتابخانەی تایبەتی پێش کۆتایی ساڵی خوێندن، جگە لە کاتی بوونی بیانوویەکی لە دەست هەڵە بەدەر و گۆڕینی بەرنامە و پرۆگرامە رێ پێدراوەکان، یان دانی دبلوم و دبلۆمی تایبەت بە دامەزراوەکە، بۆ وزارەت دەکرێت هەڵسوکەوتی بەڕێوەبەری بکات، بە دەقێکی ڕێکخستن سنووردار دەکرێت، وە لە حاڵەتی دووبارە بوونەوە هەردوو ئاستی نزمترین و بەرزترینی سزاکە بەرز دەکرێتەوە بۆ 20 ملیۆن دینار تا دەگاتە 100 ملیۆن دینار، دەکرێ سەرپێچی کار بێبەش بکرێ لەمافی هێنانە کایەوەی دامەزراوەی فێرکاری قوتابخانەی تایبەتی، یان بەڕێوەبردنی بۆ ماوەی زیاتر نەبێ لە 10 ساڵ، کەمتر نەبیت لە 2 ساڵ.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

رابعا

العقوبات و مراجعة المخالفات

المادة 46:

تفرض غرامة 10 ملايين الى 50 مليون دينار على كل من يقوم بفتح مدرسة تعليم مؤسسة خاصة من دون اجازة، او يقوم بالتوسيع او زيادة القاعات في مؤسسة مجازة او اغلاق مؤسسة تعليمية مدرسية خاصة قبل انهاء السنة الدراسية، عدا حالة وجد حجة او سبب خارج الارادة، تغيير البرنامج و المنهاج المسموح به او منح الدبلوم او الدبلوم الخاص لمؤسسة الوزارة و القيام بالاجراءات الادارية و يتم تحديده بنص، و في حالة التكرار يتم رفع مستويات الادنى و الاعلى للغرامة من 20 مليون دينار الى 100 مليون دينار، و يمكن ان يحرم المخالف من حق تأسيس مؤسسة تعليمية خاصة او ادارتها لمدة لا تزيد عن 10 سنوات و لا تقل عن سنتين.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی پەروەردە؟

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە لە مادەی 46 تا ماددەی 51 هەمووی دەمج بکرێ و بکرێتە یەك ماددە، هەروەها بەم شێوەی خوارەوە دابڕژرێتەوە:

گرێبەستێك لە نێوان وەزارەت و قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی رێك دەخرێت، کە هەموو مەرج و پابەند بوون و سزاکانی تێدا باس کرابێ، لە حاڵەتی پابەند نەبوونی هەر لایەك، لایەنی بەرامبەر سکاڵایەك بۆ دادگای بەرامبەر بەرز دەکاتەوە تا ئەویش لە ماوەی یاساییدا بڕیاری یەکلاکەرەوەی لەسەر بدات.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی:

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە یەکخستنی چەند ماددەیەك، ئێمەش پشتگیری لە رایەکەی راپۆرتی لێژنەی پەروەردە دەکەین، بەڵام باس کردنی سزا لەناو گرێبەست، ئەوە ناکرێ، لەبەر ئەوەی (لا جريمە و لا عقوبە الا بنص)، ئەگەر باس لە سزا دەکەی، لە ناونیشانی ئەو دەروازەی ئەو ماددانەش باس کرا لە راپۆرتی لێژنەی پەروەردە باس لە سزاکان دەکات، سزا ناکرێ لێی گەڕێی لە بۆئەوەی تا گرێبەستێك لە نێوان وەزارەت و ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی هەر لایەنێك لەناو گرێبەست باس لە سزا بکرێ، شەرتی جەزائی مەبلەغی بۆ دادەنرێ، لە

چەند حاڵەتێك ئەوە شتێكی ترە، بەڵام سزا دەبێ بە یاسا هەبێ، بۆیە ئێمەش پشتگیری لەو پێشنیارە دەكەین و ماددەكان یەك بخرێن بەو شێوەیە:
هەر قوتابخانەیەك یان پەیمانگای ناحكومی سەرپێچی حوكمەكانی ئەم یاسایەی كرد بە بژاردنێك سزا بدرێ (غەرامە) كە لە 50 ملیۆن كەمتر نەبێ و لە 200 ملیۆن زیاتر نەبی، ئەوە پێشنیاری ئێمەیە كە لە شوێنی ئەو ماددانە دابنرێ و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆكی پەرلەمان.

جەنابی وەزیر لەگەڵ یەكخستنی ئەو ماددانە جەنابت دەڵێ چی؟

بەڕێز د.عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە :

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

جارێ دەسپێكی ئەگەر یەكی مەدرەسەیكی كردبی بێ ئیجازە غەرامەكی 20 ملیۆنە، یەعنی غەرامەكی كو دەبینیتن مەدرەسەكە كی دەبی دەری؟، ئەز نازانم ئەز دەبینم نا وازیحە ئەڤە، و بۆ بێ چ دبێژی ئەز دگەل تێكەل كردنیمە و صاغەتێك كە هەر چوار بەندا بێتە یەك، بەس ئەڤە بابەتێكی گەلەكی گرنگی تێدا، بەس گوتیە غەرامە بكە و نەگوتیا بگرە، یەعنی ئەڤە غەلەتە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆكی پەرلەمان.

لێژنەی یاسایی؟

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە حالەتی بوونی سەرپێچیەك لە لایەن پەیمانگا و قوتابخانە ناحكومیەكان، دەسەڵات درایتە وەزارەت كە لێژنەكی تەحقیقی پێك بێنێت، لێژنەی تەحقیقی ئەگەر دیتی سەرپێچیەكە بە شێوازێكە كە مافی ئەوەی هەیە، ئەوە وەزارەت بۆی هەیە تەنها مافی هەڵوەشاندنەوە بدات، ئەو سزایە لە حاڵەتی سەرپێچی كردنە، واتا پێویستی بە لێژنەی تەحقیق نیە و سزایەكە ئەگەر دەنگی هێنا و پەرلەمان دەنگی بۆ دا بە حوكمی قانون سزای غەرامە فەرز دەكەین، بەڵام هەڵوەشاندنەوەی ڕێكاری خۆی هەیە كە پێشووتر دەنگی هێناوە، ئیلغای ئیجازەكەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆكی پەرلەمان.

فەرموو د.عومەر.

بەڕێز د.عمر حمد امین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

له راستیدا ئەم پابەند نەبوونە بۆ هەردوو لایەنە، لەوانەیە وەزارەتیش بەراستی هەندێ ئیلتیزاماتی بکەوێتە سەر شان بەرامبەر بە ئەم قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیانە، ئەگەر وەزارەت پابەند نەبوو، ئەویش رەنگە حەقی هەبێ کە لە لای دادگا داوای حەقی خۆی بکات، لە حاڵەتێکیشدا قوتابخانە و پەیمانگاکە کە پابەند نەبوو بە ئەو ئیلتیزاماتەی دەکەوێتە سەر شانی، بەراستی دەسەڵاتی وەزارەتیش هەبێ کە جۆرێك لە غەرامە یان ئیتر مەرجی سزایی هەبێ، لە راستیدا بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ئەو ماددەی ئێمە دامانڕشتووە کە وشەی سزای تێدایە، سزایەکە لا بدەین، تەنها بڵێین مەرج و پابەند بوون، بەڵام ئەو ماددانە دوور و درێژن و پابەند بوون و تەفاصیلی تێدایە و مەبلەغی تێدا تەحدید کرایە، رەنگە ئەو مەبلەغانە لە ئایندەدا گۆڕانی بەسەر دابێ، بۆ وەزارەت بەجێ بمینێ بەرای ئێمە باشترە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو د.رۆژان.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بابەتەکان و مەرجەکان و ئیلتیزاماتەکان هەمووی بە یاسا رێکخرا، ئەو گرێبەستە قیمەتی چ دەبی؟، تۆ یاسات دانایە بۆ ئەو جۆرە قوتابخانانە و دەزگا تەعلیمیانە، ئێستا گرێبەست چی دەکات؟، کە یاسا هەبوو و یاسا مەرجەکانی دیاری کرد و یاسا ئیلتیزاماتی هەردوو لای دیاری کرد، سزای دانا، ئەو گرێبەستە هیچ قیمەتی نامێنێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا ئەمە پێویستی بە دەنگدانە بەراستی، بەڵام نیصابی قانونی تەواو نیە، ئێمە دائیمەن تکا و رجامان کردووە و وتوومانە ئەو پەرلەمانتارە بەڕێزانە کە دەڕۆنە دەرەوە زوو بێنەوە، ناکرێ ناوەکان بێنین، بڕوا بکەن پەرلەمانتاری وا هەیە 10 دەقە دێت و ئەصڵەن هەر نایەتەوە، جاری وا هەیە یەك سەعاتی پێ ئەچێ، پەرلەمانتار کە دەڕواتە دەرەوە بۆ پێداویستیەکی زەروور دەڕواتە دەرەوە، ناکرێ سەعاتێك و دوو سەعات، ئێستا دەبێ بوەستین و چاوەڕێ بکەین تا بە رەحمەتی خۆیان ئەو پەرلەمانتارانە بێنەوە ژوورەوە، ئەوە چۆن ئەبێ ؟، نامەوێ ناوەکان بێنم و عاجزیان بکەم، چونکە ئەوە چەندین جارە پێیان بڵێین زوو وەرنەوە ، ئیتر بڵێین چی؟، سەمیرە خان تێبینیت هەبوو؟، فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبداللە اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ماددەیە زۆر دوور و درێژە و زۆر غامزە و تێکەڵاوی تێدا هەیە، بە خۆمان هەموومان ئیدارەمان بینیە و دەبینین، مەسەلەن بۆ نموونە ئێستا بەڕێوەبەرایەتی عامەی ئەهلی هەیە لە وەزارەت، هەندێ قوتابخانە هەیە مەسەلەن تەنها پێویستی بە ئینزار هەیە، بە تەوبیخ هەیە، لە حاڵاتی موستەعصی ئەو حاڵەتەی دەوێ کە غەرامەی بکەی و سجنی بکەی و قەپاتی بکەی، بەڵام شتی سووکیشی تێدا هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان.

فەرمووو ئاهەنگ خان.

بەڕێز ئاهەنگ عارف رووف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

صیاغەکەی لیژنەی پەروەردە راستە، چونکە کە دەڵێ مەرج لە پەیڕەوی ناوەخۆی، ئەوە وەکو عەقدی مقاوەلاتە، مەرجی سزا لە عەقدی مقاولات لە هەموو کۆنتراکتێك پێرسێنتی هەیە، یەعنی نیسبەی هەیە، ئەو مەکتەبانە هەر کەسەو هەدەفێك و ئیشێکی خاصی هەیە، یەعنی شەرت نیە مەکتەبێك لەگەڵ مەکتەبێك یەك سزای هەبێ، مەرجەکان ئەوەی کە لیژنەی پەروەردە دەڵێ، دەقاو دەق بە گوێرەی سیستەمی ئیشی عەقدە، گرێبەستیە، حەتمەن ئەو مەرجانە دەگۆڕی و لە پەیڕەوی ناوەخۆش حەقێکە کە ئیمزا دەکرێ لەگەڵ مەرجەکان دیاری بکرێ بۆ هەر قوتابخانەیەك سزایەکەی چ بێ و مەرجەکە چ بێ و مەرجی عیقابی چ بێ؟، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەڤین خان فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سرۆکی پەرلەمان.

عەفو بکە جەنابی سەرۆك، من مەبەستم ئەوە نیە تەداخول بکەم ئێستا، بەڵام وا دیارە دەکەوێتە موناقەشە کردنەوە، بۆیە منیش حەز دەکەم رەئی خۆم دەربڕم.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان.

تکایە ئەگەر نوقتەی نیزامتان هەیە؟، چونکە جارێ ئێمە دەمانەوێ ئەو ماددانە یەك بخەین و دوایی صیاغەکە موناقەشە بکەین، تەنها ئەگەر نوقتەی نیزامتان هەیە، چونکە بۆ شەرح کردن نیە ئێستا، فەرمووو عەزیمە خان.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە گرنگە بمێنێ، لەبەر ئەوەی ئێمە کە لە ماددەکەی پێشوو ئەوەیە کە سزاکان دەستگرتن بەسەر قوتابخانە و هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەتەکانە، چونکە لێرەدا گرێبەستێك لە نێوان وزارەت و قوتابخانەی تایبەت رێك دەخرێت کە هەموو مەرج و پابەند بوون و سزاکان، بمانەوێ و نەمانەوێ تازە ئەو خاڵەی کە دوو سزای تێدا بوو و دەنگی لەسەر درابو مایە، بەڵام لە حاڵەتێکدا ئەگەر یەکێك لەو دوو لایەنانە ئەوەی کە گرێبەستێك لە نێوانیان ئەکرێ، خاوەن پرۆژەکە و لەگەڵ وەزارەت پابەند نەبوون، ئەو کاتە سکاڵایەك بۆ دادگای تایبەت بەرز دەکاتەوە کە ئەویش بڕیاری یەکلاکەرەوە بداتەوە، ئەمە چارەسەری کێشەکەی

کردووە و پێویست ناکات، ئەوەی راپۆرتی لێژنـەی خۆمـان لێژنـەی پـەروەردە زۆر باشـە و پێویست ناکات موناقەشە بکرێ ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عومەر نوقتەی نیزامت هەیە فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەوزیحێکم هەبوو، بە نیسبەتی ئەم ماددەیەوە کە باسی لێ دەکرێ، لە ئەصڵی پرۆژەکە ماددەکە هـەر زۆر نا روونە، هەندێ شتی تیایە کە ئەصڵەن رەبتی بە یەکەوە نیە و پێویست ناکـات، ئەمـە ئیعتیمـادی کردیـە لەسەری، ئەمە لە لایەك، لە لایەکی تر ئەوەی کە لێژنەی پەروەردە باسی لەسەر کـرد، گرێبەسـتەکە ئـەبێ، راستە بە گوێرەی یاسا (العقد شریعه المتعاقدین)ە، بەڵام ئەمە وەکو لێژنەی یاسایی باسی لەسەر کرد، بـاس لە سزادان ئەکات، عقوبە، (لا جریمە و لا عقوبـە الا بـنص) ئەمـە بـاس لـە موخالەفـەی ئـەم موئەسەسـەیە ئەکات، بە بێ ئیجازە خۆی دروست کردبێ، بە بێ ئیجازە دبلۆمی دابێ، بە بێ شرووتەکانی یاسایی لە قاعە و هۆڵ و لەو بابەتانەی کە باسی لەسەر ئەکات موخالەفەی کردبێ، واتا هـەر شـتێکی کردبـێ، خـاریجی ئـەو رێنماییانـەی رێنماییانـە و خـارجی ئـەو موافقەتانـەی کـە وەزارەت بـۆی دانـاوە و بیکـات، دەچـێتە بـابی موخالەفەی یاسایەکەوە، کە چووە بـابی موخالەفـەی یاسـاکەوە، پێیوسـتە سـزا بـدرێ، کـە سـزا دەدرێ ئـەم سزایانەش لە دادگا سزادەدرێ، بڕین و تەخسیس کردن و چەسپاندنی هەر بڕێکی غەرامە دەبـێ بـە قـانون بێ و دەبێ لە ڕێی دادگاوە قەراری لەسەر بدرێ، ئەگەر ئەم یاسایە و ئەم بڕگەیە بـە گـوێرەی ڕاپۆرتەکـەی لیژنەی یاسـایی کـە هـاتووە لێـرە تـەوزیحی لەسـەر کـراوە، ئەوەنـدە بـڕی غەرامـە، ئەمـە دواتـر مـەحاکم و دادگاکان بەم قانونـە خاسـە تەقیـدی عـام دەکات و غەرامەکـەی لێ دەسـێنن، بۆیـە کـە پێویسـتە نەسـەکەی لیژنەی یاسایی بمێنـێ، بـەو شـێوەیەی کـە دەڵـێ هـەر کەسـێك و هـەر مەکتـەبێك، تـەبیعی کـە دەڵـێ هـەر مەدرەسەیەك، مەدرەسە یـەعنی ئـەو موئەسەسـەیە، یـەعنی هەیئـەی موئەسـس یـەعنی مـدیری موفـەوەز یاخود لێپرسراوی یەکەمی ئەو موئەسەسەیە، موخالەفەی ئەحکامی ئەم یاسایەی کـردووە، کـە موخالفـەی ئـەحکامی ئـەم یاسـایەی کردبـێ بـە واتـا شـاملە، هـەموو حوکمـەکانی گرتووەتـەوە، لەبەرئـەوە سیاغەکەی لیژنەی یاسایی، سیاغەیەکی یاساییە، پێویست دەکات ئیعتمادی لەسەر بکرێ و ئەو سیاغەیە بنووسرێ، ئەم ماددەیـە بـە نیسـبەتی تەوحیـد کردنـی بـەعزێ مـەوادی تـر، ڕاسـتە 48 و 49 و50 تەوحیـد بکـرێ و کێشەیەکی لەسەر نیە و سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆکی پەرلەمان):

کاك خورشید ئەگەر تێبینیت هەیە شەرح نا، فەرموو.

بەڕێز خورشید احمد سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرسیاری جەنابی وەزیر دووبارە دەکەمەوە، مەعقولە یەك بێت مەدرەسەیەك دروست بکات بێ ئیجازە ئێمە غەرامەی بکەین، ئاخر ئەسڵەن (المبنی علی الفاسد) ئیشەکە ئەسڵەن دروست نیە، چۆن غەرامەی دەکەی؟ ئەمەیەك، دوو/ چۆن هاوتای کابرایەك مەدرەسەیەك دروست بکات بە بێ ئیجازەی سەفێك لە مەدرەسەی زیاد بکات، عەینی عقوبە بێ و عەینی مادده بێ؟ ئاخر ئەمە مەعقول نیە.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، کاك د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا ئەم ماددەیە تەنها بۆ ئەوە دانراوە کە سزادانەکە زیاتر غەرامەی مالی بێ، بۆ ئەو حاڵەتانە دانراوە ئەم ماددەیە، هەردووك لامان لەگەڵ لیژنەی قانونی لەگەڵ دەمجی ئەم ماددانە هەمووی بکرێتە ماددەیەك و لەڕاستی دا دوای گفتوگۆ ئێمە تەئیدی سیاغەکەی لیژنەی قانونی دەکەین.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆکی پەرلەمان):

د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ماددەکەمان بەو شێوەیە داڕشتەوە، دواتر ماددەکانی تر کە داوا کرایە یەك بخرێ و دەمج بکرێ، ئەوە مادده مادده داوای ئیلغای دەکەین و پێشنیاری ئیلغا کردنەوەی دەکەین و بدرێتە دەنگدانەوە.

کل مدرسة أو معهد غير الحكومي تخالف احكام هذا القانون تعاقب بغرامة لاتقل عن خمسين مليون دينار ولاتزيد على مائتى مليون دينار.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد (وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەڤە بەحسێ مەدرەسە کریە کەتیە موجاز، بەری ڤێ فەقەرەك بێتە گەر یەکێ بێ ئیجازە مەدرەسە ڤەکر، ئەڤە ئەگەر مەدرەسەکا موجاز بیت موخالەفە بکات تۆ غەرامە دانیە سەر عقوبە بەس خاڵی دی هەمییێ

موهیم تر گەلەکی ناڤێ دکەتە مەعهەد بێ ئیجازە، ئان دێ مەدەرەسەکی ڤەکات قوتابیا وەرگری ڤێ کو موافەقەتێ وەربگری، ئەو لەوێ چارەگا پاشی ئەڤە دیت، ئەز نزانم بۆ وایە.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی، د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە باسی جۆری سەرپێچیەکەمان نەکردووە چ جۆرە سەرپێچیەکە، ئەوجا لەبەرئەوەی پێشتر ئێمە ماددەکمان داناوە لە حاڵەتی موخالەفە کردنی، سەرپێچی کردنی حوکمەکانی قانون، وەزارەت بۆی هەبێ مۆڵەتەکەی لێ بستێندرێتەوە، ئەوە باسی سەرپێچی دەکات، سەرپێچی تەنها ئەوە نیە، قوتابخانەیەك دابمەزرێنی بەبێ مۆڵەت، لەوانەیە لە نیوەی ساڵی خوێندن، پرۆگرامی خوێندن بگۆڕین، سەرپێچیەکان زۆرن ئەو مەرجانەی کە مۆڵەتەکەی پێ وەرگرتووە، سەرپێچی بکات و بیانگۆڕی و دەسکاری پرۆگرامەکە بکات، مەبەستمان ئەوە نیە قوتابخانەیەك دامەزرایە بە بێ مۆڵەت غەرامەی بدەین، لەو حاڵەتە دەبێ دایبخەین، ئەو دەسەڵاتە لە ماددەی پێشووتر دراوەتە بەڕێزتان، بەڵام ئێمە باسی سەرپێچی حوکمەکانی یاسا دەکەین، ئەو حوکمانەی ماددەکانی پێشووتر کە دەنگمان بۆی دایە، دوای دامەزراندنی قوتابخانە کە لەسەرەتای دامەزراندنیەوە لەدوای چەند ساڵێك لە دامەزراندنی سەرپێچیەك لەو مەرجانە نەکرد، پرۆگرامی خوێندنی گۆڕی، ئەو بڕوانامەی لەسەری ڕێکەوت بوون بڕوانامەیەکی نزمتر لەوەدایە قوتابیان، کۆمەڵێك ڕێکار هەیە و کۆمەڵێك شت هەیە دەتوانین قوتابخانەکە ئەگەر دەسکاری کرد ئەوا پێی دەگوترێ سەرپێچی حوکمەکانی قانون، لێرە کە ئەو سەرپێچیە ڕووی دا جۆری سەرپێچیەکەمان دیاری نەکردووە، ئەوە بە حوکمی قانون ئەو غەرامەیەی لەسەر فەرز دەکرێ و سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا ئەم ماددەیە کە زیاتر غەرامەی مالیە، بۆ ئەو قوتابخانە و پەیمانگایانەی کە ئیجازەیان هەیە، قوتابخانە و پەیمانگایەك کە ئیجازەی نەبێ دەبێ دابخرێ لەڕاستی دا، جا بۆیە ئەمە تەحسیلێ حاسڵە، ئەمە ئەو قوتابخانە و پەیمانگایانە دەگرێتەوە کە ئیجازەی پێدراوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆکی پەرلەمان):

فیعلەن نابێ قوتابخانەیەك هەبێ و بەبێ ئیجازە چۆن دەیکاتەوە دەبێ یەکسەر بچن مەدرەسەکە داخەن و کابراکەشی سجن بکەن، چۆن من پێموانیە، یەعنی ئەوە تەحسیلێ حاسڵە فعلەن، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد(وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڵێ ئەڤە نەسا جەوابێ یە ل بەردەستێ من ماددا 46 (تفرض غرامة عشرة ملايين الى خمسين مليون دينار على كل من يقوم بفتح مؤسسة تعليمية مدرسية خاصة من دون اجازة).

نا، نا فكرەكە ژ ڤێ هاتی، مەبدەئی فكریش ژ ڤێرێ هاتی، ژ بەرهەندێ ئەز دبێژم ئەڤە.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆكی پەرلەمان):

فەرموو سەمیرە خان.

بەڕێز سمیرە عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئایا قوتابخانەی بێ مۆڵەتمان هەیە لە كوردستان؟ توانیتی سەربەخۆ هەر كەسێك هەڵبستێ قوتابخانەیەك بە بێ مۆڵەت دروست بكات؟ پرسیارەكە لێرەدایە.

بەڕێز د. ارسلان بایز(سەرۆكی پەرلەمان):

ئاهەنگ خان، فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

غەرامە قەت نابێ قەتعی بێ لە قانون دابندرێ، من سەرپێچییەك دەكەم بیست منداڵم هەیە، ئەوە وەك قانونی ئیستیسمارە، خانوویەكم كرێ یە دەڵێم دوو ساڵی تر تەواو دەبێ، دوو ساڵی تر من لە كرێمە، تەواو نەبوو، مەفرووزە موستەسمیر پارەی غەرامەی كرێ بداتە من، ئێمە منداڵمان لەو مەكتەبە داناوە، باشە ئەو مەكتەبە (لو فرضنا) مستەوای كەمتر بوو، ئەدی ئەو پارە چۆن ئیعادە دەبێتەوە؟ ئەوە دەبێ بە مەرج بێ، مەرجەكەش لە ناو پەیڕەوەكە دەڵێ (العقد شريعة المتعاقدين)، مەحالە من غەرامەیەك دانێم، من 10 ملیۆنم خواردبێ مەمنوونم بە غەرامەی دە ملیۆنی، دەیدەم و دەڕۆم و خواحافیز، پارە نابێ دابندرێ، موتڵەق نابێ دابندرێ، دەبێ بە گوێرەی مەرج بێ ئەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

عظیمە خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ قسەكەی ئاهەنگ خانم، لەبەرئەوەی غەرامە نابێ بە شێوەیەك بێ و دیاری كراو بێ لەناو یاسایەكە دا، غەرامە دەبێ لە عەقدەكە دا هەبێ، نابێ لەناو یاسایەك هەبێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

كوێستان خان فەرموو.

بەڕێز كوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ داڕشتنی یەكەمی لیژنەی پەروەردەم كە هیچ غەرامەیەكی دەست نیشان كردووە، چونكە ئەوە بەڕاستی ئەو 50 ملیۆنە زۆر قاسیە، ڕەنگە موخالەفەكە زۆر بەسیت بێت، ئەو لە 50 ملیۆنەوە دەستی پێ كردووە، ئەگەر بڕیارە ئەم مەكتەبانە داخەن ئەمە شتێكی دیكەیە، چونكە ئەمە زۆر قاسیە، ئەومەكتەبانە ئێمە ئەگەر سەیر بكەین، بەشێكیان خزمەتێكی زۆریان كردووە، ناكرێ ئێمە مەرجی ئەوەندە قاسیان لەسەر دابنێین، بۆیە من جارێ پشتگیری ڕای یەكەمی لیژنەی پەروەردە دەكەم كە هیچ بڕێكی دەست نیشان نەكردبێ، پشتگیری ئاهەنگ خان و عظیمة خان دەكەم وەك ئەوەی خۆی بمێنێتەوە، كە یەكەم جار دانراوە و هیچ بڕێكی پارەی دەست نیشان نەكردووە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی؟ د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ڕێزم بۆ هەموو ڕاوبۆچوونەك، بەڵام هەندێ شت هەیە لە دەستوور باسكراوە ناتوانین ئێمە سەرپێچی بكەین، هەندێ شت هەیە ئێمە باسی بكەین هی قانون نیە، كە باس لەوە دەكەن سزا نەمێنێ، باشە ئەو قوتابخانەیە سەرپێچیەكی حوكمی یاسای كرد چی لەگەڵ دەكەی؟ لە ڕاپۆرتەكەی لیژنەی پەروەردە باس لەوەدەكات عقد، سزا لەناو عقد باس ناكرێ، مەبدەئێكی دەستووریمان هەیە (لاجریمە ولاعقوبە الا بنص) غەرامەش عقوبەیە، ئەگەر نەسی لەسەر نەبێ هیچ كەسێك بۆی نیە غەرامە لەسەر ئەو قوتابخانانە دانێ، دواتر ڕێژەیەك دانراوە، غەرامە مەبلەغەكەی دیاری نەكرێ، لە هەموو یاسایەكان، یاسا عیراقیە كارپێكراوەكان لە هەرێمی كوردستان یاساكانی لەپەرلەمانی كوردستان دەرچووە و پەسەند كراوە، مەبلەغی غەرامە دیاری كراوە، بەڵام دوو ڕێژەی بۆ دانراوە، لە نێوان 50 ملیۆن تا 100 ملیۆن ئەوەی كە دەنگ دێنێ، لە نێوان ئەو دوو ڕێژەیە بەرەو حەدی ئەدنا و ئەعلا، دەسەڵات دەدرێت بە دادوەر كە بڕیار دەدات جۆری سەرپێچیەكە لەگەڵ پەنجایەكە دەگونجێ، پەنجای لەسەر فەرز بكات، یان لە 50 زیاتر هەتاوەكو ئەو ڕێژەیەی كە لە پەرلەمان دیاری دەكرێت، بەڵام ناتوانین ئەگەر شتێكی دیكە سزا لە ناو قانون باس نەكرێت غەرامە سزایەكی داراییە ؟ ناتوانن سزا لەسەر ئەو جۆرە قوتابخانانە فەرز بكرێ، باسی شوێن كرا، قوتابخانەكە و بینایەكە دروست نەكرا، ئەوە ناتوانین، لەبەرئەوەی لە ماددەی پێشو ئێمە دەنگمان بۆی داوە ماددەی 4 كە باس دەكرا هەتا تاقیگە و كتێبخانە و شوێن و هەمووی هەبێ ئەوجا مۆڵەت وەردەگرین، یەعنی ناكرێ ڕێكارەكان دیاری كراوە ناتوانین پێچەوانەی ئەو ماددانە بین كە پێشتر دەنگمان بۆی داوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

ئێستا دوا سیغەتان چیە؟ د.عمر دوا سیاغە بۆ ئەوەی موناقەشە بکرێ، فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا دەست پێ کردنی لە 50 ملیۆنەوە زۆرە، پێویستە ئەمە کەم بکەینەوە و حەدی ئەدنا و حەدی ئەعلای هەبێ، بەڵام لە 50 ملیۆنەوە دەست پێ نەکات، ڕەنگە جۆرێك لە غەرامەی مالی هەر پێویست بێ بۆ مەدرەسەیەك 5 ملیۆن بێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو داڕشتنەوەی کە پێشنیار کراوە لەلایەن لیژنەی یاسایی ، (کل مدرسة ومعهد غیر حکومی تخالف احکام هذا القانون تعاقب بغرامة لاتقل عن 50 ملیون دینار ولاتزید عن مائتی ملیون دینار)، ئەوە پێشنیاری ئێمە پەنجا بۆ دوو سەد، ڕەچاوی ئەوەش بکەن، قستی خوێندن چەندە، چەند پارە لە کەسوکاری قوتابی وەردەگیرێ، کاتێ ڕێك دەکەون لەسەر دانانی بڕی غەرامەکە؟ و سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کێ تێبینی هەیە قسەی لەسەر بکات؟ ئەڤین خان و سیوەیل خان و کاك کاردۆ، عظیمة خان و سمیرە خان و کاك عمر، ئەڤین خان، فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڵبەتە من 100٪ لەگەڵ ڕەئی لیژنەی یاساییم بۆ ئەو داڕشتنەوەیە کە دایان ناوە، چونکە بەڕاستی غەرامات هەموومان دەزانین کەوا ئەگەر موخالەفاتی گەورە بکات و یاخود سەرپێچی ئەو قوتابخانەیە سەرپێچی هەر فەقەرەیەك لەم فەقەرانەی یاسایەکە بکات، ئەگەر سەرپێچی ئەساسی بێ لەسەر یاسایەکە ئەوا دیارە دەڕواتە بابی غەلق کردنەوە یان داخستن و ئەو عقوباتانە، بەڵام ئەگەر موخالەفەی کرد یان موخالەفە کردن فەرقی هەیە لەسەر ئەو سەرپێچییە گەورانە یاخود ئەو لادانە گەورانەی کە لە ماددەکانی یاسایەکەدا هاتووە، بۆیە سەرپێچی کردنەکە دیارە یەکێ لە خاڵەکان دەگرێتەوە کە ئێمە ئەو مەرجانەی دامان ناوە لەم یاسایە، بۆیە ئەگەر هاتو موخالەفەی کرد، بڕەکەی دەبێ دیاری بکرێ بەرامبەر موخالەفەکە، بۆ موخالەفە کردنەکە، بەڵام لەگەڵ ئەوە بە دیدی من 50 ملیۆن تا 200 ملیۆن زۆرە ئەگەر

بێتو ئێمە بیکەینە 25 تاوەکو 150 ملیۆن، ڕێژەکە مەعقول تر دەبێ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا کە باسی عەقدیش بکەین، ئەگەر باسی عەقد دەکرێ، باوەڕناکەم ئەم یاسایە ئەوە تەحەمول بکات کە عەقد بکرێ، چونکە یاسایەکە خۆی سەروبەندی لە ماددەی یەکەمەوە تا ئاخر مولزەمە بۆ هەردوو تەرەف، چ بۆ قوتابخانە ئەهلیەکە، چ بۆ حکومەتیش بۆ جێ بەجێ کردنی، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم ئەو دەقەی لیژنەی یاسایی بمێنێ، بەڵام ڕێژەکە کەم بکرێتەوە، لە 25 ەوە تا 150 ملیۆن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت ئەو ماددە پێشنیار کرا کە یەکەم جار ئەو ماددانە هەمووی با بڵێین دەمج بکرێ ئینجا ئەو سیاغەیەی د.ڕۆژان یان لیژنەی پەروەردە خوێندیانەوە، تەبعەن نەخرایە دەنگدانەوە، ئایا ئەو ماددانە پێشنیار کراوە بخرێتە دەنگدانەوە، ئایا ئیلغا بێت یان ئیلغا نەبێ، ئینجا ئەو سیغایەی لیژنەی یاسایی یان لیژنەی پەروەردە موناقەشەی ئەو سیاغەیە بکەین، تەبعەن منیش ڕەئیم ئەوەیە ئەو ماددانە هەر هەمووی ئیلغا بێتەوە، تا ماددەی 51 لەبەرئەوەی هەمووی عقوبە و غەرامە و تەفاسیڵی زۆری تێدایە، ئەگەر نموونەیەك بێنی کە دەڵێ غەرامە بکرێ ئەوەندە کە ئەگەر مۆڵەتی نەبێ، ئەی کاتێ ئەو کەسەی کە دەیەوێ قوتابخانەیەك دروست بکات یان بیکاتەوە نابێ هەموو ئەو مەرجانەی تێدابێ لە کاتی تەقدیم کردن یان داواکاریەکەی لە بۆ وەزارەت، وەزارەت بە پێی ئەو ڕێنماییانە و ئەو مەرجانە مۆڵەتەکەی دەداتێ، کە لە ماددەکانی زۆر پێشووتر دیاری بوو، واتە ئەوانە هەمووی زیادە منیش پێشنیار دەکەم ئەوماددانە هەمووی ئیلغا بێتەوە، ئینجا دوایی سیاغە و دانیشتنەوە لە بەینی لیژنەی پەروەردە و لیژنەی یاسایی کامیان باش بوو دەنگی بۆ بدەین و سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاك کاردۆ فەرموو.

بەڕێز کاردۆ محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی 46 من پێموایە نابێ سزاکە دیاری نەکراو نەبێ کاتێ سەرپێچی دەکرێ، بەڵام بە پێی قەبارەی سەرپێچیەکە بێ، یەعنی ئێمە دیاری کراو بێ و بمانەوێ ئەگەر لە فلان برگە و فلان برگەی پێچەوانەی سزایەکەی ئەوەندەیە، یەعنی دیاری کراوە و سنووردارە بە پێی حەجمی سەرپێچیەکە، ئەگەر بڵێین گرفتەکەمان لەوەیە سزایەکە زۆرە، ئەگەر قسەش لەسەر مۆڵەتە، مۆڵەتەکە دەچێتە چوارچێوەی قانونی عقوبات و هیچ عیلاقەی بەو قانونەوە نیە کە کاتێ کابرا چەواشەی خەڵك دەکات، قوتابخانەیەك

به بێ مۆڵەت دادەنێ، دەتوانرێ یاسای سزادانی عیراقی بەسەردا تەتبیق بکرێ، بەس بۆ ئەوە دیاری کراو بێ بەپێی ئەو سەرپێچیانەی کە دەکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

عظیمة خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوە نیم کە هیچ غەرامەیەك لەناو یاسایەکە هەبێ تەنها ئەوە بۆ عەقدەکە بمێنێتەوە کە لە نێوان ئەو کەسانەی کە گرێبەستەکە دەکەن، لە کاتێك دا چونکە پابەند نەبوون یان سزادان جاری واهەیە سەرپێچیەکە بچووکە و جاری واهەیە سەرپێچیەکە زۆر گەورەیە تۆ چۆن ئەمە لەناو یاسایەکە دا دیاری دەکەی ئەو بڕە پارەیە بسەپێنی بەسەر سەرپێچیەکەی بچووکە یان سەرپێچیەکی زۆر گەورەتر، لەکاتێك دا کە تۆ ئیجازەت دا بەو کەسەی کە قوتابخانەکە دەکاتەوە و ئەو پابەند نەبوو، قوتابخانەکە هەڵوەشێنرایەوە، ئەو بڕە پارەیەکی زۆری وەرگرتووە، چۆن بەو غەرامە کردنە دەتوانی قەربووی ئەو پارەیە بکەیتەوە کە وەرگیراوە؟، بۆیە من دەڵێم و پێشنیارم ئەوەیە کە لەناو یاسایەکەدا بڕی دیاری کراو مەقتوع نەبێ لەناو عەقدەکەدا هەبێ، و سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

سمیرە خان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی لیژنەی یاسایی دایناوە پارەکەی زۆر زۆرە لە پەنجاوە دەست بکرێ، لەوانەیە مەکتەبێکی بچووك بێ، بە چەند ساڵ ئەو ساحبی ئەو قوتابخانەیە، هەر خۆی ئیمکانیەتی هەبێ خۆی کۆبکاتەوە ئەو پارەیە تەعویز ناکرێ، پێویستە سزایەکە بە گوێرەی حەجمی تەڵەبە و قوتابخانەکە دابندرێ، هەیە قوتابخانە زۆر گەورەیە کۆمەڵگا لە پێنج، شەش قوتابخانە پێك هاتووە ئەوە دەکرێ، بڵێین ئێمە لە 10 ملیۆن هەتا100 ملیۆن تەساعودی دابنێ، بەڵام لە پەنجاوە دەست پێ بکەین زۆرە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە ماددەیەکی عیقابیە، واتە ڕەبتی بە سەرپێچی کردنی یاساوە هەبێ، کە ڕەبتی بە سەرپێچی کردنی ئەم یاسایەوە هەبێ، دەبێ گونجاو بێ لەگەڵ ماددەکانی پێشتری یاساکەوە ئەو ماددانەش کە لە دوای ئەمەوە دێ، ئەسڵی پرۆژەکە جەنابی سەرۆکی پەرلەمان تێکەڵاویشی تیایە، بۆیە هەموو ئەو بەڕێزانە

تەفسیری جیاوازی بۆ دەکرێ و هەرکەس لە لیژنەکانیش بەجیا ڕەئی خۆیان لەسەری داوە، ئەمە باس لەوە دەکات ودەڵێ غەرامە دەدرێ بۆ ئەو کەسانە (بدون اجازە)، با یەکسەر باسی بکەین و بڵێین ئێمە باسمان لەوە کردووە پێشی یاساکە (بدون اجازە) ناکرێ، چۆن دەکرێ بە بێ ئیجازە مەکتەبێك و مەعهەدێك و جامیعەیەك دروست ببێ، ئەمە با نەچینە تەفسیلەکەیەوە، ئەم موئەسەسانە کە دروست دەکرێت گەلێك ئیجرائاتی شەکلی دەوێ هەتاوەکو دروست دەبێ، لەبەرئەوە ئەمە خۆ شتێکی شەو و ڕۆژی نیە دروست بکرێ و بە بێ ئیجازە، دووەم/ هەر لەنەسی ماددەکە باس لە تەوسیع و زیادەی قاعات و غەلق و دانی دبلۆم و ئەمانە ئەکا، ئەمەیان دیارە بۆ ئەو کەسەیە ئیجازەی هەیە، ئیجازەی هەیە، بەڵام قاعەکە زیاد دەکات، ئیجازەی هەیە و تەوەسوع دەکات، ئیجازەی هەیە و دەتوانێ بەکەلۆریۆس بدا و دبلۆم دەدات، مەسەلەن ئەمە بۆ ئەو کەسەیە کە ئیجازەی هەیە، باس لەوە کراوە ئەڵێ خارجی ئیرادە، خارجی ئیرادە چ رەبتێکی بەم ماددەیەوە نیە، خارجی ئیرادە حاڵەتێکی زۆر ئیستسنائیە کە یاسا تەحدیدی کرد، وەکو کەوارسی تەبیعی و وەکو با کە خوانەخواستە دەکەوێتەوە لە وڵاتەکە، بۆیە پێویستە ئەم ماددەیە بە دوو ڕوانگە سەیری بکرێ، ڕوانگەی ئەو کەسانەی کە ئەو موئەسەسەیەی کە هەر ئیجازەی نیە، ئەمە تەحسیلێ حاسڵە، سەڵاحیەتی وەزیرە و غەلقی دەکات، موسادەرەی ئەموالی دەکات، عقوبەیان دەدات، ئیحالەی مەحکەمەی دەکات، بابی دووەمی ئەو موئەسەسانەن کە موجازن، بەڵام موخالەفەی تەعلیماتەکەی ئیجازەی خۆیان کردووە، ئەوەی کەلیژنەی پەروەردە پێشکەشی کرد لەگەڵ ڕێزم دا باس لە گرێبەست دەکات، جەنابی سەرۆکی پەرلەمان، گرێبەست نیە ئەمە کە موئەسەسەیەك دێ پەیڕەوی ناوخۆی خۆی و مەنهەجەکەی خۆی پێشکەش بە وەزارەتی پەروەدە دەکات بۆ دانی مۆڵەتێك بۆ کردنەوەی موئەسەسەیەکی پەروەردەیی، وەزارەت سەیری دەکات، وەزارەت کەشفی شوێنەکەی دەکات، وەزارەت دیراسەی پەیڕەوەکەی دەکات بزانێ چەند گونجاوە لەگەڵ مەنهەج و پەیڕەوی وەزارەتی پەروەردەی هەرێمی کوردستان ئینجا ئیجازەکەی پێ دەدات، بەڵام فەرز کردنی غەرامە لێرە پێویستە لە ناویاسایەکە بە نەسێکی سەریح باسی لەسەر بکرێ، چونکە ئەو غەرامەیە لە تەحسیلێ حاسڵ لە دواتردا ئیحالەی مەحاکمی تایبەتی دەبێ، وەزیر ناتوانێ غەرامەی کەس بکات، ئەمە دەچێتە مەحاکم، مەحاکم بە گوێرەی یاسا غەرامەکە فەرز دەکات و ئەم یاسایەش پێی دەوترێ یاسایەکی خاس، ئەم یاسا خاسە و یاسا عامەکان لەوانەیە موخالەفە لە یاسای عقوباتی عیراقی هیچ موخالەفەیەك نەبێ غەرامەکەی بگاتە مەسەلەن نیو ملیۆن دینار، دوو سەد هەزار دینار، ئێمە لێرە کە دەڵێین 20 ملیۆن دینار بە واتا دەبێ یاسایەکی خاس تەحەکومی تێدا بکات، ئەویش ئەم یاسایەیە، لێرە لیژنەی یاسایی باسی کردووە و دەڵێ ئەو کەسانە و ئەو موئەسەسەیەی موخالەفەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەکات، یەعنی ئیتر ئەوە عام و شاملە، هەرچی لەم یاسایە بەدەربێ، ئەو موئەسەسەیە موخالەفەی کردووە، دەبێ ئەو بڕە پارەیە غەرامەکەی خۆی بدات، لەبەرئەوە پێویستە ئێمە لێرە بۆ بەقوەت کردنی یاسایەکە، بۆ ئەوەی تەناقوزیش نەبێ لەگەڵ ماددەکانی پێشەوە کە دراوە سەڵاحیەت بە وەزیر کە باس لە غەلق و سەحبی ئیجازە و ئیلغای ئیجازە کراوە، پێویستە غەرامەکان

تەحديد بكرێ، بەو بڕەی كە لێرە باسی لەسەر كراوە هەرچەند بڕەكان تۆزێ زۆرە، چونكە لە یاسای عقوباتی عیراقی دا ئێستا لەو بڕە غەرامانە نیە هەرچەندە یاسایەكەش كۆنە، ئیتر نازانم، ئەوە دوایی ڕەئی قاعەكە دەزانێ مەبلەغەكەی زۆربێ، بەڵام پێویستە سیاغەكەی لیژنەی یاسایی بێت و سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، كاك عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە پێمانوایە كە سەرەتا ئەوە یەكلابكەینەوە كە لەماددەی 46 ەوە تا 51 بەڕاستی دەمج بكرێ و دەنگی بۆ بدرێت كە دەمج بكرێ، یەكەم جار، دوای ئەوە لەژێر ڕۆشنایی ئەو سەرنجانەی كە خرانە ڕوو هی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، دووبارە سیاغە كردنەوەی ماددەكەی بكرێ و لەسەر نیسبەتەكەش ئەگەر گۆڕانكاری تێ بكەوێ ڕێك بكەوین، ئێمە لەگەڵ ئەوەین كە نیسبەتەكە دەگۆڕێ لەڕاستی دا.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

هەر دوو لیژنە موتەفقن لەسەر دەمج كردنی ماددەی 46 هەتا 51 ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پرسیارەكم لا دروست بوو، ئەدی تەعویز، ئێمە هەر دەڵێین عقوبە، ئەدی تەعویز كوا؟ كە سبەی كاریسەیەك قەوما، خۆ لە حەربی عالەمی دووەم..... .

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

قانونی مەدەنی هەیە بۆ ئەو مەسەلەیە، لیژنەی یاسایی د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

تەعویز شتەكە و غەرامە شتێكی ترە، غەرامە سزایە، تەعویزی دەبێ بەرامبەری زیان هەبێ، لەهەر حاڵەتێك هەر كەسێك و هەر لایەنێك ڕووبەڕووی زیان بووەوە بۆی هەیە داوای تەعویز بكات مەحكەمە تەقدیری تەعویزەكەی بكات بە پێی زیانەكەو قەواعیدی عامەمان هەیە بە پێی یاسای شارستانیەوە كاری پێ دەكرێ، بەڵام غەرامە سزایە، سزا دەبێ نەسی قانونی لەسەر بێ، ئەگەر نەسی قانون نەبوو مەحكەمەش ناتوانێ سزا فەرزبكات.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆكی پەرلەمان):

با ئێمە جارێ دەمجەکان بخەینە دەنگەوە، تکایە دەمجەکان هەردوو لیژنە داوای دەمجی ماددەی 46 تا 51 دەکەن، کێ لەگەڵ دایە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، کێ لەگەڵ دانیە؟ بە کۆی دەنگ دەمج کرا، فەرموون مادده بەمادده بۆ ئەوەی بزانین چی بکەین، فەرموون سیاغە تازەکەتان، د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر غەرامەکە هەمووی ڕێککەوتین و بڕەکەی لەسەر پێشنیار و سەرنجی ئەندامانی پەرلەمان پێیان زۆر بووە، ئەو ڕێژەیە کە دانراوە، کەممان کردەوە بۆ 10 ملیۆن تاوەکو 150 ملیۆن بەو شێوەیە:

كل مدرسة والمعاهد غير الحكومي تخالف احكام هذا القانون تعاقب بغرامة لاتقل عن عشرة ملايين دينار عراقي ولاتزيد عن مائة وخمسين مليون دينار عراقي.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

کێ لەگەڵ ئەوەیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ شەش کەس لەگەڵ دانیە، کەواتە بەزۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر، امینە خان فەرموو.

بەڕێز امنە ذكري سعيد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

حوکمە گشتیەکان

ماددەی 52

حوکمەکانی ئەم یاسایە بەسەر هەموو دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتی پیادە دەکرێ، هەر حوکمێکی یاسایی یان لیستاندیەکان یان سیستەمەکان ڕێکەوتننامەکانی هاوکاری پەروەردەیی و ڕۆشنبیری پەیوەستە بە کاروبارەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەت، ئەگەر هاودژ بوو لە گەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ڕەد دەکرێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

فەرموو پەیمان خان.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الفصل الخامس

الاحكام العامة

الماده 52

تطبق احكام هذا القانون على جميع مؤسسات التعليم الاهلية والخاصة، وكل احكام قانونية أو لوائح أو نظم إتفاقيات التعاون التربوية والثقافية تتعلق بشؤون التعليم الاهلى و الخاص، اذا تعارض مع احكام هذا القانون ترفض.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە، د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا پێش ئەم ماددەیە ئێمە لەڕاپۆرتی خۆماندا لە حوکمە گشتیەکان دا پێماوایە دەبێ ماددەیەکی تازە دابنێین کە پەیوەندی بە مسۆگەرکردنی مافی قوتابیان و مامۆستایان و فەرمانبەرانەوە هەیە دوای داخستنی قوتابخانە یان پەیمانگاکە، بۆیە پێشنیار دەکەین ئەم ماددە ئیزافەی ئێمە بیخوێنینەوە و گفتوگۆی لەسەر بکرێ، ئەمجا ئەگەر بکرێ دەچینە ماددەی 52 .

ماددەی 31

لە کاتێك دا ئەگەر قوتابخانە پەیمانگای ناحکومی بەشێوەی هەمیشەیی داخرا مافی قوتابیان و مامۆستایان و کارمەندانی بەم شێوەیەی خوارەوە پارێزراوە، یەك/ قوتابیان دەگوێزرێنەوە بۆ قوتابخانە یان پەیمانگایەکی ناحکومی تری هاوشێوە بەبێ ئەوەی ساڵی خوێندنیان لە کیس بچێ، دوو/ مامۆستاو فەرمانبەرانی دەخرێنە سەر قوتابخانە یان پەیمانگایەکی ناحکومی تر یان دەخرێنەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەدە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی؟ د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر ماددەیەك مافی قوتابیان کە لەو جۆرە قوتابخانانە دەخوێنن مسۆگەر دەکات و دەیپارێزێ پشتگیری لێ دەکەین، بەڵام ئێمە پێشتر لە ماددەیەك بابەتێکی نازانم ئەوە دەیگرێتەوە یان لە بۆ ڕێنماییمان بەجێ هێشت، وەزارەت ڕێنمایی دەرکرد، ئەگەر مەبەستی ئەو ماددەیە بێ کە پێشنیار کراوە لەلایەن لیژنەی پەروەردە، هەمان ئەو ماددەیەیە کە پێشتر دەنگمان بۆی دا بە ڕێنمایی ڕێك دەخرێ، یان ئەو تەنها تایبەت بوو بۆ وەرگرتن، ئەوەش بۆ گواستنەوەیە، لەو حاڵەتە پشتگیری لەو ماددە دەکەین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە؟ د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو لە حاڵەتێك دایە ئەم نەقڵ کردنەوە و بۆ گواستنەوەیە کە قوتابخانەکە بمێنێ، بەس ئەوە لە حاڵەتی داخرانیەتی، چارەنووسی قوتابیان و مامۆستا و کارمەندەکان چی لێ دێت؟ کە دەیان نموونەی تاڵمان هەیە لەڕاستی، بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە بەم ماددەیە مافی ئەوان بەم شێوەیە مسۆگەر بکرێ، قوتابیان بەبێ ئەوەی ساڵی خوێندنیان لە کیس بچێ، بۆ مامۆستا و کارمەندەکان و فەرمانبەرانی بەبێ ئەوەی بێ ئیش بن و ئیدی کەس نەبێ لێیان بپرسێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.عصمت محمد خالد(وەزیری پەروەردە):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەڤ خالا بنسبەتا قوتابیا من دگەلم، یەعنی ئەز تەئیدی دکەم، خالا دوهێ (ينقل التدريسين والموظفين الى مدرسة خاصة اخرى أو الى ملاك وزارة التربية) کێ ئەو ئیشە دەکات؟ کێ نەقڵ دەکات مەسەلەن، من هیچ دەسەڵاتم نیە کە مامۆستایەك بێ و عیلاقەی بە پەروەردەوە نەبی کێ نەقڵی دەکات، بە چ نەقڵی بکەم؟.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

جارێ لیژنەی پەروەردە، هیچ مەکتەبێکی تر ناکرێ ئیلزام بکرێ کە جێگا بۆ مامۆستایەکان و فەرمانگەکانی تر نەکردووە، خۆی ئازادە چەند مامۆستا بێ بۆ فەرز بکرێ لەسەری، یەعنی دەبێ عیلاجەك لۆ ئەوە بدۆزینەوە بەڕاستی، تەڵەبەکان قەیدی ناکات، بەڵام موەزەف و مامۆستاکان شەرت نیە، ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەتا تەڵەبەش ناتوانی فەرز بکەی، بە خۆم ئیستعابی مەکتەبی خۆم 40 تەڵەبەم هەیە، دە تەڵەبەی دی بینی ئاخر بە چ عەقدەك ئەمن ئیجبار بکرێم ئەوانە قەبوڵ بکەم، ئەوە لە پەیڕەوەکەی هەر مەکتەبێك فەلسەفەی پەروەدەی مەکتەبی خاسی هەبێ لە پەیڕەوەکەی خۆی دەڵێ ئەمن لینکەکم هەیە لەگەڵ مەکتەبەکەی دی، یان لەگەڵ موئەسەسەکی یان لەگەڵ موئەسەسەکی یان لەگەڵ جامیعاتەکی عەقدەکم هەیە و وەکو بانك، ئەو ئەمنی دەعم بکات و ئەمنیش ئەوی دەعم بکەم، لەو حاڵەتانە بەو شێوە و بەو شتانە، بەڵام بەداخەوە، ئەمن کە سەیری ئەو قانونەی دەکەم دەبینم ئەمن بەس لە جانبە تەسکەکەی ئەوەی کە زوڵممان لێ کراوە لە فکرەی بازرگانی لە کردنەوەی مەکتەبی ئەهلی سەیری دەکەین، لەوەی سەیری ناکەین کە ئەو پرۆگرامە، پرۆگرامەکە دەبێ بیتە مونافەسە لەگەڵ مەکتەبی حکومی لەوەی پەروەردە و لە پرۆسەی پەروەردە بە پێش بخەی، ئەمە بەس لە جانبە واجیهە تەسکەکەی باسی دەکەین دەنا قوەت نیە فەرز بکات، ئەو ماددەیە معەلیمانە هەموو نەقڵ بکات، ئەو تەڵەبانە سەد تەڵەبەنە و هەمووی بیانبەنە مەکتەبەکی دی، کێ دەڵێ ماڵی من حازرە بۆ ئەوەی ئەمن ئەوانە ئیستیقبال بکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

فیعلەن مومکینە ئەو مەدرەسەیە تاقەی ئیستعابی نەبێ..... ئاهەنگ خان فەرموو.

بەڕێز ئاهەنگ عارف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نابێ ئەوەی فەرز بکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز (سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردە؟ د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا سەبارەت بە چارەنووسی قوتابیان پرسیارەکی سادە هەیە، ئەگەر قوتابخانەیەك داخرا، باشە چارەنووسی ئەو تەڵەبانە چی لێ دێت؟ بۆیە ئێمە نموونەمان هەیە لەسەر ئاستی زانکۆ لە هەرێمی کوردستان ساڵێك بەر دەرگای پەرلەمانیان گرت ئەوانەی زانکۆی شاهانەی بەریتانی بە ڕەزامەندی هەموو لایەك هەتا نەقڵمان کردن بۆ زانکۆی عیشق، بەڵام بە ڕەزامەندی بوو، خۆ بە ئیجباری نەبوو، حەتمەن بە ڕەزامەندی دەبێ، وەزارەت ئاگای لێ دەبێ، قوتابخانەکە خۆی ڕازی ئەبێ، تاقەی ئەو لەبەر چاو دەگیرێ ئەوجا نەقل ئەکرێن، بەلاَم زۆر بەلامانەوە گرنگە چارەنووسی تەڵەبە دیاری بکرێ دوای ئەوەی قوتابخانە یان پەیمانگا دادەخرێ، چونکە ئەو مافەیان بۆ مسۆگەر بکەین، هێشتان لەسەر بڕگەی دووەم شایەنی ئەوەیە پێداچوونەوەی بۆ بکەین، تەنیا بڕگەی یەکەم بهێڵینەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز د.عصمت محمد خالد:وەزیری پەروەردە

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

بۆ چارەسەریا ڤێ غەلقێ ئەز دگەل هەندێ نیمە کو ئیلزام کەین قوتابخانەکا تایبەتی مامۆستایا دی وەربگریت یان قوتابیا، بەس خاڵەکا دی هەی، وەزارەتا پەروەردە ئەخلاقیەن ئەگەر ئیجازە دا ئیکی، و پشتێ هەندێ فەشەل هینان، لازمە مەسئولیەتێ ڕاڤەستیڤە، ئەو ژی ڤێ مەدرەسێ ڕێکا لازمێ ڤێ ویسایەدا بکات، یەعنی بۆ فەترەکێ ویسایە دکاتەڤە ئەگەر چارە نەبوو، وەکو دیجلە، زانکۆیێ دیجلە ل ڤێ دەرکێ خۆ ڤێ ئەندامێ وەزارتێ خوێندنێ بالاً بوون، ماوەیەکی بڕێکا وەسایە بریڤە چوو، چونکی گەلەکا زەحمەتە، ئەسلەن بەرنامجێ وی نەگونجی چ بێت بەرنامەجێ خوێندنا ئەهلی چ مەدرەسێ، لازمە بۆ ڤێ چەندێ لازمە ئەڤ خالە هەبیتن، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر سەروەر

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەو ماددەیە کە دانراوە لە لیژنەی پەروەردە بەراستی لە ئەنجامی ئەوە دانراوە ئێمە تەجروبەمان هەبووە و کێشەش دروست ئەبێ بۆ ئەوەی موعالەجە بکرێ، من لەگەڵ هەردوو خاڵ دام، بۆچی؟ یەکەمیان، ئایا ئەگەر قوتابخانەی (ا) لەو شارەدا داخرا کە 200 قوتابی هەیە، زەحمەت نەبێ جەنابی وەزیر چارەنووسی ئەوانە چی لێدێ؟ چونکە نەك هەر ئیلتیزامێکی ئەخلاقیە، ئیلتیزامێکی قانونیشیە، ئەو مەکتەبە کاتێك کراوەتەوە بە پێی قانون ئەگەر قانون نەبێ ئەمە قانونە، بە پێ ڕێنمایی قانونی لەوێ کراوەتەوە، ئایا چارەنووسی ئەوانە چی لێ بەسەر دێ؟ بێگومان ئەبێ مشوری لێ بخورێ و بەرنامەی هەبێ وەزارەت، خاڵی دووەم، لایەنێکی تری باس بکەم، ئەمە زۆر ڕەوایە کاتێك ئەڵێین قوتابیان ئەگوازرێنەوە بۆ قوتابخانەیەکی تایبەتی هاوشێوە بێ ئەوەی ساڵی خوێندنیان لە کیس بچێ، بەلاّم شتێکی تریش دێتە گۆڕێ، بەڕێزتان مناڵەکەتان بردووە لەو قوتابخانەتان داناوە، گرێبەستت کردووە بۆ نموونە بە 2000 دۆلار، بەلاّم قوتابخانەیەکی تر هەیە بۆ نموونە 5000 دۆلار هاوشێوەیەتی، ئایا ئەو قوتابیە کاتێك دەچێتە ئەوێ گوناهی ئەو چیە کاتێك قوتابخانەکە دادەخرێ لە نەتیجەی کەوا مەرجەکانی جێ بەجێ نەکردووە؟ کێشەی هەیە لەگەڵ وەزارەتدا، یان هەر شتێکی تر، ئەو پارە زیادە بۆ ئەو بیدات؟ ئەمە دەکەوێتە سەر کێ؟ سەبارەت بە خاڵی دەووەمیش، مامۆستا و فەرمانبەرانی ئەخرێتە سەر قوتابخانەیەکی تر، ئەوانە لە ماددەکانی پێشوودا وتوومانە ئەوانە بە گرێبەستن، و کاتێك داشدەنرێن ئەبێ بە ئاگاداری وەزارەت بێ، ئەی چارەنووسی ئەوانە چی لێدێ؟ ئایا بە پێی ماددەیەکی تر داوای مافەکانی خۆیان ئەکەن؟ لەوانەیە ساڵانێك خزمەتی هەبێ لەوێ، ئەمە پێویستی بە چارەسەرە، نازانم ئەگەر گۆڕانکارێکیشی تێدا بکەن، بەلاّم بەراستی لە جێی خۆیەتی دابنرێ ئەو ماددەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

کاك دکتۆر سەروەر، مەفروزە حەقی تەڵەبەکان نەفەوتێ، موستەقبەلیان نەفەوتێ، هەروەها حقوقی مامۆستا و فەرمانبەرانیش نەفەوتێ، بەلاّم من مەدرەسەیەکی ترم وەریان ناگرم، من مولزەم نیم وەریان بگرم، مومکینە بەرنامەجی مەکتەبەکەم فەرقی هەیە، مومکینە شێوەی تەدریسم فەرقی هەبێ، هیچ عەقدێکیشم نەکردووە بۆ ئەوەی تەلەبەی تر وەرگرم یان مامۆستای تر وەرگرم، فەرموو بزانم....

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەررلەمان

ئەوەی جەنابت دەڵێی زۆر راستە، بەلاّم ئێمە باسی ئیلتیزامێك ئەکەین کە لەسەر شانی وەزارەتە، من پرسیارێکم کرد، باشە ئەو قوتابخانەیە ئێستا داخرا، 200 قوتابی هەیە، ئەو قوتابیانە چیان لێ ئەکرێ؟ ئەمە ئەرکی سەرشانی وەزارەتە کە خەمیان لێ بخوا و لێرە بە یاسایەك جێی کرابێتەوە، ئەڵێین قوتابخانەیەکی هاوشێوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر.

بەڕێز عمر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەصلەن ئـەو ماددەیـە پێویست ناکا بـەو موقتەرەحـەی لیژنـەی پـەروەردە باسـی کـردووە، لەبـەر چـەند هۆیەك، یەکەم، ئەم یاسایە بۆ کەرتێکی تایبەتـە، ئـەو مەکتەبـەی کە دائـەخرێ کـەرتی تایبەتـە، کـە وتـت کەرتی تایبەت، هەر کەرتێك پەیڕەو و پرۆگرامی تایبەتی خۆی هەیە، لە لایـەکی تـر، غـەلق فـەرقی هەیـە لەگـەڵ ئـەوەی مەکتـەبێك حـەلی هەیـە، یـان دەمـج ئـەبێ، یـان غـەلق ئـەبێ، یـان ئیلغـا ئـەکرێ، و یـان موئەسەسەیەکی کەرتی تایبەت ئیشهاری ئیفلاسی خۆی ئـەکا، راستە مەسـیری تەڵەبـەکان، منـیش لەگـەڵ ئەوەم کە پێویستە دیاری بکرێ، بەڵام ئەبێ چۆن تەحدید بکرێ؟ ئەمە تەنیا حاڵەتی غەلق نیە، کە وتـت غەلق حاڵەتێکە لە نەتیجەی موخالەفەیەکی یاسایی، وەزارەت ئـەمری دەرکـردووە لـە ڕێـی دادگـاوە یـان لـە ڕێی خۆیەوە بەو تەعلیماتەی کە هەیەتی غەلقی ئـەو موئەسەسـەیە ئـەکا، ئـەی ئەگـەر ئـەو موئەسەسـەیە حەل بوو؟ ئەی ئەگەر دەمج بوو؟ ئەی ئەگەر ئیشهاری ئیفلاسی خۆی کرد؟ ئـەم تەلەبانـە بـە چ ئالیـەتێك ئەچنە کەرتی تایبەتەوە لەکاتێکدا ئەو کەرتە تایبەتەی تر پەیڕەو و پرۆگرامی تایبەتی خـۆی هەیـە، ئـەو موئەسەسەیە موئەسەسـەی ریبحیـە، خەسـارەی هەیـە، پـەیڕەوی تایبـەتی خـۆی هەیـە، دوو، بـە نیسـبەتی ئەوانـەی کـە چـوونە گرێبەسـیتان کـردووە لـە مامۆسـتایان و مونتەسـیبین، ئەوانـە گرێبەسـتیان کـردووە، ئەوانە بە ڕەغبەتی خۆیان چوون، عەقـدیان کـردووە، کـە لیقـائی ئـەجری یـەومی، شـەهری، هەرچۆنێکە، ئیش بۆ ئەو موئەسەسەیە بکا و بە ڕەغبەتی خۆی پـارە وەرگـرێ، چ زەمبێکـی وەزارەتـی تەربییـە ئەگـەر ئەو موئەسەسەیە ئیشهاری ئیفلاسی خۆی کرد؟ وتی ئیتر 100 موزەف و 100 مامۆستا خواحافیزتان بێ، ئەمە چۆن ئەچێتە سەر میلاکی وەزارەتی تەربیە؟ لە کاتێکدا ئـەوان بـە ڕەغبـەتی خۆیـان ئـەو عەقـدەیان لەگـەڵ ئـەو موئەسەسـەدا کـردووە، ڕاسـتە پێویسـتە مەسـیری قوتابیـەکان لـە حاڵـەتی غـەلق دا، و لەبـەر ئەسبابی یاسایی با ببرێنە قوتابخانە و کولیاتە حکومیەکان، بۆچی بچێتە کەرتی تایبەت؟ سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

من هەروەکو سوئالەکی بەسیت، ئەبێ موستەقبەلی تەلەبەکان زامن بێ، بـەڵام مامۆسـتایەك لـەوێ عەقـدی کردووە لە قوتابخانەیەك، باشە لەگەل شەریکەیەکی ئیستیسسمار عەقدی کردبا فـەرقی چـی بـوو؟ فـەرموو ئاشتی خان.

بەڕێز ئاشتی عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

سـەبارەت بـەم خاڵـە مـن پێشـنیار ئەکـەم کـە بمێنێتـەوە، ئێمـە موناقەشـەکەمان خەرێکـە لـەو چوارچـێوە ئەمانباتە دەرەوە، ئێمە باس لە ریبح و خەسارەت ئەکەین لە موئەسەسەیکدا راستە مەفهومی ئیستیسماری

له پشتەوەیە، بەڵام ئێمە لە ئامانجەکانی قوتابخانە ئەهلیەکاندا یەکێك لە بڕگە سەرەکیەکان ئەوەیە کە ئەمانەوێ ئاستی خوێندن لە کوردستان بچێتە ئاستێکی بەرزتر، یەعنی چەمکی سەرەکی کار ئاسانی کردن بۆ قوتابخانە ئەهلیەکان ئەوەیە کە ئاستی فێرکردن لە هەرێمی کوردستان دا بەرز بکەینەوە، بەڵام ئەو مەفهومی فەسەکردنەی ئێمە لەسەر کارگەیەکی نانەفەیسی نیە، کە حەل بکرێت و مانگێك، دوو مانك لە ئینتاجی کرێکارەکانی حەل بکەی لە ناوچەیەکی تردا، ئێمە چەمکی سەرەکی ئەوەیە کە موستەقبەلی قوتابیەکان لە دوو دەروازەدا، بە بڕوای من وەزارەتی پەروەردە بەرپرسە، یەکێ لەوانە کە ئەو گەنجانە یان ئەو منالانە هاووڵاتی هەرێمی کوردستانن، بۆیە دابین کردنی موستەقبەلیان مەسئولیەتێکی نیشتیمانی گەورەیە، ئەبی حەلی بۆ دابنرێ، لە لایەکی تر، ئەی چۆن وەزارەتی پەروەردە ماڤ ئەوەمان داوەتێ و داکۆکی ئەوەمان لێ کردووە کە ئیجازە بدات بەم لایەنە، هەر لایەنێك لە نیزامی عامدا کە مەسئولیەتی ئەوەی وەگرت ئیجازە بدات بە لایەنێکی تر بەشێك لە مەسئولیەتیش ئەکەوێتە سەر شانی، ناکرێ تا حەل ئەکرێ تۆ لە مەسئولیەتەکە بێیتە دەرەوە، بە پێی ئەو یاسایەی کە صەلاحیەتی هەبووە و ئیجازەی داوە بەوانەی کە ئیستیسماری کردووە ئەبێ بە پێی ئەوەش هەست بە مەسئولیەت بکا کە شوێنێك بدۆزێتەوە بۆ ئەوەی، من پێشنیازی ئەوە ئەکەم وەزارەتی پەروەردە ئەوەی بۆ ئیزافە بکرێ کە کار ئاسانی بکا بۆ لایەنەکانی کە فرسەت ئەدۆزێتەوە بۆ ئەو قوتابیانە یان مامۆستاکان وەربگرێ، بۆ نموونە یانی شێوازێکی کار ئاسانی کردن هەبێ، ئیتر خانووی بۆ دابین ئەکات، یەعنی کە ئەڵێی کارئاسانی کردن، دواتر بە تەعلیمات ڕوون ئەبێتەوە ئایا بەشێك لە کرێی خانووەکەی لەگەڵ قوتابخانەیەکی تردا بۆ ئەدات؟ بەشێك لە پارەی مامۆستاکان ئەدات، یان هەندێك پێداویستی بۆ قوتابیەکان دابین ئەکات؟ بۆیە من بە تەواوەتی پشتگیری قسەکانی دکتۆر سەروەر ئەکەم، پێویستە چەمکی سەرەکی تەرکیزمان لەسەر موستەقبەلی قوتابی بێ، و وەزارەتی پەروەردە نابێ لەم بەرپرسیاریەتیە بچێتە دەرەوە، چونکە ئیجازەی داوە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر ئەحمەد

بەڕێز د.احمد وەرتی

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەو ماددەیە ماددەیەکی ئیزافیە، لە پێشدا دەنگ لەسەر ئەوە بدرێ، ئەگەر موناقەشە بکرێ و ناوەکان بنووسرێ بۆ ئەوەی قسەی لەسەر بکەین، یەعنی نەك بێ ناو نووسین قسە بکەین، دەبێ بڕیاریشمان دابێ جارێ ئەو ماددە ئیزافیە موناقەشەی بکەین یان نەیکەین؟

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر عمر

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

لـه راسـتيدا ئێمـه پێمـان وايـه ئـەو ماددەيـه بمـێنێ، بـه تايبـەتی ئـەوەی پەيوەنـدی بـه مسۆگەر كردنـی چارەنووسـی قوتابيەكانـەوە هەيـە، ئێمـە دەڵـێين لـه كاتێكـدا ئەگـەر قوتابخانـه و پـەيمانگای نـاحكومی بـه شێوەی هەميشەيی داخرا، ئەو داخرانە خۆی حەل دەكا؟ لە ئەنجامی سزاوە ئەبێ؟ لە ئـەنجامی ئيفلاسـەوە ئەبێ؟ كاتێك قوتابخانەيەك بە شێوەی هەميشەيی دائەخرێ چارەنووسی ئـەو قوتابيانـه چـی لێدێ؟ ئەمـە يـەك، دوو، ئێمـە نـاڵێين بەراسـتی، ئـەڵێين قوتابخانـەی هاوشـێوەی تـر، بێگومـان لـه رێگـەی وەزارەتـی پـەروەردەوە گفتوگـۆی لەگـەڵ ئـەكرێ، توانـای وەرگـرتنی ئـەو هەڵدەسـەنگێنرێ، سـەبارەت بـه مەسـەلەی چارەنووسی ئەو قوتابيانە نموونەيەكمان هەيە، ئێمـەش وەك ليژنـەی پـەروەردە راپۆرتمـان هەيـە، ليژنـەی ياسايش راپۆرتيان هەيە، لەسەر داوا كاری چارەنووسی قوتابيانی زانكۆی شاهانەی بـەريتانی كـه پێويسـته بنێردرێن بۆ زانكۆيەكی تايبەتی هاوشێوە، بەلاّم ئەو رەئيەمان دا فيعلەن وەزارەتی خوێنـدنی بـالاّ لەگـەڵ زانكۆی عيشق گفتوگۆی كرد وتی رازيم خوێندنی هاوشێوەم هەيە، تواناشم ئەوەندەيە، بە گوێرەی توانـای خوێندنی هاوشێوەی 25 قوتابيان نەقڵ كرد بۆ ئەوێ، چارەنووسيان پارێزراوە، ئێستا لـەوێ دەوام ئەكـەن، بۆيە هەمان شێوە لە قوتابخانـەی نموونـەيش هەيـە، تـا لـه داهـاتوودا تووشـی ئـەو موشـكيلەيە نەبينـەوە و فەراغە قانونيەكە كەم بێتەوە، بەراستی لەگەڵ ئەوەين كە ئەم نەصە بەتايبەتی بۆ قوتابيەكان بمێنێتەوە، هێشتان بۆ مامۆستا و فەرمانبەركانيش ئەگـەر بخرێنـه سـەر قوتابخانـه و پـەيمانگای نـاحكومی تـر ديسـان، چونكە ئەمە لـه حاڵـەتێك دايـه ئـەم قوتابخانـه بـه يـەكجاری داخـرا، هـەموو رۆژ قوتابخانـەكان دانـاخرێن، عەدەديان كەم ئەبێ، جێگا نابێتەوە، و توانای چارەسەريشيان هەيـە، بـەلاّم سـەبارەت بـەوەی بخرێنـه سـەر ميلاكی وەزارەتی پەروەردە، ئێمەش لەگەڵ ئەوەين كـه نـابێ، چـونكە ئەمـە لـەباری قانونيـەوە ئيشـكال بـۆ وەزارەت دروست ئەكات.

بەڕێز د.ارسلان بايز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزير

بەڕێز د.عصمت محمد خالد:وەزيری پەروەردە

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

براستی ئەم دوو بۆ چوونێت هەنە، كە مەدرەسە داخرا ئايا ئيستمرارێت دكا، يـان لازمـە حـەل كـەين ڤـێ مەدرەسێ؟ تەبعەن رەئيا حەل كردنێ ئەز پشتەڤانيا دكەم، بەس لێ ڤێ دركێ ببيتە (هەڵبژاردنی قوتابيان له نێوان مەدارسی حكومی يان ئـەهلی حەسـەب ئيمكانيـات)، وەكو خاتوونـەكی گـوتی وەزارەتـێ پـەروەردە لازمە بەرپرسيار ببيتەڤە بەرامبەر بۆچوونەوان. ئەگەر بمێنيتەڤە وەكو ماڤێ قوتابيـا ئـەم وەكـو حكومـەتا هەرێما كوردستانێ، وەكو وەزارەتا پـەروەردێ مـولزەمين چارەكی بـۆ ببيـنين، لەبـەر ئـەوەی ئەگـەر ببيتـە (هەڵبـژاردنی قوتابيـان لـه نێـوان مەدارسـی حكـومی يـان ئـەهلی حەسـەب ئيمكانيـات)، ئـەوە يـەك، هـيچ ئيلتيزامەكی وەزارەتی پەروەردێ بەرامبەری فەرمانبەرێ نينە، بەلێ ئەگەر ئيەم پێويستيمان پێ بـوو ڤـێ وەختی ئيحتيماله وەربگرێنەڤە، ئەگەر مامۆستا بن يان فەرمانبەر بن ئۆتۆماتيكيەن دزڤرەڤنەڤە، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر ئاخیر صیاغە بخوێنەوە بۆ ئەوەی موناقەشەی بکەین.

بەرێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

ماددەی 31:

لە کاتێکدا ئەگەر قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی بە شێوەی هەمیشەیی داخرا، مافی قوتابیان و مامۆستایان و کارمەندانی بەم شێوەی خوارەوە پارێزراوە:

1-قوتابیان ئەگوازرێنەوە بۆ قوتابخانەیەکی تایبەتی تری هاوشێوە، بە بێ ئەوەی ساڵی خوێندینان لە کیس بچێ.

2-مامۆستا و فەرمانبەرەکانی ئەخرێنە سەر قوتابخانەیەکی تایبەتی تر، یان دەخرێنە سەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی لەسەر ئەوە هەیە؟ فەرموو ئاهەنگ خان

بەرێز ئاهەنگ عارف:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

حەلی وەسەت بۆ ئەو حاڵەتەی ئەوەی بەرێز دکتۆر عیسمەت گوتی، تشتەکی تریش ئەتوانین پەیڕەوی بکەین، مەکتەبی خاص عادەتەن تەصنیف بکرێ، هەیە زۆر بەئیقتیصادە، بەرنامەی زۆر موتەقەدیمە، ئەوەی تر کە دادەخرێ ئەتوانی وەریبگرێ، نوقتە نیزام تەصنیف زۆر موهیمە بۆ ئەوە کە حەلی بکا، ئەمن موقاویلم تەصنیفم دەرەجە یەکە، کاریسەکم پێ حەل ئەکرێ چونکە ئەساسم بە مەلاینە، دەتوانی 40 کەسی ببەیە ئەو قوتابخانەی، لەبەر ئەوە ئەگەر تەصنیف هەبێ بۆ قوتابخانەکان دەتوانم بڵێم کاکە تۆ مەکتەبێکی دەرەجە یەکی، ئیقتیصادت زۆر بە قوەتە، 5 لەو قوتابیانەی ماینەوە وەریان بگرە بۆ ئەوەی نەچن، بۆیە تەصنیف موهیمە، و عەقدێکیش هەبێ موهیمە بۆ ئەوەی ئەو مەکتەبانە لە پەیڕەوەکەی خۆیان دایبنێن، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر ئەحمەد،ئاخیر کەس

بەرێز د.احمد ومرتی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

خاڵی یەکەم پشتگیری لێ ئەکەم کە قوتابیان لە حاڵەتی داخرانی قوتابخانە یان پەیمانگای ناحکومی بگوازرێنەوە بۆ هاوشێوە یان حکومی، بەلاّم من پێم باشە بە سەرپەرشتی وەزارەتی پەروەردەی بۆ زیاد بکرێ، چونکە لایەنی جێ بەجێ کار دیاری نەرکراوە، ئێمە پێشتر لەبەر نەبوونی یاسایەکی هاوشێوە لە کاتی داخرانی زانکۆی شاهانەی بەریتانی سەرگەردان بوون نەیان توانی لە هیچ شوێنیك وەرگیرێن، لەبەر ئەوە لێرە لایەنی سەرپەرشتی کار کە وەزارەتە دیاری بکرێ بۆ ئەوەی دیار بێ کێ بەم کارە هەڵدەستێ، سوپاس.

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر، تکا ئەکا ئەڵێ نیو دەقیقەم بدەنێ

بەرێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

زۆر باشە با مەسیری خوێنکارەکان نەڕوا، بچێتە کەرتێکی تایبەت یان حکومی، بەلاّم پێویستە ئیزافەیەکی تیا بکەین و بڵێین (حسب تعلیمات الوزارە)، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخیر صیاغەی بخوێننەوە

بەرێز د. عمر حمد امین(نورەدینی)

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

ئێستا دوا صیاغە ئەخوێنمەوە، بەلاّم لەراستیدا ئێمە مافەکەیان بۆ مسۆگەر ئەکەین لەماددەیەکی تریشدا ئەڵێین لەسەر وەزارەت پێویستە ڕێنمایی دەربکات، سەبارەت بەم ماددەیە وەزارەت ڕێنمایی دەردەکات، ئەمە تەحصیلێ حاصڵە، بەم شێوەیە دوا صیاغە ئەخوێنمەوە

ماددەی 31:

لە کاتێکدا ئەگەر قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی بە شێوەی هەمیشەیی داخرا، وەزارەت هەڵدەستێ بە گواستنەوەی قوتابیایەکان بۆ قوتابخانە و پەیمانگایەکی تری هاوشێوەی حکومی و ناحکومی، بێ ئەوەی ساڵی خوێندنیان لە کیس بچێ.

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

کێ لەگەڵ دایە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ بە کۆی دەنگ پەسند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر

بەرێز امنە ذكري:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 52:

حوکمەکانی ئەم یاسایە بەسەر هەموو دامەزراوەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەتدا پیادە ئەکرێ، و هەر حوکمێکی یاسایی یان لیستەندییەکان یان سیستەمەکان یان ڕێککەوتننامەکانی پەروەردەیی و ڕۆشنبیری پەیوەستدار بە کاروبارەکانی فێرکردنی ئەهلی و تایبەت، گەر هاودژ بوو لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ڕەتدەکرێتەوە

بەڕێز پەیمان عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادە 52:

تطبق احکام هذا القانون علی جمیع مؤسسات التعلیم الاهلیة والخاصة، وکل احکام قانونیة او لوائح او نظم اتفاقیات تعاون تربویة وثقافیة تتعلق بشؤون التعلیم الاهلي والخاص، اذا تعارضت مع احکام هذا القانون ترفض

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو لیژنەی پەروەردە

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ماددەکە بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە

ماددەی 32:

حوکمەکانی ئەم یاسایە بەسەر گشت قوتابخانە و پەیمانگا نا حکومیەکان و ڕێکەوتننامەی دوو لایەنەی هاوکاری پەروەردەیی و ڕۆشنبیری پەیوەندیدار بە قوتابخانە تایبەتەکان پیادە ئەکرێ

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی

بەڕێز د.ڕۆژان دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئێمە پشتگیری لێ ئەکەین، بەڵام وشەی لەوائیح و ئەوانە لەگەڵ سیستەمی ئێمە ناگونجێ، لادرێ، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز د.عصمت محمد خالد-وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتگیریێ دکەم

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تیبینی هەیە؟ (کاوە محمد امین، خورشید احمد، ڕۆژان دزەیی، عظیمة نجم الدین)

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

دیارە ئەم بڕگەیە هیچ کێشەی تێدا نیە، بەلاَم نەقصێك هەیە لە هاوکاری کردنەکە، دوو لایەنەیە ئەو ڕێککەوتننامەی کە ئەکرێ لە نێوان دوو لایەن، هاوکاری پەروەردەیی و ڕۆشنبیری بە ڕەئی من بکرێ باشە، فێرکاری پەروەردەیی و ڕۆشنبیری، فێرکاریەکەش چونکە بەشێکە لەگەڵ پەروەردەدا، نابێ جیا بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا کاوە

بەڕێز کاوە محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

منیش هەر هەمان تێبینیم هەبوو، لە ماددەکانی تر قەت باسی پەروەردەی ڕۆشنبیری نەکراوە، لێرە ئەوەش زیاد کراوە، ئەو ڕۆشنبیریە زیادەیە، پەروەردەی فێرکاری بەسە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك خورشید.

بەڕێز خورشید احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە ڕەئی من هەر بە کورتی (تطبق احکام هذا القانون علی جمیع مؤسسات التعلیم الاهلیة والخاصة، ولایعمل باي نص تعارض باحکام هذا القانون) پێویستی بەو تەفاصیلەی تر ناکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو دکتۆرە ڕۆژان

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

من پێشنیاری ڕەت کردنەوەی ئەو ماددەیە ئەکەم، لەبەر ئەوەی لە ماددەی یەك پێناسەی ئەو جۆرە قوتابخانەمان کردووە کە ئەو یاسایە بە مەبەستی ڕێکخستنی ئەو جۆرە قوتابخانە دادەنرێ، دواتر یاسای وەزارەتی پەروەردەمان هەیە، کە یەك لە ئەرکەکانی کە لەماددە دووە باس لە ئەرکەکانی وەزارەتی پەروەردە ئەکات، دانانی سیاسەتی پەروەردەیی گشتی لە سەرتاسەری هەرێمی کوردستان، واتە هەر ڕێککەوتنێك بکرێ لە نێوان وەزارەتی پەروەردە و هەر وەزارەتێك لە هەر وڵاتێکی تر بێ ئەوا ملکەچی ئەو

چوار چێوە یاساییە ئەبێ لە هەرێمی كوردستان، بۆیە پێویست بەو ماددەیە ناكات، سریانی قانونەكە لە ماددەكانی پێشوو ڕوون كراوەتەوە، بۆیە پێشنیاری ڕەت كردنەوەی ئەو ماددەی ئەكەم، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

داواكاریەكەی شەخصیە، یەك دەنگیشە، بۆیە ناتوانین بیخەینە دەنگەوە، فەرموو ئامینە خان

بەڕێز امنە ذكري:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

پاش ئەوەی ڕۆژان خان ڕەئیێ خۆ دەربڕی، ئەم وەكی لیژنا پەروەردێ دگەل ڕۆژان خانینە

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو دكتۆر عومەر

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

لە راستیدا لە پێشتر باسی ئەوەمان كردبوو، لە راستیدا یاساكە بۆ جێ بەجێ بوونی بەسەر قوتابخانە و پەیمانگا ناحكومیەكانە، ئیتر بۆ كێی ترە، بۆیە لە ڕاستیدا ئەو پێنشیارەی دكتۆرە ڕۆژان پشتیوانی لێ ئەكەین، ئەوەی كە لێرەین، بۆ ئەوەی كە نەمێنێ

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

هەردوو لیژنە داوای ڕەت كردنەوەی ئەكەن، كێ لەگەڵ دایە؟ كێ لەگەڵ دا نیە؟ یەك كەس لەگەڵ دا نیە، بە زۆرێنەی دەنگ پەسند كرا، فەرموو بۆ ماددەیەكی تر

بەڕێز امنە ذكري:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

ماددەی 53:

مادەیەكی گواستنەوە ئەبەخشرێتە دامەزراوەكانی فێركردنی ئەهلی و تایبەتی، لە ساڵێك زیاتر نەبێ لە بەرواری دەرچوونی ئەم یاسایە، بۆ ئەو دامەزراوانەی پێش دەرچوونی ئەم یاسایە دامەزراون، بۆ ئەوەی كاروباری بەڕێوەبەری و دارایی و هونەری خۆیان ڕێكبخەن، و ئەم یاسایە پیادە ناكرێت بەسەر ئەو دامەزراوانەی كە بە بێ وەرگرتنی ڕێگە پێدانی وەزارەت دامەزراون

بەڕێز پەیمان عبدالكریم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادە 53:

تمنح مدة انتقالية لمؤسسات التعليم الاهلي والخاص على ان لا تزيد من عام من تاريخ صدور هذا القانون، للمؤسسات قبل صدور هذا القانون، كي تقوم بتنظيم شؤونها الادارية والمالية والفنية، وهذا القانون لا يطبق على تلك المؤسسات التي تاسست من دون اذن الوزارة

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو لیژنەی پەروەردە

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئێمە لەگەڵ ئەوەین بەم شێوەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

ماوەیەکی ڕاگواستە بە قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی مۆڵەتدراو دەدرێت بە مەرجێك لە یەك ساڵ زیاتر نەبێ لە ڕۆژی دەرچوونی ئەم یاسایەوە تا کاری کارگێڕی و دارایی و تەکنیکی خۆیان ڕێکبخەن

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

پشتگیری لە ماددەکە ئەکەین، بەڵام تێبینیەکمان هەیە، ماوەکە یەکجار زۆرە، ساڵێك زیاترە لە ساڵی خوێندن، بۆیە پێشنیاری لیژنەی یاسایی ئەوەیە لە شەش مانگ زیاتر نەبی، ڕەچاوی ساڵی خوێندن بکرێ لە هەرێمی کوردستان

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو جەنابی وەزیر

بەڕێز د.عصمت محمد خالد:وەزیری پەروەردە

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەز دگەل دانانا مودەکیمە، ئەگەر ساڵەك بی، یان کێمتر بی، بەس ئەڤە شمولی بینایەش دکاتەڤە، ئەگەر شمول بکات، خلاص نابتن ئەڤە، زۆر لە مەدرسێت مە کێشەت داراییێت هەی، ئەگەر شمولی بینایەت نەکات درستە، ئەگەرنا نابیتن.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو لیژنەی پەروەردە

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

لە نەصەکەی ئێمەدا بە وازیحی هاتووە دەڵێ کارگێڕی دارایی و دارایی و تەکنیکی، لە راستیدا مەسەلەی ساڵێك بۆ بینا ئێمە مەبەستمان ئەوە نەبووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

کێ دەیەوێ لەسەر ئەو ماددەیە قسە بکا؟ (عمر هەورامی، دکتۆر سەروەر، جلال، سیوەیل، گوڵیزار قادر، خورشید)، فەرموو کاک عومەر

بەڕێز عمر صدیق(هەورامی)

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

بە باوەڕی من لەبەر ئەوەی ڕێکخستنی کاروباری قوتابخانە یان پەیمانگا ناحکومیەکان جیاوازە وەکو ئەوەی سەرۆکی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ئاماژەی پێدا، بەڵام لەبەر ئەوەی ئێمە باس لە یاساکە ئەکەین پێویستە داڕشتنەوەی ئەم بڕگەیەش بە شێوەیەکی گشتی بێ، بۆیە پێویستە بوترێ (ماوەی ساڵێك دائەنرێ بۆ قوتابخانە و پەیمانگا ئەهلیەکان تا خۆیان بگونجێنن لەگەڵ یاساکە) ئەوکاتە ئەوەی پەیوەندیدارە بە کاروباری دارایی یان مالی یان تەکنیکی، ئەتوانرێ بە پێی تەعلیمات وەزارەت ئەمە تەحدید بکا، و پلە بەندی بۆ بکا، ناکرێ ئێمە ناوەکانیان بهێنین، بەڵکو بە شێوەیەکی گشتی ناویان بهێنرێ باشترە، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو دکتۆر سەروەر

بەڕێز د.سەرومر عبدالرحمن

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

من پشتگیری ئەو ماددەیە ئەکەم، ئەوەی کە کاك دکتۆر عومەر باسی کرد لێرە لە ڕووی کارگێڕی دارایی و تەکنیکیەوە، هەروەها پشتگیری ڕاکەی دکتۆرە ڕۆژان ئەکەم کە پێم وایە ساڵێك زۆرە، ئەمە بۆ قوتابخانەیە، یاساکە کە هێشتان پەسند نەکراوە ئەوە مانگی یازدەیە، ناوەراستی مانگی دوانزەش لەوانەیە تا ئەوکات پەسند نەکرێ، لە ڕۆژنامەی فەرمیدا بلاّو نەکرێتەوە، ئەگەر وای دابنێین بۆ ساڵی داهاتووش، واتە سێ مانگ ئەڕوا یاساکە پەسند ناکرێ، بۆیە پێشنیاری ئەوە ئەکەم ئەوە بێ بە شەش مانگ تاکە لە ساڵی داهاتووی خوێندن بتوانن لە لایەنی کارگێڕی و دارایی و تەکنیکیەوە بتوانن خۆیان بگونجێنن، و لە لایەنی مەسەلەی بیناسازیشەوە ئەوە ئەکرێ بە ڕێنمایی ڕێکبخرێ بۆ ئەوەی ماوەی ساڵێکیان بۆ دابنرێ، یان هەر ماوەیەکی تر، بەڵام گرنك ئەوەیە لە ساڵی داهاتووی خوێندندا جێ بەجێ بکرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو کاك جەلال

بەڕێز جلال علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

من قسەکەم لەسەر مەسەلەی تەرجومەکەیە ئەگەر ڕێگەم پێ بدەن، ماوەیەکی ڕاگواستە مەفهوم نیە لە ناو خەڵك، من پێم باشە بڵێین بوار دەدرێ بە پەیمانگا ناحکومیەکان، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو سیوەیل خان

بەرێز سیوەیل عثمان:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

منیش هاوڕام لەگەڵ دکتۆر سەروەر وپشتگیری دکتۆرە ڕۆژان ئەکەم کە ماوەکەی کەم بکرێتەوە، بکرێتە شەش مانگ، لە کۆتایەکەش ئەو صیاغە لابرێ کە هاتووە (دارایی و فەنی) لە ماددەکە (وهذا القانون لا یطبق علی تلك المؤسسات التي تاسست من دون اذن الوزارة) ئەوە حەقە لادرێ، لەبەر ئەوەی هیچ موئەسەسەك بێ ئیزنی وەزارەت دانامەزرێ، واتە ئەوە زیادە، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو گوڵێزار خان.

بەرێز گوڵێزار اسماعیل:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری ڕای لیژنەی یاسایی ئەکەم کە ماوەکە شەش مانگ بێ لە جیاتی ساڵێك، چونکە ساڵێك زۆرە بۆ ئەوەی کە خۆیان ڕێکبخەن، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو کاك خورشید

بەرێز خورشید احمد:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

لە رستیدا صیاغەکە دیار نیە، صیاغەیەکم ئامادە کردووە (تلتزم جمیع المؤسسات التعلمیة غیر الحکومیة بتنظیم شؤونها المالیة والاداریة والفنیة، بما ینسجم واحکام هذا القانون وخلال سنة من تاریخ صدور هذا القانون)، یەعنی ئەم صیاغە زۆر مەعقولە، ئەویتر وازیح نیە.

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان

باشە جەنابی وەزیر باسی بینایەی کرد، لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەروەردە، خۆ هیچ هەیئەتێکی تەعلیمی خانوو دروست ناکا جارێ هەتا موافەقە وەرنەگرێ، کە وەریگرت خانووی نیە، ئەوە چۆن عیلاج ئەکرێ؟ فەرموو

بەرێز د.ڕۆژان دزەیی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان

ئەو ماددەیە باس لەو قوتابخانە ئەكا كە پێش دەركردنی ئەو یاسایە دامەزراون و بوونیان هەیە، بەلاَم كێشەی بینایە ئەوە كێشەیەكە نە بە ساڵێك و نە بە شەش مانگ و نە دەتوانین مودە دابنێین كە ئەو بینایە بە چەند تەواو ئەبێ، بۆیە نابێ بە هیچ شێوەیەك، و ئەگەر لیژنەی پەروەردە پێیان باش بێ شئونەكە دیاری نەكرێ كاروبارەكە چ شێوازێكە، هەر خۆی بگونجێنێ لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە دیاری نەكەی، تا كێشەی ئەو بینایەش چارە نەكرێ، چونكە ناكرێ دیاری بكرێ بەچەند بینایەكە دروست ئەكرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو لیژنەی پەروەردە

بەڕێز د.عمر حمد امین(نورەدینی)

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

ئێمە لەگەڵ ئەوەین كە دووبارە دایبڕێژینەوە، بەو شێوەیەی كە پێشنیار كرا، بە تایبەتی پێشنیارەكەی بەڕێز كاك عومەر هەورامی كە وتی بە شێوەیەكی گشتی بێ، ئێمەش لەگەڵ ئەوەین، پاشان وەزارەت ڕێنمایی دەركا كە مەسەلەی بینا ئیستیسنائە، بەلاَم بەراستی مەسەلەی ماوەكە ئێمە پێمان وایە ساڵێك بێ، بەڕێزان لە لیژنە بینیان كە زۆر دیراسەمان كرد ئەم خاڵە، وتمان مەسەلەن پشووشی تێدەكەوێ، یان كاتی جێ بەجێ كردنی قانونەكە بە شێوەیەك بێ، بە هەرحاڵ كاتێك بێ كە ئەوان دوایی پاساوی ئەوەیان نەبێ كە خۆمان ڕێكبخەین و كارەكانمان ئیعادە نەزەر بكەین، بۆیە بەم شێوەیە دایدەڕێژینەوە:
ماوەیەك بە پەیمانگاو قوتابخانەی ناحكومی مۆڵەت دراو ئەدرێ بە مەرجێك لە ساڵێك زیاتر نەبێ لە ڕۆژی دەرچوونی ئەم یاسایەوە، تا خۆیان لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایەوە بگونجێنن

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو دكتۆر سەروەر

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

راستە ئێمە وەكو لیژنەی پەروەردە ئەوەمان وتووە، بەس من پرسیارێك ئەكەم ، ئایا گۆڕانكاری یاسایەك بگونجێندرێ لەناوەراستی دەوامدا ئەبێ؟ هەتا نیوەی دەوام خۆی نەگونجاندبێ و لە ناوەراستی دەوام خۆی بگونجێنێ، چونكە دەكەوێتە نیوەی ساڵەوە، بۆیە ئەڵێین كاتەكە وا دابنرێ، هەشت مانگە، دە مانگە، چەند دادنرێ، ئەم ساڵ جێ بەجێ ناكرێ، بەس بۆ ساڵی داهاتوو جێ بەجێ بكرێ، ئەوەیە كە ئەڵێین كەم بكرێتەوە، نەك هەر ساڵێك بێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو ئامینە خان

بەرێز امنه ذكري:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان

مەبەست دانانێ ئەڤەیە كە سالیا دەست پێ كری، خاندنیا بەردەوامە، ئەو نەشێن ماوەی شەش هەیڤا دا خۆ بگونجینن، ژبەر هەندێ یەك سالمان دانایە كو بشێتن بۆ سالا ئاینده هەمی وەرگرتنا تەلەبە ب قانونێت بی، ماوەی شەش هەیڤێدا وەختەكی زۆر كێمە

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو دكتۆر سەروەر

بەرێز د.سەروەر عبدلارحمن:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان

لە ڕووی یاساییەوە ئەمە نابێ بە سالێك، تكا ئەكەم ئەمە مانگی دوانزە بلاو بكرێتەوە، مانگی دوانزە تا مانگی دوانزەی سالی داهاتوو ئەبێت بە سالێك، لە ڕووی یاساییەوە، ئەوكات ناوەڕاستی دەوامە، بەس صیغەیەك بدۆزرێتەوە بۆ ئەوەی سالی داهاتوو پەسند بكرێ، بلێ سالێكی دیراسی مەسەلەن.

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو كاك خەلیل.

بەرێز خلیل عثمان:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان

من پێم باشە سالی خوێندنی داهاتوو دابنرێ، سالی خوێندنی 2014/2013

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو كاك عمر هەورامی

بەرێز عمر صدیق هەورامی

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان

بۆ چەند یاسایەكی تریش ئێمە لەم خولەدا هەمان بڕگەمان هێناوە، یان صیاغەمان كردووە، تەقریبەن نزیك لەوە، كە ئەوترێ لە سالێك تێپەڕ نەبێ، مەبەست لەوە نیە تا هەمان سالی داهاتوو بێ، مەبەست لەوەیە تێنەپەڕێ لەو كاتە، خۆ وەزارەت حەتمەن لەگەڵ جیهەتی پەیوەندیدار ئەبێ ڕۆژانە موتابەعە بكا، سوپاس

بەرێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سمیره خان

بەرێز سمیره عبدالله:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

دەكرێ بلێین (للسنه الدراسیه) یەعنی سالی خوێندن، نەك بلێین یەك سال

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك عبدالسلام

بەڕێز عبدالسلام مصطفى بەرواری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەمان قسەم هەبوو، بڵێین (ساڵی دیراسی داهاتووی پاش دەرچوونی یاساكە، ئەوكات شتەكان حەل ئەبێ، چونكە نازانین ئەو یاسایە لە چ مانگێكە؟ بۆیە بڵێین لە سەنەی دیراسی پاش دەرچوونی ئەم یاسایە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك جەمال.

بەڕێز جمال طاهر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بۆ چارەكردنی ئەم كێشە من پێشنیار ئەكەم بەم شێوەیە بێ:

(على مؤسسات التربية والتعليم الغير الحكومية، تنظيم شؤونها الادارية والمالية والتقنية خلال فترة مابين صدور هذا القانون السنة الدراسية 2014/2013)

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی

بەڕێز د.ڕۆژان دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

كە ئەڵێین سەرەتای دەست پێكردنی ساڵی خوێندنی نوێی خودێندن، یان ماوەی ساڵێك دوای پەسند كردنی ئەو یاسایە، هەمان بابەتە، كە ماوەی ساڵێكت دانا ڕۆژەكە و ماوەكەت دیاری نەكردیە، واتە لە ماوەی یەك ساڵ، یەعنی ئەگەر بیدایەتی ساڵی خوێندن خۆی نەگونجێنێ لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە دەست پێ ناكا دوای نیوەی ساڵ خۆی بگونجێنێ، بۆیە ماوەی ساڵێك یان لە سەرەتای دەست پێكردنی ساڵی خوێندن هەمان شتە و ماوەی ساڵەكە دوای ڕوون كردنەوەی لیژنەی پەروەردە ساڵێك ئەتوانن قوتابخانەكان خۆیان بگونجێنن لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە، هەمان مانا ئەدات و هیچ كێشە دروست ناكا لە ڕووی یاساییەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆكی پەرلەمان

فەرموو ئاشتی خان

بەڕێز ئاشتی عەزیز

هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

85

سالّی/ 2012 – بەرگی هەشتاو پێنج

چاپی یەکەم/ سالّی 2013

پێریست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (19) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/11/13 ل 5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (20) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دووشەممە 2012/11/19 ل 43

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (21) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/11/20 ل 105

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (22) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2012/11/21 ل 133

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (23) خولی سێیەمی هەڵبژاردن –دوو شەممە 2012/11/26 ل 167

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (24) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/11/27 ل 209

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (25) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2012/12/3 ل 213

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (26) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/12/4 ل 271

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (27) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2012/12/10 ل 287

ناوی ئەندامانی پەرلەمان کە لە دانیشتنی ژمارە (18) ی ئاسایی لە ڕۆژی 2012/11/13 مۆڵەت پێ دراون یان بەبێ مۆڵەت ئامادەنەبوون، هەموو ئەو بەڕێزانە بە مۆڵەت بوون.

1- برهان رشید
2- ژیان عمر
3- حمدیە معروف
4- ڕێباز فتاح
5- سەرگوڵ رضا
6- سۆزان شهاب
7- صباح محمد نجیب
8- صبیحە احمد
9- بەفرین حسین
10- پەیمان عزالدین
11- لیلی امیر عاض
12- هاژە سلیمان
13- ڤیان عبدالرحیم
14- حەمە سعید حەمە علی
15- شەونم محمد غریب
16- سالار محمود
17- عدنان عثمان
18- یاوز خورشید
19- یشار نجم الدین

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستاش بەردەوام دەبین لەسەر بەنامەی کار، بەردەوام بوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای ڕێکخستنی قوتابخانە ئەهلیەکان و تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان، داوا لە لیژنە تایبەتەکان لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەروەردە دەکەین فەرموون وەرنە سەکۆی لیژنەکان، بەخێرهاتنی بەڕێز وەزیری پەروەردە دەکەین، بەخێربێت، فەرموون بۆماددەی تازە لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 54

پێویستە لەسەر بەڕێوەبەری قوتابخانەی تایبەت، هەموو ساڵێك ڕاپۆرتی ساڵانەی دەربارەی قوتابخانەکەی لەکۆتایی ساڵی خوێندندا پێشکەش بە وەزارەت بکات.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 54: على مدير المدرسة الخاصة ان يقدم نهاية كل عام التقرير السنوى حول المدرسة في نهاية العام الدراسى الى الوزارة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ڕامان وایە کە بەم شێوەیە ئەم ماددەیە دابڕێژرێتەوە، (دەبێ بەڕێوەبەری قوتابخانەو پەیمانگای ناحکومی کۆتایی هەموو ساڵێك ڕاپۆرتێکی ساڵانە لە بارەی قوتابخانە یان پەیمانگاکەیەوە پێشکەش بە وەزارەت بکات).

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لەماددەکە دەکەین، بەگویرەی داڕشتنەوەکەی لیژنەی پەروەردە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟، کاردۆ محمد، سیوەیل، شڤان احمد، عبدالسلام، نەژاد عزیز، عمر هەورامی، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە، فەرموو کاك کاردۆ.

بەڕێز کاردۆ محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە ئەو ماددەیە هیچ پێویست نیە، چونکە ئەوە کاری کارگێڕیەو تەعلیمات هەیە و قانون هەیە، پابەند دەبێ پێی، ئەگەر پابەند نەبێ سەرپێچی بکات، هەم لە یاساکە سزا دانراوە، خۆ ئۆرگانی حیزبی و ڕێکخراو نیە هەموو ساڵێك ڕاپۆرتێك بنووسێ وەزعەکەی چۆنە بۆ وەزارەت؟، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەوەك هەر ئەو ماددەیە، ئەو ماددانە تاوەکو ماددەی 59 هەموویان پێموایە زیادە، لە تەعلیماتی وەزارەتی پەروەردە هاتووە، لەماددەکانی پێشووتر هەمووی باس کراوە، لەو ماددەیە باسی مودیری مەکتەب دەکات، بەڕێوەبەری قوتابخانە ئیلتیزام دەکات بەو تەعلیماتەی کە لە وەزارەتی پەروەردە هەیە، ساڵانە ڕاپۆرت دەنووسێت، ئیمتیحاناتە، ئیشرافە هەمووی پابەندی وەزارەت دەبێ، من لەبەر ئەوەی چیتر هەڵنەستمەوە و لەماددەکانی تر باس نەکەم، ماددەی (54، 55، 56، 57، 58، 59) هەمووی لەماددەکانی پێشوو تر هاتووە، هەتاوەکو ماددەی 60 پێموایە هەموو زیادە، پێویست ناکات لەماددەکانی پێشووتر هاتووە، پێموایە لابردنی باشترە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شڤان فەرموو.

بەڕێز شڤان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ماددەیە دەبینم ماددەیەکی زیادە، ماددەیەکی عەکسیە تەمامەن لەگەڵ جوهەدی قیتاعی خاس، تەشجیعی ئیستیسمار لە بواری تەربیەو تەعلیمدا، ئەم پەیمانگایە سەربە وەزارەت نیە هەتاوەکو مولزەم بێت هەموو ساڵێك تەقریری خۆی تەقدیم بە وەزارەت بکات، بە عەکسەوە دەبێ هەمووساڵێك وەزارەت خۆی تەقدیمی ئەو مەعاهدانە بکات، بۆیە من دەبینم هەر لازمیش نیە ئەو ماددەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەهەمان ئیتیجاهـ ئێمە سەر بەو وەزارەتە نین، تاوەکو مولزەم بین تەقریر بۆ ئەو وەزارەتە بنێرین، تەسەور دەکەم بەشێوەیەکی نادروست تەماشاکردنی موئەسەساتی کەرتی تایبەتە، دەبێ بە عەکسەوە بێ، حکومەت بەپێی ئەو عەقدەی کە کردوویەتی لەگەڵ قوتابخانەکان، مولزەمە دڵنیابێت لە پابەند بوون، لێرە هەر ئەو مولاحەزەیە تکرار دەکەین، پێشنیارێك هەیە لە لایەن لیژنەی پەروەردە، ماددەکانی لە 43 تاوەکو 51 من تەسەوڕ دەکەم عەرزیشیان کرد، ئەگەر موسڕبن لەسەر پێشنیارەکەیان، پێشنیار دەکەم ئەم ماددانە ئەوەی کەهەموار کردنەکەی لیژنەی پەروەردە ئەگرێتەوە، ئەو پێشنیارە بخەینە دەنگدانەوە، ئەو ماددەی ئەوانە بەدیل بووە، ئەو ماددە دابنێن موناقەشە بکەین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر صدیق هەورامی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی منیش هەر پشتگیری کردن بوو، پێویست بەو ماددەیە ناکات، چونکە لەماددەکانی پێشوو ئەوەی پەیوەندیدارە بە موتابەعە کردن بۆ کاروباری ئەم قوتابخانە ناحکومیانە، جێگیر کراوە، وەکو هاوکاریشم پێشووتر وتی، پێویست دەکات وەزارەت خۆی هەڵسێ بەو کارانە، چونکە ناکرێ تۆ تەفتیشی کارێك بکەی کە خۆت بیکەی، پێویست دەکات وەزارەتەکە لە ڕێگەی بەڕێوەبەرایەتیەکانی بەوکارە هەڵسێ، بۆ ئەوەی کە تەفتیشی ئەو مەدارسانە بکات، چ پێویست بێ لە داهاتوو بیکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك نەژاد فەرموو.

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی من کران سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ئەو خوشك و برایانەی کە هەڵسانەوە داوای ڕەت کردنەوەی ماددەکە دەکەن، ئێوە هیچ تێبینیتان هەیە لیژنەی پەروەردە، لیژنەی یاسایی؟، تەوزیحێك بدەن یان شتێك، ئەگەرنا دەیخەینە دەنگدانەوە بۆ ڕەت کردنەوەکەی، جەنابی وەزیر تێبینیت هەیە، ئێستا کێ دەیەوێ ئەم ماددەیە ڕەت بکرێتەوە، تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، کێ لەگەڵدانیە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، بە زۆرینەی دەنگ ڕەت کرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 55:قوتابخانە تایبەتەکان دەکەونە ژێر پشکنینی هونەری و بەڕێوەبردنی وەزارت، بەڕێوەبەرایەتی تەندروستی قوتابخانەکان سەرپەرشتی تەندروستی و چارەسەر کردنی ئەو قوتابخانانە دەکات.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 55 :تخضع المدارس الخاصة للتفتيش الفني والاداري للوزارة وتشرف مديرية الصحة المدرسية صحياً وعلاجياً على هذه المدارس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموون.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وابوو ماددەکە بەم شێوەیە خوارەوە دابڕێژرێتەوە، (قوتابخانەو پەیمانگای ناحکومی ملکەچی پشکنینی تەکنیکی و کارگێڕی وەزارەت دەبێت، بەڕێوەبەرایەتی تەندروستی قوتابخانەکانیش لە ڕووی تەندروستی و چارەسەرەوە سەرپەرشتی ئەو قوتابخانەو ئەو پەیمانگایانە دەکات).

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری ماددەکە دەکەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟.

بەڕێز سەمیرە عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەڵێت دەبێ ملکەچ بن بۆ ئیشراف، ئەگەر زانستی بێ زۆربەی مەکتەبەکان مەسەلەن، دکتۆرایان هەیە، یان ماجستێریان هەیە، یان مامۆستای بە تەمەن 20 ساڵ خزمەتی هەیە، یەکێك لەوی تەمەنی گچکەتر، خزمەتیشی کەمترە دەچێ تەفتیشی دەکات، ئەوە لێرە مەحاڵە، ئەگەر باسی سەحە دەکات، هەتاوەکو مەکتەبەکانی خۆمان حکومی، تاوەکو ئێستا لیژنەیەکی سەحی بە تەواوەتی ناچێ سەردانی ناکات و تەفتیشی ناکات، ئێستا ئەو کۆمەڵگە کۆریانە کە دروست کراون، ژوری هەیە، هەموو ئەجهیزەی هەیە، جیهازی زەغت و سوکەری و دەرماناتی هەیە، جارو بار موەزەفەکی دەنێرن تەماشا دەکات، ئەوە ئەسپێی لەسەرە، ئەوە نازانم چی هەیە، هیچ عیلاج و شتی وای نیە، یەعنی پێویستە زیاتر ئیهتیمامی پێ بدرێت، ئەگەر باسی ئەجهیزەی تەکنیکی و موختەبەرات و ئەو شتانە دەکەین، ئێستا هەر کۆمەڵگایەك بچی پێنج موختەبەری هەیە، کیمیا، فیزیا، احیا، موختەبەری سەوتی ئینگلیزی، لەگەڵ مەرسەمەکان و ئالاتی مۆسیقا، دەبێ ئەوانە هەمووی ئیختیساسی بێ بچن، ئەگەر بۆ نموونە باسی کیمیا بکەین، مەواد هەیە، مەوادی یۆرانیۆم، نەوەوی، مەفاعلی نەوەوی لێ دروست دەکرێت، زیئبەق کە باشترین ماددەیە بۆ تیجارەت دەتوانێ بچێت بیفرۆشێت، نەوەك هەروا بە سادەیی بچینە ناوی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو شلێر خان.

بەڕێز شلێر محی الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەیە، لێرە هەرچەندە ڕاپۆرتی لیژنەی خۆمان لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا، وشەی قوتابخانەی تایبەت ملکەچی پشکنینی تەکنیکی، پێم باشە ئەو وشەی ملکەچ، بگۆڕێت بە پابەند بوون بە ڕێنمایی دەربارەی پشکنینی تەکنیکی و کارگێڕی، نازانم ئەو وشەیەم پێ باشترە، ئەگەر قبوڵی بکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ئەم پشکنینە بۆخۆی ئێمە ماددەیەکی ترمان پەسەند کردووە پێشتر، دەڵێین عەمەلیەی سەرپەرشتی کردنی ئەو قوتابخانەو پەیمانگایانە بەنیزامێك دەردەچێت، بۆیە لەوێدا ئەم تەفاسیلە هەیە کە چۆن سەرپەرشتی دەکرێن، بەڵام لێرە پشکنینەکە زیاتر مەسەلەی تەکنیکی و کارگێڕیە، ئەوەی ئیختیساسی بێ، هەم لە نیزامەکەدا جێگیر دەکرێت، هەم پاشانیش وەزارەت ڕێنمای دەربارەی دەردەکات، بۆیە ئێمە لەوەدا هیچ ئیشکالێك نابینین، کە مەسەلەن نەچوینە ناو تەفاسیلەوە، چونکە نیزامێکی خاس بۆ مەسەلەی ئیشراف و پشکنین دەردەچێت، ئەوەی تریش زیاتر مەبەستمان پێیە بەڕاستی، لایەنی سەحیە، بۆیە لەگەڵ ئەوەین کە ماددەکە بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوا سیاغەتان بزانین.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قوتابخانەو پەیمانگای ناحکومی پابەند دەبێ بە پشکنینی تەکنیکی و کارگێڕی وەزارەت و بەڕێوەبەرایەتی تەندروستی قوتابخانەکانیش لە ڕووی تەندروستی چارەسەرەوە سەرپەرشتی ئەو قوتابخانەو پەیمانگا ناحکومیانە دەکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەو داڕشتنەی کە خوێندرایەوە کێ لەگەڵدایە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، کێ لەگەڵدانیە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، تەنیا دوو کەس لەگەڵدانیە، بەزۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرمووون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 56:

نابێـت هـیچ فەرمانبـەرێك لـە قوتابخانـە تایبەتـەكان دابمـەزرێت، تـەنها دوای وەرگرتنـی ڕەزامەنـدێكی نووسـراوی وزارەت نـەبێت، ئـەم ڕەزامەندیـەش نادرێـت تـاوەكو لێكۆڵێنـەوە لەسـەر مەرجـەكانی دانـراو دەكرێت، بەپێی ماددەكانی ئەم یاسایەو ڕێزبەندیەكان و بڕیارە جێبەجێ كارەكان بۆی.

بەڕێز پەیمان عبدالكریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة 56: لایجوز تعین اي موظف في المدارس الخاصة الا بعد استحصال الموافقة التحریریـة مـن الـوزارة ولا تعطى هذه الموافقة الا بعد التحقیق مـن تـوفر الشـروط المحـددة وفـق مـواد هـذا القـانون واللـوائح والقـرارات المطبقة بحقه.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین كە ئەو ماددەیە ئیلغا بكرێتەوە، چونكە لەماددەكانی پێشوو چارەسەر كراوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمەش لەگەڵ ڕەت كردنەوەی ئەو ماددەیەین، لەبەر ئەوەی لەماددەی 12 و 13ی ئەو یاسایە دەنگمان بـۆ داوە، ئەو كێشەی مونتەسبین چارەسەر كراوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر.

بەڕێز عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش تەئید دەكەم ئیلغا بكرێتەوە، چونكە بە ئەسڵیشەوە ئیشی وەزارەت نیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ڕەئی هەردوو لیژنە و جەنابی وەزیر ئەوەیە كە ئەم ماددەیە ئیلغا بكرێتەوە، كێ لەگەڵ ئەوە دایە كە ئـەو ماددەیـە ئیلغـا بكرێتـەوە؟، كـێ لەگەڵدانیـە تكایـە دەسـتی بـەرز بكاتـەوە؟، بـەكۆی دەنـگ ئیلغـا كرایـەوە فەرموون بۆ ماددەیەكی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی 57:

پێویستە یەکسەر وەزارەت ئاگادار بکرێتەوە لەکاتی لادان یان دەست لەکار کێشانەوەی فەرمانبەر.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 57: في حالة فصل او استقالة موظف يجب اخبار الوزارة فوراً.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموون.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە ئەو ماددەیە ئیلغا بکرێتەوە، چونکە ئەویش لە ماددەکانی تر چارەسەر کراوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە کاتێك ڕاپۆرتەکانمان ئامادەکرد پشتگیریمان لەو ماددەیە نە کرد، لەبەر ئەوەی لەماددەکانی پێشوو تر ئەو بابەتە باس کراوە دیسان، پێویست بەو ماددەیە ناکات، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز دگەڵ هەندێمە بەس مودیرێ مەدرەسێ وەختێ بەدل کرن، ئیعلانا وەزارەتێ بکەن، نە موەزەف، بەس مودیرێ مەدرەسێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە ئێوە ڕەئیتان چیە؟.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە یەکێك لەماددەکانی پێشوو تردا دەڵێین لەهەر گۆڕانکاریەك کە لە قوتابخانەو پەیمانگادا دەبێ، پێویستە وەزارەتی لێ ئاگادار بکرێتەوە، گۆڕینی بەڕێوەبەریش یەکێکە لەو گۆڕانکاریانەی کە کرا، پێویستە وەزارەتی لێ ئاگادار بکرێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا هەردوو لیژنە دەیانەوێ ئەو ماددەیە لەغو بکرێتەوە، کێ لەگەڵ ئەوەدایە لەغو بکرێتەوە؟، کێ لەگەڵدانیە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، بە کۆی دەنگ لەغو کرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 58:

لەکاتی نەهاتنی بەڕێوەبەری قوتابخانە بۆ ماوەی زیاتر لە 7 ڕۆژ پێویستە بەڕێوەبردنی قوتابخانە بخرێتە ئەستۆی فەرمانبەرێکی تر، لەگەڵ یەکسەر ئاگادار کردنەوەی وەزارەت بەم کارە.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 58:

عند تغيب مدير المدرسة لمدة اكثر من سبعة ايام يجب ان توكل ادارة المدرسة الى موظف اخر مع اعلام الوزارة مباشرةً بهذا الامر.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین ئەو ماددەیەش ئیلغا بکرێتەوە، دیسان لەبەر ئەوەی هەم لە پەیڕەوی ناوخۆ، هەم لە ماددەکانی تر چارەسەر کراوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش لەگەڵ ڕەت کردنەوەی ئەو ماددەیەین، لەبەر ئەوەی بە پەیڕەو چارەسەر دەکرێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر.

بەڕێز عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز ژی دەگەڵ ئیلغایێ ئەو ماددێ مە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا هەردوو لیژنەو جەنابی وەزیر لەگەڵ ئیلغا کردنەوەن، کێ لەگەڵدایە ئەو ماددەیە ئیلغا بکرێتەوە؟، کێ لەگەڵدانیە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، بە کۆی دەنگ ئیلغا کرایەوە فەرموون بۆماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی 59:

نابێ قوتابخانەی تایبەت کۆمەك یان بەخشین لە کەسانی سروشتی یان ئیعتباریین لە ناوەوەو دەرەوەی وڵات وەربگرێ تەنها دوای وەرگرتنی نووسراوێکی ڕەزامەندی وەزارەت.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة 59: لایحق للمدرسة الخاصة ان تستلم منح وعطایا من اشخاص طبیعین او اعتیادین داخل أو خارج الوطن الا بعد استحصال کتاب موافقة الوزارة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئیلغا کردنەوەی ئەو ماددەیەین، چونکە لەماددەی 28 لە فەقەرەی (3) دا دەڵێین ئەوکۆمەکانەی قوتابخانە و پەیمانگای ناحکومی لە لایەنی دیکە وەدەستی دەکەوێت، لە پاش ڕەزامەندی وەزارەت و لایەنی پەیوەندیدار ئەمە دەبێتە یەکێك لە سەرچاوەکانی داهات، لەوێ عیلاج کراوە، پێویست ناکات لێرە ئەو ماددەیە بمێنێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە ڕاپۆرتەکەمان پشتگیریمان لێی کردووە، لەبەر ئەوەی ئەگەر تەبەروعاتەکان لە دەرەوەی کوردستان بوو، پێویستی بە ڕەزامەندی ئەنجومەنی وەزیرانە، وابزانم ئەو بڕگەیە لە ماددەی 28 باس نەکراوە، بەڵام ئەگەر باس کرابێ و دەنگی بۆ درابێ، پێویست بە دووبارە کردنەوە ناکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر.

بەڕێز عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز نەیێ موتەئەکیدم ئاخافتناوی گۆتی، چونکی شمولێ وێ دکەت، چونکە ب ڕاستی مە کێشەك هەی ل قوتابخانێت ئەهلی، ب ناڤێ سپلیت و تشتێت پارە ژ قوتابیان دێتە وەرگرتن، ب ناڤێ تەبەروعات، ئەگەر ئەو لیژنا دی ترێ یەعنی ئەو بڕگادی، تەغتیە بکەت دروستە، ئەگەرنا زەروریە بمینێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە تەئکید دەکەینەوە کە لە فەقەرە 3 لە ماددەی 28 دا بە وازحی هاتووە، کۆمەك و مینحەو یارمەتی قوتابخانەو پەیمانگای ناحکومی دەبێ دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی وەزارەت و لایەنی پەیوەندیدار بێ، تەوزیحیشمان دا لە لایەنی پەیوەندیدار مەبەستمان مەجلسی وزەرایە، کاتێك کە ئەو کۆمەکە لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان بێ، بۆیە لەو ماددەیەدا ئەو مەوزوعە عیلاج کراوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك خورشید.

بەڕێز خورشید احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە دوو شتی جیا هەیە، مینەح و عەتایە هەیە، جەمع تەبەروعات لە قوتابیەکان هەیە، دەبێت ئەوە لێك جیا بکەینەوە، مینەح و عەتایە دەبێ بە موافەقەتی وەزارەت بێت، جەمع تەبەروعاتیش دەرگایەکە دەبێ چارەی بۆ بدۆزینەوە، چونکە هەموو ڕۆژ دەڵێن ئەوەندە پارە بێنن بۆ سپلیت و ئەوەندە پارە بینن بۆ فلان شت، دەبێ ئەو دوو حالەتە هەردوکی عیلاجی بکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سەمیرە خان.

بەڕێز سەمیرە عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەمان ڕەئی کاك خورشیدم هەیە، پشتیگری دەکەم، دەبێ لێك جیا بکرێتەوە، زۆربەی جار بەڕێوەبەری قوتابخانەکان لە دایك و باوکان یارمەتی وەردەگرن، سەرەڕای پارەکانی کەوەردەگرن، داوای سپلیتێك دەکەن، داوای سۆبەیەك دەکەن، یان ڤیستیڤاڵەك دەکەنەوە کۆمەڵێك پارەیان لێ دەستێنن، منیش پشتگیری قسەکانی کاك خورشید دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك شوان.

بەڕێز شوان عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری هەردوو هاوكارم دەكەم، من نموونەیەك ئەهێنمەوە، ناوی قوتابخانەكە ناهێنم، پارە كۆ كرابۆوە بۆ پاك كردنەوەی ژوورەكانی قوتابخانەكە، جگە لەوە لە هەندێك شوێن پارە كۆ ئەكرێتەوە بۆ قوربانی، بەڕاستی ئەوە بە داوای لێبوردنەوە ناكرێ ئەو تەڵەبەیە كە ئەچێتە ئەوێ، بۆ خۆی سەرەتای ساڵ پارەیەك ئەدات بۆ خوێندنەكەیە، دەبێ لە یاساكە دەقێك هەبێ كە ڕێگری لەوە بكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پێشنیارێكم هەیە، ئیعادە سیاغەی ئەم ماددەیە، بۆ ئیعادەی سیاغە كردنی ئەم ماددەیە تەقریبەن ئەوانەی كە قسەیان كرد دژی ئەو ماددەیە بوین، مینەح و عەتایە بە موافەقەتی وەزارەت بێت، بەڵام هەموومان داوا دەكەین ڕێگا بگیرێت لەوەی باری قوتابیان گران تر بكرێ، بۆیە من ئیقتراح ئەكەم بە عەرەبی (يجب الحصول على موافقة الوزارة في حالة قيام المدرسة بتحميل الطلبة اية اعباء مالية خارج احكام هذا القانون) بە كوردی یەعنی لە حاڵەتی زیاد كردنی باری قوتابیەكان لە ڕووی داراییەوە، پێویستە مەدرەسە ئەوە وەربگرێت لە وەزارەت، ئەوكاتە تەماشا ئەكرێت و ڕەنگە قبوڵیش نەكەن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز عصمت محمد خالد/ وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

نەمەوزوع ئەوە بەس بارێ وی گران كەت، فەرق و جودایی پەیدا دەكات مابەینا قوتابیادا، كابرایەك دەوڵەمەندە دێچیت ل سەفێ سپلیتا دانێتێ، ئەز باوەرناكەم فەرق و جیاوازی ئیدارە دگەل نەكات، ڤێ چەندێ مەفروزە ئەڤ ڕێگە بێتە گرتن، ئیدارێ مەدرەسێ بۆچی سپلیت ژ قوتابی وەردگریت، یان ژی دبێژیتێ پارە بینە بۆ تەنزیف یان بۆ تشتەكی دی، عیبارەكا گەلەك وازح، لازمە نەمینیتن، مە كێشەیا هەی، هەمی ئەندامێ پەرلەمانی شكایەتا كری، زۆر زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك حەمە سعید.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕاستی ماددەی 28 ئەوە ناگرێتەوە، كە برادەران باسی ئەكەن، ئەوەناگرێتەوە، بۆیە من تەئكید لە وتەكانی بەڕێز وەزیر و برادەران ئەكەم، ئەم ماددەیە بگۆڕێت، باس لەوە بكرێت كە ئێستا لە مەكتەبەكان

ئەوانەی کە منالّیان هەیە، ئەوانەی کەموتابەعە دەکەن باشتر ئەزانن، بەڕاستی چەند مانگ جارێك پارەی زیادەیان لێ ئەسەندرێت، بۆیە پێویستە باسی کۆکردنەوەی تەبەروعات لە قوتابی و وەلی ئەمری قوتابی بکرێ دوای موافەقەی وەزارەت بێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك خورشید فەرموو.

بەڕێز خورشید احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە ڕەئی من ئێمە هەر مەنح قەدەغە بکەین، (یمنع جمع التبروعات في المدارس غير الحكومية من الطلاب وبأي ذريعة كانت).

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەو بابەتە لۆخۆی کاك خورشید دەڵێت (یمنع منعاً باتاً) هەر تەبەروعاتەك هەر شتەك وەربگری لەتەڵەبە یان داوا بکەی، نابێ ئیدارەی مەکتەب داوا بکات، بەلاّم جاری وا هەیە بەخێوکەری قوتابیەك سپلیتێك دەکرێت بۆ مەکتەبی، یان هەر شتێك بکرێت، لێرە سجلەك هەیە، پێی دەڵێن سجلی ئەساس، سجلی ئەساس مودیری مەکتەب دوو بەشی هەیە هەردووك سادری هەیە، لەهەردوو بەشەکە داخلی دەکات، کەداخلی کرد دەبێتە موڵکی قوتابخانە، دوایی دەیداتە تەجهیزات، لەوێ مەخزەن هەیە، لە تەجهیزات ئیعلانی دەکات بەپێی ئەو ڕەقەمەو ئەو ژمارەیە و ئەو بەرواره مۆرەکی بۆ لێدەدات، دەبێتە موڵکی مەکتەب، ئەوە ئیعتیادیە وەری بگرێت، چونکە بەخێوکەرەکە بۆخۆی بە ئارەزووی خۆیەتی دەیدات، بەلاّم قوربانی دەکرێت و مەولود دەکرێت، نازانم حەفلە دەکرێت، ئەوە بەهیچ شێوەیەك نابێ یەك دینار لەتەڵەبەی وەربگیرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە دوا سیاغەتان.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ماددەی 59 ڕێك لەگەڵ فەقەرە 3ی ماددەی 28 تەواو کۆکە، چونکە لە هەردوو لا جەخت دەکرێتەوە، کۆمەك و بەخشین نابێ وەربگیرێت بەبێ ڕەزامەندی وەزارەت و لایەنی پەیوەندیدار، بەلاّم ئەو پرسەی ئێستا وروژێنراوە کە پارە لە قوتابیان وەرنەگیرێت، ئەوە فکرەیەکی تازەیە، ئێمەش تەئیدی دەکەین، سیاغەیەکمان بۆ کردووە، ئەوە دەخەینە پێش چاوی جەنابتان، بۆ دەنگدان لەسەری.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەو شێوەیە دامان ڕشتەوە ئەو ماددەیەی کە پێشنیار کرا لە لایەن پەرلەمانتاران.

المادة 59: لایجوز الزام الطالب في المدارس والمعاهد غير الحكومية بای اعباء مالية او تبروعات عدا اجور الدراسة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

عمر هەورامی فەرموو.

بەڕێز عمر صدیق هەورامی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە داکۆکی لەوە ئەکەین کە پێویست ناکات و نابێت کۆمەك و یارمەتی لە قوتابیان کۆ بکرێتەوە، بە باوەڕی من پێویست دەکات ئێمە تەقیدی بکەین، ئیلا بەبێ موافەقەتی وەزارەتی پەروەردە، لەبەر چی؟، لەبەر ئەوەی هەندێکجار ئەبینی کۆمەك کۆ دەکرێتەوە لە ئاستی هەموو هەرێمی کوردستان، بۆ هەموو حاڵەتێکی دیاریکراو، ئەو قوتابیانەی کە لەو قوتابخانەو پەیمانگایانە ئەخوێنن، ئەگەر نەسەکە ئەوها بە سەراحەت بخوێندریت، مەرجی تیا دانەندرێت، مەحرومیان ئەکەین لە مافێك کە ئیمکانە بە حەزی خۆیان بیانەوێ کۆمەك بدەن، یان هاوکاری بکەن بۆ بابەتێکی دیاریکرا، بۆیە پێشنیار دەکەم پێویست دەکات نەسەکە بەو شێوەیە بێت، نابێت کۆمەك و یارمەتی لە قوتابی قوتابخانەو پەیمانگاکان کۆبکرێتەوە ئیلا بە موافەقەتی وەزارەتی پەروەردە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر، بۆ نموونە بڵێین جار جارە کۆمەك کۆ دەکرێتەوە بۆ مەسەلەیەکی وەکو ئاوارەی کوردەکانی ڕۆژئاوا، بۆ ئێمە ئەوە بخەینە ئەستۆی مەکتەبەکان و قوتابخانەکان، با کەس و کارەکەی بیکەن، فەرموو عظیمە خان.

بەڕێز عظیمە نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری تەواوی قسەکانی کاك خورشید دەکەم، لەگەڵ ئەوەم کە بەهیچ شێوەیە هیچ کۆمەك و یارمەتیەك بۆ قوتابخانە ئەهلیەکان نەبێت و ڕێگەی پێ نەدرێت، لەبەر ئەوە ئیستیغلال ئەکرێت، ئەوەی کە ئێمە بینیومانە، تەجروبەمان هەیە لەگەڵ حاڵەتەکە، کۆنترۆل ناکرێت، بۆیە پێویستە ئەو قسەیەی کاك خورشید....

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوا سیاغەتان بیخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوە.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة 59:

لايجوز الزام الطالب او ذويهم في المدارس والمعاهد غير الحكومية بای اعباء مالية او تبروعات عدا اجور الدراسة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كێ لەگەڵدایە تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟، كێ لەگەڵدانیە تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟، بەكۆی دەنگ پەسەند كرا، فەرموون بۆ ماددەیەكی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی 60:

ئەو قوتابخانە تایبەتانەی ئێستا لە ئارادان لەكاتی كاركردن بەم یاسایە ڕێگە پێدراون لە لایەن وەزارەتەوە بە بەردەوام بوون لە كارەكانیان، پێویستە كاروباری خۆیان ڕێك خەن دەربارەی ڕێگا پێدان و وەرگرتنی پێویست بەگوێرەی ئەو یاسایە، پێش كۆتایی ساڵی خوێندنێكی تر بۆ سەرەتای بەرواری كارپێكردن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

بە عەرەبیەكەی فەرموو.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة (60): المدارس الخاصة الموجودة حالياً، عند العمل وفق هذا القانون، تكون مجازة من قبل الوزارة للاستمرار في اعمالهم، ويجب عليها ان تنظم شؤونها حول استحصال الموافقة الضرورية وفق هذا القانون، قبل نهاية عام دراسي اخر منذ بداية تأريخ نفاذه.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە دوێنێ ئەو ماددەیەمان پەسەند كرد، بۆیە لەگەڵ ئەوەین كە ئیلغاء بكرێتەوە ئەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمەش لەگەڵ ڕەت کردنەوەی ئەو ماددەیەین، لەبەرئەوەی دوێنێ دەنگمان لە بۆ دا بە ماددەیەکی سەربەخۆ.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەمان ڕەئیم هەیە، دوێنێ هاتە پەسەند کرن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەردوو لیژنەو جەنابی وەزیر لەگەڵ ڕەت کردنەوەی ئەو ماددەیەن، کێ لەگەڵ دایە ڕەت بکرێتەوە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ بە کۆی دەنگ ڕەت کرایەوە، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر، فەرموو دکتۆر عمر.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالاٌ، ماددەیەکی زیادەمان پێشنیار کردووە، ئەگەر ڕەزامەندی بفەرموون دەقی ماددەکە بخوێنمەوە و، پاشان گفتوگۆی لەسەر بکرێت بۆ دەنگدان لەسەری.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بیخوێننەوە.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالاٌدا ماددەی (36)ـە ئەگەر قوتابخانەو پەیمانگای ناحکومی قازانجی نەویست بوو، لەسەر وەزارەت و لایەنە پەیوەندیدارەکانە هاوکاری و ئاسانکاری پێویستی بۆ بکەن و لەم بارەوە وەزارەت دەبێت ڕێنمایی تایبەت دەربکات، چونکە دەمەوێت ئەوە بڵێم قوتابخانەو پەیمانگای ناحکومی دەکرێت قازانجی ویست بێت، دەکرێت قازانجی نەویست بێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە ماددەیەکی نوێیە لەلایەن لیژنەی پەروەردە پێشنیار کرایە، ئەگەر بە پێویستی دەزانن و جۆرێك لەو کێشەیە لە هەرێمی کوردستان، ئەمن نازانم قوتابخانە بە مەبەستی پەروەردەیی و ئامانج و مەبەستەکان

له ماددەکانی پێشوو تر باسکرایە، نازانم قوتابخانەیەك دابمەزرێت مەبەستی قازانج نەبێت و قازانجی نەویست بێت، ئەو جۆرە قوتابخانانە لە هەرێمی کوردستان بوونی هەیە، دامەزرایە؟ پێویستە ئەو ماددەیە هەبێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ئەو قوتابخانانە لە مەسەلەی وەرگرتنی پارە دوو جۆرن، هەیانە بە ئامانجی قازانج کردن پارە وەردەگرێت، هەیە پارە وەردەگرێت تەنها بۆ تێچووی بەڕێوەبردنی قوتابخانەکەو هەدەفی کۆکردنەوەی قازانج و، تەقسیمی قازانج نیە بەسەر ئەوانەی کە خاوەنی قوتابخانەکەن، جا بەشێوەی تاك بێت یان بەشێوەی کۆمەڵ بێت، هەشە ئامانجی ئەوەیە کە قازانج کۆبکاتەوە، قازانجیش دابەش بکات لەنێوان ئەوانەی کە خاوەنی کۆمپانیاکانن، لە حاڵەتێکدا ئەگەر بە هەدەفی غیر ربحی و قازانج نەویست بوو، حەقی ئەوەیە کە ئەو قوتابخانەیە تەشجیع بکرێ و هان بدرێت و ئاسانکاری زیاتری بۆ بکرێت، لە بەرامبەر ئەوەی کە هەدەفی قازانج و کۆکردنەوەی قازانجە نموونەشمان هەیە لەڕاستیدا.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەڤ نوقتە گەلەك موهیمە ئەز دڤێت ڕوونکردنەوە ل سەر بدەم ئەگەر ئیجازە بدەیە من، گەلەك وڵاتا ئەسلەن مەجالی نادەن پەروەردە ببیتە تشتەکی روبحی، میسال تورکیا، هەمی ئەو مونەزەماتێت کو دێن شولێ پەروەردەی دکەنەڤە هەتا ئەز نزانم ڤێ ئاخیرێ ئیحتیمالە ئیجازێت دای، مەبەستیش غەیری حکومی دوو تشتێت ئێك جودانە، هەردووکیش پرایڤتن، مەبەست لە دانانا ڤێ موئەسەسێ نە غەڵەتا ربحیە، دچیتە بەریکا کیدا، لەوێ نیزامەکا خاس ب مەعەصەبیا ڤێ یە، هەتا مەعەفینە ژ چاکسازی، هەمی وەختەکی تو بەرێ خۆ دەی گەلەك کێمترن، ئەگەر هاتو فایدەك کەتە تێدا، ئەو فایدە نا چێبیت بۆ قازانجەکی بی، بەینەما دیار بیت بۆ مەبەستەکا خەیری، ئەڤ ساڵا بۆ نموونە، مە مەدرەسەکا جەرماندی ل موجەمەعێ فاخیر مێرگەسۆری ئێڤاران، کە مونەزەمەکا (پرۆفت مەیکین) قوتابخانەکێ تایبەت ئێڤاران بکرێتەڤە، ب وێ مەبەستێت روبحی، ئەز تەسەور دکەم گەلەکا سەرکەفتیە بۆ ڤێ چەندێ، خالەکا گەلەك گرنگە ئەم تەشجیع کەین، خەلکەکا خێر خواز ئان کو بێن یارمەتیا مە بدەن ل کەرتێ پەروەردێدا، جیا نەبیتەوە شەریکەکا ئیستیسماری بیت، نە مەوزوع بۆ رێکا شەریکاتێ ئیستیسماری، بۆ ڤێ چەندێ ئەز گەلەك ب هەند دزانم ئەڤ خالێ بمینێت، حکومەتا هەرێمێ ژی ئاسانکاری بۆ بکات، نیزامێت مالیەی

خاسێت هەی بۆ تەعامول دگەل ڤانە، بۆ ئاگاداری هەر نیزاما داخلیەکی ژی دا وازح لازمە بێتە نڤیسین، (هل المنظمة والمؤسسة تسعى الى الربح المالي او لاتسعى) ئەگەر لا تسعى تەعلیمات و تشتێ دی بویَ، یەعنی چێ بیت حکومەت هەتا ڤوتابخانەکی ژی بداتێ، دەوامێ ئێڤارێ دەوامێ تێدا بکات، لێ کو کریَ ژی لێ نەستینی، چونکە یارمەتیەکە دێداتەمە بۆ کەرتێ تایبەت، دیسان بەرێ خۆ دێ ئەسعار گەلەك جار نیڤەکا سعرا کەرتێ تایبەت، تایبەت نەهاتن کورت کەتەڤە، ئەز پشتگیریەکا بەقوەت کەم بۆ ڤێ فکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی لەسەر ئەو ماددەیە هەیە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە (کاك عماد- کاك عمر هەوراهی- کاك عبدالسلام- کاك قادر- ناسك خان- کوێستان خان- عظیمة خان- سیوەیل خان- بێریڤان خان- ئەڤین خان- دکتۆر سەروەر- سمیرە خان) فەرموو کاك عماد.

بەڕێز عماد محمد حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کران، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر صدیق محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم یاسایە هەر لەناونیشانەکەیەوە تا گەیشتووەتە ئێرە، ئەم ماددەیە پەیوەندارە بەو قوتابخانە و پەیمانگانەی کە ناحکومین و، ئیتجاهی ئەو ماددانەی کە داڕێژراون دەنگی لەسەر دراوە، بەو ئیتجاهە ڕۆیشتووە کە ئەو موئەسەسانە ربحین زیاتر، ڕاستە خزمەتگوزاری زیاتر پێشکەش دەکەن، بەڵام ربحیان لە پشتەوەیە، ئیزافە کردنی ئەو ماددەیە بە باوەڕی من زیادە، لەبەرچی؟ لەبەرئەوەی تەبیعەتی ئەو قوتابخانەی یان ئەو پەیمانگای کە تۆ دەتەوێت لێرە جێگای نابێتەوە، بۆیە دەکرێت بە یاسایەکی تر یان بە ڕێنمایی ئەم بابەتە چارەسەر بکرێت، ئەگەر ئێمە بە موجەرەدی تەماشای ئەو یاسایە بکەین، ئەمە هیچ پەیوەندی نیە بەو جۆرە قوتابخانانەی کە بەڕێز لیژنەی پەروەردە پێشنیاری کردووە، چونکە لە ئەساسدا لە ناونیشانەکەی، لە پێناسەکان و، هەروەها لەو ماددانەی کە کاروبارەکانی ڕێکخستووە لەنێوان ئەو دامەزراوانە، لەنێوان وەزارەتی پەروەردە و جیهاتی تر باس لەوە دەکات چۆنیەتی بەڕێوەچوونی کاروباری قوتابخانەکە لەڕووی مالی، لەڕووی فەنی هەمووی زیاتر بەو ئیتجاهەیە، کە ئیستسمار دەکات کە قازانج دەکات، بەڵام ئەوەی کە لێرە زیاد دەکرێت باس لەو قوتابخانە دەکات یان جۆرێك لە دامەزراوەکە دەکات، کە ربح لەپشتەوەی نەبێت، بۆیە بە باوەڕی من ئەوە ئیزافە کردنی ماددەیەکە کە یەك ناگرێتەوە لەگەڵ ماددەکانی پێشوودا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرمووو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بێهێنینە بیری خۆمان یەکەمین ڕۆژی گفتوگۆکردنی ئەم یاسایە، بەڕێز وەزیر پێشنیاری کرد تەنها کۆمپانیای تەربەوی یان دەزگای تەربەوی بۆی هەبێت ئەم جۆرە مەدرەسانە دابنێت، ئەو کاتە ڕووبەڕووی ئەو کێشەیە نەدەبووین، ئەو کاتە ئەو دەزگایە یان ئەو ڕێکخراوە تەربەویە قازانجی نەویستە، ئێستا وەکو هاوڕێم کاك عمریش ئیشارەتی پێکرد، ئێمە یاسایەکمان تێپەڕاند تەقریبەن گەیشتینە ئاخیر یاسا، کە هەمووی لەسەر ئەو ئەساسەیە موستەمسیرەکە مەدرەسە دائەنێیت، چۆن حەلی بکەین؟ بۆیە من پێشنیاردەکەم یان بیر بکەین لە یاسایەك مولحەقێکی یاسا باسی بیزات ئەو جۆرە قوتابخانانە بکەین، کە فیعلەن قازانج نەویستن ڕەنگە بڵێین ئیزافەتەن بۆ ئەحکامی فلانە یاسا، کە ئەم یاسایە پێنج، شەش ماددەی تری تێدابێت، یانیش ئەگەر بمانەوێت ئێستا ئاراستەی یاساکە هەمووی بگۆڕین، لەسەر ئەو شەرحەی جەنابی وەزیر وتی، چونکە ئەوە جانبێکە یان لایەنێکە یان بەشێکە لەو مەدرەسانە، پرۆژەی تر هەیە ئیستسماریە، دەڵێم ئەگەر ویستمان وای لێ بکەین کە یاساکە فعلەن قازانج نەویست بێت ئاسانە، پێشنیار دەکەم سیاغەی ئەو ماددەی تازەیە بڵێت (يتعهد مقدم طلب فتح المدرسة او المعهد غير الحكومي بتخصيص ارباح المدرسة تطوير وتحسين الخدمات التربوية والتعليمية كما يمكن لها (للمدرسة لها) عند الحاجة الطلب من الجهات ذات العلاقة تقديم معونات ومساعدات لازمة)، ئەگەر وامان دانا ڕێگاشمان دانا ئەو پارەیە بەشێوەیەك لە شێوەکان بۆخۆیان ئیستسماری بکەن، چونکە (تطوير و تحسين الخدمات التربوية) ڕەنگە بتوانێت شوقە بکرێت بۆ مودەریسێك، ڕەنگە بتوانێ راتبی زیاد بکات، یەعنی ئەو قازانج نەویست و ویستەش عیلاج دەکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك قادر احمد فەرمووو.

بەڕێز قادر احمد سمایل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکو هاوکارم کاك عمر هەورامی باسی کرد، هاوڕام لەگەڵی بەس دوو مولاحەزەم هەیە دەمەوێت بیڵێم، ئێستا لە کوردستاندا جۆرێك لە گەندەڵی دەکرێت کە کەم هەستی پێدەکرێت، ئەمانەی زەریبەیان لەسەرە هەڵدەستن بە دروستکردنی مزگەوتێك، بەڵام مزگەوتەکە زۆر کەمترە لەبایی ئەو زەریبەیەی کە لەسەر شانیانە و، لە زەریبەکە لێیان خۆش دەبن، بۆیە من پێم وایە لەسەر وەزارەت و لایەنە پەیوەندیدارەکانە کە هاوکاری و ئاسانکاری بکەن، یەکێکیان هاوکاری و ئاسانکاری ماددی نەبێت، ئەویش بێت موستەسمیر داوا لە حکومەت بکات و، ڕێگای بۆ بکەینەوە کە لە ئایندەدا داوا بکرێت حکومەت زەمینەی خۆشکردنی ئەوە خۆش بکات، کە سبەینێ ئەویش لەسەر زەریبەو لەسەر ئەساسی زەریبە خوێندنگاو ئەو شتانە بکاتەوە،

وەکو برایان باسی کرد ئەم پرۆژەیە پرۆژەیەکی قازانجە، بۆیە پێم وایە دەبێت وا رێك بخرێت کە بەهیچ شێوەیەك زەمینەی دروست کردنی گەندەڵی خۆش نەکات، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەڕێز ناسك توفیق عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە منیش هەر بەهەمان شێوە، دەڵێین ئەگەر ئەو یاسایە لە ئەوەلەوە ئاخیر ماددەکەی ئیقرارمان کرد، مەسەلەی ئەوەی کە مەسەلەن هاوکاری لە قوتابیان کۆنەکاتەوە، یان مەسەلەن لە شوێنێکی تر تۆ کۆمەڵێك ڕێنماییت فەرز کردووە بەسەر ئەو مەکتەبانە بۆ؟، لەبەرئەوەی ربحین ئێستا تۆ دێی بەیەك ماددە لێرە بەبێ ئەوەی پێناسەمان کردبێت لە ئەوەلەوە، بێ ئەوەی باسمان کردبێت دێی لێرە باسی دەکەی، دەڵێی مەدرەسەیەکی غیر ربحی هەبووە دەبێت هاوکاری بکرێت، ئەصڵەن خۆی ئەگەر مەدرەسەیەکی غیر ربحی بوو کەواتە هاوکاری وەزارەت دەکات، چونکە غیر ربحیە دەبێتە هاوکارێکی باش بۆ سیستەمی پەروەردە، کەواتە پێویستی بە یاسایەکی تری سەربەخۆیە، خۆ ئەگەر یاسایەکی سەربەخۆی بۆ دانەنێین پێویستە رێك بخرێت بە نیزام نەك بە ڕێنمایی، لەبەرئەوە من پێم وایە ئەو مەوزوعی غیر ربحیە جا ناکرێت ئێمە لە ئیتاری شتێکەوە باسی بکەین، لە چوارچێوەی قسە کردن نین لەسەر مەوزوعی مەکتەبە غیر ربحیەکان، ئەم یاسایە لەسەرەوە تا خوارەوە باسی ئەو مەکتەبانەمان کردووە، کە موستەمسیرێك دەیکاتەوە پارە لە تەلەبە وەردەگرێت و، عەجایب نیە ربحی زۆریشی هەبێت، ئێستا بە تەنها بەیەك ماددە ئەوە ئاوا حەل ناکرێت، بۆیە دەبێت دارشتنەوەکەی بگۆڕێت یان هەر لای بەین ئەو ماددەیەی تێدایە، بە یاسایەکی سەربەخۆ باس لەو مەکتەب و پەیمانگاو ئەو جامیعە ئەهلیانە بکەینەوە، کە غیر ربحین یاسایەکی تایبەت بۆ هەموویان دابنێین، کە ئەهلین و غیر ربحین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کوێستان خان فەرموو.

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پێم وایە ئەو ماددەیەی کە لیژنەی پەروەردە پێشنیاریان کردووە زیادە، یەکێك لە هۆکارەکانم ئەوەیە کە هاوکارم کاك عمر هەورامی باسی کرد، هۆکارەکانی تریشم ئەوەیە کە کێ ئەوە هەڵدەسەنگێنێت کە ئەم قوتابخانەیە قازانج دەکات یان قازانج ناکات؟ من ترسم هەیە لەدواییدا ئەم ماددەیە ببێتە هۆکاری ئەوەی کە هەندێك قوتابخانە هاوکاری بکرێن، ئەوانەی کە مەبەستن و، هەندێکی تریش هاوکاری نەکرێن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

عظیمة خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئیلغا کردنی ئەو ماددەیەم، چونکە ئێمە لەپێشتر دەنگمان لەسەردا، کە هەموو جۆرە هاوکاریەك مەنع بکرێت، بەلأم ئێمە لێرە ئەو کەسەی کە خێرخوازەو قوتابخانەیەکی قازانج نەویست دادەنا، ئێمە لە هەرێمی کوردستاندا کۆمەڵێك کەموکوڕیمان لە وەزارەتی پەروەردە هەیە پێمان چارەسەر ناکرێت، قوتابخانەی زۆر خراپمان هەیە با بێین ئەو هاوکاریە بۆ ئەو قوتابخانانەی تر دابین بکەن، نەك ئەوەی کە قوتابخانەیەکی تایبەت وەزارەت دەعمیان بکات، هاوکاریان بکات بەناوی قوتابخانەی خێرخوازی و قازانج نەویستیەوە، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم ئەو ماددەیە بەتەواوی ئیلغا بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەوماددەیەی ئیزافە کرا، پێم وایە ئەوە دەبێت ئیلغا بکرێتەوە لەبەرچی؟ وەك هاوکارم عظیمة خان وتی لە (85٪ تا 90٪)ی قوتابیانی هەرێمی کوردستان لە قوتابخانە حکومیەکانن، ئەوەی لە قوتابخانەی تایبەت با بڵێین کە دەوام دەکەن ئەوانە هەندێك باری ئابووریان باشە، چونکە بە پارەیە مەکتەبی تایبەتە بە پارەیە، ئەگەر کابرایەك سەرمایەدار بێت و بیەوێت قوتابخانەیەکی تایبەت بکاتەوە، پێویستی بەوەی نیە کەس هاوکاری بکات، دەبێت بۆخۆی هاوکاری خەڵك بکات، ئەگەر دەڵێت ئەو مەدرەسە خاصە غیر ربحیە، ئەگەر مەبەست لەوەی بێت لەو یاسایە نازانم تێیدا نەبوو، یان پەیوەندی بە وەزارەتی تەربیەوە هەیە ئەوکاتەی کە باس لە حانوتی مەکتەب دەکرێت داراییەکە، ئەگەر قوتابخانەی با بڵێین غیر ربحی بوو، ئەوەیە حانوتی مەکتەب دەبێتە حانوتێکی تەعاونی، حانوتی تەعاونی چیە؟ لە قوتابیان سەرەتای ساڵ بڕە پارەیەك وەردەگیرێت، ئەو بڕە پارەیە سەرف دەکرێتن قازانجی لێ دەکرێتن لە حانوتی مەکتەب، دوایی لەکۆتایی ساڵدا دوای ئەوەی ئەو قوتابخانە هەموو مەسرەف و شتی خۆی لێکردووە، تەواو قازانج دەمێنێت لەکۆتایی مەکتەبەکەی کۆتایی سەری ساڵ ئەو قازانجە دەبێت دابەش ببێتە سەر ئەو قوتابیانەی کە بەشدار بووینە، کە بەشداربووینە لەپێدانی پارەکە لەو حانوتەی بۆ خۆی ئەگەر غیر ربحی

بێت دەبێت وابێت، پەیوەندی بە حانوتەوە هەیە بە مەساریفەوە، بەڵام ئەگەر وانەبێتن ئەو ماددەیە ئیلغا بێت باشترە، ئەو هاوکاریەی بۆ ئەو قوتابخانانەیە، بۆ قوتابخانە حکومیەکان بێت باشترە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بێریڤان خان فەرموو.

بەڕێز بێریڤان اسماعیل سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی ڕوونکردنەوەی لیژنەی پەروەردە بەتایبەتی سەرۆکی لیژنەی پەروەردە، کە دەڵێت دوو جۆرە قازانج هەیە، یەعنی پەروەردە هەیە، مەکتەب هەیە بۆ قازانج و هەشە بۆ مەکتەبەکەیە، بەڕای من قوتابخانە و قازانج بەیەکەوە بەستراوە، ئەوکەسەی کە پێشکەش دەکات ئەوە پرۆژەیە دەیەوێت سەرکەوتوو بێت، بەڵام مانای ئەوە نیە تەنها بۆ قازانج بێت، قازانج و پەروەردەی باش بەیەکەوە بەستراون، بۆیە ئێمە ناتوانین بەشێوەیەك هەڵسەنگاندن بکەین، ئایا ئەو مەکتەبە بۆ قازانجێتی یان بۆ مەکتەبەکەیتی ئەو یاسایە نەمێنێت، چونکە هەردووکیان دەڵێن بەیەکەوە بەستراون، ناتوانین ئێمە سوپاسی مەکتەبەك بکەین بڵێین ئەوە باش بووە، ئەوە خراپ بووە، ئەوەی خراپەکە نابێت هەر هەبێت، لەبەرئەوە هەڵسەنگاندن لەو شێوەیە عەدالەتی تێدا نابینم، قازانجیش مافی خۆیەتی، بەڵام بەشەرتێك پەروەردەیەکی باش پێشکەش بکات بەیەك بەستراون، زۆرسوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەڤین خان فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من 100٪ لەگەڵ رەئی لیژنەی پەروەردەم کە ئەو خاڵە بمێنێت، ئەو ماددە وەکو خۆی هاتووە بمێنێتەوە، لەبەرئەوە ئەگەر بێت و ترسی ئەوەمان هەبێت کە ئەم یاسایە لەگەڵ ئەوە خۆی ناگرێتەوە، کە ئەو قوتابخانە غیر ربحیانە، ئەگەر بێین سەیری بکەین ماددەکان باسی وەرگرتنی تەلەبی ئیجازە دەکات، باسی ئیشراف دەکات، باسی تەدریسین دەکات، باسی بینا دەکات، باسی مەناهیج دەکات، شتێکی تێدا نیە کەوا موخالف بێت لەگەڵ ئەو قوتابخانەی کە غیر ربحیە، بۆیە ئەگەر ترسمان لەوە بێت کە ئەم یاسایە لەگەڵی ناگونجێت، ئەم یاسایە 100٪ لەگەڵی دەگونجێت تەنها خاڵی مالیەکە نەبێت، کە وابزانم بەشێوەیەك مالیەکەمان داڕشتووەتەو هیچ باسی ربحمان نەکردووە، عەرەب دەڵێت(اذا ماتخونی الذاکرة) تەنها لە ماددەی دووەم نەبێت ئێمە باسی ئەوە کرا، کە تەشجیع عەمەلیەتی ئیستسمار وەتەنی ئەویش ئیلغامان کردەوە، کەواتە ئەم یاسایە بە هەموو شێوازەکانی، بە هەموو ماددەکانی لەگەڵ ئەو مەدرەسە غیر ربحیانە

خۆی دەگرێتەوە، ئەوە هیچ خیلافێکی یاسایمان بۆ دروست ناکات، ئەو مەدرەسە غیر ربحیانە هەڵبەتە ئەگەر بێت و بە ڕێنمایی تەرتیب بکرێت، ئەوە وەزارەتی پەروەردە خۆشیان باش دەتوانن تەقیمی ئەوە بکەن، کە ئەم قوتابخانە لەگەڵ ئەو مەنهەجەی کە تەقدیمی دەکات لەگەڵ ئەو تەدریسەو ئەو بەرنامەی کە هەیەتی، ئایا ئەو مەبلەغە کە وەری دەگرێت ربحیە یان نا؟، لە دونیا زۆر زۆر هەیە، قوتابحانە هەیە غیر ربحیە و مەناهیجی باش تەقدیم دەکات، تەدریسێك و پرۆگرامێکی زۆر باش و پەروەردەیی هەیە، کە ئەمە فیعلەن ئەساسی مەبدەئی ئێمەیە، کە لەم یاسایە ویستمان تەسبیتی بکەین، ڕاستە بۆ مەدارسی ئەهلی ربحی دامانانبوو، بەڵام هەدەفە ئەساسیەکەی ئێمە ئەوە بوو پەروەردەیەکی باشتر پێشکەش بکەین بە هاووڵاتیانی کوردستان، بۆیە بە هەموو شێوەیەك بوونی ئەو ماددەیە هیچ پێویست ناکات ئێمە جارێکی تر، یاسایەکی تر داڕێژینەوە و، تەنهاو تەنها باسی ئەوە بکەین کەوا حکومەت چۆن مەداریسە غیر ربحیەکان ئیدارە بکات، هەروەکو خۆی وەکو وتم یاسایەکە دەیگرێتەوە، تەنهاو تەنها ئەوەندە نەبێت ئێمە دەستی وەزارەت واڵا بکەین، بۆئەوەی بە ڕێنمایی تەرتیبی بکات، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر سەروەر فەرموو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەیەی کەوا زیاد کراوە، بەڕاستی من لە لیژنەشدا ڕەئیم لەگەڵ نەبووە ئەمە لە راپۆرتی لیژنەیە، هەرچەندە لەوانەیە لە ئیمزاکە ئیشارەتم پێ نەدابێت، بەڵام لێرەدا پرسیارێك دەکەم، دەکرێت ئێمە وەکو هەندێك لە هاوڕێکانم باسیان کرد، دوو پێناسە هەیە بیکەین قازانج نەویست کێیە و ئاسانکاری چیە؟ چونکە کاتێك دەڵێین ئاسانکاری وەکو ئەوەیە ئێمە بێین ئەو یاسایەمان دانابێت، بار قورسیەکی زۆربێ بەسەر قوتابخانەکانی ترەوە ئەمەی لێ دەربکەین، من پێم وانیە کەسێك کارێك بکات بەبێ قازانج بیکات یان قازانج نەویست بێت، جا قازانجەکە ماددی بێت یان مەعنەوی بێت، جا بۆ ئەم دونیای بێت یان بۆ ئەو دونیای بێت، بۆیە ئەوەی کەوا هەیە لێرەدا بێگومان قازانجێکی تێدا هەیە، لێرەدا دەپرسین ئاسانکاری چیە، چی بکرێت لە ئاسانکاری، ئایا مامەڵەی پێش قوتابخانەکانی تر پێش بخرێت، کاتی بۆ کەم بکرێتەوە، زەوی زیاترپێ بدرێت، چاودێری نەکرێت، مامۆستای بۆ دابمەزرێنێت لەسەر حیسابی وەزارەتی پەروەردە؟ من نازانم چی بکرێت لەوێ، بۆیە ماددەکانی تر بەڕاستی پشتگیری لە هاوڕێکانم دەکەم کاك عمر هەورامی، کاك عماد، هەڤاڵان زۆریان باسیان لەوە کرد، من پێم وایە ئەو ماددەیە زیادە ئەوە خۆی لەخۆیدا گومانێك دەخاتە سەر ماددەکانی تریش، بەجۆرێکیش دەتوانم بڵێم بە ماددەیەکی یاسایی دێین جۆرێك، قەیدێك دادەنێین بۆ ماددەکانی تر و سەرجەم یاساکەو کارێکی نایاسایی لەوانەیە لەپاڵدا بکرێت، بۆیە من لەگەڵ ڕەت کردنەوەی ئەوە دام، بۆئەوەی ئیزافە نەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سميرە خان فەرموو.

بەڕێز سميرە عبدالله اسماعيل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من يەك پرسيارم ئەوەيە زەمان چيە؟ كە ئەوە ربحی تێدانيە، بەس زەمان هەيە وەزارەت زەمان دەدات؟ ئەوە زۆر گرينگە بەلامانەوە، ئەگەر دەڵێن ئەوە فازانج نەويستە، ئەگەر سيتافەكە لەسەر حكومەت بوو، مۆزەف و مامۆستا و ميلاكات ئەوە هەر لێرەوە گەندەڵيەك دروست بوو، هەر حانوتەكە لەخۆيدا كە تۆ بەكرێتدا ئەو هەموو تەلەبە هاتن لەوێ شتيان كڕی، من دەچم بە جوملە شتی زۆر هەرزان باوی دەكڕم، ئێكسپايەر دەكڕم دەينم لە حانوتەكەی دادەنێم تەلەبەش هەمووی دەيكڕن، ئەوهاش رەقابەيەكی توندو تيژ نيە لەسەر، ئەوە گەندەڵيم كردەوە، ديسان لەسەر ئەوە هەر بێينە سەر زەريبەكە، زەريبەكەش هەروايە، ئێستا مۆدێلێكی نوێش دروست بووە، هەر قوتابخانەيەك سيستەمی جل و بەرگی دادەنا، ڕەنگەكان دەبێت ئەو قوتابخانەيە ئەو ڕەنگە بێت، ئەمن تەنسيق دەكەم لەگەڵ خەياتەيەك، قوماش و شت هەمووی لە كيسەی وی پارەش لە تەلەبەی دەستێنم، ئەگەر لەويش نەستێنم بە دايك و باوكی دەڵێم، بە تەلەبەی دەڵێم بڕۆ لە فلان مەعمەل خەياتی يان لەكن فلان خەياتەی جلەكان بدورن و بينن، ئەی ئەوە هەمووی گەندەڵی نيە، ئەدی ئەوە هەموو ربح بەس نيە، كۆتايی پێ دێنم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك حەمە سعيد فەرموو.

بەڕێز حەمە سعيد حەمە علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پێم وایە ئەو ماددەيە بەو سياغەی كە هاتووە مەجالێك دروست دەكات، بەڕاستی بۆئەوەی هەندێك كەس يان هەندێك لايەن قوتابخانە دروست بكات و ناوی بنێ ربحی دواتر پارە لە حكومەت وەرگرێت، كەواتە مەجالێكی تێدايە و فرسەتێكی تێدايە، ئەگەر نەيەن بكەين غير ربحی چيە؟ يەعنی پێناسەی غير ربحی بكەين زەوابت و شروتێكی بۆ دابنێين، بەڕاستی لە قانونەكە ڕێنمايی نەبێت، چونكە ڕێنمايی و نيزام بێت لەوێ چۆن دەردەچێت دەبێت وابێت، بەلاّم لێرە لەقانونەكە ئەگەر سنوورێكمان بۆ دانا بۆ غير ربحی، يەعنی بە چەند شروتێك زەوابتەكەی چيە؟ خۆی بەڕاستی ئەو قوتابخانانە يان ئەوەتا مەسروف و داهاتيان يەكسانە، يان ئەوەتا داهاتيان زياتر دەبێت بە تيجاری، يان ئەوەتا مەسروفی زياتر لە داهاتی، ئەوكاتە وەكو بڵێی دەبێت بە خێرخوازی، بەلاّم من پێم وايە يان لابچێت ماددەكە نەمێنێت يان لێرە بە قانون تەقيدی پێناسەی غير ربحی بكرێت، شروت و زەوابتی بۆ دابنێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆكی پەرلەمان:

ليژنەی پەروەردەو ژمارەيەك پەرلەمانتاری بەڕێز لەگەڵ دانانی ئەو ماددەيە نينەو دەيانەوێت رەت بكرێتەوە، ئێوە تەبريرتان چيە بۆ ئەو ماددەيە كە بمێنێتەوە تەسبيت بكرێت؟ فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا ئەو حاڵەتە ئێستا لە هەرێمی کوردستان هەیە، لەسەر ئاستی قوتابخانە و لەسەر ئاستی زانکۆش هەیە، نموونە ناهێنمەوە بۆئەوەی نەبێتە ریکلام بۆ هیچ موئەسەسەیەك، قوتابخانەی تایبەت هەبووە لە هەرێمی کوردستان 10 ساڵ بێ بەرامبەر منداڵانی ئێمەی پەروەردە کردووە، هیچ پارەیەکی لە هیچ تەلەبەیەکی وەرنەگرتووە، حکومەت تەنها بەوەندە هاوکاری کردووە کە بینایەکی داوەتێ، بۆیە هەیە لە داهاتووش دادەبێت ئەو حاڵەتە، دوو: ئەوە سەرمایەدار دەیکاتەوەو سەرمایەگوزاریشی تێدایە، بۆیە لەوەی کە ئیستسماری تێدا دەکرێت یان موستەسمیر دەیکاتەوە ڕاستە، بەڵام کابرایەکی سەرمایەدار دێت قوتابخانەیەك دەکاتەوە تەنها بەشی ئەوەندە پارە لە تەلەبەکان و دایك و باوکیان وەردەگرێت، کە موئەسەسەکە بەڕێوە ببرێت هیچ قازانجێك کۆناکاتەوە بیخاتە گیرفانی خۆیەوە، ئایا ئەم موئەسەسەی لەو بابەتە پێویست ناکات تۆ هاوکاری بکەی، کە هەدەفی ئێمە پێدانی پارە نیە بە هیچ شێوەیەك، بە هیچ شێوەیەك لە بودجەی وەزارەت حکومەت فلسێکی نەدرێتێ، بەڵام لە حاڵەتێکی لەوبابەتەدا مەسەلەن بێ پارە دەیکاتەوە، حکومەتی هەرێم کتێبی دەداتێ یان مەسەلەن خولی ڕاهێنانی بۆ دەکاتەوە، یان بەشێوازێکی تر کە ئاسانکاری بۆ دەکات، خاڵێکی تر ئەوەیە کە لە قوتابخانە و پەیمانگای قازانج نەویستە، هەمیشە ئەوکرێیەی کە وەردەگیرێت زۆر کەمترە بەرامبەر بەوەی کە قازانج ویستە، ئەو کرێیەی کە وەریش دەگیرێت کەمترە وەکو ئاماژەمان پێدا، هەدەف لەوە تەنها بەڕێوەچوونی ئەو قوتابخانەیە، لەڕووی دارایی و مالیەوە، نەك کۆکردنەوەی پارەو ئیتر تۆ وەکوقازانج بۆ خۆت بیبەی، خاڵێکی تر ئەوەیە کە بەڕێزان ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا هەموومان لەگەڵ بووین، ئەگەر ئێستا وجهة نەزەر گۆڕا بێت، ئەو گۆڕانەش موحتەرەمە لەگەڵ بووین، وەزیری پەروەردە کە وەزیری پەیوەندیدارەو لەناو واقیعەکە دایە، تێگەیشتنی دروست و ئیتر تەئیدی ئەو مەوزوعە دەکات، بۆیە پێمان وایە کە تەئکید لەسەر ئەوە دەکەینەوە، خوشك و برایانی بەڕێزی ئەندام پەرلەمان هاوکارمان بن لەوەی کە لیژنەی مەعنی، وەزارەتی مەعنی ئەمەی پێ باشە، جگە لەوەش ئەو قانونە تەنها بۆ قوتابخانە و پەیمانگای قازانج ویست نیە هەردوولا دەگرێتەوە، هەر پەیمانگا و قوتابخانەیەکی ناحکومی بێ قازانج ویست بێت یان نەویست بێت ئەم قانونە دەیگرێتەوە، هیچ تەعاروزیش ناکات، بۆیە ئێمە بەش بە حاڵی خۆمان ئەم سێ ئەندامەی لیژنەی پەروەردە کە دانیشتووین لەگەڵ ئەوەین کە ماددەکە بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی دوا ڕەئیتان چیە؟

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە هەمووومان باش شارەزای رەوشی قوتابخانەکانین لەڕووی کێشە، لەڕووی بینایەو لەڕووی پێداویستیەکان و کەمی بودجەی وەزارەتی پەروەردە، ساڵانە وەزارەتی پەروەردە باس لە کەمی بودجە دەکات، کە بەشی ئەوەی ناکات پێداویستیەکانی خۆیان دابین بکەن، ڕاستە کێشەکە زۆر گەورەیەو پێویستی بە پلانی درێژخایەنەو، پێویستی بە بودجەیەکی زۆرە، لەوانەیە بودجەی هەرێمی کوردستان هەر هەمووی تەرخان بکرێت لە بۆ کەرتی پەروەردە، بەشی پێداویستیەکان نەکات ئەوە لەلایەك، لەلایەکی تر کە ڕێگا درا بە کۆمپانیا قوتابخانە دانێت، هەموو کۆمپانیایەك بگەڕێینەوە قانونی شەریکات، کە پێناسەی کۆمپانیا کرا بە مەبەستی ربحە، ئەوەی ئەمن لەومادەیە تێگەیشتم وەزارەتی پەروەردە هاوکاری ئەو جۆرە قوتابخانانە دەکات، هاوکاریەکە ماددی دەگرێتەوە، مەعنەویش دەگرێتەوە، باشە ئەگەر بودجەی وەزارەتی پەروەردە، بودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بەشی پێداویستیەکانی خۆی نەکات دابین بکات، ئەوەندە زیادە هاوکاری قوتابخانەی تریش بکات کە دابمەزرێت، ئێمە لێرە تەشجیعی ئەوە دەکەین، ئەو یاسایە دەرچووە ئەو قوتابخانانە کە بێن عبئ مالی نەکەوێتە سەر بودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان، ئەگەر حکومەت کرێی نەدانێ، پارەی نەدانێ، بەلآم بینایە بیناش بە پارە دروست دەکرێت، تۆ ستافی بۆ تەئمین بکەی، خولی لە بۆ بکەیەوە، بینایەی بدەیتێ باشە بۆ ستافی خۆمان نیە بەڕێوەی ببات، نازانم ئەوەندە لە ماددەکە تێگەیشتوومە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس، بۆمن دیار بوو کە وازیح نینە ئەم پرۆفت مەیکینگ چیە؟ یەعنی بەداخەوە بەس من دڤێت بێژم، کۆمپانیایە موئەسەسە قازانج نەویست نەمەعنایە ئەوە، کو ئجورا ژ خەلکێ نابێ، بە عەکسەوە باشترین هاریکارە بۆ وەزارەتا پەرەوەردەی، بۆ وێ نەقسامە هەی بۆ بودجەی، کابرایەکا خێر خاز چەوا چیتن ڤێ گاڤێ مزگەوتەکا ئاڤا دکەت، یان قوتابخانەکێ ئاڤا دکەت، واتای ئەوەیە موئەسەسەکا پەروەردەیی ب ڕێڤە ببات بێ قازانجا ماددی، د نیزامێ دایە قانونا موحاسەبیدا، شەریکات و مونەزەماتێت غەیری روبحی، ئەڤ مونەزەمات بۆی نیە موجبی قانونێ هیچ روبحێ ماددی بکەتە بەریکێ خۆدا، ئەگەر هاتو قوتابخانەکا موعەیەن، ئجور وەرگرتن و سەرێ سالێ ئەکید هەندەك ئجورێ زێدە کەنەڤە، دێدات ب حساب و تەڵەبێ، دێ کۆمپیوتەرێ نوێ تر بۆ کڕی، هەندەك نەشاتێت دی بۆ کەتن، ئەڤە کو بێژیت دبیتە بار گرانیەك، ئەڤە مەبەستامەیە کو دبیتە بەرسڤیکەك بۆمە، یەعنی بەدەل ئەز بچم بۆ قوتابخانەکێ ئیدارەی بکەمەڤە، مرۆڤەکێ خێرخاز دهێت قوتابخانەی ئیدارەکەت، جۆرێت گەلەك کێم یا دوێ مامۆستا، وەختێ غایەت بیتە ربحی تو دچی لێ گەریەڤە بەس برێڤە ببەی شەرت نەوعیەت نینە، عەقەل نەوعیەت ب ڕێڤە ببەی ل سەر مواسەفات، بەس نە روبحی، باشترین مامۆستا دینیت، باشترین پارە دەتێ، نەڤێتن کو

بینتە خاریٚ، من دیت برادەریٚت مە ئەز تەسەور ناکەمەڤە ژ مەوزوعیٚ هاتنە تێگەیشتنەڤە، من دڤێت ئەنگۆ تێگەینمەڤە، ئەڤە تشتەکە بۆ یارمەتیدانێڤە بۆ وەزارەتا پەروەردیٚ، بۆ یارمەتیدانا وان قوتابیٚ دبیت بچنە قوتابخانەکیٚ بخوینن بەدەل پێنج هەزار دۆلارا دەت، کو دوو هەزار دۆلار بدات، حکومەتیش هەندەك ئیمکانیەت هەی حکومەت یارمەتی دەتیٚ، وەکی گوتی، من خولەکا ڕاهێنان هەی بۆ مامۆستایێت خۆ، مەدارسیٚ غەیری رەبحی دیٚ واژی داخل کەم، من قوتابخانەکا هەی ئەز چم ئیستیغنایێ ژی کەم ئێڤاری، دیٚ بێژمیٚ وەرە تێدا بەس پێنج هەزار دۆلاریٚ ژ عالەمیٚ وەربگری، دیٚ دوو هەزار دۆلارا ژی وەربگری، یادی دەربارەی هەندەك گۆتی قانونامە چووی بەرەوە روبحی، من یەك فەقەرە دڤێت تەئکید کەمەڤە ئیلا ربحی بیت تێدا، هەتا ڤیٚ گاڤیٚ ئەزیٚ دگەل غەیری حکومی، ل دونیاییٚ ژیدا غەیری حکومی یان ربحی و نا ربحی، ڕۆژان خان گۆتی هەمی کۆمپانیا ربحینە؟، نەخێر کۆمپانیای پەروەردەییٚ هەینەڤە، ربحی بلا بزڤریتە نیزامیٚ، کۆمپانیا پەروەردەیی ربحی، موئەسەسات یان مونەزەماتیٚ غەیری ربحی، ئەز دگەل هندێمە ئەڤ ڕێگە نێتە گرتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا دوو ڕەئی جیاواز هەیە، هەمووتان قسەتان کرد، لیژنەی پەروەردە لەگەڵ جەنابی وەزیر دەیەوێت ئەو ماددەیە بمێنێتەوە، بەڵام لیژنەی یاسایی لەگەڵ ژمارەیەك لە پەرلەمانتاران، کە مەجموعەیەك بوون بەڕاستی دەیانەوێت ئەو ماددەیە لەغو بکرێت، ئێستا ئەوەی کە دوورە لەغو کردنەکەیە ئەو دەخەینە دەنگەوە، کێ دەیەوێت ئەو ماددەیە لەغو بکرێت؟ تکایە دەست بەرزبکاتەوە، 40 کەس لەگەڵ ئەوە دایە کە لەغو بکرێتەوە، کێ لەگەڵ ئەوە دایە بمێنێتەوە؟ 32 کەس لەگەڵ ئەوەدایە بمێنێـەوە، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ لەغو کرا، ماددەکە نەما، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (61)

دەکرێت سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و وەزیری پەروەردە، ڕێنمایی پێویست دەربکەن بۆ ئاسانکردنی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەو یاسایە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سیوەیل خان.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (60)ی نەخوێندەوە یەکسەر هاتە سەر پێشنیارەکەی خۆیان، ماددەکە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەواومان کرد، بەڵێ فەرموو.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە ئەصڵی پرۆژەکەیە، ببوورن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون بۆ ماددەی 61، بە عەرەبیەکەی.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (61)

یمکن ان یصدر مجلس الوزراء ووزارة التربیة، التعلیمات الضروریة لتسهیل تطبیق احکام هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە تەئیدی ماددەکە دەکەین، کە بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە لەسەر وەزارەت و لایەنە پەیوەندیدارەکانە حوکمەکانی ئەو یاسایە جێبەجێ بکەن و، پێویستە وەزارەت ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە دەربکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی لیژنەی پەروەردە پێشنیاری کردیە بکرێتە دوو ماددە، دوو ماددەی سەربەخۆ یەکێکیان ئەوەبێت کە وەزارەتی پەروەردە ڕێنمایی پێویست دەربکات بۆ ئاسانکاری جێبەجێ کردنی یاساکە، ئەوی تریش ماددەیەکی تر یان بڕگەیەکی تر لە ماددەکە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان پێویستە حوکمەکانی ئەو یاسایە جێبەجێ بکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز تەئیدی نەصێت دکەم، ئەوەیە دروستە تەئیدە دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ کەس تێبینی نیە، فەرموون دوا سیاغەتان بخوێننەوە، بۆئەوەی بیخەینە دەنگەوە.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەکە لە دوو بڕگە پێك دێت، بڕگەی یەکەم (على وزارة التربية اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون).

بڕگەی دووەمیش (على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عونی.

بەڕێز عونی کمال سعید(بەزاز):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەبێت دوو ماددەی جیاواز بێت، چونکە بابەتەکان جیاوازە، نیزامەکە جیاوازە کە ئەنجومەنی وەزیران یان لایەنە پەیوەندیدارەکان جێبەجێی دەکەن، تەعلیماتەکەش لە وەزارەت دەردەچێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ تحسين محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە بۆچوونەکەی دکتۆرە رۆژان دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی وەڵامتان بۆ ئەو پێشنیارەی یان ئەو تێبینیەی کاك عونی؟

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هیچ لاری نیە ئەگەر دوو بڕگە بێت لە یەك ماددە یان دوو ماددە بێت، با دوو ماددەی سەربەخۆ بێت، ماددەیەك بەوشێوەیە بێت (على وزارة التربية اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون).

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو ماددەیە بەوشێوەیەی کە خوێندرایەوە کێ لەگەڵ دایە؟ تکایە دەست بەرزبکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ بەکۆی دەنگ پەسەند کرا فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەکەی تر(على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون).

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دايە؟ کێ لەگەڵ دانيە؟ بەکۆی دەنگ پەسەندکرا فەرموون بۆ ماددەيەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدين صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (62) لەسەر ئەنجومەنی وەزيران و وەزارەتەکان و لايەنە پەيوەنديدارەکانە ئەم ياسايە جێبەجێ بکەن. ئەوە ئەصڵی پرۆژەکەيە.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبيەکەی فەرموو.

بەڕێز پەيمان عبدالکريم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (62)

على مجلس الوزراء والوزارات والجهات ذات العلاقة تنفيذ هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ليژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامين خدر(نورەدينی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی لە مادده 62 دا هاتووە پێشتر ئێمە پەسەندمان کرد، بەڵام ئێمە لەگەڵ ئەوەين لەجياتی ئەوە ماددەيەکی تر زياد بکرێ، بڵێين کار بە هيچ دەقێکی ياسايی ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم ياسايە ناکۆك بێت.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ليژنەی ياسايی فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەيی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگيری دەکەين لە بوونی ئەو ماددەيە.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو ماددەيەی کە خوێندرايەوە کەس تێبينی هەيە؟ فەرموو بيخوێنەوە بيخەينە دەنگەوە جارێکی تر.

بەڕێز د. عمر حمدامين خدر(نورەدينی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کار بە هيچ دەقێکی ياسايی ناکرێت يان بڕيارێك ناکرێت، کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم ياسايە ناکۆك بێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ بەکۆی دەنگ پەسەندکرا، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مادددەی (63) کار بەم یاسایە دەکرێت، لە بەرواری بلاْوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وقائع کوردستان).

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبیەکەی فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (63)

ینفذ هذا القانون اعتباراً من تأریخ نشره في جریدة (وقائع کوردستان) الرسمیة.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین بەمشێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە: ئەم یاسایە لە ڕۆژی بلاْوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وقائعی کوردستان) جێبەجێ دەکرێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری داڕشتنەکەی لیژنەی پەروەردە دەکەین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتگیری لیژنە پەروەردە دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە لەسەر؟ دوو کەس (ناسك خان و سمیرە خان)، فەرموو ناسك خان.

بەڕێز ناسك توفیق عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە ماددەیەکی پێشوودا ئیقرارمان کرد، کە ئەو یاسایە دوای سالێك بچێتە بواری جێبەجێ کردنەوە، بۆیە ئەو مولاحەزەیە دەبێت ئاگایەکمان لێ بێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سمیرە خان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر وشەی وقائعی کوردستان، بە کوردیەکەو عەرەبیەکەی هەر هەمووی وەقائیعە، ئەدی زمانەوانی کوردی ئەگەر بەکاری بهێنین ئەوهەموو مانایە بۆ؟ بۆ نەفسی وشە بەکاربهێنین و تەواو.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ئەو ماوەیەی کە دامانناً، بۆئەوەی قوتابخانە و پەیمانگا ناحکومیەکان خۆی بگونجێنن لەگەڵی، لەدوای ئەو رۆژەی جێبەجێ دەکرێت، بۆیە ئەوە جیاوازی هەیە ئەوی تریش لەڕاستیدا تا ئێستا هەر بە وەقائیعی کوردستان هاتووە وەك خۆی بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوا سیاغەتان بخوێنەوە.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بلاْوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وقائعی کوردستان)ـدا جێبەجێ دەکرێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ بەکۆی دەنگ پەسەندکرا، فەرموو کاك دکتۆر.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە یاسا ئەصڵیەکەدا هۆکارە پێویستیەکانی دەرچووانی ئەو یاسایە نەهاتووە، بەلاْم ئێمە لە راپۆرتی لیژنەی خۆمان، لیژنەی پەروەردەو خوێندنی بالاْ سیاغەیەکمان کردووە، پێویستە ڕێگامان پێ بدەن کە بیخەینە پێش چاوی بەڕێزان بۆ گفتوگۆ و دەنگدان لەسەری.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هۆکارە پێویستەکانی دەرچوواندنی ئەم یاسایە، بەمەبەستی ڕێکخستنی هەموو ئەو ماف و ئەرك و بابەت و پرسە گرینگانەی کە پەیوەستن بە پرۆسەی پەروەردە و فێرکردن، کە لەلایەن کەرتی تایبەتەوە بەڕێوە دەچێت و وەزارەتی پەروەردە سەرپەرشتی دەکات، بەشێوەیەکی هاوسەنگ لەڕووی یاسایی و پەروەردەیی و زانستیەوە، هاندانی پرۆسەی وەبەرهێنانی نیشتمانی و بیانی، لە بواری پەروەردە و فێرکردندا و، ڕەخساندنی دەرفەت و هەلی گونجانی بۆ خوێندن و پەروەردە بۆ ڕۆڵەکانمان، بە مەبەستی زیاتر و باشتر گەشەپێدانی پەروەردە و فێرکردن لەڕووی چۆنایەتی و چەندایەتی و هەوڵدان بۆ هێنانەدی ئامانجەکانی پەرەپێدانێکی مۆدێرنی مرۆیی لەم هەرێمەدا ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە لیژنەی پەروەردە دەکەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتگیریە دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەس تێبینی هەیە؟ تەنها سێ کەس (عظیمةخان- کاك جمال- کاك حەمە سعید) فەرموو عظیمة خان.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە تا ئەو شوێنەی کە بەمەبەستی ڕێکخستنی هەموو ئەو مافە ئەرك و بابەت و پرسە گرینگانەی، کە پەیوەستن بە پرۆسەی پەروەردە و فێرکردن، کە لەلایەن کەرتی تایبەتەوە بەڕێوەدەچێت، وەزارەتی پەروەردە سەرپەرشتی دەکات بەشێوەیەکی هاوسەنگ لەڕووی یاسایی و پەروەردەیی و زانستیەوە و، هاندانی پرۆسەی لەبڕی وەبەرهێنانی نیشتمانی و بیانی لەبواری پەروەردەدا، ئێمە هەدەفێکی ترمان هەیە ئامانجمان کێبڕکێی خوێندنە لەو وڵاتەدا لە کەرتی تایبەت، نەك هاندانی وەبەرهێنانی کەرتی بیانی و

تایبەت، بۆیە من لێرەوە پێشنیاردەکەم مونافەسەی کەرتی خوێندن بێت لە هەرێمی کوردستان، نەك وەبەرهێنان و لەبواری پەروەردەدا، رەخساندنی دەرفەت و هەلی کاری گونجاو تا کۆتایی لەگەڵی دام، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بێین نەصی عەرەبی بخوێنینەوە، دەبینین تۆزێك یەعنی ئینشائەکەو دارشتنی تەواو نیە، (بغية تنظيم الحقوق والواجبات والموضوعات القضائية) یەعنی تۆزێك ئاڵۆزی تێدایە، بۆیە من پێشنیارێکم ناردووە بۆ لیژنەی پەیوەندیدار نووسیمان (نظراً لتزايد الاقبال على تأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية في الاقليم، و بغية تنظيم العلاقة بينها وبين وزارة التربية في المحاور كافة و من اجل تشجيع الاستثمار الوطني والاجنبي في هذا المجال وتوفير فرص التعليم للجميع وتعزيز دور هذه المدارس والمعاهد في تنمية الموارد البشريه كماً ونوعاً فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك حەمە سعید فەرموو.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پێم وایە تۆزێك دارشتن و سیاغەکەی لاوازی تێدایە، جارێ (موضوعات و قضائية) پێویست ناکات، کە تۆ دەڵێی (الحقوق والواجبات) هەموو ئەو شتانە دەگرێتەوە کە موتەرتیباتە بۆسەر مەداریس و مەعاهدێکی غیر حکومی ئەوە یەك، دوو: کە دەڵێت(التي يديرها) دەبووایە بگەڕێتەوە بۆ مەداریس و بۆ مەعاهدەکان، ئەو دەڵێت عەمەلیەن نابێت، بڵێین (بغية تنظيم الحقوق والواجبات للمدارس والمعاهد غير الحكومية التي يديرها القطاع الخاص)، ئەوە ئەو جوملەیە لەو مەوزوعاتەوە بسڕێت مەدارس و مەعاهد بخرێتە جێگای، دووەم من پێم وایە ئەم دارشتنە (واتاحة الفرصة والمجال المناسب بخصوص دراسة ابناءها والتربيتين) بڵێی (لاتاحة فرصة الدراسة للمواطنين)، بۆئەوەی بە ئەبناء نەبێت یەعنی هەموو مواتنین وتطويرهم لغرض كماً ونوعاً) ناوێت، تەتویر خۆی دیارە (کماً و نوعا) ئینجا (تحقيق التنميه البشريه) لەوێوە دەست پێ بکات، ئەو سێ عیبارەتە پێم وایە گۆڕانکای بەسەر دابێت و، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە دوا سیاغەتان لەگەڵ لیژنەی یاسایی، فەرموون.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای وەرگرتنی سەرنج وتێبینی ئەندامان، بە زیادکردنی وشەی کێبڕکێی زانستی بۆ دەقی هۆکارەکانی دەرچوواندنی ئەم یاسایە، بەو شێوەیە هەردوو لیژنە دایڕشتەوە دەقە کە بە عەرەبی بۆمان هاتووە، بە عەرەبی دەیخوێنمەوە (نظراً لتزايد الاقبال على تأسيس المدارس والمعاهد غير الحكومية في الاقليم، بغية تنظيم العلاقة بينها وبين وزارة التربية في المحاور كافة و من اجل تشجيع المنافسة العلمية والاستثمار الوطني والاجنبي في هذا المجال و توفير فرص التعليم للجميع وتعزيز دور هذه المدارس والمعاهد في تنمية الموارد البشرية كماً ونوعاً فقد شرع هذا القانون).

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەو سیاغەیەی کە خوێنرایەوە لەگەڵ یاساکە هەمووی دەکەینە ئەساس، کێ لەگەڵ دایە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ 2 کەس لەگەڵ دانیە، بەزۆرینەی دەنگ پەسەند کرا دەست خۆشیتان لێ دەکەین، ماوەیەکی زۆر موناقەشە کرا، هیلاك بوون، ماندوو بوون، پیرۆزبایی دەکەین لەو مامۆستاو بەڕێوەبەر و قوتابیانەی کە لەو قوتابخانانە دەخوێنن، ئومێدی سەرکەوتنیان بۆ دەخوازین، سوپاسی جەنابی وەزیر دەکەین کە ماوەیەك لێرە بوو، سوپاسی لیژنەکانی پەروەردەو لیژنەی یاسایی و سەرجەم ئێوەی بەڕێز دەکەین، ئێستاش جەنابی وەزیر ئەگەر وتەیەکی هەبێت، فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د. عصمت محمد خالد/وەزیری پەروەردە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامی پەرلەمانی زۆر بەڕێز، بەناوی وەزارەتی پەروەردە ئەز خۆشحالی خۆم دیاردەکەم، بەڕاستی ئەرکێکی مەزن کێشا تاکو گەیشتینە دوایی ماددێ قانونێ، ئەکید لەخزمەتا کوردستان دەکات، ئەز هێڤیدارم بەردەوام بێت، هاریکاریە یەك بکەن.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ هەموو لایەکتان بەمجۆرە دانیشتنی ئەمڕۆمان کۆتایی پێ دێنین تا دانیشتنێکی تر ئاگادارتان دەکەینەوە بەخواتان دەسپێرین، سەرکەوتووبن.

فرست احمد عبدالله	**د.حسن محمد سوره**	**د. ارسلان بايز اسماعيل**
سکرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆکی پەرلەمانی**	**سەرۆکی پەرلەمانی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**